

BIBLIOT. ISTITUTO
BOTANICO - PADOVA

A.H.P.

11

R. ISTITUTO BOTANICO DI PADOVA

Sala

BIBL. R. ORTO

Palco

BOTANICO-PADOVA

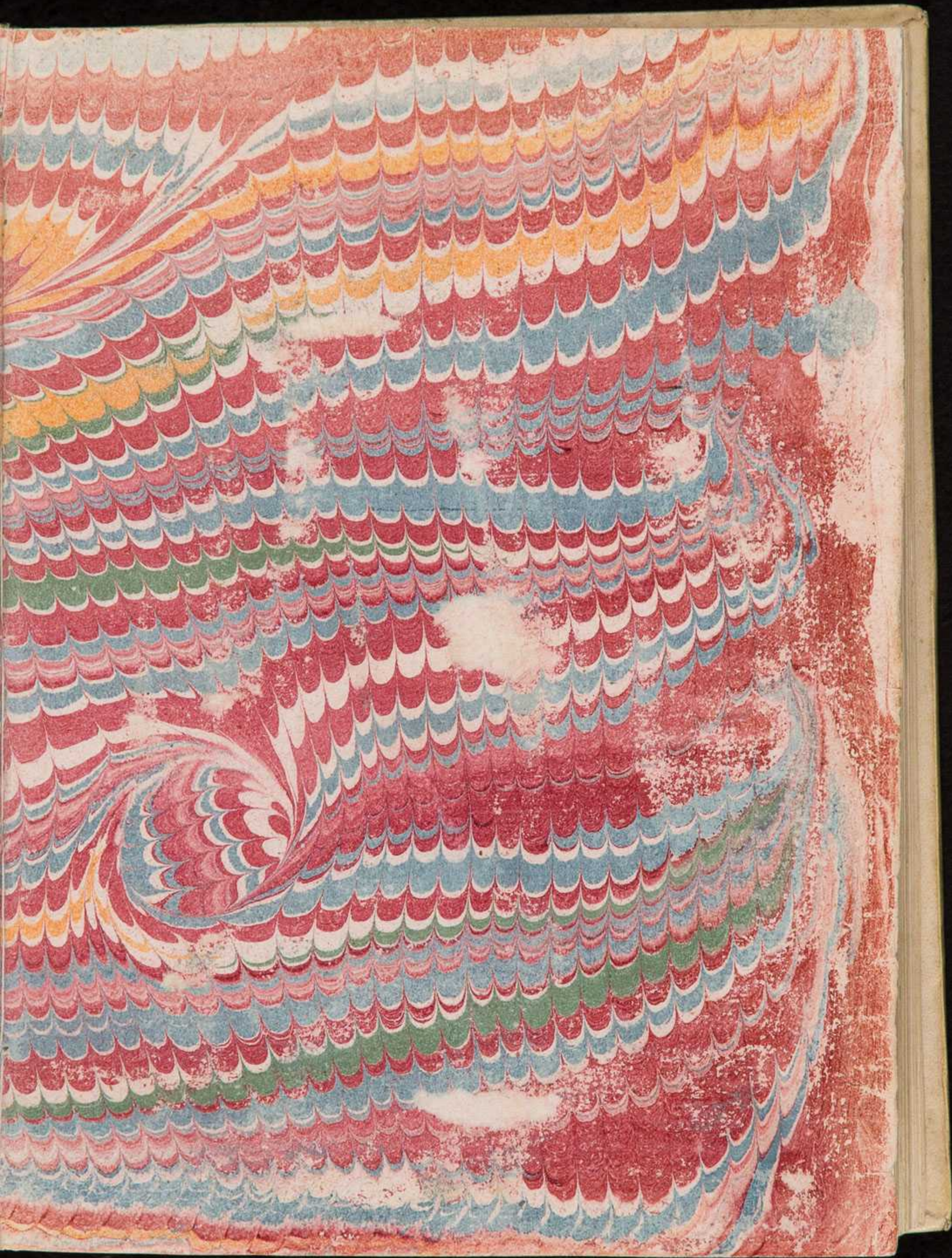
A.H.P.

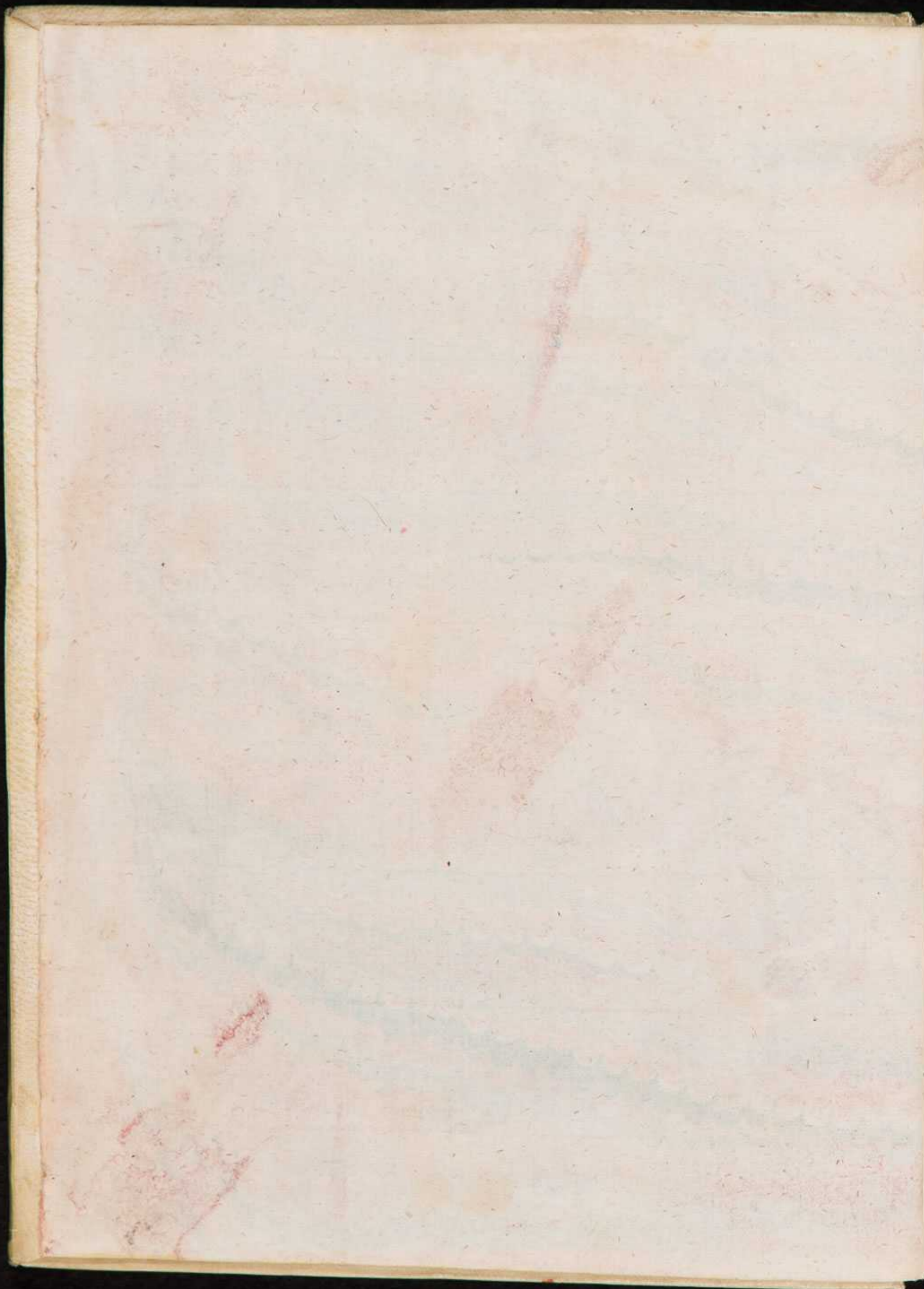
N. Inv.

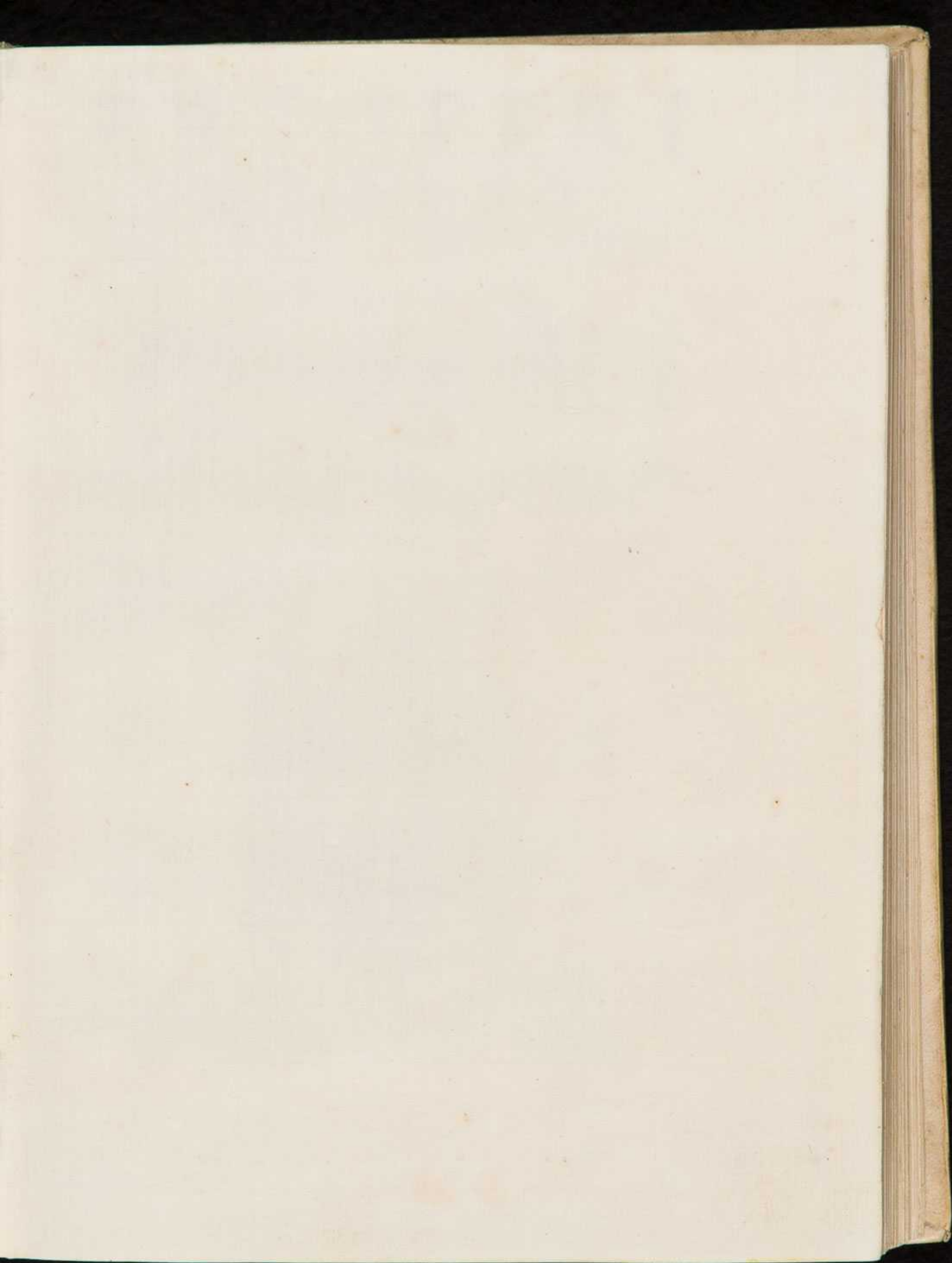
21

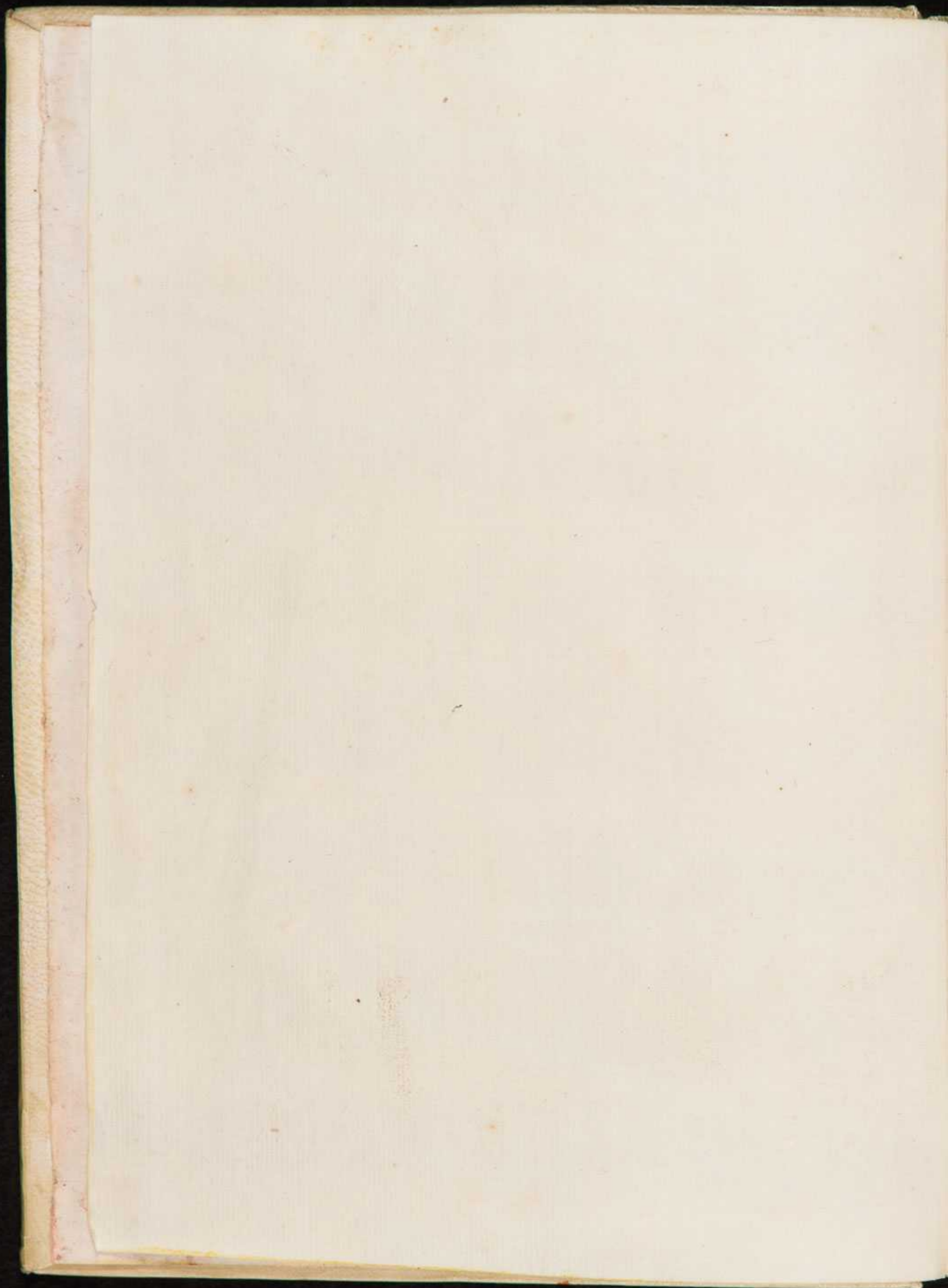
N. 1171

REC 2893

PROSPERI

ALPINI

DE MEDICINA AEGYPTIORVM,

LIBRI QVATVOR.

IN QVIBVS MVLTA CVM DE VARIO
mittendi sanguinis vsu per venas, arterias, cucurbitulas, ac scarificationes nostris inusitatas, deq; inustionibus, & alijs chyrgicis operationibus, tum de quamplurimis medicamentis apud Aegyptios frequentioribus, elucescunt.

*QVAE CVM PRISCIS MEDICIS DOCTISSIMIS,
olim notissima, ac peruulgatissima essent, nunc ingenti artis medicae
iaetura à nostris desiderantur.*

AD ILLVSTRISSIMVM ET SAPIENTISS.

Senatorem ANTONIVM MAVROCENVM, Supremum VENETAE Reipub. Consiliarium.

VENETIIS, MDXCI. 1591

Apud Franciscum de Franciscis Senensem.

PRORSUM

ALPHABETICO

DE MEDICINA ALPHABETICO

LIBRI QUINTI

IN QUIBUS MUTA QVAE DE VARIO

IN QUIBUS MUTA QVAE DE VARIO
IN QUIBUS MUTA QVAE DE VARIO
IN QUIBUS MUTA QVAE DE VARIO
IN QUIBUS MUTA QVAE DE VARIO

IN QUIBUS MUTA QVAE DE VARIO

IN QUIBUS MUTA QVAE DE VARIO

IN QUIBUS MUTA QVAE DE VARIO

IN QUIBUS MUTA QVAE DE VARIO

VENTIS. MD. CII.

Apud Franciscum de Franco, Senonensem.

ILLVSTRISSIMO
AC SAPIENTISSIMO
SENATORI,

ANTONIO MAVROCENO,
Supremo Reipub. Venetæ Confiliario.

PROSPER ALPINVS. S. D.

VM multis ab hinc annis, Vir fl-
lustrissime, medicina studio, ac scien-
di cupiditate ductus, patrijs & ipse
(exemplo præstantissimorum viro-
rum, qui ad hanc, & alias discipli-
nas perdiscendas, varias regiones
peragrarunt.) littoribus relictis, in Aegyptum profe-
ctus essem, quod ipsam medendi artem primas ac ve-
rissimas radices apud illas gentes olim habuisse intelle-
xerim, quando vel à brutis animalibus ibi medicinam
exerceri, aliqui prodiderint, ex quibus & vacuandi
sanguinis per sectas venas, et multorum aliorum præ-
sidiorum usum prodijisse Aegyptiorum non paucis per-
suasum est, apud illos populos nonnullos annos mo-
ratus, ipsorum usitatam medicinam à me eo tempore
obseruatam, & in quinque commentarios digestam,

post meum in patriam reditum cum perficere summo-
pere optarem, euocatus interea Genuam ad Joannem
& Andream Auriam, Principem amplissimum, ut apud
illum medicinam facerem, assiduis aula curis implica-
tus, ideo tempore efficere non potui: Cum vero illinc re-
uersus, in perfectiorem eos, quoad potui statum resti-
tuisssem, decreui sub tuo nomine nunc tandem ipsos in
lucem proferre. Quos tibi amplissimo Senatori, mihi
iam usque à primis meorum studiorum annis fautori,
adiuctori, ac patrono unico iure merito dicare debeo.
tibi enim soli hi primarij meorum studiorum partus, ac
fructus debentur. Quid? non te solo adiuctore mihi in
Aegyptum proficisci, eiusq; loca perlustrasse olim con-
cessum est? Qui, cū me meae iuuentutis annos in his locis
medicinam facientem exigua sanè studiorum meo-
rum expectatione terere aliquando animaduertisses,
neque parum hanc meam doluisses vicem, tantum in
meis rebus studij ac laboris adhibuisti, ut Georgius He-
mus Patricius Clarissimus, Consul pro Cayro Aegypti
designatus, me in ea loca medicinae causa libenter con-
duxerit; scilicet illa peragratiōe varias hominum per-
spectas naturas, morbos, causas, ac usus medendi pe-
nes varias gentes observatos, non parum utilitatis ac
splendoris meis studijs afferre posse, intelligebas. Ta-
ceo innumera alia longe maiora ex te in me collata be-
neficia: quanta enim benevolentia, ac humanitate Fran-
ciscum Alpinum, carissimum Patrem meum, dum
viveret (quem medicinae causa multos annos cognoui-

sti, ac plurimi fecisti) meq; ac alios mea familia semper fueris complexus, dici quidem à me satis non potest. Merito itaque non hos modo meos studiorum labores, verum meipsum quoque cum his tibi deuouendum, puto. Iam diu enim pluribus de causis mihi fuit in optatis, ut tantorum in me munerum tuorum aliquod tibi grati animi, meq; præstantis in te obseruantie signum ostenderem. Ad hæc illud etiam accedit, quod hos libros de illiusce gentis medicina à me (qua mea est ingenij tenuitas) conscriptos, cum non omni plane culpa carere cognoscerem, tui clarissimi nominis splendore fultos in lucem prodire volui, quod plurimum illis auctoritatis, & existimationis, te patrono, accessurum intelligerem. Tu enim is es, qui quidem hac nostra ætate multis virtutibus in hac fœlicissima Repub. Maurocenorum familiam antiquitate, nobilitate, ac auctoritate claram magis ac magis illustras, & ornas. De cuius quidem tue familia, atque de tuis ipsius laudibus mihi nunc agere institutum non est, tum quia ad Oratorem magis hæc tam magna tractare, quam ad medicum pertineat, tum etiam quod adeo omnibus ea nota sunt, ut nullo, qui eas alijs indicet, indigere videantur. Quis vero hic, aut alibi nunc est, qui istius familia claritatem, antiquitatem atque auctoritatem ignoret? Quam tot Serenissimi Duces, classiq; maritima præfecti excellentissimi, quam Cardinales amplissimi, & Patriarchæ ex ea orti (qui plurimum olim Christianam Rempubl. illustrarunt,) quam

quã Senatores alij ferè innumeri maximis honoribus,
ac dignitatibus varijs temporibus in hac Ciuitate deco-
rati, adeo nobilem, amplam, & Illustrem esse decla-
rant, vt hoc ad eius laudes maxime sufficere possit.
Nam vt alios omittam, Hieronymus Maurocenus fra-
ter tuus nemini superiorum cedens, præclaris virtutibus
& rebus gestis, dum viueret, patriam exornauit. Cu-
ius mortem immaturam multis lachrymis non modo
patricij, sed planè omnes, quos tanti viri virtutes non
latuere, maxime luxerunt. Nec hercle id iniuria. In
quo enim viro tantam vnquam in Deum fidem, pietat-
tatem, charitatem vlla reperit antiquitas? Quis etiam
in Reipub. magistratibus obeundis talem ac tantam sa-
pientiam, iustitiam, prudentiam, atque humanitatem
ostendit? Testes sunt Veronenses, qui in eius præfectu-
ra ita fuere tractati, vt & illius magistratus, & re-
rum ab eo præclare gestarum nulla vnquam sit homi-
nibus obliuio ereptura memoriam. Ex quibus in ea ci-
uitate exanclatis tum vigilijs, tum maximis laboribus,
agritudo, qua ille postea defunctus est, originem habuit.
Is etiam præter alios multos magistratum, ac præfe-
cturarum ordines, quibus sua ætate ipse magnifice orna-
tus est, in amplissimo Clarissimorum patrum cœtu co-
optatus, multis annis præclarissimus Senator vixit.
Actandem Decemvirum capitalium dignitate sum-
ma cum laude perfunctus est. Hæc igitur virtutum,
& rectè factorum exempla Hieronymus tuus frater
moriens reliquit. Hæc eadem in te postea hereditario
quodam

quodam iure, mirifice translata fuisse, teq; eodem splendore claruisse, quis ignorat? Nolo enim de te etiam nunc dicere, quàm omnibus Catholicae religionis verus amator, atque accerrimus defensor videaris, quamq; divini cultus assiduus sis observator, quantaq; in Deum quoque tua sit fides, in Pauperes pietas, ac charitas. Quod maius pietatis in patriam, charitatis, fortitudinisq; exemplum de te proferri posset, quam quod tu quindecim nunc labentibus annis, hic ingenti illa grassante pestilentia, urbemq; hanc atrocissime devastante, tuis civibus edidisti? Cum scilicet sexta partis civitatis peste infecta curam à Clarissimis patribus in tanta calamitate tibi demandatam, non modo (quod plerique, sibiipsis plus quàm patriæ consulentes, tunc faciebant) non recusaveris, sed hilari potius vultu summe arduam ac periculosam illam provinciam susceperis, non minusq; piè, quàm fortiter, sapienter, ac fœliciter obieris. Neque enim tota civitas hæc infecta peste in tanta sui necessitate tunc à te deseriri potuit. Omitto præterea quanta in multis Reipub. muneribus, à te variis temporibus dignissime expletis, iustitia, probitate, ac prudentia rem Venetam administraveris. Præsertim ubi te patres conscripti actibus Illustrissimorum Procuratorum, atque legum conservationi præesse voluerunt. In quibus quidem, atque in Senatu (Senator iam diu ab ipsis creatus) plurimum laudis ac splendoris es consecutus. Simul & illud omittam, quam in gravi ista provincia, qua hoc anno supremus Reipub.

pub. Consiliarius à Clarissimis patribus delectus es, vigilantissime, ac sapientissime te geras, quantaq; solertia, ac benignitate cunctos in eo magistratu complectaris, ut ea profecto causa nemo sit, qui te semel noverit, quin statim se tibi addictissimum fateatur. Unum vero illud de te minime tacendum puto, domum etenim tuam sic sapienter, ac prudenter instituisti, ut merito hac ætate plurimum sit admiranda. In ea quidem talis ac tanta penes omnes, qui ipsam habitant, recte ac honeste vivendi elucet harmonia, ut sacer religiosorum hominum cætus iure omnibus videri debeat. In ipsa quidem neminem inuenias, qui præter id, quod summe honestum est, quicquam aut facere, aut loqui audeat. In qua talis est futura filiorum posteritas, ut si ex presentibus ventura prævideri liceat, maxime sperandum sit, fore, ut tuarum virtutum claritas æternis sæculis in filiis, ac nepotibus tuis resulgeat. Quales Ioannes, Petrus, Laurentius, Franciscus atque Mattheus existunt, morum profecto integritate, ac virtutum præstantia non parum hoc sæculo admirandi. Sic enim à te omnes educati sunt, ut inter ipsos nullus sit, qui vera religione, perfectaq; in Deum fide non effulgeat, qui plurimum in te, tum in reliquos fratres observantia, obedientia, ac amore eximio non exardeat. Liberalitate vero, modestia, temperantia, mansuetudine, continentia, alijsq; ferè innumeris virtutibus nemo certe ex ijs, qui vel sunt, vel fuere præferendus ipsis videatur. Sed & hac, & plura quoque

que huiusmodi omittam, cum hoc meum institutum non sit, atque plurimum etiam tuam his modestiam offendi sciam, qui aliorum laudes, quàm tuas libentius audire soleas. Et si tu igitur nunc is Senator sis, cui amplissima ac diuina propè munera debeantur, est tamen tua liberalitatis, qua cunctos per benigne complecteris, ut hos meos libros, quos tibi nunc ego deuotissime consacro, atque voueo, libenter accipias, tenue quidem, et tenuis hominis munusculum, à summa tamen obseruantia, studio, & amore in te meo profectum. Id si tibi non erit ingratum, mihi animum ad grauiora medicinae studia plurimum inflammabis. Vale, meq, ut soles, ama.

Venety, Anno Salutis humane. M D X C I.

Mense Martio.

PROSPER ALPINVS

ERVDITIS LECTORIBVS.

X Aegypto, in qua ego nonnullos annos medicinæ causa olim moram feceram, Deo annuente, in patriam reductus, Patauium quam primum me contuli, vt Melchiorem Gulandinum (virum in omni genere scientiarum clarissimum, ac in plantarum cognitione nulli hoc æuo secundum, mihiq; plurima necessitudine coniunctissimum) salutationis gratia conuenirem: A quo humanissime acceptus, aliquot dies apud illum fui, in quibus multa inter nos de Aegypti regione, cœlo, temperie, & de illorum corporum habitu, temperamento, locuti sumus, de medicis, ac morbis, quibus illa regio abundat, & de medicina penes illos populos vtitata, ac denique de plantis, quæ illis in locis nascuntur sermones aliquos habuimus. Is igitur me postea, vt illa, quæ internos commentata fuerant, litteris mandarem, obnixè rogauit, & suasilit, fore enim, vt non parum utilitatis, ac voluptatis ex his ad medicinæ studiosos accedat. Cui cum non parere ac obsequi, turpe putarem, quantacura, & studio potui, eosdem ipsos à nobis per id temporis habitos sermones in quinque libris diuisos,

uifos, ac digestos, sub nomine Aegyptiorum medi-
cinæ (quando de illa tantum agere nostrum præci-
puum fuerit institutum, neque de alijs, nisi illius gra-
tia) comprehensos, scriptis tradidi. Quos cum à
multis desiderari forte intellexerim, quamplurimis
etiam id mihi medicis doctissimis persuadentibus,
præsertimq; Hieronymo Mercuriali, ac Alexandro
Massaria hac tempestate medicis celeberrimis, ne
horum voluntatem aspernari, & multorum utili-
tati inuidisse videar, ipsos in lucem proferre non
sum veritus. Hos itaque eruditi lectores candido
anmi accipite, legite, ac bene consulite. Quod si
ego hos vobis gratos fuisse aliquando intellexero,
alia his grauiora, atque utiliora in arte medendi stu-
dia, à me multo labore, ac vigilijs aliàs elucubrata,
atque informata, vobis medicinæ amatoribus com-
municare non recusabo. Valete.

INDEX OMNIUM

CAPITULORUM

QVAE IN HOC OPERE CONTINENTVR.

*De reditu in patriam felici congratulatio, itinerisq;
longissimi, ingentibus periculis peracti narratio.*

LIBRI PRIMI CAPITA.

- D**E statu Aegyptiorum medicorum, cap. j.
Aegyptij qualem nunc medicinam exerceant, cap. ij.
Quamobrem hoc tempore Aegyptij artem medicam ha-
beant vitiosam, cap. iij.
Apud Aegyptios medicos medicam illam propositionem vsurpa-
ri, quæ est contraria contrarijs curari, atque an ipsi eam rectè
obseruent, cap. iiij.
Quæ præsciri debeant, priusquam ad particularem medicinae Aegy-
ptiorum narrationem accedatur, cap. v.
De Aegypti situ, atque illius aeris temperie, cap. vj.
De anni temporibus apud Aegyptios vsitatis, atque de ipsorum tem-
perie, cap. vij.
De aeris mutatione ex ventorum septentrionalium spiratione, atq;
ex augmento fluminis Nili, cap. viij.
De Aegyptiorum corporum temperaturis, atque habitibus, cap. ix.
Quali victu Aegypti habitatores nunc vtantur. cap. x.
De causis cur longæui sint Aegyptij. cap. xj.
An ad vitæ conseruationem aquæ Nili fluminis vsus vino sit vtilior
necne, cap. xij.
De morbis patrijs, & epidemicis, qui apud Aegyptios obseruantur,
cap. xiiij.
De morbis Aegyptijs familiaribus, deq; ipsorum causis, cap. xiiij.
De peste, quæ sæpe loca Aegypti inuadit, atque atrocissime deuastat,
cap. xv.
Cur pestis contagium ex locis Barbariæ Cayrum importatum diu-
turnius

CAPITVLORVM.

turnius sit, & magis exitiosum eo, quod ex alijs locis prouenire obseruatur, cap. xvj.

Quo tempore pestis loca Aegyptia inuadere soleat, & quo tempore ipsa desinat, cap. xvii.

A qua causa Cayri qualiscunque pestilentia sit, mense Iunio omnino tollatur, cap. xviii.

LIBRI SECVNDI.

DE vsu mittendi sanguinem apud Aegyptios medicos frequentato, & cur apud ipsos sanguinis vacuatio sit familiarissimum remedium, cap. i.

De ratione variorum corporum temperamenti atque habitus, deq; Aegyptiorum vario temperamento, & habitu, cap. ii.

In quibus morbis Aegyptii sanguinis missione vtantur, atque in quibus corporibus, cap. iii.

Aegyptios errare nimium frequenti ac copiosa sanguinis euacuationi indulgentes, & in pueris mittentes sanguinem, cap. iiii.

Aegyptios medicos non errare si in pueris, qui morbis acutis corripiuntur aliquando sanguinem mittant, cap. v.

In pinguioribus corporibus, Eunuchis, mulieribus, pueris, senibusque quo modo Aegyptii sanguinem mittant, cap. vi.

An Aegyptii medici recte se gerant in vsu missionis sanguinis in dysenteria, diarrhaeo biliosa, exanthematibus puncticulis appellatis, pestiferisq; bubonibus, & parotidibus, cap. vii.

Aegyptios medicos a cibo sanguinem mittere, atq; an recte faciant etiam illis, quibus sanguinem mittere debent, potum aliquem propinare, cap. viii.

Quot modis Aegyptii sanguinem mittere soleant, cap. ix.

De venis, quæ in vsu sunt apud Aegyptios pro molienda sanguinis missione, cap. x.

Aegyptios arterias pro sanguis missione non secus quam venas incidere, cap. xi.

De arteriis, quas Aegyptii secare solent, atq; quomodo illas secent, & curent, & in quibus etiam morbis ipsarum sectione vtantur, cap. xii.

De cucurbitulis, quibus in Aegypto medici vtuntur, cap. xiii.

Qua-

I N D E X

Qualis cucurbitularum apud Aegyptios sit vsus, in quibusque mor-
bis iis ipsi vtantur, cap. xiiii.

An solis cucurbitulis corpora rectè ac tutò vacuari possint, & num in
principiis morborum pro vacuatione sint adhibendæ. cap. xv.

An errent Aegyptii nunquam vtentes cucurbitulis pro adiuuanda
exhantematum eruptione. cap. xvi.

L I B R I T E R T I I .

DE VARIARVM scarificationum frequenti apud medicos
Aegyptios vsu. cap. j.

De aurium, narium, labiorum, gingiuarum scarificati-
onibus, quas medici Aegyptij pro euacuatione frequentant. cap. ij.

Malleolorum siue crurum scarificationem ad moliendam euacuatio-
nem auxilium esse antiquissimum, à Græcisq; clarissimis medicis
valde vsitatum. cap. iij.

Quibus in Italiae locis hominibus sanguis crurum scarificatione fue-
rit detractus. cap. iij.

Crurum scarificationem non eam esse, quam nostri applicitis cucur-
bitulis frequentant. cap. v.

Inter crurum scarificationem, atque venæ sectionem maximam esse
conuenientiam, ac similitudinem. cap. vj.

An crurum scarificatio vicaria sit venæ sectionis. cap. vij.

Quomodo Aegyptij crurum scarificationem exercent, atque admi-
nistrent. cap. viij.

In quibus morbis vsus crurum scarificationis apud Aegyptios fre-
quentetur, atque in quibus corporibus. cap. ix.

An crurum scarificatio in sura, vt Aegyptii faciunt, vel potius in mal-
leolo, ut Gal. docuit, sit facienda. cap. x.

De usu scarificationis partium inflammatione, tumore, pustula, co-
lore non naturali, insigni dolore, uexatarum, apud Aegyptios fre-
quentato. cap. xi.

De nariis partium inustionibus, quæ selectissima secreta ad varios
curandos morbos apud Aegyptios habentur. cap. xij.

De sectione, qua in hydropicis & suppuratis Aegyptij utuntur.
cap. xij.

De lapidis è vesica extractione absque vlla incisione apud Aegyptios
frequentata, & de dysenteriae curatione empirica. cap. xiiii.

De

I N D E X

- De usu balneorum dulcium pro ornatu corporum, atque quid mulieres ad pinguefacienda corpora in ipsis moliantur. cap. xv.
- Quæ Aegyptiæ mulieres in balneis faciunt, ut ipsarum corpora impinguescant. cap. xvij.
- De dulcium balneorum pro sanitate corporum apud Aegyptios usu. cap. xvij.
- De frictionibus, quibus Aegyptij in balneis utuntur. cap. xvij.
- De balneorum apud Aegyptios usu ad varios morbos persanandos. cap. xix.

L I B R I Q V A R T I.

- D**E medicamentis alterantibus, quæ in usu apud medicos Aegyptios existunt. cap. j.
- De medicamentis ab Aegyptijs animi gratia usitatis, sperantibus ab his deuoratis uaria exoptata in insomnijs uidere. cap. ij.
- De decoctis, quibus Aegyptij, tum in sanis, tum ægrotis corporibus utuntur. cap. iij.
- De syrups apud Aegyptios usitatis. cap. iiij.
- De purgantibus medicamentis a medicis Aegyptijs usitatis. cap. v.
- Uter nobilium, uel plebeorum Aegyptiorum purgandi usus sit laudatior, siue an purgando medicamenta lenitet purgantia præualidis magis præstent. cap. vj.
- Apud nonnullos Aegyptios in usum esse statim ab assumpto purgante medicamento frigidam aquam multam propinari. cap. vij.
- De theriaca, atque alijs compositis medicamentis, quæ in usu sunt apud Aegyptios. cap. viij.
- Theriacæ compositio, quam singulis annis pro Turcarum Rege componunt, quam tharac faruc appellant. cap. ix.
- In quo Aegyptiorum theriacæ descriptio differat ab ea, quæ ab Andromacho Seniore olim fuit memoriæ prodita. cap. x.
- De aliquibus simplicibus medicamentis theriacæ compositionem ingredientibus consideratio. cap. xj.
- Errores, quos committunt Aegyptij in componenda theriaca, atque de ipsorum theriacæ præstantia. cap. xij.
- De quibusdam alijs compositis medicamentis, quibus Aegyptij etiã
utun-

CAPITVLORVM.

utuntur. cap.xiiij.

De clysteribus apud Aegyptios usitatis. cap.xiiij.

De secretis auxilijs, quorum usum ad febres Aegyptij frequentant.
cap.xv.

F I N I S.

Errata sic Corrigito.

Fol. 2. b. lin. 6. lege multarum. fol. 4. a. lin. 29. adijssim. fol. 5. a. lin. 14. negant. fol. 5. a. lin. 38. corporibus. fol. 6. a. lin. 5. Barbaris. fol. 6. b. lin. 6. conabantur. fol. 8. a. lin. 17. frigida. fol. 8. b. lin. 15. proponis. fol. 9. a. lin. 27. obseruatus. fol. 9. a. lin. 31. Temperati. fol. 9. b. lin. 2. incallescant. fol. 10. a. lin. 11. orientibus. fol. 10. b. lin. 26. calore. fol. 11. a. lin. 2. perflantibus. fol. 11. a. lin. 23. Campsi. fol. 11. b. lin. 13. accidit. fol. 12. a. lin. 5. Aethiopiae. fol. 12. a. lin. 34. Aegypti. fol. 14. a. lin. 14. Marianus. fol. 14. a. lin. 28. causas. fol. 14. b. lin. 10. Hincq; fol. 15. a. lin. 29. ipsi. fol. 15. b. lin. 7. ferè. fol. 17. a. lin. 35. perge tu. fol. 19. b. lin. 12. temperatorem reddit. fol. 21. a. lin. 19. non minus. fol. 22. a. lin. 34. aquam. fol. 22. b. lin. 32. morbos. fol. 23. a. lin. 35. sporades. fol. 26. a. lin. 24. obuiam. fol. 29. b. lin. 27. effectua. fol. 31. a. lin. 3. humores. fol. 31. b. lin. 31. profectum. fol. 33. a. lin. 14. in aequalem. fol. 33. a. lin. 36. dignoscantur. fol. 34. b. lin. 18. extingui. fol. 35. a. lin. 1. uentis. fol. 36. a. lin. 5. exiccantur. fol. 38. a. lin. 13. sic. fol. 38. b. lin. 37. frigidam. fol. 39. b. lin. 1. obseruationem. fol. 40. b. lin. 23. sanguine. fol. 41. a. lin. 1. poros. fol. 41. b. lin. 8. non minus. fol. 41. b. lin. 21. obseruatur. fol. 42. a. lin. 4. commigrarunt. fol. 42. a. lin. 25. uenere. fol. 42. b. lin. 16. uiuendi. fol. 43. a. lin. 27. in maximis. fol. 44. b. lin. 11. si. fol. 45. b. lin. 13. didici. fol. 47. a. lin. 2. excretionem. fol. 47. a. lin. 21. Cleonactide. fol. 47. a. lin. 23. uirgineq; fol. 47. b. lin. 23. trimo. fol. 49. a. lin. 19. iuuenis. fol. 49. a. lin. 35. copiosum. fol. 51. a. lin. 3. malleolos. fol. 52. a. lin. 7. diarrha. fol. 54. b. lin. 16. pertimescendū. fol. 55. b. lin. 18. intellexisti. fol. 57. b. lin. 1. scarificatione. fol. 57. b. lin. 6. hirudines. fol. 59. b. lin. 13. usum. fol. 59. b. lin. 2. Cedmata. fol. 59. b. lin. 19. phlegmonum. fol. 60. b. lin. 29. tantum. fol. 61. a. lin. 4. cartilaginem. fol. 61. b. lin. 32. secant. lin. 33. secant. fol. 62. b. lin. 19. arterias. fol. 63. a. lin. 2. sinunt. fol. 63. b. lin. 13. ligaturaq; fol. 63. b. lin. 6. conuenit. fol. 63. b. lin. 13. cornua parua. fol. 64. a. lin. 8. chyrurgus. & ibidem. lin. 9. uolens. ibidem. lin. 10. excipit. fol. 66. b. lin. 19. auribus. fol. 68. a. lin. 8. humorem. fol. 69. a. lin. 32. epidermidis. fol. 70. a. lin. 30. per. fol. 70. a. lin. 37. multa. fol. 71. a. lin. 16. augetis. fol. 71. a. lin. 34. adprime. ibidem. lin. 35. aliquis. fol. 71. b. lin. 22. quæ superficialijs. ibid. lin. 37. calidi. fol. 74. a. lin. 6. accensa. fol. 76. a. lin. 33. sanem. fol. 78. a. lin. 11. scarificatio. fol. 78. b. lin. 25. dictum est. fol. 79. b. lin. 25. celeberrimam. ibid. lin. 77. uicaria. fol. 80. a. lin. 15. esset. fol. 82. a. lin. 18. in sanguinis. fol. 85. a. lin. 8. fundentur. fol. 86. b. lin. 26. morbus. fol. 83. a. lin. 5. quoque. ibid. lin. 8. Diuineq; ibidem. lin. 15. prodidit. fol. 90. a. lin. 23. frusto. fol. 91. a. lin. 16. ligaturam. lin. 24. iudico. lin. 27. uel ad summam cutem. fol. 92. b. lin. 27. pestiferiq; obseruantur. fol. 94. b. lin. 21. *αριστερα*. fol. 95. b. lin. 19. nuncupatum. fol. 96. b. lin. 19. frequentari. fol. 97. b. lin. 14. usus huius remedij. fol. 98. b. lin. 1. uti. fol. 101. a. lin. 7. carnosas. fol. 102. b. lin. 31. duxit. fol. 103. a. lin. 7. obseruatione. fol. 105. b. lin. 6. fricant. ibidem. lin. 18. cum. ibidem. lin. 22. falsedine. fol. 106. a. lin. 25. ex. fol. 106. b. lin. 10. aliquis. fol. 107. a. lin. 20. serico. ibid. b. lin. 23. obrineant. fol. 108. a. lin. 27. pingue. ibid. b. lin. 10. audiuisse. ibid. lin. 11. sum ne. fol. 109. a. lin. 6. euacuatur. ibid. a. lin. 38. drisamagarb uentia. fol. 110. a. lin. 12. eas. ibid. lin. 18. ex. ibid. b. lin. 7. saltem. ibidem. b. lin. 12. mundetur. fol. 111. a. lin. 25. & qui in Deulcis. fol. 112. b. lin. 6. quam ibidem. operantur. ibid. lin. 33. roburq; fol. 115. a. lin. 34. temperata. ibid. b. lin. 5. merguntur. ibid. b. lin. 37. hittoria. ibid. cetera. lin. 38. tradita. ibid. iudico. fol. 117. b. lin. 3. mala. ibidem. lin. 25. frusto. fol. 118. a. lin. 16. admiratus. ibid. lin. 37. ban. fol. 119. a. lin. 6. paucum. ibid. b. lin. 4. usum. fol. 121. a. lin. 2. imaginatrici. ibid. lin. 7. somno. ibid. lin. 13. internos sensus mouent, ac exercent. ibid. lin. 21. capti. fol. 22. a. lin. 8. hæc. fol. 123. a. lin. 6. forbellare. ibid. b. lin. 31. lauz. fol. 125. a. lin. 30. sportatum erit. fol. 128. a. lin. 35. abdelmeluch. ibid. b. lin. 8. robusta. ibid. lin. 14. unico. fol. 131. a. lin. 18. uacuationem. ibid. b. lin. 12. uiscerum. fol. 132. a. lin. 7. hic. fol. 133. a. lin. 20. pro usu. ibidem. lin. 28. ratione. fol. 134. a. lin. 12. negotij. ibid. lin. 7. seligentem. ibid. lin. 14. seligere. ibid. lin. 19. die illa. fol. 135. a. lin. 13. Ab balaisan. ibid. b. lin. 20. uno. fol. 137. a. lin. 24. his. fol. 139. b. lin. 24. Ab balaisan. fol. 140. a. lin. 38. odorem. fol. 141. a. lin. 1. non deficit. ibid. lin. 10. Balsã. ibid. lin. 34. Rhob. fol. 142. a. lin. 3. thlaspi. ibid. lin. 13. alindaracorum. ibid. lin. 31. præditum. fol. 143. b. lin. 15. appetentiam. fol. 144. a. Cuius gratia dictum est, medicamentorum phenonæ, bers, arque diamusch usum eos maxime exercere. ibid. b. lin. 25. daocci. ibid. lin. 32. uentres. fol. 145. a. lin. 10. putrida cum diarrha rabiliosa. fol. 146. a. lin. 1. propinata. fol. 146. b. lin. 7. funci. fol. 147. a. lin. 18. araneas ipsos. fol. 148. a. lin. 2. nabca. ibid. lin. 3. untias. ibidem. lin. 5. untias, & eodem modo, lin. 6. unt. fol. 150. a. lin. 9. dixti.

Faint, mirrored text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to its low contrast and orientation.

MELCHIORIS

GUILANDINI,

DE PROSPERO EX AEGYPTO

AUTORIS IN PATRIAM REDITV

CONGRATVLATIO.

*In qua obiter multa quæ in itinere acciderunt præsa-
tionis loco habentur.*

GUILANDINVS.

RATVLO summpere Alpine te ex Ae-
gypto tandem incolumen Patauium re-
diisse, quandoquidem maximum esse exi-
stimen, hominem multas, quas longissi-
ma itinera ferunt, molestias, crebrioraque
& grandiora simul pericula à varia illiusce
gentis barbarie sibi sæpe oblata, superaf-
se, in patriamq; saluum omnino reuersum

esse. Quem tuum reditum difficilem reddebant variæ Aegypti
locorum naturæ, cœliq; calores, quibus nostra corpora diuerso
assueta cœlo, multum alterantur, atque læduntur. Quamobrem
gaudeo maximopere, atque iterum gaudeo, quod nunc te saluum
ad nos denuo contuleris, mihiq; ita hilarem te nunc obtuleris.

ALPIN. Atque ego etiam ingenti gaudio perfundor, quod te
virum doctissimum, vniuersis literarum professoribus, & principi-
bus multis excellentis tuæ doctrinæ causa acceptissimum, inuene-
rim in hac præclarissima studiorum urbe, optima valetudine tuis
studijs viuere, præ gaudioq; tanti tui boni, & præ voluptate vix
quid loquar scio. Gratias etiam maiores, quas possum tibi nunc
ago, quod ex meo reditu tantum gaudij, ac voluptatis acceperis,
mihiq; tantum tribueris, quem in tua potestate esse, quicumque
sim, tibi persuadeas volo. GUILAND. Tibi non minus multas

gratias agere debeo pro tua istac humanitate. Iter uero arduum, & periculis plenum te olim suscepisse existimo. Sed cur in Aegyptū te conferre volueris tantisq; illis te exponere periculis, libenter audirem. **ALPIN.** Ego ferè vsque à pueris huius semper fui sententiæ, neminem posse perfectum esse medicum, qui varias regiones, & loca non peragrauerit, diuersosq; hominum mores non obseruauerit, atque hoc pace illorum dixerim, qui instar urbium nunquam nidos suos deserunt, neque ab his latum vnguem recedere audent. Variæ etenim regiones varios tum morbos patiuntur, tum medicinas ferunt ad eos persanandos accommodatas, atque etiam variij medendi vsus in varijs obseruantur locis, quorum obseruatione medicus fit prudētior, & doctior, qua sententia adductus sum, vt si in arte medica cuperem aliquid proficere, orbis partem aliquam peragrarem, aliosq; morbos in alijs familiares locis, & varias medicinas ac plantas, quæ ibi nascerentur, & diuersos vsus medendi, penes diuersas nationes vsitatos obseruarem, atque cognoscerem. Cum itaque publice medicinam facerem in proximo Oppido C. S. Petri, aliquo remotius abeundum existimaui, atque in hac sententia multum perstiti, sed quorsum versus proficisci præstaret, id uero ignorabam. Quo quidem tempore mihi Deus Opt. Max. optatissimam occasionē præbuit, vt in Aegyptum proficiscerer medicus cum Clarissimo Georgio Hemo, qui illo tempore à Serenissima foelicissimaque Veneta Republica Consul in ea prouincia fuerat electus. Ad hoc iter etiam me multum hortatus est, Franciscus Alpinus Medicus paterq; meus carissimus. Tandemq; in eam veni sententiam, ut mihi facile foret ex animi mei sententia illuc proficisci. Itaque accepi conditionem, meque tunc ad iter hilari animo paraui. **GUILAND.** Quoniam virtus laudata crescit, non pudebit me hoc vel te præsepte dicere, auctum iri vehementer tuorum in studiorum peritiã ac laudem, ob hanc tui animi non vulgarem nobilitatem, qua hanc peregrinationem sciendi gratia suscipere, ita probè in animum induxeris. Sed his omissis, cuperem tuum nunc iter audire, & quo tempore ipsum inceperis, quaque sorte etiam eo fueris usus; omnes siquidem longa itinera conficientes, multos labores patiuntur, & multa subeunt pericula, quæ postea alijs narrent. **ALPIN.** Anno à Virginis beatissime partu M D LXXX. Septembri mense die xxj. eam, quæ Peccatora appellatur, nauim

con-

conscendi unà cum Georgio Hemo Consule designato pro Cayro Aegypti, viro sanè pro sua ipsius humanitate, animiq; integritate Clarissimo: quique in Consulatu ita se gessit, ut cuique carissimus fuerit, & illius discessum ab Aegypto non modo Veneti mercatores, sed vel ipsi Aegyptij ægre tulisse, atque adeo luxisse visi sint. Itaque datis uelis Zacynthum secundis uentis paucis diebus peruenimus, portumque ingressi sumus. Vnde digressis non ita ex voto reliqua nauigatio successit, quandoquidem paulo post ita ualidis procellis tempestatibusque agitari, turbarique cæpimus, ut facile dixisses nobis euenisse, quod Ouidius cecinit:

- ” Nauita sollicitus quoque ventos horret iniquos
” Et propè tam lethum, quam propè cernit aquam:
” Quod si concussas Triton exasperat undas,
” Qui tibi nunc toto est, nullus in ore color.
” Tum fœcunda uoces generosa sydera Ledæ
” Et foelix dicas, quem sua terra tenet.

Cœpit enim ea nocte, quæ est ante diem decimum septimum mensis Octobris, quem diem omnes nauæ stellarem, ut ita dicam appellant, ventus Hellepõtius ita aduerso impetu tempestuose perflare, ut coacti fuerint nauæ proram obuoluere: Qui timentes ab Africis uentis, qui eo temporis flare solent, creberrimis, grandioribusque procellis mare uerrentes, ne nauis in solum ab his abduceretur, naufragiumque fieret, per eosdem Africos uentos iter suum direxerunt: quo sanè ita directo itinere, nauis in uastissimū mare ab Hellepontiō vento, quem nauarum vulgus Græcum Orientalem appellat, raptim, & ingenti impetu ferebatur, ita, ut a terra magis magisque ipsa elongaretur. Nostrum uero nos iudicium fefellit, quod sperabamus eum obortum uentum citò casurum, ab eoque rursus nostrum iter, quod per circium uentum fuerat, breui tempore nos esse recepturos, siquidem prior ille uentus non adeo citò cessauit, quin potius tanta tempestate ac furore perauctus est, & nobis ita sæue minari cœpit, ut coacti fuerimus nauim uelis nudatam mari committere, & temere ab illorum infano impetu interitum nostris oculis millies in hora minantium expectare, atque ab his absque ullo regimine in uastissimo pelago alternis undis ad libitum agitari. Atque hæc horrida tempestatas ad diem usque vigesimum secundum protendebatur, tanto omnium timore, ut nemo esset, qui de salute sua sperauerit quicquam. nostram

stram aliquantulum demulcebāt miseriam illa Lucretij Carmina:

„ Certa quidem finis vitæ mortalibus adstat,

„ Nec vitari lethum pote quin obeamus.

Placuit tamen misericordi Deo, ne ab ea tempestate interiremus; ut fortassè ad aliquam rem etiam viueremus: Cui quas possum maiores nunc gratias ago, ac perpetuo referam; qui me sua clementia ac pietate ex tanto periculo incolumen seruauerit. Die vero vigesimo secundo mensis Oëtobris aurora lucecente, ad Corcyræ locum eum peruenimus, quem Fanò appellant, ventis omnino sedatis. Et paulo post Zephris placide spirantibus insulæ fretum ingressi sumus summa omnium cum voluptate ac gaudio, atque Merleras appellatum portum tenuimus: ab eoque altera die summo mane alium in portū peruenimus, a primo parum distantem, atque ab eo Corcyram. In qua per diem moram traximus. Postridicq; Septentrionali exorto vento, ab eius portu digressi sumus, quo cessante non multo post ad portum, qui est apud Gomenizzas accessimus. aduersis vero nostræ nauigationi ventis diu perseuerantibus, & largissimis adhuc pluuijs, magnisq; imbribus, detenti, quibus quidem Corcyræ insulæ situs sex quotannis mensibus obruitur, atque alijs sex siccitate exhauritur, coacti sumus in Corcyræ portum confugere, & salutis nostræ consulere. Vbi usque ad natiuitatem Domini permansimus, cuius diei festiuitate deuote seruata, altera die orto Sole, triremis auxilio nostra nauis è portu deducta, vela ventis dedimus, eodemq; die Paxò vidimus. Altera q; die Aparétia vento impetuose spirante, sub aurora Zacynthum rursus vidimus, portumq; illum cum magna omnium eam urbem accolentium admiratione, quod accolæ ceterique omnes ex proxima tempestate nos interiisse sibi firmiter persuaserint. Zacynthi vero toto Ianuario mense commorati sumus. Dieq; sequentis mensis tertia ab eo portu discessimus, meliori q; fortuna iter nostrum recepimus, ac per diem ante cinerem in portum Sudæ fortissimum Cretæ insulæ propugnaculum peruenimus, vbi peractis quinque diebus, portum Fraschiam uocatum, qui ab vrbe Creta decem millia passuum distat, inuasimus. Multi ex Cretensis, qui pro certo habuerant nostram nauim Oëtobri proximo mense mari absorptam fuisse, simulq; cum ipsa aliquot Cretenses Caloyeros nobiscum nauigantes, nostro aduentu, tanto sunt affecti gaudio, ut ipsorum lætitiā publicis campanarum

panarum sonis in templis per multos dies publice manifestarent. ubi vero Cretæ multis diebus moram traximus, inter initia mensis Martij, vt nostro longissimo itineri finem tandem imponeremus, vela rursus ventis dedimus, in altumque nauim Circio vento, qui leniter spirabat, aduehi permisimus, cæterum tertia die Austrinis ventis rursus vehementer exortis, retrogressi in portum Standiam applicuimus, ab eaq; noua procella salui fuimus, distat & hic portus ab vrbe decem millia passuum. Ibiq; tribus peractis diebus, orto Sole, ab eo portu nauim soluimus, Argestiq; vento, & Fauonio impetuosisime spirantibus, mare mediterraneum ingredimur, in ipsoq; procellosa nauigatione vtentes duorum dierum spatio Alexandriam procul inspeximus, ingentiq; omnium gaudio iter nostrum tunc finem habiturum sperauimus, neque nos nostra decepisset sententia, ni ventus ille non modo omnem subito furorem dimisisset, verum penè omnino siluisset. Mare etenim quam citò ventis omnibus caruit, adeoque siluit, vt nauis ulterius progredi non potuerit, ob maximam eius tranquillitatem, à qua ualde pertinuimus, ne ab ipsa alia noua tempestas oriretur, nostriq; itineris finem, quem oculis prospiciebamus, prohiberet, & in alia grauiora maris pericula nos inijceret. At Dei optimi maximi voluntate factum est, vt ope triremis Præfecti Alexandriæ, quem Sangiac appellant, in portum nauis duceretur, & die xvij. mensis Martij finem longissimæ nostræ nauigationi imponeremus. Alexandriæ uerò Cayri ingenti grassante pestilentia usque ad Iulium mensem mansimus; cuius mensis initio per Nilum flumen nauigantes, Cayrum uenimus. In qua vrbe tribus annis, & adhuc amplius moram traximus. Tandemque hoc anno MDLXXIII. Aegyptijs littoribus relictis, naui Balbiana uocata, mensibus Octobri, atque Nouembri tantum nauigantes, Deo summa pietate patriæ redditi sumus. GVILAND. Omnia certe maris itinera in summo periculo versantur, quando nauigantium vita, quia proxima est mari, proxima semper exitio sit dicenda, atque etiam quod spes prosperi itineris in aeris inconstantissimam naturam referatur. Verum ne te pigeat hæc atque illa passum fuisse, quoniam fortassè hæc olim te meminisse iuuabit. Apprime iucundum semper existimaui, hominem posse dicere, hæc atque illa sum passus, siquidem eorum euentuum memoria hominem alacriorem ad ferendos fortunæ casus, prudentio-

rem

remq; efficit. Sed his omisis age quæso, quid tu tandiu in Aegypto fecisti, quibusvè studijs animum toto illo tempore oblectasti? Neque enim eum te esse arbitror, qui non egregium aliquod nobileque studium sis ibi profecutus, quando credendum est, plurimas easdemque pulcherrimas tibi non defuisse occasiones, quibus aliquid te ipso dignum in re medica meditari potuisses.

ALPIN. Quid facerem ociosus toto illo tempore in Aegypto? nisi apud eam gentem qualis exerceretur medicina, atque quales plantæ in eo solo nascerentur dignoscere operam darem, ne saltem diceretur noctu me Aegyptum adijisse, per id temporis, quo ibi moram traxi, publice medicinam exercendo, apud illos medendi vsitatum modum discere studij. Et quod temporis etiam ab eo studio atque ægrotantium curis mihi supererat id ponebam, ut tu ex me quoque audisti, in opere de præfagio medicorum multis iam ab hinc annis a me incepto. GUILAND. Gaudeo te operam Aegyptiorum medicinæ cognoscendæ sic dedisse, ut apud illos frequentatum medendi modum, atque ipsorum vsitata medicamenta planè, animaduertes, & didiceris. Quæ omnia cum adprime sint digna, quæ à nostris medicis cognoscantur, te nunc obnixè rogo, hisce diebus, quibus Patauij commoraberis, ne graue sit tibi, mecum de his, in hoc viridario loqui, præsertim uero de morbis illi populo familiaribus, deque ipsorum medendi vsu, atq; demum de plantis ibi nascentibus, sic enim in his æstiuis caloribus sub gratissimis huiusce viridarij umbris tempus cum virtute consumere nobis iucundissimum fore existimo. ALPIN. Dabo equidem operam libentissime, ut non in hac re solum, verum in omnibus alijs tuæ obsequar voluntati, quamquam nullam unquã tuorum meritorum partem ego assequi valeam. Idq; libentius faciam, quod plurimum emolumentum me sperem ex hac nostra colloquutione pro tua doctrina, & humanitate consecuturum. Solem vero cum nunc videam penè in Occasum descendisse, fortasse præstiterit loquendi principium in proximam diem remittere. GUIL. Rectè sanè, ego uero vix aurora expectata me in viridarium conferam, teq; ut quamprimum venias etiam atq; etiam oro. ALPIN. Perplacet, sed tempus est, ut abs te nunc abeam, meq; à multis meis negotijs nunc expediã, ut mane quàm diluculo ad te redire possim. interea vale. GUILAN. Quando apud me esse nolis, ut lubet, ut ante noctem tuis functus negotijs, mane redire possis abi felix.

PRO-

PROSPERI ALPINI DE MEDICINA AEGYPTIORVM

LIBER PRIMVS.

De statu Aegyptiorum medicorum. Cap. I.

GVILANDINVS, ALPINVS.

CVm hæc dies serenissima iam illuxerit, & oportune nos in hoc viridario simul concesserimus, locū secretioris huius recessus quietissimū, opportunissimamq; occasionē nacti, de medicina Aegyptiorum iam aliquid cōmentemur, de qua quidem prius quā agamus, à medicorum, quibus ea regio abundat, narratione principium faciemus. ALPIN. Iam iā ē via huc ueniendo, eminus te in viridario ambulantem, profundeq; cogitantem prospexi, & haud parum miratus sum, quod tam diluculo è lectulo surrexeris. Neque tamen ab re credo, in uiridariū descendisti, ut frigidiuscula scilicet istac aura matutina, ac nō minus istius elegantissimi tui uiridarij amœnitate aliquantulū te recreares. Sed ne tuum loquendi desiderium amplius oratione mea retardē, ad principium propositi tui sermonis iam iam descēdo. Sed quid obsecro me de medicis Aegyptijs dicturum arbitraris? an quia multis persuasum est ibi medicinam primas habuisse radices, plurimosq; illustres uiros tū in medicina, tū in alijs sciētijs olim in Aegypto floruisse, iisdē etiā hac tēpestate ornari regionē illā ac florere? GVILAND. Quid ni oēs istud ipsum sentiāt? quādo vsq; adeo etiā ibi bruta multa animalia reperiuntur,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

riantur, quibus ars insita curandi morbos aliquos existimetur? quemadmodum de Hippopotamo equo marino in Nilo flumine degente apud quosdam legitur. Hunc enim equum in quadam medendi parte etiam magistrum esse aliqui affirmant. Assidua namq; ipse, ut aiunt, ingluvie & facietate obesus, exit in litus, recentes indagaturus harundinum cæsuras, atque ubi acutissimum earum stipitem cernit, id in corpus adigens, uenam quandã sibi in crure uulnerat, atq; ita profluuiio sanguinis excitato morbidum aliàs corpus exonerat, mox plagam rursus limo obducit. Quamobrem sunt, qui arbitrantur, missionem sanguinis ab huiusmodi animali homines didicisse, ueluti etiam à uolucres quadã Ibi uocata apud Nilum quoque nascente clysteriorum usum accepisse. Quod ipsam sæpius sibi aluum exonerasse rostri aduncitate aqua per anum intromissa sæpe sit obseruatum. Si itaque bestias ipsas in ea orbis parte natura medicinam docuisse creditur, quid de hominibus erit ratione ac discursu præditus existimandum? Atque eo magis cū priscis ijs sæculis Aegyptus plurimis doctissimis medicis semper floruerit? ALPIN. Hippopotamū & alia bruta animalia, de quibus ea medendi miracula prædicantur, ibi reperiri certum est, at quod ego de hominibus medicinam profitentibus hisce annis obseruarim, in medium nunc tibi proferam, paucisque narrabo, quæ ex his scitu digna mihi fuere uisa, ac primum dico, Cayri alijsq; in locis Aegypti plurimos tum uiros tum mulieres reperiri, qui publice per urbem medicinam faciunt, non tamen uel los existere, qui hanc artem aliqua ratione atque Hippocratice faciant. quando ibi nunc non literis, sed armis opera ab his populis detur: neque id quidem mirum, cum Turcarum imperio ea gens subiecta sit, qui nullis scientiarum studijs delectantur: armis tantum, auro argentoque & ueneri indulgentes. de quibus uere uidentur Seneca dixisse:

- » Turpis libido dominatur (scilicet nunc) potens uenere
- » Luxuria uictrix orbis immensas opes.
- » Iam pridem auaris manibus, ut perdat, rapit.

Deest illis studiorum exercitatio, quamquam publicas scholas, siue studia ipsi habeant, in quibus uaria scientiarum genera doceantur; Cayri studij locum Gemelhazar appellant, pro quo tercenta millia aureorum anno quolibet dissipari aiunt. Siquidem ibi totius Academiae sumptus ad libros, ad victum & ad reliqua docto-

doctoribus & scholaribus necessaria quotannis aere publico sup-
 peditantur. Ex omnibus vero scientijs, atq; artibus, quæ ibi do-
 centur, ea sola pars theologica apud ipsos colitur, quæ Pseudo-
 prophetæ Mahometis leges, institutionesque pertractat. Multi
 siquidem, propemodumq; infiniti sunt, qui honoris atq; utilita-
 tis gratia in eiusmodi scientiam incumbunt, quam qui adepti sunt
 in summo pretio atq; honore apud Turcas, aliosq; omnes haben-
 tur. Hos Cadi appellant, quasi dixerint, sacræ legis doctores, quos
 Turca illius regionis præfectus suos quoq; iudices creat, quibus
 autoritas concessa est, vt possint quacunq; de re in iure ciuili, ac
 pontificio iudicare. ob quam rem ipsi tum in summa veneratione
 habentur, tum maximas parant opes. In alijs vero artibus atque
 scientijs perpauca sunt, qui perfecti fieri studeant, omniumq; mi-
 nime in arte medica, quæ cum alijs omnibus ferè in locis summo
 dignitatis gradu sit, infimum nunc atq; vilissimum tum ob gentis
 barbariem, tum ob eorum, qui per urbem medentur ignorantiam
 locum tenet. quam nisi hinc ex Europa per Venetos Consules
 conducti medici, curandis ibi Turcarum, Arabum, & aliarum gen-
 tium optimatibus, & quamplurimis, quos alij medici desperata
 salute reliquerant, ad valetudinem reductis extulissent, atque il-
 lustrassent, omnium mechanicarum artium ignobilissima apud
 Aegyptum iacuisset, id autem diligentia vt dixi nostrorum repa-
 ratur. Ili vero cum ab omnibus contemnantur, tum etiam lu-
 crum ipsorum exiguum est. GVILAND. Cum medici illi ita ne-
 gligantur, neque multum lucri faciant, quæ occasio erit, qua ad
 medicinam valenter perdiscendam illi moueantur. Non est igitur
 mirum inter illos paucos perfectos medicos reperiri. Quod
 cum explicatum à te sit, nunc reliquum est præterea nihil, nisi
 vt susceptum de medicina Aegyptiorum sermonem claudas, ac
 de alijs rebus loquaris. ALPIN. Quamobrem? GVILAND. Quo-
 niam ex indoctis medicis, quid boni, ac scitu digni ex te obserua-
 tum audire possum? ALPIN. Intelligo vnde tu in eam deueneris
 sententiam. Sed hoc fortasse non est ita existimandum, quando
 scientia atque doctrina ignaros homines Empirice tamè multa in
 arte secreta posse dignoscere, quis negabit? qualia sunt multa me-
 dendi secreta auxilia summam ob utilitatem nobilissima, apud
 Aegyptios priscos medicos olim inuenta, hæreditariè potius ab
 alijs præclarissimis medicis his relicta, quàm aliqua doctrina ab

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ipsis acquisita. Quid etenim, ut tibi de multis aliqua proferam, non ne mirum in modum laudandus esset ille mittendi sanguinis Aegyptiorum usus ex sectione multarum venarum, quæ nostris medicis minime sunt usitatae? quales sunt iugulares, narium, angularum oculorum, frontis, post aures, poplitis atque aliarum multatum corporis partium. Quis etenim medicus is erit, qui nesciat, illarum venarum sectionem ad quamplurimos tollendos morbos esse utilissimam? Quid dicam de sectione arteriarum, quam ad mittendum in multis morbis sanguinem non minus tuto, quam in venis ipsi familiarissime usurpant. Cum Galenus interim ijs sectis quasi miraculo multos saeuos morbos curatos nobis scriptum pluribus in locis reliquerit. Quid de aurium, colli, occipitis, labiorum, narium, atq; malleolorum scarificatione dicemus? Cum ipsi mirabili dexteritate hoc genus auxilij praestent. Et quid de suarum cucurbitularum usu ab hoc nostro planè diuerso? Quidq; de vstionum ratione, atq; de multis alijs ferme infinitis, quibus ipsi medendo vtuntur, medicis praesidijs, deq; etiam quam plurimis medicamentis simplicibus; ac compositis ab his multa cum utilitate frequentatis, erit iudicandum? GVILAND. Digna istæ mihi videntur, ut ab omnibus doctis medicis desiderentur, mirumq; omnibus videri debet, quo pacto hi indocti homines tot, tantisq; nobilibus auxilijs recte uti sciant, nullo ea discursu ac medicæ artis ratione cognoscentes. Sed quo ordine his medicis per eam regionem exercere medicinam permittitur, quando ita artis medicæ dogmatum ignari existant? ALPIN. Extat Cayri inter cæteros medicos omnes quidam Aegyptius, quem Achimbassi illi appellant: qui medicorum princeps nostra lingua interpretatur. Huius officium est, illos, qui ibi medicinam exercere velint, de illiusce artis peritia sedulo percunctari, & examinare, atq. eis, qui in medendi examine recte responderint ac recte se gesserint, publica fide concedere, ut per eam regionem mederi impune possint. Istud autem in doctorum numero asciscendi munus non datur multis, ut in multis Europæ locis fieri solet, sed vni soli tantum, illiq. praesertim, qui plus auri argente Praefecto Cayri, quem Bessa appellant, hac de causa soluerit. Parum etenim id curat hoc tempore Bessa an ille, qui Achimbassi procreandus est, sit ad illud munus rectè obeundum probè idoneus, adeo nunc apud illos omnia corrumpit auaritia; non hoc inquam ille curat,

sed

sed an potius aureos multos ipsi offerat. Eodem exemplo & ipse Achimbasi etiam à Præfecto perdoctus eodem auaritiæ vitio sublatus, pretium à cooptandis accipiens, omnes indistincte cum indoctos, tum doctos mederi per urbem finit. Qua facilitate numerus tum virorum, tum mulierum medentium in ea maxima urbe Cayri est ferè infinitus, cum quisq; exhibito auro possit ab Achimbasi medendi auctoritatem obtinere. Horum vero, qui per eam urbem medentur alij promiscue morbos omnes curare profitentur, alij partis alicuius tantum mala. veluti sunt ocularij, qui omnes morbos ac symptomata oculos lædentia, sanant. & dentarij, atq; auricularij, tantum malis dentium auriumq; medentes. atq; alij qui tantum intestinorum ægrotudines, alij pudendorum, alij vesicæ & alij vteri curant; in quibus morbis mulieres medicæ viris præferuntur, existimant enim ægrotæ mulieres haudquaquam posse viros sic recte vteri affectus cognoscere, vt mulieres ipsæ. Quare fit vt ægrotæ medicas potius, ut à suis morbis curentur, quàm medicos adhibeant, sunt etiam alij qui tantum febres sanant, quorum alij omnium, & alij aliquarum tantum curationem profitentur, atq; hæc obiter dicta sint de medicis Aegyptijs.

Aegyptij qualem nunc medicinam exercent.

Cap. II.

G V I L A N D I N V S.

NT ELLEXI probè omnia, verum id à te scire cupio, quid est, quod omnes medici Aegyptij Empirici existant, sectamq; Empiricam sequantur. ALPIN. Vt per eos annos, quibus Cayri moram traxi, obseruare potui, potius methodicæ simulq; empiricæ ipsos addictos iudicavi, quando ad indicandam morborum curationem partium læsarum, causarum, naturæ, ætatis, virium, habitus cœliq; obseruationem esse necessariam negent, quibusdamq; medendo vtantur communissimis propositionibus, quæ methediorum sectam referre videntur. Ipsi etenim affirmant omnia morborum genera, vel à caliditate, vel à frigiditate oriri, uel morborum omnium præcipuam causam in calorem præter naturam, vel frigiditatem referunt: Quoniam vero

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ipsi arbitrantur eorum omnium, qui Aegyptum incolunt, corpora ratione caeli, sub quo viuunt, valde calidi, ad summam vergere caloris intemperiem, ob id perfrigerantium medicamentorum vsum in omnibus ferè morbis sine discrimine habent frequentissimum, illisque temerè & inconsultò medendo vtuntur. Obseruare sedulo se putantes famosissimam, vulgatissimamq; in schola medicorum illam propositionem, quæ est, contraria contrarijs curari; Hincq; credentes ob illiusce caeli summe calidam temperiem, ibi omnes ferè morbos, vel primo ab ea, quæ præternaturam est, caliditate procreari, vel saltem semper cum alijs causis præternaturalem caliditatem concurrere, ob quam causam vsum refrigerantium medicamentorum maxime affectant, idq; præsertim in febribus: in quibus absq; ullo delectu, valde frigidis medicamentis semper vtuntur, maximeque in ijs, quæ ex humorum putredine oboriuntur. Quod sanè contra medicine dogmata ab ipsis fieri existimo. Nihil enim frigidorum remediorum vsum, quantum ad febrium causas, quæ sunt obstructions meatuum, venarum, vel aliarum partium, spectat, aliquid prodesse, & multum obesse potest, cum a frigiditate humorum cruditas, atq; obstructio augeantur, maxime vero quando pituitosi succi sunt obstructionis auctores. Tales enim humores ab vsum frigidorum in crudefcunt magis, & crasse fiunt magis, & ipsorum copia, ventriculo frigidior atque ad concoquendum ineptiore ab eisdem effecto, peraugetur. quam vero sint illa refrigerantia medicamenta ab ijs frequentata posterius suis locis dicemus. *GVILAND.* Malus mihi quoque ille in medendis putridis febribus valde refrigerantium vsum esse videtur, quando nemo rationalium medicorum, quorum sectam omnibus præferendam iudico, obstructions venarum, aliarumque partium in febrientibus à multis succis, vel crassis, vel viscidis, fieri, & à multa frigiditate ipsas adaugeri. *Galen.* in synochis putridis febribus, vt apud ipsum in libro nono, meth. medendi legitur. ea laudauit medicamenta, quæ obstructa liberandi vim haberent, absq; multo tamen calore, ne calor febrilis augeatur. ob idque eligenda illa esse, quæ exiguo calore prædita, id tamen præstare possint. Hincq; in tollendis obstructionibus vsum oxymellitis summopere commendauit. Aegyptij vero fortassè ita frigidis in ijs febribus vtuntur medicamentis, quod hæc ex biliosis tenuissimisq; humoribus

ortum

ortum maxime ducunt, qui non attenuandi sed increffandi fint, vt Auicennæ affectæ affirmant, hancq; fortasè ob causam illi medici frigida medicamenta adhibent, vt ex quibus genita febris fuit, biliofi, tenuiffimiq; humores crassiores euadant, ad facilioremq; excretionem eo modo parentur. Hæc erit igitur ratio quamobrem frigidis adeo medicamentis vtantur. ALPIN. Si tu corpora illorum hominum quali temperamento fint, rectè nouiffes, in hæc proculdubio sententiam non veniffes, nam, vt suis locis dicam, omnium ferè illa loca habitantium corpora diuerso constant temperamento, quòd aliquis cœli illiusce ratione, credere poffet, quando pleraque illorum corporum licet ex fui natura sanguinea existant, multa tamen pituita, etiam ex victus ratione apud ipsos vfitata, abundare dignoscantur. Quamquam enim Aegyptij in ipso ortu interna viscera valde calida sub calidissimo cœlo susceperint, ex potu tamen aquarū, vsuq; continuo ciborum tum frigidorum tum refrigerandi qualitate magna ex parte præditorum, quibus ferè semper vtuntur, ab immoderataq; venere, atque ab vsu dulcium balneorum, quæ assidue frequentant, temperamentum illud calidum paulatim permutant in minus calidum, & tandem in frigidum, itaq; fit, vt qui bilioso nascuntur temperamento, in sanguineum mutantur, & qui sanguineo in pituitosum. Hincq; quamplurima foeminarum, inariumq; corpora ibi reperiuntur pinguisfima, cum tamen cœli calidiffimi ratione corpora omnia gracillima esse potius deberent. ex his igitur omnibus illorum corpora refrigerantur. Quo fit, vt omnes eius regionis accolæ stomachum valde frigidum contraxerint, licet ipsi corporis habitu carnosum, boniq; succi, constare etiam obseruentur. Huius autem facito ex me coniecturam, qui prius quàm Aegyptum adiffcem, cum gracillimo corpore summeq; calido essem, ibi ex assiduo aquæ potu, cui ob illos vehementes calores continuè indulgendum erat, carnosum effeci corpus & pingue. quo tempore stomachus adeo erat ad frigiditatem conuersus, ut eius concoctrix facultas ad conquendum imbecillior effecta sæpe videretur, quam ob causam sæpe acidis cruditatibus vexabar. Quod si mihi id acciderat, homini medico, & in temperata regione genito, quid de Aegyptijs ipsis existimandum, qui non solum aquam pro potu affectant, sed omnes frigidos cibos, quiq; immodice veneri dant operam vsuq; dulcium balneorum frequentant? quæ omnia refrigerandi

DE MĒDICINA AEGYPTIORVM

facultatem habent; nisi illos crudis multis humoribus abundare. Quod confirmare videntur assiduæ ventriculi cruditates in quas ipsorum quamplurimi incidunt, frequentissimique articularum dolores, qui continue sparsim per urbem vagantur, ac mulieres, Eunucos, & omnes absq; discrimine inuadunt ac affligunt. Ex his igitur colligo Cayri rarissimas febres ab exquito humore biliolo gigni, pleraq; verò à crudo ac pituitoso excrementorum genere. ideo arbitror vsum refrigerantium medicamentorum ijs febribus non rectè conuenire, ob illorum humorum, à quibus generantur tenuiorem substantiam, vt Arabes medici volūt, crassificandam, quando eos potius crassiori substantia constare quàm tenui ex nuper allatis optime pateat. Non erit itaq; frigidorum medicamentorū vsus in febribus putridis ibi vagantibus omnino tutus, sed sæpe ijs noxius. Illi igitur medici quod ad febres compescendas attinet, probandi quidem essent, scilicet, vt illum febris focium calorem extinguant, pessime vero faciunt quòd febrium causas minime auferant. Ac potius ipsos dixerim medicinæ adulatores, quando solum ægrotantium, caloribus, doloribus, siti, occurrere, symptomataq; solum demulcere studeant. perfectam vero curationem, quæ Galeno docente in lib. 9. meth. med. à causis exorditur, negligant. Accidit tamen aliquando, vbi febres vehementiores affligunt, in caloribusq; heceticis, vt rectè frigidorum medicamentorum vsus administratus videatur.

GVILAND. Mendosam satis illos possidere in medendo artem methodicam ex his à te narratis intellexi, quam etiam empiricam esse facile perspicitur, quod ea quæ in hac arte nouerunt, potius hereditarie à maioribus tradita, acceperint, atque in ipsorum memoria remanserint, quàm vllò discursu, uel ratione fuerint ab ipsis cognita.

Quamobrem hoc tempore Aegyptij artem medicam habeant vitiosam. Cap. III.

A L P I N V S.

IXRMVS Aegyptios medicos nostro hoc æuo non exercere rationalem, uel dogmaticam medendi viam, sed vitiatam, ac multis mendis plenam. **GVILAND.** Quoniam

nam modo est ibi vitium istud in medicina contractum? ALPIN.
Scito hoc tempore medicos illos finem habere non sanitatem æ-
grotantium, quem veri medici semper intuentur scopum, sed ut
gratiam atque obsequium hominum comparent; ita ut nunc ibi
locum habeat illa sententia:

Obsequium amicos, veritas odium parit.

Hos medicos Gal. adultores appellat, cum haudquaquam id ipsis
sit cordi, quemadmodum ægrotis recte, ac tuto medeatur, sed po-
tius quomodo eorundem delitijs inseruiant. Respicit itaque ip-
forum medendi methodus ægrotorum gratiam, atq; obsequium.
& ob hanc causam victum ægrotis gratum instituunt, omnibusq; fe-
bricitantibus, ac sitientibus permittunt, ut quantum volunt, aquæ
potu se expleant, fructusq; in victu quoslibet ab ægrotis expetitos
non negent, affirmantes, nihil à natura appetitum posse ægros
offendere, quando naturam ipsam tutius, ac prudentius, ad cor-
poris tutelam moueri, quàm medicos, affirmandum sit. proinde
multi ægrotis febrientibus non verentur in victu concedere an-
gurias, cucumeres, cucurbitas, melones, ficus, atque alios quos-
cumque ibi habere possunt fructus, & ut vno verbo dicam, omnia
concedunt ægrotis, quæ grata illis esse cognoscunt. De medica-
mentis itidem hoc idem obseruant, ut tantum illa medicamenta
ad sanitatem parandam adhibeant, quæ ab ægris non abhorren-
tur, eaq; tum qualitate, tum copia seligunt, quæ nullo pacto cor-
pora ægrotantium agitare possint. ob idq; maxime in communi
sunt vsu, ad quoscumq; propulsandos morbos, huiusmodi medi-
camenta, manna scilicet, cassia, tamarindi, syrupus de granatis so-
lutiuss, atq; rosatus. non exceduntq; manne, cassiæ, tamarindo-
rum vnciam, sæpissimeq; ægrotis hæc offerunt, alij singulis, alij
alternis, & alij pluribus diebus offerentes. pluribus etenim vi-
cibus eam purgationem præstant, quod nos vnica vice facere con-
suescimus. Ex purgantibus vtuntur, myrabolanis, Rhabarbaro,
agarico, fena, atq; alijs huiusce generis multis, quorum dragmam
in singulos haustus non excedunt. hicque modus purgandi inter
plerosq; ciuium ac nobilium exercetur, atque in hoc se rectè ge-
rere videntur, dum cauent à validioribus, scamoneatisq; pharma-
cis, in ijs purgandis corporis. Sunt tamen alij qui rusticis me-
dentur, cum ijs vero prævalidioribus purgationibus agunt, sed, ut
dixi, non nisi in rusticis. Mirumque non erit hosce medicos his
medi-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

medicamentis potius lenientibus, quàm purgantibus vtentes, tardissime ægros sanare, id autem ea causa faciunt, ne purganda corpora nimium ab ijs agitentur, atque perturbentur: ob quam causam pleriq; clysteribus medentur, potius quàm medicamentis per os assumptis, vt quàm minime corpora agitent. In materia quoque chyrgica eodem modo egrotorum obsequia sequuntur, hincq; multum sanguinis omnibus detrahunt, quod omnes missione sanguinis letentur, id uero sæpe in multis, etiam à cibo, vt multis obsequantur, qui aiunt ieiuno stomacho egrotis non conducere id auxilium, quod nimium vires absumat. Et in omnibus denique medicamentis eodem semper spectant, vt quàm maxime egris obsequantur. *GVILAND.* Adulatores medicos non solum Aegyptus habet, sed non minus multa Italię loca, in quibus multi ignari homines eos optimis quibusq; medicis ea causa præferunt, quod obsequantur sibi, idque tantam vim ad capiendos ægrotorum animos habet, ut plurimi sæpe ab ignaris atque adulatoribus medicis vsq; ferè ad exitium perducti, neque tam grandes illorum in medendo errores agnoscant, neque si etiam agnoscant, ab his discedere velint. Sed quamobrem medici illi olim præstantissimi ad medendi modum hunc vitiatum accesserunt? *ALPIN.* Hic corruptus medendi modus non à præscorum illorum medicorū ignorantia principium duxit, sed vt ex Aegyptijs historiarum peritis audiui, à barbara præscorum Aegypto imperantium tyrannide; tempore enim quo Mamaluchi illiusce regionis obtinebant imperium, omnia ea loca medicis doctissimis florebant, qui dogmatice summaque cum ratione medicinam faciebant, sed tanta erat ea in dominis barbaries, vt optimi illi doctissimiq; medici, vel rebus bene gestis sæpe lucri loco ab ijs contumelijs afficerentur. Barbara etenim ea progenies, quę moribus bestijs erat similima, quod originem duxerit à Tartaris rusticisq; rectam ac rationalem medendi methodum non admittebat. Illorum aliquis dolore aliquo correptus non secus quam furiens bestia subito vt sanaretur imperabat, quod cum non semper ita citò eueniret, pessime miseros eos medicos tractabat. Idem obseruabatur in illos qui sitientibus ipsis plurimam crudam aquam in potu negabant, uel à calore febrili valde detentis frigida balnea prohibebant, in quibus immergi uolebant, & ijs multum refrigerari. si tormina ab assumpto aliquo pharmaco sentiebant, vel multum eo purgarentur,

tur, vel fastidiosè vomerent, in medicos iurgia, & contumelię. miseris Aegyptios, qui fato quodam semper Tirannis subiecti fuerunt. Illi itaque optimi medici rectè medicinam exercentes indigne has contumelias ferentes, modum sanè per quam facilem in medendo inuenerunt, quo barbaris ijs hominibus satisfacerent, atque perpeffas iniustè obiurgationes ac contumelias vindicarēt, ac de illorum tyrānide in ipsos exercita hoc modo pēnas sumerent. **GVILAND.** Piget me tantorum medicorum iniuriarum, sed mirum non erat, eos ita à barbara ac ferina ea gente contumeliosè pati, quando virtuti vitium, & sapientiæ ignorantia opponatur. Ab illorum enim barbaro dominio illis sæculis non solum medicinam, sed etiam omnes aliàs scientias ab Aegypto in alias orbis partes commigrasse existimo, atq; ideo nunc Turcarum loca studijs scientiarum omnino vacare. Sed perge modum enarrare, quo ad fugiendas & vlciscendas illorum contumelias vsi fuerunt. Si quidem haud parum esse iudico, homines illos in tanta calamitate positos, viam inuenisse, qua id periculi effugere potuerint.

ALPIN. Tunc hac ratione mederi eis cæperunt, hæc q; fuit ab his indagata methodus; Namq; eis ægroto curando proposito, primo quo ille morbo, vel miti vel magno vexaretur, atque quibus symptomatis corriperetur, ea que mitia ne an magna essent, scire operam dabant: quibus rectè perspectis ac cognitis, omnes curationis indicationes præcipue considerabant, hinc morbos tantum atque symptomata respiciebant, causis omnino neglectis, uel leuissime cognitis. morbo enim, si symptomatibus ijs vehementibus careret, contrarijs mederi omni ratione studebant, veluti exempli gratia, febre vexato, absque multis grauioribus symptomatis, victum primo frigidorum atque humidorum instituebant, quem penitus morbum extirpare, ijs ignaris bestijs facile suadebant, proinde omnes fructus, qui humidi essent ac frigidi eis collaudabant, ut sunt angurię, cucurbitæ, cucumeres, poma, & ex oleribus beta malua, bammia, colocassia, lactuca, endiuiia, fun-cus atq; alia huiuscemodi temperamenti ac facultatis multa. Pro potu frigidissimam quamcunq; aquam, largissimeq; ad egrotantium libitum, concedebant. In materia uero chyrurgica in quacumque febre, quod omnes illos barbaros ad largam sanguinis euacuationem inclinatos admodum cognoscerent, multum sanguinis detrahebant. Et ex medicamentis alterantibus ea laudabant,

DE MĒDICINA AEGYPTIORVM

bant, quę refrigerarent, atque humectarent, atque de purgantibus, euacuationem per epicrasim, lenientibus medicamentis, à quibus nihil Barbarorum corpora turbarentur; moliebantur. Febris vero omnia symptomata demulcere vel omnino abigere studebant, calori enim estuoso interne frigidis aquis, vel syrupis, vel decoctis, vel fructibus, & frigidis epithematibus occurrere, conabuntur, sitientibus quantum uellent ægrotis aquę permittentes, inappetentijs, quoscumque cibos ab ægrotis expetitos concedentes, vigilijs, valide somnum prouocantibus, qualia sunt opiata omnia, obsistebant, dolores vehementes tollebant, ijs medicamentis quę insigni frigiditate partium sensum adimunt, qualia sunt stupescientia a nostris appellata, atque sic in singulis alijs febrium symptomatibus facere cęperunt. hicq; fuit modus curandi quo ægrotos blandę curare se aiebant, eosq; medici illi suo gladio iugulabant, verique inde facti sunt medicinę adulescentes, ut illorum tam importunam effugerent tyrannidem, atq; miseriam, quando ægroti obsequij vi arbitrarentur rectę à medicis illis tractari. Ortusq; est malus is medendi modus ab Aegypto imperantium tyrannide, quem postea omnes alij qui consequuti sunt medici rectę obseruarunt, mortuisq; doctissimis ijs medicis, simulque cum ijs huius artis doctrina, postea paucissimi reperti fuerunt literarum studijs dediti; siquidem dominorum ob barbariem literarum professoribus inimicam, academix, ac studendi commoditates defecerunt, eaq; causa studentium etiam numerus defecit, omnino præfertimque in philosophia & medicina, indeque Aegyptus expers scientiarum, literarumq; professorumq; tunc facta est. Deindeq; ille medendi modus, iam multis ætatibus ibi frequentatus, ac per illas vrbes receptus, alijs omnibus medicis, qui postea fuere, communicatus fuit, neque difficulter ab ijs perdiscebatur, cum pauca quadam tenenda essent. Hic igitur modus medendi, quem illi homines affecti ibi optimi medici existimantur, tale principium habuisse, à multis dicitur. In eo vero sicuti multa corrupta, atque arte Hippocratica indigna obseruantur, sic multa etiam ueram præclarissimorum medicorum antiquitatem redolentia reperiuntur, quę digna sunt ob egregiam quam præstant in medicina utilitatem, ut ab omnibus doctissimis medicis audiantur, atque perdiscantur. In qua vero parte medicinę istę eluceant, nuper dictum est, & inferius qualia particulatim existāt, suis locis dicemus.

Sed

Sed priusquam ad ea accedamus, multa prius erunt cognoscenda quæ ad maiorem clarioremque dicendorum cognitionem facere videntur. atque in primis, ne tempus frustra conteramus, considerandam tibi viro doctissimo eam propositionem propono, quam illi medici mordicus obseruare medendo creduntur, quæ est, contraria contrarijs curari. Quam propositionem vel mulieres ipse medicine & rerum omnium ignaræ perbelle ibi se putant obseruare.

Apud Aegyptios medicos medicam illam propositionem usurpant, quæ est contraria contrarijs curari, atq; an ipsi eam rectè obseruent.

Cap. IIII.

G V I L A N D I N V S.

VM Aegyptij in medendo vtantur ea propositione, quæ est, contraria contrarijs curari, videntur hac in re non omnino carere rationali medicina, quando ea quoque omnes rationales medici ægrotis medeantur, morbos curantes ijs medicamentis, quæ ei sunt contraria. vt Gal. in lib. 11. meth. cap. 12. testatum reliquit. Quamobrem & illos, qui posito hoc principio medicinam ibi faciunt, ob id inter rationales medicos esse recensendos, aliquis assereret. ALPIN. Huic medicæ propositioni non modo eius loci medicos inniti, sed ipsas etiam mulieres, certum est. quinimo Cayri si volueris tertianam notham febrem, agrimonio, apio, vel petroselino, vel chamedrio, vel alijs curare, vt obstructiones, à quibus oritur, atq; fouetur ea febris, auferantur, non modo medici, sed mulieres in clamabunt non esse id faciendum, quando febris, quæ calidissima est in temperies solis refrigerantibus remedijs curari debeat, quibus medicamentis calida intemperie præditis potius febris auferetur, nedum tolli posset. hanc igitur ob causam ea vituperant, atque suspecta habent, quæ superius a perientia narravi: quæ licet morbo similia videantur, tamen eius causis contraria existunt, quibus sublatis febris tollitur, iisdemque perseverantibus nunquam febres illæ finiuntur, idcirco dicenda sunt illa eadem medicamenta per hunc modum morbo

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bo contraria. Neque tamen eò quod medendo vtantur ea quam dixi communitate, rationales appellandi sunt medici. Tibi enim doctissimo viro notissimum est, methodicos tantum appellatos medicos vsos fuisse ijs communitatibus, qui neque locum patientem ad curationis indicationem aliquid prodesse autumarunt, neque causam, neq; etatem, neq; tempus, neq; cœlum, neq; virium robur, neque egrotantis habitum, neque temperamentum, sed à solius affectus indicatione remedij indicatione sumpta, ea communitate febrem exempli gratia nuper in medium propositam curant. Sed errant in cognoscendis morbo contrarijs remedijs, Namque putridę febres quę ab obstructionibus genitę sunt & fouentur, vt rectè curentur, debemus vti ijs quę tum morbo, tum causis sint contraria, qualia sunt quę refrigerant, humectant, aperiunt, atq; abstergunt, quibus sanè si obstructiones cedant, febris proculdubio tollitur, ijsdem vero ob humorum lentorem & crassitiam curationi obsistentibus, atq; non cedentibus, contraria valentiora prioribus requiruntur, scilicet quę maiorem vim habeant obstructa aperiendi, vt propterea, quod omnia valenter aperiuntia calida sint, ad calida sit deueniendum: vbi vero causę febriliū putridarum haud admodum curatu sunt difficiles, sufficient ea quę tantum sunt morbo contraria, quę simul aperiendi vim habeant, & vbi causę non facile cedunt, morbo similibus, quo ad caliditatem, & causis contrarijs, quod ad aperiendi facultatem vti debemus. At in febribus quę causis coniunctis vacant, vt sunt heticę ab ephemeris, vel putridis febribus genitę, medici solis morbo contrarijs vti debent: ambobus vero tum causā tum morbo curationem indicantibus, nos remedia sequimur, quę ambobus sunt opposita. hincq; cichoreacea omnibus putridis febribus conuenientia auxilia iudicantur, quia tum febrī, ea qua prædita sunt frigiditate, resistunt, tum causę, ob eam quam adepta sunt obstructa aperiendi, facultatem. Si vero morbus mitis, ac non vehemens ingruat, ijs quę causę contraria sunt magis quàm morbo vti oportet, quemadmodum in morbo, tum vehemente, tum magno, medicamenta debent magis morbo esse contraria. Hincq; Galenus prudentissime docuit in lib. meth. med. si multa simul curationem indicent, ei medicos attendere oportere, quod magis vrget, alijs tamen non neglectis. Aegyptij vero secus in curandis morbis agunt, semper à morbo sumpta curationis indicatione, vtuntur

ijs, quæ morbo contraria esse arbitrantur, morbi causis omnino neglectis, proindeque in omnibus febribus nullo discrimine frequentissimum habent medicamentorum ualde refrigerantium usum, quòd ipsa morbo validissime obsistere arbitrentur. In putridisq. decipiuntur, pessimeq. ut arbitror se gerunt, ualde frigidis vtentes, quia frigiditate intensa obstructa augentur, & cruditas humorum crudorum fouetur. GVILAND. Mirari nos non decet, si ij medici etiam ea communitate, quæ est contrariorum contraria esse remedia, pessime, ac vitiose nunc medendo vtantur, cum fere omnia alia, quæ à priscis doctissimis illis medicis in ipsorum memoria relicta fuere, corruptè ac pessime nunc etiam sequantur. Neq; etiam mirum ipsos ad frigidiorum usum ita præcipites ferri quoniam omnes ob celi caliditatem sibi ipsis in animum induxerunt, à calidis esse cauendum, ne calida corpora calidorum usu obledantur, quod & apud Genuenses quoq; obseruari licet, ij enim biliosa corpora nacti, ita calidorum usum effugiunt, ut ad cõtraria potius ad frigida scilicet non secus quàm Aegyptij deflectant. secus verò apud Germanos, Boemos, Polonos, Anglos, Flandros, Gallos, atque alios sub frigido celo uiuentes, fieri consuevit; Namque illi tantum à frigidis metuentes, in calidorum usum nimium labuntur. aromatum etenim usu, atq; generosissimorum vinorum, calidorumque non minus medicamentorum sibi ipsis hepar, sanguinemq; comburunt. ALPIN. Verum profectò dicis, sed de his satis, nunc ad alia transeundum.

*Quæ præsciri debeant, priusquam ad particularem
de medicina Aegyptiorum narrationem
accedatur. Cap. V.*

GVILANDINVS:

VAE nam isthæc erunt, quæ nunc explicanda statuisti, aliqua ne præcipua & propria illorum præsidia, quibus ad curandos morbos utuntur? ALPIN. Nondum eo peruenimus, ut possimus de ijs nunc agere; Etenim multa supersunt audienda, priusquam ad illorum narrationem deueniatur. GVIL. Quæ nam igitur isthæc inquam existunt? ALPIN. Multa, quippè
Aegypti

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Aegypti situs, illius temperies coeli, anni tempora, ipsorumque naturæ, & aeris mutationes ex Nili fluminis incremento. Aegyptiorumque corporum habitus, temperamenta, victus, morbi ibi nascentes, ipsorumque causæ, atque alia, quæ ad medicinam illorum rectè noscendam facere uidentur. **G V I L A N D.** Quamobrem hæc. **A L P I N.** Quoniam cum eorum, quibus ad curandos humani corporis affectus illiusce regionis homines utuntur non simplicem historiam tibi sim proditurus, sed vna cum ea rerum illarum laudem atque uitium, ut ex horum lectione medicinæ studiosi ijs quæ illi in medicina facienda maxime sequuntur, tuto, & ex artis præceptis uti sciant, & ad morborum instituendam curationem, ab illis quæ uitiosæ, minimeque ex artis ratione sunt apud ipsos usitata præsidia cauere queant. **G V I L A N D.** Laudo hunc tuum loquendi ordinem, quando præter eorum, quibus Aegyptij utuntur in medendo, utilè notitiam, ista, quæ prius exponenda proponis non minorem cognita, nobis afferent, & uoluptatem, & utilitatem. Perge itaque quod vis enarrare, nulla interposita mora, ne hæc dies sine longa linea nobis abeat. quando multa supersunt dicenda, quibus huius diei reliquum posse sufficere, uix credo.

De Aegypti situ atque illius aeris temperie. Cap. V I.

A L P I N V S.

AE G Y P T I regio posita est inter Aethiopiam, Arabiam, & Marmaricam, quæ nunc Barbaria dicitur, atque mare mediterraneum, habet enim à meridiæ Aethiopiam, à Septentrione mare mediterraneum, veluti ab ortu Arabiam, rubrumque mare spectat atque ab occasu Marmaricam. Cayrus, olim Babylon, uel Babulis, nunc primaria Aegypti ciuitas ab æquatore triginta gradibus distat, & longitudo eius est, graduum circiter sexaginta. sex tantum gradibus cum dimidio hanc ciuitatem ad tropicum Cancræ accedere Ptolemæus testatur. maximaque dies ibi est quatuordecim horarum, & minima decem. Ciuitas hæc ad radices montium Arabiæ Petrææ ab Oriente posita est, Septentrionalibus omnibus uētis exposita nullo monte ab ea maris parte contacta, tota meridionalis pars fabulosa est. à quibus omnibus
eius

eius aer ad frigidum & calidum alteratur . Ab Orientalibus uero atque Occidentalibus paruam suscipit ille aer alterationem . Cum itaque hæc regio prope tropicum sit , mirum non est si Sole multum calefiat, præsertimq; æstate, quo tempore Sol radijs ibi terram rectius ferit, copiamque radiorum uel luminis, maiorem eius terræ accolis demittit . Quem calorem ibi multum esse, ac uehementem eos populos quandoque perpeti, ostendunt multa ab ipsis refrigerationis, causa inuenta, atque usitata . Eos enim in primis terrena habitare ædium loca apud omnes ob calorem noxiū manifestum est, non minusq; in qua; domo frigidarum aquarum in medio ædium positi fontes, eos frigiditate oblectari, significant . His etenim aquarum fontibus per totam æstatem ipsum domorū aerem refrigerant, propè etiam illos omnes ferè dormiunt . Amplius ciuitas hæc altissimis est fabricata ædibus, quæ supra uias usq; adeo latissimis expanduntur tegumentis , ut uiarum totum penè cœlum ex superiori parte occupent, obstruantq;, ne Sol (quando omnibus horis umbræ uias detinent, atque obtegant) noxam inferat uiatoribus . Vastissimis etiam fistulis, quæ maximis tubis sunt similes, intra omnes domos positæ ad frigidum excipiendum aerem utuntur . Hæ ex medijs domibus meatu decem cubitorum latitudinis ferè exurgunt, per mediumq; rectissime sursum feruntur in aerem, peruięq; multo latiori ore instar campanæ expanso, ad summa uestigia desinunt atq; pertingunt, quo ore Septentrionem uersus operto, frigidam auram spirantem excipiunt, infernisq; ipsum ædium terrenis locis demittunt . & hoc pacto cuiusque ædis inferna, terrenaq; loca refrigerantur . Victus frigidorum ciborum, potuumq; apud omnes nimium obseruatu, eam regionem immodico aeris calori expositam proculdubio confirmat . *GVILAND.* Ist hæc certè omnia summe calidam aeris illius temperiem coarguunt, nihilominus calorem æstatis tempore ibi talem esse audiui, quem facile quisque perferre possit . Temperari enim caloris illiusce temporis à Nili fluminis incremento per id temporis celebrato, atque ab assidua Septentrionalium uentorum spiratione à multis proditum est . *ALPIN.* Ni Deus his duabus causis ambientis illius aeris æstiuos calores minuisset, haudquam fieri posset, ut animalia ibi uiuerent . Tanta est Dei Optimi Maximi prouidentia, ut in locis sub cœlo calidissimo ui radiorum, solis inflammatis, sit aliquid quo refrigerentur, sicut in

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

frigidissimis regionibus omni ferè calore destitutis, ut aliquid habeatur, quo ea loca incalescant . Eaq; causa in locis Septentrionalibus, sub frigidissimo cœlo preciosissimę ac copiosissimę pelles reperiuntur, & lignorum comburendorum copia, quibus se à vehementissimis illis frigoribus homines defendant . Aer itaque estate proximis radijs solaribus rectius terram ferientibus valde accensus , ab aucta Nili fluminis aqua , Septentrionaliumq; uentorum spiratione assidua obtunditur , ac multum moderatur , ex prædominio uero ipse est calidus & siccus, inæqualis, valdeq. inconstans, substantia tenuissimus, maximeq. in locis à mare remotis, ut Cayrum, alięque ciuitates & loca supra ripas Nili posita . Hic aer hyeme aliquando insigniter frigidus apparet, & aliquando calidissimus, ob siccitatem immodicam aeris (ibi etenim rarissime pluit .) que ut rerum nature non ignari sciunt, utramq; actiuarum qualitatum æcui, ueluti hęc ab humiditate hebetantur . Quam ob causam ob tenuitatem substantię hyemalis aer frigidior, quàm reuera sit, ab his populis experitur, quoniam is ob partium etiam tenuitatem corpora penitissime penetrat; frigidamq; qualitatem introducit, ledensq. sensibiles partes, maioris est causa sensus, quàm sit ipsa uis frigoris, maximeque ex omnibus corporis partibus caput ab aeris eius loci frigiditate obleditur, multoque magis, quod antea calido aere calfactum, meatus ualde apertos habuerit, per quos facilius frigidum aerem suscipit, a quo postea facile offenditur . Hincq. nullum est genus morbi ex capitis distillatione obortum, quod illi populi non patiantur . Dominatur autem aer summe calidus, ipsius cœli, ut dictum est, ratione: quod hęc ciuitas à tropico cancri tantum sex gradibus distet . Qua breui intercapedine, dum Sol ad illum accedit tropicū, & illorū Zenith sit propinquior, aer ille ualde incalescit, & nisi Etesię uenti tunc à Septentrione spirarent, uehementissimus & qui uix à nostris perferri possēt, caloris estus sentiretur . Hyeme etiam nocturnus aer admodum frigidus obseruatur, qui ab orto Sole paulo post parum incalescit, in meridieq. plurimum; adueniente uero nocte rursus in frigidum permutatur, ita, ut aer ille ualde inæqualis sit dicendus, ab ipsiusq; illa inæqualitate plurimi morbi originem ducunt, atque generantur, qui eo temporis per urbem uagantur . **GVILAND.** Cupio etiam eiusdem aeris temperiem pro anni temporum ratione à te explicari . Quam ob cau-
sam

ſam te in primis de anni temporibus, quæ in uſu apud eam nationem exiſtunt, atque de ipſorum temperie, loqui optimum fore arbitror. ALPIN. Libenter de his nunc ſermonem inſtituam.

*De anni temporibus apud Aegyptios uſitatis, atque
de ipſorum temperie. Cap. VII.*

ALPINVS.

DIVIDAM annum apud Aegyptios uſitatum ac obſeruatum in quatuor, ut noſtri etiam faciunt, partes, ſed ſecus quàm illi; ac primum à vere incipiam. Quod anni tempus ibi duobus menſibus temperatum, obſeruatur, Ianuario quippè & Februario. Incipitq; Orione & Canicula Orientibus, & deſinit ad occaſum Arcturi, quo tempore æſtas incipit, & deſinit uſque ad nocturnum Trianguli ortum: Quæ quidem æſtas duplex ſingulis annis obſeruatur, quarum prima eſt inæqualiſſima ac ſumme inconstans uehementiſſimo cum caloris æſtu, quæ maxime corpora offendit, præſertimq; aduenarum eiufce cœli qualitati minime aſſueta: id igitur anni tempus, ut nuperrime etiam dictum eſt, principium facit, Arcturo Occidente, ſcilicet in initio menſis Martij, protenditurq; ferè uſque ad tropicum cancri, tribus, ſcilicet comprehenſum menſibus, quippe Martio, Aprile, Maio. Altera æſtas, quam ſecundam partem æſtatis appellamus, priori ſtatim ſuccedit, nam ipſa incipit Sole ſignum cancri ingrediente, terminumq; habet propè finem menſis Auguſti. Hæcque æſtas prioris æqualior, conſtantior, minusque æſtuofa, atq; minus ſentitur noxia corporibus. Autumnus habet alios duos menſes, ſcilicet Septembrem atq; Octobrem. Hyems uero orientibus Pleiadibus, ſcilicet incipiente menſe Nouembri, incipit, atque ad Ianuarium menſem uſque protenditur. Hoc itaq; modo annum Aegyptiorum diuidi oportere iudico, ut quatuor diuerſis aeris naturis quatuor anni tempora rectè reſpondeant. Ver Ianuario, atque Februario ibi obſeruari, non eſt mirum, cum eiufce temporis temperamentum mediocre ac temperatum in aere percipiatur. Id ipſumq; etiam tempus ueris inquam, indicant arbores, quæ per eos menſes ibi germinant, & frondeſcere incipiunt, terraq; illa viren-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tibus herbis, stirpibus, floribusq; amenissima redditur. His autem exactis mensibus primam aetatem, uel primam aestatis partem animantibus valde pro eius inconstantia, multumq; inaequali caloris, & frigoris statu, noxiã sentiunt. Atq; hæc prima aestatis pars inconstanter mensibus Martio, Aprili, Maio, obseruatur. *GVILAND.* A quibus nam causis hæc prima aestatis pars inconstantissima, æstuosissima, atq; inaequalissima fit. Memini etenim ego dum Cayri olim moram facerem, ijs utique tribus mensibus me ventos calidissimos, molestissimosq; sentisse, cum arenarum inflammatarũ magna copia, qua aer ita obscurabatur, ut Sol neutiquam videri posset. Illoq; etiam tempore quamplurimos vagasse epidemicos, atque lethales morbos, maximeq; oculorum lippitudines, quas Græci Ophthalmias appellant, Quam ob causam arbitror huius prioris aestatis partis causam esse ventos illos summe calidos, atq; ardentis à Meridie, locisq; arenosis inflammatis perflantes; Hosq; ventos Campsim appellabant, quasi dicerent ventos diebus quinquaginta perflantes; id vero tuis proximis verbis aduersatur, qui dixeris istam aestatis partem non tantum diebus ijs, sed tribus perpetuis mensibus durare. *ALPIN.* Euri Austriq; venti, ut tu recte dixisti, à meridie loca arenosa, summoq; calore inflammata transeuntes atque in Aegyptum spirantes, tantum caloris æstus, puluerumq; & inflammatarum arenarum euehant, ut ignitas formicis flammis, nec non pulueribus obscurissimas, nubes eò asportasse videantur. Puluis illa vel arena copiosa ventis tum asportata, tum ex solo Aegypti ventis arrepta, atque per aerem agitata, non minus quàm aer suo calor, corpora lædit, atque offendit, oculosq; maxime, quos mordet & inflamat. Hincq; epidemias plurimas & ophthalmias, quæ tunc temporis per illam urbem vagantur, originem habere dicerem. Hi venti interrupte ac inconstanter, quandoque tribus, & quandoque quinque, & aliquando etiã septem atque nouem diebus (quamquam rarissime contingat) spirant. Ipsosq; Charonios vocare possumus, quod quasi à Charonte procedant, semper plurimos lethales morbos ijs populis asportantes. Quo tempore multas pestiferas febres, atque phrenitides homines non diebus, sed horis paucis perdentes, squissimasq; quamplurimas ophthalmias ibi vagari obseruauit. Corpora omnia ita ab his læguida redduntur, ut ferè cibos abhorreere videantur, inextinguibiliq; siti continue ardeant. Pro qua siti arcenda

flumen

flumen Nilum eis Deus largitus est, cuius aqua præ iucundissima omnia refrigerantur, atque humectantur. Aduenæ nostri ijs proflantibus ventis ad subterranea loca confugiunt, in quibus morantur quousque ille ventorum ardor resederit, atque cessauerit. Coniunxit hæc incommoda Deus Optimus, cum alijs quibusdam bonis, nam ubi calidissimi ij venti conticuere, statim à Septentrione flare alij incipiunt, qui subitaneum inflammatis, atque laxatis corporibus solatium præstant. Si enim illi diu perseverarent, nemo in ea regione videre posset. Quod autem ad primam æstatis partem attinet, quam trium mensium esse affirmarim, & ad ventos, quos Aegyptij vocent Campsim, quod nomen numerum explicat quinquagenarium, scito circa illius quinquagenarij numeri explanationem multos multa locutos fuisse. Aliqui etenim illos ventos Campsim appellant, quoniam ipsi interruptè diebus quinquaginta spirare soleant. Atq; aliqui eo nomine quinquaginta eos nuncupant, quod illorum ventorum furor ac æstuosa molestia spacio dierum quinquaginta finiatur. Et alij Campsim ob id eos dicendos affirmant, quod ut plurimum à Paschate Resurrectionis usq; ad Pascha Ascensionis ipsi flare obseruentur, quod tempus est dierum quinquaginta. Quod tamen falsum dignoscitur, quando ego obseruaui sæpius ante Pascha etiam Resurrectionis illorum ventorum furorem. Alij, & uerius mea quidem sententia, dicunt, hos ventos Campsim vocatos fuisse ex morte Campsis multarum copiarum ducis, quem immodica arenarum, copia, quæ ventis illuc asportata fuerat cum toto exercitu in Africæ deserto suffocauerat, ut in vita Alexandri Magni legitur. Hæc æstatis pars est corporibus ualde noxia, quoniam per id temporis calor interim continuo, & interim frigus in aere percipitur. In hoc etiam anni tempore per urbem vagatur ille lethalissimus morbus, quem Demelmuia, appellant, qui paucis horis homines perdit. Altera æstatis pars hanc sequitur æqualis & minus calida, esset tamen & ipsa calidissima, nisi Septentrionales venti continue tunc spirarent, atque nisi Nili fluminis fieret incrementum, quibus aeris æstuosa caliditas paululum contemperatur. Hac æstatis parte, quæ a nobis secunda æstas uocatur, aer est multum & ipse calidus, sed æqualis constansq; à principio ad finem usque, non subito, sed paulatim sensimq; caloris adferens mutationes; qui quo Septembri mensi uicinior, eo temperatior redditur. Ideo hoc anni tempus mor-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bis caret, & salubre est. Omnes agricolæ tunc vitam ociosam ducunt, quoniam terra vsque ad perauerti fluminis diminutionem cultui est inepta, inundatione aquæ supra ipsam non finiente. Atque tunc spectacula, ludiq; augescente flumine ab his celebrantur. Autumnus Septembri, Octobriq; mensibus celebratur, in cuius fine cessante fluminis inundatione, triticum serunt, quod Martio mense maturum ab ipsis euellitur; atque colligitur. Huius temporis aer est temperatissimus, æqualis, morbis carens. Alijs sequentibus duobus mensibus frigidior fit, atque hyemalis. Raro decidunt pluię, quod si contingat, tanquam ros est: Cayri inquã, quando quidem Alexandrię Pelusijq; & in omnibus locis mari adiacentibus pluit largissime, & sæpe. Nouembriq; facilius, quam Decembri, id accedit, quod eo mense aer sit frigidior: rarissime glacies, nunq; nix, neque grando ibi visitur, cum aer careat tanta frigiditate qua hæc gigni queant. Hęcq; est temperies aeris locorum, qui a mare longe distant, per omnia anni tempora obseruata. loca mari proxima aere utuntur minus calido, & minus sicco, ibique largissime, ut dictum est, pluere solet. GUILAND. Tuo de anni in ea regione partibus diligenti habito sermone mirum in modum sum delectatus, sed quoniam dixisti, Sole tropicum cancri ingrediente aerem ibi ex immoderate calido atque estuoso, ad minus calidum ob uentos à Septentrione spirantes, atque ob incrementum Nili fluminis mutari, id illius cœli naturæ uidetur maxime contrarium, quando quis crederet, in calida regione Sole terram ad angulos rectos feriente, aerem à magis calido ad minus calidum mutari posse. Ideo cupio te de hac eademq; aeris mutatione rursus clarius loqui. ALPIN. Tibi ut soleo semper etiam hac eadem in re satisfaciam.

*De aeris mutatione ex uentorum Septentrionalium
spiratione, atq; ex augmento fluminis
Nili. Cap. VIII.*

ALPINVS.

VENTI, quibus ad calorem & frigus aer Aegypti, præfertimq; Cayri permutatur, sunt Meridionales atque Septentrionales. Ab his etenim, ut nuper etiam dictum est,

est, ea loca maxime incalescunt, veluti à Septentrionalibus refrigerantur. His omnibus tota illa regio est exposita, sed magis Septentrionalibus, quibus Aegyptus libere euentatur, à Meridionalibus vero, cum inter ipsum & meridiem montes quam plurimi sint, præsertimq; Lybiæ atque Ethiopiæ, non ita libere perflatur. raro etenim ipsi perflant, atque non nisi, ut superius dictum est, in prima æstatis parte. Perflant vero à Septentrione sæpissime in anno, sed præcipue tota æstate. Summa enim Dei sapientia Aegyptum coeli causa valde calidum Septentrionalibus magis, quam alijs expositum esse voluit, vt ipsorum refrigeratione aer illiusce regionis summe calidus multum refrigeraretur. Ab Orientalibus autem parum uel nihil illorum locorū aer alteratur, quoniam & rarissimi, & paucissimi existunt, quod tota ea regio montibus ab Oriente supposita sit, atque ab his contacta. Et ex his, qui ab occasu spirant, non multum aer alteratur, cum hi temperati sint. Septentrionales itaque venti, qui mense Iunio flare incipiunt, mirum in modum aerem refrigerant, quoniam longissimos maris tractus, priusquam illuc accedant, per transeunt, in tam longoq; itinere ipsi ab aqua maris refrigerantur. Mirari itaque non debemus, si hi venti in secunda æstate continue frigus per iter susceptum spirantes, aerem illorum refrigerant. Quam aeris ad frigus alterationem fouet etiam fluminis Nili incrementum, à perauerta fluminis aqua refrigerato siue moderato caloris æstu. **GVILAN.** Quæso fluminis huius ortum, incrementum, eiusq; causas, ibi ab ijs populis auditas, mihi etiam narrare, non pigeat. His etenim probè cognitis, quo pacto Aegyptijs refrigerationem conciliet, facile dignoscemus. **ALPIN.** Quamquam ego certò sciam tibi viro doctissimo huiusce fluminis incrementum, & eius causam ex multorum scriptis esse planè cognitam, nihilominus, cum istud etiam ex me narrari volueris, operam dabo, vt tibi morem geram. Hoc flumen, omnium vt audio, longitudine maximum à diuina sapientia in arenosa squalidiori; Africa factum esse creditur, ut illa mundi pars foret habitabilis. Quando summum admirandumq; omnibus videatur miraculum, terram Aegyptij, Sayeth, aliarumque multarum Africæ regionum loca esse foecundissima ob solam huiusce fluminis inundationem, nihil enim terræ, arena excepta ea loca habent. Deus flumen illud ijs populis largitus est, ut ea arenosa loca pingui limo fluminis aqua asportato, foecunda-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

rentur, atq; irrigarentur. Qui accuratius eius ortum indagati sunt, atque nouerunt, affirmant nasci proxime brumali tropico ad radices quorundam altissimorum montium, lacum uastissimum sexcentum mille passuum circuitus, facientes, à quo flumen Gion ab his appellatum directè Septentrionem versus procedit, tandemque in mare mediteraneum descendit, ipsumque ingreditur, & ab ipso propè æquinoctium magnus riuus procedit, per mediumque totius Africæ transit ab Ortu ad occasum procedens. Quo flumine Nigro à nostris vocato, hi populi perinde ac Aegyptij vtuntur. Nilus uero, ut ad ipsum nunc redeam, terram Aegypti arenosam, ac omnino sterilem limo pinguisimo aquæ larga inundatione obtegit, fœcundissimamque ac cultui aptissimam reddit. Deusque etiam, quod eorum locorum corpora summe calida, & squalida, præmultoque cœli calore admodum sitientia essent, illis hoc flumen largitus est: cuius aqua omnium pro usu humano optima epota, corpora ipsorum ab his aeris ardoribus deffenderentur. Cayri uero, ut huiusce fluminis augmentum nunc dicam, singulis annis cōstantissime (cuius ueram causam me ignorare fateor.) mense Iunio, die decima septima, Oriente Sole flumen illud augeri incipit, & nunquam obseruatum est, eiusdem augmenti principium ab ea die, & hora consueta deflexisse; quod certè magnum naturæ a reanum omnibus uidetur. Mox magis & magis perauctum, singulis aliquando diebus ad octo, uel decem, uel ad pauciorum digitorum altitudinem crescit: ad summum quatuor & uiginti cubitis. Aliquando etiam, quod tamen rarissime obseruatum est, usque sex & uiginti cubitorum altitudine perauctum fuisse, illorum memoria constat. Ipsumque decem tantum & octo cubitis auctum sat est pro agrorum inundatione faciendâ. Terminatur uero totum augmentum mense Augusto, & plerumque usque ad medium Septembrem, uel ipsum augmentum usque ad istud tempus vigere obseruatur, loquor de aqua extra fluminis ripas aucta, quando intra ripas flumen semper decrescat usque ad Maium mensem, & ex hoc tempore inundatio decrescere incipit, continuat hoc aquæ decrementum usque ad medium Octobrem, quo tempore omnis aquæ tumor inundatioque absorpta est, terræque ob id agricolæ semina committere solent. Decrescit autem intra ripas Nilus paulatim ac paulatim ad Maium usque mensem, in quo mense eius aqua paucissima, & ferè stagnans cernitur. De huius aquæ
utilitate

utilitate, atq; de magna voluptate pro his mitigandis caloribus, postea loquemur. Verum à quibus causis arbitreris tu huiusce fluminis augmentum istud pendere? *GVILAND.* Ab Etesijs eo tempore flantibus ventis, vt dicebat *Thaletes* philosophus, non arbitror, quando nihil in eo flumine cernatur, quod prohibeat, quin ipsum omnem aquam euomet in mare. Neque minus puto, vt *Ephorus* affirmabat, solum *Aegyptium*, quod instar spongię estate expressum aquam hyeme susceptam exudando, possit flumen istud augere: Minusque etiam, vt *Euripides*, atque *Anaxagoras* dixere, à liquatis *Aethiopię* niuib; id fieri posse, quod *Euripides* his verbis expressit, dicens:

Aqua pulchra deferens
Fluminis Nili, quę ex terra defluit,
Nigrorum hominum, & tunc tumefacit vndas,
Quum *Aethiopię* niues liquantur.

Niues intra tropicos fieri nequaquam existimo, cum nusquam in *Aegypto* cœli longè minus calidi *Aethiopico* niues, aut pruinę præ aeris caliditate visę sint. Equidem multo ueriores iudico sententiam *Democriti* *Abderitę*, *Agararchidis*, *Diodori Siculi*, *Plinij* atque *Hieronimi Fracastorij*, qui dixere huiusce fluminis augmentum pluuijs in *Aethiopia* cadentibus acceptum referri, quę ibi Sole cancri signum ingrediente fiunt largissimę, ac copiosissimę quadraginta vsq; diebus perseverantes. Quam sententiam *Fracastorius*, his versibus memorię prodidit in libro de vita *Ioseph*, dicens.

Nam septem annos qui deinde sequentur
Infoelix steriles, duosq; *Aegyptus* habebit;
Ipse intra ripas demisso flumine Nilus
Curret iners supraq; caput, limumq; feracem
Non tollet: Sicca arebunt arua omnia, sicca
Solstitia, & nulli descendunt è montibus amnes
Consueti pluuiarum amnes sub sydere cancri
Aethiopum populis, nec hyems æstiuam redibit.

Quod verissimum esse illius regionis incolę affirmant, cum sæpe audiant ex multis ab *Aethiopię* varijs locis *Cayrum* profectis diebus quadraginta singulis annis perpetuoq; tempore ibi largissimos imbres, atque continuos è cœlo decidere, *Cayri* in toto ferè augmenti fluminis tempore *Etesię*, vt iam dictum est, perflantes
sing-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

singulis ferè diebus ab orto Sole, vsque ad meridiem multas nubes nigras, crassas, pluuiosas in altissimos vsque Lybiæ, Aethiopiæq; montes propellunt, atque asportant, in quibus montibus hæ concrecentes in pluuias vertuntur, quæ ab his in Nilum cadentes, sunt causæ ipsius augmenti. Obseruatur quotidie Cayridum flumen hoc augetur, qua die multæ nubes supra Aegyptum versus Meridiem à Septentrionalibus ijs ventis asportatæ transierint, multum flumen augeri, atque ex contrario clara apparente die, nullisq; nubibus in eo cælo apparentibus, parum crescere. Et hæc eos nunquam fallit, obseruatio. ego igitur fluminis huius augmentum ab Aethiopicis largis pluuijs fieri cum illis doctissimis viris vnà existimo. ALPIN. Neque immeritò, ab ipsorum sententia te esse, opinor, quando ex ea nubium ex te nunc narrata experientia, multis obseruationibus facta, ego etiam animaduertim verissimum esse assiduas, largissimasq; ibi decidere pluuias, atque imbres, à quibus flumen crescit. Imbres nuper dictos in montibus Aethiopiæ fieri à quamplurimis mercatoribus, qui loca Africæ propè Nilum posita peragrarunt, sæpissime audiui. Addo maiorem pluuiarum copiam in montibus illis, à quorum radicibus id flumen nasci ex multorum mente, dictum est, fieri oportere, quoniam ea loca per id temporis frigidiora existunt, Sole ab ipsis quamplurimum elongato, atque excelsos montes habent, quorum iuga aerem seruare admodum frigidum credendū est, quia etiam flumen, quod Nigrum appellant, non falsò à multis creditum esse Nili riuum, æque vt Nilus crescere obseruetur. Pluuiæ itaque augmenti fluminis huius causæ creduntur. Quod etsi verissimum esse arbitror, tamen duo de flumine isto tibi nunc dicenda esse iudico, quorum causas naturalibus principijs posse cognosci, nullo modo fieri posse arbitror. Primumq; est, flumen istud in Aegypto constantissime perpetuo tempore singulis annis mense Iunio dieq; decima septima, incipere augeri. Secundum est, obseruatio futuri huiusce incrementi: qua ad quotos cubitus flumen sit peruenturum, prænoscent, nunquamque à suo iudicio aberrant, neque falluntur. GVILAND. Quomodo hoc verum esse potest, & quo pacto ipsi augmenti huius magnitudinem præscire queunt. ALPIN. Nilum incipere augeri perpetuo tempore mense Iunio, dieq; septima decima, omnibus ibi habitantibus notissimum est, sed qua causa id fiat, ego prorsus ignoro.

Mense

Mense itaque Iunio ante solis ad tropicū accessum, multis diebus Aegyptij terram illiusce fluminis toto integro anno adseruatam, & siccitam, arefactamque accipiunt, quam lance expendunt, faciuntque; vt ponderum numerus, addentes ac subtrahentes dragmis sedulo respondeat, vt exempli gratia, terra sit trium dragmarum pondere, quam in loco sicco, vndique concluso reponunt, & conseruant, quotidieque; librantes, ipsam obseruant nihil auctā, nihilque; imminutam pondere esse vsque ad diem decimam septimā mensis Iunij, in qua die auctam ipso pondere inueniunt, ex cuius pondere multum vel parum aucto, multum vel parum flumen illud auctum iri prenoscunt, à diligenti que; peraucti illiusce ponderis notitia, quotis etiam cubitibus ipsum sit augendum certò præsciunt. Huius obseruationis, atque veritatis testes erunt Paulus Marcianus Venetus illo tempore pro Gallorum Rege Consul clarissimus, & ex societate Iesù Reuer. Baptista Elianus, & Franciscus Saxus, & Franciscus, Bonus, Ioannesque; Varotus Anglus nobilissimus, qui in multis obseruationibus interfuerunt. Ex qua vero causa hæc terra pondere augeatur, non est nunc dicendi locus. **GVILAND.** Hæc certè duo sunt multa admiratione digna, de quibus nisi à sermone de medicina Aegyptiorum prosequendo, atque absoluendo nunc aberraremus, quando hoc præcipuum sit nobis institutum, ac propositum, euperem multo copiosiora, ac altiora loqui. quæ quidem in commodiorem occasionem consideranda remitteremus. Sed tempus est, vt ad alia transeamus, proinde optimum fore existimo, vt tu nunc de Aegyptiorum corporum temperamentis, atque habitu loquaris, postquā ambientis illiusce aeris temperamentum probè narrasti; atque omnes quibus solet mutari, causis rectè es contemplatus. Expecto itaque vt de his sermonem instituas.

De Aegyptiorum corporum temperaturis, atque habitu. Cap. IX.

ALPINS.

ARE operam, vt Aegyptiorum corporum temperiem indagemus finitam, siue terminatam, nihil sanè aliud erit, quàm tempus frustra consumere, quod si tu mihi indi-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

indicaueris Cayri tantum accolarum temperiem dicendam, non
 secus quam Xanthus ab Esopo perdoctus, illis, quibus totum ma-
 re se potaturum promiserat, dixerat, ipsum prius à fluminibus se-
 gregari oportere, responderem itidem, vt Aegyptij à cunctis alijs
 populis segregarentur, quod sanè difficillimum est, quando Cayri
 habitatores sint Aegyptij, Arabes, Aethiopes, Abissini, Indi, Per-
 sæ, Assirij, Damasceni, Græci, Armeni, Turcæ, Tartari, Prussi, Un-
 gari, Sclauj, Mauritanij, omniumque aliarum ferè nationum.
 Semper hæc ciuitas fuit publicum ac famosissimum emporium to-
 tius orbis terrarum. Hinç; apparet difficultas constituendi, atque
 designandi vnum aliquod temperamentum, huiusce urbis accolis
 omnibus commune. *GVILAND.* Videtur tamen necessarium, om-
 nes, qui eam urbem per multos annos habitauerunt, ad aliquod re-
 duci temperamentum, eodem tum cœlo, tum victu vsi, quæ pro-
 culdubio natiuum temperamentum mutare solent. Nam cœlum,
 cibus, potus, & aliæ conseruatrices causæ, corpora necessariò, ut
 dicebat Gal. in lib. artis med. alterant, atque permutant. Audio
 vero ibi triplex genus hominum reperiri, Urbanos scilicet, urbem
 habitantes, Arabes, qui degunt sub tentorijs, atque demum Agri-
 colas Rusticosve villarum habitatores. Non videtur igitur tam
 difficile eis temperamentum unum constitui, atque assignari pos-
 se. *ALPIN.* Illorum corpora, quod posterius etiam, atque ex me
 accuratius audies, vbi rursus ipsorum, tum temperamenta, tum
 habitus sumpta ex missione sanguinis occasione, cum id apud ip-
 sos valde frequens sit, considerabo, pleraque sanguinea existunt.
 Certò enim affirmare possumus ipsa cœli ratione esse valde calida
 & sicca statuenda, cum sub calidissimo & sicco cœlo habitent. om-
 niumque maxime rusticorum, & secundo loco, Arabum demum-
 que Urbanorum: Quorum caliditatem & siccitatem minuunt, &
 permutant vsus frequens, & assiduus potus aque, ciborumque re-
 frigerandi facultatem habentium, atque immodice veneris. Quæ
 omnia ita possunt pro refrigerandis corporibus, vt calidissima cor-
 pora summe frigida reddere queant. Idque in me ipsum factò
 periculo verum esse cognoui. Nusquam gentium memini me vi-
 disse in tanto numero ita perpingues homines, quales Cayri ob-
 seruantur ex viris. Plurimos vsque adeo pingues inspexi, vt mām-
 mas haberent longè mulierum maximis mammis maiores, cras-
 siores, ac pinguiores. Balneis etiam ibi ex dulci aqua paratis,
quibus

quibus assiduo vtuntur, corpora illorum maxime refrigerantur, ex his itaque colligo, pleraq; illorum corpora sanguineo, vel pituoso temperamento constare. præsertimq; mulierum atq; Eunuchorum. Ex corporis partibus præcipuis hepar calidum & humidum plerique obtinent, atque temperatum, qua re multo sanguine abundant. Stomachum vero frigidum, multaq; pituita refertum. atq; hoc tum ex cælo, tum ex victu, nam ab ambiente summe calido quemadmodum hepar admodum incalescit, ita stomachus frigit. dicebat etenim non immerito Diuinus Hippoc. hyeme ventres esse calidissimos, & æstate frigidissimos. Quare ex aeris multitudine, naturali corporis calore, tum extra ad extimas corporis partes euocato, tum exoluto stomachus frigidior redditur. ex usu vero victus refrigerantis quis dubitat corpora ad frigidum mutari. Habitus illorum est, vel moderate carnosus & pinguis, vel valde pinguis. loquor de urbanis, quando Arabes habeant corpora graciliora, atque minus pinguis; Omniumq; maxime rusticorum, quorum corpora tum gracillima, hirsuta, squalida, & ferè combusta à Sole conspiciuntur. GVILAND. Ex cælo, cuius nunc qualitatem perfectè ex te percipi, possum illorum corporum temperamenta, qualia tu constituisti confirmare, sed ex victu, quem hætenus non intellexi, nequaquam. proinde cupio cæteris in aliam occasionem reiectis, ut tu victum illorum mihi enarres, quo non solum ea, quæ de ipsorum corporum temperamentis tu in mediū attulisti laudare possim, sed multo plus etiam quibus morbis ob hanc rationem ipsa sint obnoxia dignoscam. ALPIN Verum dicis, At non minus ex cognito ipsorum victu, longæuæ illiusce gentis rationem speculari poteris, quando præcipuam illorum longæuitatis causam in ipsorum viuendi modo consistere, ego existimem. Victum itaq; quem ipsis affectant, tibi detegere operam nunc dabo.

Quali victu Aegypti habitatores nunc vtantur.

Cap. X.

ALPINVS.

EGYPTII tenui, admodumq; sobrio victu vtuntur: sæpius tamen quàm nostri, in die comedunt, ter siquidem quaterve singulo die cibum sumetes quantitate & qualitate

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

litate paucum, vnicoque ac simplici cibo sunt contenti, ciborum
 varietatem abhorrentes. neque multum carniū vsu delectantur.
 atq; plerique illorum aquam epotant, lege illis interdicto vino.
 Sunt tamen etiam multi Christianorum, Turcarum, atq; Hebreo-
 rum, qui vinorum potationibus non secus quàm Ultramontani
 indulgent. Vfus carniū apud Aegyptios est temperatissimus,
 atque non minus simplicissimus, omnes ferò arietum castratorum
 carnibus vescuntur. Aliqui ipsorum pullis gallinaceis frui nunc
 cæperunt, à nostris mercatoribus perdocti, tamen in carniū esu
 sunt parcissimi. *GVILAND.* Qualis igitur est cibus illis familiaris,
 quo perpetuo aluntur, cum ipsos carnibus parcissime vesci dixe-
 ris? Forsitam leguminum, lacticinorum, piscium, fructuumque
 vsū illos pro cibo frequentare, atque ijs cibus ali dices. *ALPIN.*
 Omnes hūmido cibo oblectantur, ipsumque affectant, hincque
 orizam in iure carnis castratorum paratam, lentesque pisa, & al-
 bos ciceres, melochiam, maluam, atriplicem betam, caules, bam-
 miam, cucumeres nostrates, & quos Chatè appellant, colocassiam,
 scilicet eius radices, melones, angurias, dactilos, musas, ficus no-
 strates, & sycomori, armenica, persica, vuas, mala aurantia limo-
 nia, citria, granata. Ex carnibus, vt nuper etiam dictum est, arie-
 tum castratorum, quæ cæteris omnibus ibi in pretio habentur,
 pullos gallinaceos. multi pauperum carnes bubulorum, ali-
 quandoque etiam camelorum esitare consueuerunt. Et ex pi-
 scibus, quorum vsus ibi est aliquanto familiarior, comedunt lu-
 pum, cephalum & multos alios ex Nilo flumine expiscatos, cro-
 codili etiam carnes non secus quàm aliorum piscium multi man-
 dunt. In locis prope mare positis omnia piscium genera, in mul-
 ta copia optima reperiuntur, quibus omnibus ipsi vescuntur, sa-
 litis quàm maxime ac interim semiputridis. Ex lacte quam plu-
 rimos cibos parant, omniaque genera lacticiniorum apud ipsos
 sunt in vsu frequentissimo. atque hæc de cibus particularibus, qui
 in vsu apud eos sunt, dicta sufficiant, hoc uno tantum cognito, ip-
 sos ciborum varietate non delectari, sed cibo simplicissimo. Multi
 etenim sunt, qui prandium vel cœnam perficiunt, sola anguria
 vel pane tritico, quo omnes vescuntur. ibi etenim nulla alia panis
 genera cognoscuntur, quàm ex tritico parata. vel solo iuscūlo ex
 radicibus colocassiae, vel bammiae fructibus, vel melochia, vel ori-
 za, vel lentibus, vel cum alio legumine parato, vel sacchari cannis
uiri-

viridibus commansis, vel solis vuis, vel ficibus, vel cucumeribus, alijsq, similibus. *GVILAND.* Sunt ne apud illos optima olera atque fructus piscesque & carnes, quibus illi vescuntur? *ALPIN.* Omnia olerum genera, illorumque fructus omnes nostris sunt longè multò humidiores, atque hinc etiam insipidiores, quando omnia hæc terram non modice irrigatam, at multis diebus inundatam producere, te vidisse certò sciam. Tanta est eius terræ siccitas & ariditas, vt si ea à terra abigenda sit, terraque ipsa fecundior reddenda, non sat est ipsam tantum modice aqua irrigari, sed quamplurimis diebus largissima copiosissimaq; aqua undantem, atque tectam manere. Hincq; hortorum viridariumque diebus singulis terram sæpius aqua inundare vel demergere solent, ut fecunditati aptiorem reddant. ea item causa omnia illorum olera, atque herbas esse valde humidas, atque nostris insipidiores arbitror, quibus animalia quæ pascuntur carne fieri valde humida, excrementosa, atq; gustui minus suauia non est mirum. Pisces etiam in Nilo nascentes tametsi pingues atque gustui suaves sint, nihilominus ad sanitatem tuendam pessimi putantur. nam flumen illud saxosum fundum non habet, sed limosum, neque admodum celeri ac vehementi motu agitur, ipsius aqua limosa & cænosa existit. Quæ omnia non obscura esse inditia infalubrium piscium in eo flumine nascentium *Gal. in lib. de succorum bonit. cap. 19.* memoriæ prodidit. Pro potu omnes Aegyptij Mahometis affectu suauissima illiusce fluminis aqua vtuntur, quæ alijs omnibus bonitate videtur præferenda. Christiani verò atque Hebræi etiam vinis vtuntur. *GVILAND.* Hippocrates in lib. de aere loc. & aq. docuit optimam aquam esse quam purissimam, cuiusuis coloris, atque mali, tum saporis, tum odoris expertem. Qualis uero sit purissima *Gal. in lib. 1. de simp. med. facult. cap. 5.* his verbis docuit, inquit: Aqua quæ est purissima tribus sensibus iudicatur, gustu videlicet, visu, olfactu, gustu si nullam planè qualitatem præferat, sed videatur ab omni qualitate immunis: Visu, si pura syncera, & exquisite clara: olfactu, si eorum nihil est, quæ in aquis vitiosis esse olfactus testatur, vt aciditas, putredo, acredo, falsedo, aliquodve aliud vitium, quod nomine caret. Docet etiam cognoscere, omnium optima atque pessima aqua quo pacto dignoscatur, in primo de sanit. tuenda. cap. 2. dicens: Quod si quis est, qui ex notis potius vim eius prænosce malit, cuius fons è pe-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

1, tra scaturiens contra Septentriones fluit, Solemque auersum habet, hanc aegre concoctum iri, tardiꝫ; transitus esse, putandum est:
 2, eadem nimirũ calefiet, frigeſietq; tardè: Contra, cuius ad Orientẽ
 3, Solem fons erumpit, quæq; per meatum aliquem mundum, aut
 4, puram colatur terram, eademq; calefit ac refrigeratur ocuſſime, hanc omni ætati vtiliſſimam eſſe exiſtimandum eſt. Hiſq; notis peſſima ab optima aqua dignoſcitur, quibus certi ſumus aquam Nili fluminis probè clarefactam optimam iudicari, quando ipſa fit omnium puriſſima limpidiſſimaq;, ſubdulci ſapore, nulloq; malo odore. ALPIN. Quis non credet illiuſce celeberrimi fluminis aquam omnium ad vſum humanum optimam ac præſtantiſſimam eſſe, ipſa tum longo itinere (Nilus etenim in locis propè ſub tropicum capricorni poſitis naſcitur, vltraque alterum tropicum ſcilicet cancri in mare vſque mediteraneum labitur) tum quoniam vniuerſam terræ plagam à Sole exuſtam, quam inhabitabilem antiqui eſſe arbitrati ſunt ob caloris nimium, æſtum, pertransit, in longiſſimoq; itineris tractu fere à Sole percoquitur, & à motu vel agitatione, quæ in tam longi itineris proceſſu fit, & à colapſu ſiue deſcèſu a ſummis montibus factò, flumine ab excelliſ locis ad ima præcipitato probè attenuetur & purgetur. Quod uero non ſaxoſum alueum id flumen habeat, ſed pinguiſſimæ terræ, atque optimæ, ipſam aquarũ omnium minime frigiditate poſſe nocere, erit iudicandum. Quibus notis Auicenna aquam illam multis laudibus commendandam literis tradidit. GVILAND. Rectè loqueris, ſed hoc tempore quo pacto illam quæ turbidiſſima eſt, claram efficiunt, ad vſumq; idoneam reddunt. Galenus etenim in libro primo, de ſimp. med. facult. dixit, Aegyptios olim ipſa per fictilia vaſa percolata vſos fuiſſe. ALPIN. Alium quoq; nunc modum apud ipſos adhiberi, ac frequentari vidi, quo aquam illam puram, ac claram efficiunt. Ipſi etenim ſtatim camelis in vtribus è flumine domum aſportatam aquam in magno fictili vaſe oblongo, aluum latiore ac rotundam obtinente, binasq; aquæ amphoras continente, reponunt, eaque ibi repoſita, & proiecta conferunt, quinq; dulcibus amygdaliſ modice contuſis labra vaſis inungunt, & ſubito manum cum amygdaliſ in pugnum obſeratum concluſis, ſimul cum toto cubito in aquam demergunt, valideq; hinc inde per aquam cubitum pugnumq; impetuoſe mouent, atque agitant, donec ipſa longe multo turbidiorem reddiderint, indeq;

indeque è vase detracto brachio, amygdalis intra aquam relictis, ipsam clarescere sinunt. quæ spacio trium horarum probè clarescit. quam è magno illo vase in paruulis fictilibus rursus reponunt, in quibus & clarescit magis, & refrigeratur. Plerique incolarum hac aqua ita clarescens pro potu, atque cibo vtuntur. Alij multam pluribus diebus residere ac purgari, permittunt, vt purissimam, atque quam tenuissimam reddant. quæ proculdubio omnium est aquarum præstantissima. Rectè quidem ipsi, quo ad conseruandam sanitatem, se gerunt, illa vtentes aqua, quæ ita est tenuis, vt epota subito omnes partes corporis penetret, quamplurimi ab epota illa aqua, statim largissime sudant, Aliqui mingunt copiosius, atque alij per aluum deiciunt. est enim partium tenuissimarum, leuissima, atque à Sole concocta, ita vt ob id mirum non sit illam immodice die noctuq; epotam corpora non lædere. Quinimo calida corpora ipsa multum iuuantur, nam internorum illorum viscerum calorem, atque incendium contemperat. Hinc quum Cayri Io. Iacobus Manne medicus doctissimus, & ego de curanda cuiusdam Turcæ domini Sangiach renum calida intemperie confuleremus, cum ego pro illo affectu serum lactis caprini commendarem, ridens ait, ecquid sero lactis indigemus, si Nili aquam habemus? Hoc ego tunc risu dignum esse iudicauit, sed multis post annis facta de eius aquæ facultate experientia, non irridendam sententiam doctissimi medici, quinimo sumopere laudandam ac commendandam esse, cognoui. *GVILAND.* Gaudeo tantas laudes aque Nili fluminis audiuisse, minusque ob hanc causam miror, si eius regionis accolæ sibi ipsi persuaserint, aquam illam intra ipsorum corpora susceptam in sanguinem mutari. Siquidem omnes vno ore clamant, ipsam in nostris corporibus non aliū humorem, quam sanguinem generare, & hoc illi à Deo datum fuisse, vbi Moyse præceperit, vt aquæ in sanguinem mutarentur. Ex quo tempore creditur hanc aquam vim sanguinis obtinuisse. Hanc diuites omnes epotant, tum simplicem, tum saccharo & succo limonis mistam. Sed hæc sint satis de illorum cibo & potu. perge quam tu reliqua mihi enarrare. *ALPIN.* Omnes eius regionis homines vigiles existunt, paucissimique somni; Venerem copiosam exercent. licet enim per legem illis plures, tum vxores, tum seruas mancipias habere pro ueneris vsu. Hilares existunt, ociosam quamplurimi vitam agentes, exceptis Arabibus & rusticis, qui

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

asperiores vitam degunt, dulcium balneorum vsus omnes cuiusvis sexus & ætatis ibi frequentant, corporis ornatus gratia, atq; refrigerandorum corporum ab itineribus inflammatorum, non minusq; pro demenda corporum illorum humorum plenitudine.

De causis cur. longæui sint Aegyptij. Cap. XI.

G V I L A N D I N V S.

A V D I O in Aegypti locis homines viuere longiorem vitam, quàm alibi, quando ipsorum permulti annos plus centum viuant. Communis ferè omnibus ijs habitatoribus vita annorum nonaginta solet esse. Causam igitur vitæ apud ipsos longioris te mihi nunc referre cupio, quando hominis vitam conseruare, & corrumpere ea, quæ vulgus medicorum res non naturales, & Gal. causas conseruatrices, appellat, quisq; nostrum non ignorat. Quæ sunt aer, cibus, potus, motus, quies, somnus, vigilia, excretio, atq; retentio, animiq; passiones. Ab aliqua igitur harum causarum, vel à multis simul coniunctis longiorem illorum hominum vitam pendere arbitror, sed à quibus præferim id fiat ex te audire desidero. ALPIN. Aegyptios longæuos esse, uirissimum est, atq; ex causis nuperdictis nõ minus: de his etenim Galenus cap. 35. lib. art. med. hæc scripsit: Alteratur igitur corpus à nonnullis quidem necessario, à quibusdam uero non necessario. Dico autem necessario, quæ nulla est euitandi ratio, non necessario autem reliqua. Nam aerem quidem nos ambientem semper attingere, comedereq;, ac bibere, & vigilare, & dormire est necessarium. Ex his itaq; ea corpora alterantur, ac mutantur, atq; conseruantur. Quamobrem aerem, cibum, potum, ijs populis longiorem vitã concedere proculdubio existimo. Effectus namque communes à communibus causis pendere omnes sciunt, ob id ab aere, cibus, potuq; longam illorum hominum vitam fieri arbitror, quod aere, cibus, potuq; nihil ipsi habeant inter se communis, sed obseruato ac cognito ipsorum aere calido & sicco inæquali, simulque cum cibus, quibus vescuntur, & etiam potu, anceps sum an vitæ apud eos obseruata longitudo ab his pendeat, vel non ab alijs. Teq; idcirco rogo, qui tum aerem illorum locorum, tum

victum

victum incolarum nuper narratum audisti, ac nouisti, cuius hac de
 re sis sententię mihi manifestare velis. **G V I L A N D.** Causam, ob
 quam hi populi nostris longiorem vitam degant, in primis esse,
 iudico, sobrium ipsorum victum, abstinentiamq; tum a copia, tum
 varietate carniū, atque vsum optimę aquę Nili fluminis in po-
 tu, atque in cibis. Siquidem omnes Europei, qui crapulas, atque
 vina frequentant, breuius viuunt, Germaniæq; ob id & Polonię
 accolę cęlo Aegyptio contrario vtentes, quia multis carnibus
 vescuntur, vinorumq; ebrietatibus assidue operam dant, breui-
 rem agere vitam non est mirum: Pleriq; etenim (vt audio) non ex-
 cedunt annum suę ætatis sexagesimum. Contra Lyguri longęui
 sunt, quam plures enim Genuensium nonagesimum vsque uel cen-
 tesimum etiam annum attingunt, temperatissime enim viuunt, vi-
 nisq; pauciferis vtuntur, atque ebrietates abhorrent. Ob has igitur
 causas homines Aegyptios longęuos fieri arbitror. **A L P I N.**
 Non videntur mihi hęc vsquequaque veritatem continere, neque
 ita facile te posse medicis persuadere, arbitror vsum carnis & vini
 esse causam, vt nostra corpora (quę illo victu assidue vtuntur) sint
 breuioris vitę, quàm Aegyptiorum obseruentur, quę paucissima
 carne vescuntur, & minime vinis indulgent, aquamq; in potu fre-
 quentant. Hoc sane paradoxum ab omnibus iudicatum iri sen-
 tio: Namq; quis credet cibos melius nutrientes, probioremq; &
 copiosorem sanguinem gignentes corporibus breuioris vi-
 tę esse causam, atque alia minus, peiusq; nutrientia, & paucioris
 sanguinis ad durabilitatem conducere? Hęc certe tibi quoque à
 veritate aliena esse videbuntur. Quis enim medicorum dubitat,
 vel ignorat vsum optimarum carniū, optimiq; vini naturalem
 calorem augeri, atq; roborari, mutatumq; à suo naturali statu, im-
 minutumq; carne & vino citò reuocari, pristinęque sanitati resti-
 tuti. In omnibus etiam morbis præcipuam victus rationem, in qua
 carnes primum locum sibi vendicant, omnes medici laudant, ma-
 ximeque vbi vires collabuntur, quibus quam citò probior multus-
 que sanguis gignitur, quo calor naturalis augetur, atque fouetur.
 Vinum vero quam citò nutriat, resolutumque calorem restituat,
 peraugeat & foueat, neminem medicorum ignorare certò scio.
 Quid igitur dicemus, optimarum carniū, viniq; vsum causam
 esse quin minus corpora viuant, quando eo victu naturę vires au-
 geantur, atq; conseruentur? Hoc profectò qui affirmabunt im-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

possibile dicere possibile videbuntur. *GVILAND.* Litem mecum nunc cæpisti pergrauem, cum me proculdubio multum aberrasse hac in re existimes. At nunc etiã edico tibi, dubij causa à me propositum, paradoxum non esse, scilicet homines vsui carniũ, viniq; indulgentes minus viuere, quã illos, qui ab his abstinent, aliaq; in victum assumunt, neutiquam vini potationibus operam dantes. Porrò vt de hoc nunc mihi certior apud te sit fides, conabor rationibus tibi illud persuadere. Nam secus eius regionis hominibus accidit, ac cœli ratione esse deberet: Siquidem calidiorẽ regionem accolentes citius mori deberent, ijs, qui frigidiora loca inhabitant, ratio vtq; suaderet, ut hinc non immeritò *Nicolaus Leonicensis* in lib. *Aristotelis de long. & breuit. vitæ* hæc scripta reliquerit: *Asclepiades* inter medicos rari nominis memorię prodidisse videtur, *Aethiopes* quidem trigesimo etatis anno senescere, apud *Britanos* uero multos ad centesimum usq; & uigesimũ peruenire etatis annum: quoniam *Solis* calore apud *Aethiopes* resoluantur, arescantq; corpora, apud *Britanos* uero compacta, densaq; fiant cœli algentioris causa, & exhalationi caloris nullũ relinquunt locum. Si viuunt igitur *Aegyptij* multis annis in calidiori illo cœlo, non ab aere, qui multo calore corpora illa resolveret, aresceretque, sed à uictu longæuos euadere dicendum erit, præsertimq; à multarum carniũ usu parcissimo, atq; ab assiduo & continuo usu aquæ illiuscẽ fluminis omnium aquarum optimæ. Quod qui dem ex hoc fieri facile sciri poterit. Namq; ueluti usus moderatissimus, quem ipsi sequuntur optimæ carnis, modicum sanguinem generans, natium calorem fouet, consumptumq; humidum substantificum reparat; ita immoderatus frequens, uel assiduus, atque continuus, non modo humidũ nõ reparat, caloremq; auget, sed eum sæpe suffocat, corrumpit, atque dissoluit. *ALPIN.* Quonam modo id fieri poterit, cum multus sanguis genitus humidum substantificum deperditum restauret, caloremque natium non minus peraugeat? *GVILAND.* Duobus sanè modis hoc fieri ex me audies, & primo, quoniam multus carniũ usus multam sanguinis copiam generat, quæ si reparandę humiditati substantificę, caloriq; restaurando, & augendo apponatur, tantum abest, ut humidum caloremque ea alimenti copia augeat, ut magis sæpe suffocet, atque dissipet. Quo sane modo *Gal.* dixit in lib. *de caus. morb.* paruam flammam multo oleo suffocari & extingu-

gui. Secundo quia multa carnis copia in stomacho suscepta à calore ipsam alterante, atque in alimentum permutante, vt fiat pro nutriendis partibus alimentum opportunum, omnino vincit, atque mutari non potest. ideo illud alimentum non modo calefacit, sed refrigerat. Hincque doctissime Galenus in libro tertio, de temp. docuit, omne nutrimentum, quatenus est nutrimentum, calorem animalis augere. & ex hoc fieri, quod ab ipso calore vincitur, probeque concoquitur, & mutatur in substantiam partium nutriendarum, vt ipsis omnino similis fiat, quod ibi ita scriptum reliquit: Si namque ex nutrientium sunt genere, siquidem vincantur, calfaciant, si non vincantur refrigerant. Et quomodo fiat, in libro de caus. morb. cap. tertio, ita subiunxit. Immodicum alimentum refrigerare, si enim ligna vniuersim & multa supra paruam flammam coaceruaueris, ob immodicę quantitatis excessum, ipsam extinguēs. Quibus hæc etiam addidit: sic optimi cibi, quique plurimum animali afferunt nutrimentum, supramodum assumpti morbos frigidos generant. Modica vero sumpta caro probè vincitur a calore naturali, & ob id natiuo humido similis facta ipsum nutrit, fouet, & auget. eoque aucto vitam quoque foueri, ac conseruari, certum est. Hinc illiusce regionis populi, quo ad carniū usum temperatissimi, longæui sunt. Addo etiam plurimos illorum vino non vti pro potu, lege illis interdicto, quod quantum valeat eius vsus assiduus & copiosus, ad hominis sanitatem perueriendam, Galenus ibidem ijs verbis docuit, dicens: Quamquam vinum modice haustum, vt quod maxime proprium alimentum sit, natiuum calorem adaugeat, tamen morbum attonitum, Epilepsiam, lęsiones motus, sensusve immodice sumptum ipsum facere. Et in secundo libro de sympt. causis dixit: tremore corripuntur, qui se vino meraco amplius impleuerunt, vel multis cruditatibus laborarunt, vel longo tempore cibis repleti. Et in tertio etiam de temper. ait: Proinde nec vinum ipsum semper animal calfacit, eque, vt nec oleum flammam accendit, tametsi aptissimum est ignis nutrimentum, immo, si imbecillę & exigue flammę confertim multum oleum infundas, suffocabis eam, prorsusque extingues potius, quam augebis, sic igitur & vinum vbi plus bibitur, quàm vt vinci possit, tantum abest, vt animal

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

calfaciat, vt etiam frigidiora vitia gignat. Ideo cum illorum locorum accolę sobrie viuant, lacte, oleribus, fructibusque vescentes, minimeque in esu carniū, neque in vinorum potationibus delinquant, mirum non est, si ipsorum corpora multum sanguinem gignentia (quod in plerisque illorum obseruatur) longam agant vitam. Vinorum generosissimorum vsum temperate etiam adhibitum ijs posse prodesse non satis mihi constat, quando non calore pleraque ipsorum corpora indigeant, sed frigore, ne amplius natiuus calor in biliosis corporibus exoluatur, sed retineatur. atque ne sanguis biliosior magis etiam fiat. Vfus enim illiusce aquę præstantissimæ multorum illorum corporum sanguinem, cœli occasione calidissimum, tenuissimumque reddit, atque ipsum cohibet, minusque aptum morbis efficit. Hinc Germaniæ, Polonię, Gallię, Anglię, Flandriæ & aliorum frigidorum locorum quamplurimi, vt etiam dictum est, ob assiduas ebrietates, quibus assidue operam dant, paucis annis viuunt. Multi etiam in Italia quotidie à medicis obseruantur, qui ob crapulas, & ebrietates, tum pauco tempore viuunt, tum vitam miserimam quamplurimis morbis continue afflicti, transigunt. Ipsorum alij podagricis doloribus, alij conuulsionibus, vel tremoribus, vel vertiginibus, vel aliquo illorum morborum à caloris naturalis iminutione, atque imbecillitate nascente, fere per totam vitam vexati.

*Ad vitę conseruationem aqua Nili fluminis vsum
num vino sit utilior necne.*

Cap. XII.

A L P I N V S.

VAMQVAM omnia de longæ Aegyptiorum vitę cause te rectissime locutum fuisse, atque planè de his veritatem attigisse certo sciam, nihilominus liceat adhuc mihi, de eiusdem aquę utilitate dubium aliquod tibi resoluedum proponere, quando ex ijs, quę nuper in medium proposuisti

fuisti, aquę vsus ad corporum illorum calidorum vitam producen-
 dam, vsu uini accommodatior, atque vtilior esse uideatur. Quod
 ijs contrarium omnino uidetur, quę de usu aquę Hippoc. & Ga-
 lenus literis mandarunt. namque apud eos constat ab aquę po-
 tu corpora parum iuari. ex Galenoque hæc in libro tertio de
 ,, rat. uict. in morb. acutis, de usu aquę leguntur: Tarde igitur iu-
 ,, re optimo meat aqua, difficulter concoquitur, atque egre de-
 ,, scendit, quamquam alioqui & optima sit, & culpa omni uacet.
 Hic etiam ex Hippoc. mente docet aquam, quamquam omnium
 purissima sit, multo tempore manere in uentriculo, fluctuationes-
 que ut plurimum parere, atque in bilioso uentriculo etiam cor-
 rumpi, difficulterque in hepar, thoracem, pulmones, renesque
 distribui: ob idque ipsam, neque sputum educere, neque urinam,
 neque sudorem, neque alium ciere, neque sitim tollere, (quod
 ipsa moretur in amplis uentriculi intestinorumque cauitatibus,
 nec penitus imas partes permeet, neque eas humectet.) neque
 alere, neque uires roborare. sed hypochondrijs ualde esse no-
 xiam, præsertim, hepatis lenique obstructis, uel in tumorem ela-
 tis. Quamobrem cum hæc de aquę facultate uera utique sint,
 quis ille erit, qui non uiderit, aut nouerit, Aegyptios falso ab a-
 quæ etiam illiusce usu fieri longæuos dici posse, quando, ut iam
 audiuimus, paucissime ijs corporibus conducere ac prodesse pos-
 sit, sed potius sit multum incommoda, ac noxia. Quis igitur
 audebit affirmare, usum aquæ in ijs corporibus in potu frequen-
 tatum vsui uinorum præferri utilitate debere? nemo, ut arbi-
 tror, in medicina initiatus, id affirmabit, quia hoc ex Galeno dif-
 finitum est in libro sexto epidem. comment. 4. text. secundo, hisce
 ,, utique uerbis: Siquidem uinum aquę præstat, non solum ad con-
 ,, coctionem, quę in uentriculo fit adiuuandam, sed etiam ad con-
 ,, cocta distribuenda, ad sanguinem creandum, ad nutriendum, ad
 ,, lotium citandum, & ad corpora distanda in recte ualentibus:
 Valde itaque hinc dubium uidetur, quod aqua ad potum assidue
 usitata possit corporum cõseruationi conferre, quinimò magis con-
 trarium facere eius usum, ut apud Galenum nostrum nunc legi-
 mus, aqua uinum præstare. neque immeritò dictum esse, quan-
 do aqua neque concoctionem adiuuare possit, quod frigida ip-
 sa existat, atque à calidis omnis coctio fiat; neque concoctorum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

distributionem, cum minime tenuissimarum sit partium, difficul-
 terque ac tarde uiscera permeet: neque sanguinis procreationem
 cum ipsa fiat à calido, sanguis enim & ipse facultate calidus dici-
 tur: neque nutritionem, cum ipsa non alat: neque urinarum, su-
 dorumque excretionem, neque corporum distensionem, quia ut
 nuperime etiam dixi, tenuissima substantia non constat, qua citò
 facileque corporis partes peneiret, atque transeat: Atque si opti-
 mam hæc facere aquam uerum sit, quid de mala dicendum erit?
 non nisi pessime conferre ipsam nobis posse. Quam multos enim
 morbos, seuerissimosque ex earum aquarum usu oriri, in libro de
 præuidendis morbis a me dictum est. Sed cum hæc uera existant,
 quæso quomodo poterit usus illiusce aquæ Aegyptiorum longæ-
 uitati conducere? Cupio itaque hac in re me ualde ancipitem
 tuæ sententiæ acquiescere, quam nunc audire expecto. G V I-
 L A N D. Neque omnibus corporibus aquam improbandam, ne-
 que laudandam iudico, quinimò magis credendum, atque affir-
 mandum existimo aquæ usum multis proficuum esse, & multis
 etiam noxium: Hinc in quibusdam corporibus aquam uino utili-
 tate esse præferendam, & in quibusdam uinum aquæ. Calidio-
 ribus siquidem corporibus, cui dubium erit magis fore profi-
 cuum aquæ, quam uini usum, quoniam a uini potius caliditate
 læderentur, quam iuuarentur. Quam rem non ego, sed Galenus
 tuus docet cognosci, ac obseruari pro corporum temperatura-
 rum, habituumque uarietate oportere: quam ob causam, uinum
 damnat, tum in pueris, tum in ijs, qui sunt calidi humidique
 temperamenti. quibus aquam multum conferre affirmat, ipsam-
 que pro ijs summe laudat, ut apud ipsum in primo libro de sanit.
 tuenda cap. undecimo, legitur: apud diuinumque Hippocratem
 non minus in libro sexto epidem. comment. 4. text. 15. his pro-
 9, fectò uerbis: Per calido natura refrigeratio, potus aqua, quie-
 scere. Et Galen. in eius commentario, dixit Hippocr. eam sen-
 tentiam fore intelligendam de summe calidis corporibus. quod
 clarius explicauit in libro quinto, de sanit. tuenda cap. 12. cum
 9, dixit: Vinum autem frigidis ficcisque naturis utilissimum esse
 9, prius dictum est. An uero calidis, omnibus idoneum non sit, sed
 9, utilior his aquæ potio sit, sicuti in libro de popularibus morbis,
 9, siue Epidemion legimus, nunc existimandum. Fortassis enim
 absur-

,, absurdum omnino cuiquam videbitur iuuenem, qui athleticus
 ,, uel militaris sit, aut etiam fossor, messorve, aut arator vel deni-
 ,, que, qui robustum aliquod opus exercet, aquę tantum potione
 ,, uti: atque in hoc falli Hippocratem, cum calida temperamenta
 ,, aquę potionem poscere, absolute pronunciet. Mihi uero Hip-
 ,, pocrates non absolutè id, sed de naturis summe calidis, quę uti-
 ,, que propter intemperiem tales sint, dixisse uidetur. Et si qui-
 ,, spiam contradixerit nobis, quod ei non uideatur aquę potu cor-
 ,, pora iuari posse, quia ipsa quamquam omnium aquarum sit
 ,, optima, multum in uentriculo moretur, fluctuetque, & tarde
 ,, meet per corpus, iecurque atque lienem obstructos vel tumefa-
 ,, ctos adaugeat, inutilisque obseruetur ad omnem corporis eua-
 ,, cuationem, scilicet ad sputorum educationem, alui, urinarum, su-
 ,, dorumque excretionem adiuuandam, atque non minus ad con-
 ,, coctionem & distributionem concocti alimenti, demum quod
 ,, etiam ipsa minime corpora alat: Respondebitur, hoc planè verum
 ,, non esse, quoniam aquę reperiuntur, quę concoctionem adiuuant,
 ,, non minusque alimenti distributionem citò viscera permeantes,
 ,, sanguinisque generationi fauent, atque nutritioni, minus, quę
 ,, adiuuant omnem corporis euacuationem. ALPIN. Quo pacto id
 ,, esse poterit, quando aquę facultas frigida sit, quę semper conco-
 ,, ctionem, sanguinis pro creatione, nutritionem, quę omnia à calo-
 ,, re fiunt, impedit, & substantia præterea eius crassa fit, difficulter-
 ,, que corpus permeet, qua utiq; euacuationes promouere posse non
 ,, videtur, quando si hæc præstare debeat, necessarium sit, ipsam te-
 ,, nuium esse partium, ut angustos meatus membrorum peruadere
 ,, queat. GVILAND. Aquę optimæ reperiuntur, quę neq; insigni-
 ,, ter frigidæ sunt, quęq; dulces existunt, quales esse cœlestes Hippo-
 ,, in lib. de aere locis & aquis cap. 4. memorię prodidit, qui de his ita
 ,, scripsit: Aquę igitur leuissimę, & dulcissimę, & tenuissimæ, ac splen-
 ,, didissimæ sunt. Non minusq; aquę nuper dictę Nili fluminis cla-
 ,, refactæ, dulces, tenuissimæq; splendidissimæ, atque leuissimæ exi-
 ,, stunt. Quę sanè omnes præterquam quod ex dulci sapore non
 ,, valde frigidę esse creduntur, sunt etiam tenuissimæ, ita, vt celerri-
 ,, me corporis viscera permeent. Audio etenim (quod olim cum
 ,, Cayri moram facerem etiam obseruauit) in singulis ferè corpori-
 ,, bus ab ipsis epotis aquis statim vel copiosas urinas, vel sudores, vel

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

per aluum deiectiones obseruari, atq; in hypochondrijs nullam fluctuationem ab ipsis ostendi, loquor de ijs, quæ Cayri habentur, & potantur, quando Alexandriæ aquæ constant substantia crassiori, quæ pessime existunt, tardissimeque viscera permeant. ALPIN. Confirmo tuam sententiã, atq; me in omnibus corporibus obseruasse, citissime illas aquas Cayri clarescitas, vel per aluũ, vel p̄ vrinam, vel sudorem exiisse, non secus quam serum lactis ac aquæ thermales facere obseruantur. Omnes aduenę cum Cayrum statim venerint in primis diebus semper, ob illiusce aquæ potum, diarrhœã pati soliti sunt. Mihi vero aquam illam per vrinam, atq; sepiissime per sudorem exire cõtingebat. In estiuis caloribus nocte qualibet sepiissime ob sitim intensissimam, qua omnes tunc temporis ex calore ambientis cruciãtur, largissime sepiissimeq; ex ea aquæ bibebã, à qua semper in copiosissimum sudorem statim erumpebam, ita, ut quoties eius aquæ ebiberem toties semper exudarem. Hyeme vero, atq; alijs annis temporibus non ita calidis non per sudorem, sed per aluum, atq. vesicam aquam illam epotam ferè totam excernebam. Non omitam tibi narrare, me huiusce aquæ largissimo potu usum, a dolore renum uehementissimo atq; acutissimo ex calculis orto sanatum fuisse. Porrò cum interim illo iam dicto renũ dolore afflictus valde sitirem, multa vasa fictilia frigida ac purissime illiusce aquæ plena in ferratis meis fenestris aeri exposita prospiciens, vno ipsorum auidissime arrepto, item altero, atq; mox tertio, totam aquam deuoravi, quæ ad minus sex librarum pondere fuerat. à qua assumpta somno, labore doloris defessus, capior, quo paulo post expergefactus minxi, cum multa copia assumpte illiusce aquæ quinq; lapillos phaseolorum magnitudine, quibus excretis statim a dolore liber euasi. GVILAND. Perplacet exempla, successusq; hos audiuisse, quos vtique veros esse iudico, cum ea aqua sit tenuissimarum partium, neq; multum frigida, sed potius concoctam esse omnes pro certò habere deberent, cum Nilus totam illam mundi partem permeet, quæ omnium orbis terrarum, vt nuper etiam dictum est, calidissima est, atq; terrã habeat pinguis- simam cuiusuis frigoris expertem. Itaq; cum hæc vera sint, quisq; nostrum poterit affirmare, epotam eam aquam posse optimi sanguinis procreationem adiuuare, quæ summum biliosorum illorum corporum hepatis calorem obtemperando, causa est, ut non bilis

multa

multa, sed multus temperatus sanguis gignatur. Iuuabit non minus cōcocti alimenti distributionem, ob eius partium tenuitatem, qua quascunq; partes corporis penetrat, qua etiam substantiæ tenuitate minime in uentriculo, aut hypochondrijs moratur, neque fluctuationem parit, neq. hypochondria lædit, quinimo iecori lienique inflammato auxilio est. Experientia didici, potum eius aquæ valde conferre melancholicis ab hypochondrijs effectis. Hac eademque ratione ad omnes excrementorum excretiones utilis est. An vero nutriat, quando latissima sit apud omnes medicos sententia, aquam non nutrire, videtur & ipsa ad nutritionem inutilis censenda. Sed Aegyptij affirmant contrarium verum esse, quia hi omnes aquam illam totam in sanguinem in nostris corporibus mutari arbitrantur, ac pro certo habent. Vimque gignendi sanguinem aiunt obtinuisse, postquam Dei concessione, à Mose aquæ in sanguinem olim fuere mutatæ. Confirmantque hanc sententiam, quod cernant corpora pleraque illorum incolarum habitu bene carnosum, copiosi temperatiq; sanguinis obseruari. Non minusque etiam quod ipsa dulcis existat, quem saporem, rem haud plane à nutritione alienam significare dicunt. Sed utcunq; sit, hoc unum scimus, eius aquæ usu corpora illa optime, ac salubriter viuere. & ob id falsam iudico Galeni sententiam, qua omnem aquam noxiam potius, quam utilem affirmat. si enim hoc verum esset, quomodo tot infinitarum regionum populi viuere utique possent, continue aquam potantes. Infiniti propemodum sunt populi tum in Africa, tum in Asia aquam solam potantes, qui rectissime ualent; Corporaque habent boni tum succi, tum habitus, præsertimque in locis calidis, atque in summe calidis corporibus aquæ usus est saluberrimus. Sed non modo in sanis, at in ægrotis non minus aquæ usus ad prime opportunus ac utilis obseruatur. Cum omnibus ferè ægrotis aqua in potu pro uino substituatur. Plures existunt, qui uini usu omnino omisso, aquam frequētantes in potu, à podagra, aliisque multis morbis præseruati sunt. Quamobrem, ut ex dictis conclusionem colligam; dico aqua optimam dari, quæ neque admodum frigida est, & quæ tenuissima substantia constat, quæque utilissima erit corporibus calido temperamento refertis, ueluti frigidis naturis eadem ratione incommoda, atque inutilis erit iudicanda, in quibus ipsum uinum præferendum absque dubio erit.

At

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

At de his satis. Ad alia enim à te transeundum puto, fortasseque his hæcenus auditis non foret inutile, neque nostro ordini auersum, te nunc eorum corporum morbos recensere, quando nunc aeris, ipsorumque temperamenta, & victus rationem omnem audierimus. ALPIN. Rectè suades, atque nunc tibi morem geram. Quoniam hæc, priusquam præsidia apud eam gentem vsitata tibi narrare incipiam, nos nouisse vtile erit.

De morbis patrijs, & epidemicis, qui apud Aegyptios observantur. Cap. XIII.

G V I L A N D I N V S.

AEgyptiorum corpora haud multis malis esse obnoxia cogito, quod ipsa aere fruantur sicciore, qui pauciorum morborum solet esse causa. atque etiam quia eos populos sobrie viuere nuper dictum est, quem victum corpora ab ægitudinibus præseruare quisque nostrum non ignorat. ALPIN. Aliter euenire audies, quando ad gignendos morbos plures alię etiam concurrant causę, neque omnes eius regiones habitatores æque viuere possunt. Multi enim inopia coacti, quorum numerus ibi ferè est infinitus, pessimis, tum cibis, tum turbida ac putrida aqua ali coguntur. Multi etiam ibi reperiuntur qui vino vtuntur, non modo ex Christianis & Hebreis, qui omnes vinum vt nostri affectant, sed ex Turcis etiam aliqui, præsertimque milites, etsi lege interdictus apud omnes Mahometi asseclas nini vsus sit, non tamen a vino temperare possunt, sed longe Germanis, Pollonisque magis vino & ebrietatibus operam dant. Cayri quotidie Turcæ vino ebrios ab asinis domos suas portari conspiciuntur. Vinis vero plerique vtuntur è Creta insula, Rhodo, Cypro, asportatis, quę omnium sunt generosissima, omnia enim alia ex Italia, Corcyra, Zacyntho, aduecta, præ nimio cœli calore, acida fiunt. Quamobrem cum ibi multi malo uictu utantur, aerisque inæqualitate, & uenere immoderata, non erit mirum, eos quoque in multos morbos incidere. Proinde non expers morborum Aegyptus erit, sed quamplurimis, diuersisque

æ periculosis morbis semper scatebit. **GVILAND.** Sunt ne apud ipsos multi morbi proprii, vel patrii, quos endimicos Græci appellant? **ALPIN.** Multi sanè, quales sunt oculorum lippitudines, quas Græci ophthalmias appellant, lepræ, Elephantiasis, phrenitides exitiosissimæ homines paucis horis perdentes, variolæ pestilentes in pueris, articulorum dolores, omniaque genera morborum, quæ a capitis defluxu ad inferas partes excitantur, herniæ, renum & vesicæ calculi, phtyfes, obstructions, hepatis lienisq; & stomachi imbecillitates, febres tertianæ, ardentes, hæcticæ & pestilentes. **GVILAND.** Non arbitror patrios ijs solum eos morbos dici debere, cum apud alias quoque nationes ipsi obseruentur, namque in multis alijs locis omnes nuper dicti morbi obseruantur. **ALPIN.** Verum est eosdem morbos alijs non minus populis esse infestos, sed nõ perpetuo tempore, vt apud Aegyptios. Apud multos enim populos ophthalmias vagari aliquibus temporibus reperiemus, non tamen semper. Semper etiã homines herniosi, leprosi, atq; elephantiasi correpti, eaq; præsertim, qua pedes vere pedibus elephantum omnino similes habere cernuntur. Neq; exitiosissimas phrenitides paucis horis ægrotos perdentes vbique reperiri arbitror. quando Gal. in lib. 3. epidem. dixerit, nunquam vidisse phreneticos mortuos ante tertiam diẽ. nihilominus tribus, quatuorq; horis multos perijsse phreneticos vidi, quorũ casus posterius suis locis tibi referam; Neq; singulis annis, ut alibi fit, bis in anno in pueros pestiferæ variolæ uagantur, neque continue arthritici quâ plurimi homines quales ibi existunt, reperiuntur, neque renum vesicæq; à calculis læsi, neque singulis annis certo tempore uagantur febres pestilentes exitiosæ plurimæ, neque innumera hominum caterua a cruditatibus stomachi ubique affligitur, ac vexatur. ob quam morborum nuper dictorum familiaritatẽ, ni Aegypti proprios vel patrios eos appellare volueris, dices tamen ijs populis ipsos esse admodum familiares. **GVILAND.** Vagantur ne per eam urbem Cayri isti morbi quandoque epidemici? **ALPIN.** Ophthalmiæ, febres pestilentes, nuper dictæq; phrenitides, variolæq; pestiferæ epidemice grassantur. Alij vero morbi sparsim per urbem obseruantur, quos spirades Græci nuncupant, quod sparsim, & non gregatim homines peruadant. etsi omnes, quasi endemij etiã sint, siue patrii, quia ceteris alijs morbis nuper dicti ijs populis sint magis familiares. **GVILAND.** Cupio te nunc illos rursus mihi
clarius

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

clarius dicere, atque ipsorum causas. Quibus à te narratis, de peste, quæ sæpe eam gentem infestat sequissimeque deuastare solet, sermonem habiturum cupio, quod illud morbi genus, quo tempore in ea regione moram traxisti, Cayrum inuasisse, multumque deuastasse, audierim: ob quam rem te de eo morbo admodum scite ac distincte loqui posse iudico. De patrijs itaque vel de ijs populis familiaribus morbis, qui tum epidemice, tum sparsim grassari per eam urbem solent, nunc si videtur, edisserere.

De morbis Aegyptijs familiaribus deq; ipsorum causis. Cap. XIII.

A L P I N V S.

ALEXANDRIAE autumno grassantur febres pestilentes multæ, lethales, quæ ferè quamplurimos inuadunt, cum urinis, pulsibusq; & calore febrili vsq; adeo parum à naturali statu mutatis, vt sæpe medicos atque egrotos decipiant. His vero notis pleræq; dignoscuntur, in principio enim vomitus multibiliosus, ac virulenti obseruantur, à quibus cibum assumptum continere nequeunt, assiduisq; corporis agitationibus inquietudinibusq; vexantur, stomachiq. angore anguntur. In plerisque etiam obseruantur multæ symptomaticæ deiectiones, liquidæ, biliosæ, variæ, admodum ægreolentes siue foetentes. Plures cibum abhorrent, neque valde sitiunt, etsi linguæ ipsis sint siccæ, asperæ & nigre. Incolæ quàm aduenæ difficiliter corripuntur, atque ab his intereunt. De harum febriû causis illiusce urbis medicorû uariæ sententiæ obseruantur. Siquidem aliqui ipsorum aiunt, à ventis nasci, qui à proximo urbis lacu spirant. prope ipsam à meridie positus est Mareotis lacus circuitus, ut audio, tercentum mille passuum. Hi etenim venti vim habent putredines insignes gignendi, quod putres veneficosq; è lacu halitus Alexandriæ populis ipsi inducât. Aliqui earum pestiferarum febrium ortum referunt potius in putridos, ueneficosq. halitus, qui a subterraneis urbis locis, cavitatibusve palustri ac pessima aqua plenis aeri tunc permiscuntur. Urbs etenim hæc tota super columnas marmoreas numero fermè infinitas posita, & fundata est, ita, vt fundamenta hæc solum omnium domorum sint, quæ vniuersam omnium ædium basim sustentant. Ideo loca urbis omnia subterranea, inania, ac peruia existunt, ut
affir-

affirmant aliqui, quod ea causa factum fuit ne vrbs terremotibus foret obnoxia, uel alijs ita putantibus, vt aquã à Nilo flumine per riuum in vrbem manãtem populus copiosissimam in subterraneis illis magnis cauitatibus ad vsum per annum conseruaret. Singulis anni s peraucti fluminis illius riuus Caleg vocatus in eas urbis cauitates copiosissimam aquam euomit, quẽ sequenti estate fere tota absumitur, paucissimaq. remanet, quẽ coenosa, palustrisq; reddita, corrumpitur, veneficaque euadit, ex qua tunc multi uapores fursum eleuati aerem inficiunt, qui pestiferarum illarum febrium causa existit. Quod neq. credendum est, quia eo tempore ad paucam eam palustrem aquam corruptam multa noua ex riuo nuper dicto tunc aucti fluminis accedit, atq. ei permiscetur, quẽ utiq. antiquẽ vitium, malamq. qualitatem corrigit. Quamobrem veriorẽ causam illarum febrium esse autumo, vt multi alij quoque confirmant, vsum eiusdem nuper dictẽ antiquẽ aquẽ in potu & cibis. Quẽ sanẽ quousq. nouẽ confluxẽ aquã, qua ipsi ad cibũ & potum tunc vti incipiunt, permista remanet, antiquaq. rectẽ non residet, neq. ab ipsa noua illuc confluxa rectẽ expurgetur, semper vsum suspectum ad eos sæuos morbos reddit. Ideo antiqua aqua palustris ac putrefacta nouẽ permista, ad potum & cibũ vsitata insignes parit in corporibus putredines, a quibus eẽ pestilentes febres facile fiunt. Hyeme oculorum lippitudines ibi multæ vagantur. Plurimasq. Cayri easdemq. per omnia anni tempora homines inuadere ob nitrosum puluerem, qui continue oculos habitantiũ mordicat, & calefacit, obseruatur, longe maximeq. in estatis prima parte, quõ tempore calor ambientis summe calidi oculos inflamat: taliumq. morborũ numerum auget. Sparsim uero per urbem toto anno hẽ oculorũ inflammationes vagantur; atque epidemice plurimẽ in prima estatis parte calidissima, inẽqualissimaq. ob uehementissimũ Meridionalium ventorum calorem, atq. inflammatarũ arenarũ copiam, quẽ ab ijsdem uentis asportantur. Eo enim anni tempore è centum hominibus quinquaginta saltem lippientes obseruantur. Multi p̄seruantur ab his inflammationibus oculorum sepius in die algida aqua large oculis lauatis, vel rosacea, vel aliqua stillatitia, uel Nili fluminis claresfacta. Eodem etiam tempore uagantur ibi epidemice febres pestilentes multæ, atque ille apud eam gentem horrendissimus morbus, Dem el muia ab ijs appellatus, qui paucissimis horis hominem perdit: Cuius.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Cuius morbi exemplum, quod apud nos nouus sit morbus, tibi subiungere optimum esse puto. Erat enim Cayri Paris Christianus omnibus Venetis mercatoribus valde familiaris, annos natus quinquaginta, temperamento bilioso & habitu gracili, qui vna die febre ephimera, cum capitis dolore correptus, sudauit toto corpore multum, excepto capite, quod nihil sudauit. & febre integre est iudicatus. Dolor tamen capitis remansit citra febrem: mane surrexit, solitaque munia obiens illa die, circa finem dolore perseverante, in angulo dextri oculi rubor cum paruo tumore apparuit sine dolore. noctem præ solito dolore inquietam duxit, rubor tumorque oculi euauit, disparuitque, tamen erat immunis omnino à febre, nullisque alijs symptomatis, quam a nuper dicto dolore ipse conflictabatur, absque ullo calore febrili, circa meridiem ab assumpto cibo dolor perauetus est, cepit febrere, fereq; continuo vomuit cum cibo multa virulenta, uocemque defecit articulata, ualde gemebat, non audiebat, non cognoscebat, manuum phrenetica gesticulatio, flocos carpebat, festucasque colligebat. Respiratio magna, inæqualis, rara per interuallum edita. Pulsus inæqualissimi, durissimi: Hypochondria in principio mollia, mox valde tensa. Extrema omnia frigida, minimeque recalescentia, stertebat, conuulsus est, atq; subito obiit. Tempus, quo febriit ante exitium, non excessit duarum horarum spacium. Plurimi sunt, qui hilariter cenantes instar apoplecticorum moriuntur, phreneticorum etiam notis. Notæ uero humorum cerebrum ledentium mistæ sunt ex his, quæ tum pituitam, tum sanguinem, vel bilem significant. Omnesque simul significare videntur cerebrum eiusque membranas inuasisse, tum calidos humores, tum frigidos, esseque ex his factum apostema. Quam sanè affectionem mistam ex lethargo & phrenitide iudicare possumus, illamque esse, quam Greci Tiphomaniam appellant. Quod & nomen non minus arabicum, quo hunc morbum nominant, explicare uidetur. Nam ipsi hunc morbum appellant Dem el muia. Dem enim arabica lingua sanguinem denotat, & muia, aquam, quasi morbum dixerint ex sanguine & aqua genitum. His humoribus coniungitur insignis putredo ac venefica qualitas, quæ subitanei atque celerrimi exitij est causa. GUILAND. Neque mirum uidetur mihi in hoc anni tempore, quod est prima æstatis pars, fieri huiusmodi cerebri inflammationes ex illis humoribus pituitosis ac biliosis, uel ex sanguine,

ne, atque ipsas sequi etiam exitium quàm citissime, Nam cui medico erit dubium, primæ illiuscæ æstatis partis constitutionem austrinam, summe calidam potuisse subuehere à toto corpore in cerebrum maximam partem humorum, in illis corporibus exuperantium. Quo sanè modo Gal. in lib. 1. epidem. multos phreneticos factos fuisse narravit ex bile, ab austrina cōstitutione in caput sublata. com. 2. in text. 73. Proprium esse videtur austrinorum ventorum subuehere ad caput humores, atque ipsum lædere. vt Hippoc. in lib. 3. aphor. 5. aphor. 5. rism. docuit cum inquit: Austrini flatus caput grauantes, sensusque hebetantes, & reliqua. Cum itaque in illa æstatis parte uigeant huiusmodi venti calidissimi, mirum non erit, si capita illorum habitantium quam maxime lædantur, ab eoq; calore inflammantur, multisq; ab ipso calore in caput sublatis vaporibus, humoribusque à toto corpore in caput à calore, veluti à cucurbitula attractis, atq; insigniter putrefactis ab inmodica ambientis aeris caliditate. Exitium etiam tam cito illos sequi, non à copia illorum humorum, sed à uenefica qualitate, ab intentissima putredine genita, vt Gal. in phrenitico ab Hippoc. in lib. 3. epidem. descritto tribus diebus mortuo accidisse, memoriæ prodidit. Illiuscæ vero vrbs habitatorum corpora succis pituitosis, & multo sanguine, atque amara bile abundare à te superius dictum est. Sed hæc obiter dicta à me sint, tu uero ne vacuum tempus demus, perge reliqua mihi enarrare. ALPIN. Rectè sanè dixisti, ex illa primæ æstatis constitutione austrina summe calida, inæquali, atque ab eorum humorum exuperantia fieri eas cerebri lethaliſſimas inflammationes, in quibus fit paucis horis exitium, ob intensissimam putredinem illorum humorum, cerebrum, eiusq; membranas pessime obludentem, ita, ut subito virtus animalis extinguatur, atque cum ea vitalis, continuo communicata cordi à cerebro læsione. singulis annis semel Aegyptij hoc malo conflictantur. aliquibus annis plus, ubi plus à Campsinis ventis molestantur, atque ubi minus ij perflant, minus etiam id morbi genus ipsi patiuntur, quo innumeri semper intereunt. Eodem etiam tempore grassantur in pueris plurimè variolæ pestiferæ, contagiosæ, quæ oriuntur à ueneficis uaporibus in aerem tunc à putrida aqua riui fluminis, Caleg vocati, sublatis. Singulis etenim annis aucto eo flumine ad altitudinem decem & octo cubitorum, aqua ab ipso in riuum Caleg vocatum ingressa, perque ipsum transiens, totam urbem per-

D

meat.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

meat, fluitque semper per ipsam à tempore, quo Nilum nuper dicta altitudine auctum esse dixi, quousque flumen ipsum crescere desijt, que, finito augmento fluminis, in alueo Caleg remanet, pauloq; post stagnans facta, putrescit, viridisq; primo cernitur & mox nigra, admodumq; foetida apparet. Cuius putredo contracta in ipsa (quando fluminis augmentum terminetur mense Octobri, vel ad summum Nouembri, & Iunio rursus mense augeri incipiat) adueniente prima æstatis parte, adhuc magis augetur, intenseque putri reddita, halitus in aerem exhalat corruptos valdeq; ueneficos, à quibus aer infectus, pueros omnes partem riuo proximam habitantes in pestilentes eos morbos incidere est causa. Quam ob causam omnes ciuitatis habitatores illam riuo partem habitare timentes, ne ipsorum filij ab illo uenefico aere moriantur, alio cõfugiunt. Hæcque sunt mala, que Cayri epidemice grassari solent. Multa alia existunt, que sparsim multos offendunt, quales sunt lepre, elephantiasis, herniæ, arthritidis, cattarrhi maligni ad pulmones, phtyfes, viscerum obstructions, inflammationes, & scirrhusi tumores, stomachi cruditates, flatus hypochondriaci, melancholiæ, renum uesicæq; calculi. Lepra atq; Græcorum elephantiasis in multis pauperibus semper cernitur. qui inopia aquam cœnosam, semi putridamq; epotant, atque pro victu carnem bubulam, camelorumque & pisces salitos semiputres, in stagnisq; lacubus, captos. caseumque quendam immodice salitum ac semiputrem (est enim is omnium ciborum pauperibus familiarissimus, tum quia ob insignem salcedinem illorum appetitui sit acceptissimus, tum etiam, quia ibi vilissimo pretio venditur. hunc Gibnehalon appellant. Ex quo victu ipsorum corpora multum sanguinis fœculenti, perustæq; flauæ bilis, & pituitæ crassæ, viscidæ, saluginosæ generare ac coaceruare, necessarium est. à quibus humoribus, ad cutim protrusis eos excitari morbos cuilibet nostrum manifestum est. Vagatur & altera elephantiasis, vt nuper etiam dictum est, qua correpti, pedes multis magnis duris tumoribus tumidos magnos atque deformes habent, pedibus elephantium maxime similes, cruribus tumefactis etiam coniunctos, quibus tamen æger nihil doloris sentit, sed ad ambulandum ineptus redditur. Multos uidi ipsorum, qui ipsis pedibus calceorum loco ligneis capsulis indutis, incedebant passu lentissimo ac difficillimo. Hoc morbo correpti multi Cayri cernuntur, ex malo victu, quem affectant, scilicet

licet ex piscium Nili, ac multorum lacuum stagnantium, semiputridarumque aquarum, & colocassiae radicum, bammiae, melochiae olerum usu, quo multam pituitam crassam, lentamque gignunt, quae ad pedes defluxa illos scirrhosos aedamatosque tumores pedibus creat. Non minusque multas carnosas hernias parit. Atque ab hac eademque causa inumeris fieri viscerum obstructions, tumoresque scirrhosos arbitror. Herniarum omnes species ibi semper uagantur, plurimaeque magnae anguriae magnitudine cernuntur. Autumant, aquosas oriri ab usu assiduo illarum anguriarum, quas appellant Batechel muia. Haec anguriarum species intra corticem non palpam, ut in alijs uisitur, sed solam aquam dulcissimam cum seminibus obtinet: quarum aquam, (cui in illis caloribus omnes libentissime indulgent,) assidue ebibitam ad testes descendere ob partium ipsius tenuitatem, atque scrotum implere aiunt. Ex flatibus non minus multae herniae obseruantur ab imbecillo calore stomachi, ab usuque leguminum, radicum, fructuumque; à quibus multi crassiores flatibus ortum habent, qui multis hypochondria quoque tendunt, atque alias etiam partes. Ab usu assiduo aquae in potu, & crudorum frigidorumque fructuum, olerumque, & ab immodica uenere, usuque frequenti dulcium balneorum, & ab intensis caeli caloribus plerisque stomachus frigidior redditur. Hincque multi illorum assiduas stomachi cruditates patiuntur, quorum numerus ferè infinitus Cayri conspicitur. Ego enim cum in uia (ut apud ipsos consuetudo est, ut semper cum obdiam alicui medico fiunt, ipsi brachium porrigant, ut pulsus tangat, etsi sani omnino etiam sint, atque ab eo intelligant ipsorum statum uel sanum uel aegrotum,) mihi aliquando necesse fuisset cuiuspiam Turcae Domini pulsus tangere, ut ei corporis statum detegerem, hac arte sum usus, ut (quando omnes ferè eius loci homines opinentur, pulsus obseruatione medicum posse, usque etiam anularem, ut ita dicam, digitum manus dolentem dignoscere.) semper inspecta facie naturalem suum colorem, habitum, figuram habente, postquam pulsum recte tetigissem, dicerem illum rectè se habere quo ad sanitatè uniuersi corporis, sed tantum omnium ipsius corporis partium stomachum non omnino sanum, sed sepe à cruditatibus laesum, qui frigidior imbecilliorque sit, nequeatque cibos omnes probè concoquere. semperque hac arte usus plurimum honorem apud ipsos sum consecutus, qui me optimum medicum inde crederent. Arthritici

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

multi ibi existunt, ex multis humoribus crudis, quibus ob uictum pleraque corpora abundare superius dictum est, & à multis etiam frigidis flatibus in articulos decumbentibus, à capitisque distillationibus creberrime ab inæqualissimo, tenuissimoque aere caput maxime ledente, excitatis, ad articulos delabentibus. A qua uero causa multi habeant articulos imbecillos, atque ad suscipiendos humores faciles, non est scitu difficile, quando illi utuntur immodica uenere, & frequentissime dulcibus balneis, quæ quanto articulos debilitent, atque laxent, tu recte nosti. Accedit etiam multa hyemalis aeris frigiditas, quæ ob tenuissimum siccumque, inæqualemque aerem uehementior quam sit, à corporibus sentitur. Demum consuescunt etiam multi uestibus iisdem tantum uti hyeme, quibus utebantur per æstatem, & multi nudis pedibus tota hyeme ambulant, quæ omnia articulos ledere scimus. Renes permulti contraxerunt ex immodica uenere ualde calidos, ac debiles, in quibus cum multa confluat, ea qua corpora illa scatent, cruditatum copia, non erit mirum eos sæpissime calculis conflictari, & ulcera etiam in ijs pati. Calculorum etiam maxima ijs occasio esse solet, aqua non recte purgata, clarescensque, quæ quia diuretica est, facile ad renes permeat, terramque secum ducit, quæ amplius calore siccata, in calculos mutatur. Hiique morbi omnes existunt, qui sparsim per urbem illam semper vagantur. *GVILAND.* Scio etiam ibi multos melancholicos reperiri, quos sanctos multi esse autumant. *ALPIN.* Innumeri ijs propemodum existunt, qui uitam agere omnino a peccatis immunem profitentur, sanctitatemque habere existimantur, atque uiuunt in locis asperis Deo seruietes, moreque Heremitarum. Hiique in summo honore, apud omnes Mahometis asseclas habentur. Diuitias spernunt, & mundi uoluptates ac comoda fugiunt. abhorrentes uitam inhonestam, coelibemque amplexantes. Humanissime cum omnibus cuiusuis religionis se gerunt, errores omnes acriter accusantes, mundumque homini esse miseriam predicant. Mæsti semper existunt, à Deo multa supplicia ob mortalium flagitia expectantes. Habent corpora nigra, squalida, gracillima mumiarum arefactis corporibus omnino similia. Quæ melancholica existunt, consumpto calore naturali ob immodicum ambientis calorem, & tenuissimum uictum, assiduis uigilijs ac laboribus multis. Sed his nunc finem imponamus, quando opportunum tempus sit, de peste illorum locorum nunc loqui, de qua nihil in

narran-

narrandis morbis Aegyptiorum meminimus. Sepe tamen ipsa ea loca, Cayrumq; maxime atrocissime deuastat, ipsorumque gentem depascitur.

De peste, quae saepe loca Aegypti inuadit, atq; atrocissime deuastat. Cap. XV.

G V I L A N D I N V S.

AE G Y P T I O R V M loca saepissime à peste atrociter deuastari multis notum est, atq; illà ex proximis finitimisq; locis sepe in illa asportari, in ipsisque sponte rarissime nasci, neq; multos latet. Sed tu de ipsa verius, qui ipsam rectè obseruasti loquere. ALPIN. Illiusce gentis pestem alijs omnibus seuiorem, atrociolemq; esse existimo, pro erronea Turcarum Aegyptiorumque credulitate, qua omnes pro certo habent, singulis à Deo præconstitutum esse exitium, exitijq; qualitatem, ita, vt, in bello morituros nullo pacto à peste interrimi posse arbitrentur. & solum peste eos mori posse, quibus quidem ab ipsa exitium præfixum sit. Qua vana credulitate omnem pestiferum morbum negligunt, atq; parui faciunt, nihilq; ab eo timent, pro certo credentes, si illis vitam eo morbo finiendam destinatum sit, quin ab eo moriantur nullo pacto ipsos posse effugere, neq; in bello, neque in mare, neq; alio modo mortem sibi pertimescendam. Atque hinc peste Aegyptum depopulante, urbem Cayrum seuiissime depascēte, nemo ipsorum in ipsa fugam arripit, neque una cum peste infectis versari timet, neq; vestibus, alijsq; laneis, lineisq; pannis pestis contagio infectis uti abhorret. Vestes enim, aliaque peste interemptorum defunctorumq; suppellectilia, subito in emporijs publice venduntur, & quod magis mirum videtur, quisque ea emit absq; ullo pestilentis contagij timore. Quæ sanè lues nullo pacto ab ijs formidata, cum de ipsius cōtagio nulla habeatur ratio apud ipsos, fit vehementissima, seuiissimaq; per vniuersam urbem citissime expanditur, & diffeminatur, tantamq; tyrannidem in ipsos ac stragem exercet, eius contagio ob hominum hac in re negligentiam, in plurimos propagato, mirumq; etiam in modum aucto, vt Cayri anno à Virginis Beatissimæ partu 1580. sex septemve tantum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

mensium spatio quingenta millia hominum, vt audio, peste perierint. Hoc boni habent ibi peste infecti, atq; ægroti, quod à nullis deseruntur, quinimo medici omnes peste correptis libere non secus, quam alijs in omnibus morbis, medentur, citraq; ullum timorem astantes ipsorum curam habent, non secus quam ægrotis ab alio salutari, minimeq; contagioso morbo facerent. *GVILAND.* Mira loqueris, at suæ ignorantie à peste exitium subsequens illis poena fit, ac supplicium. Quid stultius esse potest, quam oculis cernere pestilenti contagio plurimos interreptos esse, atque non credere, vel dubitare saltem sibi ipsis idem contingere posse, quasi credere nequeant ignem omnia combustilia comburere posse. Certe stultissima ea est opinio, planeq; erronea ac falsa, quam non immeritò apud eam stultissimam gentem multorum hominũ strages, ac ruina sequitur. Quid etenim, non ne nature etiam repugnat, dicere quoslibet homines ab excellenti aliqua putredine affici non posse, quamquam non eque omnes corripì ab ea possint. prædestinatamq; cuiuslibet exitij qualitatem esse, liberaq; non esse animalia, at ad particularem moriendi modum prædestinata. Cæterum hæc omittamus, quando huius disputationis hic non sit locus. Nunc ex te audire cupio, illorum locorum pestilentia à qua causa fiat, atq; vtrum ab aeris putridi inspiratione ex stagnantibus lacubus, vel ab insigni, vehemētissimoq; calore corpora, ob prauũ victum pessimis multis humoribus scatentia insigniter putrescant, vel demum si pestis aliunde contagio illuc potius asportetur. *ALPIN.* Plerumq; pestilens contagium in Aegyptum ex multis locis peste infectis asportari solet. Rarissimeq; ab aeris vitio pestis illa nascitur. & hoc non nisi vbi Nilus immodice ea loca inundat. Aqua etenim longiori tempore terram occupante fit, ut vniuersum illud solum lacus euadat palustris ac stagnans, qui accedente primæ æstatis calore austrino, multo insignior è recipit putredinem. Vel aer illorum locorum suapte natura calidus, & siccus fluminis larga Nili inundatione perseverante, immodice humidus redditur, quod aeris temperamentum ad gignendam pestilentiam esse valde opportunum ac facile *Gal.* in 1. lib. de temp. memoriæ prodidit. Ab halitibus vero putridis ac corruptis palustrium locorum Aegypti, lacuumq; aquarum corruptarum singulis annis si multi essent, quales sequi solent immodicas fluminis inundationes aliquando ibi factas, pestis annis singulis ibi ex aere fieret. Ex caliditate

litudine aeris immodica pestilentiam obortam fuisse nemo hactenus ibi uidit. Obseruatum uero est, ab insigni aeris calore potius omne pestiferum contagium extinctum esse. nunquam tamen à calore primæ æstatis, quod sua inæqualitate, atque calore suffocante potius putrefactionis generationi non parum faueat. Plerumque igitur id genus morbi ibi contagio ex alijs locis asportari solet, rarissimeq; ab aeris uitio. Neque minus uerum est, per septennium ibi pestem nasci, uel reuiuiscere. Ex tribus uero locis præcipuè pestis in Aegyptum accedit, scilicet ex Græcia, Syria, & Barbaria. Quæ autem ex Græciæ, & Syriæ locis illuc uehitur, Cayrumque corripit, fatis mitis, & minus fera pauciores homines interire obseruatur, breuique tempore tollitur: Sed quæ a Barbaricis locis in eam urbem inuehitur, omnium est perniciosissima, seuiissima, longissima, plurimos populos depascens, atque stragem multam ipsis inferens. Qualis fuit, quæ Cayrum, ut superius etiam dictum est, anno 1580. ex Barbaricis locis mense Octobri inuasit, seuijtque per uniuersam eam urbem atrocissime, tantamque stragem intulit, ut ad Iunium usque mensem (quo tempore pestis contagium, qualecumq; sit, desinere consuevit, perijsse dicantur ad minus quingenta millia hominum. GUILAND. Forsitan id contingere maioris minorisque illorum locorum ab urbe ista distantie ratione dicendum erit. Quando Barbarica ea regio Aegyptum, tum proxima, tum contigua sit. aliaque loca Græciæ & Syriæ, præter quod distant, etiam ipsa ab Aegyptum mare quoque separata sunt. ALPIN. Minime profectò huiusce rei causa est, locorum ab urbe Cayro distantia, quoniam etsi urbs Bizantium, à qua sepius peste infecta pestilens contagium asportatur, ab ipsa Aegyptum multum distet, tamen ut tu probe nosti, Syria multo propinquior est, quam Bizantium. Cur itaque contagium pestilens Cayrum ex Barbaricis locis asportatum diu afflicteret, miserimeq; urbem hanc diruat, & deuastet, eiusq; omnem ferè populum depascatur, atque ex alijs locis nuper dictis asportatum minus seuire sit obseruatum, breuiusq; tollatur, & minorem stragem pariat, ex te nunc audire desidero, qui altioris in abditis nature arcanis contemplationis te nouerim. Ideo istuc ex te discere expecto.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Cur pestis contagium ex locis Barbaria & Cayrum importatum, diuturnius sit, & magis exitiosum experiatur eo, quod ex alijs omnibus locis prouenire obseruatur. Cap. XVI.

G V I L A N D I N V S.

NE videar nunc propositæ dubitationis laborem velle subterfugere, etsi rectius ad te is sermo attineret, qui in ijs locis longiorem quàm ego moram traxeris, nihilominus non desinam tibi satisfacere, de propositi dubij causa meam sententiam in medium proferendo. Causam itaque cur pestis ex Barbaria illuc profecta, sit diuturnior, seuior & exitiosior, existimo esse præstantiam excellentiamve pestilentis illiusce putredinis, cuius contagium uestibus lineis, laneisq; multis pãnis (quas merces plurimi ab ijs locis Cayrum sæpe aduehunt) asportatum, ob eam causam excellentius esse, atq; citius eos inuadere, multamq; in ipsos tyrannidem exercere, diutiusque vigere posse ratio expostulat. Putredine igitur pestis Barbariæ locorum existente præstantiori, venenosum ipsius contagium asportatum validius seuiusque eos populos inuadere, quàm ex locis Græciæ Syriæq; illuc profectum, quodq; fiat in his locis pestis, eiusq; uenenum non ita excellens, non est mirum. ALPIN. Veram fanè nuper propositi dubij causam dictam ex te fuisse existimo, sed nondum tamen dubium explicatum ac resolutum esse videtur. Quando non demonstraeris quam ob causam pestis Barbaricæ putredo vehementior sit dicenda ac iudicanda illa, quæ in Græciæ, Syriæque locis obseruatur. Multoq; magis, quod facile aliquis dicere posset, Græciæ & Syriæ, pestis putredinem Barbarica maiorem potius iudicandam, quoniam utraq; hæ regiones aere vtuntur minus calido, multoque humidior. Quem quidem aerem ad excitandam pestilentiam esse aptissimum & facillimum Gal. in 1. lib. de temp. & in primo de diff. feb. testatum reliquit. Hinc Aristoteles in libro 3. de hist. animal. dixit, corpora sanguinea, quod alijs sint temperantiora facilius computrescere, & Hippo. in 3. lib. aphorif. docuit putredines humidis temporibus & pluuiosis fieri, atq; uideri. Quas quidem
aeris

aeris qualitates magis habere Græciam, atque Syriam, quàm Barbariam multi nouerunt. Nam scimus, Barbariæ aerem cœli calidissimi ratione calidissimum, atque siccissimum esse, & Græciæ, Syriæque illo temperatiorem, atque humidum magis. ob id eorum locorum corpora ad putrescendum erunt valde apta, & facilia, atque ipsorum non minus putredo illa erit excellentior, quæ in Barbariæ corporibus excitatur. quia ut etiam nuper dictum est, sicciora illa sunt corpora, minusque ad putrescendum apta, quinimò magis ut putrescant ualde difficilia. *GVILAND.* Hoc tamen non est ita facile credendum, quando calidioris sicciorisque corporis putredo longe multo difficilior, mea quidem sententia, ea sit iudicanda, quæ in corporibus minus calidis & humidis, ad putrescendum facillimis ac aptissimis excitatur. Quæ res tibi clarior uidebitur, si me altiori nigris stilo ipsam contemplari siueris. *ALPIN.* Nihil est, quod ego nunc libentius magis faciam, quàm te de eadem re loquentem, audire. sermo etenim tuus mihi semper nõ minus pro tua doctrina utilis, quam gratus esse debet. *GVILAND.* Neminem nostrum esse arbitror, qui ignoret, pestem siue pestilentiam esse corporum ingentem ac summam putredinem perniciosissimi veneni qualitate præditam, quæ seuissimam stragem in loca ab ipsa infecta inducit. Quam duplicem habere causam, ex qua fit, cognoscitur, scilicet putrefaciens, atque putrescibile, siue causam efficientem, & materiam. Quæ efficiens sit causa non est scitu admodum difficile, quando omnes medici affirmant, ipsam esse calorem nõ naturalem, siue extraneum, naturali contrarium, planeque inimicum. Naturalis enim calor corpus conseruat, & quicquid in ipsum agit conseruationis causa agit. Extraneus uero, innaturalisque ad corruptionem omnia operatur, atque hic est, qui putredinem efficit, naturalem calorem corrumpendo ac dissipando, cum ita comparatum sit, *Galeno in 4. lib. de simp. med. facult. docente, ut res quælibet in propria seruetur natura ex calore proprio, quo dissipato necessaria sequitur corruptio, cum humores nequeant proprio calore destituti, imputres manere ac seruari, ut in lib. 2. de differ. feb. Gal.* scripsit, inquit: Neque enim fieri potest, ut aliquis quispiam ex humoribus talis permaneat, qualis erat ab initio, ne dum qui ita deprauatus, ut naturæ cultum non amplius suscipiat, sed alterum omnino sequitur, ut scilicet coquatur, apponatur, assimiletur solidis partibus animalis, aut corrumpatur, & putre fiat. Qualis vero

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 9.

vero sit hic calor in eodem libro, his verbis subiunxit paulo post
 ,, inquit: Nam recte sentire uidetur Aristoteles, ab aliena cali-
 ,, ditate oriri putredinem. vocat autem alienam, externam non in-
 ,, sitam, neque natiuam in quocumque genere rerum, nam hæc con-
 coquere apta est, externa autem corrumpere & putrefacere. Nascitur
 uero hic calor, uel extrinsece, uel intrinsece; Extrinsece ab aere im-
 modice uel calfacto. ob quam causam aere existente immodice calido
 etiam putredines propagantur. Hincque fortasse Gal. in li. 3. de temp.

cap. 4.

,, dixit: Atque corporis nostri naturam putrefaciunt, calida po-
 testate existunt. Ex quo quidem aeris calore interdum ortum fuisse
 pestilentiam in hunc modum in primo lib. de diff. feb. testatum
 ,, reliquit, dicens: Contingit autem quandoque præcedere ambien-
 ,, tis aeris caliditatem immodicam, quemadmodum in ea pestilen-
 ,, tia, que Athenienses inuasit, ut Thucydides inquit: Sed in tugurijs
 ,, suffocantibus æstatis tempore habitantium corpora corruptione
 laborant. intrinsece uero calor hic extraneus excitari solet, prohi-
 bita caloris naturalis respiratione. quod significant omnes putri-
 dae febres, quas à putredine humorum ab obstructis uasorum mea-
 tibus orta excitari solent. Omnes enim humores, siue crassitie, si-
 ue copia obstructes, aliquo tempore necessario putrescunt. Fit
 etiam à quocumque calore immodico naturalem dissipante, atque
 corrumpente. Per calorem etiam extraneum nos intelligere de-
 bemus, omne illud, quod naturalem calorem dispergit, ac extin-
 guit, ut halitus uenenosi, non tantum caliditas aeris immodica,
 que ad putrescendum concurrat solum in corporibus, que multis
 pessimisque humoribus scatent, non tamen semper. Hæcque de
 causa effectiue putredinis à me obiter dicta sint. De eo uero, quod
 putrescit, dicimus, humores omnes, omnesque corporis partes pu-
 trefieri posse, calore ipsarum naturali ab extraneo corrupto & dis-
 sipato, uel eodem ipso etiam calore partis natiuo uincente mor-
 bosam causam, quam putrefactionem nostri suppurationem &
 concoctionem appellant, quarum illa in abscessibus suppuratis, &
 hæc in febribus putridis obseruatur. Altera uero putrefactio, que
 fit natura uel in parte, uel omnino superata, ut in uehementissimis
 inflammationibus, que in cancrenas, sphacelosque, dissipato ac
 extincto proprio partis calore ab extraneo, permutantur, obserua-
 ri solet. Omnes itaque tum partes corporis, tum humores com-
 putrescere possunt. **ALPIN.** Crediderim ego humida que tantum
 existunt,

existunt, posse putrescere, at sicca nequaquam, cum putredo sicca
 potius tanquam contrario tolli obseruetur, ut Gal. in nuperrime
 ,, abs te recitato libro ita scripsit: Promptissime enim putrescunt,
 ,, quęcunque calida ac humida, & multa sunt in calidis locis, nisi
 ,, difflari, simul ac refrigerari contingat. & in primo lib. de temp. ait: cap. 4.
 ,, Deprehendas ex Borea (qui sicca natura & frigidus uentus est)
 ,, omnia quam diutissime imputria durare. Contra putrescere fa-
 ,, cillime austrino flatu. Est enim is uentus calidus & humidus.
 Idemque affirmauit in primo lib. epidem. his utique uerbis: Au- comm. 2.
text. 62.
 ,, ster dissoluere corpora consuevit, humoresque fundere, adeoque
 ,, putrefacere simul, ubi cum largioribus sit coniunctus imbribus.
 At manifestiorem hanc rem fecit in lib. 3. epidem. dicens: Et pu- comm. 3.
text. 1.
 ,, tredo omnis ex materia quidem gignit humida, ex causa uero effi-
 ,, ciente, extraneo & præter naturam calore. Sed quid Galeni testi-
 monio egemus, cum omnibus medicis manifestissimum, atq. apud
 ipsos obseruatissimum sit, carentia humiditate non putrescere,
 quamquam corrumpi queant. Carnes etenim aceto, saleque im-
 putres ob id seruari per multum tempus, quod minus ob hæc hu-
 midæ reddantur, cuiuslibet nostrum notum est. Hinc colligam so-
 lum humida putrescere posse, minimeque sicca. GUILAND. Re-
 cte sanè dixisses, si actu quæ sunt humida & sicca intellexeris, cum
 fieri nequeat, ut aliquod putrescat, quod omnino siccum actu de-
 prehendatur, necesse enim ei esse aliquam humiditatem, in quam
 putredo accendatur. Nihilominus possunt multa putrescere actu
 humida, quę sicca etiam sint potestate, ueluti uinum putrescit, fla-
 ua, atraque bilis, potestate omnia sicca. Bilioas enim febres, in-
 flammationesque erisipelatodes flauam bilem putrescere signifi-
 cant. Humida uero actu, atque potestate facilius putrescunt, ut
 sanguis, lac, & alia multa. Difficiliusque aliquo modo sicca, &
 impossibile est actu potestateque sicca posse putrescere. Hęcque suf-
 ficient de præcipuis causis ad putrefactionem concurrentibus.
 Demonstratumque est putredinis causam effectricem esse calorem
 extraneum, & materialem, & omnia quę actu habent humiditatem
 aliquam, facillimeque putrescere actu & potestate humida, ut san-
 guis, difficulterque sicca potestate, & humida actu, ut bilis, mini-
 me uero omnium putrescere actu, & potestate sicca, ut ossa. Ab
 hi igitur discam, putredinem pestis Barbaricę regionis habitan-
 tium esse uehementiorem, intensioremque ea, quę è Syrię locis
erum-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

erumpit. Apud me enim constat priorum hominum corpora calidi sicciq; esse temperamenti, vt indicare satis aperte videtur habitus ipsorum omnium fere corporum squalidus, gracillimus, durus, ac nigri, exusti q; coloris: Græcorum vero, atq; Syriorum corpora calida & humida existunt, temperata, multique sanguinis, & habitus carnosum moderateq; pinguis, floridicq; non minus coloris. Ideo hæc ob humiditatem facillima sunt, vt putrescant, & illa ob siccitatem ad putrescendum difficillima. Quæ cum ita intense ac excellenter putrescant, putredinis intensiorem gradum, lapsus à suo naturali statu, certe explicat, qui in ijs maximus est. Nam sicca omnia corpora non ex quavis causa facile, vt humida, putrescunt, sed ex præualidissima causa, qua necessario præualidam putredinem illam etiam iudicabimus. Hinc hyeme atque in senibus febres exortas maiores ijs, quæ in æstate, atque in iuuenibus fiunt, affirmamus. quod ijs magnus lapsus obseruatur, qui illarum esse præualidas causas explicet. Barbarica itaq; corpora sicca ac squalida, peste correpta, necesse est affirmare, ex magno in ipsis lapsu obseruato, causas putredinis habuisse præualidas: & consequenter putredinem factam intensiorem ac excellentiorem illa, quæ in temperatis corporibus (qualia sunt Græcorum, & Syriorum.) fit. in illis enim ad putredinem ob siccitatem magnus, & in his ob humiditatem paruus lapsus obseruatur. in quibus paruas ad putrefactionem, & in illis præualidas concurrisse causas dicendum erit, ut in febre æstatis, & hyemis. in hac enim ad concitandam febrem præualida causa est necessaria, veluti æstate quam facile ex qualibet causa homines in febres incurrunt. Quam præualidam causam putrefacientem corpora Barbarorum, præ squalore ac siccitate ad putrescendum valde inepta, necessario esse calorem extraneum in ijs corporibus susceptum existimo: si enim prauo victu ipsi vterentur, suspitio esset de intensissimo ambientis calore, ut ab ipso ita excellentem susciperent putredinem, veluti apud Athenienses olim ortam fuisse pestilentiam ex Gal. nuper dictum est. Cæterum vel ab aere, vel ab aliqua alia causa hic externus naturali contrarius calor ea corpora putrefaciens, accedat, obscura non est causa, cur illi ita intensius ab ea putrescant. Quando iam priori causæ, (quam ego omnino ignoro.) alia coniungatur, quæ cur in illis corporibus intensiores illæ generentur putredines, declarat. Namque omnibus manifestum est, humores

omnes,

omnes, partesq; corporis proprio calore destitutas, ab alieno vel extraneo computrescere. vt Gal. docuit in lib. 4. de simp. med. facult. atque, ut nuper quoque dictum est, humores naturali ac proprio suo calore destitutos ac priuatos, putredinis expertes seruari non posse, sed necessario putrescere. quo fit, vt qui humores magis suo calore destituantur, & qui minus, maiorem, atque minorem necessario subeant putrefactionem. Cur igitur ijs probè auditis cur Barbarica corpora sub continuo calidissimo cœlo degentia, tam intensam contrahant putredinem, admirabimur? quando maximus continuusq; quod semper experiuntur, calor absque aliqua refrigeratione, illorum corporum naturalem calorem dissipet, & dissoluat, ipsaq; corpora extraneo ad putrescendū agenti subijciat, atque etiam cum frigore careant, non diffletur, ac refrigeretur. Aer enim summe calidus, continuè marcescit, pessimusq; fit, atq; corporū calorem innatum corrumpit ac dissoluit. quo dissoluto intensissimas fieri putredines non est mirum, atque ab his pestiferos morbos, qui caloris adiumento, & latius expanduntur, & acutiores sæuioresque euadunt, non secus quàm dicunt medici, uenenorum calidiora magis, & minus calida, minus ad nocendum esse efficacia. Hincq; colligunt multi, in locis sub frigidiori cœlo positis homines mitiorem pestilentiam pati, ut in Boemia, Germania, Polonia, & alijs frigidioribus orbis plagis obseruatum est. ibi etenim pestilentiam mitissimam, ac ipsis admodum domesticam patiuntur. Cum igitur Barbari ex continuo immodicoq; cœli calore (summa enim calida regio est Barbaria) naturali calore imbecilli, ac pauco fruuntur, mirum non est si ipsorum corpora excellentissimas suscipiunt putredines, & Græci & Syri temperatori cœlo utentes, si multum innatū habentes calorem non ita intensas excipiunt putrefactiones, quoniam apud ipsos calor extraneus debilis est, & insitus multus, ueluti apud Barbaros insitus paucus, & extraneus multus. mirumq; ob id non est, si Barbarorum corporum peste infectorum putredo sit præstantior ea, quam Græci, Syriq; patiuntur. & eius non minus contagium apud hos minus excellens sit, ad hominesque inficiendos præpotentius apud illos, excellentius, acutius, præualidiusque. atque hæc de uehementia pestilentis illorum putredinis, contagij fortitudine, ac imbecillitate, ex efficientis causæ ratione indagata dicere volui. Nunc vero de eadem re ex materiæ putrescentis occasione

dissera-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

differamus; Nam multa existunt, à materia, quæ ibi putrescit, cognita, quæ eam pestiferi contagij præstantiam maiorem & minorem confirmant. Siquidem corporum humores ibi putrescentes maiori ex parte, cœli utique ratione biliosi, atque exusti existunt, qui quanto sunt ad putrescendum difficiliore, eo putrefacti intensiorem acutioremque putredinem excipiunt. Quod quidem clarissime significat symptomata, ac morbi ex putrefacta bile, ac atrabile, vel exustis humoribus orta. quæ omnia acutissima, vehementissima, atque horrendissima existunt, vt medicis proxim exercentibus notissimum est. In febribus à putredine biliosorum exustorumque humorum ortis, sæuissima symptomata, ac horrendissima obseruari, quæ ægrotos male habent, citissimeque aliquando interrimant, cuique planè clarum est. Accedit quod putredo in sicca materia suscepta, longe illa, quæ in humida accenditur, acutior, atque diuturnior existit, ut cognoscere possumus in omnibus formis arte factis tum in sicca, tum in humida materia receptis, in hac enim quæ excepta sunt facile corrumpuntur, atque citò delentur, in illa, maxima difficultate, atque longo tempore. Cui enim ignotum est, figuram in ceram facile imprimi, atque facile corrumpi, ac deleri, in ferro & lapide quàm difficillime, & tardissime? Non videtur itaque à veritate alienum affirmare, contagium pestis Barbariæ in corporum humores sicciore accensæ acutius, excellentius, diuturnius, Græco ac Syriaco, quod à putredine promanat in corporum humores humidiores, (quando hæc corpora calida & humida, & illa calida & sicca existant.) esse iudicandum, ideoque in Aegypto ex Barbaria aduectum, vehementius incolas peruadere, atque ipsos atrociter depasci, diutiusque quàm alibi vigere atque perseuerare, insignemque ibi hominum stragem inducere. Hasque puto causas, cur pestiferum contagium ex Barbariæ locis peste infectis illuc asportatum, citius plurimos homines inuadat, quàm ex Græciæ Syriæque locis profecto, atque diutius ibi uiuat, atrociusque eam gentem feriat, atque perdat. His auditis, audiendum etiam est tempus, quo ibi pestis manifestatur, & non minus cognoscendum est, quanto tempore duret, quando audierim, Iunio mense Sole æstiuum tropicum permeante, omnem pestilentiam ibi consumi, atque aboleri. Ideo istud mihi nunc narrare non te pigeat. ALPIN. Libentissime à te nunc expetita, dicam, atque nunc, ne tempus frustra conteramus, etiam loqui incipiam.

Quo

*Quo tempore pestis loca Aegyptia inuadere soleat,
 Et quo tempore ipsa desinat. Cap. XVII.*

ALPINS.

PESTIS Cayri, atque in omnibus locis Aegypti inuadere eos populos solet ineunte Septembri mense, vsque ad Iunium, his enim omnibus mensibus à Septembri ad Iuniū vsque pestis aliunde per contagium illuc asportata, eam gentem inuadere solet. Quæ primis in his mensibus accedit omnium est fauissima, maximeque si à Barbariæ locis proficiscatur, uniuersam etenim ipsa illam urbem aspere depascitur, multos, prope modumq; infinitos mortales perdit. Minus seua est, quo tardior illuc accessit, videriq. incipit, ita ut quo tardius uenerit, eo mitior ac breuior sit iudicanda: quoniam cum angustum habeat temporis spacium, quo serpere per populum possit, nequit omnes suas in homines illos vires ostendere. Iunio vero mense, qualiscumq; & quantacumq. sit ibi pestilentia, Sole primam Cancri partem ingrediente, omnino tollitur, quod multis planè diuinum esse non immerito videtur. Sed quod etiam ualde mirabile creditur, omnia supellectilia pestifero contagio infecta tunc nullum contagij effectum in eam gentem edunt, ita, ut tunc ea vrbs in tutissimo ac tranquillissimo statu reducatur, ex summe morbofo. atq. morbi particulares sporadici à Græcis uocati, tunc apparere incipiunt, qui nusquam gentium tempore pestis apparebant. *GVILAND.* Sed nunquid alijs tribus sequentibus mensibus pestis illuc profecta populum illum corripit, atque quam ob causam omnis pestilentia mense Iunio abigatur, atque omnino desinat, libenter etiam nunc ex te audirem. *ALPIN.* Iunio, Iulio & Augusto mense nunquam ut Aegyptij affirmant, uisa est pestis illuc ex infectis locis profecta, quæ eos populos inuaserit. Quam uero ob causam ab Aegypto illo mense omnis pestilentia, quantacumque & qualiscumque sit, tollatur, nunc uenari ac indagari conabor. Arduam fanè ac difficillimam hanc cognitionem esse existimo, proinde non ita facile à me excogitata causa proferenda est, sed prius ipsam ueritati comparare, ac rectè contemplari debeo, & mox in lucem proferre. *GVILAND.* Sapienter istuc illo pacto facies, sed quoniam tandiu ibi cum ea gente uersatus es, non dubito illiusce effectus ueram ac
 certam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

certam causam te ab ijs accepisse, atque didicisse, uel te ipsum ratione atque euentibus indagasse. Cupio igitur te nunc de his audire.

Qua causa Cayri qualiscunq; pestilentia sit, mense Junio omnino tollatur. (cap. XVIII.)

ALPINS.

Nihil est, neque fit aliquid eo in mense, scilicet Junio, quod urbem à pestifero morbo infectam in salubrem statum mutare dignoscatur, Nili fluminis excepto augmento, quod ipsum constantissime die septimadecima mensis iunij, aeris illiusce temporis mutatione ab immodico caloris æstu inæqualissimo, ab Austrinis, Eurisque uentis, ut nuper dictum est concitato, ad aerem minus calidum, sed equalem, & continuum, siue ab Austrina morbosa constitutione in Septentrionalem salubrem facta. Namque aer tribus fere mensibus ante æstium Solstitium, quo tempore uniuersum pestis contagium absumitur, interruptè calidissimus, fereque suffocans animalia, ex Austrinis, Eurisque uentis interruptè, ut superius sedulo narratum est, calidissimum spirantibus, obseruatur, inæqualissimusq; etiam, quia ij uenti nondiu perseverant, sed paucis quibusdam tantum diebus, plerumq; tribus spirare soleant, & mox desinere, a quibus subito uenti alij perflant, admodum corpora refrigerantes. Atque ab his paucis post diebus rursus summe calidi redeant, aeremq; non parum ab alijs refrigeratum ad immodicum calorem confertim mutant. Quamobrem aer calidissimus, æstuosissimus, inæqualissimus, pessimusq; ijs tribus mensibus ingruit, & qui ipsum itidem sequitur, accedente Solstitio æstiuo, etli ualde & ipse calidus sit, est tamen continue equalis, uniformis, non confertim, sed sensim ac sensim mutationes, quæ cœli ratione fiunt, inferens. Accedit etiam per id tempus Septentrionalium uentorum, quos nostri Etesias appellant, spiratio. Incipiunt etenim Sole signum cancri ingrediente, è Septentrione ij uenti spirare. qui totis Iulio, Augusto mensibus constanter, placidissimeq; perflant, & toto fere Junio mense Campsinis uentis absorptis, ijdem Septentrionales uenti orti, constanter

stanter spirare incipiunt, hique proculdubio existunt, quos Gal. alijq. Prodromos uocant. Hęcq. per id temporis incipiunt obseruari, à quibus fortassè non immeritò causam extinctionis pestis, morbosique in salubrem statum mutationis pendere arbitror, quando nulla alia ex conseruatricibus causis, quas vulgus medicorum res non naturales appellat, aere excepto, ibi eo tempore appareat, in quam morbosus status in salubrem mutationem referre possimus. Ideo necessarium erit, huiusce mutationis causam aeris mutationi acceptam referre: & quoniam tunc aer mutatur ab æstuante calore, inæquali, in minus calidum, & æqualem, atq; continuum, mirum non erit, si, quemadmodum prius aere à Campsinis uentis, calore suffocante, atq. inæqualissimo, quippè modo calidissimo, modo frigido effecto, ac vigente, morbosus status obseruabatur, ita eodem in minus calidum, atq; inæqualem, & continuū mutato, etiam morbosum statum in salubrem mutari, non immeritò dicendum erit. Corpora enim in hoc aeris statu valde calido, continuo, ac omnino æquali, semper calfaciente, distantur, aperiuntur, euacuantur atque exsiccantur. Nam quisq. ue per id temporis sepiissime per diem largissime exudat, quo fit, ut pestiferum etiam contagium ab aeris insigni & assiduo calore exolui, atq. dissipari non iniuria sit credendum. A Nili fluminis factò augmento, aerem in hunc statum mutari posse aliquibus forsitan videbitur, quod eodem tempore, scilicet Sole Solstitium tenente (cùm annis singulis flumen crescere incipiat die decima septima mensis Iunij) constantissime obseruetur, hunc aeris salubrem statum uagari. Quod fanè ita non esse ostendit illo tempore, quo ibi omne pestilens contagium absumitur, Nili incrementum obscurissimum, ac paucissimum esse, ex quo aer non poterit usque adeo alterari, ac à priori statu mutari, qui possit morbosum eius statum corrigere, aut omnino tollere. Itaque illiusce fluminis incrementum esse in causa ut pestilentia illa desinat, non erit credendum, quando alio tempore euanescit pestis, & alio flumen suum suscipiat augmentum, quod aerem multum alterare queat. Pestis extinctio nihilominus coincidit cum fluminis augmenti principio, sed quia incrementi initia tenuia satis sunt, atq. ita obscura, ut uix ab omnibus dignoscatur, per id temporis inceptam esse illiusce auctionem ita, ut uel nihil, uel parum aer presentis eius temporis, à priori statu mutatus sit. quomodo itaque aer uel nihil, uel paruissime mutatus

E tantam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tantam vim habere potuerit, qui possit mutare statum pestilentem in saluberrimum? certè nemo hoc affirmare audebit, nisi dixerit etiam tolli pestilens contagium ab oculta aliqua causa, ueluti principium quoque augmenti fluminis illius per singulos annos, eodè mense, die, & hora cōstantissime ac semper obseruatum, ab eadem oculta causa pendere multi non immeritò affirmant, quando huius perpetuo incipientis augmenti causam posse nature principijs indagari, ac uere cognosci, nullo modo posse fieri mihi uideatur. Hincq; ancipites nos nō immeritò fieri, quod Nili aquæ illud augmentum ex pluuijs Aethiopum principium habeat, quoniam nullibi pluuiæ semper fieri incipiunt eadem tum die, tum hora, ut possint eadem die semper flumen aliquod augere, quod si uerum esset, utique dubitare omnes possent, causam generationis pluuiarum, in aeris temperiem inconstantissimam referri debere. Quare non videtur uerum esse, pestis illam dissolutionem tempore eodem, quo flumen augeri incipit obseruatam, posse a Nili augmento causam habere. An uero ipsa referri possit in Etesiarum spirationem, quando hi venti tunc spirare incipiant, placidissimeque per totam æstatem continuent? Sed non desunt aliqui, qui uentos (quod ipsi incipiant accedente Solstitio cancri,) esse Etesias denegent. Namq; omnes, qui de his scripsere, eos flare incipere à canis sideris ortu affirmant, ut Gal. in lib. de caus. procatarct. atq; in 1. epidem. memoriæ prodidit. De his uero Plinius in 2. lib. Nat. hist. scripsit, ita dicens: Ardentissimo autem æstatis tempore exoritur Caniculæ sidus, Sole primam partem Leonis ingrediente, qui xv. ante Augusti Calen. est. huius exortum diebus octo ferme Aquilones antecedunt, quos Prodromos appellant. Post biduum autem exortus, iidem aquilones constantius perflant diebus quadraginta, quos Etesias uocant. Cum igitur Cayri hi venti constanter flare incipiant sub Solstitio æstiuo, non poterimus statuere eos esse Etesias. *GVILLAND.* Non ob id tamen ita facile negandum erit, quod Cayri venti illi solitum tempus, quo in Italia Etesias flare multi scripsere, antecedant, ferè per mensem non esse Etesias, quando alia eorum uentorum signa obseruentur. Nam ex Septentrione ipsi spirant, constanterq; flant diebus quadraginta, & multo pluribus etiam, non asperi que, sed summe placide spirant, dieq; ab ortu solis incipientes auram frigidiusculam efficietes, quæ omnia tales uentos denotant. Quam uero ob causam ibi
inci-

cap. 1.
 somm. 1.

incipiant sub Solstitio æstiuo, & Italiæ in locis eo tantum Solstitio peracto ab ortu caniculæ per aliquot dies, ibiq; longiori quoque tempore, quàm hic obseruetur, spirent, non est nostrum nunc considerare, ac contemplari. Neque planè veram esse Aristotelis sententiam in lib. 2. meteororum literis traditam, hinc dubitari posset, quando is dixerit, à reuersione Solis à Solstitio Cancrici, dum Leonem ingreditur, Septentrioni multo calore communicato, ab eoq; eorum locorum niuib; glacieq; liquatis, flatus inde excitari, à quibus Etesiarum ortum habuerint. Quando in Aegypto Sole ad tropicum accedente, Etesiarum fiant. Quod si ita esset, proculdubio aut eodem tempore, tum in Italia, tum in Aegypto obseruarentur, aut prius in Italia sentirentur, quàm ad Aegyptum peruenissent. Sed cum prius ibi conspiciantur, dicendum erit ab eadem effectrice causa ab Aristotele significata, scilicet calore, eos ventos nasci, sed non à liquatis niuib; glacieq; locorum Septentrionalium, sed Græciæ aliorumq; Asiæ minoris, quæ sunt Aegypto proxima, quæ habent excelsos montes, à quibus niues calore liquatæ halitus Aegyptijs locis mandantes, illos profectò ventos efficiunt. Non puto igitur ab re nunc ex te dictum esse, illos ventos incipientes flare in Aegypto, Sole Cancrum ingrediente, & perdurantes fere toto mense Augusto, esse Etesias. Tu modo perge ad inceptæ reliquum orationis. ALPIN. Ab his igitur ventis aerem alteratum, esse causam cur pestis illa dissoluatur, multi illorum affirmant. Quod etiam non vi detur penitus à ueritate alienum, quando id multis etiam rationibus nobis persuaderi possit, in primisque ex contrariorum naturæ ratione, namque nulli dubium est, austrinos eos ventos, quos diximus ab ijs populis Campsin nuncupari, natura ac qualitate opponi Septentrionalibus Etesijs vocatis: Quod cum verum sit, non erit mirum, diuersum planeq; contrarium statum, cum Etesij ventis dominantur, aerem habere, ab eo, qui Campsinis oppositis spirantibus prius obseruabatur. Ideo si his vigentibus in aere status aeris fuerat morbosus, proculdubio ipsis absorptis, Etesijsq; oppositis flare incipientibus, cōstanterq; flantibus, in oppositum, qui est salubris, ipsum mutari debere affirmandum erit. Accedit natura Etesiarum, quæ aduersatur pestilentibus constitutionibus, quemadmodum austrina putrefactionibus fauere, obseruatur. quod Gal. in primo lib. de temp. ita scriptum cap. 4.

reliquit. Deprehendas ex Borea, qui siccus natura & frigidus uen-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

3. epid.
comm. 3.
text. 71.

,, tus est, omnia, quamdiutissime imputria durare, contra putrescere
 facillime austrino flatu. Amplius particulatim Gal. hos ventos
 aeri salubritatem inducere in multis locis nos docuit. in lib. enim
 3. epidem. dixit: Si Etesiae in aestate fiant, multa mala prohibere,
 ,, que ijs non flantibus fierent, ideo de pestilenti statu inquit: Quo
 ,, tempore si Etesiae spirassent, morbosum humani corporis statum
 ,, omnem absterfissent. Aestatem Etesijs carentem admodum mor-
 bosam esse pluribus in locis scriptum reliquit. Et proinde Hipp.
 ,, aestatem pestilentis naturae describens, ait: Aestus serena erat & ca-
 lida, magni erant aestus. Etesiae paruae dispersim spirarunt. Ex
 his igitur dicere possumus illiusce pestis abolitionem uel extin-
 ctionem ab Etesijs tunc flare incipientibus, aeremque in oppositam
 temperiem mutantibus, non paruam occasionem, vel causam ha-
 bere posse. Dicunt etiam multi, quod calor aestatis immoderatus
 diu durans, absque quod contrario aliquo frigido vento diffletur,
 ac ventiletur, non poterit diu seruari quin corrumpatur uel pu-
 trescat, veneficamque acquirat qualitatem. Non posse uero pestem
 illam extinguere atque deleri ab Etesiarum spiratione hinc etiam
 dubitari potest, quod pestis in multis locis, quamquam Etesiae
 valde spirarint, non fuerit extincta. ut in peste anni 1575. Patauij
 obseruatum est. Itaque cum ex nuperrime dictis de his dubius
 non parum hac eadem de re sim, obsecro ne te pigeat, de causis,
 quibus illam apud Aegyptios pestilentiam deleri putas, tuam sen-
 tentiam proferre. *GVILAND.* Pestilens contagium totum per il-
 lud temporis perpetuo annis singulis extinguere, scilicet mense Iu-
 nio cum Sol primam cancri partem ingreditur, id ex aeris muta-
 tione accidere mihi videtur, quando nulla aliarum sanitatem con-
 feruantium causarum obseruetur ibi esse, quae id facere queat. Ae-
 rem uero ipsum ex morbooso statu in salubrem mutari tunc, tem-
 poris ex particulari temperie suscepta, alienum esse a ueritate non
 iudico. Is etenim, uti ex te audiui, eo tempore fit priori minus ca-
 lidus, quamquam ualde & ipse calidus sit, sed continuus, aequalis,
 eodemque modo perpetuo constans, qui si quas suscipit alteratio-
 nes ac mutationes, illas non confertim, sed sensim ac sensim recipit.
 Quo sane tempore ab ipso corpora (cum remiserit calor ille a-
 stuosus a Campsinis ventis euectus, suffocans, melius se habent,
 eumque calorem facilius ac melius perferunt, quoniam is tunc ha-
 bet calorem a caelo, cui illa corpora iam assueta sunt, in ipsoque
nata,

nata, non autem à uentris, ueluti antea fuerat, aduenā temperiem
 ipforum aeri inducentibus. Hincq; æqualis & constans fit, quod
 à uentis mutationem nullam suscipiat. Illo itaque aere tunc mul-
 tum calfaciente, atque perpetuo eodem modo perseverante, cor-
 pora ipforum admodum exudant, aperiuntur, atque siccantur.
 quibus tum in ipsis corporibus, tum in uestibus, alijsque omnibus
 suppellectilibus, omnis excrementitia humiditas dissoluitur, atq;
 consumitur, eaque maxime, in qua pestilens illud contagium fun-
 datur, atque ab ipsa fouetur. A uehementi aeris caliditate omne
 contagium dissolui posse, uel omnes mulierculæ sciunt, quæ la-
 neos pānos, ceteraq; domorū suppellectilia quouis contagio infe-
 cta, per multos dies Soli, ut ab his contagij omnem suspicionem
 abigent, exponunt, neque longa experientia, ut cognitum est, sua
 spe unquam frustrantur, reddentes hæc omnia ab omni contagio
 munda, ac libera. Atque hinc mirum utique non est, si hi populi
 infecti pestifero contagio, aeri summe calido, equali, corpora mul-
 tum difflanti, aperiendi, tum per insensibilem trāspirationem, tum
 per copiosum, assiduūque sudorem euacuant, & exiccanti expo-
 siti, ab eo liberi fiant. Certum enim est, ac apud omnes sibi obser-
 uatissimum, omnia corpora per id temporis summe difflari, sudo-
 ribusque assiduis copiosisque, ac insensibili transpiratione exic-
 cari. Quæ quantum conducant ad abigendam è corporibus om-
 nem putredinem, neminem medicorum ignorare certò scio, qui
 tamen in Gal. scriptis sit uersatus. Namque is in 1. lib. de diff. feb. ^{cap. 4.}
 hos duos esse præcipuos scopos ad præseruanda corpora à pesti-
 ,, lentia dixerat, his uerbis: Erat autem eorum summa, ut ostendit
 ,, idem Hippocr. ipsa putrefactio. quod cum nos præuidissemus sta-
 ,, tim ab initio, quæcunque corpora humida uidebamus, omni uia
 ,, exsiccare conabamur. quæ uero sicciora, in ijs antiquum habitum
 ,, conseruabamus. at in quibus superfluitates redundabant, hæc pur-
 ,, gationibus sanabamus: Obstructiones autem foraminum aperi-
 ,, re, atque abstergere studebamus. Pauloq; post dixit: vna liqui-
 ,, dem ac prima est in omnibus communis intentio, quod corpus
 ,, quam maxime superfluitatibus vacet, atque optime spiret. Quam-
 obrem, quod ea aeris temperies admodum, corpora exiccet, atque
 diffleret, existimo non immeritò fore putandum, inde absumi eam
 pestilentiam, eiusque omne contagium, exiccato scilicet uel dis-
 soluto ab eo calore aeris humido in pannis, & omni suppellectili

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ueste, qua putredo, eiusque contagium fouebatur, atque ijs corporibus euacuatis, exiccatisve, atque difflatis. ALPIN. Hæc veritas videtur non parum obscura, ac dubia, cum in primæ æstatis, vel æstatis parte, in qua sum m̄a vigere pestilentiam diximus, oporteret etiam eandem corporum vigere salubritatem, quando aeris tunc summa caliditas queat & ipsa omnem contagij humiditatem à pannis, cæteris que alijs suppelleçtilibus consumere ac resolvere, non minusque illorum corpora, tum per sudorem copiosum, tum per insensibilem euacuationem exiccare, atque difflare. GUILAND. Intelligere arbitror ex his, vnde tibi orta sit hæc difficultas, respondeoque, aerem primæ æstatis partis etsi calidissimus sit, ea utique efficere non posse, tum præ immoderata caliditate ferè animalia suffocante, tum præ eius inæqualitate, namque vt dixi, postquam æstuantissimi Campsini flarint, subito oppositi validissime spirare solent, frigidi, quibus neque contagij humiditas consumi potest, cum calor diu non perseueret, neque corpora exiccentur, neque difflentur ob eandem causam. Calor etenim eius prioris status non est aptus, vt putredinem deleat, sed potius ipsam concitet, quando ab eo natiuus calor summe labefactetur, ac exoluatur. Nam corpora superfluitatibus scatentia, ad hoc, vt à putredine ipsa vendicari possint, non solum exiccatione, quæ fieri potest ibi præ intenso calore molita euacuatione vel per sudorem, uel per halitus, opus habent, verum non minus difflatione atque naturalis spiritus, calorisve restauratione, aliter calor natiuus dissipabitur: in aere uero immoderate calido corpora euacuationibus exiccari possunt, & difflari, sed non restaurari vitales spiritus, qui sola refrigeratione, quæ fit frigidi aeris inspiratione, nutriuntur, fouentur, atque restaurantur. Hincque secunde æstatis assiduus calor calidus, continuus, æqualis ac vniformis poterit corpora exiccare, ipsorumque meatus aperire, atque Etesijs simul frigidum temperatum spirantibus toto illo tempore, corporum etiam vitalis spiritus poterunt restaurari, ac foueri. Nili uero augmentum eodem tempore inceptum posse huic aeris salubritati conducere, planè ignoro. quod tunc & obscurissimum sit, atque etiam, quia potius humiditate, quam siccitate aerem refert, atque alterat, quæ aeris qualitas omnino inutilis ad tollendam putredinem, cognoscitur, quando potius omnem putrefactionem pro causa in qua fit, humiditatem habere omnes nouerint. Hæc idonea iudicauit, quæ
propo-

propositam dubitationem probè soluere potuerint, quippe Iunio
mense omnem pestilentiam, eiusque omne contagium aboleri ex
aeris temperie calida, æquali, uniformi, atq; continua, Etesiarum-
que spiratione, quibus corpora, tum per sudorem, tum per insen-
sibilem transpirationem exsicantur, disflantur, atque refrigeran-
tur. & hæc de peste loca Aegypti inuadente sufficiant. tuq; perge
alia enarrare. ALPIN. Omnia iam vna die, quæ in ipsa dicenda
proposueramus, peracta vides, essetq; ad alia transeundum. Sed
quia nos Solem sub horizontem descendere perspiciamus, in aliam
diem alijs de rebus sermonem differamus, ad ipsorum autem me-
dicinam mane accedemus. Domum itaque eo, atque huc ma-
ne Deo annuente reuertar. Quidq; tunc præcise sit dicendum, si-
mul terminabimus. Vale. GVILAND. Vale & tu dum huc etiam
veneris. Diluculoq; in viridario me conferam, atq; te, vsq; dum
redeas expectabo.

FINIS PRIMI LIBRI.

LIBER PRIMVS
PROSPERI ALPINI
DE MEDICINA AEGYPTIORVM
LIBER SECVNDVS.

*De usu mittendi sanguinem, apud Aegyptios Me-
dicos frequentato, & cur apud ipsos sangui-
nis vacuatio sit familiarissimum
remedium. Cap. I.*

GVILANDINVS, ALPINVS.

Vm te nondum ad me rediisse Sole iamdu-
dum diem aperiente admirarer, demum
in via te conspicio, externis ferè sopitis sen-
sibus gressus cum profunda quadam animæ
cogitatione mouere, quasi semistupidum,
atq; comatosum, viridarium versus deamb-
ulantem, à qua tamen non ausus sum te
reuocare, ne tuam aliquam voluptatem per-
turbarem, sed quid istud est, quod tu ambulando ita profundè co-
gitas, atque ita altius contemplaris. ALPIN. Ne frustra tem-
pus contererem, eundo, atque more Peripateticorum deambulan-
do, varia præsidia, quibus Aegyptij medendo vtuntur, in memo-
riam reuocaram, materiamq; ita paratam mecum ipse reputabam ad
futuram de ipsa hodierno die tractationem, ne ego, vbi te in viri-
dario conuenissem, in mora interim essem nostris iam captis ser-
monibus. GVILAND. Rectè sanè fecisti, eam te nunc vbi in hu-
iusce amænissimi viridarij secretiori solito recessu ambo conueni-
mus, referre æquum est. ALPIN. Tres esse medicinæ curatricis
partes, (quas fontes auxiliorum, vel præsidiorum vulgus medico-
rum appellat.) omnibus manifestum est, ea scilicet, quæ victu, quæ
medicamentis & quæ manu exercetur. has vocant nostri dieteti-
cam, pharmaceuticâ, & chyrurgicam. prima omnem victus ratio-
nem continet, quæ agrotis conducit, secunda, medicamentorum
vsum

vsu complectitur. Tertia ea præsidia pertractat, quæ manus opera adhibentur. Cum itaque omnes hæc medicinæ partes iuxta illorum populorum vsu percurrendæ nobis sint, ne quippiam ad medendum vtile omittamus, in primis à postrema parte exordiri, ab historia quippè auxiliorum, quæ manu exercentur, optimum fore iudicavi, præsertimq; à mittendi sanguinis ratione, quam illi sequuntur, quòd hæc medicinæ pars apud ipsos in curandis morbis fit cæteris partibus vsitator, atque familiarior. Præcipua vero huiusce partis capita, de quibus nunc instituenda est oratio, eundo & cogitando, priusquam huc peruenissem, planè firmaui. Quæ omnia nihil aliud decernunt, quàm mittendi sanguinis rationem, atque vsu apud Aegyptios frequentatum. tum nonnullos etiam vsus partes varijs morbis addictas, innurendi, cauterizandive, atq; quasdam etiam præcipuas alias chyrurgicas operationes, tum ad suppuratos, tum ad hydropicos, tum ad illos, qui ex lapidibus in vesica dolent, atque egrotant, ad aliasq; etiam multas affectiones. Sed quid in his amplius moror, melius est, vt de his nunc loqui incipiam, ne inceptum hunc diem sine longa linea abire sinamus.

GVILAND. Iam his præmissis, tempus est, vt ad vsu mittendi sanguinem apud ipsos frequentatum, te conferas. Ideo, si lubet incipere poteris. **ALPIN.** Communissimum est, admodumq; familiare in tota Aegypto medicum præsidium, quod sanguinis missione tractatur. Ita, vt omnes cuiusque sexus, ætatis, complexionis, quocumque anni tempore, in quouis morbo libentissime largius, sæpiusq; varijs modis mittere sanguinem consuescant. Omnesq; sanguinis euacuationem libentius, quàm alia medica præsidia admittunt. quisque etenim huic remedio nimium confidens, ipsam quocumq; morbo correptus magna spe arripit, idq; triplicem ob causam, in primisq;, quòd omnibus plane persuasum sit, vt superius dictum est, quoslibet ferè morbos ibi vel à caliditate omnimoda oriri, vel cum alijs causis caliditatem etiam adesse. Ex quo quælibet sanguinis euacuatio multum refrigerat, sanguinis missione ita facile vtuntur. Secundo, ibi quisq; arbitratur, corpora illa multo sanguine abundare, ob largum aquæ Nili fluminis vsitatum potum, quæ ut illorum est opinio, tota in sanguinem vertitur, vñque gignendi sanguinem ipsam ex eo tempore putant adeptam, ex quo Moses Dei præcepto aquas in sanguinem mutauit. Demum addunt etiam, ea corpora nõ esse mali succi, quæ cachochyma Græci

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ei vocant, sed boni multiq; sanguinis, quæ plethorica plenitudine correpta, dicunt. *GVILAND.* Omnium morborum causam præcipuam habere, caliditatem, quod isti autumant, planè falsum, atq; à veritate alienum est. neque hoc vlla egere demonstratione, existimo, cum nulla ex parte id verum esse possit, nam si ex vno homo constaret elemento, utique, ut dicebat Hippocr. non doleret. Corpora enim varijs pro varietate præcipuorum membrorum, naturis constant, varijsq; humoribus redundant, a deo, ut interim à caliditate, unoq; humorum exuperante laborent, & interim à frigiditate, ac alio humore, vel aliquando à multis simul iunctis. Et si corpus aliquod calidis præcise morbis, ob eius temperiem, obnoxium erit, non tamen omnino. Redundare vero plurima ipsorum multo sanguine utique verum est. quoniam omnia eorum viscera quo ad calorem, ut dictum est, temperata, boniq; succi existunt, quo temperamento omnes cibos in bonum sanguinem mutant, veluti contra, cachochyma corpora mali temperamenti, causâ quoscumque etiam optimos cibos in malum sanguinem vertunt. Atque hinc vsus mittendi sanguinem ita apud eos inualuisse dici potest, quando ex omnibus medicis præfidijs, omnia fere corpora, quia sanguine potius, quàm alijs humoribus plerumq; offendi soleant, sanguinis euacuatione promptius iuventur. *ALPIN.* Verum dicis, sed de sanguinis euacuatione, idem, quod ex usu alterantium medicamentorum illis aliàs euenisse dictum est, contingit. Etenim quia illorum locorum populi, ob cœli, sub quo degunt, multam caliditatem, putant omnia illorû corpora esse summe calida, atque à calore fere semper affici, minimeq; à frigore, quæ corporum credita temperies omnem calidorum medicamentorum usum eos abhorrere coegit; frigidaq; complecti, atque frequentare: non secus quam etiam frigidorum locorum accolæ immodice calidis operâ dare, à frigidis timere consueverunt, ita Aegyptij in missione sanguinis se gerunt, putantes corpora omnia, tum a calore ob cœli statum, pati, tum à copia sanguinis, quod assidue ipsa multum sanguinem congerere arbitrentur, & quia sanguinis euacuatio utriusque incommodo prompte, ac tuto succurrit, quoniã tum refrigerat, tum plenitudinẽ demit, libentissime eam amplectuntur. sanguinemq; tum largius, tum frequentius quàm deceret, atq; necessitas exposcere videretur, in omnibus pueris, iuuenibus, viris, senibus, mulieribus, eunuchis, atq; in quocumq;

cumq; coeli statu, & tempore anni, atque morborum differentia sapissime uacuant. Demum eo redacta res est, ut tantum euacuationis sanguinis uiribus fusi incumberent, ut alia auxilia spernentes, hoc immoderatè vtantur. ualdeq; in usu huius præsidij errare mihi videntur: quando tum largius, tum crebrius quàm deceret, audacter mittant sanguinem, atque adeo in multis, in quibus pluribus de causis hoc remedij genus non conueniret. Dicitur siquidem est, multa ex illis corporibus ad frigidam temperiem inclinare, hincq; & pinguißima ibi multa, & pleraq; mollia, rariq; habitus, & facile dissolubilis esse, his nulla sanguinis euacuatio familiaris esse potest. ut Gal. in lib. de curat. per sang. miss. testatum reliquit. Quamobrem hoc remedium multis opportunum, in omnibus ab ea gente vsurpari non est laudandum. GVILAND. Non rectè hoc intelligo, sed accuratiorem, atq; absolutiorem illorum corporum temperamentorum cognitionem ex te libenter audirem, sine qua fieri non posse videtur, ut mittendi sanguinis ratio apud illos vsitata nobis innotescat. proinde itera mihi rursus Aegyptiorum corporum temperamenta. ALPIN. Sed ut rectè ea cognoscere possimus, primo ineundam esse puto rationem illius, quæ in uarijs corporibus est temperies, atque habitus. Quæ rectè explicata, facilius illorum hominum naturas, atque habitus varios demonstrabunt. GVILAND. Verum dicis, atque ut commodius videtur, sit agito.

*De ratione variorum corporum temperamenti, atq;
habitus, deq; Aegyptiorum vario temperamento, & habitu. Cap. II.*

ALPINS.

VM corporum, eorum qui Aegyptum habitant, temperies atque habitus rursus accuratius à nobis sit cognoscendus, ut apud ipsos mittendi sanguinis vsus rationem verè consequamur, prius vniuersali quadam via ratio varietatis temperamentorum, atque habitus a nobis est cognoscenda. Siquidem illorum corpora omnia esse sanguinea, sanguineq; multo abundare, neque dici potest, neque utiq; uerum est. Nusquam enim

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

enim corpora omnia vnico prædita temperamento obseruantur. Necessarium etenim est, ubique multa ex varijs conflata temperamentis reperiri, scilicet quæ sanguinis, quæ pituitæ, quæ bilis, quæ melancholiæ naturam sint adepta. quæ temperamenta sequuntur cordis, hepatisque temperaturam: ab his siquidem duobus membris vniuersum corpus propriam nancisci temperiem Gal. in lib. artis medic. testatum reliquit, uel etiam ab alterius illorum dominantis temperamento. Qua quidem ratione quale utriusque membri, uel præualentis temperamentum, atque habitus erit, tale obseruabitur in vniuerso corpore. Quo fit, ut si alicuius cor hepatisque simul calidum humidumque temperamentum à natiuitate obtinuerint, idem in vniuerso corpore intueri sit necessarium, idemque erit totius corporis temperamentum, quod in hepate cordis temperamento præuulente, uel in corde hepatis temperiem vincente, obseruabitur. Ex quibus dici non immeritò potest, Socrates constat calido humidoque temperamento, igitur uel utrumque eius membrum, cor & hepar, erunt calida & humida, uel ipsorum alterum alteri præuulens. Corporis itaque totius hoc temperamentum prædictorum duorum membrorum, uel alterius altero præualentis naturam sequi est necessarium, ueluti calidum & siccum, biliosum cordis & hepatis simul, uel alterius altero dominantis caliditatem & siccitatem. Et frigidum siccumque melancholicum, frigiditatem & siccitatem, frigidumque & humidum, pituitosum, frigiditatem, atque humiditatem eorundem viscerum, uel vnus tantum, quod altero præuulet, naturam sequitur. Hæcque sunt omnia composita corporum temperamenta, quæ à temperamento cordis atque hepatis simul, uel alterius horum alteri præualentis, proficiscuntur. Cum igitur vniuersum aliquod corpus caliditate & humiditate constat, quod temperamentum sanguineum dicimus, illius corporis utrumque simul cor, atque hepar calidum & humidum temperate esse, uel alterum illorum non temperate, sed intense, ita, ut si cor sit calidum & humidum distemperate, hepatis temperatam frigiditatem ac siccitatem superare necessarium est, & eodem modo hepar, si hanc ipsum obtinuerit temperiem, ac cor ei obstiterit. Si uero cor & hepar æque oppositæ fuerint naturæ, ita, ut cor tantum sit calidum & humidum, quantum hepar est calidum ac siccum, atque è contra, temperiem corporis totius temperatam efficiet; quòd si cor caliditate hepar superauerit, totum corpus tantum

tum in caliditate excedet, quantus erit caloris cordis excessus supra hepatis frigiditatem. quemadmodum si excesserit hepar frigiditate cordis caliditatem, tantum fieret corpus frigidum, quantus erit excessus frigiditatis supra caliditatem cordis. Hæcque sunt corporum temperamenta, modo nuper dicto à temperie cordis & hepatis, prodeuntia, ac genita, quæ omnia non in vno, veluti neque illorū unum tantū tēperamentū, in omnibus hominibus reperitur. Quod quamobrē sit, id est cur oīa corpora non uno eodemque tēperamēto cōstent, sed multis ac inter se varijs, ex te nūc libenter discerem. *GUILAND.* Miror cur cum tu sis adeo astronomis additus, huius rei causam ab ipsorum obseruationibus addiscere nolueris, quando omnes astronomi corporū naturas à cœlestis schematis in hora natiuitatis supputati obseruatione speculentur. Considerant enim quæ cœli facies, in ea hora, qua quis natus est, terris incumbibat; cœlum siquidem in duodecim partes diuidūt, & in qualibet illarum (quas ipsi domus appellant.) considerant signum, quod ex duodecim cœlestibus imaginibus ea hora reperitur, atque ex erraticis stellam ibi simul inuentam. ex horumque omnium, scilicet ex domo, signo, & stellis ibi ortus tempore obseruatis iudicium excipiunt, naturasque hominum venantur à prima domo, quæ est orientalis cœli pars, & ex signo ac stellis, quæ in ea domo inuenta fuerunt, vel eam domum respiciunt. Tuam itaque naturam calidam humidamque illi affirmarent, quoniam in tuæ generationis schemate libra ascendens obseruetur, quam naturam ab eo libræ signo manifestari aiunt calidam humidamque temperatam, hincque etiam hilarem ac muficæ non minusque veneri deditum hominem significari, a venere libræ domina. literarumque studijs præsertimque astronomiæ, philosophiæ, medicinæque operam te maxima delectatione deditum, Mercurius in nona domo in signo Geminarum clare iudicabant. eodemque etiam in nona inuento, nuper dictarum scientiarum causa te longissimas peregrinationes, fastidiosissimaque itinera profecuturū. Sed cur ego de te tanta ex astronomorum mente loquor, de quo exempli causa dicendum suscepi, vt ostenderem cum astronomis, hominum temperamenta, ac naturas ex signi natura, atque stellarum, orientis in prima cœli domo inuentarum cognosci. Sed istis causis omissis, aliæ ad hanc rem firmiores ac veriores sunt indagandæ. *ALPIN.* Gratissimum mihi fuit ea ex te audiuisse, quibus meam ad astronomorum obseruationem

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

seruationes naturã retulisti: quæ cum haud planè verum attingãt,
 perge modo physice magis me docere, cur varij homines inter se
 varijs constent temperamentis, vel naturis. *GVILAND.* Qui de
 natura scripserunt, in multis hominibus diuerforum temperamen-
 torum, vel naturarum causas, verius, ac manifestius nobis demon-
 strarunt. Namque Aristoteles omnium philosophorum facile pri-
 mus in lib. 2. de physico auditu affirmavit, Solem atq; hominem,
 hominem sanè generare, ut ipse doceret, ad animalis generationẽ
 duo agentia esse necessaria, quippe agens proximum, atq; remotũ,
 proximum est homo, qui ut animal ad sui similis generationem,
 agit. Sol uero est vna ex causis efficientibus remotis; quæ etiam
 concurrat ad eandem animalis generationem adiuuandam, & effi-
 ciendam. Agunt vero utraque in materiam bene dispositam ad
 agentis formam introducendam. Tria itaq; ad nostrorum corpo-
 rum generationem prima concurrunt principia, quarum primum
 est cœlum, vtpotè causa efficiens, sub qua omnia cœlestia corpora
 comprehenduntur. Secundum est homo, mas scilicet & foemina.
 Tertium materia ex qua homo generatur, id uero est semen huma-
 num. Qualis igitur temperamenti erunt hæc generationis prin-
 cipia in homine gignendo, talis itidem homo genitus erit, quan-
 do perpetuo uerum sit, generatum generanti esse simile. Siquidẽ
 omne agens vel animatum, vel inanimatum, agit, vt sibi simile ge-
 neret, hincq; quodlibet generatum erit simile generanti, & gene-
 rans generato. *ALPIN.* Mihi non omnino hæc veritas manifesta
 videtur, cum multi homines ijs, à quibus geniti sunt, haud planè
 similes existant. Plures etenim filij patribus ac matribus dissimi-
 les apparent. quod quidem non esset, si generata omnia, ijs, quæ
 generant essent similia, & generantia generatis. *GVILAND.* Aliam
 suscepisti nunc quæstionem solutu non ita facilem, quam nunc ut
 dissoluam, neq; locus, neq; occasio de qua loquimur exoptulat.
 Multa tamen sunt, quibus efficitur, vt generati hominis patris, ac
 matris frustretur similitudo. Sæpe enim accidit foetus similes pro-
 duci cuiusdam vel viro, vel foeminae in hora coitus imaginatis. Le-
 gitur mulierem sæpe coeundo, Ethiopis nigri pictam figuram in-
 tuendo, atq; imaginando tandem nigrum filium peperisse. Hincq;
 affirmant multi, adulteras mulieres præ timore ne à maritis in adul-
 terio comprehendantur, assidua de illis dum coeunt, cogitatione
 filios maritis similes parere. Aegroti itidem semen vitiatum ha-
bentes,

bentes, similes ipsis natos efficiunt. Semina etiã auorum uel aliorum consanguineorum aliquando vim retinuerunt, à quibus ipsorum similitudo in conceptis non raro efformatur, atque exprimitur. Cæterum tametsi aliqua occasione generatorum a generantibus figura deformetur, tamen natura generatorum (quam philosophi intelligunt) nihil ab ijs, quæ generant unquam mutatur. Quales enim erunt causarum ad generationem concurrentium naturæ, tales quoq; erunt eorum constitutiones, quæ ab ijs generabuntur. atque in hunc sensum non errat philosophorum sententia, quæ semper generantis & generati similitudinem docet, ideo generans simile est generato, & generatum generanti natura, atque specie. Præcipuum igitur agens est cœlum, sub quo comprehenduntur omnia corpora cœlestia, quod agit (vt Aristotelici aiunt) in hæc inferiora sublunaria motu & lumine. In qua igitur orbis parte Sol, qui ex omnibus illis causis in hæc inferiora efficacius agit, maiorem inducet calorem, generata omnia natura vel temperamento calido referentur, atque ubi parum calefacit, minus etiam calida animantium corpora obseruabuntur. In qua re in primis occurrunt terrarum regiones considerandæ, locorum situs, anniq; tempora. Quicquid igitur temperatis in regionibus, & locis, ob situs rationem temperatis, atque ex anni temporibus in vere producet, temperato proculdubio temperamento constabit, maximeq; si natura animalis vtriusque generantis, scilicet maris & foeminæ temperata & ipsa simul fuerit. Semper enim in temperata regione, & loco, & in vere ex anni temporibus, homo à temperato homine proximo generante, genitus erit temperamenti temperati, iccirco ei ex quo ipse genitus est, temperamento temperato erit similis. Homo enim locum habitans temperatum, si temperati sit vnà temperamēti, & ex anni temporibus in vere hominem generauerit, ei natura, vel temperamento omnino similem efficiet. Si vero isthæc omnia agentia inter se simul vnico non constabunt temperamento, sed potius inuicem discrepabunt, non omnino generati generantibus causis similitudo respondebit. Similitudo siquidem naturæ id quod alijs præstabit absque dubio sequetur. vt si exempli gratia, quispiam ex patre nascitur temperato, sed in cœlo minus temperato, natura similis magis patri quàm cœlo, erit. Siquidem in generatione magis potest agens proximum, & particulare, quàm remotum & vniuersale,

quam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

quam ob causam quando agens proximum, & agens remotum inter se differunt, proximum ferè semper superabit remotum, vbi præsertim vis agentis remoti non ita sit præpotens, vt possit vim proximi agentis superare, veluti exempli gratia, si daretur aliquis qui temperamento natus temperato, in Ethiopiæ maximis caloribus hominem generaret, absque dubio hominis illiusce generantis natura vinceretur à vehementissimo illius regionis calore, ibiq; natus ob id homo magis causæ efficienti, videlicet cælo, quam proximo agenti quippè patri, temperamento similis constituetur. Quando igitur omnia generationis principia simul in unâ natura inter se conueniunt, efficiunt partus eis omnino similes: ac illis inter se dissidentibus geniti similitudo illud sequetur, quod aliorum vires superabit. Hinc colligo homines multis varijsq; constare temperamentis, ob variam principiorum uel causarum ad generationem concurrentium vim, atque potentiam: etenim ex patre calidi temperamenti homines orientur, eodem itidem temperamento præditi, nisi cœli præualida frigiditas patris temperamento calido obstiterit. Nam ea immoderata ob regionem, vel locorum situm, vel anni tempus hybernum existente, homines temperamenti potius calidi, quam frigidi producentur. Atq; si pater & cœlum calidi fuerint temperamenti vel frigidi, soboles calidam vel frigidam itidem naturam præferet. Si uero paterno sanguini calidi existenti temperamenti, cœli obstiterit frigiditas non multa, homines geniti potius calidi, quam frigidi erunt temperamenti. Et contra, si homo generans frigidi temperamenti sit, in cœloque moderate calido, generabit hominem quo ad temperamentum frigidum. in cœloque immoderato calido, calidum efficiet. Hæcque erit naturarum, temperamentorumve diuersorum in hominibus ratio. ALPIN. Ne tu omnia, quæ ad temperamentorum varietatem explicandam rationem attinent, doctissime atq; accuratissime comprehendisti. Et nisi materia medica Aegyptiorum nos breuiores esse cogeret, cuperem ex te etiam hac eadem de re vberiore sermonem haberi. De quibus ego in libris de præuidendis morbis Cayri conscriptis multa literis tradidi. Vnum tamen hic non esse prætermittendum cogito, quippè corpora in lucem cum prodeunt, vel statim enixa, uterumque egressa, ex ambientis qualitate vel temperamento multum alterari, atq; mutari, ita, vt corpora infantium habitus rarissimi, ab aere alterata facile accedant

cedant ad aeris temperamentum. cum per poris cutis facile ambientis qualitas ad viscera permeet, ipsaq; ad suum temperamentum alteret. Hoc utique verum esse, id nobis persuadere potest, quòd varia anni tempora, cuiuslibet ætatis corpora vsque adeo alterant, & mutant, vt suscepti ab ipsis temporibus anni temperamenti, varia humorum redundantia clarissimum sit argumentum, hyeme corpora, quòd ab aere frigido alterentur, & mutantur, frigidos humores gignere, ac coacervare. Et vere ob aerem temperatum, sanguinem, Aestateq; bilem, ob caliditatem, & Autumno melancholiam, ob frigiditatem & siccitatem. itaque si perfecta aduultorum corpora, densissimæ cutis, vsque adeo ab aeris mutationibus alterentur ac mutantur, quid in tenellis corporibus infantium continuò ex utero egressis fieri iudicabimus? Ipsa videlicet quam plurimum ab ambientis qualitate alterari, & mutari. Quod non videtur usq; mulierculis esse ignotum, aliquando dicentibus, de homine in hyeme nato à frigoreq; facile patiente, mirum non est, si hic homo ita a frigore multum ac facile patiat, quando in lucem proditus hyeme fuerit. Quamobrem existimo, corpora statim enixa à cœlo maxime alterari ac mutari, præsertimq; sub calidissimo cœlo nata. Vehementissimus etenim aeris calor, quocumq; modo fiat, remedijs, quibus moderetur atque contemperetur, omnino uacat. Cuius quidem rei ego in æstiuis Aegypti caloribus certum periculum feci. Frigido vero aeri multa ubique sunt, quæ opponuntur, ab ipsoque corpora defendunt. Ob quam rationem in calidissimo aere orti, quin à calore multum alterentur, & mutantur, defendi nequeunt. Quod multò facilius fiet si ex homine calidi temperamenti etiam geniti sint. Si uero à frigido mare, atque foemina gignantur, ambiens calidus aer eos reddet ad temperiem minus frigidam. Et qui ex calido semine, siue patre matreque geniti in lucem eduntur sub cœlo frigido, quum ex calido proximi agentis hominis, & frigido agentis remoti cœli medium quo ad temperiem exurgere sit necessarium, temperariorinatura obseruabuntur. In calido vero cœlo, ijdem fient calidissimi. In aere vero frigido inopes tantum alterantur ac mutantur, cum diuites igne, pellibusq; à frigore liberos defendant. A caliditate vero omnes patiuntur, contra quam nullum hætenus validum remedium inuentum est. Cæterum his auditis, de illorum corporum, qui Aegyptum habitant, temperaturis, atque habitibus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bus iam loquamur. **GVILAND.** Ex cœli Aegyptij ratione, atque ex incremento Nili fluminis, vna cum Septentrionalium ventorū flatu, qui per æstatis calores percipitur, aerem calidum siccum, inæqualem, tenuissimumq; esse ex te audiui, neque in omnibus locis vniformem: quando aer locorum propè mare positorum longe minus calidus sit, valdeq; crassus, qui quo ad humiditatem & siccitatem temperatus est. In locis verò longe à mare positis aer calidior, & siccior, existit, substantiæq; minus tenuioris. Ex quibus, ratione cœli illorum quidem corpora, ob temperatum calorem, atq; humidum, temperata, sanguinea, habitusque moderate carnosæ & pinguis, horum verò calidiora, sicciora, biliosa, graciliorisq; habitus esse colligimus. Quod tamen agentis tantum remoti ratione iudicatum, nisi proximum quoq; concurrat, non erit credendum, proinde de illorum hominum proximo agente, de homine scilicet mare, atque scœmina ibi ad generationem proxime coeuntibus, tempestiuum est te nunc loqui: **ALPIN.** Audita locorum Aegypti, quo ad temperamentum, diuersitate, atque probè habitatum illorum loci ratione perspecta, vnaq; illarum naturarum diuersitate, quæ in illos, aeris temperamenti ratione obseruari deberet, quæ tamen à proximo, tum agente, tum à potus, ciborum, dulciumque balneorum & veneris vsu mutata non obseruatur, de Cayrinæ ciuitatis hominibus agam, (idemque de alijs loca longè à mare posita, habitantibus, erit intelligendum, quod de ipsis nunc à nobis dicetur.) de ipsorumq; temperamento, atq; habitu loquar, quando à cognita ipsorum temperie, atque habitu, haud difficile aliorum locorum mari adiacentium hominum, & temperamenta & habitus intelligemus. Sunt vero ij populi triplicis differentia, vt etiam aliàs dictum est, scilicet vrbanoꝝ, qui in vrbe degunt, Arabum extra vrbem sub tentorijs habitantium, atque demum rusticorum, terræ cultui incumbentium. Primi corpora in caliditate, atque humiditate temperata obtinent, multi sanguinis, habitusq; bene carnosæ & pinguis. Secundi scilicet Arabes, corpora biliosa, gracilia; Demum rustici squalidis corporibus præditi sunt, quæ melancholica existunt, quòd à Solis caloribus exurantur. Quamobrem singulos hos homines inter se seminis differentiam habere diuersitati temperamentorum respondentem, hinc colligi debet. Ciuium enim semen, quo ad caliditatem & humiditatem, temperatum erit: Et Arabum calidius, sicciusq; ac biliosius, atque
Rusti-

Rusticorum frigidius, siccius, & melancholicum. Hæcque est illorum sanguinis diuersitas, quæ tamen nunc ob aliorum populorum permissionem haudquaquam perspicitur. GUILAND. Ab aduenis fortassè, qui illuc ex alijs regionibus commigrarint illorum sanguis permutatus est, apud eos facta multiplici imperij permutatione. Extant aduenæ multi, qui illuc ex quamplurimis locis, tum Ethiopiæ, tum Abissinæ accesserunt; præsertimque mulieres mancipiæ, quarum utriusque regionis numerus fermè ibi infinitus existit. maximeque ex Abissinæ locis aduectarum. Hæ siquidem eam habent pulchritudinem & gratiam, ut longè cariori pretio venundentur, quàm omnes aliarum omnium regionum. Neque Aegyptij eas ad domorum obeunda opera emunt, sed pro veneris usu. Quam Aegyptij sanguinis mutationis causam minime spernendam existimo, quod ex te an sit verum melius audire expecto. ALPIN. Veris Aegyptijs, (Christianis exceptis) nunc tota ea regio ferè penitus caret. Quorum plerique sanguinis temperamento dignoscuntur. Fuere autem, ut a multis audio, antiquitus temperiei calidioris, atque sicciore, quippè biliosæ, sed tùm aquæ fluminis Nili, tum frigidorum ciborum assiduo usu corporibus ad frigidum mutatis, tale temperamentum illos accepisse a multis proditum est. In alijs vero sanguis maior varietas videtur, quando & urbani omnes Aegyptij sanguinem permiscuerint mulieribus, Arabibus, Turcis, Syris, Damascenis, Græcis, Italis, Sclauonicis, Vngaricis, Prussis, Tartaris, Abissinis, Ethiopibus, & in omnibus Africæ locis Aegypto proximis ortis, in uenere usi. Sunt præterea ibi, ut aliàs dictum est, homines etiam plurimarum nationum, qui cum omnium locorum mulieribus coeuntes, sanguinem illum euariant. quem necessariò varium quoque sequitur temperamentum. Sanguis etenim Aegyptiorum sanguini Turcarum, Armeniorum, Vngarorum, Tartarorum, Sclauorum, Assyriorum, Græcorum, Italicorum, aliarum similiarum nationum cælo minus frigido utentium permistus, temperamentum constituit temperate calidum atque humidum, sanguineum. & cum Aegyptij, Arabibus, Barbaris, Abissinis, Ethiopibus, atque ijs, qui Aegypti partem superiorem habitant, quam Sahit illi appellant, miscentur, calidum, siccumque biliosum, atque adustum sanguinem reddunt. Duo itaque videntur esse illorum corporum temperamenta, quæ omnibus illis dominantur, sanguineum scilicet, vocatum atque biliosum. Quæ illorum tempera-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

menta maxime permutat ipsorum frequentata victus ratio, ut saepissime haecenus à nobis traditum est. Vsu etenim potus illiusce optimæ aquæ, ciborumq; vim refrigeratorem habentium, dulciumque balneorum, corpora summe biliosa contemperantur, sanguineaque euadunt, & sanguinea ab his, pituitosa fiunt. calore quippe hepatis refrigerato. Pituitosis uero ea viuendi ratione utentibus, maiori facta caloris refrigeratione, valde humidum, atq; frigidum temperamentum succedit; hincque Mulieres, Eunuchi, & prouectioris ætatis multi, pinguiissimi ibi hac ratione facti conspiciuntur. Quamplures ibi reperiuntur naturæ temperatæ, ac multi sanguinis, præterea intemperatæ ad frigidum, ex multa pituita. Non pauciq; ad calidum, ex multa bile, ac ad frigidum, per adustionem sanguinis, in melancholiam vergentes, ut in quamplurimis Ethiopum, Arabum, Rusticorumq; uisitur. Atq; hæc de uniuersa illorum corporum temperie à nobis dicta sint. Addo, stomachum ferè omnes imbecillum, frigidum ex nuper dicto viuendo modo obtinere, atque ex cælo summè calido, quo utuntur, calore aeris calidiore natiuum dissolvente, ad extimasque partes euocante: ut æstate in nostris fieri corporibus obseruamus; atque ab immodico usu ueneris, qui quantum stomachum refrigeret, debilitetque non est alicui nostrum immanifestum. Ad has causas illorum ventriculum labefactantes, accessit adhuc larga, ac crebra apud eos frequentata sanguinis missio. Quæ quidem quomodo illis conducat, & quomodo etiam officiat posterius considerabimus.

In quibus morbis Aegyptij sanguinis missione utantur, atq; in quibus corporibus. Cap. III.

G V I L A N D I N V S.

POSTEA QUAM tu illorum corporum temperamenta, atque habitus ita accurate complexus es, nunc opportunum est, ut ad euacuationem sanguinis apud ipsos consuetam redeas, deq; hoc medico præsidio nunc loquaris. quandoquidem ita familiarissimum omnibus auxilium esse dixisti. In primis verò sedulo à te narrari cupio, quibus morbis eo auxilij genere ipsi occurrant, cum enim magnum sit remedium, atque in
magnis

magnis tantum morbis, ut Hippoc. atque Gal. docuerunt, expetitur, eos in ijs tantum curandis illo vti debere arbitror. ALPIN. Usque adeo familiaris apud ipsos facta est sanguinis missio, vt non modo in omnibus acutis magnisq; morbis, verum in paruis quoq; non minus eam adhibeant. Cuius instituti causa videtur esse, vt nuper etiam dictum est, ea, que ab illis omnibus corporum omniū fere illorum putatur esse plethora, siue sanguinis redundantia, atq; etiam, quoniam ipsi hoc auxiliij genus multum refrigerare experiuntur, iccirco omnibus ferè morbis opportunissimum id remedium arbitrantur, quando certissimum ipsis sit, ibi omnes morbos, ac symptomata, cœli calidioris, corporumq; illorum ratione, à calida causa præcipue pendere. Sed vt particulatim rem colligã ac perstringam, dico eos confugere ad missionem sanguinis in omnibus putridis febribus, pestilentibus, & non minus in variolis, puncticulisq; pestilentibus, atque in omnibus internis inflammationibus, scilicet, phrenitide, atque in ea phrenitidis specie, quam Del el muia illos vocare diximus. sæpissimeq; in lethargo, in Angina, pleuritide, peripneumonia, hepatis, lienis, ventriculi septi transuersi, intestinorum, renum, vteri; inflammationibus. In externis non minus copiosa vtuntur sanguinis vacuatione, præsertimq; in erysipelate quancumq; corporis partem occupante, sed præcipue caput. Oculorumq; in lippitudinibus, ophthalmijsvè, gingiuarum, colli glandularum, faucium, lingue, in omnibus inflammationibus, parotidibus, bubonibus, carbunculis, canceris, alijsq; omnibus tumoribus ortum a calidis humoribus ducentibus, atq; non minus in omnibus ab ijsdem succis obortis vlceribus. Idemq; etiam præstât maximis doloribus capitis, oculorum, gulæ, aurium, dentium, pectoris, intestinorum, renum, crurum, articulorumq; omnium, si modo non à flatulento spiritu, vel à frigido humore illi oriantur. Sæpe etiam in sanguinis profluuijs, aluiq; dysentericis fluxionibus. Pariterq; in conuulsis, epilepticis, vertiginosis, resolutis apoplecticisque, ac in immoderatis vigilijs, & in omnibus amentijs, in obstructis, hydropicisq; in principio multis. Cardiacis, hypochondriacis, leprosis, elephanticisq; atque ferè in omnibus alijs morbis, vel symptomatis, quæ humana corpora inuadere solent, copiosam, frequentemq; exercent sanguinis missionem. In quamplurimis etiam corporibus sanitatis tempore, ad alios morbos præcauendos id audent. Quam sanè euacuationem in omni-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bus corporum temperamentis, habitibus, ætatibus exercent, nullaq; præcautione, quam obseruandam in hac euacuatione omnes docti medici docuerunt. Atque nihil minus ab assumpto cibo sanguinem uacuare moliuntur. **GVILAND.** Nunquid missionem sanguinis etiam frequentant in gracillimis illis squalidissimisque corporibus, quæ semitabida videntur, ac in pinguibus, mollibus; maximeque in mulieribus, atque Eunuchis. & non minus in pueris & senibus, absque debita prouidentia omnium, quæ obseruanda sunt, vt istud præsidium conferat? Sed qua tandem illi prouisione pro missione istac sanguinis vtuntur. **ALPIN.** Cauent multi illorum, cum mittere sanguinem cogitant, ne corpora ieiuna sint, atque hinc ab assumpto cibo mittere sanguinem plerique solent. Minimeque, vt nostri medici in praxi, qui non immeritò animaduertendum censent, sanguinem educturi, ne crudi humores in ventriculo, cibusq; sit inconcoctus, itaque prius lenienti aliquo pharmaco, uel clystere purgatorio, aluum lenire fæcesq; educere nituntur, vel dictam tenuiorem imponunt, ut rectè cruditates concoquantur & expelluntur, ne ab emisso sanguine e stomacho

cap. 5. ,, in uenas rapiantur. **GVILAND.** Galen. in lib. 9. meth. med. ait: si
 ,, præcedat ciborum cruditas, tantopere differre uenæ sectionem iu-
 ,, bebis, quantum satisfacere, tum ad eorum concoctionem, tum, vt
 ,, excrementa descendant, videbitur. Atque in multis locis præcepit, ante missionem clysterem purgantem præmitti oportere, ut ne euacuato sanguine cruditates in stomacho, atque in primis uenis contentæ à uenis rapiantur, atque in uniuersum corpus excipiantur. Nunquam enim crudo cibo existente in uentriculo mittendum esse sanguinem uoluit, quod in lib. 6. de sanit. tuend. docuit.

cap. 5. Quid? illi ne hæc in molienda sanguinis uacuationi obseruant? **ALPIN.** Paucissimi sunt, qui prius quam mittere sanguinem instituant, uelint differre uenæ sectionem uel scarificationem, quousq; stomachi, primarumque uenarum cruditates uel concoctæ, uel aliquo clystere uel medicamento eductæ sint. quinimò (quod posterius audies) à cibo multi sanguinem detrahunt, vt etiam nunc dictum est. **GVILAND.** Illos in istac sanguinis euacuatione minime rectè se gerere, sed potius multum in ipsa exercenda errare, cogito. Ea isti spe in omnibus ferè morbis ad missionem sanguinis confugiunt, ut quam primum ad eam ruant, vtentes illa tum copiosius, tum crebrius, tum inordinatius quàm deceret pro morbo-

morbis curandorum ratione, atque etiam corporum temperamentorum, habituum, atque ætatum vlla habita consideratione.

ALPIN. Quo pacto existimas ipsos in huiusce præsidij vsu multum errare, quando pro certò habeant, non modo uerum non esse quinimo magis omnes, qui in mittendo sanguine non eo modo se gerunt, errorem cõmittere asserant. Si itaque vir doctissime quomodo hac in re errent demonstraueris, ego illorum partem defendendam, tum disputandi, tum aliquid ex te discendi causa recipiam. Mihi non minus utile, quàm summe gratum erit ex te illorum errores, quos in vsu missionis sanguinis cõmittunt, nunc audire. GVILAND. Operam dabo, vt tibi hac in re omnino satisfaciam, & illos quantũ potero reprehendendo, ipsorum errores tibi manifestos ac planè notos reddam.

Aegyptios errare, nimium frequenti, & copiose sanguinis euacuationi indulgentes, & in pueris mittentes sanguinem. Cap. IIII.

GVILANDINVS.

MEDICOS Aegyptios multifariam in frequenti sanguinis largioris euacuatione, plurimum errare, atque à veris medicinæ fundamentis desciscere facile demonstrabitur. quando sæpe mittere sanguinem, atque copiosius non nisi eos iuuet, qui immoderata sanguinis copia grauati, magnum futurum morbum expectant. Alia vero corpora omnia, quæ neque immodica sanguinis copia redundant, neque ab eius plenitudine magni alicuius futuri morbi occasionem subeunt, non modo ea non iuuantur, quinimò valde læduntur, quoniam inde immodice natiuus calor dissoluitur, quo resolutio quis ignorat, omnes totius corporis functiones lædi. Quod apud Galenum in lib. de Cucurb. & scarif. his profectò verbis legitur: Eodem namq; anno venam frequenter incidere, minime quidem rationi consentaneum arbitramur: quando quidem cum larga sanguinis copia vitalis quoque spiritus emittitur, quo sanè absumpto, crebrius quidem moles vniuersa frigescit, tum animales functiones omnes deteriores redduntur. Omnia verò illorum populorum corpora non ita multo

cap. 4.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

sanguine abundare (etsi Aegyptij id arbitrantur) vt saepe in mor-
 bosam plenitudinem incidant, manifestum esse arbitror. Quod
 cum sit, necesse est à crebra copiosaque sanguinis missione illa of-
 fendi. Nec illi accollæ omnes temperamento apto sanguinis eua-
 cuationi cernuntur. etsi multi, in quibus amplæ venæ cernuntur,
 quique sunt modice graciles, neque candidi, neque tenera carne
 præditi, ibi existant, quos copiosæ sanguinis euacuationi cæte-
 ris aptiores esse Gal. in lib. de curan. rat. per sang. miss. memoriæ
 prodidit. Quibus non ita damnanda sanguinis missio videtur, ta-
 men plurima corpora etiam ibi existunt, ut tu nuper enarrasti, ma-
 xime crassa, & pingua, qualia omnium Eunucorum, existunt.
 Præter eunuchos plurimos ibi, tum mares, tum foeminas reperi-
 ri habitu quam crassissimo & pinguisimo aliàs dictum est. Sunt
 etiam nihilominus multa corpora gracillima, nigra, sicca, &
 squalida paucissimi sanguinis, quibus quæcumque sanguinis mis-
 sionem nocuam esse quisque nostrum affirmabit. Præterea illud
 accedit, quod in omnibus fere ijs corporibus, quorum tempera-
 mentum in multo sanguine situm est, caro mollis, est, rarissimæq;
 cutis, ob frequentiam dulcium balnearum, quibus sæpissime eos
 uti diximus. Itaque non possum usum mittendi sanguinis apud
 illos, ita frequentatum planè laudare, si quidem, vt dixi, in cælo
 calido, sub quo degunt, multa ex illis corporibus, præsertim Eunu-
 chorum, aliorumq; plurimorum, qui pinguisimo habitu, molli ac
 raro præditi sunt, minime commode talem euacuationem substi-
 nere posse iudico; Quare non nisi in magnis morbis illi medici ne-
 cessitate coacti, deberent ad sanguinis missionem accedere, atque
 etiam ea in pauciori quantitate uti. Idemq; in gracillimis nigris,
 squalidioribus multis Ethiopum, Arabum, Rusticorumq; corpo-
 ribus faciendum censeo. ALPIN. In plerisq; illorum corporum,
 quæ temperamento sunt, uel pituitoso vel melancholico exusto,
 (quorum numerus Cayri extat non paruus,) aut habitu pingui,
 teneraq; carne, vel etiam arido & gracillimo, errare illos medicos,
 ita copiose sæpius sanguinem mittentes, mihi planè obscurum nõ
 est, quando hæc corpora sanguinis missioni inepta sint, at non mo-
 do hæc ea sanguinis missione iuari non posse cogito, sed neque
 alia etiam, quæ multo sanguine redundant. Huncq; mittendi san-
 guinis usum apud illos frequentatum, abusum uoco. Sed quid tu
 censes de usu mittendi sanguinis vel in pueris, atque non minus

in infantibus apud omnes ita frequenti? Hanc etenim euacuationem, quamquam Arabes multi præclarissimi medici non omnino abhorruerint, tamen à Galeno alijsq; in Græca schola medicis omnino prohibitum est, ne in pueris ante annum decimum quartum villo pacto sanguis mittatur. **GVLAND.** Certissima, atque omnium non modo antiquorum Græcorum, sed nostrorum etiam recentium communissima sententia, in pueris ante illud tempus non esse sanguinem educendum, quocumq; etiam magno, atque acuto morbo correptis. Maiorem etenim noxam ab emissio in pueris sanguine esse, quàm sit utilitas, quæ eam euacuationem consequitur: eo quod corpora illorum substanticæ humiditatis, naturalisq; caloris resolutioni ualde sunt obnoxia, cum humidissima, mollissimaque carne constant. Quod in lib. 9. meth. med. Gal. his ^{cap. 7.}

», verbis scriptum reliquit, dicens: Puerorum ergo substantia om-
 », nium facillime digeritur, ac dissipatur, propterea quod est omniũ
 », humidissima: nulla vero frigidior. Quo minus uacuantis præsi-
 », dij eget, cum habeat ex seipsa, vnde naturaliter euacuetur. Tanta
 itaque ab emissio sanguine in pueris pertinetur futura exolutio
 virium, vt quàm facillimo negotio à morbo ipsi vincantur. Quam
 ob causam Gal. sanguinis missionem ijs, in lib. de curandi rat.
 », per sang. miss. interdixit, ita dicens: Hac ratione nec pueris venas ^{cap. 13.}
 », tundes vsque ad decimum quartum ætatis annum, post quem si
 », multus congestus sanguis appareat, tempusq; anni verum fue-
 », rit, regioq; natura temperata, & pueri natura bene sanguinea, san-
 », guinem minues, multoq; magis, si aut peripneumoniæ, aut angi-
 », næ, aut pleuritidis, aut alterius acuti grauisque morbi periculum
 incumbat. Idem fere scripsit in li. 4. comm. de uict. rat. in morb. ^{tex. cõ. 9.}
 », acut. ita inquit: At certè pueri quamquam uitali facultate va-
 », leant, tamen neque hi sanguinis sustinent missionem. Promptè
 », enim eorum substantia, tum propter humiditatem, tum propter
 », temperamenti caliditatem euaporatur. Atque in lib. 11. meth.
 med. præcepit in iuvene annum suæ ætatis decimum quartum nõ ^{cap. 14.}
 », excedente, etiam si synocho inuasus sit, non esse sanguinem mitten-
 dum. Quamobrem ex Galeno colligitur, eos medicos in pueris
 mittentes sanguinem satis aperte errare, à veraq; medendi ratione
 deflectere. **ALPIN.** Neque tamen ita statim eos accusatos hac
 de re vellem, quando neque Aegyptij carent rationibus ab expe-
 rientia, atque ratione desumptis, quibus contraria defenditur il-
 lorum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lorum sententia. *GVILAND.* Forsitam illorum assidua, quam cum ipsis habuisti Cayri, consuetudo, atque familiaritas, ita eos tibi in gratiam reduxit, ut summos ipsorum errores non videris, neque cognoueris. Sed te commoneo, & hortor, ne tantam medicorum turbam ita manifestos illorum errores defendendo, in te concites, vereor enim ne male contra illos hunc errorem possis defendere. Siquidem si nobis ceteræ deessent rationes, non ne fat esset auctoritatem tanti medici Galeni, quæ illis omnino aduersatur, tibi ante oculos ponere, qui expressè missionem sanguinem in pueris damnauerit? *ALPIN.* Profecto magis adduci debeo, ut Galenum sequar, quàm illius regionis medicos, quibus cum si, dum in ea regione morarer, familiarem consuetudinem habui, nihilominus à Galeno artem medicam dedici. tamen non amicos in scientijs sector, sed ueritatem, cui semper adhæreo. At si potes me pauca dicentem audire, ausculta, quæ Terentius in Adelpho comoedia
 ,, his uerbis nos docuerit, dicens: Nunquam ita quisquam bene
 ,, subducta ratione ad vitam fuit, quin res, ætas, usus semper aliquid
 ,, adportet noui, aliquid moneat, ut illa, quæ te scire credas, nescias,
 ,, & quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies. Ita nobis fors-
 talsè accidere potuerit, ut multa artis medicæ dogmata vera esse
 putauerimus, quæ mox falsa, atque ab artis ratione aliena agnita
 fuerint. Hoc auxilium in pueris totius Arabiæ, Ethiopiæ, Abis-
 siæ, Aegypti; est familiarissimum. Quod verum esse constat ex
 hominum illorum relatione. Qui usus in ijs mittendi sanguinis si
 error à nostris iudicetur, errare proculdubio sit affirmandum totius
 Aegypti, Arabiæ, Abissæ, Ethiopiæ, quibus hoc remedij genus est
 familiarissimū, omnes medicos. Ni enim ij aliquid utilitatis ex il-
 lo præsidio in pueris tanto tempore cognouissent, vel clarius, si ex
 ea sanguinis in pueris adhibita missione damnum aliquod accide-
 re longa & antiqua illa experientia ipsi didicissent, tot sæculis, atq;
 lustris in omnibus illarum regionum locis, usque in hanc diem il-
 lam non frequentassent. Cayri dum eram, & postea Bassani, post-
 quam ex Aegypto in patriam me contuli, multos vidi, quibus meo
 iussu sanguis missus fuerat, à quàm plurimis acutis morbis caratos.
 Tandem colligo, atque confirmo, in uniuersa Aegypto medicos
 uti in pueris sanguinis missione, idque non parua semper cum uti-
 litate. *GVILAND.* Cuperem nunc te nuper dictorum esse memo-
 rem, quando nuperrime utriusque in id conuenimus, ut medicos il-
 los

los valde culpandos censeremus, qui in isto mittendi sanguinis
 vsu ita facile ac frequenter labantur, non in pueris modo, in qui-
 bus omnis sanguinis missio, ob ipsorum humidissimam substan-
 tiam, atque habitum facile euaporabilem, magis detestabilis ui-
 detur, sed in adultis etiam. Cur igitur nunc studes mihi suadere
 illorum antiqua etiam experientia in pueris, in quibus maior er-
 roris, ac manifestior creditur esse occasio, non errare, si mittant san-
 guinem, cum eisdem in adultis nuperrime errare dixeris. Cessa
 igitur id amplius asserere, ne ita leui occasione tentes contra te tan-
 tam nostrorum medicorum turbam concitare, quam profecto re-
 cte nosti non modo non probare hoc auxilium in pueris, sed ma-
 xime abhorre. Quando ad mittendum sanguinem etiam in iu-
 uenibus sint difficillimi. Quamobrem longè melius consulo, vt
 de sanguinis in pueris missione, iuxta illiusce populi placita opi-
 nionem, & consilium, susceptumq; ea de re sermonem dimittas, at-
 que ad alia narranda accedas. Siquidem ego misereor tui, qui
 tantos medicos facias inimicos tibi. ALPIN. Quinimo susceptum
 sermonem, ego prosequi cupio, quod non arbitror illos me-
 dicos tam grandem errorem, ut tu atque alij putant, comittere, in
 aliquibus pueris acute ægrotantibus, si sanguinem aliquando de-
 mant. Quam in his missionem etsi Gal. non laudauerit, alijs etiam
 præclarissimis viris in arte medica, vt Rasi, Haly, Auenzoar,
 Auicennæ, Celso, secus persuasum est. GVILLAND. Gaudeo
 te in hanc esse sententiam, quoniam, vt hoc mihi rectè persuadeas,
 spero te omnes in medium rationes laturum, quibus mis-
 sionem sanguinis in pueris esse faciendam, Aegyptij
 statuerint, proinde illas ex te audire nunc desi-
 dero. Permagnum erit, quamplurimis
 Erasistrateis medicis illud te posse
 persuadere, mihi vero, qui
 cum Aegyptijs clam
 sentio, quam faci-
 le persuade-
 bitur.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

*Aegyptios medicos non errare, si in pueris, qui mor-
bis acutis corripuntur, aliquando san-
guinem mittant. Cap. V.*

A L P I N V S.

Nemo est, qui neget, medicum esse naturę imitorem, atque ipsam ob id medendo semper quantum fieri potest sequi, atque imitari debere. Quod satis erit pro presenti re, in nostrorum corporum euacuationibus, atque purgationibus ostendere. Siquidem cum obseruassent medici naturam sepiissime, nullo medico auxilio adhibito, multos homines febre uexatos, excernendo humorem, à quo febris illa orta fuerat, per aluum, uel vomitu, uel per urinam, uel per sudorem, uel sanguinis eruptionem ex naribus, aut ab hæmorrhoidibus, aut ab utero, aut ex aluo factam, sanauisse, ideo & ipsi à naturę expulsionibus exinde perdocti arte vsi sunt, ad educendos humores, à quibus ortę fuerunt febres. Alij uerè, sectis uenis, aut cute scarificata cum obseruassent sepius naturam, ea ratione ægrotos, uacuata multa copia sanguinis, in pristinam sanitatem restituisse, sanguinem & ipsi mittere tentarunt, atque etiam eadem copia, qua sepe obseruauerunt sanguinem critice à natura excretum fuisse. Alijque purgatorijs pharmacis aluum subducentibus humores, à quibus morbi originem duxerant, purgare, studuerunt. Atque alij medicamento, urinam mouente, uel sudorem, student corpora per urinam atque sudorem exiccare. Nonnulli etiam per insensibilem euacuationem, idem præstant. Exemplum habetur apud Hippocratem

apho. 17. ,, in lib. 6. aphor. in quo scripsit: Lippientem alui profluuium cor-
 ,, ripi bonum. & Gal. in comm. ait: Est autem & hoc apud ipsum
 ,, exemplum unum eorum, quæ sponte & utiliter euacuantur, quod
 ,, medicum imitari oportet, & proculdubio sic etiam omnes fa-
 ,, ciunt, in lippitudinibus aluum & clysteribus, & purgationibus
 subducentes, omnes uerò euacuationes, quas natura critice, ut me-
 dici appellant, operatur, bonas esse in dubio non est reuocandū,
 hincque non minus eadem arte medica paratas, idem facere. dicen-
 dum est. Nam dicebat Hippoc. in 1. lib. apho. In perturbationi-
 bus ventris, & uomitibus spontinis, si talia purgentur qualia pur-
 gari

aphor. 2.

gari oportet: confert, & leuiter ferunt, sin minus contra. Omnes enim excretionē à natura non coacta factas optimas esse, ægrotisq; salutare, verissimū est, eodemq; etiā modo arte factas, modo eas, quas natura recte operatur, hæ rectè, & ex arte imitentur. Quibus positis, quis quæso neget, à natura factas críticas euacuationes & purgationes, eandem vim habere in ægrotis pueris, iuuenibus, adultis, senibus, mulieribus, virginibus, nuptis, viduis, atq; in qualibet regione, loco, anni tempore atque constitutione aeris. neque ob ætatis, temperamenti, sexus, cœliq; diuersitatem ab ipsis euacuationibus, purgationibusq; differentem esse vtilitatem dici poterit, quod si diceretur, à veritate esset alienum. Nam alui profluuium in omnibus cuiusuis ætatis, temperamenti, sexus, cœli, lipipientibus bonum erit, quoniam in illis omnibus oculorum inflammationem ophthalmiam vocatam soluet illa purgatio. ita Hippocrate in 2. lib. prognost. docente, in omnibus acutis, periculosisq; pulmonijs correptis, omnes abscessus in cruribus facti boni erunt iudicandi. Atque omnibus etiā acutis febribus afflictis omnes sudores critici vtilis existunt, qui omnes profectò, tum pueros, tum viros, tum senes, tum foeminas vbique rectè iudicant, atque ab his febribus liberant, quales ab Hippocrate (veluti apud ipsum legitur in libris epidemicis) in Cleonistide Methone, Muliere trimestri foetu grauida, Melidia in Dealcisque horto decumbente, Cherione, Pericle, Virgine Abderæ, Anaxione, Muliere Morosa, Virginesq; Larissæ fuere obseruati. De sanguinis vero euacuatione, vel eruptione in morbis, Hippoc. in 4. de vict. rat. in morb. acu. ait: Et si ex naribus fluxerit sanguis soluitur egritudo. Galenus etiam de Methone loquens dixit: Large de naribus eruptiones sanguinis liberant ferè, sanè enim videtur à sola sanguinis eruptione, & iudicatus, & seruatus, quamquam non omnino tuta signa haberet. & Hippoc. in 1. epidem. scripsit. Febribus autem ardentibus hæc accidebant, quibus rite & largiter sanguis per nares erupit, eadem causa maxime seruabantur. Nec vllum noui, si recte ei erupisset sanguis in hoc statu, quemquam mortuum. & in 6. etiā lib. aphorismorum: In insanientibus si varices, vel hæmorrhoides superuenerint, insanix fit solutio. Eodem quoque modo veteri inflammatio ex sanguinis è naribus eruptione liberatur. Quare omnes sanguinis excretiones critice apparentes in omnibus, tum pueris, tum iuuenibus, tum viris, tum senibus, bonæ erunt iudi-

text. 10.

in 3. lib. epidem.

comm. 2. text.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

iudicandæ, ægrotisq̄ue salutare. Cur itaque aliquis contendat, has quoque arte confectas sanguinis euacuationes, quæ naturam idem rectè molientem imitantur, bonas non esse, ægrotisq̄ue tum pueris, tum iuuenibus, tum alijs omnibus alterius ætatis corporibus non conferre? Certè non video quo pacto veritati addictus aliquis negare queat. & si dicet, in pueris sanguinis educationes nõ esse vtilis, quia maxime ipsorum vires resoluunt, respondebunt Aegyptij medici, neque igitur natura poterit vnquam pueros febre correptos, larga sanguinis per nares ab ipsa præstita euacuatione sanare. Quod falsum tamen est, cum infinitus prope sit puerorum numerus, quos larga sanguinis sponte facta eruptione sanatos quisque versatus senex medicus certò comperit, atque cognouit. Neque profecto mensis adhuc est, cum Bassani puelullam annum suæ ætatis octauum non excedentem, filiam Bonazontæ calceorum sutoris, maligna febre afflictam, sanguinis sponte facta larga eruptione, planè à febre liberam, atque iudicatam, obseruaui. Nos igitur, vt Aegyptij, sanguinis missione vel etiam in ægrotis pueris vti debemus, cum natura ipsa nostrorum corporum affectus edocta, non timeat emissio in ijs sanguine, a virium resolutione, sed potius eos eo auxilio sanet. Nec putandum huic sententiæ solos illius regionis medicos esse addictos, sed alios quoque multos clarissimos, atque grauissimos, vt de Auenzoare legitur, qui cum suo filio primo venam secuisset, per eam multo educto sanguine, ipsum à morbi periculo vindicauit. Auicenna etiam posse medicos, vel in secundo anno affixis cucurbitalis, sanguinem vacuare, testatur. Et Haly Abas ait: quod si ad flebotomum puer pellitur, & virtus eius surrexit, ac possibile est passionis alicuius sanguineæ causa difficilis, qualis est suffocatio, phrenitis, pleuresis, & simile ijs, non tamen præter parentum minuas voluntatem. Sed quid? nonne alij etiam multi reperti sunt, qui mittere sanguinem in pueris, sumpta à magnitudine morborum occasione non ita abhorruerunt. Ac dum hæc scriberè, pro confirmanda, in pueris sanguinis euacuatione, mihi in memoriam venerunt, quæ aliàs Rasim in lib. de flebotomia, vt ijsdem interpretis verbis vtar, de ventosis & sanguifugis hæc memoriæ tradita legeram; quæ hæc sunt?

,, Dico considerare debere in negotio infantium, quoniam forte uideamus in ijs infantibus esse febrem: deinde erit ex caliditate eius fluuius sanguinis de naribus fortis: quare si minutio esset nociua eius,

In 1. lib.
fen. 5. ca.
22.
lib. 9. c. 2.

,, eius, & dissolutio de eis fieret competens, iam expelleretur huius-
 ,, modi febris & natura. Hac itaque grauissimi medici ratione du-
 ctus, hoc idem à me videtur posse decerni, scilicet quia nos sæpe
 vidimus in pueris naturam sanguinem euacuare, eaq; euacuatio-
 ne illos recte sanare, non perdere, etsi multum ipsorum substantia
 dissoluatur, ideo eodem modo in ijs arte facta sanguinis missio
 non erit abhorrenda. Idem Rasis paulo post ex mente Costanti-
 ,, ni dixit: Quidam sustinent minutionem, & quidam non susti-
 ,, nent, quidam indigent ea vehementer, quidam pereunt per ean-
 ,, dem in ipsa ætate: Vnde non est considerandum in numero an-
 norum, sed in cute corporis & necessitate. GVILAND. Arbitror
 ex præcipuis maximisq; auxilijs, ad sanandos pueros a febribus pu-
 tridis esse sanguinis missionem, quod nobis facile suatum est, quia
 nos sæpissimè vidimus pueros larga sanguis eruptione confer-
 tim à natura facta, à putridis febribus continuò iudicatos, ex inde-
 que sanatos. Hinc non immerito Cornelius Celsus in libro 2. de
 ,, ijs, quæ indicant sanguinis missionem ait: Interest enim non quæ
 ,, ætas sit, neque quid in corpore intus geratur, sed quæ vires sint.
 ,, Ergo si iuuenis imbecillus est, aut si mulier, quæ grauida non est,
 ,, parum ualet, male sanguis mittitur: emoritur enim uis, quæ his
 ,, supererat, & hoc modo crepta est. At firmus puer, & robustus
 ,, senex, & grauida mulier valens tuto curatur. At quid miremur,
 eos populos nunc in pueris ægrotantibus sanguinis missionem
 frequentare, cum Amatus quoque Lusitanus medicus Hebræus,
 non spernendus, in quamplurimis puerulis hæc sanguinis missio-
 ne felici cum successu semper usus fuerit. In prima enim suarum Curat. 10
 centuriarum ait, puellam annos septem natam, à febre liberasse
 sanguine ex secta dextri cubiti vena interna, ad sex vsque vncias
 educto. Ibiq; hanc missionem sanguinis ex Arabum medicorum Curat. 96
 mente contra Græcos in pueris faciendam consulit. Amplius in
 secunda Centuria, itidem à febre continua puerulum octo anno-
 rum misso sanguine per uenam sectam sanitati restitutum narrat: Curat. 62.
 & in quarta, alium puerum eodem morbo vexatum, eodem auxi-
 lio sanatum meminit, atque in quinta, quinque annorum pleuri-
 ticum puerulum; Atque in septima puellam maligna febre cor- Curat. 49.
 reptam sanitati missione sanguinis restitutam fuisse, testatur. de
 ,, qua ipse ita scripsit: Puella pulchra, & filia formosæ à Saqua na-
 ,, ta annos octo biduo continuo febricitabat, & caput dolebat, huic
 secta

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

,, secta communi in brachio vena, sanguis, ad vncias quatuor, fuit
 ,, extractus, tunc exanthemata veluti culicum morsus erupere, sed
 ,, postea perextensa vniuersam ferè cutem occuparunt, & per nares
 ,, illi multus sanguis fluebat, & fluxus ventris quoque illi superue-
 ,, nit, sed rectè gubernata, & per interualla cochleari ebibito syru-
 ,, po violaceo recenti, libera & immunis euasit. In scholijs vero hæc
 ,, quoque auditu digna memoriæ, ab eo prodita leguntur: Aduer-
 ,, tant, qui Galeni præceptis adstricti ante quartum decimum annū
 ,, sanguinem per uenę sectionem extrahere timent, quum ex se natu-
 ,, ra in hac puella sanguinem copiosum per nares deposuerit, vt sæ-
 ,, pe aliàs in alijs pueris obseruatum est. Quam sanè sanguinis eua-
 ,, cuationem Hispani omnes in pueris frequentant, præsertimque
 vt Aegyptij faciunt, cruribus scarificatis. Neque desunt alij mul-
 ti præclarissimi medici nostrorum temporum in pueris etiam lau-
 dantes missionem sanguinis, inter quos est doctissimus Fernelius,
 qui Galenum, cum pueros ineptos sanguinis missioni dixerit, in-
 tellexisse de pleniori, siue copiosiori educatione, qua usque ferè ad
 deliquium antiqui utebantur, affirmavit. ALPIN. Sed quæ nam
 illorum sunt rationes, qui negant, in ijs hanc sanguinis missionem
 esse faciendam, quibus rationibus non decere in pueris euacuari
 sanguinem affirmant; & quid illis responderi potest. GUILAND.
 Negant eam pueris conferre posse euacuationem, quoniam ipsi
 sponte nimis exoluuntur, cum corpora humidissima, mollissima
 apertissimaq; obtineant, admodumq; propensa vaporationibus
 quæ quamcitò, detracto sanguine, vel, supra addita alia euacuatio-
 ne deficiūt, quādo ipsi corpora habeant, quæ continue euacuantur.
 quibus euacuatione sanguinis etiam addita vires valde collabun-
 tur, quibus diminutis non poterunt puerorum corpora morbum
 superare. Quam ob causam Galenū ijs missionem sanguinis pro-
 hibuisse affirmant. Quæ res non videtur omnino veritati consen-
 tire, quoniam, etsi corpora puerorum habeant substantiam humi-
 dissimam, mollissimam, apertissimamq;, qua continue multum per
 insensibilem euaporationem difflantur, ac euacuantur, nihilomi-
 nus possunt etiam aliam sanguinis moderatam euacuationem per-
 ferre, absque detrimento. Puerorum siquidem ætas multo sub-
 stantifico humido abundat, naturaliq; calore ferocissimo; atque
 hinc non minus viribus multis, ac validioribus puerilis ætas est re-
 ferta. Namq; quia plurimum habent, vt Hippoc. in aphorismis
ait

ait; caloris innati, egent plurimo alimento, eaq; causa omnes pueri sunt uoracissimi, plurimumq; comedunt: quo fit, ut semper plurimum sanguinem coaceruent, eoq; abundare puerilem etatem Gal. docuit in breui denotatione dogmatum Hippocratis. atque hinc est, quod in pueris sepiissime sanguis multus per nares profluere obseruatur. etsi copia caloris etiam ad idem concurrat; cuius euacuationem ferunt citra aliquam noxam, tum ob eius copiam, qua ipsi abundant, tum ob vires, quibus sunt preediti. Preterea quis ignorat, inter omnia, que missionem sanguinis indicant, virium robur precipuam habere partem in admittendo illo auxilio, quandoquidem corporibus, que viribus plane careant, nullus, nisi ipsa interimere velit, audebit elicere sanguinem, datis etiam duobus corporibus eiusdem etatis, temperamenti, eodem morbo correptis, si alteri tamen languidiores extent, iure nulli dubium quin in robustiori satis audacter sanguinem euacuabimus, in altero uero parum, & non absque aliquo timore. Quamobrem cum pueri habeant corpora validioribus viribus munita, multoq; sanguine referta, cur aliquo acuto morbo illis infestis sanguinem in moderata copia non mittemus? quoniam etsi vacuantur continue per insensibilem euaporationem, tamen moderatam quoque ferre poterunt euacuationem, quod nobis certo suadere debet, pueros obseruari sepiissime ac familiarissime per nares multo sanguine profluxo, absque noxia uacuatos. Pueritiæ profluuium sanguinis per nares est familiarissimum, quod cessat ubi adultiorem attigerunt etatem. Quid? an non in pueris etiam lactentibus acuto aliquo morbo correptis obseruatur, eos aliquando inedia multis diebus sine noxa perferre, & mox quasi mortuos reuiuiscere? quod illis contingit, quia preterquam quod viribus constant robustioribus, etiam plurimum pituitosi humoris inconcocti habent, quo calor in optimum sanguinem mutato, facile nutritur, atque fouetur. & proinde quamquam mittatur in ijs modicus sanguis, non fit tanta virium iactura. Multa sunt preterea que non ita valde dissolui puerorum corpora denotant, in primisque multos illorum febricitantes, eodem tempore posse sanguinis copiosam fluxum, sudores, aluique copiosas deiectiones. sepe absque vlllo ipsorum detrimento etiam perferre, atque potius ab ijs sanari, non admodum extenuati vel graciles facti. quinimò si recte, tum puerorum, tum aliarum etatum cadauera in-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

spiciantur, proculdubio puerorum semper, si tum morbi species, tum tempora, quibus ægrotarunt inter se comparentur, minus dissoluta, atque attenuata alijs inspiciantur, quod utique haud tantæ ipsorum corporum resolutionis argumentum etiam esse potest.

Quamobrem probe satis facere medicos illos, dicendum est, qui missione sanguinis vel in pueris vtuntur, neque vt mittant sanguinem, quartus decimus expectandus est peractus annus. Ridiculum sanè videtur, annorum numero missionem sanguinis præfiniri

- », oportere, quando ipse quoque Gal. dixerit: Itaq; non numero so-
- », lummodo animum aduertes, quod quidam faciunt, sed corporis
- », habitui, nam sunt, qui sexagesimo ætatis anno venæ sectionem nõ
- », ferant, cum quidam, qui septuaginta nati sunt annos, perferant.

cap. 28.

minusq; etates certis annorum numeris possint à medicis desfiniri. Galenus idem in lib. de sectis dixit, non mittendum esse sanguinẽ in puero admodum paruo. Atque hæc obiter de sanguinis missione in pueris à me dicta sint. ALPIN. Admodum hoc tuo doctissimo sermone sum delectatus, præsertim cum ex te multa didicerim, quæ in pueris faciendam esse vacuationem sanguinis demonstrant. Aegyptij itaque in pueris hanc euacuationem non secus, quàm in aliarum ætatum hominibus frequentant, tum per venæ, arteriæq; sectionem, tum etiam per scarificationem malleolorum, crurumve, atque aurium. Magis vero per scarificationem quam per venæ sectionem in ipsis consueuerunt id agere. Eodem quoque modo non minus sanguinis euacuatione in senibus utuntur, in ijs tamen, qui nõ ad ultimum senium producti sint, sed optimi temperamenti & habitus, quique satis validis viribus constant.

GUILAND. Cum hæctenus dixeris missionem, uel euacuationem sanguinis illorum locorum, medicos in omnibus ijs corporibus exercere, non minusq; in Eunuchis, mulieribus, pueris, senibus, & pinguioribus hominibus, quibus satis Aegyptus abundat, Cupio etiam ex te audire, an per uenæ, uel arteriæ sectionem, uel per scarificationem alicuius partis corporis, uel per hyrudines, uel cucurbitulas, talem vacuationem familiarius præstant, quãdo his tantum vijs quælibet sanguinis missio peragatur. Hæc q; nunc ex te audire expecto.

*In pinguioribus corporibus, Eunuchis, Mulieribus,
pueris, senibusq; quomodo Aegyptij sangui-
nem mittant. Cap. VI.*

GVILANDINVS.

VM corpora pinguia, mollia, alba, atque valde humida
ibi in omnibus ferè mulieribus, vel saltem in plerisque
obseruentur, quibus sanguinis missionem non omnino
conuenire his verbis Gal. in lib. de curat. per sang. miss. docuit; di-
cens: Deinde considerandum, quæ sit naturalis hominis tempe-
ries. Nam quibus ample sunt venæ, quiq; modice graciles sunt,
nec candidi, neque tenera carne præditi, copiosius euacuabis: con-
trarios autem parcius: quippe qui exiguum habent sanguinis,
carnemq; facile transpirabilem. Sicq; in lib. 11. methodi, loqui-
tur: Quod si corpus decimum quartum annum excesserit, existi-
mandum est, qualis nam eius natura sit, nū gracilis & spissa, & du-
ra, & copiosi sanguinis, an contra: atque ita in priori missionem
sanguinis adhibebis: in secunda nequaquam. Quinetiam mo-
dus vacuandi sanguinis ex iisdem indicantibus sumetur. Si enim
cui sanguis mittitur triginta annos natus sit, sed laxus, & mollis, &
pinguis, & albus, & gracilibus venis, huic planè sanguinem non
mittes, aut parum detrahes. Hæc cum in multis hominibus, pue-
ris, Eunuchis, senibusq; spectentur, Aegyptios non parum in vti-
tanda sanguinis euacuatione errare dicemus. Namq; crebra ac
copiosa sanguinis eductio, quæ apud eos omnes est, etiam ex le-
uissima causa familiaris, ijs omnibus valde incommoda ac noxia
erit, quando quælibet nuper dictorum corporum, ex paucissima
etiam euacuatione multum resoluantur, atque ipsorum moles
vniuersa inde non parum perfrigescat. Sed quoniam nostrorum
medicorum quamplurimi existimant, cucurbitulis præstitam san-
guinis euacuationem in his corporibus minorem facere spirituū
resolutionem vel consumptionem, ideò per has potius, quam per
sectam venam ipsis sanguinem mitti suadent, cum per sectam ve-
nam sanguis euacuatus multum caloris naturalis absumat, ut Gal.
in lib. de cucurb. hirudinib. scriptū reliquit, itaq; nunc quonam il-
lorum modorum mittendi sanguinem illi populi vtantur, narres
G 2 velim,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

velim, num per uenarum, arteriarumq; sectionem, an potius per cucurbitulas, vel simplicem scarificationem, vel hirudines appo-
 fitas venis. ALPIN. In omnibus ijs nuper dictis corporibus, sci-
 licet pinguioribus, albidioribus, mollissima ac tenerissima carne
 præditis, habituque raro, qualia plurimorum, tum virorum, tum
 mulierum, senum, omniumq; Eunuchorum, (quorum ibi adest
 haud paruus numerus,) ac puerorum multa cernuntur, quamquã
 etiam sectis venis sæpe ab his sanguinem euacuent, nihilominus
 familiarius cruribus antiquorum more scarificatis mittere san-
 guinem consueuerunt, omnium maxime in valde pueris, scilicet
 infantibus, quibus ibi detrahunt etiam sanguinem cruribus, vel
 auribus scarificatis, ne peracto quidem primo anno. Prouisionis
 quidem causa in prima æstatis parte æstuosa, inæquali, in qua mul-
 ti pessimi morbi, vel etiam pueros ac infantes inuadunt, in pluri-
 bus eorum scarificatis auribus mittunt sanguinem, itaque vix in-
 ter centenos, tercenos aliquando reperies, quibus aures scarifica-
 tæ non sint. Quamobrem in infantibus, atque pueris omnibus san-
 guinem scarificatis auribus, atque cruribus mittunt. In Eunuchis
 verò, & mulieribus pingui, raroque habitu præditis, atq. demum
 in cæteris hominibus, eodem ferme habitu, tum molli, tum raro
 refertis, per scarificationem moliantur sanguinis euacuationem.

GUILAND. Rectè sane illi in istis corporibus per cutis scarificatio-
 nem sanguinem vacuantes, se gerunt, quando hæc corpora facile
 transpirabilia, ex sanguinis euacuatione per sectas venas confecta
 valde resoluuntur. Quod ex Galeno didicimus, qui de scarifica-

cap. 4.

,, tione ita scripsit: Eodem namq; anno venam frequenter incide-
 ,, re, minime quidem rationi consentaneum arbitramur: quando-
 ,, quidem cum larga sanguinis copia vitalis quoque spiritus emit-
 ,, titur: Quo sane absumpto, crebrius quidem moles vniuersa fri-
 ,, gescit, tum animales functiones omnes deteriores redduntur.

cap. 11.

,, Quamobrem ab ignobilioribus membris, vtpotè cruribus, educenti-
 ,, dus est, scilicet scarificatione. Sed talem usum mittendi sangui-
 ,, nem per scarificationem optimum esse, atque artis ratione com-
 ,, probatum, in lib. de curat. per sang. misl. docuit his verbis: Por-
 ,, rò quæ ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem aceruare te-
 ,, nuem solent: quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus
 ,, maxime iuuantur. At quæ nigriores sunt, secta vena curato: cras-
 ,, siorem enim sanguinem, ac magis melancholicum colligunt, ma-

gis

gis vero etiam si magnas habere venas appareant, quod illis acci-
dit, quæ graciliores sunt, ac nigriores: Carnosis verò & candidis
paruæ insunt venæ, quibus malleolus scarificare, quam venam se-
care præstiterit, quippe cum hæ paruas in cruribus venas habeant
itaque etiam si probè secentur, quod iustum tamen sit, non pro-
fluat. Commodior hæc per scarificatos malleolos sanguinis eua-
cuatio in ijs corporibus est, vtiliorq; non immerito iudicanda, cõ-
modior inquam, quoniam corpora pingua, candida, mollia, exi-
les paruasq; venas, & sanguinem tenuiorem habent, quarum ali-
quæ rectè etiam sectæ, iustam sanguinis copiam non dabunt:
faciliorq; sanguinis hæc quantitas scarificata cute crurum siue su-
rarum, multis, neq; minimis referta venis. Vtilior, quod ex ea scari-
ficatione celebrata sanguinis missione, non tanta spirituum copia
resoluitur. Sed quid? isti hac scarificatione non ne cucurbitulis af-
fixis sanguinem extrahunt? vel non appositis, venis aliquibus, ut
nostri faciunt, hirudinibus sanguinem mittunt? ALPIN. Neque
vsum cucurbitularum pro sanguinis euacuatione faciendam, neque
per hirudines euacuationem nobis cognitam, illi norunt. Missio-
nem sanguinis per cucurbitulas, ad tollendam plenitudinẽ, maxi-
me damnant, neq; ijs vnquam sanguinem euacuationis causa mit-
tunt, sed tantum reuulsionis vel diuersionis gratia, priori loco per
sectam venam euacuata copia sanguinis. veluti in opthalmijs oc-
cipiti affixis cucurbitulis vti solent. Neque dorso, neque
lumbis, neq; cruribus eas vnquam affigunt. Collo
tantum, occipiti, ac eius proximis partibus
cucurbitulas apponere consueuerunt. Hi-
rundinum vsum prorsus ignorant,
dicunt enim veneficam eas ha-
bere naturam, illarumq;
morsum non mi-
nus noxium
experi-
ri.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

An Aegyptij Medici rectè se gerant in usu missionis sanguinis in dysenteria, diarrhæa biliosa, exantematibus, puncticulis appellatis, pestiferisq; bubonibus, & paroditibus.

Cap. VII.

ALPINS.

DIXI illos medicos, cruribus scarificatis exercere missionem sanguinis in omnibus pinguioribus, albidioribusq; corporibus, Eunachis, mulieribus, puerulis, in quibus rectè illos ex Galeni sententia facere dices, sed in dysenteria, biliosa diarrhæa, exantematibusque à nostris peticulis, uel puncticulis vocatis, inq; pestiferis tumoribus eos sanguinem mittentes, nescio an laudabis, quando multi medicum etiam doctissimi exclament in ijs ferè omnibus morbis summoperè noxiam, ac exitiosam ferè esse illiusce humoris euacuationem. Neque fortassè citra rationem ipsis id persuasum est, quando tum vires admodum ab ea vacuatione collabantur, tum etiam ea plures optimi medici in ijs, vti non fuerint. **GVILAND.** Cupio audire ex te rationes, quibus illis persuasum fit, in illis affectibus inutilem esse sanguinis missionem. Quibus auditis, meam quoque sententiam in medium postea proferam. **ALPIN.** Sigillatim tamen de quolibet affectu hædicendè sunt. In primisq; recensèbo, quæ in dysenteria à sanguinis missione arceant, & mox de alijs loquar. Sed quæ illi pro ipsorum sententia dicunt, hæc sane sunt. In primis Galeni auctoritate se muniunt, cui omnes medicos addictos esse debere affirmant, atque quod ipse dum de dysenteria loqueretur, missionis sanguinis nusquam meminisse legerint, affirmant iccirco errare oës pro illo affectu mittentes sanguinem: Multoq; magis, qui obseruauerint, tantum medicum manifestissime in his sanguinis euacuationem damnasse. ut in lib. 4. de vict. rat. in morb. acut. legitur, his profecto uerbis: Fluente aluo sanguinem non detrahes. Nam si post detractionem perseuerat fluor, virtutem profternit. Cuius sententiam constat repetitam fuisse in libro 1. ad Glauco. quando scripsit: Sed neq; si fuerit febris cum alui profluuiio, alia est

com. 118.

est opus euacuatione. Quicumque his plus adimere fore necessarium putantes, aut sanguinem mittere, aut ventrem mouere tentarunt, in grauiora pericula duxerunt. An in dysenteria, ac diarrhæa sanguis sit mittendus, utique his uerbis explicauit? Quid dubij igitur est amplius, quin ex eius sententia in eo affectu sanguinis aliqua euacuatio non sit facienda. Quod remedium cum tantus medicus dysentericis, atque diarrhææ correptis interdixerit, cur quisque nostrum tanto à præceptore perdoctus, idem faciendum nõ suadebit. Quã sententiam multi confirmant dicentes, in dysenteria admodum vires resolui, quando tum sanguinis crebra fiat deiectio, interdumq; etiam copiosa, & dolores uehementes ferè affidui, quos etiam vigiliæ sequi solent immodicè; quæ omnia multum vires labefactare, ac resoluerè omnibus est plane cognitum. Quapropter si in ijs medici sanguinis euacuatione utantur, proculdubio erunt in causa, ut in maiores virium lapsus, ac resolutiones incidant ægroti, quibus collapsis natura necessario morbo succumbet. Itaq; hac ratione confirmari posse Galeni sententiam statuunt. Cui libenter ego me etiam subscriberem, cum dysenteria (dico illum affectum, in quo ulcerata intestina apparent) fiat ex cachochymia, siue ex malis humoribus, qui non euacuatione, quo auxilio plethora curatur, sed purgatione, tolluntur. Intestina etenim abraduntur, & exulcerantur vel à biliosis acrioribus succis, vel à falsa pituita. quæ sanè non sanguinis uacuatione tolluntur, sed ut nunc dixi, purgatione. Maximè itaque hic errare medici Aegyptij dicendi sunt, utentes sanguinis missione vel etiam in dysenteria. *GVILAND.* Erras (mea quidem sententia, si id credis, quando in ijs affectibus sanguinem euacuare ab artis vera methodo alienum esse, non iudicauerim. quinimo in ea re illi multa sunt laude digni, atque Hippocratice dysentericis mæderi mihi videntur. Namque sanguinis in ijs euacuatio dolorem vehementem, quo dysenterici cruciantur, mitigare potest, ut ex Galeno colligitur, qui nullum maius remedium in maximis doloribus euacuatione, atque purgatione se inuenisse scriptum reliquit. Non minusq; intestinorum partium ulceratarum inflammationem, atque febrem imminuit, fluxumq; humoris ab intestinis reuellit, somnumq; inducit. itaque in dysenteria, viribus, ætate ac alijs consentientibus, circa initia reuulsionis gratia, præsertim ubi magna affuerit humorum copia, aut sanguinis impetus valde

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

vrgeat, vel maxima inflammatio, aut dolor vehemens obseruetur,
 vel iecur malè affectum sit, à quo acres succi ad intestina cōfluant,
 adprime vtilem sanguinis euacuationem esse existimo. Atque illi
 qui exordiuntur à sanguinis missione curationem, eandem ratio-
 nem sequi videntur, quam medici omnes febres putridas curan-
 tes, ab ablatione causarum curationē incipientes, quis enim igno-
 rat, tria in ijs curationem indicare, scilicet morbum, causam, atque
 symptoma, ut in 9. meth. med. Gal. docuit. veramq; ac optimam
 curationem illam esse, quæ à causa exorditur. nunquam enim mor-
 bus tolletur, non ablata prius eius causa. Dysenteria uero ex Ga-
 leno in 4. lib. aphorism. & in 3. de sympt. caus. atque in 6. de loc.
 affect. alibiq; in sexcentis alijs locis, vlcus est intestinorum ex flua-
 bile, vel atra, Galeno in 4. lib. aphorism. docente, aut à falsa pituita,
 vt in 3. lib. aphorif. apud ipsum legitur, abradentibus, ortum. Quo
 pacto igitur quis dysenteriam, quæ est vlcus intestinorum, rectè
 vnquam curabit, nisi causam prius, a qua ortum ducit, adimere stu-
 debit. Causa uero, vt dictum est, cum sit biliosus sanguis acris, &
 mordax ab vniuerso corpore vel à iecore ad intestina demā datus,
 is proculdubio euacuatione tollitur, nam per sanguinis euacua-
 tionem non ne huius redundantis, humoris copia diminuitur?
 quæ diminuta vel nihil, vel minus ad intestina confluit. Amplius
 cum biliosus ille sanguis ex calore multo iecoris gignatur, eiusq;
 multa copia subministretur, quis est, qui ex missione sanguinis ie-
 core refrigerato, minus illius humoris gigni posse, ignoret? Me-
 dici enim omnes, calidorum humorum redundantiam factā, san-
 guinis missione prohibere student. Demum cui obscurum, atque
 ignotum est, eorum humorum acrimoniam, qua intestina morden-
 tur, atque abraduntur, immodico iecoris calore fieri? intensus ete-
 nim ac immodicus calor eiusce membri, sanguinem efficit calidior-
 rem, ac acutiorem, quis inquam ille erit ita artis medicæ ignarus,
 qui nesciat, iecore præ multo calore gignente sanguinem bilio-
 sum, acremque, eo euacuatione sanguinis refrigerato, minus acu-
 tum atque acrem producturum esse sanguinem? Cum igitur san-
 guinis missio copiam biliosi sanguinis diminuat, eiusque acrimo-
 niam obtundat, talemque sanguinis cursum ab intestinis auertat,
 id nihil aliud erit, quam causam, qua ulcera fiunt in intestinis, pla-
 nè adimere, qua sublata facile facta vlcera sanabuntur. Quæso quis
 ille est (sanguisugarijs enim vsque est manifestissimum) cui homo
aliquis

aph. 24.

aph. 12.

aliquis ob ulcus in quacumque extrinseca corporis parte, ex bilioso humore confluyente ortum, sanandus occurrerit, qui ut illum hominem rectè curet, priusquam medicamentis exsiccantibus utatur, non in id incumbat, ut corpus prius, tum euacuetur per sanguinis missionem, tum aliquo medicamento purgetur? sanguinis enim euacuationes prohibent, quin minus illiusce calidi humoris amplius gignatur, purgationes vero genitam eiusce humoris copiam diminuunt. hæc enim magnorum vlcerum, localibus remedijs non cedentium rationalis, ac uera curatio existit, quam cur nõ eandem fieri oportere in ijsdem vlceribus internam quamquam partem occupantibus, præsertimq; intestina, omnes uelint aut nolint fatere cogentur? si dicerent hanc euacuationem, quamquam ipsa opportuna sit, non conducere dysentericis, quia est in causa, ut vires multum resoluantur, atque collabantur, qua postea imbecillitate non possent alui profluuium firmare, respondebitur naturam non ita pati ex modica sanguinis euacuatione, ut ea ualde viribus destituatur, ad morbum peruincendum, quod si æque à missione sanguinis in omnibus læsis vlceratisq; partibus corporis natura debilitari existimanda sit, cur intestinis læsis tantum patietur, si mittetur sanguis? ex alijs vero corporis partibus nequaquam? si dicent, quia vlcerata intestina ex sanguinis euacuatione diminutis viribus, minus poterunt firmari & sisti, & ita profluuium ægrotos perdet, nos dicemus, si non mittatur sanguis, atque eodem modo statim in principio diuertatur fluxus ab intestinis, multo sanè maiorem sanguinis copiam per aluum, perseverante illo affectu, emanaturam, quæ longè plus, quàm arte facta, vires resoluat. Optimum itaque esse remedium dysentericis, modicam sanguinis euacuationem existimo. Cuius sententiæ fuere Alexander Trallianus, Aetius, atque alij multi grauissimi medici. ex recentioribus verò Donatus Antonius ab Altomari paucis his verbis optimum esse auxilium missionem sanguinis in veris dysentericis scriptum reliquit, dicens: At si male admodum affecto iecinore flauebili admixtus sanguis ab eo ad intestina deferatur, ita, ut strigmenta quoque intestinotum deiciantur, summa intestinorum tunica humoris acrimonia derasa, quisnam verebitur internam in dextro cubito venam secare? ne dum reuulsionis gratia, verum etiam ipsiusmet iecinoris alterationis. Cur plerique medici in hoc casu, qui solam intestinorum exulcerationem, neglecto iecinore curare

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

,, consueuerunt, in causa sunt, vt ægri moriantur ex Galeni sententia
 ,, lib. 4. de articulis com. 4. Rursus ubi uehementissimus infestauerit
 ,, dolor propter rodentium humorum acrimoniam, ad intestina à
 ,, toto, seu ab aliqua corporis parte confluentium, & propterea ue-
 ,, renda sit phlegmonis generatio, aut virium defectus, cui absonum
 ,, videbitur venam secari debere? Cum & idem Gal. in maximis do-
 ,, loribus nullum maius inuenerit remedium, quam vsq; ad deliquiũ
 ,, animi sanguinem mittere, aut purgare, vt patet aphor. 23. lib. 1.
 ,, Quamquam venam secandam dicimus, vbi cuncta ea admiserint,
 ,, nec vsq; ad animi deliquium, sed paulatim, ac sensim, ne vires im-
 ,, becilliores reddant, ipsam probamus prout Aetius & Alexander
 probarunt. Atq; hæc Altimarus medicus sua tempestate clarissi-
 mus, qui omnibus dysentericis feliciori semper euentu sanguinem
 secta vena mittebat. cuius rei excellens Ascanius Caracciolus à dy-
 senteria sola sanguinis missione absq; alijs auxilijs sanatus, atq; al-
 ter filiorum Ioan. Ferdinandi Rocchi dysentericus eo auxilio ser-
 uatus; testes fuere. Cum eodem etiam tempore eodem morbo al-
 ter frater correptus, cui sanguis non fuerat missus, mortem obiecit.
 Amatus Lusitanus medicus non spernendus Chiam mulierem dy-
 sentericam misso sanguine, atq; alios multos curauit, ut in eius cen-
 turijs memoriae traditum est. Multi alij medici doctissimi usi sunt
 hoc auxilio in curandis dysentericis, quos omnes hic recensere ni-
 mis molestum foret. ALPIN. Conspicuum hanc veritatem mihi
 nunc planè ita reddidisti, ut deinceps maxime mihi cõstitutum sit,
 missionem sanguinis pro curanda dysenteria opportunissimum
 fore auxilium, atq; absq; eo maxima cum difficultate homines à
 dysenteria sanari posse. At optimum etiam erit, vt aduersariorum
 nuper allatis rationibus, quibus hoc auxilium in hoc affectu dam-
 nant, nunc etiam satisfacias. GVILAND. Ad ea, quæ apud Galenum
 scripta leguntur, præsertimq; in lib. 1. ad Glauc. quæ illorum opi-
 nioni magis fauere creduntur, respondendum est, ibi Gal locutũ
 fuisse de alui profluuiio, qui febris symptoma existit, febremq; se-
 quitur, vt accidens, quòd eius morem significare videtur. Nos ve-
 ro cũ de dysenteria loquimur, prout morbus est, cui sit febris con-
 iuncta, eius est symptoma. itaq; verba Galeni nihil nobis obsunt,
 dum loquimur de dysenteria, quæ morbus est a febre distinctus.
 Quòd si alibi, vt dictum est, in 4. lib. de vict. rat. in morb. acut. dixit,
 ,, Fluente aluo sanguinem non detrahes. Nã si fluor post detractio-
 nem

nem perseveret, vires prosternit, ego, ut recte hanc rem intelligam, ita rursus distinguo, alui profluuium fieri læsis intestinis primario affectu, aut stomacho. vel illis communicata læsione ab uniuerso corpore, aut ab aliqua parte, præsertimq; à iocinore, quo sane modo pleræq; diarrhææ biliosæ, & dysenterix gigni solent. Vbi igitur profluuium fit læsis intestinis, vel uentriculo, primario affectu, tunc sanguinis missio, atq; purgatio videtur damnanda, quãdo quidem ex illa euacuatione partes illæ pauco calore natiuo refertæ plus alijs debilitentur, & idcirco hoc auxiliij genere non iuuantur, sed potius læduntur. Orta uero fluxione biliosa, quæ abraferit intestina, idq; uel uniuersi corporis, vel epatis uitio, quo uiscere læso pleræq; fieri solent, proculdubio sanguinis euacuatio utilis erit, quæ non intestina labefactauit, etenim ab ipsis diuertendo biliosum sanguinem intestina ulcerantem, ipsis potius nõ parum roboris adijciet. Hinc uero fit, ut omnes ulcera tantummodo intestinorum curantes, & non hepar, tanquam causam, ex qua id mali creatur intestinis, pessime curant, ut dicebat Gal. in lib. 4. de artic. his uerbis:

,, Interdum enim quũ propter deiectiones acres, principio quidem
 ,, pinguedo, processu temporis quædam strigmenta, quæ ab intesti-
 ,, nis deradantur, vnà excernantur, pleriq; medici neglecto iocinore,
 ,, ulceri duntaxat intestinorum medentur, atq; idcirco ægrotantes
 ,, præcipitant. hoc igitur modo responsum sit ad eorum adductas
 rationes. Superest ut Aegyptios in biliosis dysenterijs, atque
 diarrhæis, quæ non intestinorum, sed uel totius corporis, uel hepatis
 uitio obortæ sunt, sanguinem mittentes laudemus. ALPIN.
 Idem faciunt in omnibus pestilentibus morbis, maximeq; in om-
 nibus exanthematibus, non minusq; peticulis uocatis, atq; paroti-
 dibus, carbunculis, atq; bubonibus. In ijs enim in principio, uiri-
 bus consistentibus, largè sanguinem mittere solent; in omnibusq;
 corporibus cuiusuis ætatis, uel temperamenti. Multis uero, pue-
 risq; maxime scarificatis cruribus, atque multis secta uena sangui-
 nem euacuant, & hæc de missione sanguinis à me dicta sint. Quibus
 ita cognitis, antequam mihi è memoria effluat, aliud tibi narrare
 cupio, id uero est, illorum multos à cibo mittere sanguinem. Quod
 fortassè tibi doctissimo medico, non parum rationi aduersari ui-
 debitur, hoc unum scio multos usum hunc in mittendo sanguine
 sectari; sed an optimus sit is usus, & à nobis recipiendus, ex te li-
 benter audirem.

com. 40.

Aegy-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

*Aegyptios medicos à cibo sanguinem mittere, atque
an rectè faciant etiam, illis, quibus sanguinem
mittere debent, potum aliquem pro-
pinare. Cap. VIII.*

A L P I N V S.

VLEVS Aegyptiorum medicorum à cibo consuescere mittere sanguinem nuper dictum est. Nuncque idem confirmo. Sæpissime etenim, qui ieiuno stomacho fieri missionem sanguinis alicui ægroto præceperim, ab Aegyptijs accusabar, me corpora ægrota alimento vacua tunc euacuare velle, atque ipsorum tum vires, tum functiones labefactare. Sæpius rogabam, ut mihi clarius hanc rem explicarent, vel docerent. qui in ipsorum sententiam ducere conabantur, dicebant, omnibus optimis medicis notum esse, sanguinis euacuatione corpora valde labefactari, facta plurima innati caloris ab emisso sanguine resolutione. Ideo si id fiat ante cibum ieiuno stomacho pertimescendam fore absque dubio a multa virium resolutione. Addunt non minus corporum amaram bilem ab euacuato sanguine fieri acutioram, multosque in syncopim stomachi iam vocatam inducere. **G**VILAND. Sed quæso, non tu rationibus illos falsos esse demonstrabas, an potius ab illis gratiam inire cupiebas, ipsos verè aut fictè laudando magis, ut cum ijs lites detrectares? **A**LPI N. Non ego vnquam fui tam viliori animo, vt eos mihi contradicentes pertimuerim, quinimo magis sæpe medicas difficultates coram nonnullis Turcis dominis persequi studebam, vt illi cognosceret quanti plus Aegyptijs nostri saperent medici. Negabamque illis ab omni sanguinis missione ægrotantium corpora debilitari, ac resolui. veluti ijs, qui ex multa plenitudine vel sanguinis, vel aliorum humorum grauati, ab emisso multo sanguine, vel pharmaco quoppiam in humoris copia exhibito exonerati, vires acquirant, sæpe fieri obseruatur. idque exemplo alicuius humeris multum pondus gestantis, qui uel omnino ab onere, vel aliqua in parte subtrahitur, collapsas ferè à labore vires recipit, illis persuadere conabar. Quos etiam redarguebam, qui in mittendo sanguine post assum-

ptum

ptum cibum, cum vsum non modo ipsorum multi sectarentur, verum etiam artis medicæ rationi illum consentire affirmarent.

Hunc igitur vacuandi sanguinis pessimum esse vsum mordicus affirmabam, veluti neque alterum illum eorum vsum laudabam, qui apud omnes est frequentissimus in missione sanguinis, vt ægrotis priusquam fecent venam, potum aliquem frigidum propinent.

GVILAND. Fortassè cibum assumendi ante sanguinis euacuacionem vsum ex Arabum clarissimorum medicorum mente illi defendere poterant, quando Auicenna lib. 1. fen. 4. hæc ad vnguem scri-

cap. 21.
 ,, pta reliquerit, dicens. Subtilitatem vero sensus habenti, & debi-
 ,, litatem, buccellę mūdi panis in rob acetoso bonum habente odo-
 ,, rem infusæ sunt dandæ. Et si fuerit debilitas complexionis frigi-
 ,, dæ, sint intinctæ in aliquo, quod sit sicut aqua cum zuccharo cum
 ,, Alefniati, aut in syrupo mentæ muscato, aut in myua muscata, po-
 ,, stea minuatur sanguis. Optimum igitur esse, priusquam sanguis
 euacuetur, eos aliquid cibi capere, qui stomachum debile, vel sen-
 sus acutioris obtinent, cum Auicenna dici poterit. Cuius senten-
 tiæ Rasim non minus grauissimum medicum esse, legitur in libro
 de phlebotomia, Vent. & Sang. ex mente Constantini, cum dixit:
 ,, Cholericis debent primo comedere, & postea minui: tamen de ci-
 ,, bo tenui admodum gallicelli, aut carnis hædinæ, aut de pane infu-
 ,, so in vino, aut succo granatorum. Sed ipsi, quorum corpora sunt
 ,, rara, condensentur, & postea minuatur. Cum itaq; hi præclarissi-
 mi medici in biliosis stomachis, in ventriculo debiliore oris, vel
 acutioris sensus laudauerint prius aliquid cibi fore ab ægrotis ca-
 piendum, quam sanguis mitteretur, mirum non fuit, si & Aegy-
 ptij, cum obseruassent pleraque illorum corpora habere stomachū
 debilem, ac biliosum, idem fore ab ipsis obseruandum ne animo
 linquerentur, sibi ipsis persuasum sit. Quod tamen minime aliquē
 Græcorum medicorum præcepisse legitur. quin potius contra in
 missione sanguinis eos memorię prodidisse compertum est. Gal.
 ,, in lib. 9. meth. med. dixit: Nam si precedat ciborum cruditas, tan-
 ,, to tempore differre venæ sectionem iubebis, quantum satisfacere,
 ,, tum ad eorum concoctionem, tum vt excrementa descendant, vi-
 debitur. hoc idem in pluribus alijs locis docuit, præsertimque in
 lib. de cur. rat. per sang. miss. atque in tertio epidem. Cui non mo-
 do omnes Græci planè assentiunt; verum etiam Arabes præcipui.
 ,, Quod ex Rase in nuper citato libro his verbis legitur: Quoties
 in

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

,, in stomacho cibariū fuerit, nulla fiat minutio, dum non fuerit di-
 ,, gestum, & egredietur substantia de intestinis, qui nisi emitti pote-
 ,, rit, emittatur cum clystere, deinde minutio fiat. & paulo post idem
 ,, ijs verbis clarius patuit, quæ sunt. Horribilis est minutio ante
 ,, digestionem cibi, qui est in stomacho, & mēseraica, quoniam
 ,, facta minutione attrahitur aliquid de eo, quod in venis & stoma-
 ,, cho est ad hepar, & meatus eius, respectu vacuitatis sunt stricti, &
 ,, incongruum est, quod attrahat crudum, ne fiat in venis humor
 ,, crudus nocius, & eis non digeretur, sed putrefit & augebit fe-
 ,, brem, aut infert ei aliquid peius, ideo expectanda est minutio si
 ,, opportuna fuerit, donec integre fiat digestio. Cuius signum ha-
 ,, bebitur per urinam croceam, & alleuiationem corporis, suscitato
 pauco appetitu cibi. Quid igitur dicemus, quando ita periculum
 fit (his grauiſſimis medicis doctis) post cibum mittere san-
 guinem, vt multos Aegyptiorum facere, dictum est. reprehende-
 mus ne illos hac in re, an potius eos recte facere affirmabimus?
 Haftenus tu quid sit pro utraque parte sentiendum, responden-
 dumque, recte intellexit. ALPIN. At ego ex te hoc dubij explicari
 velim. GUILAND. Hæc in responsione sunt prænoscentia. In
 primisq; in sanguinis missione primam operationem esse, eiusdem
 euacuationem, quam duo alij effectus sequuntur, scilicet venarum
 inanition, & spiritus calorisve diminutio, quam sequitur vniuersi
 corporis refrigeratio, veluti inanitionem venarum omnium suc-
 cessiua partium attractio. Atque à modica sanguinis facta in ue-
 nis inanitione, pauca, & ab immodica multa fiet sanguinis attra-
 ctio, quemadmodum etiam immodicam sanguinis uacuationem
 sequitur immodica caloris naturalis resolutio, vel diminutio, atq;
 hanc omnium corporis partium refrigeratio, qua omnes functio-
 nes in deterius abeunt. Ab hac postrema spirituum immodica
 resolutione, syncopis vel animi deliquium fit, quæ plerumque fit
 resolutis viribus a plurima sanguinis euacuatione. Excitatur etiã
 sæpissime is affectus, stomacho valde imbecillo effecto, cuius vires
 facile à modica etiam sanguinis uacuatione resoluuntur, vel eius
 ore valde sensibili existente, vel biliosis humoribus acrioribusque
 oppleto. In ijs itaque uentriculo aliquo trium, nunc dictorum
 modorum læso, atque ægroto, non esset mittendus sanguis. Quan-
 do Gal. lib. 9. meth. med. os ventriculi nimium sensibile, aut imbe-
 cillum, uel amara bile redundans, dixerit, prohibere sanguinis
mis-

missionem, quam dum moliri cogimur, acutorum morborum urgente aliqua occasione, Arabes multi volunt os ventriculi paulo cibi muniendum esse, ac roborandum, ne in syncopim ægroti labantur, malumq; augetur bile amariore facta, à uentriculoque intra uenas rapta. Qua mēbri roboratione ac defensione à syncope, ut iam dixi, multi ægrotis euacuandis paululum cibi offerunt, atq; multi vice cibi exhibent aliquem frigidum potum, cum aliquo syrupo robur ventriculi respiciente, atque hic vsus potandi ante missionem sanguinis, vel statim ab emissio, uel dum educitur, est ferè apud omnes satis frequens, qui etiam ut alter cibandi in malum est apud ipsos deductus vsus, sed de potu paulo post dicemus. De cibo uero ante missionem sanguinis, ægrotis concedendo sum huiusce sententiæ, illud institutum inutile esse, neque citra periculum exerceri. In corporibus enim stomachum, neque imbecillum, neque nimium sensibile eius os, neq; cum multa amara bile obtinentibus, cui dubium summum errorem esse, à cibo mitti sanguinem. Nihil enim ipsa ab emissio sanguine patientur, neque vires admodum resoluentur. Cibus uero multi mali causa fieri poterit, namque incoctus intra uenas attraheretur, quo venæ obstruerentur, quibus obstructis putredo & febris necessario aueretur. Quare in ijs non erit exercenda sanguinis missio statim à cibo. In alijs uero ægrotis, habentibus, ut supra dictum est, uentriculum uel imbecillum, uel acutioris sensus, uel amara bile redundatē, nunquam si fieri potest ad missionem sanguinis est ueniendum, quòd si à magno morbo cogemur id facere, possumus præcepto Aegyptiorum uti, ut detur aliquid cibi uel potus. Mihi tamen magis potus, quàm cibus arridet. proinde illos magis laudo, qui aliquo potu utuntur, quo acutum oris uentriculi sensum, uel bilis calorem, atque acrimoniam obtundant, atque attemperent. ALPIN. Quibus sanguinem mittere uolunt, ne in syncopem incidant, aquam simplicem crudam saccharo commixtam, cum modico, succi limonum, exhibent: quam potionem, ut postea dicemus, ipsi per excellentiam sarbet appellant, atque ipsam uel stillatitiam calaf, uel de nenuphare, uel de sonco, uel endiuiā cum aliquo syrupo refrigerante ueluti est violatus, nenupharinus, rosatus, de succo limonum, uel de acetositate citri. Alij eandem cum uino granatorum, atq; saccharo, atque alij exhibent aquam infusionis, florum calaf, uel berberorum, uel tamarindorum cum saccharo. Atque alij aliam offerunt

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ferunt potionem, de quibus postea loquemur. Quæ omnia videntur idonea auxilia ex calida temperie imbecillo ventriculo, vel acutioris sensus, atque bilioso siue picrocolo, ab eo enim potu, exiente sanguine, non facile in deliquium animi ægroti concidūt. Quid mirum enim est, frigidæ aquæ potu à syncope egrotos defendi posse, cum ea tantum in facie proiecta, iam ortum deliquium animi imitescere compertum sit? GVILAND. Aquæ illiusce potus vsum ijs, quibus sanguis statim mittitur, noxium potius, quàm utilem apud eos iudico, quando vt ex te audiui, non modice, sed large frigidam aquam illis propinent, qui etsi videantur tunc iuari, qui rectè perferant sanguinem missionem, tamen paulo post nimium refrigerato ventriculo, aliquam noxam sentient, maximeq; etiam quia ab ipsa intra venas rapta ægrotos in hydropem incidere posse Auicennas testatum reliquit. Quod eius uerba ita explicant:

„ In eo, qui phlebotomatur, super potum aquæ plurimæ timetur
 „ hydropisis, propter expulsionem aquæ attractæ cum sanguine ad
 „ profunda membrorum: Quare oportet, vt sit occupatus in pro-
 uocanda vrina, & ea, quæ sequuntur. Neque rectè utilitatem aquæ in facie proiectæ calorem intus protrudentis, qui tunc viuidior in ventriculo, alijsq; internis membris fit, ei utilitati esse cõparandam iudico, quæ per os potu aquæ in stomachum assumitur, quando hæc non modo calorem non uiuificet, sed potius immi-
 nuat, atque extinguat, & illa foueat, atque roboret, ab extrinsecus partibus ad interna uiscera eo recurso. hæc sufficiant, de ijs quæ manduntur, & potantur, in missione sanguinis: vtilius nunc erit, ut ad modos, pro quibus illi sanguinem mittunt exponendos, accedas. Ne tempus in his amplius conteramus.

Quot modis Aegyptij sanguinem mittere soleant. Cap. IX.

GVILANDINVS.

QUOT modis medici illi sanguinem mittere nunc consueuerint, ex te audire desidero, ex quo sermone non parum ego uoluptatis accipiam, quando apud illos medicos cogitem, præter eam rationem, qua nostri medici in mittenda

da

do sanguine utuntur, aliquos alios in usu esse mittendi sanguinis modos, quos nostris non minus pro uarietate præsidiorum, quam utilitate multa, maxime gratos fore existimo. Igitur si placet, de his sermonem instituas. ALPIN. Tribus modis eos mittere sanguinem ibi obseruauit, ac cognouit, quippè per uenarum, & per arteriarum sectionem, atque tertio per scarificationem cutis. Venarum enim sectione non secus quam nostri, nacti ab acutis, atque magnis morbis occasionem, sanguinem mittunt. sed à plurimis uenis, quæ apud nostros medicos non sunt in usu, missionem sanguinis exercent, ueluti sunt uenæ temporum, frontis, aurium, angulorum oculorum, nasi, labiorum, gulæ, atque aliarum partium aliæ, quas paulo post recensebimus. Arteriarum pro missione sanguinis etiam sectionem, apud ipsos esse non minus in usu, quam uenarum ad multos chronicos morbos profligandos, omnes, qui ea loca habitarunt testes existunt. Et ego hisce oculis sæpe uidi frontis, aurium, manusq; arterias sectas, quæ non secus quam uena breui tempore coaluerunt. Harum usum pro mittendo sanguine, Aegyptiorum, Arabumq; proprium esse existimo, quando alibi nusquam gentium, neque uiderim, neque audierim obseruari talem missionem sanguinis, quæ etsi multis ad multos morbos idonea, ac multum utilis esse uideretur, non tamen arteriarum sectionem tutam, atque sine magno periculo exerceri posse quisquam affirmabit. magna si quidem cum difficultate, & non sine multo uitæ discrimine sectæ arteriæ coalescere possunt, ut & apud Galenū & alios præclarissimos medicos planè constitutum est. Sed de his suis locis loquemur accuratius, atque uberius. Cute etiam scarificata, frequentissime, atque familiarissime mittunt sanguinem, in pueris, mulieribus, atque Eunuchis. Scarificant autem ad mittendum sanguinem, crura, aures, nares, labia, & ab his partibus scarificatis absque ulla cucurbitula sanguinem euacuant. Aduertant medici nostri temporis, illos nunquam ab illis scarificatis partibus pro educatione sanguinis ullo cucurbitularum genere uti, sed earū uice dulcis aquæ calido balneo, nec unquam pro uniuersali corporis euacuatione cucurbitulis sanguinem educunt, sed solum pro partis alicuius euacuatione molienda, præsertimq; capitis, neque præterea partibus corporis cucurbitulas affigere solēt pro mittendo sanguine, occipite atque collo exceptis, à quibus in oculorum morbis, multisque alijs calidis morbis capitis, semper facta uni-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

uersali corporis euacuatione, scarificationi cucurbitulis appositis sanguinem mittūt. Cucurbitule etiā, quibus illi medici vtuntur ab ijs, quę apud nostros in vsu existūt planè diuersę spectantur, illiq; diuerso modo ijs vtuntur. Quando eas non igne, vel aqua, vt nostri faciunt, sed spiritus attractione cuti affigunt. Sanguinis missionem per hirundines prorsus negligunt, quod ibi hæ fortasè non nascantur, neque reperiantur. Hiq; modi existunt, quibus illi medici sanguinem mittunt. Nunc vero de omnibus uenis, quarum sectionem pro sanguinis missione frequentant, loquendum est.

De uenis, quę in vsu sunt, apud Aegyptios pro molienda sanguinis missione. Cap. X.

A L P I N V S.

APUD medicos Aegyptios pro missione sanguinis faciendā omnes vtique venę in vsu existunt, sed quę magis familiares apud ipsos habentur, sæpiusq; frequentantur, sunt temporum, frontis, magnorum angulorum oculorum, auriū, nasi, narium, labiorum, præsertimq; inferioris labij, linguę, occipitis, colli, atque iugulares, cubiti, manus, poplitis, surarum, atque tali. Vfus vero uenarum capitis apud illos frequentissimus, atque familiarissimus est, quod sæpe ingens ipsorum caterua oculorum lippitudinibus corripiantur, atque afflicentur. Quibus occurrunt, sanguinis in primis facta euacuatione, ex cephalica, cubiti directę parti affectę uel magis læsę respicientis, & mox secta vena frontis, deincepsq; non desinente morbo, magnorum angulorum oculorum. Multi priusquam ad venā frontis accedant, missionem sanguinis ex occipite, atq; partibus proximis post aures positis, cum scarificatione appositis cucurbitulis procurant, atque mox non sublata oculi inflammatione, ad alias nuper dictas secandas descendunt. GVILAND. Rectè in ijs secandis se gerere videntur, quando, ut Gal. in lib. de constit. art. med. docuit, sanguinis euacuationem affectę parti per vicinarum partium venas fieri oportere, ueluti his uerbis apud ipsum legitur: His ergo docentibus, qui in coxendicem fluxus decubuerunt, per poplitum, ac malleolorum euacuabimus

,, euabimus venas, uti sanè, & quæ in vteris hærescunt: quæ in tho-
 ,, race ac pulmone habentur, per uenam cubiti internam: Quæ in
 ,, capite & in collo ex humeraria. Proximarum enim, omniumq;
 ,, affectæ particulæ venarum euacuatio optima est ac facillima.
 Prouidere itaque oculorum inflammationibus per has sectas ue-
 nas rectè videntur. Sed quo nam modo ipsi paruas, uixq; appa-
 rentes multarum partium uenas secare queunt. ALPIN. Certè
 Chyrurgi Aegyptij, siue operarij in scindendis venis, longe nostris
 accommodatiores, ac peritiores obseruantur, tenuissimas siquidè
 ac multum obscuras venas commode ac tutò secant. Quod etsi
 tutò faciant, nihilominus in multis partibus, ubi hæ minime uenæ,
 vixq; conspicuæ cernuntur, scarificatione vtuntur, pro euacuando
 sanguine, veluti faciunt ab auribus sanguinem mittere volentes,
 venis intra extraq; ipsas scarificatis (Quamquam Gal. in 6. epi-
 dem. Hippocratem reprehenderit, dicentem: Cedmata curantur
 ,, scarificatis uenis quæ intra aures sunt) Idemq; in labijs, gingiuis,
 naribus, collo, cruribusq; facere obseruantur. à quibus partibus
 scarificatis non æque copiam sanguinis euacuant, namq; ab auri-
 bus, labijs, gingiuis, collo, paucus emanat sanguis, cuius pauca
 quantitate ex auribus infantium detracta (hec enim aurium sca-
 rificatio propria ferè puerorum ibi existit.) atque etiam à la-
 bijs, gingiuisq; eductum sanguinem etiam in adultis præcedente
 vniuersali euacuatione, mederi posse malis illarum partium arbi-
 trantur. GVILAND. Expecto etiam ut dicas, quibus malis occur-
 rant ex sectis ijs singulis nuperdictis venis, pro sanguinis euacua-
 tione facienda. De cuiusque igitur sectionis, qua hi utuntur pro
 missione sanguinis, vtilitate, nunc te uerba facere cupio. ALPIN.
 Dico igitur a uena frontis factò principio, eam Aegyptios secare,
 atque ab ea sanguinem mittere, in maximis capitis doloribus, ac
 inflammationibus: quibus malis sanguinis euacuationem ex ista
 uena celebratam verè conducere Hippocr. lib. 5. aphorif. & Gal. aph. 68.
 tum in lib. de curandi rat. per sang. miss. tum in 13. meth. nos do- cap. 19.
 cuerunt. Itidemq; uenas temporum, magnorumq; angulorum cap. 11.
 oculorum ipsi in ijsdem affectibus secant, quibus ab ijs sectis uenis
 missionem sanguinis conuenire Gal. in lib. de Anatomia viuorum,
 scriptum reliquit; quippè in capitis doloribus, præsertimq; hemi-
 craneis, atq; in antiquis opthalmijs, & lachrymis, pano, scabie pal-
 pebrarum, nyctalope. Venas uero post aures, atque intra aures

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

secant in pueris aliquo acuto morbo vexatis, præsertimq; in calidioribus capitis morbis. Nariumq; & nasi venas incidunt in antiquis doloribus capitis, atque in oculorum etiam passionibus, facieiq; ruboribus, & inflammationibus, proximas naso particulas lædentibus, vt est gutta rosacea. **GVILAND.** Hunc venarum vsum, atque vtilitatem fortassè eos à Galeno accepisse, dicendum erit, qui in lib. 1. de comp. med. secundum loc. hæc eadem à te narrata

cap. 3. ,, ad unguem his verbis scripserit, dicens: Quod si affectio (vt potè
 ,, dolor capitis) perseveret, venæ sectione à naso, aut fronte, aut cucurbitis affixis vtitor, sanguinis à locis affectis detractiones in affectionibus inueteratis conuenire omnes medici fatentur. **ALPIN.**

Et labiorum, gingiuarumq; venas secant, vel potius scarificant, in faucium, gutturis, oris, gingiuarumq; inflammationibus, atque in dentium maximis doloribus, à dentium gingiuarumq; morbis, atque labiorum fissuris scarificatione gingiuarum, ad dentium radices ter quaterq; in mense facta, se longo tempore præseruant, eas vero scarificant acutissimo stilo argenteo, vel aureo. Mittunt etiã sanguinem sectis sub lingua venis in gutturis, asperæ arteriæ, faucium, & tonsillarum inflammatione, non secus quàm nostri faciãt. Collum vero atque mentum scarificant, in gutturis maximis inflammationibus, ab ijsq; sanguinem mittunt, appositis cucurbitulis. Quod ex Galeno faciendum, in ijs morbis in 6. de compon.

cap. 3. ,, med. secundum locos, his uerbis docemur. Si vero nihil tale apparuerit, augefcatur tamen malum, ita, vt ægre transglutire possint ægri, vt suffocationis principium sit nobis suspectum, alius fortè clystere, aut glande subducenda est, & uena cubiti secanda cucurbitæq; cum scarificatione collo ac mento affigendæ. **GVILAND.**

cap. 19. Quasi istæc omnia Gal. confirmat de missione sanguinis à venis capitis, quæ tu nunc dixisti, in lib. de curat. per sanguinis miss. ita dicens: Quo circa quæ in gutture & arteria graui torquentur inflammatione, in principio quidem secta in cubito uena, post principium autem in ipsa lingua magnifice prodest, incisis videlicet venis, quæ in ea sunt, ambabus. Sic indurata phlegmones in oculis reliquæ, secta, quæ ad magnum decurrit angulum uena, mirifice iuuantur: Sicut capitis grauitates, & inueteratos in eo ex plenitudine dolores leuare, manifeste solet tusa in fronte uena: ac incipientes, aut etiam vigentes per cucurbitam in ceruice procurata retractio, interim quidem solam, interim cum scarificatione.

Sed

Sed tu perge reliqua enarrare. ALPIN. Iugulares venas non minus fecant in maximis, tum gutturis, tum cæterarum partium respirationi subseruientium inflammationibus, atque tumoribus, maximeque in angina suffocante. Multo etenim sanguine ex altera iugularium secta uena, euacuato, multos ferè planè suffocatos ad vitam reddiisse, à multis illorum, atque à me obseruatum est. Neque mirum, quando & Auctor lib. de Anat. viuorum hæc scripta reliquerit: Et ex istis sunt duæ iugulares, & minuuntur in principio lepræ, & fortis anginæ & angustia anhelitus, & in asthmate acuto & in rauedine vocis, & in apostemate pulmonis, & in spirandi difficultate, quæ ex multo sanguine fit calido, & ægritudinibus splenis, & laterum. De aliarum vero venarum vtilitate nihil amplius dicam, quando satis omnia, quo ad illorum usum hæcenus dixerimus. De crurum uero auriumque scarificatione, à quibus partibus per scarificationem absque cucurbitulis mittunt sanguinem, aliàs suis locis loquemur. Atque hic est illarum omnium venarum apud Aegyptios frequentatus usus, & utilitas. Quæ omnia non dissentire videntur a Galeni doctrina. In lib. enim nuper dicto, si tamen eius est, de venarum temporum, iugularium, magnorumque angulorum oculorum, atque omnium aliarum usu atque vtilitate eadem planè leguntur, & illarum, quæ in naribus existunt, fronte, lingua, in lib. 2. & 6. de comp. med. secundum loc. non minusque usus cucurbitularum in collo & mento, atque post aures in lib. de oculis, atque in 6. epidem. GUILAND. Priusquam ulterius progrediaris lubet aliqua aduersus ea, quæ de usu uenarum, quæ sunt in magnis oculorum angulis atque post aures positæ, ex Aegyptiorum instituto dixisti, nunc in medium afferre. Nam author lib. de anat. viuorum dixit: Et duæ uenæ temporum, quæ flexuose incedunt: & duæ uenæ quæ sunt in angulis oculorum lachrymalibus, nõ apparent multum, nisi propter constrictionem suffocantem, & in ipsis non est profundandus phlebotomus, quoniam fortè fierent fistulæ, & non egreditur sanguis nisi paucus. Ex his igitur apparet usum uenarum, magnorum angulorum oculorum neque tutum, neque multum vtilem esse, quando ab ijs sectis uenis, & fistularum impendat periculum, ex parte subiacente ad suscipiendas fistulas facillima, atque cum parum etiam sanguinis per earum uenarum sectionem euacuetur, parum vtilitatis esse possunt. Eas uero quæ intra, extraque aures cernuntur, quas tu se-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

care illos affirmasti, certum est Galenum, Hippocratem in 6. epid.
 reprehēdisse, qui dixerit, Oedemata curari scarificatis quæ in aures
 sunt. De uenis autem post aures positis Hippoc. hæc in lib. de
 cap. 11. ,, aere loc. & aquis memoriæ prodidit: A principio morbi utram-
 ,, que uenam retro aures incidunt, quo factò, sanguine multo pro-
 ,, manante somnus eos corripit præ imbecillitate, sicque obdormi-
 ,, scunt, quorum quidem aliqui depulso somno sani exurgunt, ali-
 ,, qui uero minime. Acq; mihi sanè uidentur ea medicatione seip-
 ,, sos perdere: uenæ enim retrò aures sunt, quas si quis secet, sterili-
 tatem inferet his, quibus secantur: Quamobrem ex ijs apparet,
 primo magnorum angulorum uenas parue esse utilitatis, quòd
 per ipsarum sectionem paucus sanguis educatur, & secundo, auriũ
 nuper dictas sectas uenas sterilitatis, atque exitiosi somni aliquan-
 do esse causam, ideo illarum usum haud à nostris medicis arripien-
 dum puto. ALPIN. De uenis magnorum angulorum in oculis
 Galenum dixisse, paucum sanguinem uacuari, atque impendere
 cap. 9. ,, periculum ex ipsarum sectione futurę fistulę, uerissimum est, si ta-
 ,, men is eius est liber. quando in alio libro de curat. per sang. miss.
 ,, de ijs uenis, hæc etiã scripserit: Sic induratę phlegmonarũ in ocu-
 ,, lis reliquię secta, quę ad magnum decurrit angulum uena, mirifice
 iuuatur. Ego uero semper quantam uolui sanguinis copiam, ab
 his sectis uenis in multis corporibus detraxi. Francisco enim Ri-
 gono, Georgij Hemi, eo tempore ibi pro Serenissima, simulq; fœ-
 licissima Veneta Republica, Consulis clarissimi, Oeconomio, diffi-
 cili oculorum lippitudine afflicto, uena, quæ dextri oculi magnum
 perreptat angulum, dissecta, sanguis ad librarũ pondus sepe detra-
 ctus est. Nullisq; etsi in pluribus istius uenę sectionem obserua-
 uerim, exinde fistulam obortam fuisse obseruaui. De uenis uerò,
 quę tum intra, tum extra aures existant, quas omnes scarificatione
 fecant, quamquam in illarum sectione Gal. Hippocratem repre-
 henderit, nos posterius, ubi de scarificatione aurium sermonem
 habuerimus, quid sentiendum sit dicemus. Quod uerò apud Hip-
 pocratem legitur in lib. de aere loc. & aq. de uenarum post aures
 positarum sectione, atque ab illa uacuato copioso sanguine, cum
 sterilitatem induci, tum immoderatos somnos, partim uerum, par-
 tim falsum est. Etenim ex larga sanguinis per illas uenas dissectas
 euacuatione homines in profundissimos, longissimosque somnos,
 prolabere, non est mirum, multa ex inde cerebri facta refrigeratio-

ne, ab imminuto calore natiuo, ob multam cum sanguine simul spirituum factam dissolutionem. Minime tamen obseruatum est, aliquam ab ea sterilem euasisse. Memini iuuenem Christianum natione Cophtum, annos natum supra viginti, Aois appellatum, Cayri ab appositis cum scarificatione cucurbitulis post aures, ob oculorum difficilem opthalmiam, illisq; venis profunda, more illorum, scarificatione facta incisis, ac plurimo vacuato sanguine, in profundissimum somnum incidisse, ex quo multi mortuum ipsum sunt arbitrati, qui tamen post tres dies expergefactus, conualuit, paucosq; post menses puellam pro uxore duxit, cum qua filium habuit. hæc q; à me obiter de his dicta sint. **GVILAND.** Venas capitis multas quippè temporum, angulorum oculorum, nasi, frontis, & alias non nisi propter constrictionem suffocantem apparere, vt commode secari possint, Author libri de anatom. viuorum docuit. Propterea nescio an Aegyptij illas ita parent, ut intumescant more nostrorum linteo quam fortiter collo deuincto, vel alio utantur, vt idem præsent, artificio. Amplius duo etiam alia scire ex te cupio, quorum alterum est, quo pacto iugularem venam apparere faciant, qua q; in parte rectè appareat. non minusque quomodo ab ijs secetur. Demum idem de ea, quæ in poplite scinditur à te dicendum puto. **ALPIN.** Eodem modo, quo nostri facere obseruantur, Aegyptij vtuntur in secandis omnibus capitis venis, ligantes collum linteo, quam fortiter, vel etiam frontem proscindenda vena frontis; In secanda uero altera iugularium, in primis collo eodem modo fortiter linteo deuincto, ægrotum caput flectere, atque inclinare ad oppositam partem iubent, venamque per rectitudinem tundunt: ac vacuato sanguine, caput præter quod ad oppositum inclinantes distendunt, obliquè flectunt, vt venæ sectio obtegatur, faciliusque coalescat. Secant itidem sub poplite venam, facta ligatura sub genu, interimq; etiam supra genu. Sed sepe non apparet, maximeq; in ijs quorum corpora venis exiguis referta sunt. Sed tempus est, ut ad arteriarum sectionem, qua Aegyptij non secus quam in venis vtuntur, transeamus.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

*Aegyptios arterias pro sanguinis missione non secus
quàm venas secare. Cap. XI.*

ALPINS.

AEgyptiis sanguinis vacuatio per sectas arterias non minus quàm per uenas, familiarissima est, & absque ullo timore eas secant ad quamplurimos curandos morbos. Vsumque sanguinis vacuationis per ipsas sectas frequentissimum habent, ac pro tutissimo auxilio, diuinoque secreto, ad diuturnas oculorum ophthalmias, atque inueteratas, nec non ad capitis, viscerumque multorum antiquos, diuturnosque dolores. In hisque malis audacissime illi non secus quàm venas, arterias secant, atque ab ipsis sanguinem mittunt. **GVILAND.** Mirabile nunc ex te de arterijs audio, quòd ipsas pro mittendo sanguine illi medici secare audeant, atque ita familiariter & tutò, per inde ac in venis facerent, hoc certè non possum non multum admirari, maximeque cum nemo nostrum hanc prouinciam aggredi hactenus ausus fuerit. Harum siquidem sectarum arteriarum vsum pro missione sanguinis, non modo omnibus medicis recentioribus, verum etiam antiquis maxime suspectum fuisse, multorum testimonijs planè constat. Neque immeritò Gal. in lib. de cur. rat. per sang. miss. hæc loquente: Quin & interiisse quosdam noui ab arteria interiori in cubito, venæ subiecta, nonnullos quidem protinus ob uinculum circumpositum, uolentibus medicis sistere sanguinis eruptionem, in gangrenam incidentes: alios postea in aneurismate manu curando defunctos. Quo timore non iniuria in animos, tum antiquorum, tum recentiorum medicorum iniecto, exinde omnes abhorruere sanguinis missionem per arteriarum sectionem faciendam, tantiq; remedij usum hinc paruifecerunt, atque neglexerunt. quid itaque ais, tantam illis medicis Aegyptijs nunc inesse audaciæ, ut omni abiecto timore, magnisque neglectis periculis, arterias, usque ad mittendum sanguinem secent? **ALPIN.** An non tibi videntur medici tutò posse arterias secare, quia fortasse sectæ arteriæ nequeant coalescere, atque hinc aneurismatis periculum impendere, tandemque exitij? Fortasse nunc eorum tibi non uenit in mentem, quæ Gal. hæc de re scripserit in libro 5. methodi, quæ sunt huiusmodi.

cap. 13.

cap. 6.

De

De arteria autem vulnerata iam dictum est, nonnullis medicorum
videri non posse fieri, ut coeat. Atque asserunt aliqui quidem so-
la experientia se contentos professi: Alij uero etiam ratione usi
eiusmodi, siquidem duram esse ac cartilaginem aiunt alteram ar-
teriae tunicam, talium uero nihil posse in unum coire, cum sit mol-
lium tantum corporum in unum coeundi habitas: ut tum in ex-
ternis, uidelicet nullo nec lapide cum lapide, nec testa cum testa
unquam coeunte: tum uero in nobis ipsis, quando nec cartilago
cum cartilagine, nec os cum osse coalescat. Non enim fracta of-
sa per unionem coherent, sed per callum eum, quem Graeci poron
vocant, ceu glutino iunguntur: siquidem arteriae natura difficul-
tatem quidem durioris tunicae suae glutinandae, prorsus indicat,
non tamen eiusmodi, quae euinci omnino nequeat, neque ita est
ficca & dura, ut os uel cartilago, immo longe his mollior, ac magis
carnosa. Quo utique minus de unienda sectione eius est despe-
randum, ubi tum ipsa sit parua, tum hominis corpus natura mol-
le. Videtur autem experientia quoque ipsa rationi subscribere:
cum & in pueris & in mulieribus propter corporum humiditatem,
& mollitiem, eam uiderim glutinari, & in uno iuene, cui (ut di-
ctum est.) exigue erat incisa. Cum uero sanatur difficilior sit ar-
teria, quam uena, non tamen est medicamentorum admodum diuer-
sus in utraque usus, immo specie plane idem maioris, minorisque
ratione euarians. Quippe tanto siccioribus medicamentis eget
arteria, quam uena, quod si carnem circa gigni est opus, eadem
ambae requirunt. atque haec Gal. Ex quibus cum constet arterias
sectas posse coalescere, quamquam non ita facile id sit, cur & nos
non fatebimur, tuto posse earum aliquas pro mittendo sanguine
secari? nec ab ipsarum sectione, semper aneurismatis pendere pe-
riculum? Mihi quidem hoc uidetur, uerum ratione in primis,
quod arteriae sectae possint coalescere, atque mox experientia Aegy-
ptiorum omnium, quos saepissime uiderim multas in multis egro-
tis secuisse, absque ullo discrimine uel timore, nullumque a secta
aliqua arteria obijisse uidi. quinimo multos exinde sanatos fuisse.
Galenus etiam uisus est hoc non modo, non reiecisse remedium
uerum tuto medicos utique arterias secare posse confirmasse, atque
easdem coalescere posse. Etenim ipse in libro de curat. per sang.
miss. circa finem dixit: postquam per insomnia monitus arteriam
secui, quae est inter pollicem & indicem, & sanguinem ea secta misi,
beneque

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

beneq; successit, atque uidi etiam magistrum quendam Pergami
arteria cubiti secta, à lateris dolore liberatum absque ullo aneurif-
,, mate. atque hæc etiam subiungens, ait: Hæc itaque mihi persua-
,, ferunt, ut subinde in summis artubus, immo & in capite arterias
,, secarem in omnibus doloribus, qui à calida, spirituosaq; substan-
,, tia nasci uidebantur, & maxime in membranis: quorum dolor
,, punctiōni similis est, ac sensim expanditur, pungente quidem sen-
,, su una in parte, tanquam in affecti loci centro infixō. *GVILAND.*
Non differt mea hæc in re è tua sententia, quinimo eidem addictus
sum, existimoq; non esse desperatam arteriarum sectarum unionē,
atque coalescentiam. duo tamen existunt, quæ mihi huius rei ue-
ritatem non parum ancipitem reddunt, quorum alterum est,
pulsus in arterijs motus, qui uidetur ualde efficax ad uitandam
arteriæ unionem, ulcerisq; sanationem. *Gal.* enim pulmonum vl-
cera sanari non posse ob continuam pulmonum motionem, non
immeritò docuit, cum ex motu vulnera, quæ coaluerunt, facile
denuo rumpantur, atque aperiantur. Cogito itaque motum con-
tinuum arteriarum ipsis, quo minus coalescant, atque sanentur
esse multo impedimento, quæ difficultas augetur à duriori substan-
tia arteriarum, qua sectæ arteriæ multo difficilius uenis sanari pos-
sunt. *ALPIN.* Galenus ait, arterias dura sanè substantia præditas
esse, non tamen ea, quæ nullam recipiat coalescentiam, atq; unio-
nem. Illi uero arteriarum, præualido motui facillimo ac tutissi-
mo remedio occurrunt. Sectioni enim arteriæ, probè in primis
vnitæ digitis frustrum æris planum, rotundum, & crassum super-
ponunt, ipsumq; ualide, ei annectunt, & fortiter ligant, ut ualide
arteriam comprimat, atque eius pulsui ualide obstitat, ne rursus
vulnus aperiatur. *GVILAND.* Hæc sufficere mihi videntur, ad de-
monstrandum rectum in arteriarum sectione usum, & hac ra-
tione tuto illos medicos operari posse existimo. Nunc te
quas illi suant arterias narrare decet, atque quonam
modo, tum illas suant, tum sectas sanent, ab
aneurismateq; defendantur, & in qui-
bus malis earum sectione pro mit-
tendo sanguine, illi
utantur.

De arterijs, quas Aegyptij secare solent, atque quomodo illas secent, & curent, & in quibus etiam morbis ipsarum sectione utantur.

Cap. XII.

ALPINS.

IVS regionis medici omnium arteriarum, quæ in capite cernuntur, sectionem pro sanguinis uacuatione aggredi solent. In antiquis enim capitis doloribus, maximeq; cum pulsu affligentibus, in omnibusq; etiam capitis inflammationibus, arteriam frontis, temporum, atque eam quæ post aures est posita, secare solent, idq; foeliciter ipsis accidit, ex his uero omnibus eam, quæ in fronte existit, frequentius ad illius affectus scindere solent, præsertimq; in antiquatis ophthalmijs. Multos, qui uel antiquum capitis dolorem pertulerant, uel oculos longo tempore habuerunt lippientes, per sectam frontis arteriam sanguine euacuato subito, quasi præstigio quodam sanatos fuisse Cayri uidi. Harum itidem earundem arteriarum usum Galeno fuisse plane cognitum, uerba ab eo in lib. 14. meth. tradita probè manifestant, quæ hæc existunt: Oportet autem de raso capite curiose tangere, tum quæ retro, tum quæ secundum utramque aurem sunt arterias: præterea, quæ in fronte, & quæ in temporibus sunt. Quarum quæ calidiores alijs apparebunt, ac maiorem exhibentes pulsum, hæc sunt incidendæ. Quæcunque uero & parua & propè cutem resident, harum uel si partem aliquam excideris, ueluti facere in crurum uaricibus solemus, aptius erit. Quod & apud illos frequens est, neque immeritò, quando arteriæ, quæ calidiores atque grandiores apparent, multum sanguinem excelsatum, uel aliquo flatu permistum contineant, eoq; repletæ distendantur: qui per eas sectas, tum euacuatur, unà cum halitu, tum refrigeratur. **GVILAND.** Quæso ne te narrare pigeat, an apud illos medicos uideris nuper dictarum arteriarum aliquam sectam, ut uenæ à nostris secari solent, simulq; extractam, uel exustam fuisse. Quando in lib. de Anat. uiuorum hæc de his legantur: Ex arterijs uerò, quæ sunt in capite est arteria temporis, quæ quandoq; aduritur,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ritur, & hoc fit, ut rheumatismi subtiles constringantur, qui ad oculos descendunt. & duæ arteriæ, quæ sunt post aures, quæ phlebotomantur propter species ophthalmiæ, & principium aquæ, & nyctalopes, & antiquum dolorem hepatis, in earum tamen phlebotomia semper existit timor, & tardatur consolidatio. ALPIN. Nunquam illos medicos vidi arteriam aliquam totam secuisse, vel extraxisse, sæpissime tamen phlebotomam non secus quam venam fuisse in multis oculatim vidi. Sæpissime ad prohibendos catarrhales fluxus in oculos, temporum arterias exurunt. In omnibus sanè Aegypti locis quamplurimos exustis temporibus, ob eam causam cernes, is vero arterias illas, atque alias exurendi usus ab Aethiopia illuc delatus est. Nam Aethiopum, Abissinorumque plurimi eum modum exurendi affectant. Nunquam vidi aliquem usum fuisse sectione arteriarum, post aures positarum, pro lippientibus, atque ijs, qui hepatis dolorē patiuntur, hepate enim affecto illam secare solent arteriam, quæ inter pollicem digitum, & indicem manus pulsat. Quod a Galeno quoque comprobatum fuisse legitur in lib. de curat. per sang. miss. Audiui ab illis medicis etiam iugulares uenas in suffocantibus affectibus secari, quod ego nusquam in illis locis vidi. Secant in manu, ut dictum est, positam inter pollicem & indicem digitum, ab eaque mittere sanguinem solent ad omnes internorum viscerum dolores, atque inflammationes. Hæc sunt arteriæ, quas eos ad sanguinem detrahendum, secare per id temporis obseruare potui. GUILAND. Illos mihi in multam gratiam reduxisti, qui non modo omnes Græcos, Arabesque antiquos medicos longè in hoc superarint, cum nunquam ipsorum aliquem fuisse legatur, qui sectione arteriarum ita familiariter, & tutò usus fuerit, sed fortassè multis secretis auxilijs uel medicamentis sectas illas arterias, magis tutò cōglutinant, & ipsarum vulnus sanant, ALPIN. Duo nunc tibi narrò quorum primum est, quomodo illi secant arterias, secundum, sectas quo pacto facile sanent. Operarius itaque in primis partem in qua arteria scindenda existit, fascia linea non secus quam in venarum sectione fieri solet, ligat, arteriamque sanguine impleri, atque tumidam fieri finit, quam tunc acutissimo phlebotomo, siue scalpro oblique secat (phlebotomis Aegyptij ad sectionem arteriarum longè nostris acutiores vtuntur.) in sectioneque etiam illarum semper minimam efficiunt sectionem, quia sanguis tenuissimus est, atque
etiam

cap. 23.

etiam quod magnum vulnus difficilius coalescit. Secta itaque arteria sint sanguinis tantum effluere, quanto opus habet, cuius quantitatis regula à multis obseruatur, quando ex semetipso sanguis desinit effluere. Sanguineq; vacuato, non secus quàm nostri in sectis uenis ad vnionem digitis labia deducunt, ita sectam arteriam unit, eiusq; vulneri modicū gossypij superponit, supra quem æneum magnum denarium ibi vsitatum, (quem illi Follera appellant, estq; ipse latitudinis communis veneti aurei, & crassitie argentei aurei) fortiter, alligat permittitq; hoc modo arteriam ligatam, & adstrictam tribus diebus manere, quibus finitis, ligaturam detrahit, nullo alio ad ipsius curam auxilio ab ijs vsitato. nullumque ex plurimis, uidi, cui sectæ arteriæ fuerunt, qui detracto æneo denario, ligatura post tres exactos dies, aliquo alio auxilio opus habuerit, sed integrè sanatos omnes obseruauit. Sunt uero aliqui qui priusquam ligent arteriam, gossypiumq; ei superponant, parum thuris accensæ candelæ flamma calfacti apponunt, eoq; arteriæ vulnus rectè digitis uniunt, & mox gossypium, & tandem follara superponunt, atque alij lentium nigrarum puluerem arteriæ vulnus aspergunt, & mox gossypium & follaram apponunt. atq; hæc de sectione arteriarum apud illos vsitata sufficiunt, ex quibus colligitur duo in sectione illa obseruari, scilicet in ijs effectum minimum vulnus, per obliqueq; acutissimo phlebotomo adactum, & applicationem ænei denarij supra arteriæ vulnus. Quo & frigiditate, & duritie pulsus arteriæ motus cohibetur, atque ne valide arteria pulsu vulnus percutiat, atque ne uehemens ille motus fiat, quo possit arteriæ vulnus rursus dilatari, atque obstare, quin arteria secta rectè coalescat, prohibetur. G V I L A N D. Hactenus usum sectionis arteriarum probè narraſti, atque modum, præterea tuto eas, tum secandi, tum sectionem sanandi, quare omnes facile nostri medici audacter ipsum usum aggredi, atq; experiri possunt. Quum posse multis ægrotis prodesse, ubi tutò administrari queat, nemo nostrum contendet. Sed de his satis. Nunc opere pretium esse existimo, ut etiam de cucurbitulis, quibus illi medici vtuntur, aliquid disseras.

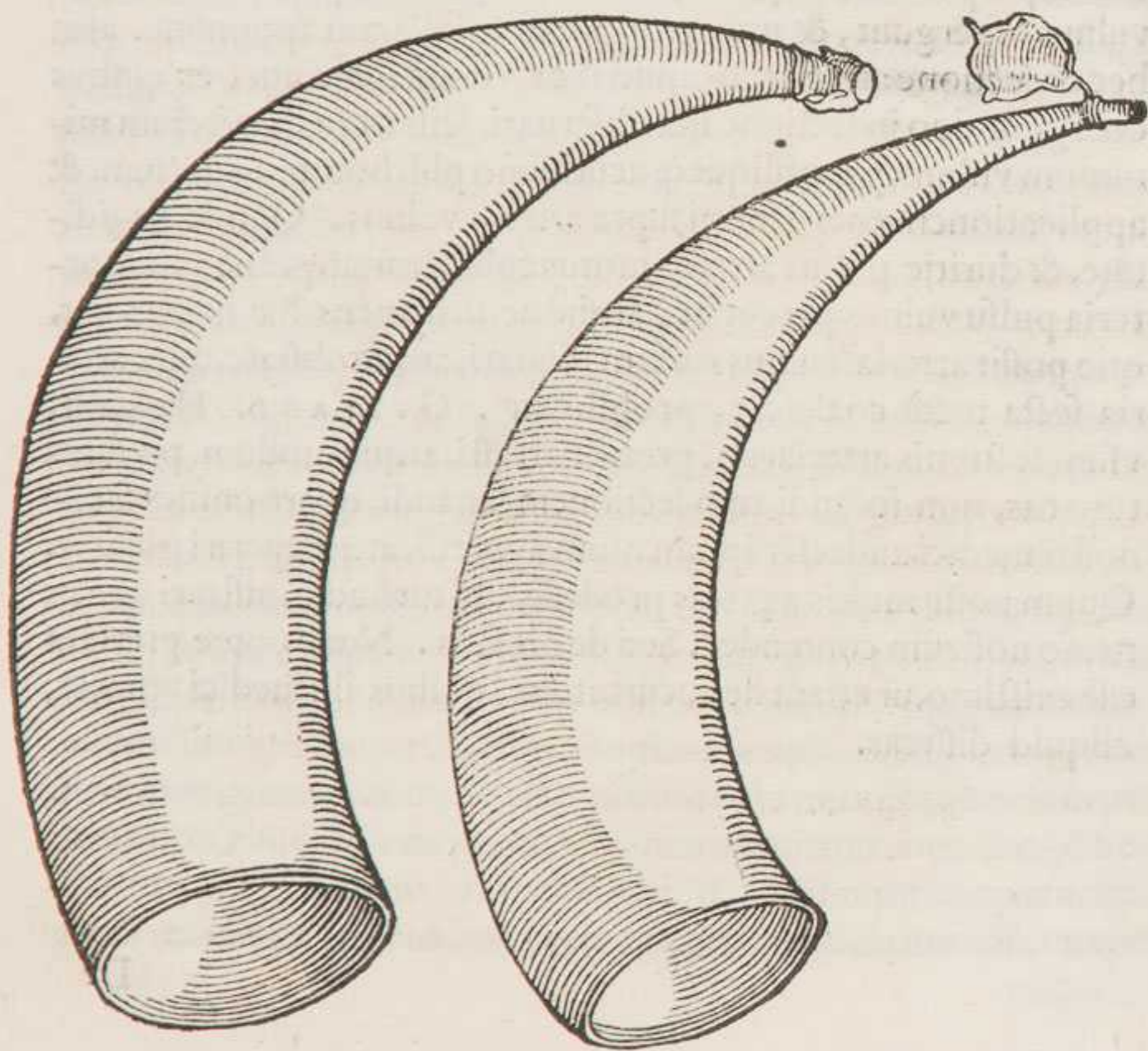
DE MEDICINA AEGYPTIORVM

*De cucurbitulis, quibus in Aegypto medici
utuntur. Cap. XIII.*

ALPINS.

Duo cucurbitularum genera illorum locorum medici
vsurpant, unum quippè uitreum, corneum alterum.
Vtrumque tamen genus simul conueniat, quod spiri-
tus siue oris attractione, siue ore attracta, uel retracta respiratione
apponuntur. Omnes ij medici hoc scilicet modo illas pertra-
ctant. Igne enim, uel calenti aqua ipsas cuti affigere nemo illorum
nouit. Sed ore tantum attracta respiratione, moliuntur opus, &
sic cuti affigunt. Qui modus admouendi cucurbitulas planè ei si-
milis uidetur, quem Hero Alexandrinus in lib. spiritualium nobis
prodidit. Corneæ, taurorum parua, perpolita & perforata exi-
stunt, quibus utraque extremitas, latissima quippe & angustissi-
ma, siue acutissima, meatu peruiuo constat. Earum formam subie-
ctæ figuræ demonstrant.

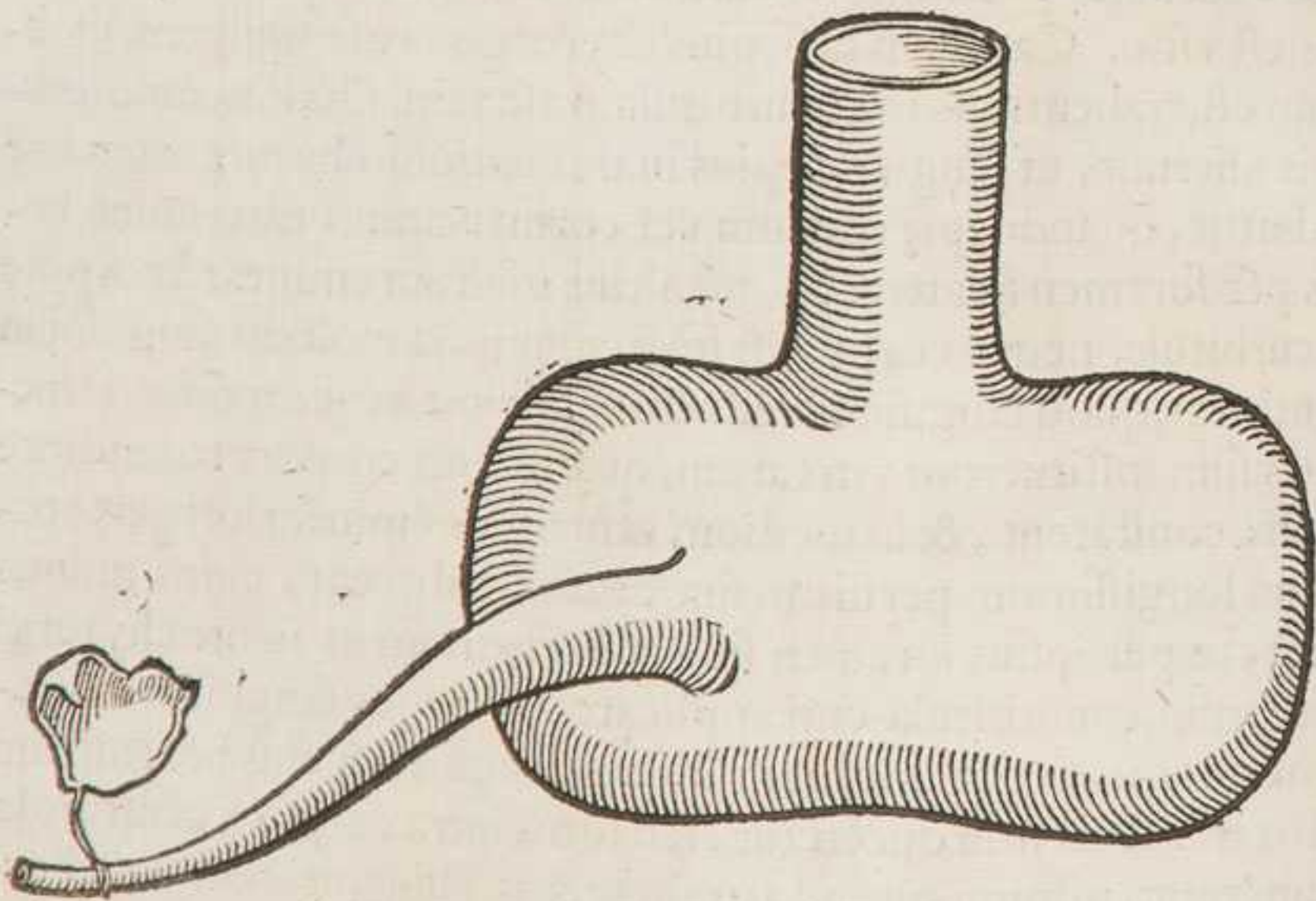
Cornu

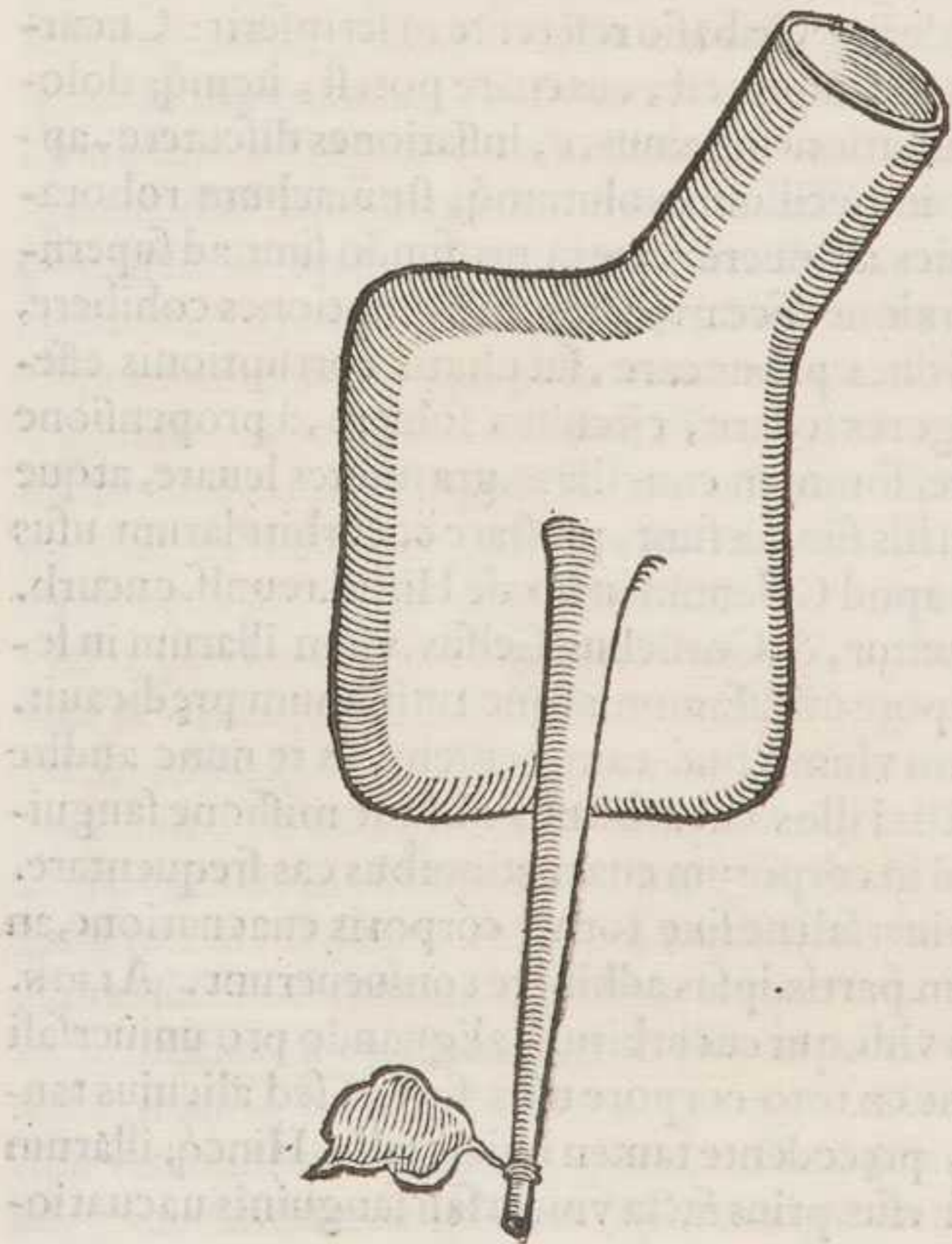
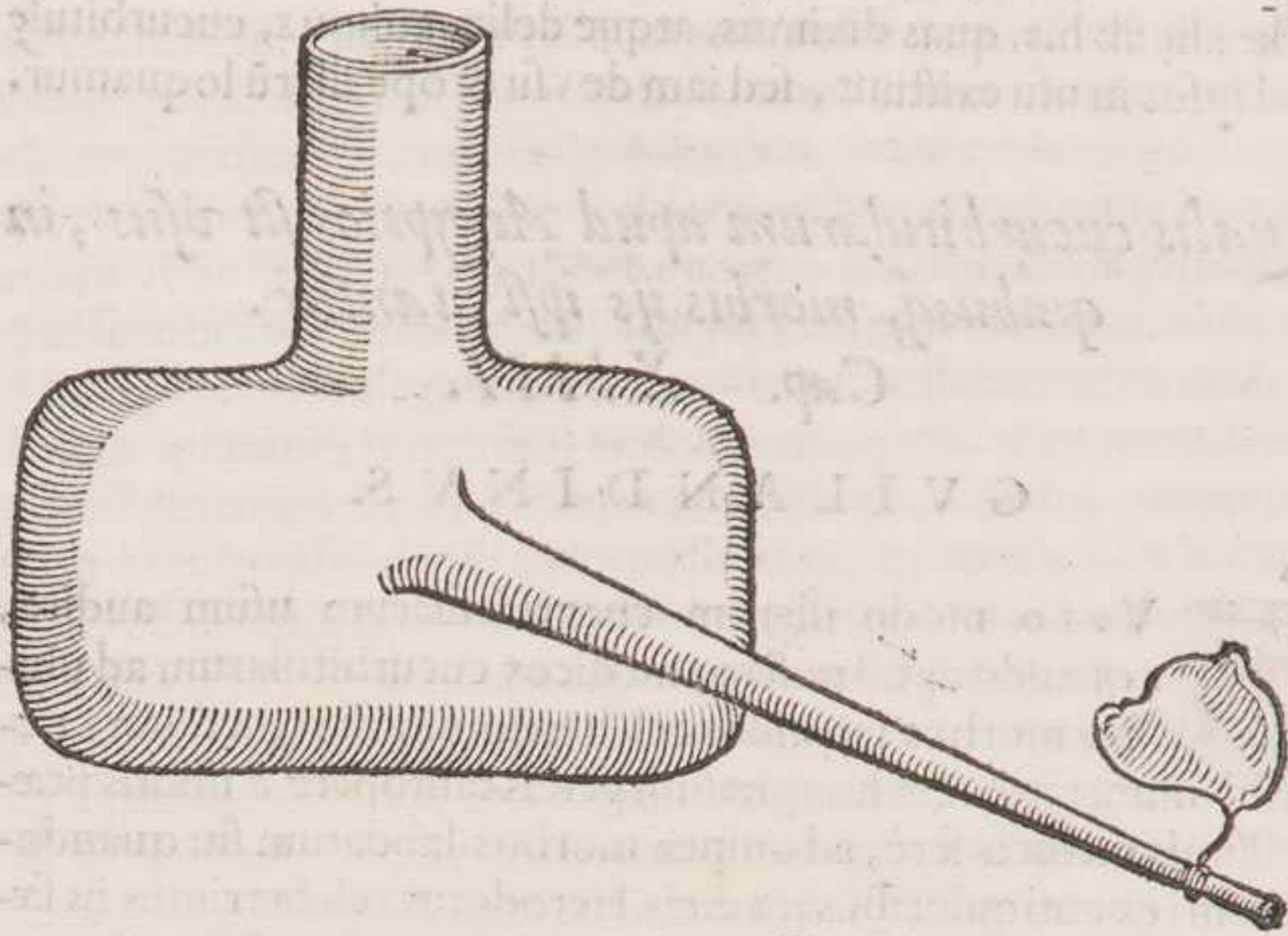
Cornu angustior extremitas est perforata, ut operator ore eam excipiendo, per ipsum spirationem intro attractam, cucurbitulam altero ore expanso latiori, affigere cuti possit. ea vero cuti eo modo affixa, angustioris extremi acuti meatus, uel foramen continuo ex ore detractum frustulo pellis ouilis salua madefacta, & emollita clauditur, cuteque exinde in aliquem tumorem ducta, cucurbitulae paruum foramen pelle obductum, & clausum detegitur, atque aperitur, quo aperto continuo cucurbitula à cute excidit, atque Chyrurgo rursus eam cuti apponere volente, rursus os latum magnum cuti applicatum, extremi cornus paruum foramen ore excipi, rursusque spiritum intro trahit, quousque probè affixam illam cuti adherere viderit, quo viso continuo extremum pellicula nuper dicta lingua reuoluta claudunt, ne flatus exinde respirare queat. Hoc idem illi faciunt, volentes unà sanguinem mittere eadem cute scarificata. namque eodem modo cucurbitulam cuti anectunt, vel affigunt. atque extremi cornus paruum foramen ore excipiunt, spiritumque in se trahentes sanguinem foras trahunt. quem etiam ualenter trahit sola cucurbitula cuti, eo modo affixa: quam non trahere, ut uolunt sanguinè, cum viderint, opem ferunt spiritum ore valenter per paruum extremi cornus foramen trahentes. Hincque ijs cucurbitulis eo modo usi, quam nostris copiosior sanguis euacuatur. Talium cucurbitularum igitur apud illos medicos est usus. Cæterum hæ sæpius chyrurgis ore sanguinem, ut dictum est, trahentibus in cucurbitulam affixam, illud incommoditatis afferunt, ut sanguis sæpius in trahentium chyrurgorum ore trahatur, quando ipsè rostrum vel cornu acutum extremum, cuius per foramen fit attractio, nō altius multum emineat à corpore cucurbitule, neque corpus est ita magnum, ut multum sanguinem contineat, quod sanguinem eductum suscipit, atque retinet. Hincque usum instituerunt vitrearum, quæ maiori corpore rotundiore ventre constarent, & in medium ventris ab eminentiori parte rostrum longissimum peruium siue cauum haberent. cuius munus foret, ut per ipsius foramen siue rostri extremi os in ore chyrurgi exceptum, cucurbitulae cuti applicarentur, atque sanguinis missionem commodiorem molirentur, qua sanguis eductus per rostrum ad os trahentis non duceretur, sed totus intra corpus cucurbitulae retineretur, minimeque ad attrahentis os efflueret, cum rostri extremitas à corpore eminentissima, ac remotissima sit, rostrum enim

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 10. longissimum existit. Vfus uero omnium nuper dictarum cucur-
bitularum unus, atque isdem est, tum cornearum, tum vitrearum,
singulęque eodem modo ab ijs adhibentur. Visus est etiam Cor-
nelius Celsus hæc nouisse, cum lib. 2. hæc scripsit: Cucurbitula-
rum æneam & corneam. Aenea altera patet, altera clausa est.
Cornea altera parte æque patens, altera foramen habet exiguum.
In Aeneam linamentum ardens conijcitur, ac sic os eius corpori
aptatur: imprimiturque donec inhæreat. Cornea per se corpori
imponitur, deinde ubi ea parte, qua exiguum foramen est, ore
spiritus adductus est, superque cera cauum id clausum est, æque
inhærescit. Verum in Aegypto cauum facilius, atque non minus
tutò pelle siue membrana salua emollita, linguæ opera claudunt,
& non cera, qua foramini ita citò aptare, atque abigere, vt opus
est, non possumus. Aeneæ apud illos in usu non sunt. sed illarum
loco uitreis utuntur, quę hac figura, siue effigie efformantur, & cer-
nuntur.

Nullæ

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Nullæ alię ab his, quas diximus, atque delineauimus, cucurbitule apud ipsos in usu existunt, sed iam de usu & ope illarū loquamur.

Qualis cucurbitularum apud Aegyptios sit usus, in quibusq; morbis ijs ipsi utantur.

Cap. XIII.

G V I L A N D I N V S.

V P I O modo illarum cucurbitularum usum audire, quando apud nostros medicos cucurbitularum ad plures morbos sanandos celeberrimum sit remedium, neque id immerito, cum hoc præsidij genus tantopere à multis præclarissimis medicis ferè, ad omnes morbos laudatum sit: quandoquidem ex antiquioribus medicis, Herodotus celeberrimus ijs sæculis medicus hæc de ijs (Oribasio referente:) scripserit: Cucurbitula materiam, quę in capite est, euacuare potest, itemq; dolorem soluere, inflammationem minuere, inflationes discutere, appetitum reuocare: imbecillum exolutumq; stomachum roborare: animi defectiones amouere: quę in profundo sunt, ad superficiem traducere: fluxiones siccare, sanguinis eruptiones cohibere, menstruas purgationes prouocare, facultatis corruptionis effectrices attrahere, rigores sedare, circuitus soluere, à propensione in somnum excitare, somnum conciliare, grauitates leuare, atque hæc quidem, quęq; his similia sunt, præstare cucurbitularum usus potest: Quę eadem apud Galenum in lib. de Hirud. reuuls. cucurb. & scarif. scripta leguntur, & Cornelius Celsus usum illarum in febribus quouis tempore utilissimum, atque tutissimum prædicauit. iccirco hunc ipsarum usum apud eam gentem, ex te nunc audire cupio. ALPIN. Dixi illos cucurbitulis absque missione sanguinis rarissime uti, sed in corporum euacuationibus eas frequentare. GVILAND. Pro uniuersali ne siue totius corporis euacuatione, an pro alicuius tantum partis, ipsas adhibere consueuerunt. ALPIN. Neminem illorum vidi, qui cucurbitulis aliquando pro uniuersali facienda uacuatione ex toto corpore usus fuerit. sed alicuius tantum partis gratia, præcedente tamen uniuersali. Hincq; illarum frequentissimus est usus, prius facta uniuersali sanguinis uacuatione

lib. 7.
cap. 17.

ne ex sectis in cubito venis, in capitis doloribus, & inflammationibus: præsertimq; in phrenitide, amentijs, morbo Dem el muia vocato, oculorum, auriumq; doloribus, ac inflammationibus applicant unam occipiti, atque duas partibus circumpositis, uel in collo. Cuti verò pro qualibet cucurbitula tres, uel ad plus quinque scarificationes infligunt, longas tamen atque profundas rostrumq; cucurbitule cauû ore excipientes, ac spiritum fortiter trahentes quantum sanguinis uolunt euacuant. Frequentissimus cucurbitularum est usus, cum scarificatione occipitis, atque partium circum ipsum post aures positarum, atque colli. emissio ex ijs partibus sanguine. qui multis officit, ipsiq; maxime, qui non admodum calido constant capite, quemadmodum in calidissimis capitis morbis sanguinis multa euacuatio, eo modo ab ijs scarificatis partibus ope cucurbitularû, summopere semper prodest. Nihil est præstantius ad excitandum somnum, quam copiosa ab ijs partibus scarificatis sanguinis euacuatio. Sed hæc admodum caute est administranda etiam in calidissimis capitis affectionibus, quando multos acutè febrientes ob continuas uigilias istac ufos immoderata sanguinis uacuatione, in ueternosos, lethalesq; somnos incidisse, obseruauerim. Hinc fortassè non immerito ab Hippoc. in lib. de aer. loc. & aq. proditum est, Scythas ufos hac immoderata uacuatione, uel in somnos lethales incidisse, uel inde uiros impotentes factos, quippè immodice uniuerso corpore exinde refrigerato. In capitis uerò doloribus, grauitatibus inflammationibus, oculorumq; lippitudinibus, & alijs calidis omnium capitis partium affectibus ex plenitudine obortis, summo semper adiumento erit ista moderata cucurbitulis procurata uacuatione. quod Gal. lib. de Hirud. reuuls. cucurb. his uerbis planè etiam confirmatum reliquit, dicens: Incipientes, aut & uigentes capitis grauitates dolores à plenitudine per cucurbitulam in occipite positam, uel solam, uel cum scarificationibus iuuat: uerum totum corpus antea uacuatum esse oportet. idemq; in lib. de curat. per sang. miss. cap. 19. apud ipsum, legitur. Aegyptij medici in nuper dictis affectibus primo secta cubiti uena cephalica uel communi, occipiti applicat cucurbitulas, mox cum morbus illis uacuationibus non cesserit, uel ad frontis, uel angulorum magnorum, uel narium, uel temporum uenam secandam confugiunt. easdem etiam pro iisdem malis ad uacuandum sanguinem supra occiput, in auersa capitis parte

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

applicantes. Certumq; est, ab his partibus, ita scarificatis, quantam sanguinis uolant copiam vacuare. Cauent tamen hac uti uacuatione in ijs, qui caput frigidum, humidum molle, rariq; habitus obtinent, quod eorum ab hoc auxilio immodice cerebrum refrigeretur. Quo ita refrigerato, necessarium fit, mox ægerrime suas functiones obire posse. Siquidem hoc membrum suapte natura frigidum, haud facile sanguinis missione refrigeratum, recalescere potest. In occipite etiam & collo cum scarificatione cucurbitulas administrant ad gutturis inflammationes, scelici cum successu, nam præter quod à parte affecta euacuant, etiam naturam excitant, ut per eam viam noxium humorem expellat. Quasi contentur cucurbitularum ad eam partem facta attractione, naturæ motum ad exteras illas partes imitari. Siquidem ad eas partes humorum decubitus sæpissime naturam critice facere, ex Hipp. lib. 6. aphorism. colligi potest; Quum ipse dixerit: Ei, qui ab angina corripitur si tumor factus fuerit in collo, bonum est. atque etiam in lib. 7. aphorif. Ei, qui ab angina corripitur, si tumor & rubor in pectore superuenerint bonum, extra enim vertitur ægritudo. A dorso, lumbis, scapulis, pectore, naribus, atque cruribus nusquam in Aegypto aliquem vidi, qui sanguinem per cucurbitulas, eduxerit. GUILAND. Non ne euacuant plenitudinem totius, aliquando cucurbitulis? An non, ut nostri, præter occiput posterioresq; capitis partes, scapulis etiam dorso, lumbis cruribus, atque alijs corporis partibus eas applicant, atque sanguinis per eas uacuationem procurant? nonne etiam utuntur in pestiferis febribus ad iuuandam exanthematum eruptionem, iisdem scarificatis, atq; etiam sine scarificatione, quas nostri appellant leues cucurbitulas, uel siccas. Quales uerò facere illi scarificationes consuescant libenter ex te audirem. ALPIN. Illi rarò vel nunquam utuntur cucurbitulis sine scarificatione, neque præter nuper dictas capitis partes, occiput, scilicet, omnemq; auersam partem, atque post aures inter occiput, & collum, alias ab his pro uacuando sanguine usquam scarificatas, potui obseruare, iccirco neque dorso, lumbis, natibus, coxendicibus, cruribusq; applicant cucurbitulas, pro adiuuandaq; exanthematum apparitione multo minus ijs utuntur. quinimo potius aduersus nostros omnes, qui pro adiuuandis variolis, morbillis, vel puncticulis malignis, usum illarum in nuper dictis partibus confectantur, multa (me audiente) dixerunt quibus earum usum

aph 37.

aph. 49.

vsum in pestiferis ijs febris cum exanthematibus ab animis no-
 stris penitus eruerent. Demum nullis cucurbitulis tollere posse
 plenitudinem vel vniuersalem, etiam vel particularem affirmant,
 atque hinc nemo ipsorum vsum cucurbitularum aggreditur, nisi
 postquam uniuersum corpus probè fuerit vacuatum. Pro quali-
 bet cucurbitula applicanda quattuor, aut ad summum quinque
 infligit scarificationes ea longitudine, qua est indicis latitudo
 profundè adacto scalpello, non epidermidem tantum, ut pessime
 nostrorum medicorum multos paruas, ac tantum in superficie cu-
 ti scarificationes infligentes, facere dicunt. sed multo profundius
 secundam cutem, atque adeo carnem vulnerantes, atque scinden-
 tes. **GVILAND.** Mihi haud mirum est, vsum cucurbitularum in
 occipite, eiusque proximis partibus apud Aegyptios ita esse fre-
 quentissimum, & familiarissimum, quando etiam veterum clarissi-
 morum medicorum non pauci eundem morem secuti sint, præser-
 timque Hippoc. atque Galenus. ab occipite enim eiusque proximis
 partibus ad capitis dolores, grauitates, atque longe magis ad lip-
 pitudines oculorum, sanguinis missione cucurbitulis, nuper dictis
 partibus applicatis vfos fuisse, hæc in libr. aphorism. à Gale-
 no memorię mandata explicant: In doloribus, itaque partis ca-
 pitis posterioris, cum auersione euacuatio ex fronte fiet: sicut
 anterioris ex occipite. Sic itaque diurnæ oculorum fluxio-
 nes sæpius sanatae sunt, ex partibus secundum occiput sanguine
 misso unà cum cucurbitulæ vfu, atque in lib. 13. meth. med. hæc
 habentur: Præterea cucurbita in occipite defixa efficax est reme-
 diū ad oculorum fluxiones: & in lib. de curat. per sang. miss. ipse ea-
 dem, quæ superius in eiusdem de Hirud. cucurb. libro scripsisse,
 annotauimus, scripta reliquit, ita dicens: Sicuti capitis grauita-
 tes & inueteratos in eo ex plenitudine dolores leuare manifeste
 solet tusa in fronte vena. At incipientes aut, etiam vigentes per
 cucurbitam in ceruice procurata retractio, interim quidem solam,
 interim cum scarificatione. Cæterum prævacuatum esse corpus
 uniuersum oportet. & Hippoc. in lib. de passionib. vbi agit de fau-
 cium inflammationis auxilijs, dixit: Si uero ex his gracilis non
 fiat, retro raso capiti cucurbitæ duæ adhibentur, & sanguinis plu-
 rimum detrahatur, & pituitæ fluxus retrò reuellatur. & Gal. in lib.
 de medicamentis facile parabilib. de oculorum vitijs sermonem
 habens, scripsit: Quod si vehemens fuerit capitis grauitas, aufe-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

renda erit, ac occipitio cucurbitula affigenda, concisa prius cute
 ,, scalpello, copiosusque inde sanguis detrahendus. Quare cum
 apud Hippocratem & Galenum medicos præclarissimos vsus cu-
 curbitularum in occipite, & circum ipsum fuerit frequentissimus,
 non est mirum eodem modo Aegyptios eandem retinere consue-
 tudinẽ; ita, neq; in his solum, sed in alijs partibus græcos illos imi-
 tantur. Hippocrates enim in libro de loc. in homine (si tamen eius
 est liber.) prope aurem ad alterius auris dolorem apponendam
 esse cucurbitulam memoriæ prodidit, non minusque etiam in
 coxendico dolore coxendici, ad foras trahendum humorem.
 Eiusdemque coxendici applicatæ usum ad procidentiam vuluæ
 in lib. de natura humana laudauit. & in lib. 5. aphorism. de iisdem
 aph. 50. ,, ad mammas administrandis, & utendis ait: Mulieri si uelis men-
 ,, strua cohibere, cucurbitulam quàm maximam ad mammas appo-
 ,, ne. & Gal. idem in lib. 13. meth. med. scriptum reliquit, atque de
 ,, earundem ad præcordia etiam usu. Sic namque ad mamillas cu-
 cap. 19. ,, curbitam imponimus, cum sanguis ex utero profluit, defixo ma-
 ,, xime in ipsis communibus pectoris, & uteri uasis eius ore. sic si
 ,, ex naribus sanguis profunditur, præcordijs maximas cucurbitas
 cap. vlt. affigimus. & Gal. in 1. lib. ad Glauc. docuit: ad firmandum sangui-
 nis fluxum ex liene prodeuntẽ, hypochondrio sinistro, & ex hepa-
 te dextro cucurbitam esse affigendam. idemque omnino in lib. de
 cap. 19. curandi rat. per sang. miss. affirmauit. eademque umbilico positam
 cum multa flamma incantamenti modo dolorem uentris a flatu-
 lento spiritu ortum sanare, in lib. 12. meth. med. scriptum reliquit.
 Meminitque etiam cucurbitæ usum ad lapidem renum, in lib. de
 ren. aff. dignot. & med. Cordi, thoraci que etiam ad deriuandam
 humorum ad pulmones fluxionem, adhibendam cucurbitulam esse
 in lib. 11. meth. med. docuit. Cæterum non solum Hippoc. &
 cap. 4. Gal. usi fuere cucurbitulis in occipite, eiusque partibus & collo, ue-
 rum, ut ex iam in medium allatis patet, quamplurimis etiã in alijs
 corporis partibus, non sine Aegyptiorum medicorum reprehensionem,
 quos cucurbitulis in illis omnibus partibus, raro uti nuper
 dixisti. Maxime uero, ipsi videntur etiam damnandi, quod rarissime
 siccis, siue absque scarificatione illis utantur. neque dorso,
 scapulis, lumbis, cruribusque affigere, in febribus pestiferis eas
 consuecant, in quibus sanè partibus, tum corporum euacuationis
 gratia, tum in malignis febribus, ad foras trahendam improbitatem

rem ueneni nostri ferè omnes eas apponunt. ALPIN. Nescio an nostri illis de usu cucurbitularum plus errent. Aegyptij enim planè contendunt, nūquam affigendas fore cucurbitulas, ni prius uniuersalis uacuatio præcesserit. Proindeq; negant solis cucurbitulis plena corpora posse vacuari. Demum summopere aduersus nostros damnāt usum illarum in febribus, scapulis, dorso, lumbisq; maximeq; in pestiferis, ad extrahendum veneno imbutum humorum, GVILAND. Quibus rationibus corporum plenitudinem posse solis cucurbitulis vacuari, contendunt, in principijsque morborum haud facta prius uniuersali uacuatione per uenę sectionem, cucurbitularum usum habere, atque non minus cur easdem, in pestiferis febribus ad humorem extrahendum damnent, ex te nunc libenter scire cupio, nam polliceor tibi, me deinceps in medium laturum etiam meam sententiam.

An solis cucurbitulis corpora rectè, ac tutò vacuari possint, & num in principijs morborum pro uacuatione sint adhibenda. Cap. XV.

ALPINVS.

IN primis de usu cucurbitularum pro sanguinis uacuatione loquemur, atque postea de earundem usu pro attractione humoris uenefici ex alto, siue ex penitioribus partibus corporis ad cutim. Verissimum itaque est, Aegyptios damnare usum scarificatarum cucurbitularum, pro tollenda corporum plenitudine, quam aiunt non cucurbitulis illis rectè ac tuto tolli posse, sed solum uel secta uena, uel scarificatione crurum, malleolorumve præstita. Quam sane scarificationem solam vicariam uenę sectionis affirmant, nequaquam uero cucurbitulas, de qua re posterius nos deliberatius agemus, ubi de ea scarificatione sermonem habebimus. Non debere igitur, neque rectè ac tutò plethorica corpora solis cucurbitulis vacuari posse affirmant, ijsq; rationibus ipsis hoc persuasum est, quoniam arbitrantur, sola sectione magnæ alicuius uenę, communem corporis plenitudinem vacuari posse, uel etiam cruribus (ut iam dictum est) scarificatis, atque ab apposis cum scarificatione cucurbitulis scapulis, dorso,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

atq; lumbis, solam fieri particularem euacuationem, quando secta magna uena, à qua plurimæ uenæ ramificatæ, per plures partes corporis expanduntur, absque dubio in vniuerso corpore fiat inanitio, & sectis cutaneis uenis nuper dictarum dorfi partium, non possint, nisi eæ partes vacuari, quæ ijs uenis refertæ sunt. Quare ab ijs scarificatis nõ posse à toto corpore fieri vacuationem asserunt.

GVILAND. Cur magis à scarificata cute crurium volunt uniuersum corpus posse vacuari, minimeq; scapularum dorfiq; cute eodem modo scarificata? quod tamen aduersari veritati iudico, quoniam dorfi cutis uenæ sunt sanguinis fonti propinquiore, quam crurum, qua vicinitate cui dubium, quod à caua magna uena illis proxima citius attrahent, atque in maiori etiam quantitate sanguinem.

ALPIN. Respondent, quod etsi uenæ dorfi, ac lumborum uenæ cauæ propiores, quam crurum uenæ sint, nihilominus, quia ad dorfi partes non ita rectè à uena caua uenæ illæ accedunt, vel admodum etiam exiles existant, ineptiores esse ad euacuandum sanguinem, quam crurum uenæ, quæ ijs longe grandiores, cum maximis uenis, a uena caua rectius ad crura procedentes in furas sparguntur. Quod docuit Gal. in lib. de dissectione uena-

cap. 3.

,, rum & arteriarum, dicēs. Hinc reliqua magna uena in crus ipsum
,, diuiditur, primam iuxta inguinem emittentes propa ginem, quæ
,, cum parua arteria in anteriores musculos spargitur, secundum
,, utrinque unam, quæ ex internis partibus ad genu vsque subter
,, cutem dissipatur, ac alias non paucas ad profundiores femorum
,, partes. Cæterum paulo altius quam femur, cum tibia articulo
,, iungitur, in tres partes diuiditur: quarum media, quæ maxima est
,, per ipsam deorsum ad poplitem fertur, atque inde per profundū
,, posterioris tibix partis, quam suram dicunt, procedens, non mo
,, dicam in musculos eius ramorum sobolem spargit. Sed his dictis
iam redeo ad ea, quæ aduersus cucurbitularum nuper dictum
vsum asserunt. Aiunt siquidem non solum, quia cucurbitulæ
dorfi partibus cum scarificatione applicatæ particularem, & mi
nime totius vacuationem præstare possunt, iccirco illis tãtum post
uniuersalem factam sanguinis uacuationem, pro particulari capi
tis facienda euacuatione, in occipite, atque nuper dictis capitis par
tibus uti non immeritò consueuerunt, sed quòd etiam cucurbi
tulæ sanguinem tenuiorem tantum euacuāt, crassumq; relinquunt
qui obstructa fouet, atque exinde putredinem concitat, atque or
tam

tam adauget. Tenuiorem verò sanguinem cucurbitulas euacua-
 re cum Auicennæ, multorumq; aliorum Arabum grauissimorum
 medicorum auctoritate, tum non minus ratione uerum esse arbi-
 trantur. Auicenna & enim, quem præcipue in arte medica obser-
 uant, hæc in lib. 4. suæ medicinæ scripta reliquit, dicens: Ventosæ fen. 4.
 ,, cutis partem magis mundificant, quàm phlebotomia, & plus ex- cap. 11.
 ,, trahunt sanguinem subtilem, quam grossum. Et ipsarum quidem
 ,, iuuamentum in corporibus grossis & crassis, habentibus grossum
 ,, sanguinem est paruum; quoniam ex istis non extrahunt sangui-
 ,, nem, neque extrahunt sicut oportet, immo qui ex eo vehementer
 ,, est subtilis, & cum difficultate, & in membro uentosato debilitatè
 efficiunt. Et hoc, ut dixi, ratione confirmare conantur, dicentes
 uenas, quas pro cucurbitularum usu operarij scarificant, esse te-
 nuissimas, atque ferè capillares, per quas crassus sanguis exire non
 potest. proindeq; ab ijs scarificatis non nisi tenuiorem sanguinem
 educi posse. Tertio subcutaneum etiam solum earum scarifica-
 tione educi affirmant, quando tantum contentus in capillaribus
 ijs uenis per scarificationem sectis euacuetur, minimeq; ille, quem
 aliæ penitiores, grandioresq; venæ continent, cum præ ipsius cras-
 siori substantia, exiles illas cutaneas uenas ingredi nequeat. quem
 uiolenti sua attractione ipse mouentes, trahentesq; & non vacuan-
 tes, multas in ijs uenis obstructions, sanguine crassiore in ip-
 sis multo attracto, atque inculcato, efficiunt. Quamobrem ipsas
 sanguinem multum uiolenti sua attractione commouere, parum-
 que uacuare, eumque solum, qui tenuior existit, quique commo-
 de cutaneas illas uenas sectas transire potest affirmant, hincque
 multas in corporibus concitari obstructions, maximeque in ijs
 corporibus, quæ à natiuitate uenis, atq; arterijs paruis effecta sunt.
 Demum addunt, partes scarificatas debilitari, quod & Auicen. in
 loco nuper audito memoriæ prodiderat. Cæterum quàm bifari-
 am solent cucurbitulæ a nostris cuti applicari, quando ipsorum
 alij applicent eas, scarificatis solis uenis minimis epidermicis,
 cuticulam enim hi quàm leuissime scarificant. Alijque profun-
 dius non epidermidem tantum, verum cutem etiam, atque carnem
 scindentes utuntur scarificatis cucurbitulis. Priores in omnia nu-
 per recitata incommoda, ex cucurbitularum applicatione incur-
 runt. & isti etsi nō solum cutaneū sanguinem euacuent, sed etiam
 ex profundo internarum magnarum uenarum, & multum, tamen
 & ipse

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

& ipse tenuiorem educunt, & obstructions pariunt, scarificatasque partes labefactantes refrigerant, densant, atque obstruunt. GUILAND. Sed quo pacto has cucurbitulas profundioribus scarificationibus cuti defixis, quæ copiosiore, quantum desideratur, sanguinem euacuant, ista omnia incommoda corporibus facere persuadebunt? cum proxime accedat sanguinis per ipsas facta uacuatio ad eam, quæ per sectam venam molimur. ALPIN. Obstructions in uenis sæpius eas cucurbitulas facere, non eo quod multum sanguinis solum ab ultimis uenis euacuant, sed quod id ualde uiolenter trahunt ad ipsas, ut uacuent. GUILAND. Multum quoque sanguinem uena secta euacuat, non tamen obstructionem parit. licet aliquando fiat, ubi in stomacho & hypochondrijs plurimæ cruditates existunt. Gal. in lib. de sanit. tuenda ait, quod si illis qui cruditatibus in stomacho, & hypochondrijs exuberant, sanguis dematur, vel frictions, ac balnea moliantur, proculdubio, omnes cruditates illæ in uniuerso corpore à uenis rapiuntur, atque ijs obstructions, putredines, febresque contingere. ALPIN. Cucurbitulas, cum magnis profundioribusque scarificationibus adiectas, plurimum sanguinem exhaurientes, obstructionum multarum sæpe esse causam eorum locorum medici ex hoc demonstrant, quod necessarium ex copiosa per ipsas facta sanguinis uacuazione, tota massa sanguinis in uenis contenta per corpus ad cutaneas capillaresque uenas cutis trahatur, cuius crassior pars, uel sanguis crassior transiens per angustiores uenas, eas sæpe obstruit. hincque in corporibus crassiori sanguine exuperantibus, simulque uenis à natura minoribus, refertis, qualia sunt melancholicorum multorum corpora, ualde suspecta istæ per cucurbitulas sanguinis uacuatio non immeritò esse solet. Cur uero itidem uenæ sectione facta, sanguinis copiosa euacuatio non ita, ut cucurbitulis operata facile obstruet, dictu (aiunt) non est ualde difficile, quoniam uena secta, multoque sanguine inanita, non solum à radicibus uenarum, in quibus pars sanguinis crudior crassiorque residet, sed multo plus à uenis omnibus ab ea procedentibus, usque ad cutem, quæ multo minores ipsa existunt, quæque sanguinem continent puriorem, atque tenuiorem trahit, hincque probè à medicorum vulgo creditur, uenæ sectionem trahere à circumferentia ad centrum, quoniam is sanguine in amplioribus prioribus uenis contento, longe purior & tenuior existit, ut in substantia illarum nutriendarum

rum ab ipso corporis partium quàm facile mutari possit, à quo sanè sanguine non ita facile, veluti à primis venis prodeunte, venæ illæ obstrui possunt. **G V I L A N D.** Vulgaris tamen mediæorum opinio est, quod cucurbitulæ à centro venarum ad circumferentiam trahant, quod tamen si uerum Aegyptij dicerent, contrarium uerum esse nos fateri oporteret, scilicet non solum cucurbitulas a centro ad circumferentiam, sed contra potius à circumferentia ad centrum sanguinem trahere, quod nulli hæcenus ex nostris animaduertentur. tamen uerissimum etiam hoc esse iudico, quando uerum sit, atque planè expertum, uenas sanguine inanitas, uacuatione, ut repleantur, trahere à uenis proximis, & proximas à proximis usque ad ultimas uenas, quæ uenarum radices, chylum à ventriculo intestinisque exugentes uocantur. Venarum itaque centrum æque in medio radicum venarum, quæ in mesenterio ortum habent, meseraicæque dicuntur, atque capillarium, cutaneorumve positum est, atque meseraicæ & cutaneæ extrema, per quæ fiet circumferentia. sit enim uenæ meseraicæ, uel uenarum principium A, & ipsarum centrum B, atque cutanearum uenarum finis sit C. Quantum igitur uenæ C, cucurbitulis trahent à B, tantundem B, trahet ab A. Quamobrem uerissimum erit quod cucurbitulæ multum sanguinem uacuant, trahent sanguinem contentum in uenarum centro, & uenæ centri a primordijs usque ipsarum uenarum. Qua ratione apparet manifestissimum, cucurbitulas à centro trahentes puriorem sanguinem, atque tenuiorem in ijs uenis contentum ad cutim trahere, & euacuare, & ad centrum inanitum trahi impuriorem, crudiorisque & crassior, qui a primis uenis chylum à stomacho exugentibus, ad magnas uenas trahitur, atque alijs in alias. **A L P I N.** Ad uingem illorum mentem conspicuam effecisti, qua uia, purum tenuemque sanguinem, uenas cutis pro cucurbitulas ad se ab internis, & crudum crassumque internas iecoris uenas à meseraicis trahere planè cognoscitur, atque ab hac uelima uenarum attractione obstructions fieri posse. Quod eadem facere cucurbitulas trahentes per uenas sanguinem, uiolentia, & non sensim ac sensim, ac in uenæ sectionis, & crurum scarificationis uacuatione fit, etiam statuunt, quando earum uiolenti attractione, crassi crudi que humores indiscriminatim per uenas trahantur, a quibus multæ facile obstruuntur. Hisque de causis Aegyptij nunquam plenitudinem corporum cucurbitulis tollere audent,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

dent, ijsq; tantū utūtur pro partis alterius uacuatione post vniuersalem vacuationem molienda. **GUILAND.** Rectè sanè mihi uidentur illi vsum cucurbitularum pro euacuatione complecti, atq; affectare, securiusq; corpora uacuare, quàm nostri medici ferè omnes faciāt, qui ferè in omnibus corporibus statim nulla effecta totius uacuatione, ad affigendas sine discrimine cucurbitulas se conferunt, saepeq; non citra egrotantium noxam, & ipsorum non paruo cum dedecore, purgatis etenim corporibus eas tantum usum habere Gal. multis in locis docuit. in libro enim de curat. per sang. missi. de his ita scripsit: Cucurbitule purgatis prius corporibus, vtiles quidem, sed in repletis (quæ plethorica Græci uocant.) præmittendæ sunt. & in lib. 11. meth. cap. 17. ait: Quippe foras trahere potius, quàm eprimere in eo debemus: itaque etiam cucurbitula utiliter ijs, qui sic laborant, si prius sint uacuati, applicabitur. si uero abundantia succorum, quam uocant plethoram, in his sit, non magis ex pulmone in pectus aliquid excrementi transfert, quam ex toto corpore attrahet in utrumque. & cap. 18. dixit: In phlegmonis cerebri, membranarumq; initio cucurbitulis uti medici non debent, sed finita fluxione, & prius toto corpore uacuat. & in lib. 13. cap. 19. dixit: Verum utendum cucurbita in ipsa parte, quæ phlegmone urgetur inter initia non est, immo postea quam totum corpus uacuaueris, ac necessarium sit eorum, quæ in inflammata parte continentur, aliquod educas, atque eruas, aut etiam foras uersus attrahas. **ALPIN.** Multi respondent Galenum locutum ibi fuisse de cucurbitulis citra scarificationem affixis, quas vulgus medicorum ficas appellat. quarum usum præcedere debere aiūt totius corporis vniuersalem vacuationem, quod in scarificatis non est necessarium, quum hæc possint abunde corpus uacuare. **GUILAND.** Gal. in lib. de cucurbitulis explicat, vtriusque vacuationem præire debere, his profectò uerbis: Incipientes autem & vigentes capitis grauitates, ac dolores a plenitudine reuulsio per cucurbitulam in occipite positum, vel sola, vel cum scarificationibus iuuat: uerum totum corpus antea uacuatū esse oportet. idemque iisdem omnino uerbis in lib. de curat. per sang. missi. planè confirmauit, ibi enim iubet omnino totum corpus uacuari priusquam cucurbitule applicentur, vel id fiat cum scarificatione vel sine scarificatione. Non desunt medici grauissimi, qui Aegyptiorum usum laudare nituntur, præsertimq; in febribus pestilentibus,

tibus, in quibus solent exanthemata, uel maculę in cute apparere, quibus plerique his cucurbitulis vacuantes sanguinem, medentur, cum uideant naturam per cutim excernere, atque Hippo. in apho. præceperit medicos sequi debere motus naturę, atque per uiam qua ducere natura humores tentat, ipsos vacuare humores debere.

Dicebat olim quidam medicus Clarissimus, aliqui aiunt euacuare nolumus nisi per cutim, quia quo natura vergit, si per conuenientia loca, eò ducere oportet, & cum cutis sit conueniens regio, quoniam inter membra, quę naturaliter suscipiunt excrementa, cutis est talis, ideo per eam euacuare poteritis. Cum scarificationibus etiam respondebitis quod si materia erit pauca, nec multa in uenis, nec multum crassa, ita quod repletio pauca sit, potest tunc natura adiuuari: Sed in febre pestilenti, ubi materia est multa, si cum illis maledictis cucurbitulis exterius trahere uelletis, nihil esset deterius, quia subtile traheretis, & remaneret crassum: Calorem minueritis, & putredinem aueritis: ideo uel cum phlebotomia, uel cum medicinis euacuantibus euacuabitis. Addunt Aegyptij, quod usus cucurbitularum in feb. pestilentibus pro uacuatione molienda non est utilis iudicandus, tum ob ea multa, quę ab ijs eueniunt incommoda, tum præsertim, quia hæ corpora non vacuant, ut facit natura recte operans, uel ut docuit Gal. in lib. de diff. feb. qui dixit, febrium pestilentium curationem duobus comprehendi, atque administrari, scilicet siccatione, atque meatuum transpiratione; corpora etenim ipsa ita febrientia, ut curentur, debent exsiccari a copia humorum, tum obstructionem faciente, tum obstructa fonte, atque transpirabilia fieri. secus autem facere cucurbitulas in ipsis corporibus statuunt, cum ipsę euacuando exsiccaudoque, obstructiones multas pariant, modo nuperrime iuxta ipsorum sententiam explicato. Non desunt multi medici etiam illustrissimi contrariam sententiam ueram affirmantes, qui usum cucurbitularum in vacuandis corporibus idoneum, ac utilissimum esse statuunt: præstantissimumque auxilium, uenę sectionis uere uicarium, & in corporibus uirium causa non ferentibus uacuationem sanguinis per uenam sectam, ad primę tutum, ut ex Auicenna (à quo fortassè alicuius cucurbitularum usus originem duxit.) lib. 1. legitur, qui dixit, cucurbitulas in multis corporis partibus sanguinis uacuationem recte præstare, sed præsertim cruribus applicatas, proximas esse ei, quę uenę sectione fit. ipse enim ibi scripsit

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 10.

,, pfit de his in hunc modum: Et ventosæ quidem, quæ cruribus su-
 ,, perponuntur sunt minutioni propinquæ, & mundificant sangui-
 nem, & prouocant menstrua. Hoc vero clarius à Cornelio Celso,
 ,, ijs utique verbis nobis etiam persuasum est. in secundo enim libro
 ,, hæc scripta reliquit: In acutis quoque quibusdam si & leuari
 ,, corpus debet, & ex vena sanguinem mitti, vires non patiuntur, id-
 ,, que auxilium, ut minus vehemens, ita magis tutum. Neque vnquã
 ,, periculum est, etiam si in medio febris impetu, etiam si in crudita-
 ,, te adhibetur. Ideoque vbi sanguinem mitti opus est: si incisa ve-
 ,, na præceptum periculum est, aut si in parte corporis etiam vitium est,
 huc potius confugiendum est. Non minus apud Antyllum fuisse
 in vsu scarificatas cucurbitulas pro oppletis partibus, ex Oriba-
 sij libro septimo, manifeste constat. Nec minus pauci ex recen-
 tioribus medicis existunt, qui ipsarum vsum pro corporibus va-
 cuandis summopere commendant, neque difficile est, medicorum
 nostratium ferè omnibus id persuaderi, quando hic euacuandi per
 cucurbitulas modus sit familiarissimus, plebi que admodum rece-
 ptus. Patroni cucurbitularum, nuper ab Aegyptijs allatis ratio-
 nibus alijs medicis, aduersus cucurbitarum alleclas excogitatis, at-
 que obiectis, respondent, cucurbitulas copiosissimam sanguinis
 vacuationem, magnis factis scarificationibus, nec non eas, etiam
 quæ etiam superficialijs moliuntur, epidermidis incisionibus in
 multo numero applicatas, varijs corporis partibus efficere pos-
 se, qua detracta per partem post partem, cui dubium, partibus mul-
 tis ab ipsa vacuatione inanitis à toto corpore trahentibus, fieri
 totius corporis vacuationem. Nequeunt tamen ijs sanguinem
 tenuiorem tantum vacuari, atque crassiorem egerrime, non fateri,
 cum Auicen. hoc idem admodum aperte confirmauerit, literis que
 tradiderit, in corporibus crassiori sanguine constantibus per cu-
 curbitulas sanguinis vacuationem parua esse utilitatis, quoniam
 in ipsis hæ non extrahunt, ut par esset, sanguinem, & id ipsum cum
 difficultate. Neque recta ratione negare possunt, per tenuissimas
 cutis venas crassum sanguinem non facile transire posse. Sed ali-
 qui in medicina etiam viri grauissimi non omnino abeunt sine ra-
 tione, dicentes, ut huic dubio satisfaciant, antiquos ob id medicos
 doctissimos monuisse, ut applicationes cucurbitularum, frictiones
 frotusque calidos præcedere debeant, ut sanguis sic attenuetur, pare-
 turque ad excretionem. Quod tamen non videtur omnino creden-
 dum,

li. 4. sen. 4.
cap. 11.

dum, quando, priusquam applicentur cucurbitulæ, cute vel fricata, vel fotu aliquo vel balneo laxata, sanguinem in vniuerso corpore contentum posse attenuari non sit dicendum, is si quidem tantum attenuabitur, qui sub cute erit, ad quem facultas frictionum vel fotuum peruenerit. Cucurbitulæ vero iuxta ipsos vacuant non à partibus subcutaneis, verum etiam ab omnibus venis corporis, ad hoc vt per ipsas facta euacuatio, totius & non alicuius partis, vel particularis, sed vniuersalis sit dicenda. Oporteret uerò, ut æquè rectè omnium corporis venarum crassus sanguis attenuaretur, vniuersum vel corpus fricari, vel in balneo per multum spacium temporis morari, ut Auicennas in lib. 1. his uerbis testatus est, Et
 ,, oportet quidem, ut à uentosis sibi quilibet caueat post balneum,
 ,, nisi cuius sanguis fuerit grossus, quoniam ipse se prius balnari
 ,, debet, & una hora morari, & postea uentosas apponere. Sed quam
 tutum sit in plethoricis corporibus, non præcedente vacuatione totius, præsertimq; in principio febrium putridarum, balneum vel frictiones, quæ omnia sequi debent corporis probam euacuationem, administrare, illis relinquo iudicandum. etenim notissimum est omnibus in Galeni doctrina versatis, nunquam febricitantes balneis uti posse ante humorum concoctionem, qua morborum principia omnino carent. Negant etiam isti cucurbitulas scarificatas a primordijs vsque uenarum incoctum sanguinem trahere, multoq; minus obstruere venas, quod tamen, si hæ copiosam vacuationem præstiterint, necesse est fieri debere, cum nequeat educi copiosus sanguis à cutaneis uenis, nisi eodem à proximis attrahentes, & proxime à proximis vsque ad ipsarum radices peruenientes repleantur. Quod non eueniet si paucus sanguis his extrahatur, quoniam priusquam attractio ad primas uenas perueniat, sanguinis in uenis cutaneis inanis repletio, siue reditio fiet. Neq; etiam necessariò, etsi fiat vsque a prioribus uenis ad vltimas attractio, uenas obstrui erit affirmandum, cum corpora ita latioribus uenis prædita sint, ut sanguis etiam crassissimus, non ita difficile ipsas permeare ac transire queat. ueluti tenuioribus uenis referta corpora ad obstructionem ea uia non erunt inepta. Paucum etiam sanguinem ducentes, vel nullum, multumq; attrahentes & modicū vacuantes, cui dubium quod, quàm facile ex multo in illis uenis vi attracto, & conculcato, obstruendi occasionem dabunt. Aiunt uero utroq; modo applicatis, cutem, cui sunt applicatæ, debilitari, ex

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

contentiꝫ; in ipsa sanguinis vacuatione primo refrigerari, & mox eius omnes meatus constipari, atque obstrui. Quod febricitantibus inutile & noxium erit. cum una indicationum curatiuarum sit corporum obstructa liberare, ipsaꝫ; corpora transpirabilia reddere. Quibus si responderent, cutis eundem calorem amissum ex vacuatione sanguinis, ex nouo attracto sanguine restaurari, uerum haud planè erit, cum tunc temporis nequaquam pars queat restitui in pristinum statum, ob suscepta vulnuscula, minusꝫ; solita copia sanguinis repleri, quanta cutis per cucurbitulas fuerat priuata. Negant non minus dorso appositas cucurbitulas probam sanguinis vacuationem facientes, posse ad cordis regionem, multum sanguinem trahere, etsi etiam intra aliquod viscus aliqua fuerit inflammatio, eam posse magis augeri. Cum tamen Gal. contra illos

cap. 17. ,, apertissime sentiat, qui in lib. 11. meth. ita scripsit: Quippe foras
 ,, trahere potius, quam reprimere in eo debemus: Itaque etiam cucurbitula utiliter ijs, qui sic laborant, si prius sint vacuati, applicatur. Si uero abundantia succorum, quam uocant plethoram. in his sit, nõ magis ex pulmone in pectus aliquid excrementi, transfert, quàm ex toto corpore attrahet in utrumq;. Sed ex me hæc obiter dicta de his sint. ALPIN. Verum cum tu GVILANDINE doctissime utrorumꝫ; de usu cucurbitularum pro vacuatione corporum rationes animaduertes, easꝫ; fueris contemplatus, queso tuam profer sententiam hac de re ita ancipiti, qua ego uere possim de illarum usu atque utilitate statuere, quando hæcenus pro isto negotio huiusmodi usum non parum pertinuerim, ac ferè abhorruerim. GVILAND. Non paruam occasionem fuisse arbitror, ut medici non modo doctissimi, uerum etiam grauissimi existimaerint, cucurbitulis posse corpora etiam plethorica rectè vacuari, quod ipsi tum apud Gal. tum apud alios celebres medicos legerint, crurum scarificationem posse idem præstare, quod uenæ sectio, unumque atq; idem putantes esse hanc scarificationem, & cucurbitulas scarificatas. Quam ob causam non est mirum si usum cucurbitularum tatum pro uacuandis corporibus, ubi uel uires non præualidæ, uel ætas, uel aliquod aliud non ferat missionem sanguinis per uenam sectam, laudauerint. sed quanto in errore isti uersentur, posterius, ubi de nuper dicta scarificatione sermonem habebimus, ex te rectè audire spero. Diuersissimam uero rem esse nuper dictam scarificationem a cucurbitulis, ex Galeni, Oribasijꝫ; testimonio,

monio planè constare videtur, ipsi enim & Apollonius, Antyllus separatim de utroque auxilio scripsere. Quam ueritatem medici aliqui etiam huius temporis præclarissimi rectè nouerunt. Cum itaque plerique idem auxilium cucurbitulas, atque scarificationem illam afferre pro certo haberent, mirum non est, si legentes apud Galenum in 2. lib. aph. eam esse proximam uenæ sectioni, atque in lib. de sanit. tuen. tantundem valere, quod uenæ sectio ualet, & in lib. 13. meth. corpus plethoricum vacuari aut uenæ sectione, aut scarificatis malleolis, usum cucurbitularum vicarium esse statuerint. Sed an nos tutò uti possimus in plethoricis corporibus tali uacuatione, vel in febribus putridis etiam uacuationis gratia, nunc dicam, quid huius rei sentiam: in primisq; censeo nullo pacto medicos moliri debere sanguinis uacuationem in plethoricis corporibus per cucurbitulas, ubi nihil sit, quod uenæ sectionem uel crurum scarificationem prohibuerit. nam sum huius firmissimæ sententiæ, q̄ cucurbitulæ sint auxilia partis, quæ sequi debeant totius corporis uacuationem, quod ex Galeno superius cognitum est, qui dixit cucurbitulas occipiti applicandas uel cum scarificatione, uel sine, sequi debere totius corporis uacuationem, atque in hoc non possum non nisi multum Aegyptios hoc modo illis utentes post uniuersalem uacuationem, summopere laudare, minimeq; tutum auxilium in corporibus plethoricis cucurbitulas esse existimo: multoq; magis, si ea corpora crassioribus succis abundarint, in quo casu eas omnino abhorrerem, ne ab ipsarum tractatione, sanguine illo multo in uenas attracto multæ obstructions fierent. Hincq; Galenum in lib. de curat. per sang. miss. in corporibus gracillioribus, nigrioribus, scarificationem crurum prætulisse uenæ sectionem non immeritò iudicauit, quia ea corpora constant sanguine crassiori, qui ne utiquam per uenas cutis paruas facile uacuari potest. Quare si ijs ait eam non conuenire scarificationem, quæ fit, maioribus illis crurum uenis profundius scarificatis, quanto magis putandum erit cucurbitulas scarificatas non conuenire, tum ob periculum obstruendi ex crasso illo sanguine uiolenti attractione peruenas moto, tum ob paruas cutis uenas, non etiam profundius scarificatas, quas ob crassitiem commode transire nequit. Itaque neque in ijsdem corporibus putrida febrè correptis per ea molienda erit euacuatio, præsertimq; in quibus copiam crudorum crassorumq; humorum adesse significatur, in ijs enim summe exi-

aph. 17.
cap. 4.
cap. 5.

in lib. de
curat. per
sang. miss.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

riofus creditur ufus cucurbitularum, quoniam purior, tenuiorque fanguis vacuatur, craffior & crudus remanet, atque natiuus calor diminuitur. Talium verò craffiorum humorum crudorumque copiam attestantur, vrinae crasse, vel cum crassis contentis albis pituitosis obseruatae, quales ego Cayri, Genuae, Bassani in epidemica pestiferarum febrium constitutione, ferè in singulis obseruauit. Sudoresque frigidi, vel multi noctu apparentes non ex multo cibo orti, atque alia huiusmodi generis multa, quae breuitatis causa hic taceo. In interna etiam visceris alicuius inflammatione dorsi partibus applicatae cucurbitulae summe erunt perniciosae, quoniam in partem affectam sanguinem multum trahentes, augebunt necessario putredinem. Non conuenient etiam in febribus putridis iisdem partibus appositae, quia cutem, sanguine multo ab ipsa vacuato, refrigerant, atque constipant. Vbi uero sanguine neque multo neque crasso abundarint, pro moderata sanguinis uacuatione facienda, necessitate coactus aliquando mitti sanguinem etiam tutò posse ijs affirmarim, multoque magis cruribus applicatas. sed consulo tamen omnes medicos, ut vice harum, libentius utantur surarum scarificatione more Aegyptiorum absoluta; atque haec est mea sententia circa usum cucurbitularum pro uacuatione corporum, cum scarificatione applicandarum. ALPIN. Rectissimam atque verissimam esse tuam istam sententiam iudico, meque ei libenter totus subscribam: quare lubet mihi nunc nonnulla exempla, huic ueritati planè conducentia, narrare. Cayri enim dum morarer, duosque iuuenes Gallos maligna febre correptos in Aede Pauli Mariani Veneti pro Galliarum Rege Consulis clarissimi, praemanibus haberè, non tamen eodem utrumque tempore, obseruauit ab applicatis dorso cucurbitulis, paulo post in lethalem pulsus intermissionem deuenisse. Idemque Bassani in Minerua Forcatura matrona honestissima eadem febre laborante a me obseruatum est. Quo in loco binos etiam homines euacuationis gratia Vastaniam villam profectos, atque in aestuarijs, à multis applicatis uerfo corpori cucurbitulis in acutas febres incidisse, quorum alter, qui Bassanum habitabat, qui meae curae commedatus fuit vix seruatus fuit, alterum ruri degens inopia medicorum non rectè curatus, obiit. Venetijs etiam filius Bartholomaei Falgherij iuuenis eodem modo à cucurbitulis in aestuario in acutam febrem incidit, qua tamen liber euasit. ex his ergo videre possumus
atque.

atque planè etiam cognoscere, cucurbitulas & obstruere, & ad intimas partes corporis trahere, nam quis non fatebitur, binos illos viros Bassanenſes, atque nunc Falgherium a cucurbitulis in venarum magnarum obstructionem crassis, crudisq; vi cucurbitularum intus deductis primo, atque non minus in meatuum cutis constipationem, & inde auersa putredine in febrem putridam incidisse? vt & Gallos illos & Forcaturam, pariter in pulsus intermissionem, ex multo sanguine crudo in regione cordis vi ipsarum attracto, quo suffocati perire, vt ex Gal. in 3. lib. de præſag. ex pul. proditum est. Sed his auditis, melius erit, ad alterum propositorum dissoluendum pertransire.

An errent Aegyptij medici nunquam utentes cucurbitulis pro adiuvanda exanthematum eruptione. Cap. XVI.

ALPINS.

ALTERVM caput reliquum erat explicandum de vsu cucurbitularum propositum, quippè Aegyptios in febribus malignis ad apparitionem exanthematum, nullis vti cucurbitulis, quod multis ex nostratibus medicis auxilium selectissimum esse solet. Nam hi in istis febribus applicant ad decem vsque & plures cucurbitulas vniuerso corpori, interdum scarificatas, atque interdum citra scarificationem, vt ex alto a partibus nobilibus ad cutim venenum auellant. Quem vsum omnino illiusce regionis medici omnes formidant, atque abhorrent, præsertimq; si ex dorso applicentur, eumq; multis de causis damnare solent, præcipueq; quod omnibus fere corporibus à pestilenti febre vexatis communissima res sit, copia multa crassorum crudorumq; humorum, quod arguere sudores frigidos, uel multos in ipsarum febrium principijs, viscosos, vomitusq; crassos, ac viscidos, & vrinas crassas, vel ipsarum crassa, multa pituitosaq; contenta, atq; alia huiusce generis multa, affirmant. Neque absque ratione in his febribus adesse multi in venis humores crassi, & viscidos dici posse videntur, quando in illis corporibus non desit copia caloris febrilis, humorum ichorem cõsumentis, qua via illi tum crassescunt, tum len-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tozem accipiunt. Qua humorum istorum copia in ijs corporibus existente, applicare cucurbitulas valde timent, ne ex attractis crassissimis ijs, viscidisq; per venas succis, multas concitent obstructiones. Non scarificatas inquirunt, plurimum trahere, & parum vacuare. ex quo multo attracto facile partes hæ obstruuntur. Scarificatas etiam si aliquid educant sanguinis, puriorẽ tamen, & tenuiorem vacuare crassioremq; relinquere, & violenta attractione inæqualiter omnium humorum copiam attrahere. Præterea nullo pacto aiunt, vt supra dictum est, dorsi partibus applicatas posse ijs febribus esse alicuius utilitatis, cum hæ primo in uenas proximas cordi trahant noxios succos, atque vacuato etiam sanguine, cutem refrigerent, densent, atque eius meatus obstruant, & calorem naturalem imminuant, vacuato multo ijs sanguine puriori, & tenuiori; Præterea addunt, eruptiones exanthematum esse adiuuandas trahentibus ex alto ad cutem veneficos humores, sensim ac sensim sine violentia, vt natura facere sæpe solet, quæ sæpe incipit expellere punctulas ad cutem quarta die, & paulatim singulis diebus paululum expellendo, vsque ad septem, & plures etiam dies quandoque expellere desinit, quoniam per tenuissimas venas non est ita facile noxios totos humores posse semel deducere, atque expellere: & ob id paulatim, & non sine magno iudicio pluribus diebus expulsionem perficit, scilicet modicum coquendo, & illud modicum vacuando. nam cum succos veneficos habeat inæqualiter concoctos, quod illorum paratum est ad expulsionem, statim expellit, mox crudum atque ineptum digerit, & parat, cuius cum modicum percoxerit, atque deuinxerit: statim (nequit enim ipsum ob eius improbam, & venenosam naturam intra venas continere, ne alios corrumpat, uel ad nobile viscus deferatur.) expellit, atque ita totam expulsionem perficit, paulatim, vt dixi coquendo, & paulatim etiam expellendo. Sed cucurbitulæ statim ad partem cui affixæ sunt attrahunt multum tum concocti, tum crudi humoris intra uenas existentis, neque solum expulsionem per concoctionem paratum humorem trahunt, sed incoctum etiam, qui cum nequeat per paruas illas uenas egredi, proculdubio obstruit, putredinemq; auget, & febrem, & malignitatem. Proinde medicus attrahens per cucurbitulas, naturæ motum non imitatur, quia natura tantum præparatum humorem expellit, at cucurbitulæ simul etiã crudum, hæc q; aduersus cucurbitulas in febribus pestilentibus applicandas

plicandas illi obijciunt. GVLAND. Hæc eadem multi alij ex nostris medicis dixere, sed multi tamen sunt Clarissimi medici oppositæ Aegyptiorum sententiæ addicti, qui summum esse auxilium cucurbitulas in pestilentibus febribus persuadent, aiuntque quocumque modo à nobilibus partibus longius uenenum detrudatur, siue cucurbitulis id fiat, siue alia ratione, summum semper inde sequitur auxilium, naturæque plurimum adiumenti; quoniam ubi à membris nobilibus longè aberit venenum, natura erit fortior, agetque in reliquum humoris commodius, & robustius. Quod si humor venenosus, naturæ ex toto genere inimicus propè præcipua membra in uenis magnis relinquatur, naturam necessario labefactabit, siue ut ita loquar, coarctabit, vel in angustum rediget, quæ nihil aut parum roboris præstare poterit ad concoquendos, & expellendos noxios succos, qui facile in præcipua viscera recurrentes exitium inferent. Quare tutissimus erit usus cucurbitularum, quæ ex alto ad cutim venenum pertrahant, neque cutis partes, quibus applicitæ fuere cucurbitulæ, etsi vacuato sanguine modicum refrigerentur, & constipentur, debemus vilo pacto ab ijs prohibere, corpore tamen toto prius, tum vacuato, tum purgato, quoniam quam leui negotio nuper dictis partibus proprius calor restituetur, atque meatus etiam cutis aperientur, uel aliqua frictione leui, uel calida illinitione, qualis est, quæ ex Ruffi mente paratur oleo aliquo laxatiuo, & nitro, et si dicant, ab ijs fieri obstructiones, à quibus augetur putredo, eiusque gradus, alij respondent, neutiquam posse fieri obstructiones, quando præcesserit illis totius exquisita uacuatio. quoniam cum ijs vel nullus, vel paucissimus sanguis uacuatur, tollitur occasio trahendi à radicibus venarum sanguinem crudiores, quod illucque attractionis motus nequeat peruenire. & si obstructiones aliquæ in paruis, sub cute existentibus uenis accident, cum totus sanguis attractus illuc remaneat, eæ & minoris sunt momenti, atque etiam non difficili negotio tollentur, aliqua leni frictione, vel illitione illo attenuato sanguine, atque resoluto, parum etiam naturalis caloris dissipari potest, cum uel nullus (ut iam dictum est.) vel paucissimus sanguis in ijs vacuetur. Quod etiam non sit timenda attractio in cordis regionem, apparet ex Galeno, qui ut iam superius visum est, in lib. 11. meth. in pulmonum inflammatione cucurbitulam pectori tutò esse applicandam cap. 17. statuit. uerba eius hæc existunt: Ac longè quidem magis in pul-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

,, monis phlegmone abstringentibus est: quando
 ,, in eo ipsis quoque relaxantibus admiscendum aliquid acrum quo-
 ,, damodo, & euidenter calfacientium est: quippe foras trahere po-
 ,, tius quam reprimere, in eo debemus. Itaque etiam cucurbitula
 ,, vtiliter ijs, qui sic laborant, si prius sint vacuati, applicabitur. Ad
 id vero quod de inaequali cucurbitularum attractione obijciunt,
 eas scilicet, inaequaliter coctum crudumque humorem absque di-
 scrimine attrahere, neque naturae excretionem criticam imitari
 paulatim coquendo, & paulatim expellendo, fatentur uerum ef-
 fe, sed hoc nihil tamen esse detrimenti, quod vtilius sit uenenum a
 corde longius distrahi, quam crudum humorem in paruis ijs ue-
 nis vi attrahi, atque ipso sic attracto aliquas fieri obstructions,
 quas mox possumus attenuato humore rursus aperire, sed non
 ita facile uenenum intra uenas contentum, & in uiscera recurren-
 tem prohibere possumus, quo in uenis magnis retento, natura ita
 laeditur, labefactaturque, ut nihil, uel parum contra, tum ipsum iam
 vehementer putrefactum, tum illum, qui in uia ad putredinem est,
 agere possit, quare satius erit ipsum cucurbitulis a magnis uenis
 amoliri. **ALPIN.** Itaque ex his errare Aegyptios uideris affir-
 mare, cum a cucurbitulis illis omnino abstineant, neque immeri-
 to usus illarum laudabitur, cum foras ad trahendum uenenum cu-
 curbitula caeteris praesidijs praestet. **GUILAND.** Neque dicam
 ipsos omnino errare, neque recte se gerere, cucurbitularum usum
 non sequentes in febris illis, earum loco quibusdam illinitio-
 nibus, ac frictionibus idem potius praestantes. In corporibus si
 quidem crassis multis succis scatentibus, eas eo modo applicatas
 haudquaquam laudare possum, cum ex certo certius obstructio-
 nes multas pariant, a quibus putrefactus humor maiorem putre-
 dinis gradum necessario adipiscitur, neque etiam in alijs corpori-
 bus, ubi nondum apparet ad uiscera noxios humores uenenosos
 inclinare, quod facile ostendunt, egrotos non omnino esse inquit-
 tos, recteque respirare, nulloque dolore, uel angore ipsorum cor ang-
 recteque dormire, beneque mente ualere: ueluti contraria accidentia
 si extent, contra arguent, proindeque urgente occasione tantum ap-
 plicationem cucurbitularum laudarem, quibus uenenum longe a
 principalibus membris auelleretur. Quibus uero partibus tutius
 vtiliusque sit eas affigere, ego dorso magis, quam cruribus affigen-
 das fore censeo, nisi uacuationis gratia ijs applicarentur, quo
casu

casu vacuatio multo sanguine procuratur. post vniuersalem vero factam vacuationem, venenosos humores diuertendi a visceribus gratia, nō videtur idonea larga sanguini missio, qua necessario vires collaberentur, sed ipsis cucurbitulis diuersionis gratia applicatis, paucum sanguinis mittitur, qui si a cruribus ijs mitteretur, vim non haberet à corde venenum attrahendi ad ignobiles partes, quoniam sanguinis illa modica vacuatio, attractionem in uenas concitabit, quæ vel non perueniet ad cor, vel si peruenierit, admodum, debilis atque inefficax erit ad trahendum venenum ad partes quibus applicitæ sunt. Quod inutiles non sint cucurbitulæ in febribus pestilentibus, præsertimq; in apparitione exanthematum experientia quotidiana confirmat. In elapsa enim pestilentia sæpissime expertum est vel ad tumores, bubonesq; maxime, & parotides promouendas vel ortas, quin retrocedant, retinendas, vel quæ euauerint uel retrocesserint rursus euocandas, nihil cucurbitulis præstantius. Multis enim scio eo tempore cucurbitulas summe contulisse ad magnificandos tumores, atque ad intus absconditos reuocandos. Exemplum dignissimum habeo, quod maxime faciet ad illustrandam hanc veritatem. Georgius Selaccus Chyrurgiam Venetijs exercens, in ea pestilentia vxore eius peste correpta cum tumore in inguine, narrat, se cum uidisset tumorem illum insignem (quam facile sæpissime imminutum, & euanescentem) vel imminui, atque intus recurrere, quòd continuò mulier delira euadebat, quo statim cucurbitula sæpe inguini cum igne apposita, iterum ad solitam magnitudinem tumore illo reuocato, atque peraucto, statim sana mente redebatur, sæpissimeq; dum ipsa ægrotaret hoc obseruauit, coactusque iccirco fuit sæpissime cucurbitulis diminutum ac fere euanescentem tumorem foras trahere, quod sanè semper succedebat. Quo facto semper eius uxor ad sanam mentem redibat, atque ubi rursus aliquo pacto bubo minueretur, delirium ipsam rursus inuadebat. Testaturque mulierem, quo tempore ab apposita tumori cucurbitula affligebatur, semper mente sana extitisse, qua subitò excidebat, tumore intus recurrète, sanaq; rursus eo cucurbitula foras attracto. Quod sanè exemplum conspicue satis ostendit, quantæ utilitatis sit iudicanda cucurbitula ad auellendos venenosos humores à membris præcipuis, atque adiuuandas omnes naturæ excretiones, vel symptomaticas vel criticas illas vocemus, atque hæc arbitror sufficere

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

nobis posse in hac die, quando sermonem nostrum longius nos prosequi nunc nox, quae iam nostris oculis tenebras obducere incepit, prohibeat, proinde finem hodierno sermone demus. ALFIN. Recte suades, nam totum quod de missione sanguinis apud Aegyptios usitata, nos loqui proposueramus, vix toto sequenti die absolueri poterimus, nam de varijs pro sanguinis euacuatione scarificationibus, quibus illi vtuntur, etiam superest loquendum, quibus peractis, si aliquid temporis eo die supererit, nos multa alia ad partem chirurgicam pertinentia, valde & ipsa scitu digna prosequemur.

FINIS LIBRI SECVNDI.

[Faint mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, including the word 'nobis' at the bottom.]

PROSPERI ALPINI

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

LIBER TERTIVS.

De variarum scarificationum frequenti apud Medicos Aegyptios usu. Cap. I.

ALPINVS, GVILANDINVS.

VILANDINE adsum nunc tibi, sed tu multo tardius quàm heri in viridarium descendisti, Salue. GVILAND. Et tu quoq; nescio qua de causa tardius huc te contulisti. Sol enim supra horizontem ita se extulit, & aerem ita inflammavit, vt nos sub huius latissimæ Platani vmbra confedere, nunc optimum sit. ALPIN. Rectè suades, sed vbi hic confedimus, præstiterit de me-

dicina Aegyptiorum inchoatum sermonem recipere, & absolue-
re. GVILAND. Cur te igitur ad rem ipsam accingere cunctaris?
Nihil mihi iucundius esse potest, quàm te hic de Aegyptiorum
medicina loquentem audire, ac multa ad medendi artem spectan-
tia ex te cognoscere. Supererat opinor, de uarijs scarificationibus,
quibus illi medici ad vacuandum sanguinem familiarissime vtun-
tur, agendum. Ideo tuum nunc erit eas narrare, atque docere, te-
que vt id facias etiam atque etiam rogo, spero siquidem hunc ser-
monem mihi non minori fore utilitati, quàm cætera de uarijs mit-
tendi sanguinem modis superius explicata. ALPIN. Omnibus
in Aegypto versantibus variarum cutis scarificationum pro mit-
tendo, uacuandoq; sanguine uice sectarum uenarum, usus est no-
tissimus. Quis etenim certis anni temporibus, atque in primis in
æstatis prima parte, innumeris infantibus aures scarificatas ibi nõ
uidit? eo siquidem tempore è centenis quibusq; pueris quadra-
ginta uix ibi reperias, quorum aures ob scarificationem gossipia
non

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

non gestent. nec minus frequens est crurium scarificationis pro sanguinis vacuatione vsus in omnibus Aegypti locis, praesertimque in pueris, Eunuchis, mulieribus, atque omnibus corporibus molli carne praeditis. Hoc etenim vacuandi praesidium ab illis vno assensu venae sectionis, vt paulo post dicam, vicariū creditur; proque tali auxilio, in ijs, qui praevirium imbecillitate sanguinis vacuationem per venam sectam non ferunt, hoc scarificationis genus apud eos medicos praesto esse solet. In pluribus etiam saepe nasum, vel potius nares ab ijs scarificari, atque labia ac gingivas non minus observatur. Ex his igitur colligo, partes quas illi pro sanguinis vacuatione scarificare solent, esse aures, nares, labia, gingivas, loquor de ijs, à quibus citra applicatas cucurbitulas sanguis educitur, nam adhibitis cucurbitulis plures alias partes scarificat. Amplius quascumque partes etiam corporis extrinsecas, aut aliqua inflammatione antiqua, admodumque difficili, vexatas, vel cancrena ob malignitatem, vel ob copiam humoris naturali illarum partium suffocato vel extincto calore, vel aliqua pustula, vel tumore, vel quacumque re praeter naturam detentas, scarificatione sanant. in hydrope, atque suppuratis hoc praesidio ad vacuandum utuntur, vt de his suis locis nos loquemur. Sed ad eas scarificationes, quibus ad vacuandum sanguinem Aegyptij vti consueverunt redeamus, quarum duae praecipuae vel primariae in puerorum uacuandis corporibus ab ipsis adhibentur, aurium quippe una, atque crurium altera. Reliquarum verò vsitatior, atque utilior est, quae intra nares administratur. Praesentaneum etenim remedium apud eos habetur in omnibus acutis febribus, in capitis cum doloribus, tum inflammationibus uenas intra nares scarificari, atque ab ijs tepido dulcis aquae balneo sanguinem educi. GUILAND. Dignae sunt haec apud illos populos vsitatae scarificationes, ob ipsarum multam utilitatem, vt locupletiori sermone, atque pleniori stilo à te rursum considerentur, praesertimque cum harum plerumque nostris medicis ignotae sint, is enim, qui haecenus de ipsis à te sermo est habitus me admodum delectauit, sed quaeso eadem clarius mihi atque accuratius exprime, ab illis si lubet quas auribus insigunt, deducto principio.

De aurium, narium, labiorum, gingivarum scarificationibus, quas medici Aegyptij pro euacuatione frequentant. Cap. 11.

ALPINS.

RIMA eius regionis ineunte æstate, Campsinis ibi spirantibus uentis calidissimis, plerumq; aduersus infantes tonsillarum epidemicæ inflammationes vagantur, febresq; acutæ, atque circa pudendorum partes inflammationes, & ulcera. Quibus malis, atque alijs etiam omnibus ex calore ortum ducentibus, succurrunt aurium scarificatione intus vel extra præstita, sanguinis vacuationem molientes, ut uero hanc scarificationem operentur, in primis collo infantium lineo panniculo uincto, atque paululum ea ligatura angustiori reddito, tumidiore aures fieri student, quas eodem tempore simul itidem manibus multum contrectant, atque perfricant, aqua calenti dulci easdem sæpius irrigantes, & abluentes, uel spongiam calenti aqua plenam auribus scarificandis applicant. Quarum exinde magnitudine aucta, atque ruborem insignem adepta, tribus, vel quinque incisionibus oblongis rectè per latitudinem, cutem ante vel retro cultro scarificant, à quibus scarificationibus parū sanguinis calido aquæ balneo sæpe illas abluentes, educunt, atque ferè nullam infantulis tamen lamentationem ploratu aliquo edentibus, ita sine molestia hæc sanguinis vacuatio conficitur. effluxo deinceps sanguine, scarificationibus probè lineo panno deterfis, atque siccatis, gossypium adaptant, quod tribus ad summum diebus in auribus scarificatis gestant, atque mox ab ipsis rectè conglutinatis, illud abigunt. In omnibus uero acutis febribus, atque omnibus inflammationibus oculorum, aurium atque cæterarum capitis partium, cutim ante uel intra aures positam scarificant, atque in ijsdem malis partes infernas occupantibus, retro uel extra aures positam.

GVILAND. Hoc remedij genus non omnino fore spernendum ac negligendum videtur, nec penitus antiquis medicis ignotum fuisse, quando apud Hippocratem in 6. epidem. hæc ad unguem legitur. Cum adsunt cedmata, uenę in auribus posteriores scindende sunt. Sed Galenum aurium istam scarificationem minime nouisse

comm. 5.
text. 21.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

se hinc suspicari potest, ex quo ipse in commentario Hippocratem
 ,, reprehendendo hæc dixerit: In his quidem verbis locutio im-
 ,, propria, & vitiosa est, ipso scribente, venas in auribus: neq; enim
 ,, venas in auribus, sed circum aures dicere oportebat: siquidem
 ,, venæ quædam post aures grandiores sunt, in ipsis uerò auribus per
 ,, exiguæ, vixq; aspectabiles, & plerumque neque perspicuæ. Non
 nouerat Gal usum scarificandarum aurium eo modo, quo Hip-
 pocrates senex sapientissimus cognouisse legitur. Sed tamen hûc
 usum aures scarificandi audio multis Saracenorum admodum fa-
 miliarem extitisse. Quod & Doctissimus Franc. Valæsius probè
 confirmare uidetur, qui in comm. sexti lib. epidem. Hippoc. hæc
 ,, scripsit: Id quod didici à Saracenorum filijs, quos nuper Philip-
 ,, pus dominus meus deuicta rebellione, à Granatæ finibus in inte-
 ,, riorem Hispaniam secedere imperauit. illi utebantur aurium sca-
 ,, rificatione, quam possit quispiam in hunc Hippoc. locum referre.
 Non est itaque difficile credere nunc Aegyptios etiam hæc aurium
 scarificatione uti. Neq; hinc Hippoc. orationem impropriad, vt
 Gal. uoluerat, esse certò cognoscitur, sed potius hanc Galeno fuisse
 ignotam putauerim. ALPIN. Verumtamen id aut nullius, aut
 parui adiuuenti (cum aurium hæc partes, quæ scarificantur ex car-
 nes ac exangues sint, uenisq; vix aspectabilibus refertæ) esse quis
 existimabit, quòd ab harum sectione paucissimus sanguis educa-
 tur, qui aut nullum, aut obscurissimum auxilium ijs præstare po-
 test. Valæsius ut Hippocratem a calumnia seruaret, qui aurium
 scarificationes ad coxendicum affectum (vt dictum.) laudauit, ait
 ijs, quibus ex capite fluente humore ad femora, in eos affectus in-
 ciderunt, cauterio aurium partibus, vel ante vel retrò positis inu-
 stis uel disectis, posse conferre. Sed quia negare non poterat, hæc
 scarificationem apud multos Saracenos in usum esse, iccirco sub-
 iunxit, etiam Saracenos hæc uti scarificatione, quia sunt timidissi-
 mi à missione sanguinis, neutrum iure uidetur credendum, quan-
 do Hipp. manifestissime non de aurium cauterizatione uel inu-
 stione, sed de scarificatione locutus sit. Neque Saracenos ita san-
 guinis uacuationem formidare hominum relatione certò constat.
 Aegyptij uerò atque Arabes, quibus copiosa sanguinis eductio
 est familiarissima, aurium, ut nuper dixi.) utuntur etiam scarifi-
 cationibus ad euacuandum sanguinem. GUILAND. Puto ti-
 morem missionis sanguinis in pueris non aliunde venire, quàm ex
 ipforum

ipforum summe calido atque humido temperamento, habituque maxime aperto ac molli, facillimeque dissolubili. ex qua copiosa sanguinis uacuatione corpora illorum nimium exoluerentur, quare Aegyptij pueris quam parcissimam imperant uacuationem, cum sua corpora habeant ex temperamento, atque habitu, unde euacuentur promptissima. Hincque in pueris aurium scarificatione sanguinis uacuationem moliantur, quod ipsa paucissima, tum ijs sufficere, tum minime multum vires dissoluere, queat. ALPIN. Non solum aures, sed & nares ad multa mala non in pueris modo, uerum in omnium aetatum hominibus, Aegyptij scarificare solent, venas enim intra nares maxima dexteritate scarificant, & ut ipsis lubet sanguinem interim copiosissimum exinde euacuant. Idque naturam imitati in febribus acutis, in quibus praesertim caput, uel doloribus uel aliqua inflammatione laesum obseruatur, atque in phreniticis, aliisque ex calidis succis delirantibus, praecipueque ex sanguine. Arcanum etenim quoddam apud illos copiosa sanguinis a naribus intus scarificatis missio creditur. In omnibus doloribus, ac inflammationibus capitis partes occupantes, non minusque in iisdem affectibus oculos infestantibus, in continuis putridis febribus, ubi ruborem in facie, uel assiduas uigilias, uel deliria egros uexare conspexerint, statim ad hanc sanguinis uacuationem confugiunt, maximeque in diebus criticis, in quibus crisis aliqua per sanguinis eruptionem speratur. In phreniticis, atque acute febricitantibus, quibus in aliquo creticorum dierum stillae ex naribus illabentes obseruatae fuerint, minimeque exinde sperantes sanguinem postea large fluxurum, intus nares phlebotomo scarificantes, eruptionem per stillas inceptam adiuuant, atque perficiunt. Noua haec apud nostros medicos, pro molienda sanguinis missione scarificatio erit, neque puto quempiam ipsius rationem, atque usum habuisse. Multi enim intra nares appositis hirudinibus sanguinis uacuationem pertentantur. Amatus Lusitanus Medicus Hebraeus non spernendus, se rectum usum a naribus educendi sanguinem reperisse in tertia suarum centuriarum memoriae prodidit, qui tamen solis hirudinibus illam uacuationem moliri oportere, putabat. GUILAND. Gal. uisus est his uerbis hunc uacuationis modum nouisse ac docuisse in 2. lib. de compos. medicam. secundum loc. cap. 2. qui dixit: Quod si amplius sanguis redundare uideatur, etiam ex naribus aperta uena, & quantum sufficere uidetur sanguinis uacuat.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tuatur . Hinc intelligi potest Galeni temporibus usum mittendi
 sanguinem à naribus fuisse probè cognitum, atque frequentatum.
 Sunt aliqui, qui existimant fieri hanc vacuationem, secto nasi me-
 diaestino, quam multi laudant in faciei, nasiq; ruboribus, atque in
 aliqua inflammatione . ALPIN. Errant illi certissime id creden-
 tes, quoniam apud Aegyptios omnes narium scarificatio, atque
 mediaestini, vna, eademq; non est, neque ad eadem mala vtrifq; his
 vtuntur . Narium enim scarificatione multum sanguinem eua-
 cuant, qua vacuatione omnibus capitis inflammationibus cum in-
 ternis, tum externis, & in febribus sæpe utuntur: à Mediaestino vero
 scarificato paucissimus sanguis exit, qui tantum faciei nasiq; rubo-
 ribus adiumento esse solet . GVILAND. Sed quomodo nares sca-
 rificant, atque nasi mediaestinum? ALPIN. Naso in primis, post-
 quam collum fascia deuinctum est, vt venæ crassescant, tum multū
 perfricato, tum aqua calida multa dulci asperso, atque tumefacto
 cutem narium ambarum, vel vnus, per longum tribus, vel ad sum-
 mum quinque scarificationibus secant, à quibus sanguis calido
 aquæ dulcis balneo educunt. Mediaestinus verò & ipse eodem mo-
 do vnica scarificatione secatur, guttæq; tantum sanguinis ex eius
 sectione promanant . Vtuntur etiam illi populi labiorum, præser-
 timque inferioris scarificatione pro oris, gulæ, inflammationibus,
 sed longè maxime vbi fixuris labia fuerint obnoxia, gingiuasque
 scarificant, ex conflusso sanguine dolentes, vel aliqua inflamma-
 tione vexatas . Sed his ommissis, vtilius erit, nos tandem accedere ad
 celeberrimæ crurum, malleolorumve scarificationem, qui enim ha-
 bebatur sermo de tanto præsidio, nō poterit non nisi multū medicis
 adiumenti afferre, quando hæc scarificatio venę sectionis vicario
 mea quidem sententia sit. de qua nunc prolixius tecum loqui cu-
 pio. speroq; huius sermonem maiori, quàm cæteri nobis voluptati
 fore, nec minori vtilitati. quem totum in hac die vix credo a no-
 bis posse absolui . GVILAND. Quæso, quæ in sermone huius
 scarificationis, quæ a nostris etiam ijs partibus applicatis cucur-
 bitulis communiter in quibusdam malis ita facile molitur, tam
 copiosam orationem accersunt? Vellem igitur hac de causa, ut
 quam primum ad illam te conuerteres . ALPIN. Faciam vt lubet,
 sed vereor ne tu in communi multorum errore verferis, qui cele-
 brem hanc malleolorum scarificationem, ab antiquisq; medicis
 præclarissimis pro venę sectionis vicario auxilio receptam, atque
vstita-

vsitatam, in cucurbitularum cum scarificatione applicatarū vsū commutarunt. Verum si quid de illa Gal. & Oribasius in multis locis, ex quamplurium celebratorum medicorum sententia, nobis prodiderint, nunc meminisses, fortassè ita hic sermo te delectasset, vt longiorem hac de re explicationem à me peteres.

GVILAND. Nihilo minus ego fortasse, quam tu, sermonem, qui de huiusmodi præsidio accurate habeatur, expecto. Sed antea scire ex te uolo, an eodem modo Aegyptij mentum scarificare soleant, & brachia, quando horum scarificationem apud Hispanos confici aliqui prodiderint: atque & menti scarificationis Gal. in 6. lib. de composit. med. secundum loc. ad multa mala meminerit. ALPIN. Etsi vtrumque fieri meo quidem iudicio posset, tum brachijs, cruribus, quo ad venarum ordinem ferè omnino respondentibus; tum etiam quia menti scarificatio, & commode administrari posset, & multis affectionibus esse utilis. Cuius vtilitatem antiquitas medicorum nos rectè perdocuit. Sed tempus est, ut ad propositam scarificationem redeamus.

Malleolorum, siue crurum scarificationem ad moliendam euacuationem auxilium esse antiquissimum, à Gracisq; clarissimis medicis valde frequentatum. Cap. III.

ALPINVS.

MINIMUM maxime crurum, surarum, uel malleolorum scarificationem pro sanguis molienda euacuatione in pueris, Eunuchis, mulieribus, atque carnosis uel pinguibus omnibus hominibus usurpant, tutissimumq; apud eos creditur uacuatorium remedium. quo quisque multorum morborū occasione ingenti salutis spe utitur ad uacuandum sanguinem, præsertimq; uiribus uacuationem per uenam sectam prę imbecillitate non ferentibus. Scarificant enim, ut inferius proprijs locis dicam, in utroque crure suram, siue partem cruris crassam, quæ malleolo contermina est, multis adactis profundis, ac longis scarificationibus, a quibus sepe tepida aqua dulci ablutis, quantum uolunt.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

uolunt sanguinis sine multa corporis commotione, educunt. Ad hoc auxilium illi in omnibus morbis, ab humoribus calidioribus ortum habentibus, veluti ad sacram ancoram confugiunt, neque id immeritò, cum tot, & tantas habere ad sanitatem vires sæpissime sint scarificationem experti. Mirorque iccirco **G V I L A N D I N E** doctissime, nostrates medicos nolle tam utile, atque à multis doctissimis Græcis medicis antiquis, ad morbos profligandos, hominesque ab his præcauendos, adeo laudatum auxilium agnoscere, atque in usum reuocare. Et quamquam eos medicos non omnino laudem, qui ita promptè in quouis ferè morbo sanguinem per venam sectam mittant, rectius tamen eos agere putamus, quàm qui eandem vacuationem sanguinis per cucurbitulas dorsis partibus cum scarificatione applicatas moliri consueuerunt. **G V I L A N.** Priores illos medicos eo auxiliij genere, quippè venæ sectione, posse morbos eos profligare tutius ac certius iudico, quàm alios cucurbitularum usu. Quòd missio sanguinis per venæ sectionem procurata, magnum utique sit remedium, atque ob id magnis meritò occurrat morbis. Ab usu uerò cucurbitularum tantum abest, ut magnos morbos a plenitudine humorum ortum ducentes, profligari posse credam, vt potius ijs applicatis, eos in deterius secedere posse autumem. Quod a nobis heri diligentius disputatum, atque constitutum fuit. Sed cur ego te tandiu interpello, teq; ab incepto tuo sermone his uerbis amplius distraho? perge igitur reliquum hac de re sermonem absoluere. **A L P I N.** Pro tollenda corporum plenitudine Gal. nullum cucurbitularum verbum fecit, ut nostrorum multi cogitant, sed solum venæ sectionis, atque crurum scarificationis meminit. Quod ab ipsiusmet uerbis in 2. aph. ,, Hippoc. commentario proditis colligitur, quæ hæc existunt: Eua- ,, cuatio omnium humorum æqualiter, quæ quidem exquisitissima cap. 3. ,, est, fit per uenæ sectionem; proxima autem huic illa est, quæ fit per malleolorum scarificationem. In libro etiam de hirud. cucurb. scarif. dixit: Cucurbitulas in plethoricis corporibus non modo esse inutiles, sed etiam noxias. Atque in lib. de curat. per sang. miss. docuit, ante cucurbitularum administrationem totum corpus euacuatum esse oportere, illisq; vel cum scarificatione vel sine ea applicatis. Ex quibus nostri medici perdocti nescio cur in magnis morbis, viribus sanguinis educationem per uenæ sectionem nõ ferentibus, ad hanc, relictis illis cucurbitulis, saltem crurum scarifi-
cationem

cationem non accedant vel confugiant, cum hæc tutissimum sit
 auxilium, vacuationeque (ut ait Gal.) venæ sectioni proximum. cap. 17.
 Hocque etiam venæ sectioni utilitate præferendum Gal. in eodem
 lib. de hiru. cucurb. alijs verbis meminit: Eodem namque anno
 venam frequenter incidere, minime quidem rationi consentaneum
 arbitramur: Quandoquidem cum larga sanguinis copia, vitalis
 quoque spiritus emittitur, quo sanè absumpto, crebrius quidem
 moles vniuersa frigescet, tum animales functiones omnes deterio-
 res redduntur. Quamobrem ab ignobilioribus membris, utpotè
 a cruribus sanguis educendus est. Atque in libro de curat. per
 sang. missio. in quibusdam corporibus crurum præfert scarifica-
 tionem venæ sectioni, ut ipse hunc in modum prodidit, dicens:
 Porro quæ ex mulieribus albiiores sunt, sanguinem acervare te- cap. 17.
 nuem solent. Quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus
 maxime iuuantur. Et paulo post ait: Carnosis vero & candidis
 parue insunt venæ, quibus malleolos scarificare, quam venam seca-
 re præstiterit: quippè cum hæc paruas in cruribus uenas habeant.
 Est & Apollonius ille atque Antyllus, medici olim grauissimi, ut
 apud Oribasium legitur, qui huius scarificationis clarissima mo-
 numenta posteritati reliquerunt. Oribasius vero hæc de ipsa cru- lib. 7.
cap. 20.
 rum scarificatione scripsit: Et sanè dum pestilentia vehementis A-
 siam deprehendisset, multosque perdidisset, meque etiam morbus at-
 tigit, secunda morbi die remissione febris facta, crus scarificaui,
 duasque ferè sanguinis libras detraxi, hæcque de causa periculum vi-
 tauit. Plerique igitur etiam alij hoc præsidio usi superstitibus euase-
 runt. erant enim plenitudinis signa. Crurum itaque scarificatio-
 nis usum Galeno, Apollonio, Antyllo, Oribasio, pluribusque etiam
 alijs ex antiquis clarissimis medicis & cognitum, & ualde apud eos
 frequenter exinde planè constat. *GUILAND.* Vera sanè prædicas,
 sed quid mireris multos etiã doctissimos medicos hoc ita ab opti-
 mis medicis laudatum auxilium minime velle agnoscere, ac in pri-
 stinum usum reuocare, quando multorum insanabilem in defen-
 dendis erroribus peruatiam tu rectè noueris. Quid mireris in-
 quam, cum ipsi aliquid habeant, quo culpa carere aliquo pacto
 videntur? Nam quis vnquam ab Aegypto huc profectus est, qui
 eius scarificationis verum modum nobis manifestarit? Certe ne-
 mo nos eam edocuit. ego magis mirandum esse puto, hætenus
 multis in Italiæ urbibus, præsertimque Venetijs perinde ac Erasistra-
 teis

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

rei faciebant, medicorum multos sanguinis missionem per uenam
 sectam ita abhoruisse, ut maximum timorem id genus auxilij ple-
 risq; incuteret. Qua in re non parua gratia Alexandro Massariae
 medico clarissimo est habenda, qui cum urbem illam olim ingres-
 sus ita a sanguinis missione abhorrentem, ac timentem inuenerit
 medicae artis Hippocraticis principijs veritatem illis saepe suaden-
 do ac demonstrando, errorem in medicina summum, e mentibus
 doctissimorum multorum medicorum eripuit. Tamen cater-
 ua medicorum, (ita morbus inualuit) superfuit, adhuc anti-
 quis erroribus planè addicta. qui affirmant, non esse conficien-
 dam sanguinis vacuationem per uenae sectionem, ob plurimi calo-
 ris resolutionem, sed tantum cuti dorsi alijsque partibus appli-
 citis cum scarificatione cucurbitulis. Hincque earum usus eo
 gratie deuenit, ut nunc frequentissimus apud multos, ac familia-
 rissimus factus sit. Haecque de causa multi audent affirmare cucur-
 bitulas scarificatas uenae sectionis vicarium esse auxilium. Quo-
 rum opinio quam erronea, & à veritate aliena sit, praeter ea quae di-
 cta sunt, patet etiam ex Galeno, qui & in 2. lib. aphorism. & in 4.
 de sanit. tuenda, atque in libro 13. meth. med. alijsque multis in locis
 dixit apertissime, secundum locum, a sectione uenae, crurum scari-
 ficationem obtinere. nam in secundo lib. aphor. ait: hanc scarifica-
 tionem uenae sectioni esse proximam: atque in lib. 4. de sanit. tuen-
 da, asserit, tantundem ac uenae sectio ualere malleolorum scarificatio-
 nem. & in lib. 13. meth. med. scripsit: Si corpus fuerit plethoricum,
 sanguinem mittendum esse, aut uena incisa, aut cruribus scarifica-
 tis. ALPIN. Rectè sanè dixisti, sed haecenus excusari poterant
 nostri hi medici, quod nemo ipsorum hanc scarificationem, quo
 pacto administraretur ab aliquo didicerit. Nunc uerò quisque
 summe redarguendus erit, nisi uoluerit hoc genus praesidij utilissi-
 mum a nobis saltem accipere, & in antiquum usum reuocare.
 Maximeque cum audierit, huius scarificationis usum cum in tota
 Aegypto, tum in tota etiam Hispania apud omnes familiarissime
 frequentari in omnibus pueris, Eunuchis, mulieribus, pinguibus
 que corporibus, foelici semper cum successu. GVILLAND. Amatus
 Lusitanus medicus non spernendus hoc remedium maximi sem-
 per fecit, atque sepiissime eo pro vacuatione sanguinis usus est. ut
 paulò post fusius etiam narrabitur. Eademque atque tu Ioan. Iaco-
 bus Manni posteritati tradidit. Quamobrem crurum scarifica-
 tionem.

cap. 55.

,,
 ,,

tionem multis & antiquis, & recentioribus medicis fuisse cognitam, & ab eis adhibitam manifestissimum est. Quod ut apertius omnes cognoscant, ac ne ab hoc vacationis usu, ideo se abstinere dicant, quod ignari sint an eodem modo hæc scarificatio, tum in Aegypto, tum in Italia hominibus conducat, ideo si postquam tu in patriam redieris, in aliquibus ipsa fueris usus, ac quali etiam salutis successu vel foelici, vel infoelici, intelligere ex te nunc cupio.

Quibus in Italia locis hominibus sanguis crurum scarificatione fuerit detractus. Cap. IIII.

ALPINS.

A B Aegypto ego in patriam reuersus, Bassanum oppidum loci amœnitate pulcherrimum meorum studiorum gratia me contuli, ibique medicinam publice faciendo multos scio ægrotos crurum scarificatione, sanguinis sæpe euacuatione more Aegyptiorum procurata, sanitati restitutos. Scis etenim postquam in Italiam ex illis locis peruenerim, me perpetuò optima Aegyptiorum vestigia in medendo sequi voluisse, præsertimque sanguinis vacatione molienda, maximeque in usu crurum scarificationis, pro qua exercenda diligenti, atque experto inuento huius operis ministro, in multis sanguinem mittere more Aegyptiorum pertentaui. Quod mihi foeliciori cum successu semper euenit. Primusque, cui eo modo sanguis fuerit vacuatus, puer fuit annos decem natus, quem in humanarum literarum cultu Franciscus Lanzarinus Bassanensis in eius schola à Castro franco exercendum suscepserat. Qui duplici tertiana correptus, cruribus ambobus scarificatis, & educto sanguine conualuit. Huic enim propinato prius pharmaco, quo eius corpus noxijs paulisper expurgaretur humoribus, ijsque maxime, qui in stomacho & uenis meseraicis continebantur, quarta die ambobus cruribus vel suris more Aegyptiorum scarificatis, sanguinis fere libram commodissime eduximus, a qua præstita vacatione febris iminuta, alia tantum accessione desijt. Paucos ab hinc menses ab huius pueri morbo mulier ferè sexagenaria, Bona vocata, quæ apud Bassanos famosissimos pictores habitabat, hepatis pessima inflammatione correpta continue cum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

dolore, & tensione dextri hypochondrij, assiduis uigilijs atq; difficillima respiratione, ingentiq; siti, lingua nigra admodumq; squallida febricitabat. In qua urinae tenues, coloratiores, cum contentis crudis spectabantur, diesq; duodecimus ab aegritudinis principio agebatur, quando accersitus illam inueni eo modo aegrotantem, cuius morbo, causis, ac symptomatis recte perspectis ac cognitis, atque chyrurgo accersito, internam dextri cubiti venam secari iussi, à qua nullo sanguine, muliere in syncopim collapsa, vacuato, ne misera caeteris neglectis remedijs moriretur, ex eius corporis habitu bene carnosio, pingui atque albo, Galeno in libro de curan. rat. per sang. miss. docente, malleolorum siue crurum scarificationem magis quam venae sectionem, praestare ei posse: probe cruribus scarificatis, sanguis ad librae pondus commodè eductus est, à quo statim melius se habuit, nocteq; subsequuta somnum coepit, melius respirauit, atque adeo febris minui exinde coepit; die quartadecima ferè libera fuit, at decima septima in uniuerso corpore critica exorta scabie, prorsus conualuit. Post hanc aliam eosdem annos natam, habitu admodum pingui, ac valde carnosio praeditam, villam Angaranum habitantem, febre continua, acuta, correptam cum intensissimo capitis dolore, assiduisq; uigilijs, delirio, atque multa inquietudine curandam praemanibus habui, cui die tertia praemisso clystere, ambobus itidem profundis incisionibus cruribus scarificatis, sanguinis libra & plus fuit educta, a qua mulier melius statim se habuit. dieq; septima omnino a febre libera euasit. Puer etiam duodecim annorum Citadellensis in domo Iosephi Caratelli pharmacopolae, cum febre surdus omnino factus, eius a scarificatis cruribus, plurimo sanguine euacuato, statim audiuit, atque paucis diebus etiam a febre conualuit. Duæ itidem eodem tempore puellæ virgines in Valle Stagna, decumbentes, in pestilentem febrem collapsæ à suppressis menstruis, ea scarificatione adiuuatae sanitatem citò receperunt. Citò enim ambabus ijs copiosi menses denuo fluxerunt septima die cum iudicio. Criticq; ambæ iudicatæ in eadem die fuerunt. Audisti ex me igitur, quos uacuatione sanguinis, surarū scarificatione praestita, Deo annuente, Bassani sex fere mensium spacio sanitati restituerim. In principio dum ea uti ceperim, propter multas magnasq; ac profundas scarificationes ferè omnes hoc auxilium formidabant. Deinceps uero multi fuere, tum uiri, tum mulieres, quæ ab utilitate persuasæ

suasi hoc genus remedij facile complexi sunt. GVILAND. Gaudeo te tantam de huiusce scarificationis utilitate periculum fecisse, cui facile omnes acquiescere possent. Ego vero, vt idem confirmem, puto non inutile fore, si tuis experientijs aliàs ab Amato Lufitano memoriæ traditas subiungam. ALPIN. Gratam rem facies si eas mihi etiam indicaueris. GVILAND. Is in prima suarum centuriarum hæc literis tradidit: Paucis interpositis diebus huius dicti frater, duos annos natus in eadem oris ulcerationes incidit, qui surarum siue tibiæ ventriū scarificatione, & topicis adhibitis enumeratis medicamentis sanitati illico fuit restitutus. Et in scholia, postquam tum omnes medicos præter Hispanos, quod hos solum crederet huiusce scarificationis peritiam obtinere, reprehenderat, subiunxit alterius pueri historiam, his verbis:

,, Dominicus Maria à Bala mercator Bononiensis cum filiolum gra-
 ,, uiter ægrotantem haberet, vt illum inuiserem me rogat, ad quem
 ,, accersitus iubeo protinus crura scarificari, prius ea per spongiam
 ,, fouentes aqua calida, & ad poplites ligatura ac ad suras euocato
 ,, sanguine, eas sæpe harundine fessa percutiendo, sed inuita matre
 ,, pueruli natione Græca, patria Bizantina, quæ quum intra duos
 ,, dies puerum sanum conspexerit, ad me postea, tanquam ad sacrâ
 ,, anchoram, quum pueri sui vel amicorum ægrotarent, confluebat,
 ,, vt illam illis iuberem euacuationem facere, tantum videlicet huic
 ,, euacuationi tribuens: nec sanè immeritò, quia præter multa, quæ
 ,, secum adfert commoda crurum scarificatio, materiam in corpore
 ,, exundantem minuit, & caput à dolore & malis affectionibus liberat. In secunda centuriarum pueri hanc subtexit historiã dicens:

,, Filius Barbosij natus annos nouem cum febris continua cor-
 ,, riperetur, & inter medicos consultum esset pro eius
 ,, salute de sanguinis missione, primo à surarum
 ,, scarificatione cæptum fuit; qua uel tantum
 ,, illicò sanus est factus. Hæc extant
 ,, monumenta illiusce doctissimi
 ,, medici de missione sangui-
 ,, nis per crurum sca-
 ,, rificationem po-
 ,, sterum me-
 ,, morijs prodita.

curat. 18.

curat. 58.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Crurum scarificationem non eam esse, quam nostri applicatis cucurbitulis frequentant. Cap. V.

G V I L A N D I N V S.

NON video hoc auxilium Arabibus medicis notum fuisse. Quamquam nunc ipsorum ferè proprium illud esse dixeris, quando nemo illorum de eo aliquid scriptum reliquerit. Auicennas enim hanc scarificationem à cucurbitulis separatam minime cognouit, quod ex eius his uerbis facile percipitur: Et ventosæ quidem, quæ cruribus superponuntur sunt: minutioni propinquæ, & mundificant sanguinem, & prouocant menstrua. Quod apud alios quoque Arabes medicos multo usitatum, ac creditum est. Nam neque Auerroes, neque Rhafis, neque haly Abb. neq; alij multi de scarificatione crurum, ut quid distinctum à cucurbitulis scripsere. Itaque apud hos uacuatio per crurum scarificationem procurata nihil aliud erit, quàm communiter nostris cucurbitulis, cum scarificatione applicatis sanguinis facta eductio. Cui opinioni id fauere videtur, quod alios multos præclarissimos medicos, ne verbum quidem de hac distincta a cucurbitulis scarificatione fecisse videam. Nulla siquidem apud Hippocratem ipsius extat memoria, neque apud Celsum secundum ut multi aiunt, Hippocratem, neque apud alios multos. Hincque multi etiam doctissimi medici nullam differentiam inter hanc & cucurbitulas scarificatas fecerunt, exinde malleolorum scarificationem cum cucurbitulis interpretantes, ut Hieronymus Cardanus in lib. 2. controuer. med. qui hæc Galeni verba de scarificatione ita interpretatus est: Sunt autem quæ æquivalent sectioni uenæ retentorum hæmorrhoidum apertio, vel mensium suppressorum, uel in quibus nihil est tale, malleolorum cum cucurbitula scarificatio. Quæ tamen interpretatio (pace tanti medici dixerim) longe à ueritate est aliena, cum Gal. per malleolorum scarificationem distinctissime eam absq; cucurbitulis intellexerit. Nam in libro de hirudinib. distinctè duo capita scripsit, alterum de scarificatione, atque alterum de cucurbitulis. Qui si idem intellexerit scarificationem, & scarificatas cucurbitulas esse, proculdubio cucurbitularum usum nusquam meminisset. Nam in libro nuper citato

lib. 1. fen. 4. cap. 21.

citato dixit: At incipientes aut etiam uigentes (supple capitis dolores) per cucurbitam in ceruice procurata retractio interim quidem solam interim cum scarificatione. Quod prorsus confirmauit in aphorif. lib. atque in lib. de curat. per sang. miss. Cur igitur ibi Gal. meminit cucurbitularum cum scarificatione, si nomine scarificationis semper cucurbitulam subintelligat? Certè ex Galeni sententia, vtrunque esse vnum & idem, falsissimum est. ALPIN. Cui dubium idest, uarijs utramque operationem moliendi modis perspectis, atque vtriusq; auxiliij facultatibus? Nam modus vacuandi applicatis cucurbitulis planè est diuersus ab eo, qui in vsu scarificationis adhibetur. Cucurbitulam siquidem linamento ardescente, vel igne vel aque calidæ halitu, cuti primo applicant, quæ ualide intra se cutim attrahit, à qua cutem in ruborem atque tumorem elatam scarificant, eiq; statim rursus cucurbitulam affigentes ea sanguinem à scarificationibus extrahunt. Secus vero in molienda scarificatione obseruatur, nam qui volunt crura scarificare pro vacuando sanguine, primo arctè crus sub poplite ligant, & mox totum crus in primis multum perfricatum, in dulcis aquæ calidum balneum immergunt, sæpeq; abluunt suram, ac harundine ipsam percutiunt, ut totum crus intumescat, multumq; erubescat, atque obtorpescat, ne incisionum acutum dolorem ægroti sentire queant. Quibus omnibus peractis crus ordinatis longis, ac profundis incisionibus scarificant, à quibus quantum volunt sanguinis aqua calida vulnera sæpe irrorantes vel totum crus in aquam obruentes, euacuant. Quis igitur scarificationem à cucurbitulis diuersum quippiam esse non fateatur, ex modorum omnino variorum, quibus administrantur, obseruatione? Quæ etiam inter se ex vtriusque facultatum dignotione diuersa utique esse, facile suadebitur. Differunt quidem hæc in ea quam præstant, euacuatione, quantitate sanguinis qui euacuatur, nec minus attrahendi modo. Etenim cruribus scarificatis libræ sanguinis facile non secus quàm per venæ sectionem educi possunt. Quod sæpissime experientia verum esse didicimus. Oribasiusq; in libro de cucurb. scarif. hirud. sibi cum peste ipse vexaretur, altero crure scarificato binas ferè sanguinis libras extraxisse testatus est. Ad do, per crurum scarificationem tantum sanguinis vacuari, quantum per venæ sectionem euacuari potest. Quæ sanguinis copia non ita facile cucurbitulis exhauriri poterit. GUILAND. Neq;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Citra rationem aliquam hoc fieri arbitror, namque sanguis à
 scarificatis cruribus absque cucurbitulis calidæ dulcis aquæ bal-
 neo continue educitur, ex qua caliditate sanguinem attenuante,
 mouente, atque attrahente, humiditateq; incisiones venasq; plu-
 rimum laxante, facilius sanguis effluit. In eius verò educatione, quæ
 cucurbitularum attractione fit, aliæ causæ existunt, & tales quidē,
 ex quibus potius sanguinis fluxio cohiberi, quàm adiuuari possit.
 namque non adest caliditas, quæ fluxurum sanguinem attenuet,
 neque adest quod relaxet cutem, sed magis cutis ex vacuato san-
 guine frigescent, densatur, & sanguis extra venas egressus in trom-
 bos concrefcens, fluxionem potius coercere possunt. Hinc mirum
 non est cucurbitulis non posse tantam sanguinis copiam vacuari,
 quanta per nuper dictam scarificationem educi potest. *ALPIN.*
 Differunt etiam sanguinis vacuationes cucurbitulis factæ ab ijs,
 quas hac scarificatione molimur, quòd illæ violenti attractione,
 atque hæ sine vlla violentia procurantur, sed sensim ac sensim sine
 multa agitatione. Galen. enim in lib. 13. meth. dixit: Cucurbi-
 tulam ad hoc esse inuentam, strenuumq; planè ad id esse auxilium,
 vt foras euocentur, quæ sunt in alto, atque vt eximantur & eruantur,
 quæ iam in scirrhum abeunt. neque cucurbitæ attractionem
 violentam esse nostrum cuiusdam ignotum esse cogito. Scarifi-
 catione uerò sanguinem dulcis aquæ calido balneo sensim ac sen-
 sim citra commotionem multam corporis educi, sensui patet. ut
 Apollonius non minus antiquus quàm grauis medicus his verbis
 scriptum reliquit. Quæ apud Oribasium leguntur ex illiusce me-
 dici grauissimi mente de hac scarificatione, hæc existunt: plethorã
 autem commoderatam, quæ aliquid mali, factura sit, ac iam euer-
 sionem in morbosum statum attingat, tibia quæ scarificationibus
 vexata fuerit, innoxiamq; totam quam volumus sanguinis illiga-
 tionem reddiderit, citra validam totius molis commotionem sol-
 uit. Amplius Gal. atq; alij Græci medici multi dixere, scarifica-
 tionem hanc tollere plenitudinem, quod in plerisq; locis legitur.
 præsertimq; in lib. nuper citato de Hirud. reuuls. cucurb. cum di-
 xit: Si qua exuperans materia in corpore minuenda est, atque ob
 id potissimum exuperantia ea oriatur, quod materia ipsa, quæ
 emitti solet, supprimatur, scarificatione vtimur. Cucurbitulis ve-
 ro scarificatis vel sine scarificatione ante quam corpus totum ua-
 cuatum fit, nunquam medicos vti debere, Gal. pluribus in locis,
quos

*Orib. lib.
 de cucur.
 scarif. c. 9.*

cap. 4.

quos supra adnotauimus, memorię prodidit. **GVILAND.** Differentia euacuationis, hac scarificatione factę, atque eius quę cucurbitulis celebratur, in alio consistere non videtur quàm in attractione, quę in his calido balneo, in illis uero cucurbitulis perficitur. Vna eademq; scarificatio cutis utraque erit, sed ab vna sanguis calida aqua euocatur, & ab altera cucurbitula ex alto ad cutē trahente. **ALPIN.** Neque hęc duo existunt vacuationis instrumenta, tametsi utraque in scarificationem cutis fundetur, ctenim in vtrisque non eadem fit scarificatio. Nam ad usum cucurbitularum cutem multis incisionibus, neque longis, neque profundis, neque ordinatis scarificant. Quę omnia in hac scarificatione Aegyptij ad unguem obseruant. Quod etiam Oribasius ex Antyllo in lib. de cucurb. scarif. faciendum præcepit. Quare multis differentijs crurum scarificatio, & cucurbitulę scarificatę distinguuntur, vnumq; & idem non præstatur ab utrisq; auxilium, nec iisdem utraque viribus est referta, diuersamque inter se ambo promunt operationem. **GVILAND.** Non possum iccirco non multum Auicennam cæterosque alios Arabes medicos præclarissimos admirari, qui de sanguinis vacuatione agentes hanc scarificationem minime à cucurbitulis distinctam cognouerint.

ALPIN. Quid igitur de his diceres? tantos medicos tantum auxilium ignorasse? multi nobis non credent. **GVILAND.** Hoc auxilij genus proprium ferè fuit Aegyptiorum, atque Arabum. quę loca cum neq; Auicennas, neque Rasis, Auerroes, Haly, atque alij habitarent, nosci ab his eam scarificationem non potuisse putandum est. Quod an uerum sit, nemo nostrum certus est. hoc vnum tamen scio, quod cum hoc remedium apud Galeni scripta, Apollonijq; Antylli, Oribasij inueniatur, & apud alios Gręcos medicos nulla extet de eo memoria, istorum scripta male uersa in Arabicam linguã habuisse certo certius iudicari potest, atq; hinc eos non potuisse hoc auxilij genus probè didicisse. Quod quidem apud Auicennam manifestissime comprehenditur ita fuisse. Cum quę Gal. loquebatur de scarificatione citra cucurbitularum applicationem, ipse in cucurbitulas scarificatas transferipserit. Galen. si quidem in lib. de curat. per sang. miss. de scarificatione hac ita scripsit: Porro quę ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem tenuē
 ,, aceruare solent, quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus
 ,, maxime vacuantur, atque quę nigriores sunt, secta vena curato.

cap. xx.

Craf-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

,, Crassiozem enim sanguinem, ac magis melancholicum colligunt,
 ,, magis vero etiam si magnas habere venas appareant, quod illis ac-
 ,, cidit, quæ graciliores sunt, ac nigriores. Carnosis vero ac candidis
 ,, parue insunt venæ, quibus malleolos scarificare, quàm uenam se-
 ,, care præstiterit, quippè cum hæ paruas in cruribus venas ha-
 ,, beant, itaque etiam si recte secentur, quod iustum tamen sit non
 profluat. à quibus sanè uerbis de scarificatione, & non de cucur-
 bitulis à Galeno proditis, male in aliam linguam uersis Auicenna
 eadem hæc ad unguem transcribens, de cucurbitulis scarificatis, &
 ,, non de scarificatione intelligens; dixit: Et ei quidem quæ ex mu-
 ,, lieribus alba existit, ac laxa, sanguinem habens subtilem, ventosæ
 ,, in cruribus positæ sunt meliores quam phlebomia, quæ fit in sa-
 phena. Sed hæc satis fuisse existimo, ad demonstrandam differen-
 tiam, quæ est inter scarificationem, & cucurbitulas scarificatas.
 Quibus ita explicatis non inutile foret, si quæ inter malleolorum
 hanc scarificationem, & uenæ sectionem sit conuenientia ac simi-
 litudo, nos aperiemus. ALPIN. Iure quidem hoc dixi, neque pu-
 to facile nos huius scarificationis utilitates persequi posse, nisi hæ-
 rum similitudinem sedulo prius cognouerimus.

*Inter crurum scarificationem, atque uenæ sectionem
 maximam esse conuenientiam, ac simili-
 tudinem. Cap. VI.*

A L P I N V S.

S
 ANGVINI vacuationem per crurum scarificationem
 factam, ei, quæ uenæ sectione fit; admodum similem ef-
 se cognoscitur. Quantitas enim sanguinis per huius-
 modi scarificationem educta vel eadem omnino est cum ea, quæ
 uena aliqua secta educitur, vel saltem ei proxima. libras sanguinis
 ista scarificatione vacuari à nobis nuper dictum est, non minusq;
 Oribasium in seipsum ex seipso eam sanguinis copiam crure scari-
 ficato eduxisse: Galenumq; exinde in comm. 2. aphorism. dixisse,
 vacuationem per malleolorum siue crurum scarificationem præ-
 stitam proximam ei esse, quæ fit per uenæ sectionem. Simili etiam
 modo & sanguinis quantitas per eam scarificationem, non secus
 quàm

aph. 17.

quàm ex uena secta sensim ac sensim sanguis effluit, lente & absq; vlla violentia benigne balnei ex dulciaqua calefacta parati adiumento educitur. Quomodo naturam sæpissime critice, vt verbis vtar medicorum, sanguinem excreare cernimus: atque hinc sanguinis vacationem, tum quæ per venam sectam fit, tum quæ nuper dicta hac scarificatione perhibetur, proficuum egrotis esse, quod prorsus à natura factam imitetur, existimo. Quemadmodum etiã ex purgationibus eas ægrotis esse valde proficuas dicimus, quæ naturæ optimas excretiones imitantes nulla violentia vel corporis molesta commotione lædentis humoris redundantiam eijciunt. Cuius rei signum esse ægrotos purgationes leuiter perferre, Hippocrates in 1. lib. aphorif. nobis prodiderat. **GVILAND.** Dubia hæc ueritas haud parũ multis uisa est, neque immeritò de ea quantitate sanguinis, quæ educitur crurum scarificatione. etenim quæ ratio est, quamobrem a cute crurum scarificata plus quàm ex aliarum partium scarificatione sanguinis copia maior educi ac vacuari debeat? Certè nulla, quando dorsi cutis multis uenis referta eandem copiam scarificata exhibere queat, vt hinc scapularum uenas scarificatas iecorariæ uenæ vicarias Arabes dixerint. ex quibus non videtur crurum scarificatio quantitate sanguinis uenæ sectioni proxima, vel saltem aliq; etiam partes corporis scarificatæ eandem copiam sanguinis exhibentes uenæ sectioni itidem proximæ erunt. **ALPIN.** Memini aliàs de hac eadem questione nos uerba fecisse, remq; planè sic absoluisse, quia suræ ceteris alijs cutaneis partibus, tum numerosiores uenarum ramos, tum grandiores obtinent. ex quibus scarificationibus multis uenis dissectis copiosior, quam ab alijs corporis partibus scarificatis sanguis exit. **GVILAND.** Verum dicis, neque immeritò cum Gal. crurum hanc scarificationem semper uenæ sectioni facultate vel utilitate proximam tradiderit, ait enim plenitudinem corporum ipsam ferè, ut uenæ sectio, tollere. Cuius loca nunc, in quibus hoc nos docuit, audire nō erit inutile. ex quibus clarè cognoscemus quanta apud Galenum fuerit inter scarificationem hanc & uenæ sectionem similitudo ac in iuuando affinitas. **ALPIN.** Exopto illorum locorum auctoritate, ueritatem hanc ex te confirmari. **GVILAND.** In lib. 2. aphorif. Hippoc. ut aliàs etiam dictum est, hæc ad unguem uerba scripta reliquit, dicens: Euacuatio omnium humorum equaliter, quæ quidem exquisitissima est, fit per uenæ sectionem, proxima au-

tem.

aph. 17.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 4. ,, tem huic illa est, quæ fit per malleolorum scarificationem. Quod non minus clare etiam in libro 4. de sanit. tuenda confirmavit ijs profecto uerbis ita posteriorum memoriæ traditis: Nam uirium ,, robore constante si lassitudo adhuc infestat, existimandū est, cum ,, sanguinis ne copia, an cum crudis ac minime coctis humoribus, an ,, per se solus consistat uitiosus humor, qui lassitudinem creet: Nam ,, si cum sanguinis copia, aut uena incidenda, aut aliquid, quod tan- ,, tundem ualet, agendum. Sanè tantundem possunt hæc, quibus ,, hæmorrhoides sunt retentæ si has appueris, si mulieri menstrua ,, consuetudo cessauit, hanc si prouoces: si horum nihil est, malleo- ,, los scalpello incidas. Et in lib. 13. meth. med. Cogimur ergo ,, aliàs sanguinem mittere, idq; aut uena incisa aut membris ijs quæ ,, læsa non sunt scarificatis, manu enim laborante scarificabis crura: ,, altero crurum male habente, reliquum. Has namque euacuatio- ,, nes indicat ipsa copia, sicuti etiam succorum vitium redundantis ,, succi purgationem. Idemq; etiam in lib. de Hirud. reuuls. si tamen is Galeni liber existit, proditum est, atq; hisce uerbis. Si qua exu- ,, perans materia in corpore minuenda est, atque ob id exuperantia ,, illa oriatur, quod materia ipsa, quæ emitti solet, supprimatur, sca- ,, rificatione utimur. Hæc eadem fere apud Oribasium ex Apollonio, Antyllo, & à semetipso leguntur. quæ cum aliàs, tum relata sint, tum quia quisq; apud Oribasium ea legere poterit, repetere nolumus, exceptis ijs, quæ Oribasius de seipso memoriæ prodidit, quæ ita instituto nostro quadrare videntur, ut nos ea audire fas es- ,, set. Quæ sunt huiusmodi: Et sanè dum pestilentia uehemens A- ,, siam deprehendisset, multosq; perdidisset, meq; etiam morbis at- ,, tigisset, Secunda morbi die remissione febris facta, crus scarificauit, ,, duasq; ferè sanguinis libras detraxi, hacq; de causa periculum ui- ,, tauit. Pleriq; igitur etiam alij hoc præsidio usi superstites euasere. ,, erant enim plenitudinis signa illiq; præcipue saluabantur, qui san- ,, guinem copiosum exhauriebant. ALPIN. Hæc sufficiunt ex Ga- ,, leno, Apollonio, Antyllo, Oribasio, pro demonstranda huiusce sca- ,, rificationis malleolorum cum uenæ sectione conuenientia, hæc- ,, nus demonstrata. Ex quibus omnibus conspicuum fit, hanc sca- ,, rificationem uicariam esse uenæ sectionis, quâdo si quod est, quod ex præsidij uacuatorij, ad uenæ sectionem propè accedat, hoc unū scarificatio malleolorum est, cum nullum aliud ex uacuatorij præ- ,, sidij adsit, quod ea proximius ad uenæ sectionem accedere queat.

in lib. de
cucurb.
cap. 19.

GUILAND. Res conspicua uidetur ex Galeni aliorumq; Græcorum medicorum monumentis, sed difficillimum est, multis pro vicario auxilio cucurbitulas, cum scarificatione applicatas substituuntibus, istud posse suaderi. quæ res nobis non leuem ansam præbuit altius eorum sententiam spectandi ac iudicandi, ne tam grandis error, tam alte in multorum medullas defixus, non sine aliqua egrotantium iactura ulterius progrediatur.

An crurum scarificatio vicaria sit venæ sectionis.

Cap. VII.

ALPINVS.

MALLOLORVM scarificatio an non venæ sectionis vicaria erit affirmanda? cum nullum euacuans præsidium & proximius ex Galeni aliorumq; priscorum medicorum monumentis, esse, hætenus cognitum sit. equidem non video cur in hac assertione nos iure quis reprehendat, etsi plures etiam grauissimi medici fuerint, quibus alia præsidia pro sectione venæ substituenda magis placitum est: Quorum alij scarificatas cucurbitulas pro tali vacuanti auxilio substituere, atque alij hyruidines non modo hæmorrhoidibus, uerum etiam aliarum partium uenis appositas, quemadmodum sæpe in pueris, quibus ex eorū sententia cum meritò ut superius à nobis dictum est, missio sanguinis alia via prohibita sit, sanguinem hirudinibus alicui venæ appositis mittere non displicet. Scarificatas cucurbitulas pro sectione venæ substituentes. quibus rationibus, atq; auctoritatibus moueantur alias a nobis proditum est. Quas etiam præsentis occasionis causa itidem repetere non grauabor, ex quibus huius propositi ratio clarius innotescet. Aiunt siquidem cucurbitulas, medijs scarificationibus administratas, non secus quam venæ sectio, uel saltem proxime, ad venæ sectionem accedere, ut sanguinis optatam copiam euacuent, præsertimq; scapulis applicitas. quas venas ab Auicenna edocti iccorariæ venæ vicem gerere affirmant. sanguinis multam copiam euacuari nobis dubium non est, atque ab ea etiam totum corpus inaniri, ex quo dubium cui erit, ipsas vicem gerere venarum sectionis posse, certè nemini latet omnes Arabes
cla-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

clarissimos medicos huic opinioni fuisse addictos, praesertimque Auicennam, qui dixit, cucurbitas cruribus appositas minutioni esse proximas. & ex Latinis Celsus magni nominis medicus manifestissime post venam sectam usum cucurbitularum celebravit, ex Graecis uero Paulus Simia Galeni appellatus, nusquam scarificationis crurum meminit, vacuationem uero laudare uidetur, quae applicatis cucurbitulis cum scarificatione procuratur. Quid igitur? a praedictis rationibus, atque a grauissimis illis medicis dissentimus? **GVILAND.** Praeterea ex Galeno etiam crurum huic scarificationi obijcientes, per eam fieri posse totius corporis perfectam euacuationem, negant. quando non quamlibet humorum redundantiam ea tollat, neque cuiuslibet humoris: neque in quolibet habitu fieri debeat, & ut paucis dicam, tantummodo ubi cum uacuatione ad partes inferas trahendum sit, utilem istam crurum scarificationem censent. Gal. enim in lib. de hirud. reuul. cucurb. de ea

cap. 4.

„ agens inquit: Corporis partes scarificandae sunt, quae phlegmone
 „ vel duritie urgentur, quae vel tensae fuerint, vel dolore aliquo affli-
 „ guntur: quaeque fluxionibus vexantur, ubi eae ipsae fluxiones desie-
 „ rint: aut cum acrem materiam subesse uiderimus, seu vis aliqua
 „ venenosa extrinsecus illata fuerit: praeterea si ab altera ad alteram
 „ partem deducere materiam volumus, sicuti scarificatis cruribus,
 „ affecto capiti medemur: Sique exuperans materia in corpore mi-
 „ nuenda est, atque ob id potissimum exuperantia illa oriatur, quod
 „ materia ipsa, quae emitti solet, supprimatur, scarificatione utimur.

cap. 11.

Atque in lib. de curan. rat. per sang. miss. Gal. dixit crurum scarificationem solis albidioribus corporibus, exilioribus uenis, atque tenuiori sanguine praeditis conducere, minimeque nigriores latiores uenas ac sanguinem crassiores praesferentibus. Ibidemque non omnem sanguineum scarificationem hanc uacuare, sed solummodo tenuiorem. Haecque ei scarificationi isti obijciunt. **ALPIN.** Ab Aegyptijs igitur nos dissentire, atque abscedere haec hortantur; Quod tamen faciendum non puto, quando ipsorum ueriores sententiam putauerim. Neque ipsi carent rationibus, quibus scarificationem hanc probe tueantur, atque ab illorum machinis uarijs oppugnata defendant. Superius a nobis demonstratum est scarificationem hanc maiorem sanguinis copiam uacuare, quam cucurbitulas, neque immerito, cum illa sanguis calenti aqua dulci educatur, quae cutem laxat, sanguinem attenuat, atque attrahit: &

cucur

cucurbitulæ neque sanguinem attenuent, neque cutim ac uenas relaxent, quinimo magis ex sanguine educto, in ipsisq; contento ac paulo post coagulato, cutim stipandi, sanguinisque fluxum sistendi non parua occasio datur. Falsumq; etiam hoc esse experientia a quoque in vtriusque remedij vsu exercitato, comperitur: quando plurimæ sanguinis libræ istac præstita scarificatione facile, vt volumus educantur, quod non ita certò de cucurbitulis affirmari potest. Diuinèq; hinc Galenū docuisse in 2. lib. aphorism. pro vacuanda corporum plenitudine, crurum scarificationem proximam esse venæ sectioni, vel melius sanguinis vacuationem illa effectam scarificatione proximam ei esse, quæ fit per venæ sectionem, quippe copia, vel quantitate sanguinis, quæ uacuatur, sunt admodum similes, vt paulo superius dictum est. Qua causa Gal. cum Apollonio, Antyllo, Oribasio, scarificationem hanc humorum exuperantiam tollere nobis prodiderunt, cucurbitulasq; non nisi prius toto corpore vacuato. minimeq; ante totius vacuationem medicos his vti debere. in lib. enim 13. meth. med. de illa
 ,, ita scripsit: Cogimur ergo aliàs sanguinem mittere, idq; aut ve- cap. 5.
 ,, na incisa: aut membris ijs, quæ læsa non sunt, scarificatis: manu
 ,, enim laborante, scarificabis crura: altero crurum male habente,
 ,, reliquum. Has namq; vacuationes indicat ipsa copia, sicuti etiã
 ,, succorum vitium, redundantis succi purgationem. Atque in 4.
 de sanit. tuenda, idem docuisse visus est, tantundem valere scarifi-
 cationem hanc, vt venæ sectio. Atque Orib. in lib. 7. hoc identi-
 dem meminit. Cucurbitulis uero Gal. scarificatis aliter sentit, in cap. 19.
 lib. enim de curan. rat. per sang. miss. tradidit eas non esse accersendas, nisi prius totum corpus probè vacuatum sit. Quamobrem verò istud? nisi quia hæ debitam ac exoptatam sanguinis copiam vt ea facit scarificatio, non euacuant. Præterea violentia etiam ipsæ sanguinem attrahunt ab vniuerso corpore, vt superius dictum est. Quo motu non videntur sectionem venæ in molienda euacuatione rectè imitari, quæ non violentia, sed paulatim, sensimque ac sensim fit. Quo sanè modo eam crurum scarificationem vacuare sanguinem dulcis aquæ calentis balnei adiumento, paulo ante a nobis proditum est. Sed ad ea, quæ huic illi obijciunt respondere consentaneum est, atque ad id, quod in primis afferunt, quippè illam non cuiuscumq; humoris, vel sanguinis exuperantiam tollere posse, sed tantum sanguinis tenuioris, idq; ex Galeno

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 11.

fen. 4.
cap. 21.

in lib. de curan. rat. ubi dixit, in corporibus crassiori sanguine exuperantibus magis præstare venę sectionem, quam crurum scarificationem. At hi, qui ex hoc loco oppugnationem aggressi sunt, non rectè videntur Galeni mentem assecuti, quando ipse non negarit, per hanc scarificationem non posse in mulieribus, quibus menstruę purgationes suppressę sint, etiam crassum sanguinem vacuari, quod fieri utiq; posse non videtur a ratione remotum, quando calido balneo sanguis crassus utique attenuari queat, quòd ab Auicenna etiam in lib. . . proditum est. Sed affirmarit in huiusce sanguinis redundantia, vacuationem commodius fieri per uenę sectionem posse, quàm per scarificationem, atque iccirco illam scarificationem præstare, veluti neque negat ibidem uenę sectione posse utique tenuiorem sanguinem uacuari, sed cõmodius quàm per uenę sectionem scarificatione vacuari posse, dixit enim: Porro

» quæ ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem aceruare tenuem
 » solent: quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus maxi-
 » me iuuantur. At quæ nigriores sunt, secta uena curato: & paulo
 » post: Carnosis uero & candidis paruę insunt uenę, quibus mal-
 » leolus scarificare quàm uenam secare præstiterit, quippè cum hæ
 » paruas in cruribus uenas habeant: itaque etiam si probè secentur,
 » quòd iustum tamen sit, non profluat. Hic enim Gal. sibi propo-
 » fuerat tollendam esse sanguinis plenitudinem, ex suppressis men-
 » sibus in mulieribus ortam, pro qua missionē sanguinis copiosam
 » vtilem supponens, atque ideo fore moliendam a uenis crurum so-
 » lummodo, ut simul & semel plenitudinem uacuando, mensibus na-
 » turalem etiam motum reddat. considerabat an scarificatis à cru-
 » ribus, uel à crurum perfectis uenis melius esset eam moliri, ita, ut
 » ea vacuanda sanguinis copia commodius uel uno, uel altero mo-
 » do educeretur, proinde in cruribus amplioribus uenis refertis, at-
 » que in crassiori sanguine redundantibus etiam tutò per aliquam
 » crurum sectam uenam, facileq; educi posse, & in ijs, quibus uenę
 » crurum sunt paruę, sanguisque est tenuior non nisi scarificatis cru-
 » ribus, quoniam & difficillime hæ cum paruę sint, secari possunt, at-
 » que ab una etiam exsecta, minime postulata sanguinis copia
 » vacuatur. Iccirco plurimas in cruribus scarificandas iure censuit.
 » Qua in re interim uenam sectam præfert scarificationi, atque inte-
 » rim hanc uenę sectioni. Neque ex his colligi potest, scarificatio-
 » nem hanc non posse sanguinem crassorem vacuare, quoniam su-
 » rarum

rarum uenę non ita parue existunt, ut in alijs partibus corporis cer-
nuntur, sed ea scarificatione profundius facta, venarum crassiores
rami secantur, calidiq; aquę dulcis balnei crassities sanguinis abs-
que dubio attenuatur, ipsaq; fluxilis redditur. & asserentibus sca-
rificationem hanc non esse idoneum istrumentum ad vacuandum
crassiorem sanguinem, è contra dicemus, nos quoque eodem mo-
do se habere venam sectam ad tenuiorem sanguinem, in exilibus
venis contentum ducendum; nam vt dicebat Gal. etiam ab eare-
ctę secta eius iusta copia non diffluet. mirumq; hinc non est, si
Galenus in albidioribus corporibus sectioni venę scarificationē
præferat, atq; in nigrioribus, amplioribusq; venis a natura donatis
venę sectionem. Ex suppressione verò mensium exortę plenu-
dini hanc scarificationem maxime conducere certum est, ut à uiro
excellētissimo ex multorum sententia proditum est, atque etiam
non minus id Galenum in lib. de Hirud. reuuls. scarif. nos docuisse;
sed quod ob id plenitudinem tantum, a nuper dicta suppressione
menstruarum purgationum effectam ipsa tollat, minimeq; aliam
ab alijs causis ortam, falsum planè ex Galeni mente existit, etenim
ipse non absolute in supradicto eius libro tradidit, hac tolli pleni-
tudinem ex suppressis purgationibus vteri ortam, sed tali plenu-
dini præcipue conducere, quod ex eius verbis planè manifestum
videtur. Neq; id iniuria, cum hæc scarificatio præter quàm quod
euacuat, etiam reuocare interceptos menses soleat, quinimo in
lib. de curan. rat. per sang. miss. ad reuocandos menses præsentaneã
esse scarificationem illam statuit. Verum siquidem est, hanc præ-
ter vacuationem sanguinis, quam præstat, etiam ad inferas partes
sanguinem trahere: quod ex Galeni supra recitatis verbis planè
constat; quę hæc existunt: Neque enim profectò proroganda in
his vacuatio est, non tamen necesse est illis venam scindere: Quip-
pè cum malleolorum scarificationes superfluitati, quandoq; eua-
cuandæ satis esse queant, quę & alioqui hoc etiam habent, quod
mensium vacuationem ciere possunt, sicuti etiam in malleolis ac
poplitibus incisę venę. Quamobrem ex Galeni sententia potest
isthęc malleolorum scarificatio non modo nuper dictam humoris
redundantiam tollere, sed quascumq; alias, quas venę sectionem
abigere scimus. Quod quidem ex uerbis eiusdem Galeni in 4. cap. 4.
lib. de tuenda sanitate aliàs etiam recitatis cognoscitur; Nam ipse
scripsit: Nam si cum sanguinis copia, aut vena incidenda, aut ali-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

,, quid, quod tantundem valet, agendum. Sanè tantundem possunt
 ,, hæc, quibus hæmorrhoides sunt retentæ si has aperueris, si mu-
 ,, lieri menstrua consuetudo cessauit: hanc si prouoces: si horum
 ,, nihil est, malleolos scalpello incidas. Quam scarificationem ple-
 nitudinem quocumq; modo obortam tollere posse Gal. ut nuper
 dictum est, multis prodidit in locis, quæ iam à nobis antea commo-
 strata sunt, in quibus ait, hanc ad minuendam sanguinis exuperan-
 tiam proxime accedere ad venæ sectionem; neque ut de cucurbi-
 tulis sæpe ab ipso dictum est, ipsam egere alia vacuatione, vel post
 totius corporis factam euacuationem esse administrandam uoluit.
 ex quibus quanto in errore versentur cucurbitulas scarificatas ue-
 næ sectionis vicarias facientes, satis cuiq; manifestum erit, cum has
 semper post vacuationem totius locum habere ipse in lib. de cur-
 rat. per sang. miss. aperte prodiderit. GUILAND. Ita probè aduer-
 sus scarificationis calumniatores rationibus te erexisti, ut non
 difficile sit, me in tuam venisse sententiam. Hoc tamen verum est,
 perpetuo huius scarificationis proprium esse, simul uacuando ad
 crura etiam attrahere, quod certè ab ea separari non potest, ne-
 quit enim hæc scarificatio sanguinem uacuare, & ad inferas partes
 è supernis exinde euocatum etiam non attrahere. non semper ve-
 ro illa attractione est opus, atque ut paucis rem nunc colligam,
 malleolorum hanc appellatam scarificationem euacuans est, re-
 uulsorium, atque etiam simplex reuulsorium, ubi scilicet non mul-
 tus ea sanguis vacuatur, vacuatorium atque reuulsorium simul,
 ubi plurimus. ALPIN. Verum prædicas, sed quid quæso mali est,
 scarificatione hac euacuando etiam à nobilioribus partibus, ad
 ignobiliores humorem auellere, præsertimq; in febribus putridis,
 malignis, pestilentibus, in quibus plerumque superiora membra
 noxijs succis infestantur, caputq; potissimum, vigilijs assidujs, diu-
 turnis somnis, delirijs, & doloribus, quibus quanti adiuuenti au-
 xilium futurum sit, quod plenitudinem vacuando simul ad crura
 partes ignobiles etiam attrahat veneficos succos, alijs iudicandum
 libenter relinquo. Quinimo tantè esse in his morbis tollendis,
 utilitatis iudico, ut omnium ad id præstandum celeberrimum sit
 remedium, quando ipsum cum euacuet exuperantiam humorum,
 tum à supernis nobilibusq; partibus ad inferas ignobilesq; no-
 xios humores attrahat. Hinc admirari Oribasium tantum medi-
 cum non debemus, qui ex seipso ea adhibita scarificatione, ut à
 peste,

peste, qua uexabatur, periculum euitaret, sanguinis uacuationem pertentasse, hocque auxilio multos alios à peste vexatos liberaffe, cum illo plenitudinem dempsisset atque ad crura ueneficum humorem attrahendo sine corporis multa commotione, viscera ab infestatione humoris liberaret. Rectissimeq; hac ratione arbitror tunc Aegyptios se gerere, qui ad eorum, qui peste infesti sunt curationem, a scarificatis cruribus plurimum sanguinem mittere consuerint. Sed tempus est, ut priusquam ad alia transeamus, in hac scarificatione constituenda, modum prius obseruemus, quo crura Aegyptij scarificant, atque quomodo sanguinem demunt. Quod nihil aliud erit, quam modum ab ijs crura scarificandi discere. GVILAND. Probè: idq; ut facias, tempus ipsum suadet.

Quomodo Aegyptij crurum scarificationem exercent, atq; administrent. Cap. VIII.

ALPINVS.

AEGYPTII à cruribus scarificatis sanguinem mittere uolentes, in primis suras multum perfricant, paululumq; retractant, & mox in uas aqua dulci calida plenum collocant, easq; multum ac sepius calenti ea aqua irrorantes, manibus, atque arundine modice percutiunt, quas perfricatas per tractatasq; ac ita uerberatas, calidaq; aqua incalefactas sub poplite arctè zonula coriacea ligant, atque à ligatura etiam calida aqua sepe eas calefacientes, manibusq; ac arundinis frustra rursus sepe ac ualide totam suram uerberantes, eam tandem summo rubore afficiunt, quo valde adaucto, partem non parum exinde obstupesciunt, ne ex scarificationibus egroti preualidum dolorem tunc sentiant. Alterius cruris itaque primo suram rubore multo suffusam ac affectam, non minusq; cum magnitudinem adeptam, tum ferè obstupescitam vsque ad medietatem à malleolo incipiendo summam vsque eminentiam, vel crassitiem multis longis ac profundis incisionibus, æqualibus interstitijs ordinatim per musculorum longitudinem non *κατὰ πληγὴν*, idest, per percussiones, sed *κατασυσμὸν*, idest, per tractum cultro factis, scarificant, ab illisq; scarificationibus sinunt sanguinè exire aque calentis, qua creberrime

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

suræ irrorantur, & asperguntur, adiumento. cum vero voluerint
 scarificare suram inferne trahentes valide distendunt, vt cutis com-
 modius scarificari queat, aliquando etiam difficulter ac in modica
 quantitate manantem sanguinem adiuuant manibus, arundineq;
 saepe eas verberantes, sanguinisq; copiam metiuntur expenduntve,
 obseruata scilicet aquæ cruentatæ copia, vt nostri etiam in sectio-
 nibus venarum pedis facere solent, vel accuratius æqualibus tem-
 poris interuallis dorso cultri egressum, atque concretum sangui-
 nem abstergentes à sura scarificata, itaq; singulis vicibus absterge-
 re vntiam sanguinis obseruant. Qua quidem ratione copiam
 educti sanguinis rectissime ipsi conijciunt. Interea alij ambas su-
 ras scarificant, atque ab ijs sanguinem mittunt, & alij ex vno tantū
 crure, vbi partem quampiam particularem respiciunt, vbi uero
 simpliciter pro facienda sanguinis vacuatione, absque alicuius vi-
 sceris lęsi, reuellendi causa, respectu, semper ex vtroque crure scari-
 ficato sanguinis vacuationem comparant, vbi uero vel ex iecore,
 vel ex alia parte inflammata, aut quopiam dolore cruciata, va-
 cuando simul reuellere uolunt, ab uno crure solum sanguinem du-
 cere student. Numerus vero scarificationum, atque magnitudo
 apud varios medicos uaria etiam constituitur. siquidem alij vsq;
 quadragenas faciunt, alij viginti, alij plures, alijq; pauciores. Ple-
 riq; uero in uiris ætatem perfectam agentibus circiter triginta in-
 fligunt, atque in pueris circiter viginti. Qui plures faciunt, eas
 minores, & qui paucas maiores infligere solent. sunt uero qui in
 peste infligunt tres, aut ad summū quinque in suris non dicā scari-
 ficationes, sed magna vulnera, quæ saltem quatuor digitorum la-
 titudine per suram extenduntur, eamq; ab euacuata sanguinis de-
 siderata copia, apertam, vsque dum à febribus immunes euaserint,
 adseruant, illisq; quotidie medicamentis attrahentibus medentes,
 succos veneficos exinde vacuare conantur. Auxilium in ijs mor-
 bis summe efficacitæ, sed admodum barbarum expertum est. In-
 cipiunt uero scarificationem ab inferiori parte, vbi tendones mu-
 sculorum deserint, quippe in principio malleoli se extendentes,
 vsque ad cruris maiorem crassitiem, quæ paulo supra surarum me-
 dietatem terminat. Incisionesq; vt etiam dixi, ordinatas, æquali-
 bus spacijs interstinctas, atque cultri tractu, suræ infligunt. Hicq;
 est modus, quo crurum surarum scarificationē Aegyptij moliun-
 tur. G V I L A N D. Habeo tibi multam gratiam, qui ita clare me-
 modum,

modum, quo crura Aegyptij ad missionem sanguinis scarificant, edocueris: is autem non videtur diuersus ab eo, quo prisca medici olim utebantur. Quod ex Antyllo facile conijci potest, qui ita (referente Oribasio; de hac scarificatione olim scribebat; Et sanè pars, quæ scarificari debet, prius si fieri potest lauanda est: sin minus aqua tepida, quousque rubescat est perfundenda, aut spongijs fouenda, aut soli ignive exponenda, ac postea scarificanda. & paulo post: Magnitudine porrò inter sese sint æquales incisiones, & quæ inter eas sunt interualla, inter sese æqualia sint: Scarificationisque initium ab infernis partibus sumatur: ita enim sanguis ad superficiarias partes decurrens, eam, quæ scarificari deinceps debet, non obscurabit. Incisionum situs per æquales inter se ordines fiat. Scarificatio autem non *κατὰ πλῆθυν*, idest, per percussiones, sed *κατὰ συρμὸν*, idest per tractum est facienda, hoc enim pacto citra dolorem fiet. Numerum, magnitudinem, scarificationum, atque legaturam, ut quod cuique suis temporibus sit notissimum, omiserunt: de vapulatione vero uel percussione suræ scarificandæ, quæ apud illos populos arundine fit, quod & apud Hispanos pro hac facienda scarificatione ad unguem obseruari Amatus Lusitanus in suis Centurijs tradidit, nihil meminerunt, quam cum ad trahendum sanguinem, tum ad stuporem parti scarificandæ obducendum, inuentam Aegyptios fateri audio: de magnitudine uero illarum scarificationum quod ex te relatum est verissimum iudicio, quippè eas esse longas, ac profundas, longas quidem digiti crassitie, & profundas vsque quo etiam carnem attingant, ac feriant, parue enim, quæ communiter apud plerosque medicorum in epidermidem uel ad summum ad cutem, quam nec perforant quidē, perueniunt, paucissimam euacuationem præstant. Quod ex Galeno confirmari videtur, in lib. 2. ad Glauc. ita scribente: Tentau

», autem sæpius plurimas, & valde tenues in superficie scarificatio- cap. 7.
», nes: contrario autem his modo alias profundiores magnas: &
», tertias, quæ medium tenebant in lōgitudine, ac profunditate. Quæ
», igitur in superficie fiebant debile auxilium afferebant; quæ uerò
», longæ erant, ac profundæ, plurimum quidem sanguinis exhaurie-
», bant, adeo, ut ferè animi defectum afferrent: Rursus uero ipsæ pro-
», priam curationem ueluti vulnera exigebant. Hincque mirari nō
», debemus, si illi medici cruribus eo modo scarificatis quantum uo-
», lunt sanguinis detrahunt, cum ipsi longis, ac profundis utantur

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

scarificationibus. ALPIN. Longas ac profundas erurum esse scarificationes, quas ipsis pro vacuatione infligere solent, uerissimum est. Vacuato sanguine, atque rectè cruribus absterfis, manuum uolis oleo sesamino, uel sepo inunctis per longum, valide supra scarificationes inferne manum trahendo comprimunt, ut uulnorum labra probè uniantur, mox gossypio undiq; aptato, arctè linea fascia totum scarificatum crus ligant, indeq; post tres dies ligaturam solunt, omniaq; abigunt. GVILAND. Insigni dolore dum scarificantur homines affligi debèt, cum hæc scarificatio non nisi multis ac profundis incisionibus conficiatur. Durum atque perdifficillimum erit, hic ob doloris timorem istuc auxilium in usum reuocari. ALPIN. Suras, dum eæ scarificantur, dolere dubium non est, sed præualido dolore, ut putas, atrociter uexari nequaquam uerum est. Nam dolor multus esse non potest, tum, ut dixerat Antyllus, quia scarificatio tractu fit, tum maxime quod priusquam crura scarificentur, & aque calidæ persusionibus, & crebris factis in illam uapulationibus, ac arundine percussionibus, stupefcit, sensuq; illo insigni destituitur. Testes multi mihi esse poterunt multos pueros, quibus sanguinem eo modo vacuare curauimus, dum scarificarentur, ullos uel paruos ploratus edidisse. Hoc unum priusquam hinc abeam, monere uolui, quippè crura scarificata arctissime, ac omni sedulitate deuincienda esse, ut incisiones statim recte coalescant, & sanentur. Ali-
 ter enim ni summa diligentia simul unirentur factæ scarificationes, periculum esset, ne egrotus, cui per hunc modum missus fuerit sanguis, citius à morbo sanetur, quam eæ scarificationes coalescant, atque pristinæ unioni restituantur.

M 4 In

DE MEDICINA AEGYPTIORVM
*In quibus morbis vsus crurum scarificationis, apud
Aegyptos frequentetur, atque in quibus
corporibus. Cap. IX.*

G V I L A N D I N V S .

AE G Y P T I O S ad hanc scarificationem pro tollenda sanguinis plenitudine, veluti ad sacrum quoddam auxiliū recurrere ex te audio, praesertimq; in aegrotis pueris eunuchis, atque in alijs pinguioribus hominibus. Praecipuos vero morbos, qui illa vacuatione iuuantur, te mihi referre cupio expectoq; nunc vt de his loquaris. ALPIN. In omnibus febribus putridis in principijs vberiore sanguinem hac via demunt. In puerisq; nullum remedium apud eos est, eo vsitatius, atque magis expertum, vt paulo post dicam. Huius itaque praesidij vsus frequentissimus est, ad omnes putridas febres, quibus sanguinis per venam sectam conuenisset euacuatio, quandoquidem vires praedebilitate minime patiuntur, potissimumq; in continuis, acutis, malignis, atque pestiferis. Hoc enim auxilium parum vires labefactando maximam aegrotis adfert vtilitatem, quoniam simul euacuando, plenitudinem à nobilibus partibus, ad ignobiles noxios humores auellit, caputq; ex hac scarificatione maxime iuuatur, ita, vt non facile sit uel in vehementes, assiduosq; dolores, vel diuturnas vigilias, vel deliria, vel phrenitides vel in alia symptomata ab eius huiusmodi vacuatione ipsum incidere, neque eo modo vacuatis, ita facile hypochondria tenduntur ac inflammantur, neque ita sunt obnoxij inquietudinibus, cordisq; angoribus, respirandi difficultatibus, alijsq; viscerum laesionibus, quae in febribus acutis, malignis, pestiferisque. Mirifice igitur in his febribus id auxiliij prodest, quando liberet internas partes noxios succos ad crura trahendo. Quid quaeris? noxium humorem à nobilibus partibus, ad ignobiles protrudere, motus est similis ei, quem saepe naturam critice facere obseruamus, dum à visceribus detrudit humores ad partes ignobiles, perpetuo etenim ipsa non potest humores vel consumere resoluendo per halitus, vel foras reijcere, interim fat ei est, humorem à visceribus ad quasdam ignobiles partes detrudere, veluti ijs contingit, quibus post
longas

longas febres tumores in cute fiunt. In omnibus verò internis inflammationibus frequentissima ac tutissima isthæc scarificatio est. Certis anni temporibus puerorum multitudo epidemice glandularum fauciumq; inflammationibus uexatur. pro quo expellendo malo in omnibus pueris, infantibusq; etiam istuc auxiliij genus exercent. etsi infantibus multi huius vice aures, ut superius dictum est, scarificent. In peste ad hanc sanguinis vacuationem tanquam ad sacrum, & diuinum auxilium confugiunt, neq; immeritò, cum, vt nuperrime dictum est, hac scarificatione tum plenitudo minuatur, tum ad ignobiles partes a nobilibus noxij humores attrahantur. Quare quid dicam, de frequentissimo vsu huius scarificationis, quæ tribus uel ad summum quinque scarificationibus, longis tamen ac profundis, speciem vulnerum præ se ferentibus in peste administratur, quæq; non solum in principio copiam sanguinis tollit, sed toto morbi tempore cum hæc aperta referuentur, perpetuo noxios succos ad eam partem accersit, atq; vacuat, quod in curanda peste nihil utilius, desiderabiliusq; esse putarim? **GVLAND.** Remedium præ dolore barbarum, atque fortassè hinc abhorrendum neque iniuria, tamen in peste ipsum laudandum censeo, quando ipso venenum a visceribus euocetur, ad ignobiles partes, atque per eas perpetuo euacuetur. Quemadmodum illi, qui in peste, pestiferisq; febribus vesicantibus uti consuescunt, ut excrementa per eas partes ulceratas effluant, ita non esset improbanda illarum scarificationum uel melius vulnerum euacuatio. Sed perge dicere in quibus corporibus utantur hac crurum scarificatione. **ALPN.** Vsum huiusce scarificationis euariant corporum ætas, sexus, habitus, atque temperies. Aetas enim huic auxilio accommodata est infantia, pueritia, iuuentus, atque ætas senilis. Infantes uix annum nati ad hoc auxilium ab ijs admittuntur: vsque adeo pueris familiaris est, crurum scarificatio, ut mulieres, pueros a ploratu firmare uolentes, eos deteant, dicentes se uelle accersire scarificatorem, quem illi Mezain appellant. Quo audito pueri subitò silent. Eo autem auxilio medici non nisi in pueris magno morbo correptis uti deberent, quia eorum præmollia, humida, ac summe calida corpora non sunt ita temere vacuanda, quando ipsa suapte natura siue ex se continue vacuentur. Quæ noxam etsi non citò, tamen post longum tempus sentiunt. Hinc plerosq; illiusce gentis crura ac pedes habere

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

re imbecillos existimo, in plerisque enim crura edematosa, ac male affecta spectantur, non immerito cum Aegyptij ex quacumque causa, minimeque semper ex magnorum morborum occasione, in pueris per hanc consuetam scarificationem largius sanguinem mittere consuecant. In iuuenibus etiam atque senibus scarificationem hanc exercere cernuntur, iure id quidem, cum in illis corporibus ob redundantiam sanguinis tenuioris, atque ob virium debilitatem ex Gal. hic modus euacuationis sit opportunissimus.

cap. 11. in lib. enim de cur. rat. per sang. miss. ait corporibus tenuiori sanguine redundantibus magis praestare hanc scarificationem, quam sectionem venae, quae tenuioris sanguinis redundantia, tum in pueris iuuenibus, tum senibus obseruatur, etsi horum sanguis frigidior sit, atque illorum calidior. In his etiam singulis aetatibus virium lapsus pertimescitur, in pueris, & iuuenibus ex multa qua in ijs sponte fit vacuatio, cum Galeno in lib. 9. meth. med. docente eorum corporum substantia omnium facillime digeratur, atque resoluatur, quia est omnium humidissima. In senibus vero vires per se imbecillas esse nemo ignorat. Quamobrem in ipsis merito scarificatione hac potius quam venae sectione vtuntur, qua corpora admodum resolui, & debilitari Gal. in lib. de hirud. reuuls. testatum reliquit. Promptam etiam habent hanc scarificationem in varijs temperamentis, in calidis scilicet, atque humidis, in frigidis & humidis. In siccis vero eam abhorrent. Eodem modo pro ea seligunt corpora pingua, mollia, & laxa, mulieresque atque eunuchos exinde ea scarificatione vacuare solent. GVLAND.

cap. 7. Recte sane cum omnia haec corpora sanguine tenuiori scateant, qui facillime, vt docebat Gal. paulo supra citato loco, huiusmodi scarificatione vacuatur, quoniam ea corpora minimas venas habent, quas etiam si quis recte secet, Galeno docente, iusta sanguinis copia non profluit. Itaque calidi & humidi, & frigidi ac humidi recte ea via vacuantur, atque quam per uenae sectionem magis tuto, quando utraque corpora sanguine tenuiori exuperent, qui facile per scarificationem vacuatur: ijs adduntur pingues ac molles, vt eunuchi, atque mulieres multae, quae omnia sanguine tenuiori praedita sunt. Calida vero & humida, molliaque corpora facile ex quacumque vacuatione resoluuntur, eaque causa non tolerant per uenae sectionem praestitam euacuationem, quoniam nimium ab ea debilitantur, ob idque recte Aegyptios se gerere

arbi-

arbitror in his corporibus, dum vsum scarificationis uenæ sectioni præponunt. frigida vero & humida, qualia sunt mulierum multarum, eunuchorum, & senum si vacuanda sunt, non nisi hac via, ne immodice refrigerentur docuit Gal. in lib. de hirud. uenæ sectione corpora multum refrigerari. In siccis uero vel calidis vel frigidis, quando vtraque crassiori sanguine abundare solent, iccirco per scarificationem non recte vacuabuntur, vt dicebat Gal.

„ his uerbis: Porrò quæ ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem
 „ aceruare tenuem solent, quocirca adhibitis malleolorum scarifi- in lib. de
 cur.rat.p
 sang.c.11
 „ cationibus maxime iuuantur, at quæ nigriores sunt, secta uena
 „ curato. Crassiozem enim sanguinem ac magis melancholicum
 „ colligunt, magis verò etiam si magnas habere uenas appareant,
 „ quod illis accidit, quæ graciliores sunt ac nigriores. Carnosis
 „ verò & candidis parua infunt uenæ, quibus malleolos scarifica-
 „ re, quam uenam secare præstiterit. Sed his finem nunc impona-
 mus, cum de ipsis satis superq; dictum a nobis fuerit. Verum vnũ habeo in hac scarificatione apud me valde dubium, de parte scilicet ex Galeni mente scarificanda, deq; ea quàm huiusce temporis medici Aegyptij promissione sanguinis scarificant. ALPIN.
 Nescio quid in ipsa amplius dubij habere possis, cum in ea, tum iuxta Aegyptiorum usum, tum Galeni sententiam literis proditam manifestissimum videatur, suras esse scarificandas. Sed ne tibi graue sit, hoc dubium clarius proferre, vt solutionem meditari possimus, cui nobis sit acquiescendum.

*An crurum scarificatio in sura, vt Aegyptij faciunt,
 vel potius in malleolo, vt Gal. docuit, sit
 facienda. Cap. X.*

GVLANDINVS.

VINIMO ex Galeno hæc dubij occasio ortum habere videtur, quando ipse crurum scarificationem particulatim dicat, malleorum, esse, siue in malleolis fieri. Et Aegyptij in sura parte cruris carnosiori Gastrocnomia Græcis, vt Ruffus Ephesius tradidit, appellata, eam moliantur. Ex quibus illam crurum a Galeno celebratam scarificationem, ab ea, quam
 medici

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

medici illi frequentant, planè diuersam esse non immeritò à multis videri potest. Quando sura atque malleolus pars eadem cruris non fit, sura etenim, quamquam etiam de ossè dicatur, cruris posteriore, est uenter cruris siue carnosà pars, inter poplitem atq; malleolum media: malleolus uero vt Gal. habet in lib. de sect. uenarum est imus processus tibiaram, atalo incipiens in suramque definens. Crurisq; hæ partes existunt, quarum ex situ, atque diuisione facile suræ atque malleoli differentia manifesta est. Ex Galeno cruris scarificationem in malleolo faciendam esse probè ex ipsius uerbis, uarijs multisq; in locis manifestum fit. In lib. etenim 2. aphorif. dixit uenæ sectionē præstitæ vacuationi proximam esse, quæ fit per malleolorum scarificationē. idemq; in lib. de curandi rat. per sang. miss. & in 4. de sanit. tuenda. testatum reliquit. Quare hinc iure dubitare possumus crurum ab Aegyptijs frequentatam scarificationem, non esse illam, qua antiqui præclarissimi illi medici utebantur. Neque aliquis in malam Galeni uerborum versionem causam referre poterit, cum ipse partem cruris scarificandam nomine hoc quipè *σούρα* significauerit. Quod ex Græca lectione commentarij lib. 2. aph. qui omnium locorum præcipuus est, patebit, ibi etenim hunc in modum scripsit: *κένωσις δ' ομοτίμως ἀπάντων τῶν χυμῶν ἡμῶν ἀκραιβέστατη διὰ φλεβοτομίας ἐστίν, ἐγγύς δ' αὐτῆς ἢ τε ὑπὸ χαξομένην τῆς σούρας ὡς περ ἡμῖν εἶδισαι.* Per *σούρα* autem omnem intelligunt imum tibiaram processum, quam partem Latini malleolum uocauerunt. ALPIN. Docta sanè ac diligens dubitatio uideatur, non tamen quæ possit, aut debeat aliquo pacto usum scarificationis apud Aegyptios uisitatæ dirimere, vel damnare. Quod sanè si etiam esset, ego potius cum Galeno errare vellem quàm cum Aegyptijs, si alia cruris in parte a sura diuersa, scarificationē faciendam intelligerem. Ille enim in comm. 2. lib. aphorism. ait vacuationem malleolorum scarificatione factam proximam ei esse, quæ fit per uenæ sectionem. & in 4. de sanit. tuen. hanc in uacuanda plenitudine tantundem ualere, vt uenæ sectio: Atque in libro de curat. per sang. miss. eandē pro uenæ sectione ad minuendam plenitudinem in mulierum corporibus albidioribus laudat. Quæ res quo pacto uera erit, si malleoli scarificabuntur? cum ab ijs sanguinis paucissima quantitas educi possit, etiam si profundius incisiones infingerentur, cum ea pars excarnis, atque exanguis sit, neruis ac tendonibus tantum referta. ex quo illiuscè partis scarificatio

cap. 8.

aph. 17.

cap. 18.
cap. 11.
cap. 4.

aph. 17.

cap. 4.

cap. 11.
cap. 12.

catio

catio cum summe dolorosa erit, tum periculo scarificata minime carebit. Quamobrem huiusce partis scarificatio ad reuellendum præstans erit remedium, ad euacuationem vero nequaquam, cum ex ea paucissimus sanguis mitti, vel educi possit. Quo pacto igitur vacuationi per venæ sectionem absolutæ, qua copiosus sanguis promanare potest, proxima erit? Dixit euacuationum omnium eam esse exquisitissimam, quæ fit per venæ sectionem, huicq; proximam esse, quæ per malleolorum operatur scarificationem, quomodo autem erit proxima, si illa sanguis paucissimus promanat, & vacuatio omnis quantitatem sanguinis respicit, veluti purgatio qualitatem. Nullo profecto pacto esse poterit proxima, cum non habeat, quod in vacuatione obseruatur, scilicet copiam sanguinis, quæ uacuatur cum vena secta copiosissima, atque malleolo scarificato paucissima. Certe nullo pacto verum esse potest, Galenum per malleolum intellexisse extremam cruris partem ossibus, tendonibus, nervisq; tantum refertam, omninoq; excarnem. Namque eius mentem fuisse arbitror, vacuationem ex cruribus faciendam, postquam meminit, ipsum velle medicos debere partem cruris ad vacuationem aptam seligere, ex qua queant desideratam copiam sanguinis educere, quæ utique neque poples, neque malleolus erit, cum hæ partes tendinosæ ac ferè exangues sint, & ad scarificandum ricolosæ, necessario igitur erit asserere ipsum suram, siue ventrem cruris, carnosam, ac multis venis repletam, intellexisse. Quod verisimile videtur, cum plerisque in locis à cruribus scarificatis fore moliendam sanguinis vacuationem docuerit, neq; immeritò, cum crus ex triplici parte constet, scilicet, poplite, sura, & malleolo, non extremis, sed potius medio significetur, nam si cuiuspiam crus ostendere voluerimus, non poplitem, vel malleolū, quæ sunt eius extrema ei detegemus, sed magis suram. Crura vero fore scarificanda pro molienda vniuersi corporis vacuatione, ex Galeni locis plerisque constare facile hinc cognoscemus. Is siquidem in lib. 13. meth. med. ait: Manu enim laborante scarificabis

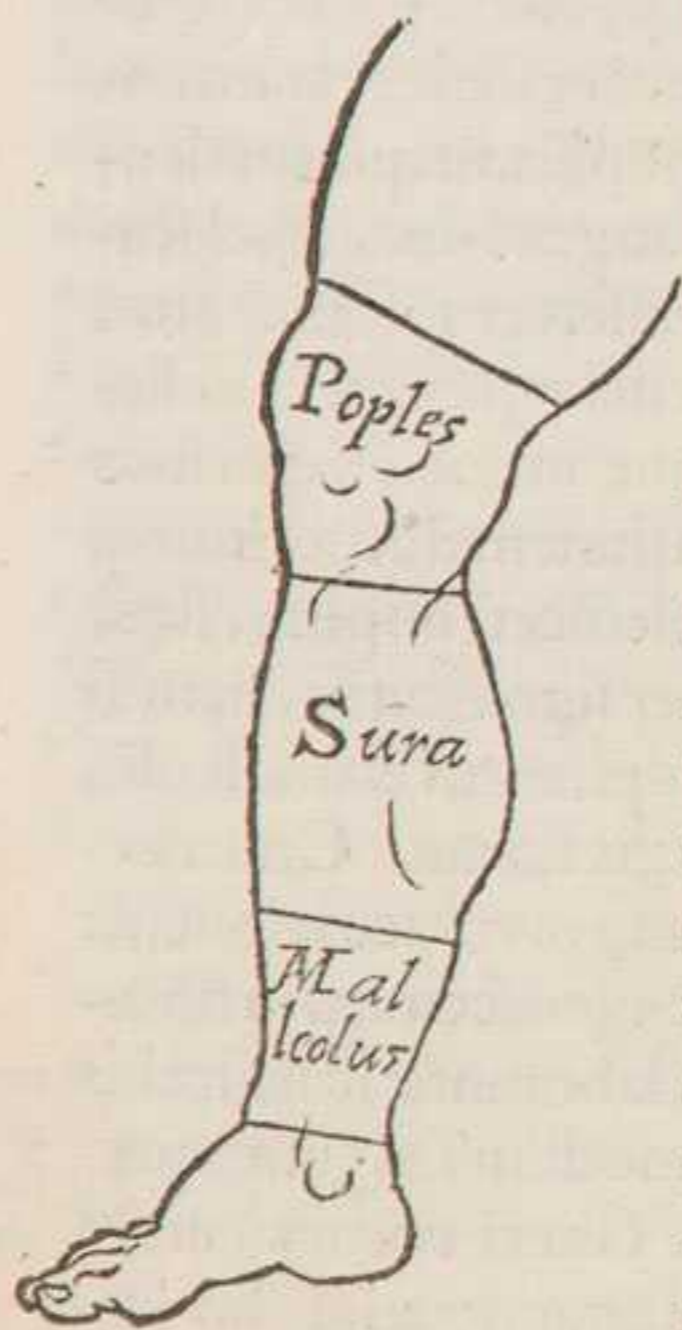
cap. 5.
capit. de
scarifica-
tione.

crura. Et in lib. de Hirudinibus: Quemadmodum sanguinis per-
fusionibus suppressis (quas hæmorrhoidas Græci uocant) crura
ipsa lota quidem prius, vel spongia calido fomento adhibito sca-
rificantur. & paulo post: à cruribus utpotè sanguis ducendus. in
pluribus etiam alijs locis licet legere apud ipsum crurum scarifi-
cationem. Cui sententiæ addicti quoque visi sunt, Antyllus, Ori-
basius,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 19.

bafius, qui omnes crurum scarificationem nominarunt. Apollonius verò rem apertius significasse videtur, cum hæc scripserit: plethoram autem commoderatam, quæ aliquid malefactura sit, ac iam euerfionem in morbofum statum attingat, tibia, scarificationibus uexata, innoxiamq; totam quam uolumus fanguinis illigationem reddiderit, citrà validam totius molis commotionem, foluit. GUILAND. Tuæ fententiæ me quoque addiçtum habes, fed cur aliquando Gal. partem scarificandam particulatim edocens, dixerit, eſſe malleolum? vt ex Græco etiam nomine *σφυρα* planè cognitum eſt. ALPIN. Aliqui ex Aegyptijs respondent, Galenum scarificandam partem uocaſſe malleolum, quoniam ea pars, quam noſtri ſuram appellant, proprio nomine uſitato carebat, licet aliqui eam appellarint *γαστροκνημίαν*, apud omnes tamen illud nomen non erat uſitatum vel cognitum, ob idq; nomine malleoli, quæ eſt ſcarificandæ parti pars proximior, partem ſcarificationibus uexandam indicauit. Suræ uerò nomen ei non proprie conuenire aiunt, cum proprie illo nomine os cruris poſterius, & non muſculum illum, ventrem etiam à quibusdam cruris nuncupatam. Alij uero melius reſpondere putantes, ſcindunt, vel diuidunt crus in tres partes, ſcilicet in malleolum, ſuram, & poplitem. Malleolumq; cruris partem eſſe aiunt à pede incipientem, quæ ad cruris partem craſſiorem, carnoſioremq; eleuatioremue deſinit. Suramq; eſſe craſſiorem partem cruris, atque ab ipſa declinare incipiente poplitem accedere, qui ad genu uſque terminatur. Ex qua diuiſione claariſſime apparet, Aegyptios malleolum, & non ſuram ſcarificare, non craſſiorem, atque eleuatiorem, ſed quæ ea minus eſſe craſſam, & carnoſam ſuperius dictum ſit. Incipiunt enim ſcarificationem parum ſupra clauiculam, ferè ad cruris eleuatiorem craſſioremq; partem eã continuantes. Quare iuxta iſtorum ſententiam uerè malleolum ſcarificat, minimeq; ſuram, uel partem malleoli, & ſuræ. Qui uerò hanc cruris diuiſionem minime laudant, ſaltem fateri debent, Galenum uocaſſe

minimeq; ſuram, uel partem malleoli, & ſuræ. Qui uerò hanc cruris diuiſionem minime laudant, ſaltem fateri debent, Galenum uocaſſe

caste malleolum, quoniam vult suræ tantum medietatem malleolo contiguam scarificari, ad differentiam illius, quæ ad poplitem peruenit, vel demum uocauit malleolum, quoniam scarificationem deorsum incipientes, ab ipso malleolo omnes illam exordiuntur. GUILAND. Rem hanc perdocte, atque diligenter hætenus es persecutus, atque ita, ut hinc dubitare amplius de cruris parte scarificanda non liceat. Sed tempus est, ut ad alios usus scarificationis narrandos te transferas, vt quæ supersunt de hac materia dicenda, hac die absoluere possimus.

De scarificatione partium inflammatione, tumore; pustula, colore non naturali, insigni dolore, vexatarum apud Aegyptios frequentata. Cap. XI.

GUILANDINVS.

N non illi alias partes pro alijs vsibus scarificant? quando prisci medici eam ad multa alia scarificationem commendarint. ALPIN. Itidem & ipsi pluribus alijs affectibus cutem uexatam scarificare solent. In uehemētissimis enim doloribus potissimum uel ex copia, uel venefica qualitate sensibiles partes ledente in fluxione paululum firmata, præmissa vniuersali, tum purgatione, tum uacuatione, partes dolore afflictas, vel proximas illis alte scarificant, multumq; sanguinis emanare sinūt. In singulis enim inflammationibus diu perseuerantibus solent, partem inflammatam alte scarificare, veluti in pleuritide latus dolens, atque in peripneumonia pectus, dextrumq; hypochondrium iecore inflammationem patiente, atque liene sinistrum, atque sic de alijs inflammatis partibus facere solent, præsertimq; in magnis erysipelatis, uel aliqua alia inflammata parte, ubi pertinetur ne in gangrenam degeneret, uel in scirrhum abeat. In vsu frequentissimo habent in podagricis doloribus ex sanguinis defluxu obortis post vniuersalem uacuationem, tum factos digitos dolentes scarificare: ea enim scarificatione modico defluxi sanguinis uacuato, mirifice eis conducit. Eodem itidem modo, tum in tumoribus,

tum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tum in vlceribus ad cicatricem non venientibus, scarificatione vtuntur. Ad omnes etiam cutis defedationes, maculas pustulasque, idem præstare solent. Non minusq; etiam partem à scorpione sauciatam, vel ab aliqua alia fera demorsam alte scarificant, multumq; eo modo sanguinis ab ea parte detrahunt. Ad hæc igitur Aegyptios etiam partis scarificatione vti obseruau; quem vsum planè à nostris laudatum etiam intelligo. Sed te de ipso aliquid loqui decet, vt sciamus, an ille scarificandi affectas partes vsus ex artis ratione laudari queat. **GUILAND.** Cur non hic vsus etiam scarificationis laudandus erit, quando respiciat partis moliendam vacuationem. Cui etenim dubium est, in omnibus vel inflammationibus, vel fluxionibus, humorum ex plenitudine abortis, binas indicari vacuationes, alteram totius vniuersalem appellatam, atque alteram partis, in quam humor decubuit. Qua vacuationis distinctione in his affectionibus, quemadmodum in primis necessaria est totius corporis vniuersalis vacuatio, sic postea inflammatae partis particularis, illa enim causam respicit abigendam, atque hæc affectum ipsum. Nostri vero medici multi hunc vsum partis scilicet, inflammatae scarificandi tutò frequenter posse negant, eo maiorem defluxi sanguinis copiam in partem affectam ferri asserentes, ex quo non posse iuuari ægrotos autumant. Quod tamen vanum esse existimo, corpore prius probè vacuato. Quinimo in ijs etiam cucurbitularum vsum Galenū laudasse certum est, quibus facilius ex præualida, quam præstant, attractione, ad læsam partem humorem copiosorem deduci posse, atque exinde inflammationem, vel fluxionem peraugeri suspicandum esset. Sed de scarificationibus satis. Ad vsumq; variarum partium inustionis, quem maxime eam gentem affectare audio, transeundum est. Quem te sedulo apud illos obseruasse, certò scio, de ipso igitur cupio modo te sermonem facere, vel ipsum vsum probè, vt reliqua fecisti narrare, quem mihi non minus vtilem, quàm reliqua ex te audita fore spero.

lib. 13.
meth.
cap. 17.

De varijs partium inustionibus, quæ selectissima secreta ad varios curandos morbos apud Aegyptios habentur. Cap. XII.

G V I L A N D I N V S.

A V D I O igitur apud eos populos variarum partium inustionem, non secus quàm olim apud antiquos medicos in vsu fuerat, adhiberi tanquam præstantissimum auxilium ad multos morbos sanandos, quod remedij genus, veluti priscis sæculis notissimum ac vsitatissimum semper fuit, ita nunc apud nostros ferè omnino obsoleuit, atque non sine aliquo artis medicæ dedecore, ac etiam non leui ægrotantium iactura, cum hoc præsidio multis ægrotis desperata sanitas miraculo quasi restituta fuerit. De hoc igitur præsidio aliqua ex vsu Aegyptiorum nunc ex te scire desidero. ALPIN. Homines ibi quasi infinitos licet spectare, quibus ex cicatricibus multas partes inustas fuisse certò conijcitur, Siquidem permultis capitis partes, præsertimq; sinciput, occiput, aliasq; pericranei, non minus tempora, post aures, collum, pectus, latera, hypochondria sub vmbilicum, spinam dorsii, articulosq; vel brachiorum, vel manuum, vel crurum, vel pedum inustos fuisse ignis relictæ cicatrices facile, ac certo significat. Et ut uno verbo dicam, omnes eius regionis incolæ, inustionem ad multos morbos alijs remedijs non cedentes pro secreto habent auxilio. G V I L A N D. In primis inurendi modum mihi narrato, atque an ipsi inurant ferro, vel auro, vel medicamento igneam facultatem obtinente, & ad quos morbos inustionis ille vsus apud illos ita familiaris euaserit. ALPIN. Non ferro, non auro, neque alio metallo ignito ad inurendas partes illi vtuntur, neque vt aliqui vtiebantur, buxeis lignis, sed gossypio, & lineo panno ignito inustionem moliri consueuerunt. Volentesq; inurere aliquam partem corporis, sumunt lineam petiam, cubiti longitudine, latitudineq; trium digitorum, atque gossypij iustam quãtitatem, quod totum linea prædicta petia inuoluunt, ac filo serico ligant ad formam pyramidis, ipsiusq; latiore extrematem vrendæ parti applicant, probeq; cuti adhærere student, alterumq; caput vel ex-

N tremum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tremum succendunt, comburiq; permittunt, quousq; fasciculus ille ex linea petia, atque gossypio omnino crematum fit, continue dum cutis uritur, carnem circum circa ferro tangentes, ne ex eo calore oboriatur interea aliqua inflammatio. obseruant etiam dū inuolucrum illud parant, vt in eius medium sit foramen, vel meatus, per quem fiat aliqua respiratio, atque euentatio. Post inuersionem in parte exusta vtuntur ossium mædulla, quoad eschara cadat. Hicq; est inurendi modus apud eam gentem obseruatus, ac frequentatus. Estq; non modo Aegyptijs familiaris, sed multo magis Arabibus equitibus sub tentorijs aegentibus, atque alijs omnibus loca deserta habitantibus, qui cum alijs careant loci inopia auxilijs, inuersione multos morbos sanant. Paucissima etenim ipsorum corpora inuenies ab igneis cicatricibus non defedata. Vfus remedij ibi est frequentissimus, ob multos genuum, aliorumq; articulorum atque partium aliarum dolores antiquos, ex frigidorumq; humorum defluxu obortos, aut à simplici frigida intemperie, uel a flatulento spiritu aliunde elato, uel in ipsa parte genito. Doloribus igitur, ijsq; antiquis hac inuersione occurrunt, qua partium omnem imbecillitatem corrigunt, contentos humores, vel flatus resoluunt, articulosq; calfaciunt, & ualide siccando roborant. Hincq; mirum non est, si prospere hoc remedium in omnibus articulorum doloribus curatu difficilioribus, experiuntur, potissimumq; in coxendico dolore multas uersiones non modo supra articulum, sed etiam supra femur facientes. Et non minus in podagra & chyragra, priusquam pedes vel manus tophi inuaserint, uel geniti sint. Exurunt enim articulos, atque illis superpositas uenas. in podagra, ex qua dolor occupat nodum policis exurunt supra ipsum inquam nodum inter policem, & indicem. Qua facta ipsarum partium uersione, per quas humor ad debiles articulos fluit, uia angustiores redduntur, neque ita facile post humor ad articulos fluet, ex quo, neque ita facile in podagram incidunt. Gal. siquidem in 6. lib. aphorism. dicebat, duplicem esse causam podagricorum dolorum, alteram humoris redundantis fluxionem ad articulum, atque alteram articuli imbecillitatem, qua articulus deflexioni succumbit. Altera uero harum deficiente nō posse homines simili malo corripī, a Galeno ibi proditum est. Itaque Aegyptij inuersione, articulorum laxitatem uel debilitatem corrigunt, roburq; ipsis conciliant, quo ab humoribus illuc de-

currentibus

currentibus defendantur, minimeq; ipsis succumbant. Probatissimum igitur est remedium ad quascumque partes ab humorum defluxione vexatas. Verum non tantum partes fluxione vexatas inurunt, sed illas quoque, quæ ipsis humores demandant. Atque ea ratione caput multis vstionibus afficere solent. Ad omnem etenim fluxionem vel destillationem à capite ad pectus, aut pulmones, vrunť synciput, verticem, occiput, ac quod est post vtramque aurem, quod etiam faciunt in antiquis lippitudinibus, atque alijs diuturnis oculorum malis. In epylepticis non minus, paralyticis, apoplecticis, uertiginosis, amentibus, patientibusque in capite grauitatem, stuporem, stoliditatem, atque somnos immoderatos. In vehementibus doloribus ex capitis distillatione effectis, oculorum, aurium, atque dentium, tempora inurunt. Periodicos dentium dolores, commotiones atque putrefactiones gingiuarum, ipsorumq; dentium, perustione sanant. Quamobrẽ inustione partibus, tum humores mandantibus, tum ijs, quę ipsos præ imbecillitate recipiunt, obsistunt. Qua de causa vtiliter inurunt suspiriosis à frigidis crassisq; ac lentis humoribus pulmones ac asperam arteriam inuadentibus, vel obsidentibus, pectus: & vexatis à malignis ex capite ad thoracem distillationibus, sanguinemq; etiam expuentibus, ab ijsdem humoribus aliqua vena crassa, caput & pectus. Phthisicis, & suppuratis empyjs uocatis pectoris tantum partes exurunt. Dominicus à Rege quadraginta annorum Cayri multos annos ab asthma difficillimo vexatus, à nullo ex inumeris ab ipso expertis auxilijs iuuatus, demum ad pectoris vstionem Aegyptiorum modo præstandam, ad ultimam salutis spem, quasi totus consumptus ac ferè tabidus, sibi pectus triplici vstione inussit, vlceraq; diu aperta seruauit: quo auxilio sanatus est. Habentibus quoque stomachum frigidũ humidumque, & ab humorum defluxu, à flatibusq; multis vexatum, eo auxilio succurrunt. Hepar etiam ac lienem induratum, refrigeratumque multa cum vtilitate inurunt. Et in hydrope sub umbilico, sub hypochondrio sinistro. In doloribus dorsi, lumborum, colli, articulorumq; omnium hoc auxilium frequentant, in spina dorsi, lumbis, collo, & alijs partibus dolore cruciatis vstionem adhibentes. In tumoribus à crudis pituitosisq; humoribus obortis inustione vtuntur pro secreto. Demumq; hoc auxilium, quod citò multa mala sanet, inopum proprium esse affirmant. Hoc igitur

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

tur est illorum propositum auxilium, quod multis alijs vtilitatem
 in morbis antiquis præferunt, de ipsoq; illi populi non parum ia-
 ctantur. GUILAND. Gloriam hanc alijs concedant, satisq; eis
 sit. tanti remedij commodo, ac beneficio uti posse. Vbi ex te nunc
 modum audiui, quo id genus remedij factitant, fere præ tanta il-
 lorum doctrina obstupui. Etenim quod fortassè alij paruifacien-
 dum fore putarint, quippè ipsos inuolucrum ex linea petia cum
 gossypio pyramidali forma paratum, acutiore altero eius extremo
 ignito, alteroque latiore parti vrendæ applicato, ac aptato, sinen-
 tes cutim inuri, non sine multa ratione ab ijs fieri existimo. Nam
 eos non uti ferro ignito, vel aliquo alio metallo, sed inuolucro ex
 gossypio, & linea petia parato, accenso, quod ignis cum sit in ma-
 teria rariori, clementius agat, alteret, ac resoluat, mitiusque dolo-
 rem ac inflammationem cuti, dum uritur, inferat, ex quo hic inu-
 rendi vsus non est apud ipsos ita horribilis, qualis est nostras.
 Ignito enim quouis metallo, intensissimus, ac intolerabilis dolor
 excitatur, qui ægrotos misere dilacerat, ob quem dolorem hoc
 genus remedij nostri non immerito abhorrent. Materiam hanc
 vstionis creditur nouisse Polybus in lib. de affectionibus, quando
 in coxendico dolore, ac podagra scripserit, vstionem esse faciendã
 lino crudo. Censeo igitur illos rectius agere, quàm nostri, qui
 ferro ignito vtuntur, dum gossypio, atque lino ignito utentes, ut
 mitius in resolutione se gerant, neque ita partem vrendo inflam-
 ment, præsertimq; vbi nerui, tendinesq; reperiuntur, periculum si
 quidem est, ex præualido igne ne multum lædantur. Sed maius
 artificium ex vrendi modo detego, aptantes cuti vrendæ alterum
 inuolucrum extremum non ignitum vel succensum, atque alterum,
 quod semicubiti longitudine a cute distat, in primis succendentes
 igniunt. quo sane modo primo illos vrendam partem, non ignire
 apparet, ut nostri ferro cauterizantes facere solent, pessimeq; mea
 quidem sententia, quando subitaneas mutationes natura recte nõ
 ferat, uel etiam ab ijs non modice lædatur. Atque sensim ac sen-
 sim partem à succenso inuoluti extremi ad calorem disponi, atque
 ita caleferi, vt toto inuoluto cremato, igneque ad cutem deducto
 cutis prius calfacta, fereq; stuporem ex eo adepta, ignis incendium
 non omnino totum sentiat, neque ab eo admodum doleat, quòd
 etiam ignis incendium rarioris inuoluti substantiæ ratione, neque
 immodicum sit. Duo igitur ex huius præsidij operatione scitu-

digna

digna animaduertuntur, quippè partem ab igne clementius inuri, atque ab ea haud immoderatum, qualis ex igniti ferri ustione sentitur, percipi dolorem, primum ab accensæ atque ignitæ raræ substantiæ, scilicet gossypij, & lini ratione fit, atque secundum, præcepto calore ex totius inuolucris combustione, quæ sensim ac sensim procedit, cute calorem stuporemque adepta, non ita acute sentiente. Ex his hoc auxiliij genus facilius ægroti admittent, neque præ intensissimo dolore, qualem ferro factæ inustiones inducere solent, ipsum abhorrebunt. ALPIN. Hac ratione ægroti facilius admittent ustionem non ferro, uel aliquo alio metallo, uel supra dicto inuoluto, sed medicamento ignea vi prædito, clam ustionem faciente præstitam, quando hoc nullo, uel saltem leuissimo dolore ustionem præstet, quo etiã remedio multi fonticulos apud nostros usitatos factitæ solent. GUILAND. Nostri appellant hæc medicamenta caustica potestate, ueluti inustiones actu dicuntur caustica, quæ tamen auxilia inter se non parum differre, medici omnes cognoscunt, quando ea minime urendo, roborēt partes ob ipsorum veneficam naturam, calorem naturalem partis exoluentia: & hæc ipsum viuicantia, humidumque excrementitium resoluentia, multū vstas partes roborent. ALPIN. Possunt itaque Aegyptij medici meritò tanti auxiliij cognitione non parum gloriari, lætarique se his sæculis solos auxiliij huius usum, atque utilitatem præstare posse. GUILAND. Neque hoc uerum erit, quando neutiquam huius remedij inuentores fuerint, uel ipso soli usi sint. Antiquis etenim ipsum probè fuisse cognitum multorum testimonijs constat. Namque Hippoc. de capitis vstionibus in lib. 2. de morbis, in capite humoribus repleto post totius præstitam purgationem, ait: „ Crustas octo capiti inurito, duas circa aures, duas in occipitio „ hinc atque ad ceruicis neruum duas, in naso circa angulos oculorum. Venæ autem circa aures vrendæ sunt, donec pulsare desinant. Ferramentis uero cuneoli forma paratis, obliquas uenas perurito. & in lib. de loc. in homine easdem capitis ustiones laudat, pro capitis dolore tollendo. Et Gal. in ijs, qui morbo laterali ægrotant, de hoc auxilio in 7. comm. aphor. ita dixit: Quos urere „ consuetos esse ueteres discere licet ex his, quæ dixit Plato Comi- aph. 44. „ cus de Cinesia, hisce uerbis: Post hæc Euagoræ filius Cinesias è „ morbo laterali aridus, puris expers, calamacea gerens crura, tabis „ nuncius, plures escharis corpus inustus, in concionem prodijt.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Hippoc. etiam in præcitato libro de morb. laudat, ijs, quibus pulmones sunt inflammati, vt pectus, & dorsum inurant. Ibidemq; non minus in sputo sanguinis, priusquam adpuris sputum deuentum sit, vrendum esse pectus, atque dorsum ex vtroque latere memoriae prodidit. In suppuratis vero vtilem quoque esse vstionem in 7. lib. aph. docuit. nec non in lib. de internis affectibus idem confirmauit, quod etiam in 3. lib. de morb. apud ipsum legitur: præsertimque vstiones ad eos morbos curandos propè septum transfuersum fieri oportere meminit. In hepate vero indurato, vel inflammato, ita in lib. de inter. affect. scriptum reliquit, dicens: Si uero

neque sic desinat, vrere oportet, quum maximum factum fuerit, & maxime eminuerit. Vritò autem per buxeos fusos in oleum feruens tinctos. Apponito autem donec tibi bene habere, & vstionem factam esse visum fuerit, aut per fungos octo crustas inurito. Ibidemq; in liene tumefacto faciendum esse docuit, his uerbis: Si uero ab his non melius habeat, splenem fungis vritò decem magnis crustis inustis, cum maximus fuerit splen, & maxime eleuatus. Idemq; in eodem libro pluries confirmat, atque docet. Ad articulos uero, qui ob multam humiditatem vel dolent, uel luxantur, vstionem summopere conducere scribit. Quod manifestissime apparet ex his, quæ apud ipsum leguntur in lib. de aere loc. & aq. in hunc modum: Magnum autem argumentum humiditatis corporum Scitharum hoc exhibeo. Multos enim ipsorum, præcipue qui Nomades sunt, reperias exustos humeros ac brachia habentes, manuumq; iuncturas, pectora, coxas, & lumbos, nullam sane aliam ob causam, nisi ob humoris, & mollitie naturæ detractionem. Nam neq; arcus intendere, neque telum torquere possunt, præ impotentia humiditatis humororum. Quum autem vruntur, humor ipse à iuncturis exoluitur, fiuntq; corpora ipsorum validiora, melius nutriuntur, & magis redduntur articulorum vsu potentia. Particulatim uero in coxendico dolore in lib. 7. apho. ait: Quibuscumq; a coxendico dolore molestatis diuturno excidit coxa, ijs crus tabescit, & claudicant si non vrantur. In hisque malis utilitatem ex vstione Gal. in comm. hisce uerbis comprehendit, dicens: Cum ipse suadeat aduri coxam, sicut in lib. de artic. docebat, vt & id, quod mucosum est absumatur, & laxitas cutis, ad quam articulus lubricat magis ex adustione contracta, arctet, ac prohibeat articulum transponi. Et in lib. de internis affect. Hippoc.

aph. 60.

POC.

poc. ait, in coxendico dolore esse crus urendum multis, atque pro-
 fundis inustionibus. Atque in lib. de affect. quem Polybi Gal. ef-
 se autumat, legitur crus esse inurendum lino crudo. Hoc idem ex
 Græcis Paulus in lib. 3. confirmat his utique uerbis: Quare cum
 ,, vitium longius se prorogat, articulum tribus, quatuorve locis vre- cap. 77.
 ,, re oportet, ut in chyrurgia dicetur, ac complusculis diebus ulcer
 ,, ra adaperata, sine cicatrice seruare, quod clarius docet etiam in sex-
 ,, to libro. Cornelius Celsus ex latinis in lib. 4. suæ medicinæ scri-
 ,, bens de coxendico dolore ait: Vltimum est, & in ueteribus quo-
 ,, que morbis efficacissimum, tribus aut quatuor locis super coxam
 ,, cutem caudentibus ferramentis exulcerare, & genuum inuetera-
 ,, tos dolores uix citra uisionem finiri. In podagra uero uenas pau-
 lo supra pollicis digiti articulum, uel nodum inuri oportere lino
 crudo Auctor lib. de affect. nobis prodidit. Quod Aetius in lib. cap. 25.
 12. ubi scribit de articulorum morbis planè confirmat. Quem lo-
 cum hic non inutiliter referendum esse duxi, quia ad omnium ar-
 ticulorum dolentium curationem mirifice faciat. Ibi itaque ab
 ,, ipso literis tradita, hæc existunt. Crustas igitur inurere oportet
 ,, aliquas quidem paulo altius loco fluore infestato, aliquas uero
 ,, propius, atque id cauterijs facere præstat, aut si id æger ferre re-
 ,, cuset, cum medicamentis, longe autem præstantior est cauteriorum
 ,, usus, nam & citius, & siccius perurunt. In uniuersum uero pedi-
 ,, bus ex fluxu infestatis, loci circa utrumq; talum forinsecus, & in-
 ,, trinsecus inurendi sunt, cauterijs iuxta magnas ibidem sitas uenas
 ,, admotis, paulo altius supra talorum locum. Inurendus item lo-
 ,, cus inter magnum pedis digitum, & eum, qui ei proximus est, me-
 ,, dius, ubi sane uenæ magis tumefactæ conspiciuntur, præsertim ex
 ,, eis maxime. Quibusdam autem & articulos ipsos exurere expe-
 ,, dit, quum submucidi ualde conspiciuntur, priusquam durities ad
 ,, modum toforum in eis generetur. Sciendum tamen inquit Ruf-
 ,, fus, quod in articulorum submucidorum perustione ulcera ægre cu-
 ,, rabilia oboriuntur, uerum ubi cicatrices coaluerint, maximum
 ,, robur ipsis articulis præbent, ut non amplius ad suscipiendum in-
 fluentia excrementa sint apti. Hæc q; ac multa alia multi antiqui
 medici de uisionum utilitate, & usu scripsere. omitto multos alios
 ex Arabum schola, ueluti Haly Abb. atque alios, quos hæc ea-
 dem cognouisse ex ipsorum scriptis constat. Non tamen mo-
 dum inurendi, qualem Aegyptij frequentant, ullum antiquorum,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

uel iuniorum medicorum cognouisse comperi. Nisi dixeris Au-
 ctorem lib. de affectio. tali experientia aliquando vsum fuisse, cum
 ad coxendicum dolorem, & ad podagram, inustionem lino crudo
 faciendam tradiderit. At isti non lino crudo, sed cocto, atque gos-
 sypio id praesidij genus exercent. Audio etiam Barbaros mul-
 tos urere solis petijs lineis coctis simul glomeratis, & inustis.
 ALPIN. Fortasse hoc auxilium non videtur omnino tutum, quan-
 do apud Hippoc. lib. 5. epidemiorum legatur, Eupoleum coxen-
 dico morbo afflictum, ex multis magnis inustionibus supra coxam
 factis interiisse. GVILAND. Respondet eius libri Auctor, &
 recte sane, Eupoleum mortuum fuisse, a magnitudine, & multi-
 tudine vlcera, atque ex virium imbecillitate. quae morbo ad-
 modum imbecillae redditae, tam grande remedium ferrè non po-
 tuerunt. Sed his nunc finem imponamus. ALPIN. Quin huic
 de ratione sermone paulisper adhuc immoremur; siquidem ea ges
 hoc praesidio familiarissime ad empyos, hydropicos, herniosos, at-
 que ad omnes frigidos tumores utuntur. GVILAND. Age igitur
 aliquid hac de re, si quid habes, afferas. ALPIN. Vstione vtun-
 tur in suppuratis, quos Empyos Graeci uocant, hydropicis, her-
 niosis, atque in frigidis omnibus tumoribus. Qui pectus, ac dor-
 sum inurere solent, tribus uel quinque vstionibus inflctis, modo
 antea narrato, eo auxilio multi suppurati sanitati fuere restituti,
 nam per factas inustiones pus continue resudabat, quousque totum
 uacuum fuerat. Hic modus non admodum periculosus est,
 quoniam modicum sic puris sensim, ac sensim transmittitur, & ua-
 cuatur. Recteque Hippoc. hi sequuntur in copia puris educenda,
 qui in lib. 6. aph. scripsit. Quicumque suppurati aut, aquam inter
 ,, cutem patientes uruntur, aut secantur: si pus, aut aqua vniuersim
 effluerit, omnes moriuntur. In pectoris, pulmonumque inflam-
 mationibus, atque in tumoribus frigidis, & non minus in anhelos-
 sis ex frigida temperie, frigidoque humore, vstione vtuntur, quem
 vsum in ijs morbis Hippoc. in libro de morbis, & de internis affec-
 docuit. Vrunt hydropicos aqua affectos, multis in locis, quorum
 alij sub umbilico in tribus locis, aperta vlcera seruantes, ut per ea
 aqua ex sudare queat, alij in stomacho, liene, hepate, atque sub um-
 bilico inustiones inflgentes, vtuntur in plerisque vstione praepar-
 rata, atque in multis etiam medicamento potestate urendi pre-
 dito, alij sub clauiculis pedum, atque alij supra genu intus extraque
inuren-

inurentes, vlcera aliquandiù aperta feruantes. Alij etiam tibiae eo modo inurunt, vel uesicant, vesicisque ex istis ulcera eodem modo faciunt, per quæ paulatim aquam vniuersam uacuant. His omnibus inustionibus hydropem ascitem sanant. itidemque hernias aquosas, atque etiam carnosas, de aquosis mirum non est, si inustione ea, quæ cum actu est, tñ potentia, sanentur, quando aqua eo auxilio absumatur, sed carnositas etiam eo auxilio curatas in multis fuisse hernias vidi, quemadmodum & tumores omnes frigidos Oedematosos, atque scirrhosos. GVILAND. Quid de cancerosis obseruasti? ALPIN. Paucos eo auxilio curari, nisi in principio, ubi neque occulti, neque magni tumores sint. Scirrhos uerò ex phlegmate crasso obortos eo auxilio tolli, certum est. Sed de vltionibus iam satis, etenim de ijs multa locuti sumus, eaq; attulimus, quæ etiam apud Hippocratem, Galenum, Auicennam, atq; alios grauissimos medicos passim leguntur. Ad nonnullas alias administrationes chyrurgicas iam transeamus, in primisque ne hydropicorum, empyorum, herniosorumque alijs remedijs desperata salus, sectione aliquando multis restituta in obliuionem abeat, de ea sectione aliquid prodam, ac interea de nobilissimo modo, quo illi lapides e vesica sine vlla incisione educunt, deque ridiculo experimento, quo dysentericos fluxus sanare autumant. GVILAND. Multam tibi gratiam habeo, qui hæc etiam proferre in medium velis, non inutilem fore mihi hunc tuum sermonem spero, quamobrem expecto, quid loquaris.

*De sectione, qua in hydropicis, & suppuratis Aegy-
ptij vtuntur. Cap. XIII.*

ALPINS.

VRANT etiam non raro hydropicos, sectione aquam educentes, quorum varij varias sectiones ad id celebrant, alij siquidem sub umbilico per tres digitos versus partem, a qua hydropis ortum duxit, terna vulnera infligunt. Atque alij paruis scarificationibus ventrem tumidum scarificant, per quas aqua paulatim exit. Alij uero tutius supra, uel infra pedum clauiculam intus extraq; binas adigunt sectiones, per quas commode, sensimq; ac sensim aqua educitur. Quo sane modo sectionis aliquos ab hydrope effatu digna sanatos obseruauit. Sed periculum tamen est, ne à lōgo aquæ ad eas sectiones defluxu illiusce partis, tum ulcera aperta, tum cæterę alię partes mortuo ferè calore in cancrenas mutantur. Mulierem etenim Venetijs vidi, ijs sectionibus omnino ab hydrope sanatam, & paulo post vlcera illa in cancrenas degenerasse, à quibus gracillima mortua est. **GUILAN.** Nouum illud remedium non est, quando omnibus antiquis medicis, iunioribusq; non minus probè notum fuisse, multorum scriptis planè constet. Hippocrati enim id notum, aphorismus vigesimus sexti libri certe explicat, Cuius uerba hæc sunt: Quicumque
 ,, suppurati, aut aquam inter cutem patientes vruntur, aut secantur
 ,, si pus, aut aqua vniuersim affluerit, omnes moriuntur. Et in lib.
 ,, de loc. in homine hæc leguntur. Ceterum in puero hydropem sic
 ,, curare oportet. Partes tumidæ, & aqua plenę aperiendę sunt scal-
 ,, pello & frequenter, ac parum educendum est. Educendum autem
 ,, est à singulis corporis partibus, & fomentis utendum, & semper
 ,, locum apertum, unde eduxeris calfactorio medicamento illines.
 ,, In lib. uero de affect. ubi curationem hydropis recenset, idem con-
 ,, firmavit, dicens: Si igitur a pharmacis, & alia uictus ratione eger
 ,, vtilitatem percipiat, & uenter ipsius euacuatur, bene est: sin minus
 ,, sectione facta aquam emittat. secatur autem vel iuxta umbilicum
 ,, vel retro iuxta lumbos. Gal. etiam de hoc auxilio multis in locis
 ,, meminit, sed clare satis in comm. 6. aphorism. cum dixit: In ijs au- aph. 27.
 ,, tem, qui aquam intercutem patiuntur, illę, quæ a Græcis paracen-
 ,, tefes

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 30.
 ,,
 ,,
 cap. 21.
 ,,
 ,,
 lib. 6.
 cap. 50.
 lib. 10.
 cap. 20.

 teses, id est punctiones nominantur, magis quam vstiones, medicis sunt consuetae. In lib. uero de compos. medicam. secundum loc. 9. haec ita etiam scripta de hydropicorum curatione, ex Archigene reliquit: Scarificatis item ipsorum talis, & vulnusculis impactis ipsos in ferculo, aut lectica gestato, ac circumuehito: multus enim humor hoc modo ipsis profluere solet. Quam curationem ad unguem ferè meminit Celsus in lib. 3. ubi scripsit: incidendum quoque super talum quatuor fere digitis ex parte interiore, qua per aliquot dies frequens humor feratur. Et Paulus, & Aetius prolixè satis huiusce remedij vsum ac administrationem prodiderunt, praesertimque Aetius, ex quo quisque nostrum poterit sectionis in hydrope rationem habere. Arabes etiam omnes eodem modo sepe hydropem ascitem, atque leucophlegmatiam curandam esse nobis tradiderunt, ut apud Auicennam, Albucasim, Haly, atque Rasim legere possumus. Antiquis igitur medicis id auxiliij genus notissimum fuit, & non modo ad duas hydropis differentias, quippe ad ascitem, & anasaream, vel leucophlegmatiam, verum etiam ad hernias aquosas, & ad omnes aqueos tumores. Herniae aquosae tutissime hac sectione ab omnibus curantur. Quod autem cognoscatur hoc remedium pro hydropis curatione etiam ab omnibus iunioribus, atque praesentis temporis medicis, id ut manifestum omitto. Non est itaque remedium hoc tantum Aegyptiorum, sed omnium ferè aliarum nationum, ad id mali inuentum. Non est tamen admodum in frequenti vsum, tum quia, ut recte monent optimi medici, post alia omnia auxilia tentandum est, tum etiam quia rarò eo hydropici iuuantur. ALPIN. In Aegypto est satis familiaris sectio haec apud plerosque prope talum, supra cauculas administrata, tum in ascite, tum leucophlegmatia, in utraque enim diu apertis vulnusculis adseruatis, humor omnis uacuatur, atque ex ea vacuatione humoris non minus sublata causa, a qua hydrops originem dixit, aliquot sanatos vidi, nullum vero secto ventre, quamquam ibi audierim à multis, per eam sectionem aliquot sanatos fuisse. Plerique vero tutiorem esse scarificationem malleoli affirmant, atque sub talo, in parte enim interiore duas scarificationes alte infligunt, atque vnam in exteriori, per quas quaecumque tumidissimum corpus commode exsiccari, certum est, non semelque ego inspexi. Hac uero sectione plerosque sanari arbitror, si in principio, vel non longe ab eo fecentur. Quo tempore

vires

vires validæ existunt, cōmodeq; talem aquæ vacuationē egroti fe-
 rūt. Quod rectè Hippocratē in 6. epidem. nos commonuisse Palla-
 dius in eius Commentariō prodidit: siquidem Hippoc. ait: Aqua
 suffosos celeriter secare oportet; tabescentes statim vrere. Nostri
 uerò sectione uti solent, iam destitutis egrotis omni spe salutis, quo
 tempore vires tale remediū non patiuntur. Vnum ex illorum
 obseruationem addo, quippe multos insigni uentris tumo-
 re eo modo omnino curatos, vlceribus tamen ac pedibus ipsis in
 cancrenam versis obiisse, quod non aliunde illis accidisse arbitror,
 quàm, quòd vlcera illa atque partes item proximæ ex larga aque
 fluxione diu eas partes ledente, atque refrigerante, calore multum
 diminuto, facile in Cancreham labuntur. eaq; causa doctissime Hip-
 pocratem vel auctorem lib. de locis in homine, post sectionem, a-
 quæq; educationem, hæc etiam addidisse existimo, & semper locum
 apertum vnde eduxeris, calfactorio medicamento illines. Quo ca-
 lido medicamento non alia ratione vlcera fouenda esse statuit, nisi
 ut calor naturalis conseruetur, neq; a fluxione frigida ullo pacto
 extinguatur. Quod Aegiptij non animaduertentes, sæpe infelicis
 successus causæ existunt, eorumq; auxilio hydrope homines sana-
 ti, sæpe alterius morbi causa moriuntur. sed iam tempus est, ut ad
 supparatorum curationem, quam itidem sectione non raro admi-
 nistrant, sermonem conuertamus, de hydrope satis super-
 que locuti GUILAND. Rectè putas, quando, ut audio, homi-
 nes suppuratos non minus secare, quam vrere ipsi soleant. Opera-
 tio sanè valde celebris, quæ magno etiam periculo non vacat. AL-
 PIN. Cum illi viderint pleuriticum, vel peripneumonicum, mul-
 tum, ut par esset, non expuere, doloremq; cum febre perseuerare, at-
 que cætera alia symptomata, pus fieri arbitrantur. neq; immeritò
 cum in ijs morbis si tussi non purgantur, contenti in pulmonibus
 humores suppurentur. Quod Hippoc. his verbis docuisse visus est,
 Quicumq; morbo laterali laborantes, in quatuordecim diebus non
 repurgantur, ij ad suppurationem vertuntur. Ex pondere in latere
 percepto, & fluctuatione obseruata, mitiori que dolore effecto, cū
 difficili respiratione suppurationem certam intelligunt. Quam sta-
 tim tollere sectione conantur, neq; dant ad id perficiendum induci-
 as, secant vero plerunq; latus sinistrum inter costas spurias, propè
 septum transuersum, pleriq; tamen inter secundam ac tertiam co-
 stam phlebotomo perforat, atq; per intromissam in uulnere cannu-
 lam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lam argenteam modicum puris educunt, eamq; quantitatem, quã
 suppurati vires commode patiuntur, omniq; pure educto, vulnus
 exsiccantibus sanant. Qui inter secundam & tertiam costam perfo-
 rant, rectius ac tutius rem transigere putant, vt totum pus, quod ad
 septum transuersum grauitate residet, commode vacuetur. Cæterũ
 alij ipsorum septum transuersum lædi phlebotomo formidantes
 partem ab eo magis distantem, seligunt, quare ex ipsis omnes secant
 inter tertiam & quartam costã. Atq; hic est vsus secandi empyos,
 vel suppuratos, quo Aegyptij multos sanatos fuisse prædicant. GVI
 LAND. Vfus hic, ex sententia etiam priscorum medicorum, qui
 summe hunc modum empyos perforandi commendarunt, non
 est spernendus. Hippocrates enim in lib. 2. de morbo ipsum clarif-
 ,, simis verbis hunc in modum docuit: Hunc vbi decimus quintus ab
 ,, eruptione dies adest, multa calida lotum in sella firma collocato,
 ,, & alius quidem manus ipsius teneat: tu vero humerum concutito,
 ,, vt audias in vtrum latus affectio strepitum edat. Optandum autem
 ,, in sinistrum. Hunc ipsum igitur locum seces, minus enim letha-
 ,, lis est. Si vero crassitudine, ac copia strepitum non edat, quo ipsum
 ,, cognoscere possis (nam hoc aliquando contingit) vtrum latus tu-
 ,, muerit, ac magis doluerit, hoc infimo secato retro tumorem ma-
 ,, gis, quã ante ipsum, quo puris exitus facilem fluxionem habe-
 ,, at. Secato autem inter costas per nouaculam primum cutem, de-
 ,, inde scalpello acuto, quod panniculo sit obligatum, ita, ut summa
 ,, ipsius pars ad vnguis magni digiti mensuram expedite restet, quã
 ,, intromittas, postea emissio pure quantum visum fuerit, vulnus lina-
 ,, mento ex lino crudo alligato, foras propendente filo, concludito
 ,, & quotidie semel pus educito. postquã autẽ decimus affuerit dies
 ,, omni pure emissio linamentum ex linteo indito. Apud multos et
 alios grauissimos, medicos tale præsidium ad suppuratos, quibus
 nulla spes salutis reliqua erat, laudatum atq; celebratum reperias.
 Veruntamen empyos tutius magis vstione curari posse Gal. tradi-
 dit, hisq; proprie vstionem conuenire, veluti hydropticis sectionẽ.
 Rarò etenim in curandis suppuratis sectionis meminit, sed magis
 vstionis Quod etiam ex traditis in comm. 6. aph. Hippoc. facile
 ,, confirmatur, ibi enim scripsit: Vstione igitur indigent, qui pluri-
 ,, mum habent pus, adeo, ut desperent per spuitiones posse expurga-
 ,, ri. Nos vero ipsos & difficultas anhelitus vehementer infestas ex
 ,, loci angustia, quæ etiam nos cogit, vt eos vranus, in comm. etiam
 7. aphorism.

7. aphorism. veteres vrere suppuratos consueuisse, prodidit. Hippocratesq; in 6. epidem., dixit: tabescentes statim vrere oportere. Quare in ijs tutiorem esse vstionis, quam sectionis vsum putaerim, quanquam me non lateat apud Hippoc. præsertim, vtraq; auxilia pro illo affectu vsitata fuisse. ut ex 6. lib. aphorism. atq; ex 7. apparet, atq; adeo, in pluribus alijs locis. Arabibus quoq; multis hoc remedij genus cognitum sane fuit. ALPIN. Vbi puris multum non est, vstio accommodatior videtur, quæ reuera, vt illi affirmant eos tuto magis quàm sectio sanat. Sed puris immoderata copia thoracé obsidente, vstionem rectè sanare raro obseruatum est, quos si curare velint, sectione vti debent, qua totum pus vacuatur. Vtrumq; tamen remedium pro eodem affectu apud eos familiare est, sectioneq; vstio familiarior. Nam formidant & ipsorum multi sectionem, de qua satis locuti sumus, proinde ad alia orationem nostram traducamus.

De lapidis è vesica extractione absq; vlla incisione apud Aegyptios frequentata, & de dysenteria curatione empirica. Cap. XLIII.

G V I L A N D I N V S.

PTAREM priusquam de alijs sermonem haberes, vt modū, quo audio, Aegyptios lapides è vesica absq; vlla incisione extrahere nunc mihi explicares. summę enim vtilitati huius actionis cognitionem nostratibus medicis fore existimo, auide igitur id, quonam modo se habeat, audire expecto. ALPIN. Certe hic modus extrahendi lapides è vesica valde vtilis est, eo quòd nulla incisione operetur. Extrahunt lapides è vesica colem in primis vento replentes, atq; cum eo os etiam vesica dilatantes, atq; laxantes, vt os vesicæ lapis facile meare possit, colisque dilatatum & ampliatur meatum, ex quo ipsos lapides vento subreptos foras extrahunt, ipso continuo toto violenter euocato. G V I L A N D. Haud probe intellexi quid dixeris, usq; adeo obscura oratione vsus es. Duo tamen mihi videris dixisse, quorum alterum est, illiusce regionis medicos, lapides è vesica extrahere volentes, in primis colis vesicæq; meatum vento laxare ac dilatare, per quem

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

quem commode lapides exire possunt, atq; eosdem lapides vento eodem foras educi, an non hæc dixit? ALPIN. Planè eadem, sed quid te dubij cæpit. GUILAND. Quoniam vix credere possum os vesicæ, colisq; meatum tantum dilatari ac ampliari posse, vt magni lapides in vesica contenti, qui magnæ nucis instar sæpe cernuntur, commode exire queant. ex quo dubia fit apud me ea lapidum eductio, quo nam pacto ita possit administrari, maxime cum tu etiam affirmaueris, eos vento subrepi, forasq; educi, quod mihi haud fieri posse videtur. ALPIN. Vtrumq; verum esse cognosces, neq; omnino à veritate id alienū putaueris, os vesicæ, colisq; eo modo dilatari posse, quando neruosa, ac pelliculosa substantia illi meatus cōstent. Admirandum magis existimare debemus, Vteri os in mulieribus neruosum durum, atq; ita angustum, tempore partus tantum ampliari ac augeri, vt fœtus per ipsum exeat, atq; foras propellatur. Vnum hoc scio, me colis meatū ita dilatatum inspexisse, vt per eum facile magna auellana transisset. At vtilius erit, vt nunc modum ostendam, quo ad extrahendum lapidem ij vti soleāt. GUILAND. Hac eadem de causa apertis auribus tuum hunc sermonem expecto. ALPIN. Eo tempore, quo ego in Aegypto moram faciebam, Arabs quidam Haly vocatus ad extrahendos lapides sine incisione celeberrimus erat, quem ego sane cuidam duci Turcarū Horam Bei vocato multos lapides extraxisse uidi. Quo in opere absoluendo ille ligneam cannulam accipiebat, longitudine octo digitorum, & latitudine digiti policis, Quam colis canali admouebat, fortiterq; insufflabat, atq; ne flatus ad interiora perueniret, altera manu extremum pudendi perstringebat, foramē deinde cannule claudebat, vt virgam canalis intumesceret, & latior fieret, ac appareret. Quo facte minister digito in ano posito, lapidem paulatim ad canalem uirgæ, atq; in eius extremum deducebat. Qui ubi preputio lapidem appropinquasse sentiebat, cannulam à uirgæ canali fortiter impetuq; amouebat, ut magna dexteritate lapis ad nuclei oliuæ magnitudinem fuerit extractus, & ego interfui huic duci Turcarum, & postea duobus item Iudeis, quorum alter puer erat, cui octo lapillos extraxit, & alter adultus, cui extraxit lapidem ad magnæ oliuæ magnitudinem. Hicq; est extrahendi lapidem è vesica modus, quo utebatur ille medicus Arabs. Audiui tamen alios etiam ibi esse, qui alio etiam modo lapidem extrahebant, quem modum nunquā ab aliquo, quandiu Cayrum habitauerim, potui cogno-

cognoscere. Cum vero GENVAE pro Illustris ac Excellentissimi
 Ioan. Andrea Auria Melphorum Principe, atque Philippi Hispaniarum
 Regis, maritimæ Classis præfecto medicinam facerem, atque hæc
 mea scripta reuiderem, Octavius Roueretus Medicus Doctissimus,
 mecū multo amore coniunctus, quiq; post me in Aegypto pro
 natione Veneta, medicinam multa cum laude faciebat, extrahendi
 lapidem hunc modum à priori satis diuersum mihi litteris
 significauit, his verbis. Aliud etiam satis scitu dignum, tuæ
 Excel. narrare non omitam, estq; modus aliquis è vesica lapidē
 extrahendi sine incisione, hic à quodam Arabe viro Christiano Sa-
 ietico ad quendam Christianū Cophtum vocatum, ab hinc non-
 nullos menses operatus. Atque is est huiusmodi. Hic habet
 quasdam cannulas vnam maiorem altera, in modum musici instru-
 menti Syringæ appellati, è substantia Cartilaginea, quæ facile di-
 latatur. Harumq; graciliorem in virgæ canalem intromittit, fi-
 gitq; quousque ad vesicam peruenerit, moxq; ore insufflando ip-
 sam inflat quantam plus potest, posteaq; hæc maiorem, vel crassio-
 rem introducit, insufflandoq; inflat eodem modo, & post tertiam,
 vel etiam quartam omnium maximam. Et cum sic ijs virgam di-
 latauerit, vt putet viam canalis fuisse sufficienter dilatatam, per
 eamq; lapidem exire posse, Aegroto in primis commode colloca-
 to, digitoq; in anno posito, lapidem ad collum vesicæ vbi maioris
 cannulæ extremitas peruenit, deducit, in cannulam lapidem con-
 ducere conatur. Quo facto altero cannulæ meatu ore excepto
 conatur spiritum ad se trahendo, lapidem simul trahere, qui si ni-
 mis crassus sit, sæpe rumpitur, atque infrustra attrahitur, veluti con-
 tigit supradieto viro Cophto. Cui frustum, & reliquum lapidis
 admodum crassum, & durum, intus remansit, non eductū. Hic mo-
 dus scitu est facilis, atque ab alio fortassis medico exercitatori, &
 acutiori multo plus facilitari poterit, ac in meliorem atque vtilio-
 rem vsum reduci, quòd multorum ab eo malo hominum infortu-
 natorum auxilio summæ efflagitandum ac expectandum esset. Ha-
 tenus Roueretus. Ex his igitur cogito te rectè audiuisse binos
 hos modos, quibus Aegyptij ad extrahendos lapides è vesica vtun-
 tur. Addo aliam operationem, quam pro secreto in dysentericis
 cunficiunt, quæ res cum ratione, vt arbitror; demonstrari non pos-
 sit, tibi, qui omnia ex suis causis spectare soles haud facile suadebi-
 tur, sed cum ego vna cum alijs sæpe viderim ex illa operatione em-
 pirica

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

pirica fluxus dysentericos interdum curatos fuisse, non sinam te hinc aures ad alia retrahere, priusquam hanc quoque audieris. Illi siquidem empirici hoc pacto fluxus dysentericos sanant, illosque præsertim, qui diuturniores facti sunt, minimeque alijs remedijs cesserunt. Quod vt efficiant primo hypochondria manibus moliter siccant, atque mox sesamino oleo, vel amygdalino dulci ea inungunt, digitoq; postea intra vmbilicū posito, ipsum pluries circumuertūt. terq; mane ieiunis ea re repetita, aliquos dysentericos sanitati fuisse restitutos memini, hocq; genus remedij familiarissimū apud multos existit, qui varijs alijs remedijs ad dysenteriam inutiliter tentatis, ad hoc veluti ad sacrum confugiunt. Pauci tamen existunt, qui rectè hanc moliri circumuolutionem vmbilicī sciant. **G V I L A N D.** Secretum, teq; vnà ridendum censeo, qui ipsum non modo verum credideris, verum etiam alijs confirmes. Casu siquidem arbitror, (si aliquis tamen vnquam eo modo sit sanatus,) accidisse, vt inde aliquis à dysenteria sanatus fuerit, veluti accidit, vt Socrate ambulante tonaret, hocq; experimentum ex ijs est, quæ cum nullam in se rationem habeant, nullo pacto sunt credenda. Ni dixeris, eos defendendo, frictione hypochondriorum, atque inunctione iuuari hepar, vel aliquod aliud membrum sub ipso locatum, quod biliosum humorem tenuissimum atque acrem, acrimonia, vel falsidine intestina abradentem, vel exedentem, fluxum gigneret, ad intestinaq; ipsa demandaret, vel humorem illum tenuissimum ea frictione, & inunctione digestum resolui, vel eius fluxionem ad intestina, diuertere, vel vmbilici illa præstita digito circumuolutione motionevè, intestina mota in meliorem situm mutari, ex quo non sint fluxioni ita obnoxia. Sed de alijs loquamur. **A L P I N.** Melicerides, Stheatomata, atheromataq; vocatos tumores, atque etiam strumas optimè secant, radicem auellentes. Carnem etiam, quæ palpebris adnascitur, maxima elegantia abigunt, palpebras in primis secando, & postea sectionem consuentes, & conglutinantes. Sed postquam de his à nobis satis dictum est, de dulcium balneorū vsu, quo non secus quàm priscis sæculis, vtuntur, atque de frictionibus, & vomitibus, qui in balneis fiunt, dicendum est. **G V I L A N D.** De his quoque libentissime nunc te audiam, horumq; sermo mihi erit gratissimus, neque minorem nobis afferre posse vtilitatem arbitror, quòd hoc genus remedij apud nos minime nunc sit in vsu, atque etiam quia ipso pluribus morbis mederi

deri ab antiquis proditum sit. proinde ut de eo loquaris nunc à te vehementer peto.

De usu dulcium apud Aegyptios balneorum.

Cap. XVI.

ALPIN. G. VILANDVS.

 VEMADMODVM populi frigidarum regionum multa habent, quibus ad calorem conciliandum familiarissime, uti solent, ita calidarum, ad refrigeranda corpora multis itidem vtuntur. Ex quibus Aegyptij inter multa ad id excogitata, qualia sunt fontes multi, domorum tubæ superius recitatae, ad ipsarum refrigerationem inuentæ, terrenæq; habitationes, balnea quoque ex dulci aqua parata, in usu habent frequentissimo, tum ad refrigeranda corpora, tum ad varium illorum ornatum. G. VILAND. Arte illa ibi parari existimo, quando Aegyptus (ut audio) sponte natis balneis nunc planè careat. Proinde si ita est, ea mihi sedulo narrato. Atque an ex aqua simplici, qualia priscis antiquis medicis in usu fuerant, an potius medicata illa parentur. ALPIN. Arte sanè ab illis parantur, ex dulciq; aqua Nili fluminis clarescens, eaq; simplici, minimeq; medicamentis alterata. Sed in primis balneorum loca tibi in memoriam reuocanda censeo, si quidem te olim Cayri, ac Alexandriae, cum tu ea loca inuissesses, multas, fereq; innumeras ædes magnifice pro balneorum usu constructas, inspexisse intellexerim. Dicam præterea quot, ac qualibus cameris siue cellis ea constent, atque aerem in singulis quomodo illi calefaciant, qualisque calor eo in aere sentiatur. G. VILAND. Domus ea balneorum, si rectè memini, multis cellis inter se distinctis constructæ erant, in quibus homines sudabant, fricabantur, atque lauabantur. Per magnaq; in ipsarum medio tanquam in domus centro cella extabat, in qua homines lauandi nudabatur, vestesq; omnes reponerent. quam spoliarium vel Apodyterium nostri appellant. Aliæ vero cellæ omnes ea causa constructæ erant, ut in ijs lauarentur: spoliarij q; aer temperate calidus est, atq; humidus, ipseq; aliarum cellarum calidior ita, ut variæ camerae varium aerem quo ad calorem haberent. ALPIN. Rectè meministi, innumeras permagnas

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

gnas aedes ibi pro balneis paratas spectari, multis varijsq; cameris
 inter se distinctis, praeditas, eodemq; modo vt tu dixisti, constructas
 atque ordinatas, vt in qualibet camera idoneus, quoad caliditate,
 aer esset pro variorum corporum vsu vario paratus. Namque va-
 ria hypocausta, siue camerae varium, quoad caliditatem, aerem ha-
 bent, vt varijs corporum temperamentis auxilio sint. Nam factae
 sunt pavimentis marmoreis, emblemate constructis; duoq; labra
 marmorea quilibet illorum locorum obtinet, in qua aqua ex alto
 decidit. Tectum siue culmen illa habent orbiculari forma, ex vi-
 treis laminibus perbelle laboratum, vndiq; conclusum, ne aer ali-
 qua ingrediatur. Hypocausta illa calfaciunt calentis aquae vapore
 in singularum labra elabentis. Non enim, vt nostri igne illorum
 balneorum aerem calfaciunt, sed humidis calidisque aquae calidae
 vaporibus loca illa complentibus. **G V I L A N.** Cum varia cor-
 pora varijs indigeant balneis, quippe ipsorum alia multum calidis,
 & alia moderatè, aliaque tepidis, atque demum alia etiam frigidis,
 qualia haeticorum esse Gal. in lib. 7. meth. med. scriptum reliquit,
 quaso an non illa omnes has partes obtinet, quippe vt corpora va-
 rijs illis modis alterare queant? **A L P I N.** Balnea illa calida, te-
 pida, frigidaq; quolibet tempore, quando quis velit ibi reperiet.
 Sed plerumq; ea balnea sunt temperatè calida, quando quidem prae-
 cipuus vsus sit, apud plerosq; ad refrigeranda, humectanda, eua-
 cuanda atque mundanda corpora. **G V I L A N D.** Recta sanè ratio-
 ne calidarum regionum incolas tepida balnea ex dulci aqua para-
 ta cupere dicendum est, quando ob aeris ambientis insignem cali-
 ditatem corpora inflamentur, arescantq;, quae utique dulci aqua
 irrigata, ac humectata refrigerantur, & humectantur, cutisq; co-
 rundem corporum meatus relaxantur, densatque aperiuntur, ex-
 indeq; naturalis calor per eos difflatur, refrigeriumq; capit. Sed his
 obiter dictis, cupio ex te audire omnes illorum balneorum vsus
 apud eos populos frequentatos. **A L P I N.** Balneis illis ea gens
 vitur ad corporis ornatum, atque ad multos morbos ex plenu-
 dine humorum prohibendos, demumq; ad multos variosq; obor-
 tos etiam morbos abigendos. Hos vero omnes vsus tibi ordine
 libenter narrabo, ab eorumdem vsu ornatus gratia comparato,
 exordiens. **G V I L A N D.** Atque ego libentissimè hac de re te di-
 centem audiam.

*De usu balneorum dulcium pro ornatu corporum,
atque quid mulieres, ad pinguefacien-
da corpora in ipsis moliantur.*

Cap. XV.

ALPINS.

APV LVERIBVS, quæ Aegyptijs ferè toto anno, vento-
rum, terræq; siccitatis occasione perpetuo familiares
existunt, atque ab assiduis sudoribus, quibus cœli calore
omnia corpora continuè abundant, illuuiæq; quadam immun-
da redduntur, atque foetentia, ex quo pleraque ipsorum, & foetere
& pediculis abundare solent, Balneis omnes hi populi vtun-
tur familiarissime, pro corporum absterfione, maximeque mu-
lieres, quibus curæ magis est corpora ipsarum, pulchriora facere
ipsorum illuuiem, & foetorem corrigentes, vt cariores sint suis vi-
ris. Eæ etenim sæpissimè corpora in ijs lauant, & mundant ab
illuuiæ, perlotaq; varijs ornât odoribus, vt rectè vnguentis oleant.
Ac veluti Italæ mulieres, atque aliarum multarû etiam nationum
ad capillorum, faciei que cultum omne adhibent studium, ita Ae-
gyptiæ capillorum cultum negligunt, ex consuetudine omnes ca-
pillos in bursam seriro panno paratâ cõcludentes, ac ad pudendo-
rum, abditarumq; corporis partium ornatum omnem diligen-
tiã adhibent. Pudendis igitur tota cura in balneis ab ijs adhibetur.
Ea siquidem in primis lauant, pilisque nudant, locaque pudendo-
rum perpetuo glabra gestant, turpeque ibi est mulierem pilis ob-
fitam vuluam habere. Demum lotas eas partes, glabrasque effe-
ctas varijs vnguētis etiam exornant, Musco, scilicet, Ambra, Aloe,
Zebet, sumptum ferre potentes, aliæque alijs vnguentis rectè olen-
tibus, quæ ibi uiliori pretio ubique uenduntur. Copia unguen-
torum ferè incredibilis in vuluæ ornatu, eiusque corrigendo fœ-
tore, ac ad coeuntibus uoluptatem conciliandam, ibi cõtinuè dif-
sipatur. GUILAND. Quæque regio suos mores habet, ibique
omnes nimis libere Venere utuntur. Sed quid? nonne aliud in
balneis ijs præter ornatû moliantur? ALPIN. Multæ etiam pin-
guedinem

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

guedinem in ijs procurant. gracilesque præsertim, ita ibi carnis vitium hominum medullas inuasit, quando mulieres, quo carnosiores, & pinguiores sint, eò libentius à viris expeti putent. Ex quo ibi plurimas pinguiſſimas reperies. quid turpius corporum obæſitate ob ſceleſtiſſimum carnis vitium, effrenemq; libidinẽ deſiderari poteſt? Quod vitium ita ibi frequentatur, vt illarum plurimẽ perinde ac ſues cernantur pinguiſſimæ humi recumbentes. maximeq; Hebrææ, quibus iſtud vitij alijs familiaris obſeruatur. Quod vt obtineant, multis diebus dulcibus, tepidis balneis indulgent, in ijsq; diu morantes, comedunt, potant, clyſteribusq; ibi ex varijs pinguedinibus ac adipibus paratis vtũtur, multa que etiam medicamenta per os aſſumunt. G V I L A N D. Rectè ſanè videntur pro pinguefaciendis corporibus, vſum illorum balneorum, à cibo, aſſeruare. Quod Gal. in lib. 14. meth. med. his verbis docuit. Cæterum quibus totum corpus extenuatum, ijs lauari quoque poſt cibum eſt idoneum. Quod ſanè etiam nobis ratio perſuadet, quando dolci illo balneo à cibo adhibito, ad cutim plurimum alimenti trahatur, atque deducatur, vt Hippoc & Gal. in lib. de Salub. diætã prodidere. A L P I N. Verum iſtud eſſe ſæpe experientia didici, plures etenim mulieres illorum balneorum multis diebus à cibo vſu frequentato, pingues euafiſſe vidi. Atque in hæc balnea præcipuam ego cauſam conſero, qua illiuſce calidioris cœli corpora pleraque habitum pinguem obtineunt. Cum tamen cœli ratione gracilia potius, quàm pingua eſſe debuiffent. Hincque Gal. in lib. ſeptimo, de Comp. med. ſecundum loc. dixiſſe, dulcium balneorum vſu corpora reddi effæminata. At dubium eſt, quomodo gracilia corpora eorum vſu balneorum poſſint pingueſcere, cum potius contrarium arbitrari quiſpiam meritò poſſet, quippe ab illis balneis plurimis largioribusque vacuatis ſudoribus potius corpora vacuata gracileſcere, quàm craſſeſcere deberent. Pingua enim à plurima aliqua vacuatione contabeſcere, cerrum eſt. G V I L A N D. Balnea, quibus mulieres eæ pro impinguefaciendis corporibus, vtuntur, tepida exiſtunt. quando calida in triplici ſint caloris differentia, etenim illorum quædam multum, & quædam parum calida ſunt, hæc tepida, atque illa calida medici appellant. Tertio ſunt alia medio modo ſe habentia, quę ſcilicet temperate calida exiſtunt. Quorum omnium balneorum Gal. in lib. 3. de ſani. tuen. facultates ac vires his profectò uerbis prodidit:

Dulcium

cap. 14.

sex. cõ. 14.

cap. 4.

,, Dulcium calfactarum aquarum si media temperie sint, uis calida;
 ,, & humida est: Sin tepidiores sint, humida & frigida, quòd si iusto
 ,, calidiores fiant, calida quidem, sed non perinde humida. Ex qui-
 bus dixerim, eos, qui pingues fieri uolunt, balneo dulci tepido uti
 oportere, quali ex te audio mulieres illas uti. Cætera enim sua
 caliditate uim habente resolutoriam, uel uacuatoriam, potius ad
 gracilitatem, quàm crassitiem comparandam corporibus condu-
 cunt. ALPIN. An non præcipua causa est, quam naturales pro-
 ximam appellant, & materialem, ex qua corpora crassescunt ac pin-
 guescunt, copia multa humiditatis? GUILAND. Facile cogno-
 scitur, cum mulieres uiris sine dubio humidiores, etiam ipsis cor-
 pora pinguiora obtineant, & crapulis, ocioq; indulgentes alijs
 sint pinguiora. Qui enim multum comedunt, atque potant, quòd
 multum pinguedinis alimentum assidue suppetat, cæteris pingui-
 res meritò fiunt. Sed qualis sit hæc humiditas, ex qua corpora
 pinguescunt, atque quomodo ipsa in corpore concreseat, Gal. in
 ,, 2. lib. de temp. hisce verbis prodidit, dicens: Quicquid in sangui-
 ,, ne pingue, leue & tenue est, id in calidioribus corporibus alimen-
 ,, tum quodam calido fit, in frigidioribus seruatur, cumq; id venæ
 ,, extra se transmiserint, ubi in frigiditas particulas incidit, quod ge-
 ,, nus membranæ sunt, circum eas concrescit, in partibus uero natu-
 ,, ra calidioribus, cuiusmodi carnosæ sunt, à calore ipso absumitur,
 ,, ac digeritur, nisi sicubi frigiditati temperamenti etiam uita indul-
 ,, gentior accedens ipsis carnosis particulis aliquid adipis allinat.
 Causas, quibus corpora pingua fiunt, probè Gal. attulisse, censeo,
 etenim ad gignendam pinguedinem, ac adipem, concurrere de-
 bent alimentum pingue, leue, & tenue, atque calor remissus, uel
 frigiditas partium, in quibus adeps ac pinguedo concrescunt. Hęc
 inquam duo, alimentum, atque partium frigiditas, ad impingue-
 scenda corpora sunt necessaria. Citra pingue alimentum nulla
 pinguedo fieri potest, ideo ipsum ad id efficiendum necessario, ut
 materia concurrat. A diminuto uero calore, quod frigus vocare
 possumus, id alimentum in adipem ac pinguedinem concresci do-
 cent corpora frigidiora, quæ facilius calidis impinguescere solent.
 Ex quo Gal. dixit, corpora latioribus maioribusq; uenis præditis
 difficilius pingues fieri, quòd ea ualde calida sint, frigida siquidem
 paruis uenis gaudent, atque ab eo calore, pinguedinis, adipisq; ali-
 mentum absumitur. Et paruorum, angustarumq; uenarum cor-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

pora ob oppositum temperamētum, quippè frigidum, impingue-
ficere quàm facillime, quoniam in his multum eiusce adest alimen-
ti (quando parum ex eo consumatur,) quod ob frigus non dissol-
uitur, faciliusq; concrefcit. ALPIN. Cui mirum, mulierum Ae-
gyptiarum corpora alimento crasso ac pingui referta, balneorum
tepidorum vsu refrigerata, in balneis ad cutim deducto, & coagula-
to alimento, carnem ac adipem acquirere è GVLAND. Quæso
omnia, quæ illæ in balneis, vt pinguefiant, moliantur, mihi nunc
paucis narrare non te pigeat. Ea siquidem etiam audiffisse sum-
mæ iucundum erit.

*Quæ Aegyptia mulieres in balneis factitent, vt ipsa-
rum corpora pinguescant. Cap. XVI.*

ALPINS.

MULIERES Aegyptiæ multa factitent in balneis, vt pin-
gues euadant, quæ omnia vtramque nuper dictam pin-
guedinis causam respiciunt, eamq; præsertim, quæ pin-
guedinis alimentum suppetit: Multa siquidem agunt, è quibus
multum humorem pinguem generent, ex quo multa fiat pingue-
do, balneiç; calida vi ad cutim deducere ipsum student, in qua te-
pido balneo refrigerata concrefcit. Potant itaque ob eam cau-
sam iura multa varijs ex adipibus, & pinguedinibus parata. Bam-
mia melochia, & Culcassia alterata, nam his viscosiora redduntur,
ex quo facilè partibus adhærent. In vsu familiarissimo apud mul-
tas est ius gallinarum pinguium Maluph ab ijs appellatarum, vel
nigrarum arte pinguefactarum. Ipsum etenim totum ex vnica
gallina confectum vnaquæque mulier potat, totamque gallinam
in balneo comedit. Multæ ex pauperculis facem olei sesamini,
quam thaine vocant, vel oleum ex Indicis nucibus expressum, vel
chinæ radicis decoctum, carne nuperdictarum gallinarum simul
cum Indicæ nuce percoctâ epotant, vel oleum sesaminum, in quo
fit dissoluta nux Indica, uel expressum ex pilis, fructibusque there-
binti, & amygdalis dulcibus, nucibus auellanis, & pistachijs. Co-
medunt etiam adhuc multa, gallinas quippè arte pingues factas,
aucemque Indicam in iure dissolutam, ac in massam redactam.

Sed

Sed ex omnibus pro secreto habent singulo die, dum eunt dormi-
 tum, ad decem vulgares bulbos, pro hermodactilis à nostris phar-
 macopeis receptos, quos aliqui potius Colchicum esse autumant,
 contostos mandere, eosque pluribus diebus, quindecim scilicet &
 uiginti ad usque, frequentant. Ex quorum usu, quod nostris mi-
 rum uidebitur, nihil uel per aluum, uel uomitum euacuantur, mi-
 nusque aliqua molestia mulieres uexantur. *GUILAND.* Hinc
 nostros falsis uti hermodactilis cognoscitur, dubiumque etiam fit,
 eos esse Dioschoridis Colchicum, cum per os sumpti nullam no-
 xiam inferunt, minimeque strangulent. Nisi loci diuersitate illis
 collecti aliam à nostris facultatem obtineant, minimeque ueneno-
 sam. Sed hæc omittamus, atque tu reliqua dicito. *ALPIN.* Nul-
 la alia sunt à te hac de re audienda, quàm quæ à doctissima medica
 Aegyptia, publice per urbem Cayri mulieres olim artem pingue-
 faciendi profitente, audiui. Ex quibus omnibus aliqua fortassè
 ex artis medicæ principijs ad hoc negotium desumpta cognosces.
GUILAND. Gratum erit hæc ex te etiam audire. *ALPIN.* Ali-
 quæ in balneo hoc oleum epotant. Accipiunt sarcocollæ, olei se-
 samini an. libram mediam, Mirabolanorum chebul. xij. Citrino-
 rum xij. omniaque probè contusa cum oleo miscent, sinuntque sic
 permanere, quousque in ea massa niger color cernitur, moxque co-
 lant, & reliqua siccari sinunt, oleum hoc totum in balneo unica ui-
 ce calidum bibunt, reliquaque in puluerem tenuissimum redacta
 cum uino dum eunt dormitum, assumenda pluribus diebus exhi-
 bent. Aliud, quod eodem modo factitant. Accipiunt pisa, amyg-
 dalarum dulcium, pulpæ nucû auellanarum, pistachiorum an. dra.
 6. fructuum terebinthi, pulpæ nucis Indicæ an. dra. 3. omnia simul
 contundunt, ab ipsisque oleum exprimunt. Quod quatuor uici-
 bus in balneo bibunt, & quæ remanent ab expressione, quatuor
 iisdem diebus euntes dormitum deuorant. Aliud. Accipiunt galli-
 nam nigram probè pinguem ac carnosam, in cuius ventrem inji-
 ciunt auellanarum contusarum, amygdal. dulc. pistachiorum pi-
 neollarum, pisorum an. dra. 3. quam hoc pacto paratam in aqua
 concoquunt ipsamque percoctam unica die in balneo mulier una
 totam comedit, eiusque ius, in quo etiam sarcocolla ebulliuit, ab-
 sorbet, pluribusque diebus hoc mulier pinguescenda factitat. Eo-
 dem ferè modo aliam concoctam gallinam eandem comedunt, &
 eius ius bibunt. Sed prius tritici mundi in aqua cum diasmagar-
 buntia

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

buntia una decocti libram unam comedenda, exhibent, Quod cum ipsa comederit, ab ipsis decapitatur, & coquitur, tota; in balneo comeditur, & ius totum bibitur. Idem faciunt alie, sed alio modo gallinam coquendam preparant, nam pisa, & triticum ad libram semis in aqua decoctum galline comedendum exhibent, quod ubi totum comederit, decapitatum decoquunt, solamque comedunt, eiusque ius bibunt in illa die quinquiesque; hoc illae facere solent. Aliae ijs non contentae, addunt usum variorum clysteriorum, quibus in balneo non bis vnica die, sed ter quaterque utuntur. quos aliae sola pinguedine vrsi preparant, aliae hoc clystere vti solent. Accipientes pinguedinis vrsi dra. 3. olei sirs, Idest sesamini dra. 3. furfurum triticearum man. ij. quas furfures in aquae calidae per aliquod temporis infundunt, a quibus mucilago exprimitur, qua adipi oleoque permista clysterem faciunt. Ex his, quibus extra balneum utuntur, haec a multis facere solent. Siquidem ante prandium exhibent quasdam pilulas ita paratas. Accipe mirabol. Indorum puluerizatorum dra. 1. iuiubarum ab ossibus mundatarum, dra. 3. ex quibus vna commistis fiunt pilulae. Aliae consuecunt singulis diebus per plures dies, ubi eunt dormitum, deuorare quinque mirabolanos Indos, ad vsque etiam septem. Vel aliae eorundem prius intra pulpam vnus batech, per noctem vntiam singulis diebus ante prandium deuorant. Aliae etiam dum eunt dormitum singula die sumunt mirabol. citrinorum puluerizatorum, vntiam, mistam cum fece olei sesamini atque saccharo candido. Aliae sumunt gummi draganthi vntiam semis, quod infundunt in modico aque per horas duodecim, cui admiscunt sacch. candidi tantundem, atque ubi dormitum eunt, deuorant, pluribusque diebus faciunt. Aliquae armonicaco utuntur pluribus diebus, eius drag. semis assumentes. Demum aliquae in balneo nouem diebus sumunt fellis vaccini chirat in aqua calaf dissoluti. Nonnullae ex nobilibus utuntur in balneo decocto radicis chinae, nucae Indicę, atque colcassiae radice alterato, viginti diebus, & plus, ex quo auxilij genere plures vidi emaciatas mulieres pingues euasisse, praefertimque parato in pingui gallinarum iure. Pauperulae multis diebus simplicem aquam, in qua per noctem infusa fuerit feminum fenu Graeci, atque zizib Cretici semuncia, cum eunt dormitum potant, prius fenu Graecum, & zizib comedentes. Haec ex Aegyptia medica illa muliere, quae pinguefaciendi artem publice per urbem

hem profitebatur olim audieram.

*De dulcium balneorum pro sanitate corporum apud
Aegyptios usu. Cap. XVII.*

G V I L A N D I N V S .

H A B E O tibi gratiam, qui ad pinguefacienda mulierum corpora secreta mihi etiam communicare volueris, quæ neque prorsus nobis fore inutilia spero, nam multa materiam, ex qua pinguedo fit, respiciunt, & dulcium balneorum tepidorum vsus, adiuuat attractionem illiusce alimenti pinguis ad cutim, in qua refrigerata facillè toto illo pingui alimento concrecente, pinguedo fit. At tempus est, vt tu eorundem balneorum vsum nõ ad corporum ornatum, sed magis ad sanitatem apud eos gentes vtilem etiam narres. Scio etenim illos populos plurimum illorum balneorum habere vsum, tum ad ipsorum tuendam, tum ad vitiatam corrigendam, atque denuo restituendam sanitatem, proinde de vsu illo te in primis loqui, quos se à morbis præseruant, desidero. ALPIN. Vsus illorum balneorum maximus ibi seruatur ad eos, qui ex itinere inflammantur, ipsorumq; cutis arcescit, ac constipantur meatus. his siquidem vtentes, refrigerantur, atque humectantur. Quando talis sit illorum temperies, Galeno in tertio, de sanit. tuend. docente, vt refrigerent ac humectent, corporaq; illorum difflantur, ijs etenim ita affectis mirum in modum et balnea conducunt. Quod in multis sæpissimè cernitur, qui ab itineribus calidorum locorum, arenosorumque, in quibus nihil est, quo ab vrente Sole illi defendantur, inflammati atque exusti illis tepidis balneis utuntur. At non solum ab externa causa inflammatis exustisq; corporibus usus illorum balneorum magnopere conducit, sed omnibus quoque ex iecore immodicè calido ita affectis. Qua de causa sæpissimè corpora immodicè calida, ac exusta ea ingrediuntur, atque ipsis lauantur. Omnes etiam, qui ex quacunque causa in meatuum cutis obstructionem inciderunt libere ijs utuntur, calidis, qui ex frigiditate, tepidis, qui ex ustione, & siccitate id passi sunt. Multi uero ijs balneis utuntur uacuationis gratia, quando ipsorum corpora plurimo sanguine redundant, ita

vt ab

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ut ab ea plenitudine morbus aliquis oriri possit. Trifariam itaq; illi plenitudini ipsorum corporum prouidere balneorum vsu assolent, si quidem alij in ijs sudando, alij vomendo, alijq; perfriktionibus ad vniuersas corporis partes adhibitis plenitudinem tollere conantur, & alij etiam omnibus ijs tribus modis vacuantur. Horum plerique semel in mense ijs vacationibus vtuntur, alijq; non pauci bis saltem. Sunt qui singula hebdomada id facere studeant.

GVLAN. Quam tutò illi has omnes vacationes in balneo exercere queant, non intelligo. quanquam rectè nouerim, quam utilis sit vomitio multis facilè vomentibus, maximeq; biliosis atque per æstatem, quando hac vacatione stomachus ab excrementis multis mundet. Multos etenim noui à podagra, renumq; calculis vexatos, vomituum crebro vsu magnopere iuuatos, eodemq; modo, & exudatione atque frictione vario tempore vsitatis idem multis contigisse. Sed quam inquam tutò eodem tempore simul halitus resolutionem, exudationemq;, atque vomitum quispiam possit perferre, non rectè intelligo. Etenim naturam à multiplici illa vacatione haud leuem iacturam subire, stomachiq; præsertim calorem natium, eiusq; omnes functiones in deterius abire posse dubitarim. Stomachi naturalis calor in ambiente calidior multum exolui ex Hippoc. colligitur, qui dixit in aphorismis: Hyeme ventres esse calidissimos, & æstate frigidissimos. Neque immeritò, cum multus ambientis calor naturalem calorem dissipet ac resoluat. Corporaq; in summè calido cœlo degentia continuis vacationibus subiiciuntur, ex quo mirum haud est, si multis, atque magnis non egeant vacationibus, vel potius eas non rectè perferant. Hincq; doctissimus senex Hippocrat. sub canem, & ante canem fugiendas à medicis vacationes insignes prodidit, hac eademq; ratione, quòd puerorum corpora præ multo calore habeant vnde vacuentur, magnis vacationibus inepta esse Gal. pluribus in locis statuit. Cui igitur dubium erit, stomachum in balneo ab illis multis vacationibus lædi oportere, atque exinde admodum imbecillum ad concoquendum euadere, eiusque calorem tum à calore balnei ipsum foras euocante, tum ab halitus resolutione, exudatione, vomitione, admodum pati? ex qua illiusce membri labefactione quamplurimos Aegyptiorum ijs vacationibus sæpe indulgentibus, ad concoquendum ventriculum ineptum habuisse, atque crebrius, familiariusq; eiusce membri crud-

tatibus

tatibus acidis vexari minimè miror, & si non hanc solam causam illiusce membri susceptæ imbecillitatis esse certo sciam, siquidem à venere immoderata, ciborumq; refrigerantium atque aquæ crudæ in potu vsu, etiam stomachum multis lædi ex te ipso audierim.

ALPIN. Vomere nihilominus in balneo humido homines facilius posse, cum id stomachum relaxet, ad motumq; accommodatiorem reddat, nemo sanè contendet. Hacq; vomitione homines à multis morbis defendi, vel præcaueri posse itidem sæpius à multis comprobatum est. Illo vero crebrius frequentato homines ventriculo imbecillitatem aliquam comparare verissimum est, quando huiusmodi membrum ex validioribus crebrioribusque his motionibus, fieri non potest, ne modo aliquo laxetur debiliteturq;. Posse vero aliquando eodem tempore simul hominè in balneo multiplices illas innoxie ferre vacuationes, experientiæ repugnare non videtur. Quando, & naturam id sæpe in multis ægrotis fecisse obseruatum sit, ex quo non videtur omnino à ratione alienum, medicum, qui omnimode naturam semper imitari debet, quiq; hinc eius imitator à Galeno in aphorismorum Hippoc. Comm. vocatus est, itidem in homine aliquando multiplici simul eodem tempore vti posse vacuatione.

GVILAND. Verum dicis, nam & Hippoc. in multis ægrotis id planè se obseruasse in libris epidemicis memoriæ prodidit. Etenim in primo lib. de Metone, scripsit, ipsum quarta die sanguine è naribus atque sudore decretorie vacuatum fuisse. Et mulierem trimestri fetu ægrotam decumbentem in Dealcis horto, exudatione, aluiq; pituitosa excretionem. Virginesq; Abderæ, & Larissæ sanguinis sudorisq; eruptione. Si itaq; ægroti possunt innoxie multas aliquando ferre eodem tempore vacuationes, cur non multo tutius rectè valentes, præcauendi à morbis causa? Quinimo hoc necessariū videtur pro molienda alicuius corporis vniuersali vacuatione, medicis esse, quando varij purgandi humores varios vacuationis modos exposcant, tenues etenim ichorosi humores per vrinam, insensibilem transpirationem, exudationemq; facilius, præsertimq; in vniuerso venarum ambitu contenti, vacuabuntur, quemadmodum pituitosi ac melancholici per aluum, & per vomitum biliosi.

ALPIN. Dico itaque non ita malè Aegyptios aliquos aliquando pro tollenda vniuersali plethora simul vti vomitione, sudatione, atque frictione. Non omnes vero ijs omnibus simul vtuntur, aliquibus sola vomitione

ac exu-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ac exudatione contentis, & aliquibus sola exudatione, & frictione totius corporis. Plerique vero, quibus non est difficile vomere priusquam sudent, & fricentur, copiosa excitata vomitione, in primis stomachum à cruditatibus multis, atque etiam alijs humoribus vexatum exonerant. Ut vero quisque vomat, ad decem vsq; libras aquæ, in qua glycirizæ radix, seminaq; feniculi sint percocta, epotat, cum qua euomunt multa, & quam facile. Sed illi tamen ea multum iuuantur, quique, & facile vomunt, atque stomachum multis excrementis repletum habent. Difficiliter vero vomentibus, quibusque stomachus minimè copia excrementorum redundat, neque tutus est, neque utilis, siquidem qui difficiliter vomunt, non mediocre periculum subeunt, ne vena aliqua pectoris rumpatur, & visus oblædatur, non minusq; fauces, columella, & gula inflammentur. Qui etiam duro stomacho constant, minimeq; excrementis multis redundante, vomitus ipsum laxiorem facit, labefactat, aptumq; facit ad recipiendam excrementorum quancunque redundantiam. Neminem siquidem latet, partes imbecilliores factas facilius sibiipsis mandata excrementa à robustioribus partibus suscipere, neque fluxionibus obsistere possunt. Quamobrem ijs neque tutum, neque utilem esse vomitum puto.

G V I L A N D. Omnia veris medicinæ principijs planè respondere videntur, at de exudatione, & frictione, qua ipsi ita familiariter in balneis ijs vacuationis, atque partium roborationis causa vtuntur, velim aliquantulum agas.

A L P I N. De exudatione haud multa sunt dicenda, cum nullis ij medicamentis sudores prouocare soleant, sed solo calido balnei aere. Quo quisque vtens, large, & facile sudat. De frictionum autem vsu prolixior sermo futurus est, tum quoniam illi in ijs peragendis magno studio vtuntur, tum quòd sunt omnibus admodum familiares, proinde de ijs nunc prolixius loquar, quando de exudatione apud eos frequentata illud rãtum dixisse sat erit, quod illi postquam vomuerint, exudant: tempus autem exudationis, apud varios varie obseruatur, etenim aliqui horæ spacio, & alij binis atque ternis etiam horis sudare solèt, nunc vero de frictionibus sermonem facere incipio.

G V I L A N D.
Rectè facies.

*De frictionibus, quibus Aegyptij in balneis
utuntur. Cap. XVIII.*

ALPINS.

VSus frictionum in balneis apud Aegyptios ita est familiaris, ut nemo ex balneo non fricatus abeat. Eas vero exercentes, hominem in primis per horam ferè in calido balneo commoratum, qui vomuerit, vel saltem exudauerit, in folio sedere iubent, ac sedentis omnes partes corporis manibus varijs modis pertractant, atque exercent. In primisq; à pedibus incipientes, eos antrorsum, retrorsum, sinistrorsumq; mouët, & mox crura, & coxendices vnde quaque ter quaterque: postea ad manus exercendas pertranseunt, quas itidem eodem modo mouentes, ac manibus flectentes exercent, sigillatim vero singulos manuum digitos, & mox cubitos, atque ab his humeros, & scapulas, ab hisq; collum primo, caput secundo, tertioq; pectus atque dorsum, ut vnde quaque flectatur student. Qua singularum partium motione finita, quam singulis ter, & quater fieri contendunt, hominem supinum humi decumbere, atque hic distendi supra pauimentum, (quod omnes camerae habent ex lapillis marmoreis perbelle paratum,) iubent, corpusq; vniuersum molliter fricare deorsum versus à pedibus incipiunt, in primis anteriorem vniuersi corporis faciè, molliter per singulas partes perfricantes. In hac vero uniuersali frictione tribus frictionum generibus utuntur. Prima etenim, quam moliuntur est mollis, & mediocris. Secunda mediocris ac multa. Tertia est dura, & mediocris. In perfricanda uero tota anteriori corporis facie, à pedibus, ut dictum est, exordiuntur, ipsorumq; omnes musculos per rectum, siue per ipsorum longitudinem, manibus superne deorsum dimotis, ab articulo ad articulum pertractant, quod illi tanta concinnitate, & peritia perficiunt, ut non fricatum nullum articulum relinquunt. In primis itaque anterioris faciei pedum omnes musculos mediocriter, ac molliter volis manuum fricant, simulq; etiam omnes articulos, & postea musculos, malleolorum, tibiaram, poplitum, ac coxendicum, molliter, ac mediocriter fricant, & mox manuum, cubitorum, humerorum, & scapularum, & post hos vultus, colli, pectoris, uentrisq; interioris
idem

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

idem per omnes musculos præstant. Finita hac in postica corporis parte frictione, corpus in oppositum, uel contrarium mutant, ut posterior pars rectè fricetur, quam non secus, quàm anteriorem perfricant. Atque hæc prima est frictionum differentia, quam primo in toto corpore exercent, quæ ut dictum est, est mollis, & mediocris, quum uolis manuum plerique operentur, & nonnullis inunctis oleo sesamino. Post hanc, paulo post secundam faciunt, quæ inter mollem, & duram media, atque multa existit, nam fit in nuperdictis omnibus corporis partibus prolixius, & durius, quam panno lineo crudo omnes exercere solent. Tertia, quæ postremo fit, aspera, præduraque est, atque mediocris, hancq; panno aspero ex caprina lana parato præstant. His tribus frictionum differentijs absolutis, corpus uniuersum à planta pedis usque ad verticem capitis communi sapone illi emplastrant, & deinde calido dulci balneo cutim lauant, atque ab ea immunditias abstergunt. A lotioneq; pudenda pilis nudant emplastro casum illorum subitaneum præstante. Demum pedes per horam emplastrant massa quadam ex puluere archenda, & aqua communi parata. Puluis hic fit ex folijs ligustri Aegyptij, Alcanna, & elhane ab ijs uocati. Hæc pasta mirè humidis, & fetentibus pedibus iuuat, nam ualenter siccat, adstringit, ac roborat, ita ut multò adiuumento sit ijs, qui pedes imbecillos habent. Colore etiam aureo eos exornat. Populares etenim mulieres consuetudine sibi manuum, pedumq; unguës eo colore tingunt. *GVILAND.* Usus harum frictionum in illis balneis optimis medicinæ conseruatricis principijs rectè respondere cognoscitur, quando & Gal. in 2. lib. de sanitate tuenda dixerit: Frictio vim habet soluendi, ligandi, carnem augendi, minuendi. Nempe dura ligandi, mollis soluendi, multa minuendi, mediocris carnem augendi. Atq; ut audio pleraque Aegyptiorum corpora, multo sanguine exuperant, quibus tum balnea, tum frictiones illas posse conducere arbitror, quod ijs ipsorum plenitudo tollatur, exindeq; corporis oborta grauitas, lassitudinesque non minus, ipsisq; interim deperdita appetentia robur, quàm facile comparatur. Etenim in balneo primo calido, & humido corpora per insensibilem transpirationem, atq; sudorem tenuioribus succis vacuantur, moxq; contentos in musculis, articulisq; motione, & frictionibus mollibus humores resoluunt. Prima uero, quam in balneo tentant, frictio, quæ mollis est, cutem aperit, atque laxat, in

xat, in qua multus sanguis ex vniuerso corpore trahitur, ex qua fric-
 tione mediocriter vsa is parum resoluitur, caroq; ab eo gignitur.
 Vfusq; ob id huius frictionis apud mulieres, vt impinguecant, ibi
 est affectatissimus, ea siquidem de causa molli à cibo frictione hæ-
 vtuntur; vt ex ea attractum alimentum non dissoluatur, sed in car-
 nem, vel adipem vertatur. Secunda frictio, quæ mollis est medio-
 criter, atque multa, multum attracti sanguinis resoluit, & euacuat,
 cutaneosq; multo plus meatus aperit, & laxat, ex qua corpore mul-
 tum tum vacuato, tum laxato, tertiam frictionem, duram, medio-
 criter molliuntur, ad sistendam resolutionem ac vacuationem, atq;
 ad cutim densandam atque firmandam. Duro etenim asperoq;
 panno ex caprina lana cõtexto, cutem parum vel mediocriter om-
 nium corporis partium fricant. Apparet itaque illarum frictio-
 num vsum non esse pro vacuandis corporibus omnino spernen-
 dum. Ceterum hinc non leuis oriri difficultas videbitur, quando
 non equè illas frictiones omnibus corporibus, pro qualibet tollen-
 da humorum plenitudine, conducere posse non immeritò sit suspi-
 candum: Siquidem humores calidi atque tenues, suaptè natura, &
 quàm facilè per cutim uacuari queunt, frigidi uero ac crassi nequa-
 quam, quod Gal. in lib. 3. epid. his uerbis docuit, dicens: Sepe
 enim dictum iam est, ut humores corporis calidiores tenuioresq;
 paratissimi sint ad excretionem: Crudis uero & crassis, aut per ab-
 scessum aut per sympepsim, idest concoctionem natura medeatur.
 Ex quibus frigidis humoribus atque crassis corporibus exuperan-
 tibus pessimè has frictiones posse conducere arbitror, quando ob
 crassitiem per tenues corporis meatus illis permeatio non sit com-
 moda, veluti ijs quæ tenuioribus calidioribusq; abundant multi fo-
 re adiumenti has affirmare possumus. ALPIN. Quanquam eam
 ob causam multi crassis, frigidisq; humoribus exuperantes mirum
 in modum ab ijs frictionibus lædantur, multosq; ego hac causa in
 difficiles viscerum obstructiones incidisse obseruauerim, & alios in
 putridas febres, nihilominus uomitibus copiosioribus, ut Aegy-
 ptij priusquam fricentur, facere consuescunt, stomacho à crudita-
 tibus probè purgato, illos innoxie ac tutò fricari eo modo posse
 dicerem. GVILAN. Cum, te affirmantè, pleraq; illorum corpora, sto-
 machum ex superius à nobis cognitis causis imbecillum atque in-
 firmum obtineant, crebrioribusq;, cruditatibus vexentur, non mi-
 nusq; exinde continuè ea corpora hypocondria habeant aliqui-
 bus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bus cruditatibus, ac flatibus repleta, nō uideo, eos tutò fricari posse, etiamsi copiosius in balneo prius uomant, vnica etenim die in multis multa redundantia excrementa, posse vomitu expelli non cogito, quamobrem cogito illas frictiones multis multarum obstructionum occasionem esse posse, vt ex Gal. lib. 4. de sanit. tuend. & 8. meth. med. proditum est. Auerrhoesq; acriter Galenum, in lib. de sanit. tuend. docentem febres ex cruditatibus ortas frictionibus curari debere, damnat, quòd corpora illa perfricata, quin in obstructiones incidant, minime effugere possint. Cautè itaque vsus ille vacuandi corpora per frictiones tractandus erit. Sed nunc tempus est, vt ad quos morbos tollèdos ijs vtantur balneis, narres, quando iam satis superque de his frictionibus à nobis dictum sit, non desunt rationes multæ vtriq; parti fauentes, quibus earum vsus suaderi, & dissuaderi poterit, quod nostrum non est in præsentia contemplari. Sequere itaque reliqua de vsu balneorum in curatione multorum morborum enarrare.

De balneorum apud Aegyptios vsu ad varios morbos persanandos. Cap. XIX.

ALPINS.

BALNEIS illis ex aqua dulci paratis non secus quam antiqui utebantur, Aegyptij nostri temporis ad varios tollendos morbos uti solent: nam ijs interim humorum minuentes eo modo, quo dictum est, plenitudinem, corpora à multis morbis ex plenitudine ortis subleuant: interim, cutis meatus adstrictos, atque ex calore, vel frigore, vel siccitate conuenientes aperientes, multas febres exinde genitas sanant. Multis etiam morbis ex sola sicca & calida temperie, vel ex sanguine, vel bili acutiori, vel ab exusto humore obortis, opem præstant. Multasque tum internas tum externas inflammationes persoluunt. Etenim balnea illa, vbi volunt, vacuant humorum exuperantiam, cutis meatus laxant, aperiuntq;, & inflammatas partes aliquando refrigerant, ac siccitas humectant, carnemq; nō minus à cibo venteres generant, atque ob id gracilioribus utiles existunt. GVILAND.
Pro quibus autem particularibus morbis, ijs Aegyptij uti soleant, scire

scire cupio. ALPIN. Vsum illorum exercent ad febres ephemer-
 ras omnes ex caliditate, frigoreq; nec minus ex siccitate obortas,
 atque etiam ad putridas, quæ ex copia sanguinis, bilis amaræ, atque
 exustæ oriuntur, ad heclicas quoque, & ad omnes inflammationes,
 melancholicas, variasq; cutis defædationes, & ad luem veneream,
 ad suppressasq; menstruas purgationes, atque etiam ad earundem
 immoderatos fluxus, ad opthalmias, hemorroidum dolores, & vri-
 næ suppressionem. GYLAND. Mirum non est, si balneorum il-
 le vsus, vel illorū morborum causis, vel ipsis morbis, dum rectè om-
 nia comparentur, eos proderet effectus, in febribus ferè om-
 nibus balnea ex dulci aqua parata vsus vsque in antiquis tempo-
 ribus apud omnes præcipuos medicos, habuere, neque immeritò,
 cum ea tali sint temperie ac facultate prædita, qua calfaciunt, hu-
 medtant, refrigerant, siccant, euacuantes per poros cutis. Gal.
 enim in 3. lib. de sanit. tuen. de ijs dixit: Dulcium calfactarū aqua-
 rum, si media temperie sint, uis calida, & humida est: si tepidio-
 res sint, humida, & frigida: quod si iusto calidiores fiant, calida qui-
 dem, sed non perinde humida. Ex quibus dignoscitur illorum
 balneorum usum febribus, atq; inflammationibus etiam esse uti-
 lissimum. Siquidem omnes febres in hoc conueniunt, quod in ca-
 lore, & siccitate consistunt, siue ipsarum essentia ignea existit, quam
 corrigere ac delere possunt tepida dulcia balnea, quippè quæ refri-
 gerant atque humedtant, ex quo omnibus febribus causis coniu-
 ctis carentibus ipsa ualde conducere uidentur, atque etiam alijs
 simul causas habentibus quales putridæ existunt, quæ pro causis,
 exuperantiam uariorum humorum putridorum, atque uasorum
 obstructions habent. In ijs etenim & si febrium ratione balnea
 conueniant, non tamen in principijs ipsarum, quādo prius febriū
 causæ sint auferendæ, quæ ferè contrarijs medicamentis auferun-
 tur. In Ephemeris uero febribus causis carentibus statim in prin-
 cipijs homines in balnea tepida ducunt, ueluti eos quibus una cum
 febre quæpiam etiā causa adest, qualis obstructio cutis meatuum
 existit, uel meatus iidem ex siccitate constipati, in eadem balnea
 moderatè calida in primis ducunt, & mox in tepida, illis etenim
 conueniunt calida, quia apperunt obstructions, quibus sublatis,
 mox tepida conueniunt, & ijs quibus cutis ex siccitate constipata
 remansit, tepida maximè conueniunt, quæ refrigerando atque hu-
 medtando tum causam, tum morbum respiciant. Quod Gal. in lib.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

8. meth. cap. 3. docuit, ijs verbis: Quippè in prima accessione incli-
nante ducendi in balneo omnes sunt: tum pinguius simul ac mol-
liter fricandi, ij quidem qui ex aliquo, quod cutim adstrinxit, labo-
rant, sicut dictum est. Qui vero ex siccitate, fricandi quidem & ipsi,
sed parcius, lauandi autem uberius. Qualia uero illa sint, quæ ad
hecticas febres atque ad putridas, ex te nunc scire cupio. **A L P I N.**
Vfus eorum balneorum apud eos non unus obseruatur, sed multi-
plex, quando alij balneo utantur tepido, & alij frigido. eo profectò
modo, quo Gal. hecticos lauandos docere in lib. 10. meth. me-
de. uidetur, at tamen illis non ualde frigidis utuntur. Tepidum bal-
neum, quo utuntur, alterant lactuca, uiolis, loto Aegyptio scilicet
nenuphare, endiua, funco, hordeo, coriandro, solatro, malua, folijs
uitium, papauere, alijsq; refrigerandi, & humectandi facultate præ-
ditis. Hi uero obseruantes ex his febrilem calorem hecticorum
nihil diminui, ad frigidum balneum accedunt, sensim ac sensim ad
frigiditatem per tepiditatis gradus ascendentes, à tepido, siquidem
ad minus tepidum, & ab eo ad frigidum, & postea ad magis frigi-
dum ascendentes, corporaq; tandem tota subito in aquam frigidam
inijciunt, ut æque simul omnes partes corporis alterentur. In putri-
dis etiam febribus, apud illos usus balneorum est frequentissimus,
eo etenim in omnibus tum continuis, exceptis pestilentibus, tum
intermittentibus familiarissimè utuntur, non tamen in principijs,
sed quando febres statum adeptæ sunt, uel declinare cæperint. In
his etenim calidis balneis singulis diebus ante cibum ægrotos im-
mergunt, eosq; ibi per horam morari iubent. **GVLAND.** Corpora
cruditatibus scatentia balneis uti non debere Gal. pluribus in lo-
cis docuit, præsertimq; in lib. 10. meth. med. quando ex balneo cru-
ditates funduntur, ac liquantur, atque facilè in uiscera fluere pos-
sunt, præsertimq; si aliqua sint imbecilla. Gal. etenim in balneis tria
fore obseruanda præcepit, nempe ne qui balneantur aliquo pacto
horreant, secundo, ne ullum uiscus imbecillum habeant, demumq;
ne multitudo crudorum humorum in primis uenis adsit: Quæ ab
27 ipso in lib. ij. meth. med. hisce uerbis docentur: Tribus enim his in
28 balneo, quod in quacunque febre adhibebis, intentus sis oportet:
29 tet: uni quod citra horrorem sit administratum: Secundo, quod
30 nullum primæ notæ uiscus sit imbecillum: Tertio, quod multitu-
31 do crudorum humorum in primis uenis non contineatur. Horror
32 namque (ut prius dictum est) non solum intendere eam præsen-
tem

,, tem febrem potest, sed cum non fuit, eam interim excitare: Partes
 ,, uero imbecillæ, liquatos iam humores magis recipiunt: quam an-
 ,, te quàm liquarētur: Crudorum uero humorum copia in totū cor-
 ,, pus digeritur. Horum si nihil obstet, ex balneis duo hæc ægro
 ,, compendio accedant, & quod redundantia humorum aliquid
 ,, vacuabitur, & quod multum febrilis calor transpirabit. Quam-
 ,, obrem ex his colligitur, quomodo febricitantes balneis uti de-
 ,, beant, ut ipsi utilitatem afferant; ex quibus non video, quam-
 ,, obrem Aegyptijs corporibus, tātōpere balnea conducere queant,
 ,, quando alias ex te audierim illorum corpora ferè continuò in pri-
 ,, mis venis multas cruditates habere ALPIN. Verum est, at quis
 ,, est putrida febre correptus, cuius nunquam ad vigorem vel decre-
 ,, mentum etiam febris, venæ mesenterij cruditatibus minime reple-
 ,, tæ sint? idcirco illo tēpore balnea neutiquā tuta esse, assero. sed ubi
 ,, illæ cruditates consumptæ sunt; qua ratione neq; in principio ac-
 ,, cessionis, neq; in incremento, quādo neq; cutis meatus peruij facti
 ,, sunt, neq; excrementa digesta, Gal. ægrotantes balneis uti debere
 ,, meminit in lib. 2. meth. ita dicens. Quo rationabilius nec in febrili-
 ,, significationis principio, nec incremento quisquam ægrotantē
 ,, lauit: quippe densata est hoc tempore, coarctataq; & cutis ipsa, &
 ,, quæ sub hac habetur, carnea substantia. At in febris inclinatione
 ,, incipiente, aut iam progressa, & nos sæpe, & alij medici nonnulli
 ,, multos sæpenumero ægrotos lauantes, non parum his contuli-
 ,, mus. Quare cum Aegyptijs quoq; ægrotantibus in primis duo-
 ,, bus morbi temporibus, quippe in principio & augmēto, primarū
 ,, venarum cruditates, quibus & ipsi exuperāt, planè digerātur, mea-
 ,, tusq; cutis, & carnis substantiæ aperiantur, balnea importuna, & no-
 ,, xia esse videntur, in alijs vero tēporibus ipsa utilissima existūt, præ-
 ,, sertimq; corporibus calidioribus, calidioribusq; febribus corre-
 ,, ptis, quibus vsus illorum balneorum familiarior, ac magis pecu-
 ,, liaris ibi obseruatur. Etenim quanquā his balneis omnes indiscri-
 ,, minatim febricitantes utantur, tamen corpora biliosa, atq; aduf-
 ,, ta, quæ acrioribus excrementis abundant, igneis febribus correpta
 ,, magis in familiari vsu illa habent. Neque id iniuria, cum si ea tēpe-
 ,, rati adhibeantur, non modo fuliginosorū excrementorum acrimo-
 ,, dia, verum etiam totius massæ sanguinis, hepatisque præsertim fer-
 ,, uorem ac acutiem compescant, euacuent, & humedent, cutimque
 ,, laxent. Quare in biliosis febribus, atque adustis illorum balneo-
 ,, rum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

rum ibi iure merito est frequentissimus vsus. Corporaque illa in primis in aerem temperate calidum paululum versari sinunt, in quo exudant, atque cutanei meatus laxantur, mox oleo uiolaceo uel nenupharino ab eis inunguntur: & tertio in aquam tepesfactam mergunt, sinuntq; ibi tantisper morari, quousque aqua balnei omnem calorem amiserit, frigidam que redditam ægri amplius innoxie ferre non possunt: qui è balneo educti linteis absterguntur, atque exsiccantur, in lectuloque positi aliquantisper dormiunt, mox cibo reficiuntur. in intermittentibus febribus, diebus tantum, quibus ægri febre non tentantur, in balneum ducebuntur, speciatimque in febribus amphimerinis, duplicibusque spurijis tertianis, quartanis, in iis etenim tempore accessionum à balneis abstinent, in tertianis uero exquisitis, vel multum ad ipsarum naturam accedentibus, quotidie balneo utuntur, atque aliquando bis & ter, in corporibus graciliori ac squalidiori habitu, temperamentoque exusto præditis, quotidie frequentant, neque mirum cum Gal. de his in primo libro ad Glauc. tertianarum febrium curationem docens, dixerit: Balnea uero calida ex aqua potabili profunt tū quia, aliquid bilis educunt, tum etiam, quia sua qualitate plurimum iuuant: nam huiusmodi omnia balnea humectant, ac potentia refrigerant, atque hæc obiter de usu balneorum in putridis febribus diximus, quibus illi nil minus familiariter utuntur ad plures alios morbos, nēpe ad oculorum inflammationes: nec ad oculos modo ipsos, sed ad uniuersum corpus, ut corpora exsiccant, atque contemperent. Sunt aliqui, qui pluribus diebus in balneis illis exudantes, atque hepatis flammeam quietatem ijs contemperantes, à Gallia lue sanari arbitrantur, qui quanto in errore sint, postea cognoscunt, qui intermissa uictus sobrietate, & usu balneorum, quibus ipsorum corpora inaniebantur, ac siccabantur, rursus eodem morbo ægrotant, iisdemque symptomatis gallicis consistantur. Sed quid dicemus de melancholicis, qui his tepidis balneis tum in uniuersum corpus, tum præcipue supra capitis futuram coronalem stillantibus perfectè sanantur, de his satis. Ac si placet hoc tandem sermone diem claudamus. Crastina die polliceor me tibi viro doctissimo omnia tum simplicia, tū composita medicamenta, quæ apud eos in frequenti usu existunt narraturum. Quorum historicam non minus, quam cæteræ hucusque à nobis traditæ, utilitati, & uoluptati fore iudicium, finem igitur

cap. 7.

,, cens, dixerit: Balnea uero calida ex aqua potabili profunt tū quia
 ,, aliquid bilis educunt, tum etiam, quia sua qualitate plurimum
 ,, iuuant: nam huiusmodi omnia balnea humectant, ac potentia
 ,, refrigerant, atque hæc obiter de usu balneorum in putridis febribus
 ,, diximus, quibus illi nil minus familiariter utuntur ad plures
 ,, alios morbos, nēpe ad oculorum inflammationes: nec ad oculos mo-
 ,, do ipsos, sed ad uniuersum corpus, ut corpora exsiccant, atque
 ,, contemperent. Sunt aliqui, qui pluribus diebus in balneis illis
 ,, exudantes, atque hepatis flammeam quietatem ijs contemperan-
 ,, tes, à Gallia lue sanari arbitrantur, qui quanto in errore sint, po-
 ,, stea cognoscunt, qui intermissa uictus sobrietate, & usu balneo-
 ,, rum, quibus ipsorum corpora inaniebantur, ac siccabantur,
 ,, rursus eodem morbo ægrotant, iisdemque symptomatis galli-
 ,, cis consistantur. Sed quid dicemus de melancholicis, qui his
 ,, tepidis balneis tum in uniuersum corpus, tum præcipue supra ca-
 ,, pitis futuram coronalem stillantibus perfectè sanantur, de
 ,, his satis. Ac si placet hoc tandem sermone diem claudamus. Cra-
 ,, stina die polliceor me tibi viro doctissimo omnia tum simplicia, tū
 ,, composita medicamenta, quæ apud eos in frequenti usu existunt
 ,, narraturum. Quorum historicam non minus, quam cæteræ hucus-
 ,, que à nobis traditæ, utilitati, & uoluptati fore iudicium, finem igitur

tur

Cur hodierno sermone imponamus. GUILANDINVS. Satis loquendo ambo defessi sumus, ut nunc consultius sit, paululum quiescere. Libentissime te cras mane expectabo, ut medicamenta, ab ea gente v'sitata ex te etiam audire queam. Vale.

FINIS LIBRI TERTII.

PROSPERI ALPINI

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

LIBER QVARTVS.

*De medicamentis alterantibus, quorum est apud
Aegyptios vsus. Cap. 1.*

G V I L A N D I N V S.

Reto Sole, quando iam in locum nostris sermonibus constitutum oportune venimus, ne tempus frustra conteramus, cum multa hodie de medicamentis ab Aegyptijs vsitatis nobis dicenda supersint, iam de his ipsis sermonem aggrediare. In primis vero illa medicamenta, quæ pro alterandis corporibus, & mox purgandis ea gens sequitur, mihi prius narrato. Spero enim illos medicos aliqua ex illis in vsum habere, quorum notitiam, & nouitate rei, & eximia utilitate, mirum in modum nobis profuturam, voluptatique futuram arbitror. Expecto itaq; de his nunc, vt loquaris. **A L P I N.** Quanquam nihil ferè habeam, ex his, quod tuis auribus dignum esse iudicem, nihilominus, ne laborem subterfugere videar, quæ per hos annos ibi medendo obseruauit; tibi dicere non recusabo: Quæ qualiave sint, tu quoque facilius coniectura assequi potes. Situs enim locorum, hominumq; loca habitantium perspectæ ac cognitæ naturæ, vsum familiarium medicamentorum communi quadam ratione medicis significare videntur. Siquidem cœli frigidiores plagas habitantes, quòd corpora exinde habeant frigidiora, calida medicamenta frequentare obseruamus. Contra, qui sub calidiori cœlo degunt, quia calidioribus corporibus præditi sunt, frigida appetunt, ac pro tuenda ipsorum valetudine, refrigerantium medicamentorum vsus apud illos est frequentissimus. **G V I L A N D.** Vera loqueris: Hincque Germani, Boemi, Poloni, Angli, Flandri, atque alij frigidarum regionum populi, vsque adeo aromatum vsu delectantur, vt maxima piperis, zinziberis, Cariophyllorum, nucum, aliorumq; omnium

nium aromatum apud illas nationes copia absumatur, itidem arbitror, ut hi calfacientia medicamenta sequuntur, ita calidarum regionum incolas frigidis oblectari ac gaudere, atque exinde usum præfrigerantium medicamentorum ipsis esse familiarissimum, præsertim verò Aegyptios, ut ex te alias audiui, ea de causa plus æquo refrigerantibus indulgere. Ex quo etiam malos ibi cum uiuendi, tum medendi usus, uel potius abusus originem duxisse rectè arbitrari possumus. Quandoquidem incolæ frigidorum locorum ab usu refrigerantium plusquam opus esset, timentes, usque adeo à refrigerantibus tum cibus, tum medicamentis cauere, & abstinere solent, usque adeo quæ usum calidorum amplecti, ut refrigerantia planè negligant, non tantum quæ inutilia, verum etiam sibi valde noxia esse autument: exinde quæ refrigerantia omnia medicamenta abhorreant, ac fugiant, adeo quæ vulgo ob eam causam calfacientium usus receptus est, ut illum immodicè sequentes, in causa sit, ut plurimi populares morbi, per ea loca ferè assiduè grassentur. Plures enim Germani, Poloni, atque alij frigidarum regionum populi ob eam causam à frigidis cauentes, uinis generosis, aromatis quæ nimium indulgentes, hepar immodicè calfaciunt, atque exurunt, ex qua temperie qualia oriri soleant mala, nobis obscurum non est, & cum ab his tamen abstinere nolint; eos breuiorem uitam viuere, mirum non est. Eodem quoque modo alias me dixisse meministi, ex frigidorum frequenti, & continuo usu, Aegyptios in multos morbos incurrere: atque hanc esse ex præcipuis causis unam existimo, qua terra Aegypti calidiori celo utens, corpora plera quæ sanguinea, ac pituitosa gignat, & quod magis admirandum nobis videatur, ea loca populares morbos frigidos plerosque pati, ab his quæ plusquam à calidis incolas uexari; Sed cur mihi cupienti ex te cibos, atque medicamenta, quibus illi utuntur, audire, ego me impedimento sum? **ALPIN.** Ne ab incepto sermone discedamus, dico in primis, Aegyptios ob multum ambientis calorem, uictum, medicamenta quæ, ut refrigerandi atque humectandi prædita præcipuè confectari. Plerique enim pro uictu omnia edulium genera, quæ ex lacte parantur, usurpant, maxime quæ lac acetosum, quo omnes ibi libentissime, atque familiarissime uescuntur. Plebs quæ paupercula lac comedit, cucurbitæ, cucumeri, lactucæ, endiuicæ, portulacæ, uel alijs oleribus refrigerandi ut præditis minutissime incisis, mustum. Oleria quæ, quibus eos uesci consuetudo est, sunt Melochia, bannia, fructus,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Cus, lactuca, endiuiā, soncus, coriandrum, portulaca, culcassia; ra-
 dices, quas quisque ibi familiarissime varijs modis paratas come-
 dit. Atque ex fructibus, cucurbitæ, cucumeres, mela infana, Me-
 lones, anguriæ, Musæ fructus, ficus nostrates, & sicomori, qui sunt
 nostris latiores, breuijores, atque longe insipidiores, limonia, atq;
 aurantia, dactili, fabæ, ciceres, atque pisa viridia. Ex radicibus,
 vt nuper dictum est, culcassia est frequentissimus vsus. Arundi-
 num quoque viridium, ex quibus saccharum ibi exprimitur, in ci-
 bo apud eos vsus est familiarissimus. Pro potu plerique fluminis
 Nili aqua perpetuo vtuntur, siquidem illis vinum lege interdictum
 est. De medicamentis itidem dicendum est, illa etenim sequun-
 tur, quæ refrigerandi, atque humectandi facultate sunt prædita,
 qualia existunt Nymphaea, papauera, ipsorumq; succus, ab ipsis af-
 fion, à Græcis meconium, & à latinis opium vocatus. Psyllium,
 coriandrum viride, quod etiam in ferculis in frequentissimo est
 vsu. Endiuiā, soncus, cichoreum, lactuca, plantago, Melochia, mal-
 ua, rosa, sandala, limonia, cytria, atq; acacia. Interim etiā ex calidis
 vtuntur, meliloto, fænugreco, amaraco, menta, camomelo, ane-
 tho, liquiritia, feniculo, aniso, atque alijs multis. Berberis fructus
 in medicinæ vsu valde frequentant, quos putant cor multum ro-
 borare, viresq; reficere, ac perfrigerare, sitimq; extinguere, in fe-
 bribusque ardentibus, atque pestilentibus ijs paratis vti solent. Ho-
 rum siquidem libram in vase magno aqua pleno, vel duodecim
 etiam aquæ libras continente, mittunt cum nonnullis seminibus
 feniculi, uel frustra panis, atque per noctem, vel diem sic manere
 volunt, deincepsq; de frigida hac expressione, per colum transfu-
 sa, cum saccharo multo rosaceo, vel simplici, vel syrupo ex acido
 citri largè ægrotis propinant, qua potione calorem febrilem si-
 timq; extinguunt, viresq; reficiunt, atque etiam putredini præuali-
 de obsistunt. Præstantissimum auxilium ad alui fluxiones apud
 eam gentem sua adstrictione, habetur, eoq; potu ego olim ibi
 pestifera febre correptus, cum immoderata diarrhæa biliosa, li-
 bentissimè felici cum successu, Aegyptiorum medicorum con-
 silio sum vsus. Cum autem volunt, hos fructus non modo robo-
 rare, sed etiam aluum soluere, tamarindos ipsis miscent, aut ma-
 nam, aut terengibil. Chinæ radices ex proximis Indijs delatæ vsus
 apud eos est familiarissimus, non tantum ad Gallicam luem, sed
 ad multos alios innumeros morbos curandos, præsertimque pro
 emaciatis,

emaciatis, atque gracilioribus corporibus. Huiusce radicis recentis ex iure gallinarum nigrarum pinguium decoctum per multos dies propinantes, corpora carne replent, pinguiaq; reddunt. Id etenim, præterquam, quod corpora pingua reddit, cutē etiam faciei sic pulchram efficit, vt si illiusce vires nostrę mulieres rectē aliquando experientia didicissent, huiusmodi chinæ radix apud nos cariore pretio, sine dubio venderetur. Raro ligno Indo, vel falsaperilla ij vtuntur, eius regionis merito calorem timentes. Mulieres pauperulæ sumptum pro alijs ferre nequeunt, vulgares hermodactilos, quibus communiter nostri pharmacopolę vtuntur, modicē contostos, æquē atque nos castaneas edimus, multos vnica vice, ad impinguescendum, deuorant, ex quibus neque alius aliquo pacto turbatur, neque aliud quippiam mali accedit. Hinc nostri pharmacopolę scire possunt, quantum illis, pro vero hermodactilo vtentes, hæcenus errauerint. Egoq; hos non parum admiratum sum, quando Aegyptiæ mulieres earum radicū (quas sine dubio, si modo Dioscoridi credendum sit, Cholchici esse quisque herbarum materiæ peritus fatebitur.) per multos dies ad decem, & plures etiam euntes dormitum sumpsisse, instarq; castanearum comedisse, sine vlla noxa ibi sæpius compererim. Est etiam illis in vsu frequentissimo semen illud bon ab ipsis appellatum, & quo illud decoctum parant, de quo posterius loquemur. Huic omnes non secus quàm nostri in publicis tabernis, vinorum potationibus, operam dant. De eoq; sigulis diebus sæpe admodum calenti interdium, sed maxime mane ieiuno stomacho largē bibere consueuerunt. Si quidem ipso ventriculum calefieri, roborariq; apud eos compertū sit, non minusq; etiam viscerum obstructions tolli, quotidie experiantur; Mulieribus ad euocandos menses præsentaneum est remedium, apud easq; in vsu est frequentissimo, quibus diminutē fluentibus, eius decocti probē calentis multum epotant, paulatim modicum sorbitantes. Sic enim in vsu est apud omnes, ut paulatim ipsum deglutiant. In vsu etiam satis frequenti sunt semina lactucę, Althę, maluę, cucumeris, melonis, abdellauī vocati, papauerisque vtriusque. Albi quidem semina sanitatis tempore libentissime, largissimeque comedunt. Vtuntur etiam fruticis cuiuspiam floribus, salicem emulantis, quem alij dan, alij calaf appellant, ad multos morbos, præsertimq; ubi cor patitur, nam aiunt, cor ijs maxime roborari expertum esse, satisq; valenter

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lenter excellentiori putredini obsistere, febresque delere. Hincq; eis ad pestiferas febres utuntur frequentissime. Flores etiam alterius fruticis el hanne dicti, qui est Alcanna Auicennę, maximę frequentant, ad dolores, caput ex frigida causa infestantes. Et quos præterea ex cassię arbore colligunt, pro omnibus leniendis doloribus, maximeque in podagra habent itidem in vsu. Utuntur frequentissime & seminibus psyllij, maximeque in febribus ardentibus, quorum infusum, seu mucilaginem, in his febribus tutissimę propinant egrotis. Ex quo prospicitur errare cum Dioscoride omnes, qui psyllium venenum esse scribunt; quando ibi tutissime nemine ab eo unquam læso, psyllium assumatur. Opobalsami quoque, quod illuc ex felicità Arabia legitimum, ac syncerum defertur, ad multa mala vsus apud eos est familiarissimus, præcipuusque ad mulieres ex vteri frigiditate, atque humiditate steriles, per clystere intra uterum iniecti. Expertum est sæpissime, ipsum ad id magnum auxilium esse, quibus imbecillus, laxus quippe, ac frigidus est uenter, id per os sumptum maximi est adiumenti. Eius siquidem calorę ualde fouet, auget, ac roborat. ex quo ad iuuantandam concoctionem ceteris omnibus sine dubio præstat. Opij, quod ij affion nuncupant, utuntur hi frequentissime, cui longo tempore sic illi assuescunt, ut mox, vel trium etiam dragmarum pondus aliqui tutõ per os assumere audeant, eo homines duarum horarum interuallo hilares fieri arbitrantur, promptioresque in obeundis ipsorum muneribus, maximeq; ad bellum, atque uenerem. Ibiq; vulgus fabulatur, milites in bello, qui eum succum sumpserunt, omnes belli timorę deponere, sicque ferociores ad subeundam pugnam fieri, ut quelibet belli incommoda fortissime ac strenuissime deinde ferant. Non pauci etiam sunt, qui eum assumentes, opinantur, se per somnum varia pulcherrima, amenissimaq; uiridaria, atque amatas puellas uisuros, seque cum ijs oblectaturos.

G V I L A N D. Nescio unde affirmes, eam gentem opio, Gręcis meconio, atque ab ipsis affion dicto, tutõ vel innoxie uti, quando tute ipse in libris de præuidendis morbis, à te olim conscriptis, plurima seuisissimaque symptomata ex vsu huius succi concitari scriptum reliqueris. atque ab omnibus tum Gręcis, tum Arabibus medicis meconium, seu opium, seu affion in numero frigidorum medicamentorum recensetur.

A L P I N. Haud esse absurdum, ut homines aliquorum venenorum vsui assuescāt, tibi planę notum est,

præsertim, si quispiam eo uti à minima quantitate incipiens, pau-
 ,, latim, ac gradatim ad maiorẽ quotidie ascēdat. Quod Anus Athe-
 ,, niensis, Galeno his verbis in lib. 3. de alimen. facul. docente, cuius
 ,, percelebris memoria est fecisse dicitur, etenim ea à minima cicu-
 ,, tæ portione auspicata, nullo detrimento ad permagnam pro-
 ,, gressa est copiam: principio enim pacium exiguitate ipsa deui-
 ,, ctum est, at consuetudo naturale reddidit. Multi Aegyptiorum
 in ista erronea opinione adeo permanent, ut ab assumpto opio
 multa se per somnium spectare imaginentur, atque pro certo ha-
 beant omnes opium per os sumentes multa optata viridaria, puel-
 las, & alia id genus esse spectaturos. Quot deliramenta læsa ima-
 ginatio aliquando in homine pariat, neminem medicorum latere
 arbitror. Mirumq; idcirco haud erit, illos ea imaginatione, quòd
 omnes usu opij multa videant, deductos, eo deuorato somno gra-
 uiori captos, quippiam rerum desideratarum ipsorum imagina-
 tioni obiectarum, somniare. An verò verè quicquam eis opij vsus
 conducere possit, non est, quod tibi persuadeam, quando te non la-
 teat, ipsum præualidum venenum esse, ac nullo pacto iuuare, &
 omnino homini nocere. Negandum tamen non est, quamplures
 Aegyptios opium quotidie sumentes, nullam noxam sentire, eo
 longa scilicet consuetudine à natura superato, & in alimentũ quo
 quo modo verso. Hincq; fieri puto, eos qui ipsum quotidie deuo-
 rare consueuerint, aliqua die intermittentes, hora, in qua assume-
 bant, in grauissima symptomata incurrere; Animi siquidem deli-
 quio fastidiosissimo ipsi tentantur, nulloq; auxilio sic tuto liberan-
 tur, quàm rursus opium euorantes. Multos ab hac seruitute libera-
 tos vidi, si in hora, qua soliti sunt ipsum capere, largius ex vino cre-
 tico, pipere, atque alijs aromatibus alterato potent. Verum etsi ij
 affirmant eo usu rectè se valere, minimeq; lædi, tamen eorum cor-
 pora valde frigida redduntur, functionesq; deteriores fiunt, ebrijq;
 atque torpidi ferè perpetuo apparent. Singula, quæ sunt à me vi-
 sa, ex opij usu symptomata, in libris de præuidendis morbis in Ae-
 gypto memoriæ proditis, extant, ad quos, qui hac de re plura scire
 volunt, nos remittimus. Sed ad rem modò redeo, reliquaq; medi-
 camenta ab illis vsitata persequor. Habent siquidem alia multa
 composita medicamenta, quibus animi gratia vtuntur, veluti de
 opio nunc dictum est. A quibus per os sumptis inquirunt se mul-
 ta per somnium videre, de quibus, nisi nunc multa decocta, quæ
 medicinæ

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

medicinæ causa vsurpant, expositurus essem, longiorem sanè sermonem tibi fecissem, cui tamen finis iam est imponendus. GUILIAN. Haud inutile, neque iniucundum fore existimo, si ante quam ad illorum decus te conferas, illa eadē medicamenta, quæ animi gratia ab ea gente assumuntur, edisseras. In memoria sanè habeo, dum per Aegypti loca olim diuersarer, multos eiusmodi medicamentis veluti ebrios, ac amentes factos, multa capite, oculisq; præsertim deliramēta facientes inspexisse, de quibus aliqui ex Turcis, qui mihi tum ad securitatem astabant interrogati, responderunt, illos esse, qui herbam animi gratia comedere assolent, quiq; etiam confirmabant illos tunc in somnijs multa lætissima viridaria, amatasque puellas videre. Multaq; alia de ijs dixere, quæ mihi risu valde digna uidebantur. Itaque de his etiam aliquid aliud te loqui, desidero.

De medicamentis ab Aegyptijs animi gratia usitatis, quibus sperant his deuoratis, varia exoptata in somnijs se visuros. Cap. II.

A L P I N V S.

PRIVS QVAM tibi ea medicamenta recenseam, quibus deuoratis multi Aegyptiorum sopore capti, varia optata obiecta se uidere opinantur, atque ijs admodum delectantur, præstiterit an istud verum esse queat, nūc ex te in primis addiscere, quādo ipsoꝝ alij affirmant, si per os affium vel asis, vel bosa, uel bernau, vel denique bers acceperint, se plurima pulcherrima viridaria, atq; formosissimas lasciuiētesq; puellas quasi somniātes uidere: Atque alij se illa tantum somniare ac uidere, quæ ipsos valde delectant ita, ut viridariorum visione gaudentes, eadem in somnijs uideant, & amantes, desideratas puellas, & milites bella. Hęcq; opinio sic ipsos inuasit, atque ibi tandiu inualuit, ut nunc quamplurimos semper ibi spectare possis illis medicamentis indulgentes. Nec tantum hic usus in plebe, uerum etiam in primatibus, nobilibusque Aegyptijs retinetur, ibiq; antiqua consuetudine fit, ut aliquis ad rem aliquam uocatus, uolens eius laborem subterfugere,

fugere, neget se id posse, quod ea die, atque hora herbam comedere consueuerit. **GUILAND.** Cur tu de his loquens, qui ad mouendas illas visiones ijs medicamentis vtuntur, dixti herbam eos comedere, prouerbio dici, quādo ex te quēdam electuaria potius, quā herbam illos deuorare, nuper audierim? **ALPIN.** Non me latent Aegyptios ad illas concitandas visiones, pluribus medicamentis compositis vti, vt est electuarium bernauī vocatum ex proximis Indijs delatum, Bers, Bosa: sed ad id simplex herba cannabis cæteris apud illos est familiarior, quam ea gens assis appellat, quo nomine nihil aliud quam herba significatur, quasi cannabem hinc herbam per excellentiam vocent. Quia vero (vt audiui) prima experientia eas mouendi visiones ex huius herbæ vsu prodita est, atque originem traxit, vel quod ipsa promouendis his visionibus cæteris alijs medicamentis præstet, adagium illud herbam sumendi venit. Sed hæc missa faciamus, quando ex te nunc audire cupiam, an id verum esse queat, Aegyptios quippe ijs deuoratis medicamentis posse in insomnijs eas visiones cernere, an potius hæc ipsis falsa, læsaq; ferat imaginatio. Quamobrem tuum nunc erit, quæsitā diluere. **GUILAN.** Quid? an non hanc esse satis iucundam speculationem, ipsamq; etiam vberiore sermonem desiderare quā præsens hoc tempus nobis concedat? verumtamen non sinam te omni responsione carentem abire, qui mihi tantopere confidens, facillime posse me hanc veritatem cognoscere, arbitraris, sed quicquid est, quod ego in hac re sentiam, nunc paucis ex me audies. Quod igitur ibi famosissimum sit, omnes, qui ea medicamenta assumunt, multa, ac varia, quibus delectantur, obiecta sopore captos videre, certissimamq; dictorum visionem quisq; speret, facile erit, vt sibi ipsis omnia se visuros suadeant, quæ famose illo modo ab omnibus spectari affirmantur. Neque immerito, cum à deuoratis medicamentis vapores multi concitati, & in caput delati, ipsum varijs modis feriant, eiusq; sensus valde perturbent, ex quibus, ijs præsertim, qui visui audituiq; deseruiunt, sic turbatis, varia, ac multa obiecta ex consuetis rebus, communi sensui, cuius munus est sibi oblata obiecta contemplari, distinguere, ac iudicare, offeruntur. Quæ non modo dormientibus, sed etiam vigilantibus apparere possunt. Hominibus itaque ab huiusmodi vsu medicamentorum varijs modis capite læso, atq; eius sensibus exinde turbatis, illis certò multa obiecta offerri videntur, quæ vulgus

illorum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

illorum medicamentorum vsu per insomnia se videre arbitratur, qui tametsi nihil vere videant, tamen ea cernere imaginantur. Vel dicendum erit, (quod facilius fortassè nobis suadebitur) vsu illorum medicamentorum vitiatam esse ipsorum imaginationem, non secus quam accidit in melancholicis. Homines siquidem eo morbi genere correptos, melancholico humore, vel halitu cerebrum inuadente læsa imaginatione, uaria deliramenta opinari medicis notissimum est. Duo in melancholicis obseruantur, quippè primo humor, uel halitus, qui cerebri partem, in qua residet imaginatio, obsidet, atque lædit, qua parte læsa, functiones imaginatricis facultatis continuò uitiantur, atque exinde homines haud rectè imaginantur. Secundo est illiusce, uel humoris, uel vaporis ater color, quo, ut Gal. docet, (quanquam Auerrhoes aliter sentiat) singula illa deliramenta cum timore, & merore omnia fiunt. Quæ duo melancholicæ amentia, Hippocrate affirmante, verum characterem explicant, quo ab alijs amentijs verè distinguitur. Hinc igitur à ratione non erit alienum, vapores, uel halitus ex deuoratis illis medicamentis in caput delatos, cerebri membranas ferientes ac lædentes, varia per id temporis obiecta, ac phantasmata ad imaginationem deferre posse, ex qua vitiata imaginatione homines plura uariaq; deliramenta, ueluti melancholici faciunt, uidere opinantur. In dormientibus istud haud obscurè illicebit obseruari: etenim quis ille erit medicus, qui plura uariaq; somnia seu uisiones ferè singulis noctibus à uarijs esitatis cibis, in quam pluribus hominibus fieri, non audiuerit? Brassicam percoctam in cibo sumptam, pastinacam, præsertim carote, uocatam, porra, erucam, phaseolos, multaq; alia ferè infinita, uaria turbulentaq; somnia facere nostrum latet neminem. Dioscoridesq; de hortensi similaci hæc in

,, secundo lib. memoriae prodidit, dicens: Siliqua cocta cum semine
 ,, in oleribus asparagi modo estur, urinam ciet, & tumultuosa som-
 ,, nia facit. Vnum uero superest intelligendum, scilicet, quod Aegyptij fabulantur, an fieri possit, ut ab ijs deuoratis medicamentis ea utique dormientes, quæ ipsis ualde accepta existunt, quæq; ualde amant, & desiderant, uidere queant; quando omnia uel folia, uel semina, uel radices, somnia mouentia, illa tumultuosa ac melancholica plerumq; faciant, quòd singula hæc succum halitumq; gignant melancholicum. Quomodo itaque prædictorum usus amata, atque desiderata obiecta illis offerre poterit? ALP. Hinc

pro-

proficisci putauerim, quia halituum commotione, uel agitatione in cerebrum facta, ea frequentius obiecta facultati imaginat representantur, quæ aptiora sunt, ut ad ipsam facilius moueantur, ac ferantur, qualia sunt hominibus plus accepta, & cara, quæq; ab ipsis plus coluntur atque desiderantur. Hæc siquidem frequentius memoriam ac imaginationem occupant, ex quo amantes frequenti somni amatas, ac desideratas puellas videre, bellaq; milites videntur somniare, atque nauæ naues maria ac ventos, amata si quidem & multum desiderata obiecta ferè continuo à memoria ad imaginationem mouentur, atque ab hac ad illam, & rationem. Ad imaginationem ea citius mouentur ex motu, quem amor, desiderium, delectatio, ac appetitus hos sequens concitant, hæcq; cæteris alijs obiectis citius, frequentius, & facilius interni sensus mouentur ac exercentur, ex quo alijs obiectis familiarius ac frequentius non tantum dormientium, verum quoque vigilantibus ipsa imaginationi offeruntur, hinc à quibusuis sumptis medicamentis somnia excitandi vim habentibus amata plusque desiderata obiecta cæteris alijs facilius ad imaginationem mouentur. Quam ob causam ij illis deuoratis medicamentis plus amata ac desiderata obiecta frequentius in somnijs, atque etiam leuissimo, perinde ac ipsi vigilarent, sopore captis videre certò affirmant. **GVI LAND.** Satis nos rationem illarum visionum, ijs medicamentis mouendarum, nunc considerauimus, videmurque de ignotis loqui, quando ea medicamenta haud hæcenus agnouerimus, proinde præstat, ut nunc de his loquaris. **ALPIN.** Diximus tamen illa his nominibus apud eam gentem appellari, scilicet affion, affis, bosa, bernau ac bers. De affion, quod est Græcorum meconium, atque nostrorum opium, seu succus è nigri papaueris capitibus expressus, referunt homines, eo deuorato paulo post hilares admodum euadere, multaque ac uaria loqui, fortioresque adqueque obeunda munera sibi videri, præterea subdormientes, hortos etiam & viridaria multa arboribus, herbis, ac floribus varijs per belle ornata spectare. Horum uisiones omnibus Mahometis asectis sunt acceptissimæ. Fiunt nihilominus, opium fumentes comatosi, ueternosi, fereque stupidi, atque apud omnes incòstantes habentur, modo etenim aiunt, modo negant, cum ipsisq; tractare omnes cauent. Ioan. Iacob. Manni medicus sane in Aegypto multum uersatus, quiq; ante me medicinam pro Illustris Veneta Na-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tione, magna cum laude ibi fecerat, tres casus de ijs, qui opio vti
 consuevere, mihi narrauit, dixitq; cuidam viro, opij vsui assucto,
 per Nilum flumen Alexandriam versus nauiganti, cum opium de-
 esset, ille statim egressus naui, adeo celerem cursum Cayrum ver-
 sus tenuisse, vt nunquam quisquam nostrum ipsum consequi po-
 tuisset, idque ne in hora solita sumendi opium praeterita, in fasti-
 diosa symptomata laboretur. Secundus fuit Nauta, qui dum sua
 naui multos Alexandriam veheret, in medio itineris opio carens
 in saeuissima inci dit symptomata, praesertim in syncopim molestif-
 sima, quibus a viatoribus opio oblato ilico sanatus est. tertq; illud
 incolumis profecutus est. Demum alius fuit, qui eodem modo opio
 deficiente, in exitiosissima symptomata lapsus, ferè mortuus est,
 vixq; reuixit, atq; non nisi longissimo tempore sanus euasit. Hunc
 succum, quo omnes vtuntur, ex locis Saieth, vbi olim Thebarum
 vrbs erat praclarissima, deferunt; ibi etenim nigra papauera co-
 piosissime proueniunt, caeterisque omnibus facultate praestant, ex
 quorum capitibus succum exprimunt, quem sole siccant, atque ad
 vsum seruant. Afsis nihil quidem aliud est, vt superius quoq; di-
 ctum est, quam puluis ex cannabis folijs paratus, quem cum aqua
 dulci mistum in massam redigunt, cuius bolos quinque castaneae
 magnitudinis, vel plures deuorant, a quibus per horam post ho-
 mines, qui eos sumpserunt, quasi ebrij facti, suas amentias produnt,
 atque in ecstasi diu manentes, suis desideratis visionibus oble-
 ctantur: hocque medicamenti genus plebs frequentat, quia vilio-
 ri pretio ibi venditur. Tibi mirum haud erit, ex cannabis vsu hoc
 fieri, quando is caput vaporibus replere, atque ferire multum va-
 leat, Galeno in primo libro de alim. facul. docente. Qua mira eius
 facultate ista herba apud ipsos nomen vt iam dictum est, Afsis af-
 feeuta est; quod per excellentiã herbã dicit. Bosa idẽ, & plus quã
 afsis praestare, dicunt, quam ex farina loliacea, & seminibus canna-
 bis, & aqua componunt, nihilque aliud quam massa ex his confe-
 eta existit. Alij ex his cremorem parant, vt in potu absorbeant.
 Bernaui electuarium in proximã Indiẽ locis paratur, in Aegyptũ-
 que copiose defertur cuius Aegyptij compositionem planã igno-
 rant, eius tamen operationes videntur admirabiles, tuisque auri-
 bus non indignã; siquidem ab assumpta vncia huius electuarij,
 homines primo hilares fieri incipiunt, multa que loquuntur, & ca-
 nunt amatoria, multum que rident, aliaque deliramenta laxa pro-
 dunt,

dunt, quæ amentia ferè per horè spacium, in his perdurat; à qua statim iracundi fiunt, in iramque præcipitantur, effrenesque redduntur, in qua parum persistunt; demum ijdem sic tristari incipiunt, tantoque merore atque tristitia, & timore angi, vt continue plorent, & lamententur, quæ paulo post, ab his deliramentis multum fessi somno correpti, digerunt, ac finiunt redeuntes ad pristinam sanitatem. Hæc in conuiujs ab Histrionibus, vt conuiuantibus solatio sint, sæpissime fieri consueuerunt. At mihi hac narranti, mulier quedam Aegyptia in memoriam venit, quæ à potu largiori vini cretici ebria, omnia ferè prænarata varia deliramenta faciebat. Primo enim immodice hilaris fiebat, atque sic tunc amore lasciuiebat, vt quemcumque virum sibi obuium continuo complecteretur, ac oscularetur, mox è risu cantuque ad iram, & furias sic transflicbat, vt cum omnibus rixam habere vellet, sicque lites, & contentiones sequebatur, vt omnes qui in eadem cum ipsa domo erant, ab ipsa non parum timentes præcauerent. Demum ab his tota in mæstitiam ferebatur, multumque lamentabatur, ac omnes suos defunctos cantu illo mæstissimo, vt consuetudo est, assidue deplorabat, quousque somno caperetur, quo ebrietatem planè digerebat.

GUILAND. Neque immerito illa symptomata in illa muliere ex largiore vini generosi portione fiebant. Sanguine siquidem primo ex vino calfacto, & multum humectato, qui fortasse biliosus, vel exustus esse debebat, nec non adaucto viuidioreque reddito, hilaris summopere mulier illa ostendebatur, ex quo etiam vbi vini caliditas eximia immodicè in illiusce sanguinem egit, multumque ipsum calfaciès, biliosum, atque acutum, fecit, vapores ilico acuti mordentes membranas cerebri biliosos illos effectus concitabant rixas scilicet, contentiones, atque furias. Sanguine vero eodem à vini calore fere exusto, admodumque exsiccato non ab re in mæstitiam mulier, facta exinde melancholica labebatur. Quam hepar valde calidum ac exustum habuisse cogito, cuius quidem sanguis exustus, quam primum à vino copioso humidior fieret, statim ea perinde ac sanguinea euasisset, hilaris reddebatur, quo postea à vini calore potente calidiori reddito, vt biliosa, bilis accidentia sentiebat, & denique intensiori in sanguinem facta adustione, melancholica fiebat. Sed cur hæc amplius repeto, teque moror, quominus reliqua iam absoluas? ALPIN. Bers quoque est electuarium, quo Aegyptij ad illa deliramenta vtuntur, cuius compositio

hæc est. Accipiunt piperis albi, seminū hyosciami albi, an. dra. xx. opij, dra. x. spicæ Indæ euphorbij, piretri, an. mitchal. croci. scr. xv. Contundunt omnia in mortario marmoreo, & mox cum mellis partibus tribus miscent, quo vtuntur tantum post sex menses. Bers vero nomenclatura sanitatem vna hora tantum durantem, sonat. Vtuntur illi etiam alijs compositionibus, veluti est diamuscus, philosopha, Theriaca Andromachi Senioris, & alijs. Nunc vero ijs auditis vtilius erit, vt ego ad decocta accedam, quæ parantur, tum ad corporum tuendam, tum perditam recuperandam sanitatem, ab illis populis vsitata, à quibus deinceps de syrupis sermo à nobis etiam erit habendus, vt demum de ipsorum Theriaca, quoque loqui possimus aliqua, quam illi ita egregiè se componere arbitrantur, vt ipsorum compositionem alijs omnibus præferendam putent. G. VILAN. Rectè dicis, & spero etiam Solem non occisurum priusquam omnia, quæ supersunt dicenda, planè absolueris, proinde ne frustra tempus conteramus, nunc perge de propositis decoctis sermonem habere.

De decoctis, quibus Aegyptij tum in sanis, tum aegrotis corporibus vtuntur. Cap. III.

A L P I N V S.

RAUCA sunt decocta, quæ frequentare illos medicos noui, attamen qualiacunque ea sint tibi etiam exponere minime grauabor. In frequentissimo vsu ibi est decoctum, chaoua appellatum, quod ex quibusdam seminibus nigris, fabas imitantibus parare consueuerunt. Duobusque modis ab ipsis parari solet; eorum enim alij decoctum faciunt ex seminum nuper dictorum tunicis, seu folliculis, & alij ex eorundem seminum substantia, quod ex folliculis paratur, efficacius quàm ex seminum substantia elaboratum prædicant. Semen hoc bon vocant, arboremq; ipsum ferentem vidi in quodam Turcæ. Bei viridario ex Arabia delatum, quæ euonomo maxime similis erat. Illiusce decocti facultas est frigida, & sicco, quo ad primas qualitates temperata, cui etiam mista est caliditas, quando illa semina ex duplici substantia consent, altera crassa, & terrea, qua cogunt, & roborant, altera calida.

calida in tenui substantia fundata, frigidaque modice præuolenti, qua calfaciunt, abstergunt, obstructa; aperiunt. Horum decoctum cichorei decocto gustu proximum est, quod tamen ipso ualentius obstructa liberat. Cum ego animaduertissem mulieres, quibus cæperint fluere menses, ad eos adiuuandos de eo calidiori semper paulatim multum sorbilliare, apud illasq; omnes ad iuandam eam vacationem in usu esse frequentissimo, cæpi, illa perdoctus experientia, in omnibus, illo uti, quibus aliquam ob causam eorum purgatio menstrua destitisset, quod quidem felicissime multis euenisse vidi, exindeq; didici hoc genus remedij pro euocandis mensuris ab uteri obstructis venis, esse præstantissimum: Post uniuersalem tamen corporis vacationem, mane ieiuno stomacho istud decoctum assumptum efficacissime menses prouocat, temporeq; quo multis cum vehementibus doloribus minutæ difficulter exeunt, eis præsentaneo est auxilio. Parant autem illi hoc decoctum, sumentes nucleorum illorum seminum, à folliculis mundatorum libram vnam, & mediam, eaq; parum igne torrefaciunt, contocta; bulliunt in aquæ lib. viginti, alijs sumentibus nucleos prædictos torrefactos, ac minutim cōfractos per diem infusos in aquam manere, atque alij nulla præcedente infusione eos bulliūt ad consumptionem medietatis; percolatumq; decoctum ad usum seruant in fictilibus vasis vndiq; clausis. Eodem itidem modo parant decoctum ex seminum folliculis, in minori tamen quantitate sumptis. Pro quo parando accipiunt alij prædictorum folliculorum sex uncias, atque alij nouem, in librisq; viginti aquæ fontis ad consumptionem medietatis ipsum coquentes. Hos decoctum stomacho summopere conducit, id ij valde calidum, & efferuescens, ieiuno stomacho paulatim sorbentes, potant ad ciathi mensuram, & eo amplius. Ut autē vino in œnopolis siue tabernis nostrorum multi ebrietatibus dediti indulgere obseruantur, sic illi caoua decocto delectantur, eiq; indulgent. Aliud decoctum apud illos vsitatum obseruatur, maglub, appellatum. Multę ibi medicæ officinæ existunt, quæ in ea vrbe nihil quidem aliud, quàm ipsum vendunt, eius quotidie mane ieiuno stomacho semilibram propinant, quod stomachum maxime iuuare aiunt, ipsum calefaciendo, concoctionem adiuuando, flatus dissipando, atque obstructa aperiendo. Ipsum parare volentes, accipiunt seminum fæniculorum, radicem glycyrrhizæ contusarum, an. unc. ij. s. cucumerum. s. althææ,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

an. dra. i. iuiubas nu. quatuor, aquæ fontis lib. iij. bulliuntq; omnia simul ad cõsumptionem medietatis, & colatum cum saccharo exhibent. Habent quoque ij nonnullas sorbitiones, quæ refrigerant, nutriunt, obstructions tollunt, ac roborant. Harumq; omnium hæc est illis familiarissima, quã mastahaleb vocant, quæ quidem in febribus omnibus præstantissimum est remedium, maxime verò ad sitim extinguendam, caloremq; febrilem minuendum, atq; non minus ad vrinam prouocandam. Hanc potionem in lateris inflammatorijs doloribus maxime frequentant, quam sic parant, fumentes seminum melonis, abdellauì vocati, vnc. iij. hæc etenim cæteris omnibus plus refrigerare creduntur, semin. anguriarum, cucurbitarum, cathè cucumeris, an. vnc. . . liquiritiæ mundatæ radicis, sacchari candidi, an. unc. i. s. semin. fœniculorum, vel anisorum, dra. iij. contundunt in mortaria minutissime omnia, quæ pectia linea ligant, ex qua aqua rosacea irrorata lac exprimunt, quem ægrotis propinant. Hoc genus potionis sic communiter omnes parant, cuius facultatem variât, varijs additis medicamentis, prout variorum morborum, & causarum vsus poscere videtur. Siquidem in ardentibus febribus, in quibus maior refrigeratio desideratur, prædictis addunt semina endiuie, lactucæ, psyllij, portulacæ, alborumq; papauerum, atque vbi etiam simul flatus dissoluere cupiunt, addunt, coriandri, dauci, fœniculi, & anisi semina, atque alia etiam, quibus flatus dissoluere datum est. Itidemq; dolores mitigare volentes, mastahaleb cum seminibus etiam altheæ, maluarum meliloti, fœnugræci, lini, sesami, melochiæ, bammicæ, parant. Ad eosdem quoque dolores mitigandos decocto ex camomeli, meliloti, ban, cassiæ fistulæ, atque aliorum floribus parato vtuntur. Mastahaleb etiam faciunt sæpissime, priori addentes micam panis, vel lac amygdalarum dulcium ex Gaza aduectarum, quia eas quàm aliorum locorum amygdalas minus calfacere opinantur, vocantq; ipsa lanz Gazauì, quam potionem in acutis morbis pro cibo multum frequentant. Aliam parant, quæ nutrit, ac refrigerat fumentes furfuris tritici pug. iij. quam ter aqua abluunt, eamq; abijciunt, rursus in noua aqua ipsa eodem modo lota, aquam cum modico sacchari candidi, ac aqua rosacea parum bulliunt, quam sic paratam calidam febricitantibus bis in die pro prandio, & cæna exhibent, alij addunt lac variorum seminum refrigerantium, prout vsus exposulat. Alij eam in aurora modo serapiorum sumunt, hæc alit, refrigerat.

gerat, abstergit, aperit, sitimq; extinguit. Est alia Taluina ab ijs vocata, quam parant capientes fermenti optimi ex farina triticea semunciam, atq; aquæ rosaceæ libram, quam addito saccharo candido, aut lacte amygdal. vel seminum frigidorum, parum ebullientes, parant. Est etiam sauich apud omnes familiarissima potio pro alendis febricitantibus, quam etiam hoc modo parant, accipientes modicam farinam hordei torrefacti, quam cum aqua rosacea dissolutam multum bulliunt, cui postea saccharum candidum permiscunt. Non pauci in uictu vtuntur farina amygdal. dulcium cum aqua rosacea bullita. Superius quoque dictum est illos in febribus sequi berberorum decoctum, vel infusum, cui, interim addunt pulpam tamarindorum, aliaq; semina, prout varius in ijs medendi vsus exoptulare videtur. Non minus etiam in ardentibus febribus seminum psyllij, atque citoniorum mucilagine vti solent. Pro potu vero non in ægrotis modo, verum multo magis in sanis corporibus hanc potionem frequentant, quæ sitientibus est iucundissima, quam sarbet, quasi potum per excellentiam vocant, illud etenim nomen, potum, simpliciter explicat, ipsam parant, in aqua multa saccharum dissoluentes, eiq; admiscentes tantum limonum succi recentis, quantum modice aquam acidam reddere queat. Hanc aquam in æstiuis caloribus omnes libentissime potant, tum ad sitim extinguendam, tum ad refrigerandum. Nobiles Aegyptij, & Turcæ addunt modicum moschi, vel ambrae. Pro ægrotis febricitantibus, in aqua interim rosacea, vbi febres non carent malignitate, interimq; in aqua endiuia febribus ardentibus obseruat hunc potum parant. Antiqua consuetudine ibi nobiles Aegyptij, ac Turcæ suis in domibus aduenas honorare volentes, perinde ac nostri Lombardi vina optima, sic ipsi iam dictum potum propinant. Ibi etiam in vsu frequentissimo sunt anguria uel nauui, vel batech elmuia vocatae, quæ nihil præter aquam, & semina continent. Domini, vel primates magnam, ac optimam anguriam accipiunt, in ipsaq; foramen faciunt, per quod muschum, ambram, cum modico rosaceæ aquæ dissolutam intus iniiciunt, aquaq; anguria permiscunt. Hæc aqua miræ voluptatis est omnibus sitientibus, febricitantibusq; iucundissima, atque vtilissima, quia refrigerat, humectat, aperit, vrinamq; valenter mouet. Hac in renum, iecinorisq; caloribus omnes vtuntur. Hoc tamen mali ijs, qui eam frequentant, facere obseruatur, quippe aquosas maximas hernias

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

parit. Decoctum quoque ex chinę radicibus paratum Aegyptios sequi dictum est, tum ad luem gallicam, cuius non minus quàm Itali ac alij, Aegyptij diuites sunt, pellendam, tum ad hepatis sanguinisq; calores corrigendos, tum maximè in longis tertianis, atq; in corrigenda corporum gracilitate. Est etiam in vsu non minus ad firmandos quoscunque fluxus ex vtero, alterata tamen acacia, licio, daëtilis immaturis. Atque hæc fuere decocta à me ibi apud eam gentem obseruata. Transeo iam ad syruporum vsu, atque ad medicamenta quibus purgandi gratia vtuntur.

De Syrupis apud Aegyptios vsitatis. Cap. IIIII.

A L P I N V S.

SYRUPIS non secus quam nostri, Aegyptij sani, atque egroti vtuntur, diuites omnes varios syropos domi paratos habent, quos aque dissolutos in æstiuis caloribus deuorant, vsitatiores uero apud eos sunt violatus, acetosus, oxymel, rosatus ex simplici infusione, vel ex decocto paratus, nenupharinus, de pomis, de citro, de limonibus, de omach, quod est medium inter citrum, & limonem, de moris acidis, de mirtho, de sandalo, de ligno aloe, atque de daëtilis immaturis. Quos omnes tum in solida forma, tum liquida parare ij solent. GVILAND. Memini aliàs ex te intellexisse, illos medicos syropos egrotis exhibere, non ut nostri faciunt in aurora, sed ad egrotantium, assidentiumq; libitum omnibus, si libeat, horis, parum syrupi mistum aque exhibentes. Qui quidem vsus quantum sit laudandus, vel non, aliàs aperuimus. Omnes ferè hos syropos scio nostros etiam medicos sequi, præter syrupum, de sandalis, de ligno aloe, atque de daëtilis, quibus nos planè caremus, proinde hos mihi tantum narrato. A L P I N. Parant syrupum ex sandalis hoc modo, capientes sandalorum alborum modice flauorum, drag. 10. contundunt crasso modo, & duobus diebus, in unc. vj. aque rosaceę, infundunt, posteaque colant, & colatam aquam seruant. Deinceps idipsum sandalum in tantundem aque rosaceę bulliunt ad medietatis consumptionem, mista que simul aqua infusionis cum aqua decoctionis in ipsa dissoluunt sacchari optimi libram, atque coquunt, dum consistentiam syrupi adipiscatur. Parant uero ex ligno aloe,
acci-

accipientes illiusce ligni optimi, seminum balsami à folliculis mundatorum, an. dra. 2. spicæ Indæ, gariophyllorum, nucis muschatæ, mastiches, an. dra. 1. omnia crassiori modo contundunt in tenuissimòq; lineo panno albo obuoluunt, ligant, atque infundunt in libram aquæ rosacæ, mox decoquunt vsque ad tertiæ partis consumptionem, atque in colatura dissoluunt sacchari optimi libram, rursusq; quod fatis est coquentes, syrupum conficiunt, cui postea addunt muschi orientalis chirat. Hic syrupus calfacit omnia membra, præsertimq; stomachum, & cerebrum, eaq;, & cor valde roborat, stomachus ad concoquendum eo robustior fit, ex quo etiam haud immerito experiuntur, laxiori factò summopere conducere, atque non minus cordis palpitationi, resolutis, conuulsis, asthmaticis, atque alijs morbis itidem maxime subuenit. Ex dactylis vero faciunt sumentes succi dactylorum immaturorum lib. ij. s. succi granatorum acidorum lib. 1. sacchari optimi, lib. quinque, ex quibus secundum artem faciunt syrupum, quo frequentius vtuntur ad ventriculi intestinorumq; relaxationem, atq; ad sanguinis fluxum, maximeq; ad cruentas exuptiones. Hæc q; de Aegyptiorum syrupis erant dicenda, tempusq; est, vt de purgantibus medicamentis, quibus ij vti consuescunt, nunc etiam loquamur.

*De purgantibus medicamentis à medicis Aegyptijs
vsitatis. Cap. V.*

G V I L A N D I N V S.

IBENTISSIME purgantium medicamentorum, quibus ibi ij medici vtuntur, vsum ex te audiam. Etenim illos plura ex his familiaria habere, nobis fortasse incognita, ac noua, quæ nostris quoque medicis valde accepta erunt, tuq;, atque alij multi in Occidentalibus Indijs nouerunt plura medicamenta, ex Aegypto quoque quodpiam nouum purgans medicamentum ex te cognitum nobis asportatum. ALPIN. Neq; multa ibi purgantia medicamenta noui, quæ ob aliquam singularem facultatem, atque præstantiam digna tuis auribus putem. Aegyptij siquidem medici, vt aliàs etiam à nobis dictum est, medicinæ haud perfectè incumbunt, quòd ea apud illam gentem in viliori pretio

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

pretio est, proinde in ijs locis pleriq; medici empirici existunt, qui si quid boni in medendo habent, hereditate potius à priscis medicis ipsis relictum, quàm scientia acquisitum possident, ex quo non miraberis in ijs locis medicamenta plura noua non fuisse inuenta. Dicam tamen, quæ ibi hisce annis eam gentem pro moliendis corporum purgationibus exercere ac affectare cognouerim. Medici vero ij, quo ad purgantium vsum, Cayri duplici secta interstincti sunt, siquidem plerique illorum, quique medicinam in nobiles exercent, sic in purgando se gerunt, vt ab omnibus soluentibus fortibus abstineant, timentes in regione summe calida, corpora à valide soluentibus nimis calferi, vacuari, resolui, atque labefactari, quare abstinere ab vfu scamonij, turbith, ellebori vtriusque, cataputię, mezerei, esule, cucumeris asinini, brionię, cyclaminis, colocynthidis, atque aliorum huiusmodi. Horum vfu certe ea corpora valde incalescerent, purgarentur, & resolverentur, præsertim quæ quod ex te audiui, ibi pleraque corpora esse temperata, habitusq; moderate carnosum, pinguis, & mollis, quæ quam facilè, & multum resolui Gal. in lib. 10. atque etiam 11. meth. med. memorię prodidit, quod facilè humidum per latiores poros cutis diffluat, ac resoluitur. Adde plerosque illorum stomacho languidiori constare, tum ab vfu frigidorum ciborum, tum a potu aquæ, venerisque ab vfu immoderato. Itaque rectè faciunt medici illi abstinentes ab vfu valide soluentium, quia omnia valide soluentia calidissima sunt, multumq; caloris natiui resoluentia, vt Gal. in lib. de purg. med. facult. testatum reliquit. Sed quid clarius Hippocrate? qui scripsit:

„ Sub cane, & ante canem molesta sunt purgantia medicamenta. Aestatis vero ambientis caliditatem idem atque calidæ regionis calidam temperiem pollere, nemo ignorat. Non confirmauerim tamè vtique id verum esse, cum magis crediderim illos haud parum errare, in nobiles omnes vsum lenientium potius quàm purgantium medicamentorum exercentes. *GUILAND.* Quid inquires illos in regione summe calida abstinentes in purgandis corporibus à valide soluentibus medicamentis errare? vide ne tu quoque hac de re sis accusandus, atque in maiorem errorem labaris. *ALPIN.* Si potes parumper pati, vt quod sentio loquar, id forsitan haud ita certe affirmabis, atque nos eiusdem sententiæ esse cognosces. Itaque dico non in hoc stare medicorum Aegyptiorum errorem, quod ibi abstineant ab his fortibus soluentibus, hoc enim nunquam

quam ausus essem affirmare, sed quòd ij nò modo à fortibus absti-
 neant, sed ab omnibus soluentibus. *GVLAND.* Quid rursus
 affirmabis, an nòne solent illi ibi corpora aliquando purgare? qui
 si id faciunt an non medicamentis soluentibus id præstant? *ALPIN.*
 Purgantur quidem in Aegypto pleraque corpora medicamentis
 sic debilibus tum qualitate, tum quantitate, vt humores noxij à sto-
 macho, vel primis venis debiliter moueri queant, quæ profectò le-
 nientia magis quàm purgantia vocanda sunt. Ea verò huiusmo-
 di esse solent, quippè cassia Aegyptia, quæ ibi copiosa prouenit,
 manna, Tamarindi, syrupus ex granatis dulcibus soluens, de man-
 na, hæc sunt ijs in purgando maximè familiaria, atque in vsu fre-
 quentissimo. Rarissime soluentibus vtuntur, atque in modica, si
 ijs vtantur, quantitate, qualia sunt rhabarbarum, mirabolani, sena
 Mechina, Agaricus, & alia. His aliquando vtuntur, sed in exigua
 adeo quantitate, vt potius humores mouere, quàm educere queant.
 Nemo, quidem rhabarbari dragmam vnam cum dimidia transcen-
 dit, vel dragmam agarici, quibus tamen rarissime vtuntur, quia tor-
 mina concitant, interim, quod rarissime contingit prædictorum,
 aut senæ, aut mirabolanorum dragmam cum vncia mannæ, mi-
 scent, vel cum tantundem syrupi ex manna parati, vel syrupi ex
 granatis dulcibus solutiui. His medicamentis loco valide pur-
 gantium vtuntur, putantq; sic se purgare posse humoris exuperan-
 tis copiam, quod tamen non assequuntur, quia plerique utuntur
 nuper dictis lenientibus absque vllò soluente, rarissimiq; sunt, qui
 vtrisque commistis, vti velint. Quibus quidem exuperantes hu-
 mores plurimum mouent, parumq; vacuant, qui non vacuati tum
 in venas exiles ex motione inculcati, ipsas obstruere possunt, tum,
 quod peius est, ad nobilia viscera decurrere possunt. Sed hìc quo-
 que plures medicos Aegyptios reperi certo scio, qui hoc modo
 purgantes humores interim præualido pharmaco purgandos, le-
 nitorio mouentes, modicumq; ex his ducentes sæpius in causa fue-
 re, ut multi putridis febribus correpti obstructionibus ex humore
 vi medicamento per venas attracto, & non vacuato, aduētis, aut
 alijs è nouo exinde concitatis, perierint. Aegyptij itaque, vt ad
 rem nostram nunc redeamus, quanquam corpus ipsis sit purgan-
 dum, quod vel articulorum doloribus vexetur, vel asthmate, vel
 vertigine, vel alio morbo, validiori purgatione indigente, vnciam
 mannæ, vel cassiæ cum saccharo, vel syrupi è manna, aut ex grana-
 tis dul-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tis dulcibus, binas vel tres vncias exhibēt, qui tamē plurib. vicibus
 purgant, quotidie, alij, & alij alternis faltem diebus, alij vero ho-
 rum vice, quod tamen rarissime faciunt, & multo cum timore, vel
 rhabarbari, vel agarici, vel senæ, vel mirabol. dragmam offerunt.
 Multos ego ibi noui febricitantes in eodem morbo pluribus vici-
 bus mannæ, aut cassiæ, vel libras sumpsisse, minime tamen sanatos,
 qui mox semel tantum præualido purganti medicamento pluri-
 mum purgati statim sani euasere. Sed his omissis, tempus est, vt
 figillatim de prædictis medicamentis, quibus ad purgandū eo mo-
 do illi vtūtur, sermonem habeamus, eaq; primum narremus, quia
 multa ab his super sunt disputanda de illorum purgandi usu. **GI-
 LAND.** Rectè putas, atque à Cassiæ Aegyptiæ narratione ex ordi-
 re. **ALPIN.** Cassia fructus est omnibus notissimus, de quo co-
 piofius in alio libro dicemus, ipsius duę obseruantur differentiæ,
 quarum altera ex loco, in quo nascitur, colligitur, quando cassiæ
 alię Cayri, alię Damiatę, & alię Alexandrię proueniant, ex quibus
 locis uarijs aliquam etiam bonitatis differentiam præferunt. Quę
 Cayri proueniunt atque Alexandrię, omnium sunt optimę, dupli-
 ciq; differentia obseruantur, siquidem alię colore nigro rubescen-
 te, qualis in Abissinis uisitur, atque alię nigre cernūtur, illę his me-
 liores existunt, abissinęque ex colore gentis, uocantur. Vtręque
 sunt in frequenti usu, corticeque constant tenuiore. Quę uero
 Pelusij, nunc Damiatę, colliguntur, omnium minime utiles credun-
 tur, quia sunt corticis crassioris, modicumque pulpe habent, atq;
 etiam minus ad soluendum efficaces reperiuntur. Quare ex cas-
 sijs Abissina ceteris omnibus meritò magnitudine tenuiori corti-
 ce, multaue substantia, atque efficaciori soluendi ui præfertur, hac
 nigra Cayrina inferior est bonitate, & omnium minime Damiatina,
 quę parua, crassiori cortice, nigriorique colore cernitur. E si-
 liquis extracta pulpa ibi omnes libentissime utuntur in omnibus
 morbis, ac symptomatis à flaua, atque exusta bile obortis. Etenim
 ipsam per os sumptam sanguinem, calidosque, ac exustos humores
 educendo atque obtundendo, refrigerare, purioremq; sanguinem
 facere opinantur; stomachum etiam a quibusuis excrementis ipsa
 exonerari multiplici experientia apud eos compertum est. In ca-
 lidis distillationibus ad pulmones, uel thoracem prolabantibus
 summa cum utilitate eam frequētant, interim solam, interim man-
 nę, ac saccharo candido, uel oleo amygdalarum dulcium mistam,
quam

quam sic paratam, atque simplicem renes, & vesicam summopere iuuare experiuntur. Mannæ vero, qua illi vtuntur, quatuor ibi obseruantur differentiæ, quarum prima est similis grano mastiches, quam nostri mastichinam appellant: Secunda est adulterata ex amido, saccharo, & modico mannæ mastichinæ, eaq̃, existit, quam nostri vocant bombacinam. Has duas mannæ species Aegyptij, atque Arabes Siracost nūcupant. Tertia, (tereniabim ab ijs dicta) est rubra, granulosa ex Armenia asportata. Quarta est quidam liquor, vt mel, qui interdum condensatur, colligiturque supra arbores montis Synai in Arabia deserta à Reuerendis monachis Caloieribus, cum montem habitantibus eamq̃; consulibus, Cayri degentibus illi offerunt, quid magnum ipsis donare opinantes. Hanc vocant terengibil. Vfus cuiusuis dictarum specierum non differt à nostrorum medicorum vsu. Apud illos maximè commendatur mastichina, quæ ad purgandos omnes humores in vsu frequentiori habetur, præfertimq̃; in affectibus pectoris à calida causa concitatis, & in siticulosis. Namq̃; ipsam inflammationes mitigare, febrimq̃; calorem, atque sitim extinguere, atq; aluum mediocriter subducere, testantur: Eius uero quantitatem idoneam sic metiuntur, vt pro singulo anno dragmam exhibeant ascendunt vero in totum vsque ad binas, vel ad plus ad tres vncias in adultis. Tamarindi non minus apud ipsos in vsu existunt, quàm sit cassia, & manna. Quorum duplex genus ibi obseruatur, alterum, quod ex regione Sahit defertur, atque alterum ex India, hoc altero bonitate præfertur. Indosq̃; tamarindos bazzi appellant. His Aegyptij vtuntur frequētissime in morbis calidis, siccisq̃; à flaua bile ortum ducentibus. Siquidem hunc humorem commodè ac iucunde vacuant, sitimq̃; omnium maximè extinguunt. Ipsis vero vtuntur infusis, infundunt enim ipsos in aqua simplici fluminis Nili, vel stillaticia cichorei, vel endiuia, uel sonci, vel alterius huiusmodi qualitatis per septem horarum spaciū, aquamq̃; percolatam cum saccharo, febricitantibus siticulosis propinant. Non desunt, qui subito infusis tamarindis exemptis, aquam cum saccharo epotant. Paucissimi sunt, qui eos bulliunt, uerum non nisi binis, uel tribus ebullitionibus. ibi quoque tamarindi non secus quam nuces muschata, aliaque aromata, condiuntur, saccharo conditos assumere consueuerunt, qui sunt etiā gustui iucundissimi, commodeq̃; biliosos humores purgant. Sic conditos plures secum in longis itineribus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ribus deferre solent, praesertimque per desertae Arabiae loca iter facturi, quando iter facientium corpora ex longo itinere, solis calore inflammata, usu tamarindorum iuuentur, quoniam ipsis non modo susceptum calorem contemperant, uerum etiam, quod non sic facile est iter facientes per ea loca arenosa, ac a Sole inflammata homines a sitim non cruciari, sitim extinguunt. Saepe etiam tamarindis fructus berberis addunt, ubi praesertim roborare, ac adstringere volunt, quae duo seiunctim in aqua infundunt, moxque utriusque simul mistum infusum propinant ei saepe addentes mannam mastichinam, uel terengibil, in petiam ligatum, haecque potio iucunde aluum subducit, a biliosisque humoribus exonerat. Frequentant non minus syrupum solutium ex granatis dulcibus paratum, quorum succum ibi habent dulcissimum. Parant uero syrupum istum, capientes eius succi dulcissimi libram unam ac mediam, quem bulliunt ad consumptionem tertiae partis, cui alij mannam, alij amidum, alij penidia, alijque iulep addentes, syrupum conficiunt. Ut plurimum uero parant accipientes succi illiusce ebulliti libram, mannae mastichinae libram semissem, iulep uiolati, unc. 4. Quae miscentes syrupum conficiunt. Hunc dicunt aluum lenire, biliosos humores uacuare, atque sanguinem refrigerare. Utuntur etiam syrupo soluente ex manna parato, quem parant ex mannae dragmis centum, aquae dragmis quinquaginta, mellis despumati dragmis decem, parumque simul bullientes, syrupum conficiunt. Praedictorum syruporum exhibent adultis usque ad tres uncias. Haec igitur sunt medicamenta, quae ad purganda nobilium corpora in usu frequentissimo apud eos, qui se primates medici profitentur, atque uera purgandi methodo uti opinantur, existunt. Dicunt enim ijs se corpora blandissime purgare, adprimeque hunc purgandi modum ijs corporibus conducere, nihilque noxae inferre. Vbi uolunt insignem aliquam moliri purgationem, unciam mannae addunt binos scrupulos, uel ad plus dragmam rhabarbari, uel agarici, uel senae, uel mirabolanorum. Interim uero praedictorum purgantium medicamentorum dragmam cum saccharo rosaceo mistam exhibent. Hos medicos ijs blandioribus medicamentis corpora nobilium purgantes, ueram medendi artem callere ciues omnes, ac nobiles existimant, hosque praedicant, atque usque ad sydera ipsorum praestantiam tollunt. GUILAND. In memoria habeo ieiuno, ut ita loquar, purgandi modo, priscos illos, doctissimosque

simosque medicos capisse uti, non ut illū ex arte optimum crederent, sed ut multas contumelias uitarent, quibus rectē medentes sæpe, ut vsus requirebat, illorū corpora purgantes validioribus medicamentis, ab illa barbara gente afficiebātur. Nā insignes purgationes illi damnabant, quæ si aliquando quibusdam torminibus ijs medicamentis operantur, veh miseris illis medicis, quorum aliqui vel verbera etiam in mercedem accipiebant. Hincq; blandis illis uti medicamentis ipsi cæperunt. Hocq; non ex te tantum sed ex pluribus alijs, dum Cayri olim moram facerem, audieram. **A L P I N.** Hic ieiunus purgandi corpora vsus, apud primates medicos, ut iam dictum etiam est, qui nobilibus tantum medentur, in vsu est frequentissimo, quem ij omnes libenter sequuntur. Alij vero, & non pauci in vrbe Cayri existunt, qui opposito modo corpora purgant, hi etenim corpora non nisi præualidissimis purgantibus vacuant, qualia sunt scamonium, colocynthis, multaq; semina validissime purgantia, quæ apud eos in maximo sunt vsu. Quæ medicamenta in magna etiam dosi audacissime plebeis, rusticisq; concedunt. In vsu apud aliquos similes empiricos, & audaces medicos quædam semina existunt, quæ immodice per vomitum, & per secessum purgant, suntq; his omnibus vsitatiora, quædam minutissima caulium seminibus proxima, ex his enim vnciā, quæ est communis adulatorū dosis, crasso modo contūdunt, ex quibus cum aqua mistis massam conficiunt, quam egrotis deuorandā offerunt, hoc enim inopum remedium est, quod non secus quàm antimonium valide purgat. Cuidam mulieri Turcæ publice per eam vr-
bem pro mulieribus hysteris medicinam facienti, hæc sunt familiarissima, quibus dicitur multas diuitias sibi ipsam parauisse, apud omnesq; creditur doctissima. Fateturq; se morbos mulierum omnes rectē sanare posse, virosq; minus illorum morborum cognitionem habere posse, quod non liceat ipsos oculatim pudēdorum partes omnes mulierum sedulo obseruare, ex quo ignorant sepiissime multorum vterinorum affectuum causas. Hanc mulierem, medicam ipse noui, mihiq; fuit ualde familiaris, pulchraq; atque perliberalis uisa est, nostrisq; satis perbenigna ac faceta. Aliqui semine utuntur abdelmeluth vocato, quod præstantius quàm cataputia purgat, & aliqui seminibus abdeleherua appellatis, quæ sunt ricini Arabici semina, alij scammonium exhibent usque ad dragmam, alij utroque elleboro præsertimq; nigro, coloquinthide, tur-
bith,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bith, & alijs huiusmodi generis, quę ualidissime purgant. Sed iam hoc empiricorum vsu, præualide purgantium, sermonem claudamus. Ex quo animus cupidus effectus est, dignoscendi ex te, an in curandis morbis longis, contumacibusq; laudabilior sit usus leniter ac benigne purgantium, quàm eorum, quę præualide purgāt. Quando sapientiores medici leniter purgantium, quę medicamenta benedicta appellant, usum libentius sequantur, quàm ualide purgantium, dicantq; corpora nunc non sic, ut olim esse robusta, quę ualida medicamenta ferre queant: atque è contra antiquiores ac eruditiores, ut Hippoc. Gal. Auicenna, atque alij ualidorum medicamentorum usum semper secutos fuisse ipsorum monumentis planè constet, non minusque hoc tempore sepe ignara muliercula, quem nunquam plures doctissimi medici medicamentis benedictis sanare nequiuerunt, unica nuperdictorum præualidorum medicamentorum medicamento, curarit. Qua in re ualde anticipi tuę opinioni acquiescere uolo, quam nunc audire, & cognoscere ex te summopere expecto.

Vter nobilium, vel plebeorum Aegyptiorum purgandi vsus sic laudatior, siue an purgando medicamenta leniter vacuantia præualidioribus præstent. Cap. VI.

GVILANDINVS.

VTRVMQVE purgandi vsum Aegyptiorum inutilem iudicandum censeo, quando neque lenientibus, benedictisque appellatis illis medicamentis corpora omnia rectè purgari possint, neq; minus imbecillium, mollium, pinguium, rariq; habitus corpora ualide purgantibus tuto uacuentur, facile siquidem ipsa ab his nimium resoluuntur. Exindeq; neuter illorum purgandi vsus mihi laudandus planè uidetur. ALPIN. Hinc nobis data occasione, libenter ex te intelligerem, cum tu apud antiquos celeberrimos medicos medicamenta in usu fuisse ad morbos curandos ualidissime purgātia, cognoris, qualis fuit uterque elleborus, scamonium, colocynthis, peplium, atque alia huiusmodi, nunc

di, nunc uero non modo in Aegypto, sed in toto terrarum orbe plerique medici vsum leniter purgantium libenter frequentant, vtrum valide purgantium medicamentorum vsum, leniter purgantium vsui in morborum curatione prestet. **G V I L A N D.** Mirabar ni mihi tam arduam inter medicos litem resoluendam nunc indicasses, quasi meos humeros, quid uis ponderis gestare posse arbreris. Nolo tamen hunc laborem subterfugere, quo te tantopere meo iudicio delectari nunc sciam. Itaque mea hac de re hæc erit sententia, quam non audies, nisi prius aliqua clarioris cognitionis gratia tibi prædixero. **A L P I N.** Rectè sanè, nam sine aliqua distinctione non posse resolui quæsitum puto. **G V I L A N.** Id ipsum arbitror prænosendum, etenim iam nouimus præualida medicamenta robustis corporibus conuenire, minimeq; imbecillioribus, quanquam eos ipsa morbi quoq; magnitudo postularit, eodem itidem modo leniter purgantia robusta corpora parum iuuare affirmadum erit. vidi enim multos ab assumptis leniter purgantibus, nihil aut parum purgatos fuisse, & aliquos etiam ex purgantipharmaco non inualido parum deiecisse. Quamobrem non omnibus corporibus eadem purgantia conuenient, sed varijs vtique varia, vt Gal. in 4. de rat. vi& in morb. acut. testatum reliquit, quandoquidem corporum habitus, temperamentum, sexus, ætas, victus, cælum, anni tempus, varia purgantia admittunt. Cui etenim dubium, corpora habitu pingui, ac carnosio, difficilius purgari, quam gracilia: & frigidi temperamenti existentia, quam calidi, & densi habitus, quàm rari, & duri quàm mollis, & rarioris molliorisque qualia sunt puerorum, valde à medicamentis resolui, & quæ frigido constant temperamento, quàm calido facilius ferre ea medicamenta, proinde ualidiora pharmaca requirere, & calida corpora præterquam, quod citius resoluuntur, magis etiam ab his resoluuntur. Zarotus Zarotus medicus doctissimus, mihi olim affirmavit, cum in Transyluania locis aliquot annis diuersaretur, quamplurimos non nisi à præualidissimis medicamentis vacuatos obseruauisse, ex quo ipse non nisi præualida purgantia ibi in omnibus eorum locorum accolis medendo exercuisse dixit. Eodem quoque modo mulieres molles, ac rari habitus, plusquam viri a purgantibus medicamentis labefactantur. Atque ex ætatibus pueritia, & senectus difficilius purgationes ferunt. Itidemque crapulis indulgentes, difficulter purgantur. In cælo itidem calidiori omnibus cor-

R

poribus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

poribus purgationes difficillime existunt. Hippocratesque hinc dixit, sub cane, & ante canem molestas esse purgationes. His itaque praeaditis, rem propositam facilius resoluemus. Omnibus igitur corporibus, ex quacunq; causa facile resolubilibus, praesertim in calido coelo degentibus, medicamenta leniter, & non valide purgantia conducent, ex quo, illos Aegyptios, qui purgando nuperdictorum feminum, & aliorum validorum purgantium usum frequentant, errare cognoscimus. ALPIN. Igitur usus purgandi olim praesens medicis familiaris, utebantur enim ij ad purgandum scammonio, colocynthide, elleboro, peplio, atque alijs validissimis purgantibus, illo, quem nostri nunc medicamentis benedictis appellatis exercent, minus utilis censendus erit? GVLAND. Apud Hippocratem elleborum album fuisse purgans familiarissimum cuilibet nostrum notum est, quod in 2. lib. de fracturis, & quarto aphorism. manifestissime legitur. In lib. etiam 2. de rat. vict. in morb. acut. in pleuritide, ubi dolor aliquando ad hypochondria descenderit, usum nigri ellebori, ac peplij commendauit, & Gal. in quartana febre album elleborum in lib. primo, ad Glau. utilem esse docuit, etsi ipse in 6. lib. epidem. affirmauerit, ipsum esse violentissimum purgans. Familiaria Galeno medicamenta purgantia, ut potè quae apud ipsum in usu fuerant, sunt catapocia ex aloe, colocynthide, scammonio, ab ipso olim parata, quae deuoranda dedit homini habenti linguam praetumidam, ut in lib. 14. meth. meden. legitur: atque etiam confecta ex aloe, colocynthide, scammonio, agarico, bdellio, & gummi Arabico. Quorum usum in tussientibus à falsuginosi humoris distillatione ex capite ad pulmones, lib. 5. meth. summopere commendauit. Quae quidem Catapocia, in libro de remedijs facile parabilibus, ad psydracia, atque alopeciam laudauit. haecque composuit, ut in 3. lib. de remed. facile parabil. colligitur, ex aloes vntijs sex, mastiches, vntijs duabus, totidemq; absinthij succi; colocynthidis vntijs quatuor, hocq; medicamentum appellat catapocia ex aloe, & paratum ex aloe, colocynthide, scammonio, agarico, atque alijs; vocat hyeram *δια κολοκυνθίδος*. Hæc enim medicamenta validissime purgantia in usu fuerant apud Hippocratem, & Galenum medicorum omnium facile principe. Hinc à nobis sciri potest, apud ipsos non medicamenta leniter purgantia, sed valide purgantia ad vacuanda corpora in usu fuisse. ALPIN. Vera loqueris, sed ij benedictis appel-

tex. 27.
aph. 13. 14.
25. 16.
tex. 2.
66. 3. tex.
29.

cap. 8.

cap. 14.

appellatis medicamentis a nobis cognitis carentes, cogebantur il-
 lis vti, quæ validissime purgant. **G V I L A N D.** Hoc uerum nunc
 concedatur, nihilominus in temperatis corporibus, quæ non ex
 multa copia, neque admodum ex tenacibus ac crassis humoribus
 ægrotant, validissime purgantia, simul cum humoribus carnem li-
 quantia, bonæ humiditatis non parum educunt, veluti in Cacho-
 chymis, malorumvè succorum, ubi multi impacti, infarctiq; sint,
 tenaces ac crassi succi in viscerum meatibus, leniter purgantia nun-
 quam poterunt radicitus vniuersam purgare humorum copiam,
 Frustraque volentes multos in visceribus infarctos succos tenaces
 ac crassos educere, tentant illos leniter purgantibus vacuare, vel
 alijs à nostris medicis usitatis, quibus raro, uel nunquam morbum
 à multis, & tenacibus illis succis ortum, perfecte sanant: Quod ui-
 dere possumus in multis diuturnis febribus, quotidianis, tertianis,
 & quartanis. In istis sæpius obseruauimus humores noxios ab assum-
 pto leniter purganti, potius moueri, quam uacuari, pluresque sic
 ægrotantes his leniter purgantibus sæpe in eodem morbo deuora-
 tis, potius fastiditos, quam curatos uidi, quos sæpe quæpiam in-
 docta muliercula unico pharmaco ualidissimo, non sine doctis-
 simorum medicorum dedecore, perfecte sanauit. **A L P I N.** Non
 omittam hoc loco historiam plane tua dicta confirmantem. Cayri
 erat Helena Christiana Cophta, annos nata triginta, cui à suppres-
 sis mensuris purgationibus caput seuisis doloribus lædebatur,
 eoq; ipsa molestissime cruciabatur, uigilijsq; assiduis cum assidua
 tussi, atque orthopnæa misera etiam detenta, quæ uix recta cerui-
 ce respirare poterat, perdoctaq; ab amica muliercula, ac planè sua-
 sa, antimonijs præparati grana quinque deuorauit, à quo medica-
 mento in primis uomitu multa cruda pituitosa, crassa, ac uiscida
 excrementa reiecit, & mox biliosa, uiridia, & tandem cruginosa, at
 que atra multa, eadē per aluum deiecit, ex qua uacuatione statim
 sic bene se habuit, ut nocte tota insecuta dormierit, atque quæcun-
 que a tussi, orthopnæa, capitisq; dolore plane sanata. Pluresq; alios
 uidi ibi huiusmodi ualentibus purgationibus à morbis fere incu-
 rabilibus fuisse sanatos. **G V I L A N D.** Atque his malis nos non
 sic ex arte medemur, ut antiqui faciebant, utentes præualidissimis
 purgantibus, uolentes potius noxiorum humorum copiam uacua-
 re, etsi non sine ægrotorum molestia insignes hæc uacuationes ope-
 rarentur, quàm ab ea naturam deuinci, & non tentata ualida pur-
 gatione,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

gatione, finire exitium sequi. Multi ex medicis reperiuntur, qui egrota corpora præ manibus habentes, à crassis, tenacibusque multis succis in uiscerum meatus, cavitatesve infarctis, curanda, dubitantes posse omnes illos humores uacuari, naturamq; egrotantium, uel uires non rectè præualidum purgans perferre, prius sinunt naturam copia humorum uinci, quàm purgationem tentare, uel experiri uelint, quod tamen postea sæpe uiribus morbo imparibus factis, non sine maximo egrotantium detrimento facere coguntur.

ALPIN. Fortasse hinc non semper abhorrendas præualidas purgationes, colligitur, quinimo magis illas quandoq; egrotis multum conferre;

aphor. 13.

Quod Hippoc. in primo lib. aphorism. docuisse uisus est, cum dixerit: Deiectiones non multitudine sunt existimanda, sed si talia deiciuntur, qualia conueniunt, & egri facile tolerant, atq; ubi usque ad animi defectionem expedit ducere, faciendum, si eger possit tollerare, & multo magis cum eiusdem omnino sententiæ Gal. in Commento fuerit cum dixerit, in maximis etiam inflammationibus, & uehementissimis doloribus nullum maius noui remedium, quàm usq; ad animi defectionem euacuare, adhibita distinctione an mittere sanguinem, an purgare oporteat usque ad animi defectionem.

GVI LAND. Multos iuuasse insignes, ac etiam immoderatas ualidissimis purgantibus præstitas uacuationes, non raro multis obseruatum est. Plures inueniuntur, qui uel stibium præparatum, uel çris infusum sumpserunt, ut ab antiquis hepatis, lienisque obstructionibus sanarentur, quibus per uomitum, & aluum copiosiori facta uacuatione, pristina sanitas restituta fuit, qui nunquam potuerunt alijs vñ medicamentis leuiter purgantibus sanari. Ex quo forsitan suspicandum est, apud Hippocratem, aliosque eius temporis medicos doctissimos, ueratrum album fuisse in usu familiarissimo, quod morbos breui tempore, ac perfecte humorum noxiorum multitudinem, uisceribus, atque alijs internis partibus tenaciter adhærentium, præualida ui abstergendo, euellendo, atque purgando sanaret. At tu Hippocratis Galeniq; præceptum in primo lib. aphorism. memoriæ proditum in medium quoque attulisti, qui ambo docuerunt, corpora aliqua interdum etiam ad animi usque defectionem purgari posse. Quorum sententiæ sic omnes fere nostros medicos distorsit, ac turbauit, ut plerique ipsorum nunc contendunt, illiusce aphorismi præceptum Hippocrate dignum non esse, quoniam in ea non sunt sententiæ

aphor. 23.

sententiæ

tentia, ut innoxie possint corpora unquam ad animi defectionem
 purgari, neque id ex arte medicos facere vilo pacto debere affir-
 mant, neque si fiat, tutum esse: Qui tamen, vt tantorum medico-
 rum sententiam seruarent, plurima commenti sunt, alij siquidem
 dicentes, communi quadam ratione, & non proprie ab his dictum
 fuisse, vacuationem aliquando ad animi vsque defectionem moli-
 ri posse, & alij verborum seriem peruertentes, negant hæc verba, ad
 animi defectionem, in antiquis Codicibus reperiri, atque alij Hip-
 pocratis aphorismum corruptum fuisse affirmant. Quem sic quo-
 que Galenum interpretatum fuisse, cuius mos est, sic vt iacent,
 Hippoc. textus ac verba commentari. Nonnulli etiam opinantur
 licere aliquando corpora purgari ad animi defectionem, at per de-
 fectionem, non exquisitam syncopim, quæ resolutis spiritibus fit,
 sed leuem quidem animi defectionem, quæ sæpissime assumpto-
 rum purgantium qualitate, vel ab humore acri, ore stomachi læ-
 so, vel etiam in intestinis, dum mucosi acresque humores ab ip-
 sis euelluntur, atque transeunt, torminibus quibusdam concita-
 tis, vel etiam à quapiam leui resolutione vacuationem insignem
 secuta, excitatur, qualem quisque nostrum in praxi in multis pur-
 gationibus aliquantulum maioribus, quam par foret, vel à medica-
 menti, vel ab humorum qualitate infesta, in stomacho, vel intesti-
 nis angorem, vel tormina concitante, sæpissime obseruauit. Plures
 siquidem ab his causis etiam à non præualido purgante in synco-
 pim sæpe labuntur. Hincq; fit, quod omne præualidum purgans
 aliquam defectionem pariat, aliqua spirituum resolutione facta,
 aut ab eius infesta qualitate, vt in elleboro, scammonio, stibio præ-
 parato, alijsque similibus medicamentis obseruatur. Vsum præ-
 ualidi purgantis, vbi aiunt, ad animi vsque defectionem purgan-
 dum esse, Hippocratem atq; Galenum intellexisse, quale veratrum
 erat Hippocratis tempore, quo omnes semper cum vacuarentur,
 lipothymia aliqua corripiebantur. Omnesque medici stibium,
 æris infusum, sambucum, camelæam, scammonium, aut aliquod
 eiusmodi validissimum purgans exhibentes, præmonent ægro-
 tos purgandos, fore à medicamento vi præualida, atque ab eius in-
 festa qualitate stomachi angoribus, torminibus, atque aliquando
 animi defectionibus medicamento cooperante, tentandos. Itaque
 per purgationem ad animi defectionem faciendam insignem, ac
 copiosam, quæ fit præualidissimo purganti, Hippoc. Galenumque

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

intellexisse multis hinc persuasum est. Quæ dum fit multi leui li-
 pothimia corripuntur. Neque alienum à ratione, & experientia
 esse puto, quosdam copiosis ac insignioribus his purgationibus iu-
 uari posse, præsertim robustos, eas tolerâtes, maximeq; à vehemen-
 tissimis inflammationibus, vel doloribus ex copia humorum exor-
 tis cruciâtos, quippè copia molestantis humoris prorsus vacuata,
 dolores tolluntur, atque inflammationes sanantur. Et quanquam
 non æquè facile, perinde ac sanguinis missio, purgatio sisti firma-
 rivè possit, nihilominus, non est ex his, quæ fieri nequeunt, etsi quan-
 doq; valde difficile, fluentem aluum firmare, ac sistere. Quapro-
 pter, vt tandem quæsitum dubium resoluam, in omnibus antiquis
 morbis, qui à tenacibus multis succis, obstructionibusq; viscerum
 pertinacibus, oriuntur, in tumoribus, suspiriosis, asthmaticis, in an-
 tiquis doloribus, præsertimq; articulorum, in chronicisque febri-
 bus, atque in alijs similibus morbis contumacibus, dummodo ro-
 bur corporum admittat, præualidorum purgantium vsus, leniter
 purgantium vsui præferendus videtur. In debilioribus verò cor-
 poribus præualidas vacuationes ferre nequeuntibus res ex oppo-
 sito creditur, siquidem his leniter purgantia magis cõferent, etiam
 si morbi causæ validum purgans exposcerent, non secus quàm in
 mittendo sanguine nos sæpe obseruamus, in ijs, quibus morbi ra-
 tione plurimum sanguinis esset vacuandum, viribus, vel ætate, uel
 alio renuente, sanguinem mittimus in pauciori tamen quantitate,
 qui tantum commodi illis affert, quantum nuper dictis debilibus
 corporibus leniter purgantia, si enim maximam ferre potuissent
 vacuationem, maius quoque eis commodum accederet, proinde
 iuuant, quæ non inopportuna quantitate fiunt vacuationes, quan-
 tum iuuare possunt. ALPIN. Verum dicis, namque, vt aliàs tu
 quoque narraisti, ego etiam multos vidi à diuturnis ex capite in
 pulmones distillationibus languidos, ac penè tabidos effectos, ac
 redditos, vt vix eorum salus amplius sperari potuerit, nihil per lō-
 gum tempus à benedictis illis vocatis purgantibus iuuatos, semel
 à deuorato scammonio, vel stibio, vel colocynthide largissime pur-
 gatos continuò sanos euasisse. Cæterum hæc medicamenta requi-
 runt medicum non minus doctum, quam prudẽtem, vt quid opus
 sit, scite, ac prudenter videat. sed nunc satis de his locuti sumus, tem-
 pusque est, vt ad alia transeamus, sed quid de aquæ potu post de-
 uoratum purgans, a quibusdam recepto, iudicabis? GUILAND.

De eo nunc etiam quæpiam à nobis dicenda erunt, sed clarius antea hunc mihi vsu manifestes, ut rem apertius tractemus.

Apud nonnullos Aegyptios in vsu esse ab assumpto purganti medicamento, frigidam multam propinari. Cap. VII.

ALPINS.

INDICVLVS fanè his vsus ac valde barbarus tibi videbitur, quippè medicos illos non paucos ab assumpto statim purganti medicamento, ægrotis multam frigidam aquam bibendam propinare. Ego vnum hoc ex ea sæpius obseruauì, lenissimo medicamento, insignem per aluum vacationem fieri. Multi illorum consuescunt ex omnibus medicamentis purgantibus, cassiam, mannam, terengibil, syrupum de granatis solutiuum, atque ex manna paratum cum aqua exhibere, in primis quidem cassiam, vel mannam, vel aliud nuper dictorum medicamentorum ægrotis offerunt, paulo post aquam propinantes frigidam, alij eius binas, vel tres libras, atque alij quantum ægroti bibere queunt, concedentes, ex qua sæpe ego, etiam ab ea aluus turbata multa deiecerit, tamen multos penè mortuos, toto corpore ea causa immodicè tumefacto, vehementissimisq; doloribus lacerato, conspexi. Multis quoque rursus post assumptam mannam aqua ad binas libras perhauista, aluum absque multa molestia subductam deiecisse, atque contulisse vidi. Quod fortassè accidebat, quia aqua Nili sub dulcis, & tenuissima, perinde ac serum lactis, alui deiectionem adiuuabat. GVILAND. Barbarus, ac summe periculosus vsus mihi videtur, à nulloq; imitandus, quinimo ab omnibus abhorrendus, neque etsi aliquos commode, ac vtiliter eo purgatos fuisse dixeris, aliquid boni habere putauerim, quòd casu eos sic purgatos fuisse certus sim, aqua siquidem omnis quam optima sit, omniq; culpa vacet, vt Gal. in 3. de vict. rat. in morb. acut. docebat, tarde meat, difficile concoquitur atq; egrè descendit: quonam itaque modo aqua poterit vim purgantem medicamento fouere, atque augere? atque si ex ipsa aliquando commo-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

de quospiam purgatos compertum sit, in causa fuisse, vel ab ex-
 critas concitata, vel natura ex multitudine aquæ excitata intempe-
 stiue ad expellendum. ALPIN. Nihilominus ego sum huius
 sententiæ, quod ipsa, quæ est omnium aquarum, vt aliàs demon-
 stratum est, & tenuissima, & maxime concocta, modice sumpta pos-
 sit commodam alui deiectionem adiuuare, multoq; magis, quod
 omnes aquæ Aegypti aliquid nitri sapiant, tota etenim Aegypti
 terra nitrosa, ac falluginosa est, proinde aqua quoque illiusce flu-
 minis supra terram nitrosam transiens, aliquantulum in se nitri na-
 turæ retinere potuit, quamobrem aqua illa subducendi, vel abster-
 gendi quapiam facultate prædita sit, cuius rei fortasse non spernen-
 dum hoc erit argumentum, quod omnes aduenæ, cum primum
 Cayrum accesserint, eaque aqua in potu vsi sint, per multos dies
 diarrhæam copiosam patiuntur; hincq; etiam ipsam fortassè, præ-
 terquam quod probè in tã longo itinere à Solis calore concocta
 est, etiam aliquantulum nitri habens, ventriculi calorem non sic la-
 befactet, neque sit ita ipsi stomacho molesta, vt alibi, percipitur.

» Auerrhoes etiam in lib. 7. collig. dixit: Et quantitas quam dare
 » debes ex rheubarbaro, est à duabus drachmis vsq; ad tres, miscen-
 » do ei syrupum iuleb, & squinzibim an. vncia vna, cum quinque
 partibus aquæ frigida. Atque hoc fortasse idem inuenietur apud
 Auicennam, Haly, atque Rhafim, & alios, qui interim aquam post
 purgans medicamentum frigidam dare præcipiunt. GVILAN.
 Posset quidem aquæ Nili fluminis inesse talis vis, sed tu hac non
 contētus, vsum aquæ etiam ab assumptis pharmacis ex Auerrhois
 aliorumq; Arabum præclarissimorum medicorum testimonio pro-
 bare videris, quod si ita est, animaduertas uelim, Auerrhoem, atq;
 alios Arabes medicos, aquam frigidam dandam illis tantum con-
 sueuisse, quibus præ caliditate stomachi periculum est, ne vel vo-
 mant medicamentum, vel in syncopim ferantur, vt manifestissime
 cuique sedulo prædictorum scripta animaduertenti, & ipsorū men-
 tem percipienti, notum erit, sed de hoc vsu hæc dixisse nobis suf-
 ficiant, atque ad varia composita medicamenta, quibus ea gens
 vtitur, accedamus.

*De theriaca, atque alijs compositis, medica-
mentis, quæ in vſu ſunt apud Aegyptios.*

Cap. VIII.

G V I L A N D I N V S.

NONNE etiam Aegyptij medici compositis ali-
quibus medicamentis vtuntur? quæſo, ſi quæ
ſunt, ea mihi narres. ALPIN. Pauciſſima com-
poſita illos in medendo exercere obſeruauit, nul-
laq; ad purgandum, neque catapotia, neque ele-
ctuaria ſcitu digna. GVILAND. Ea tamen
qualia ſint narrare quoque non tepigeat. ALPIN. Quæ ex me-
dicamentis compositis apud eos in vſu fuiſſe tunc temporis ab ijs
didiceram, hæc planè exiſtunt, quippè theriaca, bernauit, bers phe-
noniè, philoſepha, atque Diameſch. Hæc enim ſcitu digna eos in
medendo frequentare animaduerti, ſed omnium maxime theria-
cam Andromachi Senioris, quam iuſſu Turcarum Regis ipſi ſum-
ma cum diligentia componunt; in alijs vero, quæ dixi, medicamen-
tis non eandem adhibent illi diligētiam, cum pro arbitrio omnes
domi componere poſſint, eā quiſque enim medicinæ etiam planè
ignarus, vt lubet, ea pro vſu ſibi parat, ac componit. De theriaca
vero res aliter ſe habet, ſiquidem non licet alicui ipſam priuatim
componere, ſed publice corā omnibus medicis, in publico loco,
quòd pro ipſorum rege componatur, cuius iuſſu omnis cura ac di-
ligentia ab illis adhibetur, vt perfectiſſima ac abſolutiſſima perficia-
tur. Atque hinc Aegyptij, apud quos nunc optima medicina ob-
ſoleuit, theriacam cæteris alijs medicamentis accuratius compo-
nunt, eiſque compositioni maxime incumbunt, qui ſciant hac
tione ſe ſuo regi obſequi, cui tale medicamentum gratiſſimum
eſſe intelligant. Accedit etiam, quod id medicamentum apud
omnes Aegyptios in frequentiſſimo eſt vſu, quando ferè ad
omnes morbos ea gens theriaca vtatur. Locus, in quo eam com-
ponunt eſt templum, vrbis Cayri præclariffimum, Moreſtan
vocatum. In eo omnes medici iuſſu præfeſti, cum archiatro medi-
corum, ſiue principe, quem Achim Baſſi appellant, ſimul conue-
niunt,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

niunt, mense Maio ferè semper, vt de hac præclarissima compositione paranda consilium apud ipsos habeatur: ibi tum is qui compositioni faciendæ designatur, qui est pharmacopola exercitissimus in ea compositione, solamque theriacam componit; coram omnibus pastillos omnes conficit, cum quibus postea totam compositionem accuratissime absoluit. Is, autem qui eo tempore, quo Cayri ego medicinam faciebam, compositionem hanc moliebatur, fuit Mahemet ebne Haly, vir quidem quamuis Mahemetis affecla, morum tamen integritate non spernendus, qui que aduenas plurimi facere præ se fert, fingit tamen ingenti spe lucri, ex multa theriaca, quam aduenis continue vendit. Nunquam tamen ego, & si mihi admodum domesticus, ac familiaris esset, theriacæ compositionem, quam illi seruant, ex eo discere potui, nunquam voluit me ipso etiam præsentem legere; Timent enim, si nos ipsorum compositionem, quam cæteris absolutiorem ac præstantiorem esse opinantur, ab ipsis didiceremus, multi lucri, quod cum aduenis plurimis Italis Germanis, Polonis, Anglis, Gallis, Flandris, aliarumque multarum nationum hominibus sæpissime in Aegyptum nauigantibus continuè faciunt, se non paruam iacturam ac damnum passuros. Vel etiam quia illis lege interdictum est Christianos homines eam compositionem posse docere. Hincque nemo aduena potest vilo pretio ab illis eam compositionem intelligere.

G V I L A N D. Hoc iamdiu sciueram, sed tu qua nam arte vsus fuisti, vt eam ab illis intelligeres, auro fortasse pharmacopolæ illius, timorem, atque legis interdictum te expugnasse puto. **A L P I N.** Nullo meo consilio id accidit, sed casu atque ab alio Mahemete mihi valde familiari, rei herbariæ longe omnium Aegyptiorum doctissimo, cui quotidie ex Arabiæ, atque Aethiopiæ, Indiæque locis aliqua noua medicamenta ab amicis mittebantur, theriacæ, quam Aegyptij componunt, integram ac veram habui descriptionem: paucis enim diebus antequam ab Aegypto discederem, Deo volente, mihi contigit, ne citra sic desideratam illorum theriacæ compositionis cognitionem, exinde malo animo abirem, idque nec aurum, nec aliud munus, nisi multa eius viri erga me humanitas confecit. Apud ipsum enim cum discederem, vidi librum permagnum, & mirabilem, qui a doctissimo Aegyptio, olim Sultani cuiuspiam Aegypto Imperantis mandato, qui omnes Aegypti, Arabiæ, Aethiopiæque locorum plantas diligentissime obseruauerat, de omnium

omnium illorum locorum plantis conscriptus fuerat. Quem si rectè latinitati donatum nostri haberent, de multis medicamentis peregrinis lites omnes absoluerentur. Fortè fortuna igitur, vt ad rem nunc redeam, diebus pauculis, antequam illinc discederem, cum quorundam simplicium medicamentorum occasione, dictum Mahemetem herbariæ professorem conuenissem in eius apotheca se ligentem, parantemq; simplicia pro theriaca Aegyptiorum, ab omnibus medicis illo tempore indicta, vt illa in Morestan mitteret Mahemeti theriacæ compositor. Nam Mahemet ille, qui iam multos annos theriacam componebat, solitus erat omnia medicamenta, quibus theriaca paratur, ab eo accipere. is rogatus à me, quid tunc negotij haberet, cum respondisset herbas, succos, gummata, radices, semina, atque alia medicamenta simplicia componenda theriaca se ligere, quæ in Morestan ad Mahemetem compositorem missurus erat, schedulam, in qua theriacæ compositio Archiatri medici Aegyptij litteris descripta legebatur, eiusdem medici, quoque sigillo submunitam, rogatus, mihi se præsentem legendam paululum concessit, atque postea etiam permisit, vt totam eam diem illam commodius perlegere possem, ac contemplari. Cuius scripturæ principium cum Aegyptio medico Hebræo Italicam quæ ac Arabicam linguam callente, cum legissem, theriacæ esse compositionem, quam per eum annum medici Aegyptij componere pro Turcarum Rege constituerant, quamprimum agnouit. In qua, vt iam dictum est, aderat Achim basî subscriptio. Illam continuò domi cum dicto Hebræo medico, præsentem etiam Octauio Rouereto Tridentino medico excellenti, qui cum

Franc. Delphino, ibi pro Serenis. Dominio Veneto Consule

Clarissimo, in Aegyptum, medicinam exercendi causa

venerat, ex Arabico idiomate in latinam lin-

guam verti, quam quidem ne amplius tuum

desiderium remorer, hoc modo scriptis

traditam nunc ex me audies. Ve-

rum nomina medicamen-

torum scribere pri-

mo Arabice, &

mox la-

tinè clarioris

cognitionis gratia volui.

The-

DE MEDICINA AGEYPTIORVM

*Theriaca compositio, quam singulis annis Aegyptij
pro Turcarum Rege componunt, quam Thar-
rachfaruc appellant. Cap. IX.*

ALPINS.

Theriacam igitur componant, accipiunt.

Acras haufel, idest pastillorum Scyllinorum, dra. 864.

Acras Affa, idest pastillorum ex serpentum Tahir vocatorum carnibus paratorum, dra. 432.

Acras Alindaracoron. i. pastil. Hedicrou, dra. 432.

Darfefel idest piperis longi, dra. 432.

Affium Rumi, idest opij Thebaici, dra. 432.

Zarauerd. Idest florum rosarum, dra. 216.

Hasselesuffan, idest radices iridis, dra. 216.

Scordium, idest scordij, dra. 216.

Garicum, idest agarici, dra. 216.

Dehenbalassan, idest opobalsami, dra. 116.

Darsini, idest, cinnamomi, dra. 216.

Rohobfus, idest succi Glycirize, dra. 216.

Bezer Saglian idest seminum bunij, dra. 216.

Mur amar, idest Myrrhe colorate, dra. 108.

Zaffaran, idest croci, dra. 108.

Chest mur, idest costi amari, dra. 108.

Atcher, idest floris squinanthi, dra. 108.

Selica seuda, idest cassie nigre, dra. 108.

Sombul endi, idest nardi Indici, dra. 108.

Condor Abiat, idest Thuris albi, dra. 108.

Felfel abiat, idest piperis albi, dra. 108.

Felfel assuet, idest piperis nigri, dra. 108.

Zenzibil idest, zimziberis, dra. 108.

Steca dus idest sticados, dra. 108.

Elchelimbat, idest therebenti, dra. 108.

Faudeneg, idest calamenti montani, dra. 108.

Rhauend seni, idest rhabarbari, dra. 108.

Mascha-

- Maschatramassie, idest Dictami, dra. 108.
 Frassium idest prassij, dra. 108.
 Pentaphilum, idest pentaphyli, dra. 108.
 Petroselinum, idest petroselini, dra. 108.
 Chamefitos, idest chamepytheos, dra. 72.
 Giahade, idest polij, dra. 72.
 Phu, idest Valerianæ, dra. 72.
 Amama, idest amomi, dra. 72.
 Tinmaetum, idest terræ sigillatæ, dra. 72.
 Sombul Rumi, idest spice Græcæ, dra. 72.
 Colochtar, idest vitrioli, dra. 72.
 Mea seile, idest styracis liquidæ, dra. 72.
 Abbalaffan, idest carpobalsami, dra. 72.
 Hehud, idest acori, dra. 72.
 Rasianeg samar, idest seminum feniculorum, dra. 72.
 Gentiana, idest gentiana, dra. 72.
 Sang Arabi, idest gummi Arabici, dra. 72.
 Gardemani, idest cardamomi, dra. 72.
 Rohob Chachia, idest succi Acatiæ, dra. 72.
 Nanachue Endi, idest ameos Indi, dra. 72.
 Bezer carafs, idest seminum apij, dra. 72.
 Anisum helb, idest anisum dulcium, dra. 72.
 Chemadrios, idest chamedrios, dra. 72.
 Sefelios, idest seselios, dra. 72.
 Mu, idest mei, dra. 72.
 Horf, idest nasturtij, dra. 72.
 Hafart leget, teteis, idest succi hypocistidis, dra. 72.
 Secbines, idest serapini, dra. 72.
 Hyufaricum, idest Hyperici, dra. 72.
 Gindubalestar, idest castorei, dra. 72.
 Zarauend tauil, idest Aristolochiæ longæ, dra. 72.
 Daucum, idest Dauci, dra. 72.
 Vini granatorum, aut vini antiqui quantum sufficit. Mellis
 optimi partes tres. **G V I L A N D I N V S.** Theriacæ huic descri-
 ptioni addenda quoque à te est pastillorum in primis, qui ex
 scylla conficiuntur, mox etiam aliorum, compositio. **A L P I -**
N V S. Pastillos Scyllinos parantes, accipiunt scillam albam
 mediocris magnitudinis, quam triticea pasta contectam, ac
 con-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

conclusam in ignem ponunt, vtriusq; siccant, quousque pasta circa Scillam posita, perfecte assata videatur, ac crustam contortam contraxerit, quam continuo eximunt, atque extrahunt, quodq; intus capæ scillæ est molle accipientes, ei farina orobi permista, in ea portione, vt respondeat duabus scillæ partibus vna farine, & plus etiam farine admiscant, si scilla multam habuerit acridinem. sicq; in miscenda farina scillæ se gerunt, vt ex multo, vel paucio scillæ acri sapore farine quantitatem expendant. scillis acriori sapore præditis farine plus, & minus his, qui obscuriorem habent acrimoniam permiscantes. Vtrumq; quippè percoctam scillam, atque orobi farinam manibus conterunt, atq; postea simul mista in mortario contundentes, massam efficiunt, ex qua orbiculos paruos faciunt, digitis prius oleo rosaceo inunctis. hosq; permittunt per multos dies sub umbra siccari. Viperinos vero eodem certè modo, vt Gal. in lib. primo, de antidotis docet, ipsi parant, vno hoc excepto, quod ex viperarum carne, ex quibus nostri suos faciunt pastillos, eos non parant, sed ex quibusdam serpentibus, viperis tamen omnino corporis colore, magnitudine, figura, atque habitu proximis, capite excepto, quod in viperis nostris depressius est, cornibusq; caret, siquidem serpentum illorum capita, vna, vel duobus cornibus prædita sunt, duo feminae, vnum mares habent, quæ cornua sunt veluti acutissimi acus, quibus mulieres ad suendum vtuntur, atque in hoc nostræ viperæ ab Aegyptijs differre cernuntur. Sed de his posterius copiosius loquemur. Pastillos vero alindaracorum, quos nostri hedicroos vocant, parant, accipientes.

Darsifahan, idest corticis rad. aspalati, dra. 108.

Cassabelderira, idest calami aromatici, dra. 108.

Idam balassan, idest, xilobalsami, dra. 108.

Chest mur, idest costi amari, dra. 108.

Assarum, idest asari, dra. 108.

Mu, vel Meù, idest mei, dra. 108.

Achaouan, idest mari, dra. 108.

Mastichè, idest mastiches, dra. 108.

Fecahatcher, idest floris squinanthi, dra. 360.

Rauends, idest rhabarbari, dra. 360.

Selica, idest cassiæ, dra. 360.

Darfini, idest Cinamomi, dra. 360.

Sambul endi, idest spicæ Indæ, dra. 288.

Sadegendi, idest folij Indi, dra. 288.

Mur, idest myrrhæ, dra. 432.

Zaffaran, idest croci, dra. 216

Omnia hæc terunt tenuissime, atq; cum vino granatorum miscen-
tes, digitis opobalsamo inunctis ex ea massa orbes faciunt, quos in
vmbra siccant.

*In quo Aegyptiorum theriacæ descriptio differat ab
ea, quæ ab Andromacho Seniore olim memo-
ria fuit prodita. Cap. X.*

G V I L A N D I N V S.

MANC theriacæ descriptio, quam Aegyptij sequun-
tur, longè ab ea, quam Andromachus Senior docuit, dif-
ferre patet: Primum quidem numero ingredientium
medicamentorum ab ea differens est, quando in hac ingredientia
medicamenta sint nouem, & quinquaginta, in Andromachi vero
vnum, & sexaginta: Deest Aegyptiæ asphaltus, siue bitumen lu-
daicum, Centaurea, galbana, malabatum, opoponax, neque in ea
perfectus ingredientium simplicium numerus obseruatur. An-
dromachi etenim theriacam simplicia omnia ingredientia sex nu-
meris comprehenduntur, quorum primus est quadraginta octo,
secundus viginti quatuor, tertius duodecim, quartus sex, quintus,
quatuor, atque vltimus duorum. Aegyptiorum theriacæ descri-
ptioni deest sextus numerus, quæ tamen cæteris alijs numeris simi-
lis est, suosque habet Andromachi descriptionis numeris planè
respondentes, quanquam in maiori quantitate illi ipsam vna vice
componant. Primum enim ingredientium ordinem faciunt octin-
gentorum cum sexaginta quatuor, qui sanè magnus numerus in-
redientium, descriptionis Andromachi primum numerum de-
cies, & octo plus comprehendit, cum Aegyptij decies, & octo plus
theriacæ vna vice componant, quàm sit Andromachi descriptio.
Primus igitur ordo ingredientium simplicium, & secundus, & ter-
tius, & quartus, primo, & secundo, & tertio, & quarto Androma-
chi ordinibus rectè conuenit. In quinto vero partim conuenit, &
partim differt, conuenit, quod ex quatuor cum viginti simplicibus
medi-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

medicamentis, omnia, exceptis duobus, habet, quando solum malbatrum, atque thlaspi ei deest. Differt etiam, quia alia habet, quæ in Andromachi descriptione non leguntur, qualia sunt, acorus, apium, & nasturtius, habetque reliqua, quibus ab Andromacho sextus ordo datur, qualia sunt, castoreum, aristolochia longa, atque daucus. Alia desunt, non enim Aegyptij in sua compositione ponunt, asphaltum, opopanacem, & centaureum: ex his itaque nobis persuasum est, illorum descriptionem scaterere multis erroribus. Sed cupio, ut de omnibus rursus ingredientibus commodius loquamur, eaque altius speculemur, à pastillorum preparatione factò principio.

ALPIN.

An non omnium pastillorum in theriacam ingredientium compositionem ex dictis didicimus?

GVLAN.

Quæpiam de ingredientibus in pastillorum compositionem, fore à nobis clarius cognoscenda existimo; atque in primis, quia tu dixisti, pastillos ex viperarum carnibus parandos, ibi ex serpentibus thayr vocatis parari, velim, ut serpentem illum, ex quorum carnibus pastillos, vel trochiscos illos conficiunt, mihi sedulo describeres, ut clarius ipsum cognoscere possim.

ALPIN.

Tahyr serpens est longitudine duorum ad summum cubitorum, corporis magnitudine, colore, figura, ut nuper etiam dictum est, viperis à nostris uocatis, proximis, hoc excepto, quod caput habent magis latum ac depressum, atque in eo cornua alba gestant, mas vnum, & foemina duo, in sincipite, non secus quam acus acutissimos, ex quibus aliqui iudicarunt, illum serpentem veram esse cerastem, quod si Arabum cerastis descriptioni acquiescendum esset, sine dubio cerastis ille serpens non erit putandus, quando in hac fera siue serpente, non reperiantur cartilagine spinarum loco, sed eadem spina, quibus viperarum corpora prædita sunt, neque, ut aiunt, plura quàm duo cornua gestant, quæ recta, minimeque obliqua cernuntur; Neque dignoscitur in his feris, quod Aetius in lib. 13. scriptum

,, reliquit, his profectò verbis dicens: Cerastes magnitudine cubi-

,, talis est, longissimus cubitorum est duorum, corpore vero areno-

,, fus est, & iuxta caudam desquamatus: eminentias habet in capi-

,, te duas, cornuum similitudine. Audiui in commorsis ab his serpentibus thayr vocatis eadem planè symptomata obseruari, quæ à viperarum nostrarum moribus prodeunt, hocque vnum certo scio, non esse illorum morsum vsque adeo exitiosum, ut de cerastis morfu à multis proditum est. Testis erit Antonius Palmerius presbi-

ter

ter admodum reuerendus, qui multos annos Cayri, multis Vene-
tis Consulibus sacra ministravit, fuitque Cancellarius, is mecum
vna vidit, Mahemetum theriacæ compositorem, duos thair voca-
tos serpentes, dum vt nobis aliquando ostendere vellet, manibus
contrectaret, ab altero ipsorum commorsum, sola theriaca foris
intusque; adhibita sanatum fuisse, in quo cum omnia symptomata
viperarum apparuerint, sine dubio affirmare poterimus, thair vi-
peram cornutam esse, cum solis cornibus à vipera nostrorum dif-
ferat. Ex horum carnibus pastillos illi, vt iam etiam dictum est,
non dissimili, quo nostri parant modo. Hedicroos verò, quos alin-
daracorum appellant diuersissime ab ijs, qui tum à magno, quos
Gal. in lib. de theriaca ad Piso. docuit, tum ex Andromacho ab eo-
dem Galeno, in lib. primo, de antid. litteris proditi fuere, compo-
nunt. Quod tibi ex ipsorum narrata descriptione manifestissimum
esse puto. **G V I L A N D.** Admodum certè dissimilis est hedicroo-
rum hæc pastillorum descriptio, ab ea, qua in illis componendis,
vsum fuit Galenus ex Andromachi mente, attamen illos veris, ac le-
gitimis plerisque ingredientibus vt existimo, quòd in his locis
non sit difficile multa medicamenta simplicia haberi, cum Aegy-
pto Arabia, Aethiopia, India, Græcia, sint contermina, in quibus
præclara multa simplicia, quæ à nobis desiderantur, sponte nascan-
tur, atque facillime illuc conuehantur. **A L P I N.** De his omni-
bus, dicam libere, quid ab his didicerim, atque quid sentiam. Et vt
à Darfisahan, qui est aspalathus Dioscoridis, principium faciamus
dico, illos in hanc hedicroorum compositionem veram radicem
aspalathi conijcere, quam ex Creta, vel Rhodo ipsi se habere aiunt,
quæ est valde crassa longa, dura, coloreque flauo rubescente, ad-
modum odorata. Eam Dominicus à Rege, qui pharmacopolam
Cayri agebat pro Georgio Hemo Consulatum tunc gerente,
in Cretæ loco propè portum Fraschia dictum meo iussu plures ra-
dices excerpfit, & Cayrum pro vsu secum tulit. Arbustus est aspa-
lathus ramulis densis, spinis albis, durisque horridus, folijs rutæ
proximis, atque floribus aureis, raris, sparthij florum æmulis, sum-
me odoratis, ego eam plantam iucunditate eximia odoris, ex eius
floribus, vbi Cretæ loca aliquando diuersarar, ad nares elata co-
gnoui. Alij sunt, qui eo carentes, quandam herbam substituunt,
quam falsò aliqui darfisahan vocant, hanc ego hyperici speciem
ex eius figura, & seminibus nigris subrubescensibus, in paruis fol-
liculis,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

liculis, qui picis redolent odorem, iudico. De Cassab, elderira re-
 ctius, quam nostri, cum vero ac legitimo mea sententia vtantur
 calamo aromatico, & non acori radicibus, quæ nunc apud multos
 herbarum materiæ ignaros medicos, pro calamo aromatico in usu
 familiarissimo existunt, qui quam bene hoc intelligant, tu melius
 in herbarum materia exercitior explicabis. G V I L A N D. Quid?
 non omnibus manifestissimum est, calamum aromaticum esse non
 radicem, sed cannam, vel calamum? quod ex Dioscoridis verbis
 ,, plane verum esse constat, dixit enim: Calamus odoratus in India
 ,, nascitur, melior est fuluus dense geniculatus, & qui assulose fran-
 ,, gitur, plena araneorum fistula, albicans, lentus in mandendo, &
 ,, adstringens, ac cum aliquanta acrimonia amarus. Et Plinius quo-
 que cannam esse calamum aromaticum affirmare videtur, cum di-
 ,, xit: Inest fistulæ araneum, quod vocant florem. Ac Serapio, &
 ,, Canna eius est plena cuiusdam rei similis texturæ aranæ cuius,
 color est albus, & est viscosa. Ex quo aperte cognoscitur, falsã esse
 eorum sententiam, qui acori radices verum calamum aromaticum
 esse affirmant, quando neque calamus acori radices existant, neq;
 concauitatem habeant plenam eius medullari substantia, quam flo-
 rem ipsi appellant, neque assulose frangantur. Atque tu illum
 sæpe mihi ostendisti verum, ac legitimum, quem ex Aegypto te-
 cum asportasti, qui quidem certissimus calamus aromaticus anti-
 quorum est, calamus enim in primis est, coloreq; sub fuluo specta-
 tur, est fistulosus, concauus, odoratus, amarus cum aliqua acrimo-
 nia, assuloseque frangitur, idest in frustula multa inæqualia, inque
 fistularem meatum araneum florem vocatum habet. Hoc si Ae-
 gyptij in componenda non modo theriaca, sed in omnibus alijs
 medicamentis, vtantur, rectius certè quam nostri agunt. Cassab el-
 derira Arabum verus proculdubio est calamus aromaticus. Hinc
 rogatos vellem omnes tum medicos, tum pharmacopeas, vt illum
 aspernari nolint tanta cum componendorum medicamentorum,
 iactura. Cuius copia, modo ipsum in usu recipere voluerunt, ex
 Aegypto, atque Syria eis non deerit. A L P I N. Gratulor te hanc
 veritatem cognouisse. Sed nunc age de xilobalsamo; de quo non
 minus etiam multi ex nostris hæsitant, quanquam nonnullos ra-
 mulos, tenues, rectos, subrubescentes, odorem ac saporem nõ ob-
 scure veri opobalsami redolentes, in suis officinis habeât, quos eo
 nomine etiam appellant, qui certissime veri ramuli plantæ balsa-
 mi

mi existunt, id quod ego sensibus verum esse cognoui: nã non modo Cayri asportatas ex Arabia recentes virgas vidi, verum etiam Venetijs in Arbusculo veri balsami, quem domi meæ viuētem plures viderunt, atque quod magis mirum multis videbitur, etiam ex illius paruuli balsami arbussti stipite, vbi ala quæpiam foliorum ab eo abscindebatur, verum opobalsamum stillasse multi spectarunt, quod ex gustu, atque odoratu omnes qui aliàs asportatum ex Aegypto verum opobalsamum viderūt, verum esse fassi sunt. Hoc vidit Iacobus Contarenus, Senator Clarissimus, plantarumq; materiæ doctissimus, atque studiosissimus, Nobilissimusque Ioannes Vuthus Anglus, simul cum nobilissimo Fererio Gallo, quampluresque alij tum Angli tum Germani, atque Marcus Phenarius Venetus pharmacopola præclarus simpliciumque medicamentorum cognitionis non ignarus, ac alij multi, quos, ne te virum doctissimum maiori tædio, quam liceat afficiam, omitto. Hanc vero balsami, carpobalsami, & xilobalsami veritatem in dialogo de balsamo olim Cayri conscripto fusius manifestavi, de qua etiam inferius non pauca erunt suis locis rursus memoriæ mandanda. Multas recentes virgas balsami ex Arabia Cayrum valde citò conuectas inspexi, quæ eximum odorem opobalsami spirabant, qui tamen adeo citò exoluebatur, vt paucos post dies obscurissime sentiretur. GUILAND. Atque hinc est, quod hæ virgæ, huc asportatæ, in tam longo itinere odore multum resolutò, obscurissimum tum saporem, tum odorem referunt. Quamobrem laudarem ego, vt pro illis interim carpobalsamum odoratum substituerent. Sed per Achaouam, quid intelligunt? ALPIN. Per Achaouam herbam aliqui accipiunt camomello valde similem, quam achaoen, vel vehouen, velalachuan etiam appellant. Crescit hæc herba copiosissima in Aegypto, præfertimq; Cayri, in loco Sbechie vocato, altitudine paulo minore ipsius camomelli, floribusque ei maxime proxima, ac folijs matricariæ siue parthenio, similis; ipsamque ego sæpissime virentem decerpsi, quæ obscurissimū tum saporem, tum odorē, atque etiam ingratum edebat. Aliqui vero sequentes fortasse Auicēnam, dicentem achaoam esse acuti saporis, atque odoris, aliam herbam albam odoratam, atque cum acri sapore origani ferè æmulam intelligunt, ex quo non adeo errasse Auicēnam constat, qui dixit, achaoam habere flores odore atque sapore maro proximos, iam dictam herbã acuti odoris, saporisq; intelligens;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

an vero ipsa verum marum sit, adhuc ignoro. Per darfini optimam cannellam intelligunt, siue cinnamomum, quod nulla in re à cānel la differt, quam gracilitate, odorisque, ac saporis præstantia; Fasces multos conspexi veri, vt arbitror, cinnamomi, qui cortices erant cannellæ colore, contorti, vel obuoluti, cannellis multo tenuiores, graciliores, & breuiores, crassitiem veri calami odorati, habentes. quo etiam tenuiores existunt, qui vetustate omni ferè, tum sapore, tum odore carebant. Etsi aliquibus odor aliquis, vel sapor aderat, satis obscurus, atque non nisi cannellæ proximus sentiebatur. Quam speciem cannellæ tenuem, breuem, obtortam, darfini Arabes appellant. Quæ maxima cum difficultate in Aegypto inuenitur. Quam nostri cannellam communiter dicunt, Arabes chersè nuncupant, & cassiam ligneam felica. In qua multi etiam Cayri decipiuntur, non tamen in theriacæ compositione ipsam ponunt, quando veram cassiam illi semper in ipsa adposuerint, opinantes felica non esse cassiam ligneam, sed corticem ex Barbariæ locis asportatum, crassum, ac subrubrum, qui cortex, me iudice, est verus ac legitimus macer Dioscoridis. hunc corticem felica seuda vocant. Ibi vero multæ felicæ circumferuntur, quarum in vna aureus est cortex, amarus, cum quadam adstrictione, cuius decoctum, & infusum in aqua simplici frequentant instar fomenti, ad oculorum lipitudines, quibus mirifice prodest, quem corticem vocant felica umrà. Alter est cortex subflauus, vel subruber, vel subniger, sapore subdulci, stipticoq; ac omnis odoris expers, quem aliqui veræ cassiæ ignari, cassiam esse opinantur, hincque aliqui ipsum appellant, quod cassia nigra sit, felica seuda, quod idem est, ac si dixerint, corticem nigrum. Hunc corticem verum esse Dioscoridis mace rem ego sine dubio ex notis à Dioscoride proditis, affirmarim. Est & tertius cortex, quem felica per excellentiam appellant, quasi dixeris, cortex, omnium præstantissimus, qui sanè cassia est vera, quæ nostri ad differentiam fistulæ solutiuae, quam etiam cassiam vocant, ligneam cassiam dicunt. Per rhauend seui, rhabarbarum accipiunt, & per sadeg endi cinnamomi folia, lauri folijs proxima, sed multo maiora, quibus nostri pro vero folio vtuntur. Per chest, vtuntur quadam radice alba odorata, sapore modice amaro, cum multa acrimonia linguam feriente, quam ex Syria conuehant, quæ radix si acutissimum odorem, quo caput feriretur, haberet, sine dubio verus costus Arabicus esset. Neque opinor multum falli illos, qui
 pro

pro vero Arabico costo ea vtuntur. GUILAN. Id ego quoque verum esse costum Arabicum, puto, recteque idcirco facere Aegyptios medicos eo vtentes. Neque obstat, quod caput odore acutiori non feriat, cum Dioscorides dixerit, Syriacum tantum caput odore ferire, non tamen Arabicum, quem potius suauioris, ac iucundi esse odoris scriptum reliquit, vnum est in eo praecipuum, scilicet sapor valde mordens, cum pauco amarore. Sed quaeso quid per amomum ipsi intelligunt, de quo inter nostros haecenus maxima lis fuit? quoque pro eo in medicinae vsu illi vtuntur, audire cupio, atque num semina, an lignum ab ijs credatur. ALPIN. Ipsi non seminibus, sed ligno quodam odorato pro amomo vtuntur, quod amama appellant. Est itaque ipsorum amama ramulus breuis gracilis, multis obliquitatibus, atque paruis densis obtortis ramis praeditus, vereque racemo vuarum figura similis. Est tamen lignosus, durus, frangibilis, colore corticis quidem nigro, subrubescente, ligni vero vel albo, vel flauo, praeditus, valde iucundum atque aromaticum odorem respirans: nullius tamen est saporis: hocque ligno pro amomo merito vtuntur, cum mea quidem sententia Dioscorides, qui verius de eo scripsit, potius de ligno intellexerit, quam de seminibus, non abreque dixeris amomum racemosum, quasi lignum vuarum racemis figura similem. GUILAN. Multi aiunt lignum hoc, quo pro amomo Aegyptij vtuntur, esse plantae rosae Hierici vocatae, quod tamen falsum esse comprehenditur, ex hoc praesertim, quod huius stirpis caules, vel ramuli lignosi non existunt, neque frangibiles, neque odorati, quales sunt, quibus pro amomo ij vtuntur, qui duram lignosam substantiam habent, facillimeque digitis franguntur, odoremque suauissimum respirant, & quia flores paruos albos violarum floribus proximos habent, fortasse non immerito eos pro vero amomo habent: Nam
 ,, & ipse Dioscorides dixit: Amomum est arbustum, quod è ligno
 ,, racemi modo in seipsum conuoluitur, florem habens paruum, al-
 ,, bum, violis proximum, atque folia brioniae. Melius ex Armenia
 ,, portatur, aureo colore, cuius lignum subrubrum, atque odoratum
 ,, existit. Ex quibus Aegyptios magis, quam nostros probarem,
 ,, qui ligno vtuntur pro amomo, & non seminibus, vt nostri faciunt,
 ,, prorsus sapore atque odore carentibus. Res tamen est perdiffi-
 ,, cilis, quippe vt haec veritas antiquorum monumentis demonstretur
 ,, eum apud varios scriptores, amomi historia planè varia inuenia-
 S 3 tur,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tur, ex qua nihil, vel parum certi elici potest. Sed de myrrha etiam loquamur, quam illi vocant Mur. ALPIN. Per mur myrrham omnes intelligunt, sed tamen optima Trogloditica carent, cuius loco illa vtuntur, quam Dioscorides ergatimam appellat, quæ & Venetos pharmacopæos vtique quoque scio. Hæc enim colore, atque aspectu gummi est proxima, odore graui, gustu modice amaro. Alia simplicia medicamenta, quibus vtuntur ad dictorum pastillorum compositionem, eadem existunt, quæ apud nostros quoque in vsu existunt. Hæcque de huiusce compositionis ratione à nobis dicta sint. Nunc peropportunum erit, vt ex medicamentis in theriacæ compositionem ingredientibus, quæ cum apud nostros vsitatis conueniant, & quæ differant, loquamur. GVILAND. Vt lubet; sed non de omnibus, sed tantum de necessarijs breuitatis causa sermo habeatur, ac tantum de his, quorum vsus nõ omnibus adeo patet, & in quibus multi dubitare videntur.

De aliquibus simplicibus medicamentis in theriacæ compositionem ingredientibus, consideratio.

Cap. XI.

GVILANDINVS.

VID itaque intelligunt per denbelassam, velim in primis mihi nares: atque mox de singulis alijs, quorũ vsus nostris haud omnino clarus est, erit dicendum. ALPIN. Per denbalassam succum balsami arboris, per idanbalassam, lignum, & abbolassan fructus, illi intelligunt, quæ omnia vera habent, atque recentissima, quibus ad componendam theriacam atque alia medicamenta, vtuntur. Nostri hæc ex Græcis appellare, opobalsamum, xilobalsamum, atque carpobalsamum. Omnia hæc apud me vera ex Aegypto comportata vidisti, falsusq; tunc fuisti sine dubio legitima ac vera esse. Quoniam autem de his posterius, vbi de balsami planta loquemur, copiosius agemus, propterea alia de his in præsentia dicenda non sunt. De cinnamomoq; & cassia nihil aliud, quam quod de ipsis iam dictum est nos dicere oportet. GVILAN. Quoniam autem vbi de cinnamomo, & cassia sermonem habuisti, non rectè percepi, ideo rursus exploratius

ratiſſus à te eadem audierim, tu enim dixiſti, Aegyptios pro cinna-
 momo, & caſſia, ijs tribus nominibus vti, quippè darſini, cherſè, &
 felica, quibus ſanè nominibus intelligūt cinnamomum, cānellam,
 atque caſſiam, ſcilicet per darſini corticem cānellæ ſimilem, ſed eo
 tenuiorem, longè breuiorem ac graciliorem, in ſeipſum inuerſum,
 conuolutum. Per cherſè noſtram vſitatum canellam, & per Seli-
 ca, Caſſiam, quam ligneam noſtri appellant. ALPLN. Cayri
 vidi nonnullos faſces veri cinnamomi, præ antiquitate toto ferè
 odore ac ſapore reſoluto, idque apud Ioannem de Leonardis, Ve-
 netum, mercatorem integerrimū. Erat enim illud cinnamomum,
 cortices tenuiſſimi in ſeipſos cānellæ modo inuoluti, craſſitie ta-
 men communium arcuum cordas nō excedebant, vel calamis aro-
 maticis proximi, longèq; erant cānellæ breuiores, quæ palmi longi-
 tudinem non excedebant. Ipſorumq; odor, ac ſapor, quanquam
 obſcuriſſime ex vetuſtate ſentiretur, nihil differebat, ab eo, quem
 communis cannella ſpirat, atque ſapit. Cannella igitur, quam, vt
 iam dictum eſt, cherſè appellant, neque odore, neque ſapore, neq;
 colore à vero cinnamomo differens eſt, & ſolum corticis craſſitie,
 & longitudine iſterſtinguitur. Verum cinnamomum, vt ex mul-
 tis audiui, cannellæ ſapore atque odore præfertur, quia cinnamo-
 mi odor ſuauior, atque validior, ſaporq; dulcior, atque mordacior
 ſentitur. Hincq; puto Theophrastum ſcripſiſſe, cortices tenuiores
 è ſurculis, vel ſarmentis tenuioribus eximi, cinnamomumq;, quod
 ex tenuibus fit præſtantius, atque caſſiam ex craſſioribus, minus ef-
 ficacem, ex quo dicendum eſt, cinnamomum nihil aliud eſſe, quam
 ſurculorum, vel ramulorum tenuiſſimorum cortices, & cannella,
 maiorum, atque craſſiorum, atque adhuc craſſiorum iuxta Theo-
 phraſtum, caſſia. Qui an verum attigerit, valde dubius ſum, quem
 tu, qui iſtæc omnia accuratiſſe cognoriſ, facile illuſtrare poteris, at-
 que huius veritatem mihi aperire. GVILAN. Quid? caſſiam à
 cinnamomo, & cannella differt craſſitie, ac odoris, ſaporisq; præ-
 ſtantia? hoc planè falſum eſſe ſcio, ſiquidem has obſeruari diffe-
 rentias in varijs cannellis, atq; cinnamomis puto, ex quo differunt
 cinnamoma atque cannellæ inter ſe corticū magnitudine, ac odo-
 ris ſaporisq; præſtantia. Namque cinnamomorum alia ſunt te-
 nuioris corticis, odorisq; ac ſaporis validioris, & alia craſſioris, &
 odoris, ſaporisq; obſcurioris, veluti etiam ex cannellis aliqua ſunt
 craſſiores, maiores præſtantioresq;, quoad odoris ſaporemq; atq;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

aliæ minores, atque odoris saporisq; humilioris. Ex his colligo cinnamomum, quòd darfini Arabes vocant, nihil aliud esse, quam corticem tenuissimorum furculorum, qui sunt odoratiores, ac validioris saporis, & cannellam, quam chertè appellat, esse corticem crassiozem, omniumq; crassissimum, qui à crassioris ramis ac truncis aufertur, eamque cannellam quoque esse, minimeq; cassiam, vt voluit Theophrastus, cum eundem odorem spiret, atque eundem planè feruet saporem, qui in cannellis obseruatur, etsi longe obscuriorem. Cassiam vero, quam felica Aegyptij dicunt, alterius esse arboris corticem censeo, cum diuersissima tum odore, tum sapore à cannella clarissime cognoscatur. odores siquidem saporisque cannellæ ab odore, saporeq; cassiæ specie sanè differunt, sapor cannellæ est subdulcis, cum multa mordacitate, at cassiæ aliquatulum amarus. Igitur cum cassia differentissimum à cinnamomo, cannellaq;, qui sunt vnus eiusdemq; arboris cortices, odorem saporémq; edat, quid diuersum à cinnamomo, & cannella necessario erit iudicandum, ex cassiæ etenim corticis gracilitatis, tenuitatisq;, & crassitie differentia, variæ eiusdem profectò cassiæ præstantioris, & minus præstantis differentie exurgunt. Cayri plurimos cortices cassiæ crassissimos vidi, vsui profus ferè inutiles, cum vix aliquid odoris, atque saporis haberent. Non immeritò igitur Aegyptios ego laudauerim, qui illis tribus nominibus cinnamomum cannellam, atque cassiam comprehendunt. Quod autem cinnamomum nunc reperiatur, apud plures medicos eruditos dubium non est, nihilq; à cannella differre, nisi, quod ipsa præstantius sit, si enim cannellæ cortices tenuissimi, & gracillimi, ex furculis extracti recentes haberentur, veluti paulo crassiores, quos cannellas, & cinnamoma confusim nostri appellant, habentur, sine dubio essent ad vsum præstantiores, veraq; cinnamoma dicerentur. Verum quia odor, saporq; corticum tenuissimorum furculorum in humido facile resolubili fundantur, facile priusquam in Aegyptum, vel Syriam conuehantur, in tam longo itinere odor, saporq; euanescit, ac minuitur, ea ratione fit, vt mercatores, quod sic citò cinnamoma sua præstantia deficient, atque inutiliora reddantur, non conuehant ea, tum quia difficilius à furculis eximi possunt, tum quia odore saporeq; in tam longo itinere destituta, viliori pretio, & difficilius à mercatoribus venduntur. Cannellā vero, quod certe crassior est, non sic facile à quacūque causa patitur, odore saporeq;

non

non deficiat: ob id ex Arabia mercatores conuehunt, quia diutius odorem, atque saporem conseruat, facileq; ab omnibus coemuntur. Sed hæc de his dicta sufficiant. Per Elchenlimbat, vt nuper etiam dictum est, in vsum habent resinam terebinthinam, siccam, duram, lucidam, foris albam, & intus flauam, odoratam, qua linguam aspero subdulci sapore ferit, dentibusque cōmansa in ore, ac cera mollescit, sicque in ore substantia mollitie, saporeque ceræ videtur proxima. Per tinmactum vero bolum orientalem ex terra, in Chia insula certa quadam die mādato Turcæ maris præfecti singulo anno effossa, paratum. Iussu enim huiusce præfecti Battà vocati, cui Turcarum Rex eam terram dono dedit, singulo anno certa ac statuta die ista terra effossa Bizantiū sub sigillo mittitur, ibique rectè purgata in varios orbes formatur, quæ his coloribus spectatur, quippè cineritio, vel subrubro, vel subflauo, saporeque subdulci, adstringenti, lenta, viscosave, atque pingui substantia obseruatur. Hanc terram pro compositione theriacæ habent præstantissimam, è Byzantio sub sigillo Cayrum conductam. Per sang Arabi gummam in compositione recipiūt, quam nostri Arabicam appellant, ex arboribus acatiæ in Arabia petrea nascētibus collectam. Magnam quidem huius gummi copiam eas arbores in Aegypto gignere te scire certò scio. ex quo illos planè errare cognoscitur, qui communem gummam ex Aegypto aduectam verā esse Arabicam negant, sed illam tantum Arabicam fatentur, falsò a Dioscoride perdocti, quæ vermicularis cernitur atq; alba; Quod sanè falsissimum est, quando omnia gummata, non tantum alba lucida, vermicularia, sed etiam gummis nostratibus colore, & figura proxima, exinde asportata, verè Arabica sint, atque ex spinæ Aegyptiæ, vel acatiæ arboribus colligantur. Nulli siquidem in Aegypto, vel Arabia deserta arbores, excepta acacia inueniuntur, uel ibi uiuunt, qui gummata gignant, omnia quæcunque illinc asportantur in arboribus prædictis, & non in alijs colliguntur, ea enim loca omnia, cerasis, prunis, pomis, pyris, atque alijs arboribus gummatum feracibus carēt, sola acacia ibi est, quæ gummata gignat, sed de his etiam, ubi de Acacia arbore loquemur. Per Rholo chachiæ, succum ab immaturis siliquis illiusce arboris expressum intelligunt, eoq; in hac compositione vtuntur. Miror quidem aliquos excellentissimos medicos, lachrymam ex Acacia arbore collectam, & nō eius succum fore ad componendam theriacam in vsum recipiendum,

quan-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

quando in Aegypto nemo viderit ab hac arbore stillantem lachrymam, colligi, vel illiusce aliquem vnquam fuisse vsum, cum nulla ab ea stillet lachryma. Neque mirari nos debemus Galenum, atque post ipsum Aetium dixisse, liquidum succum, qui talis semper est, vbi non multum coquitur, ex quo etiam perassatur, nam remanet liquidus modo ab his; (vt nunc omnes nescio qua negligentia faciunt,) à nimio calore nõ perassetur, atq; siccat. Ibi enim liquidus, mollis, acatiæ succus, reperitur, atque siccus, & durus, sicci verò maior est vsum apud Coriarios, pro tingendis corijs, siccus optimus est recens, nigro colore subrubescente, atque sapore subdulci atque adstringenti obseruatus. A meo; quem Nanachue endi vocant, vtuntur optimo, ac syncerissimo ex India delato. Pro Gardemani vtuntur iisdem seminibus aromaticis, à nostris pro cardamomo receptis. Daucum ex Creta perquirunt optimum, quo vtuntur. pro Hehud, idest acoro vero vtuntur, scilicet illis radicibus, quibus nostri pro calamo aromatico vtuntur, quæ verè radices acori existunt. In vsum aliorum ingredientium à nostris Aegyptij non differunt, iisdem ac nostri simplicibus medicamentis recipientes in vsum ad componendam theriacam. **G V I L A N D.** Video etiam Aegyptios multos errores committere in componenda theriaca, proinde meritò suspicandum à nobis videtur, tot laudes ei à multis datas fortasse non conuenire, vel neque ijs morbis, atq; venenis, quibus sic præstantissimè succurrere dictum est, ita præsentaneum, atque tutum esse auxilium; eos ego tibi errores distinctius explicabo, tu vero quid sentias expectabo.

*Errores, quos Aegyptij committunt in componenda
theriaca, atque de ipsorum theriaca præstantia. Cap. XII.*

G V I L A N D I N V S.

N V L L I dubium, quin Aegyptij in componenda theriaca multos errores committant, in primis ipsorum compositio ab ea, quam Andromachus docuit, multum differt numero ingredientium: cum ex Andromachi Senioris descriptione constet, ingredientia theriacam esse numero vnum ac sexaginta, &

ta, & Aegyptiorum descriptio sit tantum quinquaginta nouem, eiq; etiam deerit asphaltum, siue bitumen, centaurea, Galbana, malabatum, opopanax, & tlaspsi, quæ omnia habet Andromachi descriptio. Aegyptia vero quædam habet, quibus illa caret, acorum, apium, atque nasturtium. Præterea Andromachi descriptio ingredientia medicamenta sex numerorum ordines complexa est, quorum primus constat, quadraginta octo, secundus, viginti quatuor, tertius duodecim, quartus sex, quintus, quatuor, sextusq; & vltimus duobus. In Aegyptiorum vero descriptione, quinque tantum ingredientium numerorum ordines leguntur. Mellisque etiam in compositione triplam addunt proportionem, cuius Andromachus nullam præscripsit quantitatem, præterea trochischorum, vel pastillorum alindara descriptio apud ipsos diuersa plane est ab ea, quam Gal. laudauit. Pastillos quoque ex carnibus cornutorum serpentium parant, quos omnes nostri medici damnant, multo magis, quòd in arenosis locis illi capiuntur, quos Gal. summo opere in lib. de theriaca, ad Pison. damnauit. Quid itaque dicemus de præstantia theriacæ Aegyptiæ tot summis laudibus à multis celebratæ? ALPIN. Diuersam sanè esse compositionem ab ea, quam Andromachus scriptam reliquit, eaque causa etiam non nihil à sua antiqua præstantia ipsam defecisse, credendum profecto est. Quod peccatum commune etiam est nostris theriacis, quæ à nostris pharmacopolis ita parantur, vt multa desiderentur ingredientia, multaque male substituantur, non sine artis dedecore, veluti est acorus verus, calamus aromaticus, amomum, terra lemnia, opobalsamum, xilobalsamum, & carpobalsamum, atque alia, quibus nostra theriaca caret, quanquam illa simplicia leuissimo negotio haberi possent, si modo illi ipsa agnoscere vellent. Aegyptiorum vero theriaca hæc omnia cum habeat, etsi alijs erroribus in compositione commissis, theriaca Andromachi Senioris nõ sit dicenda, est tamen affirmandum, antidotum esse insignem, multis viribus præditam. Aliquos ab aspidibus, cornutisq; Aegyptijs viperis, atq; à scorpionibus, qui ibi sunt perniciosissimi, quales Dioscorides descripsit, demorsos, vel fauciatos, illiusce tantum theriacæ vsu probè, ac fere continuò sanatos vidi. omnes affirmant theriacam illam vim efficacissimam habere aduersus omnia uenena, atque ferarum uirus, plurimos uero morbos hæc antidotum iuuare posse, non est longa oratione persuadendum, cum ex ingredien-

tium

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tium simplicium uiribus facile pateat, ego mulierem uiduam, multis annis ab uteri grauioribus doloribus vexatam, nec non ab assidua cruditate, ventriculum languidius adeptam, eam crudorum humorum gignere copiam, ut quotidie ingentem aquosæ pituitæ molem vomere cogeretur, hæc inquam mulier usu theriacæ Aegyptiæ probè sanata fuit, sileo breuitatis causa, alia commoda in paraliticis vertiginosis, suspiriosis, ac consumptis, atque in alijs ferè innumeris malis ex theriacæ usu obseruata. Neque id in iuria, cum ea valde perficiatur vero calamo, acoro, amomo, opobalsamo, carpobalsamo, xilobalsamo, & multis alijs præclarissimis medicamentis, quæ humani generis saluti magnopere conducunt, quæ quidem in nostra theriaca desiderantur. Sunt qui affirmant, illius theriacæ præstantiam, ex cornutorum serpentium carne augeri, si quidem aiunt, carnes tyrorum, quas aliqui cerasites dixere, esse nostrarum viperarum carnibus calidiores, uenenosioresque. Quod non parum efficacitatis ipsorum theriacæ addere colligunt; quando antidotum promptius ad cor deducatur ex serpentis facultate, cuius uenenosam qualitatem cum homine inimicitie causa, subito ad cor præcipuum hominis propugnaculum suapte natura duci ac inuadere omnes sciunt. Ex quo, ut dicunt, caro illorum serpentum longè multò nostrarum uiperarum carne est uenenosior. Igitur antidotum reddet promptius, ut cor subeat, illique opem ferat. Præterea, ob animalis speciem, & ob calidum sub quo nascitur, & alitur cælum, & quòd in locis asperis arenosis uiuat, ratio suadet, ex ipsorum carne confectos pastillos esse calidioris facultatis, idque antidoti motum ac operationem sine dubio iuuare. Quamobrem hæc non indignas laudes de Aegyptiorum theriaca prædicere uidentur. **GUILAND.** Hoc antidotum, etsi Andromachi theriaca non dici queat, cum adeo diuerso modo componatur, tamen quod ex multis nobilissimis uenenis atque medicamentis sit compositum, quæ multis alijs morbis ualide occurrere possunt, nõ indignum ac inutile antidotum dicetur, affirmoq; & ego, ipsum posse multis malis præsentaneum esse auxilium; uerum illius summa facultas, ab illius forma resultans, & tum experiètia ab Andromacho, ut puto inuenta, tum ab ingrediètiis medicamentorum natura, & ab ipsorum sic ordinato pondere probata, uitiatò postea ingredientium pondere, atque multis desideratis ingredientibus, alijsque pessime admissis, interijt. Sed ne plus temporis

in

in hoc antidoto conteramus, cum aliqua præterea fuerint à te de illius usu dicta, finem faciemus. ALPIN. Usus theriacæ apud Aegyptios est frequentissimus, præsertim in venenatis, atque ab omnibus serpentibus demorsis, à scorpionibusque ictis, qui ibi, ut dixi, exitiosissimi, quales Dioscorides prodidit, habentur, nostris etenim scorpionibus longe maiores existunt, colore viridi, claro, nulliꝫ nigri ibi existunt. Multi igitur theriacam diu frequentant ita, ut aliqui per totum annum, & aliqui per plures ea utantur, putantes illum naturalem calorem fouere atq; augere, iuuentutemq; diu conseruare, & vitam longiorem reddere. Eius vero utilitatem in ijs, qui stomachi languores patiuntur, & à diminuto calore conuocare nequeunt, nemo est, qui ibi ignoret, ita familiaris est pro stomachi calore augendo, vel conseruando, neque immeritò, cum plerique debilem stomachum, ac languidum obtineant, quod omnes vescantur cibis refrigerantibus, aquamq; ebibant, & dulcibus balneis immoderatè ac inordinate, utantur: veneriꝫ maxime indulgeant. Quisque etenim ibi vxores multas ducere potest, atq; non minus mæcipia, quot alere suis sumptibus potest, pro veneris delectatione, nec tamen his ipsorum turpissima libido vincitur, ex his itaque causis multi ventriculi debilitate laborantes, usum theriacæ felicissime frequentant. Multos uidi fere tabe consumptos non concoquente ventriculo, usu illiusce antidoti vitam redemisse. In antiquis opthalmijs, surditatibus, vertiginosis, resolutis, epilepticis, conuulsis, atque alijs omnibus tum morbis tum symptomatis à frigiditate nascentibus, omnes theriaca utuntur, non minusque in omnibus pestiferis febribus, & in peste nihil habent, in quo magis confidant, quàm theriaca. In puerulis etiam eius usum exercentes, quid uerbis longius rem produco, ipsi fere ad omnes morbos, ac symptomata theriaca utuntur, atque hæc de ipsa dicta sufficiant. GVILAND. Composita alia, quibus illos uti nuper narraſti, te quoque subiungere æquum est, proinde expecto ea quoque ex te audire.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

De quibusdam alijs compositis medicamentis, quibus etiam Aegyptij vtuntur. Cap. XIII.

ALPINS.

ABENT illi aliam theriacam ad scorpionum ictus, quam frequentissime vtantur, quam tarach elacrap appellant, quam componunt accipientes, piperis nigri, dra. x. piperis longi, dra. v. cyperi, dra. ij. aristolochiæ longæ, radicum, pastinacæ, quam cariotæ nostri appellat, ex quibus puluerizatis, & meli dulcium siliquarum comistis electuarium parant. Huius semunciam exhibent ictis à scorpionibus, quibus ualidissime etiam aduersari censent, pulueris aristolochiæ rotundæ, & corticum radicum capparorum semidragmam cū uino aromatico datam. Aliud antidotum, quod el filosofepha appellant, in usu apud ipsos est etiam frequentissimo, ad firmadum catarrhum, quod spiritus corporis roborat, appetentium concitat, concoctionem iuuat, memoriam, bonosq; mores augere quoque aiunt, à frigore defendit, stillicidio urinæ confert, & doloribus uesicæ ex flatu cõcitatatis, semen genitale auget, dolorem itidem à dorso leuat, membraq; principalia roborat, dentes in gingiuis firmat, hæc; dotes atque aliæ leguntur in libro ebnag el ducan uocato, in quo omnia composita, quibus illi utuntur, scripta sunt. Parant uero hoc electuarium, accipientes, piperis nigri, piperis longi, zinziberis, cinnamomi, mirabolanorum emblicorum, fumi terre, aristolochiæ rotundæ, florum calaminthæ, granorū pinearū, nucis Indæ, curcumæ, & alij etiam addunt, nasturtij, testium lupi, an. unciam, passularum à seminibus mundatarum, idest pulpe dragmas triginta, mellis partes tres: omniaque simul miscent, puluerizatisque puluerizandis electuarium faciunt. Alij hoc sic componunt, sumentes piperis nigri, piperis longi, zinziberis recentissimi, cinnamomi, mirabol. emblicorum, bellericorum, fumi terre, aristolech. rotundæ, curcumæ, florum calaminthæ, granorū pinearum magnarum, nucis Indæ partē unā, mellis despumati partes tres, singula separatim puluerizant, per cribrumq; densum deducunt, miscent, & faciunt electuarium secundum artem. Aliud etiam parant, estq; philonium persicum Aui-

cennæ

cennæ quo vtūtur, cōponunt verò ipsum accipientes piperis albi, feminum hyosciami albi, an. dra. xx. opij, terræ sigillatæ, an. dra. x. croci, dra. v. euphorbij, spicæ nardi, piretri, an. dra. ij. castorij, camphoræ, an. scr. xv. contundantur omnia, quoad puluerizentur, per sedaceumq; traiciantur, quæ simul misce, & rursum fac, vt per sedaceum exeant, ex quibus cum mellis despumati idonea quantitate mistis, fiat electuarium, quod per mensem in clauso vitreato vase ad vsum seruetur. Cuius apud illos vsus est familiarissimus ad immoderatum sanguinis, vel alterius humoris fluxum, præsertimq; ad menstrua profuua firmanda, atque ad gonorrhœam. Aliud etiam quod bers nomināt, penes omnes est vsitatissimum, ipsumq; parant ex piperis albi, feminum hyosciami albi, an. dra. xx. opij, dra. x. croci, dra. v. (Alij crocum ad quinque tantum chirat in hac compositione ponunt,) spicæ Indæ, euphorbij, piretri, an. dra. j. Omniaq; in tenuissimum puluerem redigunt, ex quo cum melle despumato electuarium conficiunt. Videturq; hæc compositio parum dissimilis, uel differens à Philonio Romano, ex Auicenna litteris prodito, iisdem enim viribus esse Aegyptij experiuntur. Demum ij non minus Diamusch, electuarium, quod Diamesch vocant, in vsu habet frequentissimo, ad hilaritatē animi conciliandā, & ad augendam venerem: cuiusque gratia dicta sunt medicamentorum, phenoniè, bers, atque diamusch vsus maxime exercent. Hæc q; illa existunt medicamenta, quæ penes illas gentes tum componi, tum frequentari obseruauit. Superest modo, vt nonnullos clysteres etiam narremus, quibus ad varios morbos atque symptomata ij quoque familiarissime vtuntur. GUILAND. Neque id nobis inutile erit. Quo auxiliij genere eos populos maxime delectari olim intellexi. Itaq; ne te hos quoque mihi narrare pigeat.

De nonnullis clysteribus apud Aegyptios vsitatis.

Cap. V.

ALPINVS.

IN febribus, in inflammationibusq; internis, & in alijs omnibus morbis à calida causa concitatis, clysteres ij frequentare solent paratos ex decocto feminum endiuie, lactuce, maluæ, altheæ, bammie, melochie, fenci, oxylapati, Abdellai, melonis,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Ionis, chatè cucumeris, cucurbitæ, ac oleo sesamino (dehensuris apud ipsos appellato) melleq; carnub, ex siliquis quippè dulcibus expresso, quo ij familiarissime in clysteribus ad subducendam aluum, vtuntur. Sunt aliqui, qui ad supradietum conficiendum decoctum pro clystere parando, addunt etiam pruna damascena, sebestena, atque fructus paliuri, quos nabca nuncupant, cassiam solutiua, vel tamarindos. In ijs vero, quibus ex calore febrili atq; siccitate, vel à calidis, mordentibusque halitibus vigiliæ, deliriaq; contingunt, clysteres conficiunt, decocto ex seminibus psyllij, papaueris albi, interdum etiam nigri, hyosciami albi, aliquando etiam rubri, nenupharis, portulacæ, maluarum betæ, parato; atque oleo nenupharino, in quibus vbi etiam ab iisdem causis sitim concitatam lenire volunt, addunt substantiam tamarindorum, & acidarum cerasarum, nec non berberis fructus, quando etiam adstrictione aliqua aluus opus habet. Et in siccitatibus ventris, cum ipsum laxare solummodo student, clystere vtuntur, ex seminibus maluarum, melochiæ, bammiæ, betæ, psyllij, hordei, fænugreci, meliloti, lini, althææ, cytoniorum papauerum alborum, passulis à seminibus mundatis, prunis damascenis, sebestenis, dactylis maturis, ficibus sycomori, musarum fructibus, atque iuiubis parato, cum melleq; carnub, vel cassia solutiua, & oleo sesamino, quibus vbi etiam purgare aluum desiderant, addunt aliquando scammonium vsque ad binos scriptulos, vel agarici binas drachmas, vel tantundem pulpæ colocynthidis, vel seminum minimorum, validissime purgantium, contusorum, (quæ dacioi el maratu vocant) drachmam, aut alterius medicamenti purgantis, ac nitri, vel salis modicum. Sic paratis his clysteribus illi vtuntur ad dolores dorsi, renum, vteri, coxarum, intestinorum, atque capitis, ad vertiginem, apoplexiam, paralysem, surditatem à frigida causa concitatam. Prædicta vero decocta, quibus hos clysteres parari diximus, parant etiam cum seminibus feniculorum, anisorum, ammeos, visnagæ, fenu græci, meliloti, dauci, ac alijs, facultate calfaciendi, ac flatu resoluendi præditis. Ad firmandos ventris immodicè deicientes, præcipuè à causa calida, hunc clysterem parare solent, accipientes, seminum coriandri, fumach, berberis, an. dra. v. succi acatiq, lycij, hypocistidos, an. dra. iij. aquæ calibeatæ libras tres; bulliunt omnia ad consumptionem tertiæ partis, ex quo decocto cum oleo myrtino clysterem conficiunt. Plerique ad diarrhæam, ac dysenteriam corpore prius probè purgato

purgato clysteres adhibent, ex decocto siliquarum immaturarum foliorum atque florum acatię, in quo aliqui quoque duos uel tres, ouorum assatorum vitellos dissoluunt, vel eosdem in oleo rosaceo, vel myrthino dissolutos, cum decocto prædicto miscent. Verum quomodocunque clyster ex acatię siliquis recentibus immaturis, vel folijs, vel floribus paretur, semper quascunque sanguinis, vel aliorum humorum non naturales fluxiones citò ac valenter sistit. In vteri profluuijs firmandis nihil ibi mulieres habent præstantius, quo vtantur. Ioannes Mancinus nobilis Florentinus Cayri olim mercaturam feliciter exercens, à febre continua, putrida, biliosa, assidua, contabescere inceperat, ex qua cum clystere ex acatię decocto parato bis tantum vsus esset, sanatus est. Cum quidem alui deiectio longo tempore copiosa, ac crebra perseuerasset, eumque serè ad exitium duxisset, febre minime (quanquã satis mitis esset) neglecta probè illius corpore purgato, haud leuata alui diarrhæa, multis frustra tentatis remedijs, consului, vt clysterem ex decocto immaturarum acatię siliquarum, foliorum, ac florum recentium paratum, vteretur, ex quo bis adhibito, sic illius aluus cohibita, atque adstricta fuit, vt ne dum status posthac per anum exire potuerint. Qui quidem nocte sequenti intus retenti, in dextroq; hypochondrio collecti, septum transuersum valide comprimentes, hominem fere suffocarunt. Quo symptomate nonnullis admotis cum igne cucurbitulis, statim leuatus est. Quamplures etiam clysteres habent hysterica mulieres, ex decocto seminum feniculorũ, anisorum, coriandrorum, ammeos, Cymini, lauri, balsamiq; & nucis myricæ fructuum, absinthij, camemelli, anethi, rutæ, atque aliorum multorum vim resolutoriam ac excafactoriam habentium, cum modico, vel agarici, vel turbit, vel colocynthidis, atque oleis calidis paratos, quibus familiarissime ad eos affectus vti solent: In quibus medicamentis purgantis loco libenter melle vtuntur ex dulcibus siliquis expresso, carnub appellato; vel Cassiã Aegyptiam, aut hyeræ ex melle paratum electuarium, quod & ipsi etiam componunt. Ad easdem vteri frigidas affectiones clysteriorum quoq; auxilio vtuntur, ex ammoniaco, serapino, opopanaco, in vrina pueri dissolutis, decoctoq; ex seminibus apij, feniculi, anisi, ac aliorum dictorum medicamentorũ, vim calfactoriam, ac resolutoriam habentium. Sed de his nunc satis. G V I L A N D. Verum dicis, sed olim ex multis audiui, quam plura apud eas gentes selecta, vel se-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

creta auxilia frequentari. Ea igitur si quæ habes, tuis sermonibus digna, ad ea quæ hic consequi dicta sunt, addas velim. ALPIN. Quibus illi ad curandas febres frequentius vtantur, tibi iam potero explanare, quando pleraque alia, quæ plurima existunt, mihi ex memoria maxime exciderint, vixque ea iam recordari amplius possem.

De secretis auxilijs, quibus Aegyptij ad febrium curationem uti solent. Cap. XV.

ALPINVS.

LIQVI pro secreto habent, synochas, & ardentes febres, multam aquam anguriæ el nauī vocatæ ægrotis propinantes, sanare, si modo febricitantes ea multis diebus in cibo, ac potu sola vtantur. Alij aquam stillatitiam ex anguria, chateq; cucumere, atque melone abdellauī, tempore vehementioris æstus largius, frigidamque potandam concedunt, qua epota egros multis pannis contegentes sudorem procurant, quo non paucos audio ibi sanatos fuisse. Alij pro secreto habent, multam itidem aquam ægrotis potandam offerre, in qua tamarindi, berberis pruniq; Damasceni fructus per diem cum paucis seminibus feniculi infusi manserint. Quam tunc rectè percolatam cum manna mastichinæ vncijs duabus exhibent. Multi etiam curant has febres, singulis diebus, vel saltem alternis diebus vnciam solutiuæ cassiæ cum saccharo candido, vel cum aqua stillatitia melonis abdellauī, vel anguriæ el nauī dissolutam exhibentes, & alij libentius manna, vel syrupo de granatis solutiuo in ijs vtantur. Quæ soluentia medicamenta nonnullis tantum diebus decretorijs ægrotis danda censent, quo circa singulis ijs diebus illi talium medicamentorum vsum exercent, quippe die tertio, quarto, quinto, septimo, nono, vndecimo, decimoquarto, & alijs singulis, morbo minime curato. In quibus febricitantibus epithematis ex aquis multis stillatitijs refrigerantibus cum aceto supra thoracem, atq; præcordia, plerique pro tutissimo auxilio vtantur. Vigilijs vero correptis, ac ipsis admodum vexatis, succurrunt, emulsione albi papaueris, ac psyllij in multa aqua lactucæ dissoluta, vel hac haud planè
fatif-

satisfacientem, cum syrupo de papauere febricitantibus sæpe propinata, vel sanguinis vacuatione in pueris, mulieribusque à scarificatis cruribus præstita, aut appositis cum incisione cucurbitulis in partibus post aures, prope nuncam positis, aut in adultis sc̄cta vena frontis, vel temporum, arteriarum altera, vel quæ post aures pulsat. Utuntur etiam nõ adhas modo, sed ad quascunque ex calidorum humorum putredine ortas, clysteribus paratis, vt nuper etiam dictum à nobis fuit, ex decoctis seminum maluarum, altheæ, hordei, lactucæ, endiuie, sonci, cucumeris, melonis, ac aliorum huiuscemodi refrigerandi, & humectandi facultate præditorum, cum oleis refrigerantibus, qualia sunt quæ ex floribus nenupharis, violisq; parantur, atque melle carnub. mirum in modum interna viscera hos clysteres refrigerare putant, tenuesque, ac calidos humores euacuare. Plures curant febres intermittentes à biliosis, ac pituitosis permistis succis concitatas, in potu dantes singulis diebus succum betæ calidum cum saccharo candido, ad vncias octo in aurora, atque nonnulli drachmam agarici, cum calido decocto chamedrios, & alij absinthij decoctum, alijq; chamedrios in tenuissimum puluerem redacti drachmã in potu per horã ante accessionem cum aqua calaf. multis verò magis probatur infusio tamarindorum pulpæ cum saccharo, in aqua buglossæ; vel binas vncias terengibil in aqua multa endiuie, scilicet in duabus ac etiam tribus libris dissoluti aliqui exhibendas laudant. In puerisque (quorum terengibil proprium soluens medicamentum esse ij omne existimant,) vni tantũ libræ aquæ dissolutum propinant. Et quibusdam magis probatur his febricitantibus drachmam rhabarbari singulis diebus ante accessionem exhiberi. Alij ante accessionem per horam præbent deuorandum bolum infra scripti electuarij, quod parant, accipientes rosarum cõmunium, dra. v. radicis glyzirhizæ, cinnamomi, spice Indæ, rhabarbari, mastiches chiæ, sandalorum alborum, flauorum, fructuum berberis, croci, an. scr. xv. sacchari candidi, dra. x. singula conterunt, ex quibus cum syrupo uiolato permistis. electuarium formant. Pro singulari ualde secreto apud quosdam celebratur potio quædam ante accessionem per binas horas egrotis oblata. Quam parant, ex mannæ terengibil uocatæ, pulpæ cassiæ solutiue, tamarindorum, an. dra. iij. quæ in endiuie stillatiue, uel communis aquæ libra usque ad consumptionem duarum partium bulliunt, colaturq; miscent olei sesamini binas vncias, nonnulli eodem tem-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

pore dant illis potionem ex aquæ betonicæ, & endiuia, dra. ij. sacchari candidi semuntia paratam, & aliqui tribus diebus exhibent in aurora decoctum pentaphylli, agrimonij, ac altheæ, cum syrupo violato, aut sex vncias decocti pulegij cum saccharo per horam ante accessionem. Non pauci etiam eodem modo potionem sequuntur, quam parant decoquentes in tribus libris aquæ, seminum mel ochiæ, sonci, apij, endiuia, melonis abdellau, cucumeris chatè, fænu græci, meliloti, an. dra. iij. ad consumptionem duarum partium. In cuius decocti vntijs quatuor, veri opobalsami drachmam dissoluunt. Cuius opobalsami vsus est apud multos ad has febres frequentissimus, sumunt enim drachmam, & plus etiam veri opobalsami in decocto chinae radicis, & spicæ Indæ, vel in iure pulli, cum radice petroselini vulgaris ebullito. quo assumpto statim pannis multis cooperti plurimum exudare conantur. terq; hoc remedio ij vti solent. Multi curant has febres epithematis lineis pannis exceptis, hypochondrijs, atq; vniuerso thoraci admotis, siquidem aiunt noxios humores febres fouentes vi epithematis resolui. Non minus vero quam alia epithemata hoc ipsi exercent, quod parant sumentes, rosarum communium, florum camomillæ, calaf, el hanne siue ligustri Aegyptij, cassiæ solutiuae, violarum, boraginis, an. m. i. seminum sonci, endiuia, maluarum, melochiæ, bamiæ, meliloti, feniculorum, fenugræci, sesami, altheæ, hordei, psyllij, papaueris albi, abdellau, chatè, an. dra. iij. Quæ omnia modice contusa bulliunt in tribus libris aquæ ad consumptionem medietatis, atque colaturæ addunt ligni aloes, rosarum communium, sandal. rub. puluerizatorum, an. dra. j. croci, gr. v. aceti albi, vnc. i. s. simulq; miscent. Utuntur hoc epithemate tepesfacto, à cuius vsu se cauent priusquam vniuersum corpus aliquo medicamento, vel sanguine multo per venâ sectam, aut per crurum scarificationem, vacuatum sit. Aliqui hæc epithemata solummodo ex aqua hordei, calaf, endiuia, aceto, & croco parant. Quamplures more antiquorum pro secreto vtuntur ad omnes corporis partes, quibusdam linitionibus cum leuibus perfrictionibus administratis: quas aliqui præstant cum oleo rutæ, aut amygdal. amararum, aut camomelino, aut iuniperino, & nitro rubeo. Qua frictione cum linitione hac in multis ad sudorem aptis largum sudorem concitant, atque sic morbum finiunt. Hoc auxilium in pestilentibus febris, in quibus exanthemata apparere incipiunt, vel exituras sperant,

plurima

plurima cum vtilitate exercent semel ad minus in die probè calidam moliētes linitionem, à qua statim febricitantes multis pannis cooperientes sudorem promouere, venenosumque humorem à visceribus ad cutim trahere student. In pueris vero, atque infantibus variolis suspectis, vel malignis ex hanthematibus, nullum præstantius, neque ipsis familiarius habent auxilium. Sunt qui inungunt per horam ante accessionem totam spinam dorsi à nuca ad lumbos vsque oleo antiquo, sampfuco, ruta, artemisia, absinthio, spica Inda, mastiche, ac thure ebullito, ipsoque calido inungentes, præmissa parua ac leui frictione. Nonnullis ex multis linitionibus hæc magis probatur, qua ad eandem spinam libentius vtuntur. quam parant ex olei antiqui, succi rutæ, vini aromatici albi, an. dr. vj. theriacæ Androm. Senioris, dra. iij. bullientes in phiala vitrea ad consumpt. medietatis. Sunt etiam alij multi, qui ad has febres tertianas varia medicamenta pulsibus brachiorum, ac crurum admota frequentant, ex quibus vnum præstant, multis ex araneis, vna cum suis telis contusis ad modum linimenti cum oleo rosaceo mistis, vel araneas ipsas in oleo prædicto incoquūt, quo calido carpū ambarum manuum inungunt. Alij vrticam cum sale, vel nitro tritam eodem modo admouent per horam ante accessionem. Hæc atque plura alia in curatione febrium tertianarum curatu difficultum illi prosequuntur. Ad eas vero, quæ ad pituitosarum magis naturam accedunt, quas nostri spurias ac notas tertianas nuncupant, longèq; magis ad quotidianas, vel amphimerinas, multi pro secreto habent ante accessionem, chamedrios puluerizati drachmā in iure pulli exhibere, vel ex ea herba paratum decoctum cum saccharo multis diebus. Alij ad easdem calidum decoctum eodem modo propinant, quod parant in aqua bulliētes florum violarum buglossi, boraginis cassiæ calaf, rosarum communium, an. dra. ij. seminum maluæ, fenu græci, feniculi, mei, endiuicæ, abdellau, chatè, an. drach. iij. liquiritiæ rasæ, passullarum, pulpæ tamarindorum, an. dra. j. zinziberis, spicæ, carpobalsami, cannellæ, chamedrios, turbit, mirabol. chebul. an. dra. ij. foliorum fenæ, dra. xv. agarici optimi, dra. iij. rhabarbari electi, dra. ij. hæc omnia minutim incisa infundunt in aquæ endiuicæ libra, quam postea parum bulliunt, valideq; exprimunt, & expressioni addunt oxymellis simp. dra. iij. diuidunt verò hanc potionem in tres partes, quam tribus diebus in aurora summè calidam exhibent. Sunt aliqui, qui prædicta omnia infundunt

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

dunt in tres aque libras, & postea percoquunt ad duarum partium
 consumptionem; cuius singulo mane exhibent vncias quatuor
 cum saccharo. Quibus vero per hoc medicamentum febris non
 tollitur, ij exhibent etiam singula die ante accessionem semidrach-
 mam theriacę Androm. Sen. cum modico sacchari rosati. *GVLAN.*
 Videntur hæc ex te narrata medicamenta ex eorum esse numero,
 quæ rationi non omnino aduersantur, propterea ipsorum vsum
 minime spernendum à nostris medicis, existimo. Sed perge, quod
 superest ipsorum narrationi, dicere. *ALPIN.* Ex secretis expe-
 rimentis, quæ ad quartanas febres Aegyptijs familiaria existunt,
 hæc quoque in memoriam seruo, quam plures enim ad id morbi
 genus pro selectissimo remedio habent, ægrotis decoctum ex men-
 ta paratum ad semilibram calidum, cum spolijs serpentis pulueriza-
 ti binis drachmis, ante accessionem per horam propinare: Alijque
 maiorem efficaciam tribuunt, vomitioni à decocto asari per os
 sumpto tempore accessionis concitate. Nonnullis etiam proba-
 tur drachma catapociorum ante accessionem, exhibita; quę parat
 ex agarici, gentianæ, castorei, myrrhæ, rutę, an. dra. ij. piperis longi,
 calami aromatici croci, an scr. iij. theriacę antiquæ, dra. iij. cum sy-
 rupo de granatis dulcibus, & aliqui aliud genus catapociorum pa-
 rant, quo eodem quoque modo vtuntur, ex diagridij, salis gemme,
 an. dra. s. aloes epatici, dra. iij. cum melle: Alijs vsitatus est, quarta-
 na correptis exhibere drachmã agarici, cum myrrhæ scrupulo dis-
 solutam in decocto pulegij. Non paucos etiam sanatos audiui
 clystere ex decocto amaraci, oleo laurino, cum duobus ouorum
 vitellis parato, sæpius adhibito. Nonnulli ad hæc febrem extollunt
 puluerem quendam ex mastiches, dra. iij. spice nardi, dra. i. s. eu-
 phorbij, dra. ij. paratum; cuius drachmam in iure calido per horam
 ante accessionem assumunt. Sed quę febribus pestilentibus præ-
 sentanea esse auxilia ij putant, nunc etiam subiungam, priusquam
 è memoria mihi excidant. Qui tuto magis has curare opinantur,
 præmissis clystere leniente eadem die, modo egroti ieiuni sint, san-
 guinem furarum scarificatione copiose vacuant. secunda die alij
 tamarindorum accidam pulpam, alij syrapi de succo granatorum
 dulcium solutiui, ac alij terengibil vncias tres in aqua calaf, vel fon-
 ci dissolutum in aurora concedunt. Hos ægrotos à principio ad
 finem vsque perpetuo hunc potum sequi præcipiētes, qui paratur
 exempli gratia, ex aquę endiuie, rosarum, buglossi, calaf, ex acido
 citri,

citri, vel limonis stillatę, an. libra media, in qua per noctem, vel dię infundunt fructus Paliuri Athenici, nabea vocatos, berberorum, pulpe tamarindorū, an. dra. ij. sem. citri 3. i. factaq; diligēti expref-
 fione addunt vini granatorum acidorum, succi citri, vel limonum, lactis feminū abdellauī aqua rosacea extracti, an. dra. ij. lactis sem. citri, dra. j. miscētq; omnia simul pro potu. Pauperes, qui multum sumptum ferre nequeunt, tamarindorū pulpam atque berberorum fructus, cum seminibus feniculorum, vel citri in plurima aqua communi eodem modo infundunt, quam egrotis pro potu toto morbi tempore concedunt. plurimumq; in huius potus vsu sperant, neque immeritò, cum tum tamarindos, tum berberos illarum febrium putredini maximè obsistere penes illos pluries expertum, ac cognitum sit. Primis harum febrium ita peractis diebus ad inunctionem totius corporis accedunt, cutē quip-
 pè leniter perfricata, atque postea calida inunctione inuncta, nature ad cutim expulsionem eo auxilio maximè adiuuantes, innunctionem vero ex oleo amygdalarum amararum cum nitro rubro, quod natron appellant, parant. In pueris, vt etiam nuper dictum est, variolis, vel puncticulis infectis hac linitione nullum remedium securius, vel prestantius habent. Aliqui huius loco sudorem prouocare student, calidis medicamentis in potu sumptis. Quorum hoc ipsis familiaris obseruatur, quod parant ex theriacę Androm. Senioris, scr. ij. puluerisque infra dicendę drachma in aqua calaf, vel citri. Puluerem uero conficiunt ex scordij, chamedrios, feminum citri, an. dra. j. aristolochię longę Zedoarię, dictami cretensis, cornu cerui vsti, boli armeni, terrę sigillatę, rosarum, calaf, spicę, margaritarum preparatarum, an. scr. ij. camphorę, scr. j. s. corallorum amborum, scr. j. sacchari candidi, dra. ij. omniaq; tenuissimum in puluerem redigunt. Quam potionem mane ante cibum, & à cibo spacio ad minus sex horarum calidam bibunt, à qua statim egroti in lectulo pannis multis cooperiuntur, vt sudent, & postea toto corpore lineis calfactis pannis molliter fricantur, & à frictione rursus continuo pannis conteguntur, atque sudorem omni conatu procurant, repetuntq; hoc ter ad minus in die. Alijs ad idem magis probatur potus ex aque rosatę, calaf, florum citri, succi limonum, an. dra. j. theriacę supradietę, scr. ij. croci, scr. s. paratus. Nonnulli vsque adeo audaces existunt, vt quatuor cantaridarū capita, & alas in puluerem reddactas cum tribus
 vncijs

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

vncijs aque endiuie egrotis propinare audeant, quo medicamen-
 to, vel per sudorem copiosissimum, vel per vrinam pestiferum ve-
 nenum vacuari, affirmant. Multi singulo mane libram decocti ca-
 lidi assunt, ex chine radice, seminibus citri, vel limonis, abdella-
 ui in aqua boraginis, vel calaf, vel etiam rosacea, atque modico
 succi citri, parati. alij huc potum parant: chinam tantum radicem,
 atque modicum pulpæ tamarindorum in aquam, ex limonibus di-
 stillatam bullientes ad consumptionem medietatis, cuius decocti
 calidi libram bibunt, & statim sudare plurimum student. Alij a-
 lium puluerem eodem hoc modo vtendum cum aqua rosacea, vel
 calaf, pro secreto ad has febres habent, quem parant accipientes
 dictami Cretensis, albi, rutæ, mari Cretensis, an. dra. ij. bacarum iu-
 niperi, lauri, seminum peoniæ, an. dra. j. s. calami aromatici, carpob-
 balsami, cinnamomi, aristolochiæ rotundæ, zedoariæ, gentianæ,
 an. scr. j. florum calaf, rosarum rub. citri, an. scr. j. gariophyllorum,
 camphoræ, boli armeni, terræ sigillatæ, lapidis bezaar, margarita-
 rum, an. scr. s. In peste quoque habent in vsu nonnulla electuaria fre-
 quentissimo ad præcauenda corpora, ne inficiantur. Quorum vnum,
 cui omnes maxime confidunt, componunt, sumentes, terræ sigilla-
 tæ, dra. ij. sem. citri, acetosæ, an. dra. j. s. boli armeni, aristolochiæ ro-
 tundæ, scordij, zedoariæ, dictami albi Cretensis, an. dra. j. theriacæ
 antiquæ, cornu cerui vsti, dra. j. s. margaritarum, smaragdi, Hiacin-
 thi, camphoræ croci, an. scr. ij. sandalorum omnium, coralorum ru-
 beorum, alborum, serici combusti, an. scr. i. s. Quæ omnia in pulue-
 rem redacta, cum syrupo de acido citri miscent. Cuius dosis est à
 semuncia ad unciam. Ad idem hoc aliud sic componunt, sumentes
 zedoariæ, galangæ, scordij, chamedrios, calaf, florum, corticum
 atque seminum citri, acetosæ, terræ sigillatæ, boli armeni, calami aro-
 maticum, cinnamomi, carpobalsami, xilobalsami, coralorum rub. an.
 dra. j. dictami Cretensis, sandal. rub. an. scr. j. cornu cerui vsti, capho-
 ræ, an. scr. ij. croci, piperis nigri, ligni aloes, moschi, fragmentorum
 smaragdi, an. scr. i. s. margaritarum, dra. i. s. aloes succotrini, myr-
 rhæ, an. dra. iiij. theriacæ antiquæ, dra. ij. misce puluerizata cum syru-
 po de acido citri, & fiat electuarium, dosis est semuncia. Aliud ad
 idem, quod parant ex seminum citri, abdellau, chatè, acetosæ ocy-
 mi Aegyptij, quem rihan appellant, carpobalsami, an. dra. iij. di-
 ctami, bedeguar, scordij, zedoariæ, an. dra. ij. cornu cerui vsti terræ si-
 gillatæ coriandrorū præparatorum, lapidis bezaar, an. dra. j. Mar-
 garitarum

garitarum, hyacinthi, smaragdi, topacij, an. dra. i. s. sandalorum omnium, camphoræ, an. scr. ij. boli armeni, dra. j. sacchari rosati antiqui, dra. viij. theriacæ antiquæ, dra. iiij. mitradatij, dra. ij. cum succo de acido citri puluerizatis puluerizandis miscent, & faciunt electuarium: cuius dosis est à drachma vna ad duas. Apud omnes Turcas atque alios nobiles Aegyptios, opobalsami vsus est frequentissimus, neque immeritò, cum ille succus tantopere aduersus omnem humorum putredinem præstet, eo enim inuncta cadaverorum corpora diu imputria seruari multorum testimonio constat. Temperamento hominis naturalem calorem valde fouet, & auget, plurimumque nobilia membra roborat, atque citissime corporis partes permeat. Multos illius vsu à pluribus pestilentijs superstitisse incolæ testantur. Omnes ferè, vt seipfos à pestis contagio deffendant, huius liquoris vsui plus fidunt, quam cæteris alijs auxilijs, id in aqua ex acido citri, stillaticia, vel ex floribus citri, vel in vino albo, aut iure pulli liquatum bibunt, aut (quod sanè valde celebre secretum ad pestem habetur) cum binis ipsius succi vncijs, miscentes myrrhæ, carpobalsami, ligni aloes, terre sigillatæ, boli armeni, margaritarum, lapidis bezaar, croci, an. scr. j. sumuntq; huius compositi singulo mane drachmam. Aliqui peste infestis sic medentur, continuo cruribus, brachijs, & inguinibus ea medicamenta, quæ nostri vesicantia vocant, applicant, ex quibus vlcera multa in ijs partibus, per quæ humores summe putridi à natura extra mittantur, expurgentur. Cruribusque non vnum, vel duo, at decem, & plura etiam vlcera infligunt, atque non minus brachijs: atq; hoc auxilium penes omnes Arabes, qui cum per deserta loca continue equitantes, secum multa medicamenta habere nequeant, quibus utantur, hoc remedio vtuntur, raroq; eius opera frustrantur. Repeto aliud, cuius quidem superius quoque meminimus, ad curandos sanè peste infestos non minus apud Arabes celebre, & usitarum, quam nuper dictum sit. Quod illi moliantur, tres scarificationes longas, & profundas, quæ non scarificationes, sed permagna vulnera apparent, vtriq; cruris suræ per longum infligentes, quæ non sanant, priusquam egroti perfecte à peste sanè euaserint. **GVEEAN.** Hoc genus auxilij, quamuis barbarum præ multo dolore uideatur, tamen ad prime vtile peste infectis iudicandum puto, quòd corpora non solum euacuentur, sed noxij humores non minus à nobilibus partibus ad ignobiles reuellentur, continuaq;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tinuâq; putridorum humorum in toto morbi tempore per illa vl-
 cera fiat euacuatio, ex qua ægrotos maxime iuuari non est hæsitân-
 dum. Hinc ego hac perdoctus experientia in omnibus pestiferis
 febribus in remotis partibus corporis, vlcera omnia, profunda, &
 lata, vel à natura protrudēte venenosos humores, vel igne, vel exul-
 cerante quo piâ medicamento facta, planè laudanda censeo, præ-
 cipueq; læso iecore in inguine, corde in brachijs, atque cerebro in
 occipite, vel in collo. His quidem vlceribus illa viscera facile vtun-
 tur ad extra mittendos siue vacuandos veneficos succos à quibus
 ipsa in pestilentibus ijs febribus, læduntur. Sed iam iam cesso ad-
 loqui, ne amplius tuum captum sermonem aliquo modo inter tur-
 bem: sequere itaque reliqua; **ALPIN.** Quid amplius dicam? nul-
 la videntur mihi superfuisset dicenda, nisi de hecticarum febrium
 curatione hæc quoque pauca tibi subiungam. Curant enim ij
 hecticas febres, nullis putridis coniunctas, quæ exquisitæ hecticæ
 vocantur, victu præcipuè frigido atque humido ex cucumere, cu-
 curbita, hordeo, lactuca, endiuia, beta, ac alijs huiuscemodi in iure
 coctis, alijs magis probatur in victu vsus anguriæ el nauî, nam ma-
 xime refrigerat, & humectat. Alijsq; iuscula cum iisdem alterata.
 Omnibus vero sorbitiones maglub atque mastahaleb vocatæ sunt
 familiarissimæ, quæ ex variorum seminum vim refrigeratoriam, &
 humectatoriam habentium, paratur, quale à plerisque sic paratur,
 ex seminum lactucæ, endiuia, sonci, maluarum, psyllii, papaueris
 albi, melonis abdellauî, chatè, cucurbitæ, anguriæ, hordei, pista-
 chiorum, amygdalarum dulcium ex gaza aduectarum, (quas mi-
 nus alijs calfacere ij putant) singulorum æqualibus partibus, qui-
 bus aliqui miscent semina feniculorum, aut citri correctionis cau-
 sa, quæ omnia in marmoreo vase contundunt, ac postea lac cum
 aqua endiuie, vel hordei exprimunt atque colligunt, cui addentes
 modicum aque rosaceæ, & sacchari candidi violati, sorbitionem
 parant, quam hecticis aliorum ciborum loco offerunt. Sunt qui
 hoc tantum victu pluribus diebus vsu à febre illa euaserant. Alii
 hecticos curant lacte camelino, vel asinino, vel humano, maxime-
 que consumptos. Vtuntur etiam balneis ex lacte tepido paratis,
 corpora etiam illorum præter quod lacte irrorant, oleis quoq; ne-
 nupharino, violaceo frigidis, vel tepidis inungunt. Non minusq;
 illis in vsu familiarissimo dulcia balnea tepida, atque frigida exi-
 stunt. Multi enim post balneum calidum frigidam in aquam, quæ
 tamen

tamen non multum sit frigida; se immergunt pleriq; libentius tepida, quàm frigida ad heclicos curandos vtuntur. Diuites, vt iam dixi familiaria habent balnea, ex lacte camelino, vel asinino, vel caprino parata. Hęcq; obiter memini, me, partim apud Aegyptios medicos ad vsum februm curandarum, praxim cum ipsis exercendo obseruauisse, partimq; à quodam medico Aegyptio doctissimo accepisse, quę qualiacunque sint, tibi libentissime nunc communicare volui. GVILAN. Perphulchra sane videntur, minimeque inutilia, quę dixit, modo, pro quib. non paruas gratias tibi habeo.

Sed tempus nunc nobis suadet, vt paululum quietis nunc capiamus, reliqua in altera die dicenda remittentes, quando parum diei nunc supererit, nam video, Solem penè ad occasum iam accessisse, ex quo etiam in hac die illa absolui à nobis non potuissent.

FINIS LIBRI QVARTI.

I N D E X
E O R V M O M N I V M,
Q V A E I N O P E R E
C O N T I N E N T V R.

A

ABALASSAN, Carpobalsamum. fol. 139.b
 Abdere uirgo multiplici uacuatione indicata. fol. 111.a
 Acatia uires ad sistendam quamcunq; sanguinis uacuationem. 145.a
 Acatia succus duplex, quippe liquidus, & siccus. 111.b
 Acatia succi sicci usum in Aegypto esse ad coriarios pro tingendis corijs. 141.b
 Acatiam arborem, cuius Aegyptus est serax, non edere lachrymas, siue ab ipsa arbore non destillare lachrymas, quarum sit usus. 241.b
 Acori radices non esse calamum aromaticum. 137.b
 Acoro uero Aegyptij utuntur, quem Hebud uocant. 141.b
 Achouan quid. 138.a
 Achaoen, Vehouen, & Alachuan idem. ibidem.
 Achaoua herba crescit in Aegypto. 138.a
 Achaouam descriptio. 138.a
 Achaouam an sit marum. 138.a
 Achimbassì medicus omnium primus. 2.b
 Achimbassì medicus mederi uolentibus auctoritatem soluto pretio concedit. 2.b
 Achimbassì officium quale sit. 2.b
 Achimbassì à Besà Cayri procreari soluto pretio 2.b
 Achimbassì Besà excellentiorem in medicina uirum, sed quem, ei multos aureos

soluerit, procreare. 26.b
 Achimbassì omnes, qui pretium soluerint, etsi medicinae artis prorsus ignari sint, mederi per urbem sinit. 3.a
 Ad bubones, tumores, & parotides pestilentes cucurbitule utiles. 76.a
 Ad febres synochas secretum auxilium. 145.a
 Ad febres pestilentes potus singulares. 148.a
 Ad Hydrope Aegyptios uti uisione. 98.a
 Ad scorpionis morsum scarificatio partis affecta. 96.b
 Aduentus omnes, cum Cayrum statim uenerint ex potu aquae Nili diarrheam pati solent. 21.b
 Adulterae mulieres cur maritis filios similes pariant. 39.b
 Ad uteri frigidas affectiones clysteres. 145.a
 Aedes balnearum gratia constructa. 106.a
 Aedes balnearum in Aegypto quomodo facta sint. 106.a
 Aedium pro balneis constructarum descriptio. 106.a
 Aegrotos filios gignere aegrotos. 40.a
 Aegrotis, quibus ante sanguinis missionem aliquid cibi sit concedendum. 56.a
 Aegrotis, antequam ipsis sanguis mittatur, aliquem frigidum potum cum aliquo syrupo os uentriculi roborante esse exhibendum. 56.a
 Aegrotis quibus sit mittendus sanguis, tutius potum, quam cibum dari posse. 56.a
 Aegypti regionis descriptio. 8.b

V Aegy-

I N D E X

- Aegypti situs.* fol. 8. b
- Aegyptus est inter Aethiopiam, Arabiam, & Marmaricam.* 8. b
- Aegypti aeternum summe calidum esse, quae ostendant.* 9. a
- Aegypti incolarum triplex genus esse.* 14. b
- Aegypto uenundari.* 42. a
- Aegyptum nunc ueris Aegyptiis hominibus carere.* 42. a
- Aegyptus habet ab ortu Arabiam, ab occasu Marmaricam, à Septentrione mare Mediterraneum & à Meridie Aethiopiã.* 8. b
- Aegyptum carere balneis naturalibus.* 106. a
- Aegyptum habere homines pingues, ac crassos.* 14. b
- Aegypti incolae omnes Vigiles existunt.* 17. a
- Aegyptum uiris olim, tum in medicina, tum in alijs scientijs illustribus floruit.* 1. a
- Aegyptus praeiis saeculis pluribus doctissimis medicis floruit.* 1. b
- Aegyptum totam peste infectam accedente tropico cancri, ab omni peste, pestisq; contagio sanari.* 32. a
- Aegypto regiones conterminae.* 137. a
- Aegyptus à quibus uentis libere euentatur.* 12. a
- Aegyptus Septentrionalibus uentis magis quam alijs est expositus.* 12. a
- Aegyptum magis expositum Septentrionalibus uentis, quam alijs, uoluit Deus, ut refrigeraretur.* 12. a
- Aegyptus miraculo fecunda uidetur, cum solum totum arenosum habeat.* 12. a
- Aegyptus totam fecunditatem a Nilo flumine accipit.* 12. a
- Aegyptum hominibus abundare, sic pinguibus, qui mamas longè maximis seminarum mamas, maiores habent.* 14. b
- Aegyptij cur multo sanguine abundant.* 15. a
- Aegypti habent stomachum frigidum multapitiuita scatente.* 15. a
- Aegyptij a quibus stomachum frigidum contrahant.* 15. a
- Aegyptiorum corporum habitus.* 15. a
- Aegyptij uictu tenui ac admodum sobrii utuntur.* 15. a
- Aegyptij pluries in die quam nostri comedunt, sed parum.* 15. a
- Aegyptij morbi sparsim qui per urbem Cayri semper obseruantur.* 25. b
- Aegyptij medici medendo utuntur illa uersali propositione quippe contrarijs contraria curari.* 7. a
- Aegyptus non recte intelligere propositionem, quae est contraria contrarijs curari.* 7. a
- Aegyptij errant in cognoscendis morbo contrarijs remedijs.* 7. b
- Aegyptij medici in quibus morbis recte utantur medentes propositione, contrarijs contraria curari.* 7. b
- Aegyptij in curandis morbis semper morbo contrarijs utuntur.* 7. b
- Aegyptij omnes cur ad usum refrigerantiũ maxime praecipitentur.* 8. a
- Aegyptij quot modis mittant sanguinem.* fol. 2. b
- Aegyptij mittunt sanguinem ab auribus scarificatis.* 2. b
- Aegyptij mittunt sanguinem à cruribus scarificatis.* 2. b
- Aegyptios nunquam cucurbitulis uti promouet totius corporis uacuatione.* 57. a
- Aegyptij cucurbitulis occipiti, atque eius proximis partibus utuntur.* 57. a
- Aegyptij cucurbitulas, neque igne, neque aqua, sed spiritus attractione admovent.* 57. a
- Aegyptij medici cui medicinae sectae adherent.* 3. a
- Aegyptios medicos sectam methodicam, atque empiricam sequi.* 3. a
- Aegyptios ad morborum curationem, neq;*

I N D E X

- partium lesarum, neque causarum, neque naturæ, neque ætatis, habere rationem. fol. 3.a
- Aegyptij putant omnia morborum genera fieri uel à caliditate, uel a frigiditate. 3.a
- Aegyptij putant omnes morbos in Aegypto, oriri a caliditate. 3.b
- Aegyptij ob celi Aegypti summe calidi putant a calore omnes morbos fieri. 3.b
- Aegyptios refrigerantium medicamentorum usum cur frequentent. 3.b
- Aegyptij, quibus dent operam. 1.b
- Aegyptij publicas scholas habent, in quibus uaria scientiarum genera docentur. 1.b
- Aegyptij plurima secreta auxilia præstantissima hereditarie a priscis doctissimis medicis accepisse. 2.a
- Aegyptij, quæ ad medendum in usu habeant. fol. 2.b
- Aegyptij quomodo ab oculorum lippitudinibus præseruentur. 24.a
- Aegyptij ob parcam uictum longiorem uitam ducere. 18.a
- Aegyptios ab usu aquæ Nili fluminis longeuos fieri. 18.a
- Aegyptios non ab aere, sed a uictu longeuos fieri. 18.b
- Aegyptij quomodo præsciant futurum fluminis incrementum. 14.a
- Aegyptij, quid faciant, ut præsciant futurum fluminis incrementum. 14.a
- Aegyptios mittere sanguinem a scellis arterijs, atque a multis uenis, nostris medicis non usitatis. 2.b
- Aegyptij hirundinum usum ignorant. 2.b
- Aegyptij in carniis esu sunt parcissimi. 15.b
- Aegyptij humido cibo delectantur, eumque sequuntur. 15.b
- Aegyptij arietum castratorum carnibus uescuntur. 15.a
- Aegyptijs ab Hippopotamo sanguinis missionem acceptam referant. 1.b
- Aegyptij quot modis mittant sanguinem. 2.b
- Aegyptios pro uacuando sanguine uenas secare, nostris inusitatis. 2.b
- Aegyptij mittunt sanguinem ab arterijs scellis. 2.b
- Aegyptij estate loca terrena habitant, propè fontes dormientes. 9.a
- Aegyptij fistulas intra omnes domos faciunt, ad refrigerandum aerem. 9.a
- Aegyptij omnes ueneri admodum indulgent. 17.a
- Aegyptijs conceditur plures uxores possidere. 17.a
- Aegyptij ociosam uitam ducunt. Exceptis Arabibus, & rusticis. 17.a
- Aegyptij cur sit frequenter missione sanguinis indulgeant. 37.b
- Aegyptios errare, qui largius ac sepius quam opus esset mittere sanguinem soleant. fol. 38.a
- Aegyptij ægroti nimium sanguinis missioni sunt. 38.a
- Aegyptios tribus modis sanguinem mittere. 57.a
- Aegyptios per uenarum, arteriarumque sectionem, atque per uariarum partium scarificationem mittere sanguinem. 57.a
- Aegyptij nedum utuntur partes in flammantur, quid præsent. 97.b
- Aegyptios ferro frigido sæpe partes ijs, quæ inuruntur, proximas, tangere ne accendatur inflammatio. 97.b
- Aegyptij quid post inuisionem præstant. fol. 97.b
- Aegyptij quas partes corporis inurunt. 97.a
- Aegyptij uisione articulorum laxitatem ac debilitatem corrigunt. 97.b
- Aegyptij inuisione articulis robur conciliant, ut ab humorum fluxionibus defendantur. 97.a
- Aegyptios quam plures exustis temperibus spectari. 62.b
- Aegyptios ad urendas partes rectius quam nostros

I N D E X

- in Aeras se gerere.* 98.b
Aegyptij ad uisionem molendam cur nullo metallo utantur. 98.b
Aegyptij ad inuisionem, cur gossypio ignito utantur. 98.b
Aegyptij quem modum seruent in scarificandis cruribus. 90.a
Aegyptios recte se gerere pro crurum scarificatione sanguinem mittentes in praeris Eunuchis, atque alijs corporibus laxis, pinguibus, albis. 50.b
Aegyptij sanguine mittere cutis scarificationibus. 2.b
Aegyptios sanguinis missione gaudere. 37.a
Aegyptij mittunt sanguinem in omnibus aetatibus, anni temporibus & ad omnes fere morbos. 37.a
Aegyptij libentius sanguinis missione, quam medicamentis utuntur. 37.a
Aegyptios mirabili dexteritate multas partes corporis pro mittendo sanguine scarificare. 2.b
Aegyptios mirabili dexteritate arterias, atque uenas secare. 21.b
Aegyptij in quibus corporibus consuecant scarificatis cruribus mittere sanguinem. 50.b
Aegyptiorum modus aures scarificandi. 78.a
Aegyptij ciborum multiplicitate non gaudent. 15.b
Aegyptij simplici cibo sunt contenti. 15.b
Aegyptij ciborum uarietatem abhorrent. 15.b
Aegyptij carnis esu non admodum delectantur. 15.b
Aegyptij Mahometis a seculo uino non utuntur lege eis interdicto. 15.b
Aegyptiorum multi uino non secus quam Germani indulgent. 15.b
Aegyptios medicos per sectas arterias mittere sanguinem non secus quam a uenis. 60.b
Aegyptij mittunt multum sanguinem. 5.b
Aegyptij medici an errent non utentes cucurbitulis pro adiunanda exanthematum eruptione. 74.a
Aegyptij medici in nobilibus uti blandissimis medicamentis purgantibus. 5.b
Aegyptij inurunt partes gossypio atq; panno lineo ignito. 97.a
Aegyptij quo pacto partes corporis inurere soleant. 97.a
Aegyptij coxendicum dolorem inuisione sanare. 97.b
Aegyptios in peste infectis multa ulcera cruribus infligere. 149.b
Aegyptij curant febres exanthematum pestiferas linitione ex oleo amygdalina & mararum nitro parata cum frictione ad uniuersas corporis partes. 148.a
Aegyptij in febribus pestilentibus sudorem prouocant. 148.a
Aegyptios diuidi in urbanos, Arabes, & Rusticos. 14.b
Aegyptij ineolarum temperamenta. 14.b
Aegyptiorum urbem habitantium corporum habitus & temperies. 41.b
Aegyptij fato quodam Tyrannis semper fuisse subiecti. 6.a
Aegyptij usum inurendi habent familiarem. 97.a
Aegyptiorum plerique hepar calidum, & humidum habent, ex quo multo sanguine exuperant. 15.a
Aegyptiorum multos maiores mulierum max. mis mamis, mamis habentes habere. 14.b
Aegyptiorum temperies a quibus mutata. 42.a
Aegyptij quamobrem omnes fere stomachum frigidum obtineant. 143.a
Aegyptij omne genus morbi ex capitis distillatione obortum, patiuntur. 9.b
Aegyptios medicamentis refrigerantibus indulgere. 117.a

I N D E X

- Aegyptijs pulueres esse familiares ex uentorum atque terræ siccitate.* fol. 107.a
- Aegyptij cur timeant usum cucurbitularū in febribus pestilentibus.* 74.b
- Aegyptij, herbam comedentes.* 119.b
- Aegyptij an a commansa herba, atque alijs medicamentis uere optata uideri queant.* 120.b
- Aegyptijs lactis acetosi usum sequuntur.* 117.a
- Aegyptij plurima habent in medicina priscorum doctissimorum medicorum antiquitatem redolentia.* 6.b
- Aegyptij cur morbis frigidis potius quam calidis infestentur.* 117.a
- Aegyptijs uictus atque medicamenta familiaria.* 117.a
- Aegyptios multos annos plus centum uiuere.* 17.b
- Aegyptij à quibus causis fiant lōgquei* 19.b
- Aegyptij mulieres, quid in balneis factitent.* 107.a
- Aegyptias in balneis pinguedinem procurare.* 107.b
- Aegyptias uti balneis ad pinguescendum.* 107.b
- Aegyptias ad coitus conciliandam uoluptatem uarijs unguētis recte olentibus uti.* 107.a
- Aegyptios errare molientes purgationes quibusdam seminibus ualidissime purgantibus.* 129.b
- Aegyptiorum aliquos post assumptum purgans medicamentum ægrotis multum aquæ frigida potandæ propinare.* 132.a
- Aegyptios diuites multos syrupos, quos cū aqua per æstatem potant, domi parare.* 124.b
- Aegyptios lapides è uesica extrahendi sine incisione modum callere.* 104.a
- Aegyptios componat Theriacam pro Turcarum Rege.* 133.a
- Aegyptios iussu Turcarum Regis theriacā componere.* 133.a
- Aegyptios theriata cum aduenis multum lacti facere.* 133.b
- Aegyptios errare in componenda theriaca.* 141.b
- Aegyptios tribus nominibus his, quippe Darsini, Cherfè & Selica, intelligere cinnamomum, canellam, & c. ssiam.* 140.a
- Aer Aegypti qualis sit.* 9.b
- aeris Aegypti temperies.* 9.b
- aer Aegypti est calidus & siccus, inæqualis, tenuissimus.* 9.b
- aer Aegypti cur hyeme aliquando insigniter frigidus sentiatur.* 9.b
- aer Aegypti caput maxime offendit.* 9.b
- aer Aegypti quando est temperatissimus & qualissimus, morbisque carent.* 11.b
- aer locorum Aegypti mari adiacētium qualis.* 41.b
- aer locorum Aegypti, a mare elongatorum qualis.* 41.b
- aer nocturnus & diurnus per hyemem in Aegypto qualis.* 9.b
- aeris Aegypti diurna & nocturna alteratio.* 9.b
- aerem summe calidum continue marcescere, ac fieri pessimum.* 31.a
- aer in Aegypto non uniformis.* 41.b
- aer locorum Aegypti mari adiacentium est frigidior atque humidior.* 11.b
- aer secundæ æstatis, æqualis, continuus, calidus.* 32.b
- aeris mutationem ab æfluante calore, inæquali, in minus calidum, æqualem continuum pestem dirimere.* 33.a
- aerem Ianuario & Februario mensibus esse quo ad primas qualitates temperatum.* 10.a
- aer in Aegypto Iunio mense ex morbosa statu, in salubrem mutatur.* 34.b
- aer secundæ æstatis in Aegypto mutationes non confertim, sed sensim recipit.* 34.b
- aeris refrigerandi causa multis Aegyptij utuntur.*

I N D E X

- utuntur.* fol. 9. a
Aer Aegypti multum à Septentrionalibus, ac Meridionalibus uentis alteratur, & parum ab orientalibus, atque occidentalibus. 9. a
Aer ab Aegyptijs, frigida aqua multis fontibus refrigeratur. 9. a
Aerem Aegyptij refrigerant quibusdam uastissimis fistulis in singulis domibus ea causa constructis. 9. a
Aer Aegypti adueniente estiuo solstitio quomodo omne contagium pestilens consummat. 35. a
Aer ante estiuum solstitium tribus mēsis in Aegypto, est interrupte calidissimus ac fere animalia suffocans. 32. b
Aeris camerarum balnei temperies. 106. a
Aerem quo ad calorem uarium in balneariis edibus esse. 106. b
Aeris infusum sanare hepatis lienisque obstructions difficiles. 130. b
Aestatis tempus penes Aegyptios. 10. a
Aestas in Aegypto quando incipiat, & desinat. 10. a
Aestatem in Aegypto duplicem esse. 10. a
Aestas prima in Aegypto est inaequalissima, inconstantissima, & summe calida. 10. a
Aestas prima plurimum corpora laedit. 10. a
Aestas secunda est equalior, minusque aestuosa, & minus corporibus noxia. 10. a
Aestas prima est mensibus Martio, Aprile, Maio.
Aestas secunda, incipit Iunio mense & usque ad finem Augusti protenditur. 10. a
Aestatis primae aeris constitutio. 32. b
Aestatis prima pars unde inconstantissima, aestuosissima, atque inaequalissima sit. 10. b
Aestatis secundae temperies 11. a
Aestatem secundam morbis carere. 11. b
Aestatis primae calidissima & inaequalissima causa 10. b
Aestatis calor facile a quoque fertur. 9. a
Aestatis aerem summe calidum temperari à Nili fluminis incremento, atque à Septentrionalibus uentis. 9. a
Aestatis aer nisi à Nili incremento, & à Septentrionalibus uentis refrigeraretur, homines ibi uiuere non possent. 9. a
Aestatem Etesijs carentem admodum morbosam. 34. b
Aetius secandi modum in hydrope docuit. 102. b
Aetius uisionem in articularum, atque alijs morbis laudat. 100. a
Actates purgationes non recte quaerantur. 139. a
Agatarchidis de Nili augmento opinio. 13. a
Agarici utilitas ad quartanas febres. 147. b
Agens proximum in generatione magis potest quam remotum. 40. a
Agricolae Aegypti secunda astate uitam ociosam aucunt. 11. b
Agricolae quando semina terrae committant. 12. b
Alcanna, siue elhanne, quod est ligustrum Aegyptium, florum usus. 118. b
Alexandrini hyeme oculorum lippitudinibus uexantur. 24. a
Alexandria atque alijs locis mari adiacentibus largissime pluit. 11. b
Alexandria singulis annis autumnis multis pestilentibus febribus uexatur. 23. b
Alexandria ciuitas tota super columnas marmoreas numero ferme infinitas posita ac fundata est. 23. b
Alexandria omnia loca subterranea, inania, ac peruia existunt. 23. b
Alexandria ciuitas cur per uias ac inanibus subterraneis locis constructa sit. 24. a
Alexandria loca subterranea per uia ac inania facta fuisse ne urbs terremotibus obnoxia foret. fol. 24. a
Alexandria loca subterranea per uia facta fuisse

I N D E X

- fuisse, ut in ijs sufficiens aquæ Nili copia ad usum incolarum per annum seruari-
 tur, aliqui Aegyptiorum existimarunt.* 24.a
Alexander Trallianus sentit in dysenteria mittendum esse sanguinem. 53.a
A in Laracoron throciscorum compositio, Aegypto, diuersa est ab ea, qua usus fuit Gal. 142.a
Alimentum immodicum refrigerare. 19.a
Alui profluuij causæ. 53.b
Amatus Lusitanus in dysenteria mittebat sanguinem, multosque hoc auxilio curauit. 53.b
Amatus Lusitanus quomodo a naribus sanguinem mittebat. 79.a
Amutum medicum Lusitanum multos pueros sanguinis missione curauisse. 48.a
Amentes inustione sanant Aegyptij. 98.a
Ammeum Aegyptij Indicum habeat, omnium optimum, quem Nanacuendi appellant. 141.b
amomum amara uocant Aegyptij. 139.a
amomum uerum habere Aegyptios. 139.a
amomum lignum & non semina uel fructus esse Aegyptij affirmant. 139.a
amomi descriptio. 139.a
amomum quo Aegyptij utuntur, non esse Rosam Hierici, ut falso aliqui crediderunt. 139.a
amomi historia apud multos antiquos scriptores uaria. 139.a
amygdalas ex Gaza aduectas minus alijs calfacere. 123.b
anaxagoras de Nili fluminis augmento opinio. 13.a
an crurum scarificatio in sura, ut Aegyptij faciant, uel potius in malleolo, ut Gal. docuit, sit facienda. 94.a
an crurum scarificatio uicaria sit uenæ sectionis. 87.a
animalia in Aegypto reperiri, quibus ars curandi morbos insita a natura existimetur. 1.b
anguria, quæ intus nullam pulpam, sed huius loco aquam dulcissimam continent. 26.a
anguriarum aquam hernias concitare. 26.a
anguria el nauis. 124.a
anguria aquæ facultas. 124.a
antimonium difficiles ac antiquatos morbos sanare. 130.a
antimonio multos ab incurabilibus ferè morbis sanatos. 130.b
antiqui ad quos morbos sectione usi sint. 102.b
antiqui medici cur præualidis purgantibus usi fuerint. 130.a
Antonius Palmerius Presbyter Cayri sacra multos annos ministravit. 137.a
Antyllus cucurbitularum usum scarificatione præstitum cognouisse. 71.b
Antyllus scarificandi docuit modum. 91.a
Annus ab Aegyptijs in quot partes diuidatur. 18.a
Annum penes Aegyptios in quatuor tempora, sed tamen secus quam a nostris fiat, diuidi. 10.a
Anum Atheniensem cicuta esui assuetam. 119.a
Asim Christianum Cophtum uacuato plurimo sanguine à uenis retro aures somno longissimo correptum fuisse, non tamen sterilem euasisse. 60.a
Apoplecticos inustione curari. 98.a
Apodyterium seu spoliarium quid. 106.a
Aqua optima neq; concoctionem, neq; concocti distributionem, neq; sanguinis generationem, neq; nutritionem, neque urinarum, sudorumq; excretionem, neque corporum distationem, inuat. 20.b
Aquam non iuuare concoctionem. 20.a
Aquam hypochondrijs nõ esse utilem. 20.a
Aquas optimas reperiri, quæ neque insigniter frigida, neq; crassa, sed dulces existunt, ac tenuissima. 21.a
Aquas cælestes esse leuissimas dulcissimas, atque tenuissimas. 21.a
Aquas

I N D E X

- Aqua, quæ ex Galeno optima sit.* 16.a
aqua optima est quæ clara syncera, sine odore. 16.a
aquæ optimæ notæ. 16.b
aquæ crudæ & malæ notæ. 16.b
aquæ usum ad uitam producendam, magis quàm uini, conducere. 20.a
aquæ usum Aegyptijs magis quam uini, conducere. 20.a
aquæ potus, quæ nostris corporibus afferat incommoda. 20.a
aquam stomacho, hypochondrijs, hepaticque uel lieni obstructis, uel in tumorem elatis plurimum nocere. 20.a
aquam ab Aegyptijs ad sanitatem conseruandam, uino præponi. 20.a
aqua dulcis tepida cutem laxat, sanguinem attenuat, atque attrahit. 87.b
aquæ potu summe calida corpora iuari. 21.a
aquam Pueris, atque calidis & humidis corporibus conferre. 20.b
aqua Nili fluminis clarescens omnium est, limpidissima, purissima, leuissima, cuiusuis odoris expers, atque subdulcis. 16.b
aqua Nili ex quibus omnium hominibus utilissima, ac optima sit iudicanda. 16.a
aquam Nili fluminis corpora ex calore gracillima refrigerare, incrassare, atque impingue facere. 4.a
aquam Nili fluminis bepar calidum refrigerare. 4.a
aquam Nili totam in sanguinem uerti, ex quo Moses Dei præcepto aquas in sanguinem mutauit, Aegyptijs persuasum est. 37.a
aquæ Nili facultas. 17.a
aquam Nili Ioan. Iacob. Manne medicus pro Turca qui renem calidam intemperie laborauit, plurimum comendauit. 17.a
aquam Nili fluminis clarescentem, tenuem, leuem subdulcem esse. 21.a
aquam Nili epotam aliquibus sudorem, aliquibus urinam, atque multis uentrem mouere. 21.a
aquam Nili fluminis copiose epotam hepatis calorem optime temperare. 4.a
aqua Nili a longissimo itineris tractu ferè à Sole coquitur. 16.b
aquam Nili omnium esse minime frigidam. 16.b
aquam Nili fluminis Auicennas multis laudibus celebravit. 16.b
aquam Nili, quæ est turbida, Galeni temporibus Alexandriae per fictilia uasa Aegyptij percolabant. 16.b
aquam Nili cænosam ac turbidam quomodo cito claresciant. 16.b
aquam turbidam amygdalis dulcibus contusis, Aegyptij claresciant. 17.a
aquam turbidam ex Nilo asportatam dulcibus amygdalis trium tantum horarum spacio claresciant. 17.a
aqua Nili clarescens epota sudorem mouet, aliquibus, urinam, & quamplurimis uentrem. 17.a
aquam Nili die, nocteque epotam corpora non ledere. 17.a
aqua Nili calida corpora plurimum iuantur. 17.a
aqua Nili epota uiscerum incendium temperat. 17.a
aquam Nili uicem gerere seri lactis. 17.a
aquam Nili Aegyptij mutari in sanguinem putarunt. 17.a
aqua Nili unde habuerit, quod intra corpora suscepta, in sanguinem mutetur. 17.a
aquæ Nili Deum dedisse, ut in sanguinem conuerteretur, Aegyptij existimant. 17.a
aqua Nili fluminis pro potu est incundissima. 16.a
aqua Nili ceteris bonitate uidetur præferenda. 16.a
aquam Nili fluminis in potu Aegyptios seletari. 117.b
aqua Nili à dolore renum a calculis concitata. 117.b

I N D E X

<i>tum sanare.</i>	fol. 21. b	<i>Aquam Arguriae elnavi sanare febrem synocham.</i>	145. b
<i>Aqua Nili quo pacto possit concoctionem iuvare.</i>	22. a	<i>Aqua stillatitia, qua synocha febris, atque ardens curatur.</i>	145. b
<i>Aquam Nili claresactam hypochondrijs, iccori, lienique inflammatis auxilio esse.</i>	22. a	<i>Arabum corporum habitus, atque temperamenta.</i>	41. b
<i>Aqua Nili an corpora nutriat.</i>	22. b	<i>Arabes multos morbos in iustione sanare.</i>	97. b
<i>Aquam Nili, ex Aegyptiorum sententia nutrire.</i>	22. a	<i>Arabes curantur in iustione.</i>	97. b
<i>Aqua Nili quando est paucissima, & fere stagnans.</i>	12. b	<i>Arabes quomodo lapides e vesica sine incisione extrahant.</i>	104. b
<i>Aqua Nili fluminis quomodo in Urbem Alexandriae ueniat.</i>	24. a	<i>Arabes priscos medicos non cognouisse sacificationem crurum, uel ea non suere usi.</i>	83. b
<i>Aqua Alexandriae autumnu euadit caenosa, palustris, corrupta atque pessima.</i>	24. a	<i>Archenda quid, & eius facultas.</i>	112. b
<i>Aqua corrupta quomodo sit causa pestilentium febrium, quae autumnu Alexandriae uagantur.</i>	26. b	<i>Archenda est puluis ligustri Aegyptij foliorum.</i>	112. b
<i>Aquam rami Nili fluminis per mediu Caryri ciuitatis transeuntis putrefacta uarios in pueris morbos concitare.</i>	25. b	<i>Archigenes sectionem ad hydropem meminit.</i>	112. b
<i>Aquam plurimam gelidam ijs propinari, quibus est sanguis mittendus, officere.</i>	56. b	<i>Ardentes febres quibusdam secretis auxilijs ab Aegyptijs curari.</i>	145. b
<i>Aquam ante missionem sanguinis multam epotam hydropem facere.</i>	56. b	<i>Arterias pro mittendo sanguine Aegyptios secare.</i>	2. b
<i>Aquam Nili fluminis modice sumptam posse purgantis assumpti uim fouere, & augere.</i>	132. b	<i>Arteriarum sectionum ad mittendum sanguinem usum, non secus quam uenarum in Aegypto frequentari.</i>	57. a
<i>Aquam Nili callere facultate aliqua subducendi aluum.</i>	132. b	<i>Arteria pro quibus morbis ab Aegyptijs secantur.</i>	57. a
<i>Aquam cum purganti medicamento frigidam dandam Aierrhoes uoluit.</i>	132. b	<i>Arteriarum sectionem pro mittendo sanguine hoc tempore propriam esse Aegyptiorum.</i>	57. a
<i>Aquam post purgans medicamentum, haly & Rhasim concessisse.</i>	132. b	<i>Arterias solos Arabes & Aegyptios pro mittendo sanguine audere secare.</i>	57. a
<i>Aquam frigidam multam ab assumpto purganti, aliquos Aegyptiorum bibere, a qua aluum sepe multum turbari.</i>	132. a	<i>Arteria sectio pro mittendo sanguine Aegyptijs est familiarissima.</i>	60. b
<i>Aque potu ab assumpto purganti cur aliqui commode sint purgati.</i>	132. a	<i>Arteria sectione ad qua mala Aegyptij uoluntur.</i>	60. b
<i>Aquam nullo pacto purganti assumpto auxilio esse posse.</i>	132. a	<i>Arteriae sectionem pro diuino secreto in Aegypto ad diuturnas oculorum ophthalmias, inueteratas, atque ad capitis uiscerumque antiquos diuturnosque dolores haberi.</i>	60. b

I N D E X

- Arteriarum sectione multos interijisse.* 60.b
Arterias sectas ex quorundā sententia coalescere non posse. 61.a
Arterias sectas magna cum difficultate coalescere. 57.a
Arterias sectas posse coalescere, maxime in pueris, corporibusque mollioribus. 61.a
Arterias sectas tūc coalescere experientia esse cognitum. 61.a
Arteriam per somnium monitum Gal. secuisse, & bene successisse. 61.a
Arteria cubiti secta quendam Magistrum à lateris dolore sine ullo aneurismate sanatum Gal. memoriæ prodidit. 61.b
Arterias quo pacto Aegyptij coalescere faciant. 63.a
Arteriarum sectio, ut coalescat, quæ præstent. 63.a
Arteriarum prævalido motui, postquam eas secuerunt, atque sanguinem eduxerunt obfistunt, frusto aris sectioni arteriæ superposito. 61.b
Arterias tūc secari ab Aegyptijs. 2.b
Arteriarum sectione aliquos quasi miraculo sanatos fuisse. 2.b
Arteriam inter pollicem & indicem sectam hepatis dolorem iuuare. 62.b
Arterias in summis artubus, atq; in capite fore secandas in omnibus doloribus, a calida, spirituosaq; substantia, obortis. Gal. docuit. 61.b
Arteriam frontis ad quæ mala Aegyptij secant. 62.a
Arteriæ frontis sectio quibus malis conueniat. 62.a
Arterias sectas misso sanguine Aegyptios, neque extrahere, neque inurere. 62.a
Arteriarum retro aures sectio quibus morbis conueniat. 62.b
Arterias temporum ad prohibendos catarrales fluxus in oculos Aegyptij inurunt. 62.b
Arterias retro aures Hippocrates in quibus inurendas uoluerit. 99.a
Arthritides uagari in Aegypto. 23.a
Articulos a quibus causis plerique Aegyptiorum imbecillos habeant. 26.b
Articulos inurunt Aegyptij ad podagram. 97.b
Articulos inurentes Aegyptios sanant articularum dolores. 97.b
Arundinibus saccharinis Aegyptios uesci. 117.b
Asari decocti uis ad curandas quartanas. 147.b
Ascanium Caracciolum a dysenteria sanguinis missione curatus. 53.b
Asclepiades Aethiopes trigesimo ætatis anno senescere, & Britanorum quamplures ad centesimum, usque & uigesimum annum peruenire memoriæ prodidit. 16.b
Aspalathus ubi reperiatur. 137.a
Aspalathi arbusi descriptio. 137.a
Aspalathum flores edere suauissimi odoris. 137.a
Assis quid sit. 120.a. 121.b
Asthma pectoris inustione sanari. 98.a
Astronomia a quibus corporum naturas cognoscant, ac speculentur. 39.a
Astronomi ad indagandam corporis naturam, quæ considerent. 39.a
Astronomi hominis naturam ex signi natura, atque stellarum in prima cæli domo inuentarum, uel eam respicientium. 39.a
Auenzoarem medicum filium suum puerum sanguinis missione ab acuto morbo sanauisse. 47.b
Auerrhoes damnat frictiones in corporibus cruditatibus repletis. 113.a
Auerrhoes cur aquam frigidam post assumptum purgans concesserit. 132.b
Auicenna de Achaouan 138.a
Auicennam sensisse medicos posse in pueris binos annos tantum agentibus mittere sanguinem. 47.b
Auicennas non cognouit scarificationis usum.

I N D E X

sum. fol. 85. a. imo confundit scarificatio-
nes cum cucurbitulis. ibid.
Aucennam ante sanguinis missionem egro-
tis aliquibus aliquid cibi esse offerendum
precepisse. 55. a
Aucennam aquam post purgans concessisse.
132. b
Aures pro mittendo sanguine Aegyptij sca-
rificant. 58. a
Aures infantibus scarificantur ab Aegy-
ptijs. 77. a
Aurium scarificationem puerorum esse pro-
prium. 58. a
Aures quo modo, ac ordine scarificentur.
78. a. nec talem scarificationem cognovif-
se Gal. ibid. b
Austri temperies. 30. a
Auster cum imbribus coniunctus quid fa-
ciat. 30. a
Austrini flatus caput grauant, sensusq; he-
betant. 25. a
Astrum facere putridinem. 20. a
Auster corpora dissoluit, humores fundit,
putrefacitq; ubi coniunctus sit cum lar-
gioribus imbribus. 30. a
Autumnus constat duobus mensibus, quip-
pe Septembri, Octobri. 10. a

B

BALNEORVM usus qualis
sit apud Aegyptios. 106. b
Balneis naturalibus Aegyptum
carere. 106. a
Balneis tepidis cur Aegyptij utatur. 106. b
Balneorum usum penes Aegyptios pro cor-
porum absterfione esse frequentem. 107. a
Balneorum usu quae accedat corporibus uti-
litas. 112. b
Balnea ex dulci aqua parata apud Aegy-
ptios esse in usu frequentissimo. 106. a
Balneorum dulcium apud Aegyptios quis
sit usus. 106. a

Balneorum dulcium facultas. 4. a
Balneorum dulcium usu corpora refrigerari
& impinguescere. 4. a, 15. a
Balnea apud Aegyptios qualia frequen-
tur. 106. a
Balneorum gratia aedes in Aegypto constru-
tae. 106. a
Balnea dulcia in Aegypto omnes ornatus
gratia frequentant. 17. b
Balneis dulcibus utuntur Aegyptij, tum cor-
porum ab itineribus inflammatorum re-
frigerandorum gratia, tum pro demen-
da sanguinis plenitudine. 11. b
Balneorum loca quomodo Aegyptij calfa-
ciunt. 106. b
Balnea hecticorum qualia esse debeant. 106. b
Balneorum dulcium usum esse in Aegypto
ad corpora ex itinere inflammata. 110. a
Balnea tepida refrigerare, & humectare.
110. a
Balnea dulcia quibus conducant. 110. a
Balnea dulcia calida cutis stipationem dele-
re. 110. a
Balneis utuntur nonnulli uacuationis gra-
tia. 110. a
Balnea pro pinguefaciendis corporibus qua-
lia. 107. b
Balnea calida in triplici esse differentia. 107. b
Balneorum calidorum uires. 107. b
Balneo tepido uti uolentes pingues fieri. 107. b
Balnea dulcia quos morbos sanent. 113. b
Balneis uti Aegyptios ad ephimeras fe-
bres. 114. a
Balneorum usus ad febres, ephimeras, putri-
das, hecticas, & inflammationes. 114. a
Balneis ad quos morbos Aegyptij utantur.
114. a
Balneis dulcibus usus fuisse antiquos in fe-
bribus. 114. a
Balneorum dulcium differentia, ac uires.
214. a
Balnea dulcia, quibus febribus, & inflam-
mationibus conueniant; 114. a

I N D E X

- Balnea dulcia quo tempore febricitantibus
conducunt. 114.a
- Balneis dulcibus quæ febres ex ephimeris
inuentur. 114.a
- Balnea heclicis quæ conducant. 124.a
- Balneorū usus pro heclicis non unus, at mul-
tiplex. 114.b
- Balnea corporibus cruditatibus scatentibus
non conuenire. 114.b
- Balnea cur neque in febrium principio, ne-
que in augmento conueniant. 115.a
- Balnea dulcia corporibus calidioribus, &
exustis maxime conuenire. 115.a
- Balneorum dulcium utilitates. 115.a
- Balneorum dulcium usus uarius quoad ua-
rias febres. 115.b
- Balnea in principijs morborum inutilia, &
noxia. 72.a
- Balnea à cibo pinguefacere. 107.b
- Balnea à cibo quamobrem impinguefaciant.
107.b
- Balneaturi, neque horrere in balneo, neque
imbecillum uiscus habere debent, neque
cruditatibus abundare debent. 114.b
- Balneis calidis gallica lue correptos posse sa-
nari nonnullis suatum. 115.b
- Balnea, quibus Aegyptij ad heclicos uti so-
lent. 149.a
- Balneorum ex lacte paratorum usum diui-
tes Aegyptios sequi. 150.a
- Balsami authorem plantam uiuentem Ve-
netijs habuisse, ex qua opobalsamum ue-
rum distillasse multi obseruarunt. 138.a
- Balsami fructus Aegyptios habere recentif-
simos, quibus ad componendam theria-
cam utuntur. 139.b
- Ban quid, atque eius usus. 118.a
- Barbaricarum corporum temperies habi-
tusque qualis. 30.b
- Barbarorum corpora quamobrem excellen-
tissimis putrefactionibus sit obnoxia. 31.a
- Barbaros urere lineis petijs accensis. 100.b
- Bassanum. 82.a
- Berberorū usus pro alxi subductione. 117.b
- Berberis fructibus ad medicamenta Aegy-
ptios uti frequentissime. 117.b
- Berberis fructuum usus ad quæ. 117.b
- Berberis fructuum usum in febribus & pe-
stilentibus Aegyptios sectari. 117.b
- Berberorum uis aduersus putredinem. 148.a
- Bernaui electuarium. 121.b
- Bernaui operationes. 121.b
- Bernaui assumptes, quæ deliramenta pro-
dant. 121.b
- Bers electuarij compositio, & uires. 122.a
- Bers electuarij usus. 122.a
- Bers electuarium. 144.a
- Bessa uocari præfectum. 2.b
- Bessa Achimbassim creare, non medicum
excellentiorem, sed etiam medicina igna-
rum, si modo plures aureos numos ei per-
soluerit. 2.b
- Betæ succus, ad curandas febres intermit-
tentes. 146.a
- Bon seminis usus apud Aegyptios. 118.a
- Bon arbor. 122.b
- Boream putredini obsistere. 30.a
- Borea spirante omnia quam diutissime im-
putria durare. 30.a
- Bosa quid, & ipsius compositio, & facultas.
121.b
- C
- ADI esse Mahometis legis do-
ctores. 2.a
- Cadi suos iudices præfectus creat.
2.a
- Cadi non tantum religionis legibus præes-
se, sed lites in iure civili, ac pontificio iudi-
care. 2.a
- Calaf quid atque eius usus. 118.a
- Calamo aromatico uero Aegyptij utuntur.
137.b
- Calamum aromaticum non esse radicem, sed
cannam, uel calamum. 137.b
- Calami aromatici notæ ex Dioscoride. 137.b
- Calami aromatici multam copiam ab Aegy-
ptijs

I N D E X

- ptijs haberi posset. 137.b
- Calculis Aegyptiorum multi cur uexantur. 26.b
- Calidissimas regiones habitantibus difficillimas esse purgationes. 129.b
- Caliditatem uel per se solam esse Aegyptiorum morborum causam, uel saltem cum alijs causis ipsam concurrere Aegypti medici autumant. 3.b
- Calida corpora ab usu ciborum refrigerantium, dulcium, balneorum atque ab immodica uenere frigida euadere. 4.a
- Calor uehementissimus aeris ambientis remedijs quibus contemperetur omnino uacat. 41.a
- Calorem stomachi ab ambientis caliditate resolui. 110.b
- Campsim uocatos uentos facere cerebri inflammationes exitiosissimas. 25.a
- Campsinis uentis spirantibus aduenæ ac plures incolarum ad subterranea loca confugiunt, in quibus morantur, quousque ille uentorum ardor cessauerit. 11.a
- Campsinis uenti si diu perseuerarent, nemo ibi uiuere posset. 11.a
- Campsim cur uentos Euros, Austrosq; Aegyptij uocauerint. 11.a
- Campsim uocatos fuisse Euros Austrosque uentos, Campsim uocato Alexandri Magni, multarum copiarum duce ab his uentis cum omnibus copijs suffocato. 11.a
- Canella in quo à Cinamomo differat. 140.a
- Canellæ sapor dulcis & acris. 140.b
- Canella in longo iuinere odore, & sapore non deficit. 141.a
- Cannabis foliorum usum esse apud Aegyptios. 121.b
- Cannabis facultates. 121.b
- Cannabis per excellentiam herba ab Aegyptijs cur uocata. 121.b
- Cantaridarum usus in potu apud quosdam Aegyptios, ut uenenum uel per sudorem uel urinam euacuent. 148.b
- Capitis dolori intra nares scarificatio conuenit. 77.b
- Capitis partes Aegyptios urere. 98.a
- Capitis quas partes Aegyptij urant. 98.a
- Capitis partes ad quos morbos uri debeant. 98.a
- Cardamomum. 141.b
- Carnes, aceto, atque sale iamdiu imputres seruari. 30.a
- Carnes, quibus Aegyptij uescuntur. 15.b
- Carnium usus apud Aegyptios est temperatissimus. 15.b
- Carnium usus apud Aegyptios est simplicissimus. 15.b
- Carnes arietum castratorum Aegyptijs esse multum familiares. 15.b
- Carnibus multis, qui in uictu uiuunt breuius uiuunt. 18.a
- Carnis atque uini immoderatum usum hominibus breuioris uitæ esse causam. 18.a
- Carnium optimarum usum augere calorem naturalem. 18.a
- Carpobalsamum habet Aegyptij ex Arabia recentissimum. 139.b
- Casus Gibnehalon. 25.b
- Casabel derira quid. 137.b
- Casabel derira Aegyptiorum est uerus calamus aromaticus. 137.b
- Cassia Aegyptiæ usus. 145.a
- Cassia fructuum cognitio, & utilitas. 126.b
- Cassia differentia, ibidem.
- Cassiam Damiatinã eum minime utilis. ibid.
- Cassia Abissina ceteris præfertur. ibid.
- Cassia Abissinæ usus. ibid.
- Cassia Abissinæ usum ad acres distillationes ex capite in pulmones esse apud Aegyptios frequentissimum. ibid.
- Cassia florum usus. 118.b
- Cassiam esse alterius arboris corticem, minimeque cancellæ. 140.b
- Cassiam planè a cinamomo & canella differre. 140.a
- Cassia sapor amarus. 140.b
- Cata-

I N D E X

- Catapocijs quibus ad psydracia, & alopeciã Gal. utebatur.* fol. 129.b
- Catapocia ex aloe appellata apud Gal. quæ.* 129.b
- Catapocia δια κολλουυθιδος.* 129.b
- Catapocia ad quartanas febres.* 147.b
- Catapocijs ex aloe, scamonio colocynthide paratis utebatur Gal.* 129.b
- Catapocijs ex aloe, colocynthide, scammonio, agarico, bdellio, gummi Arabico paratis ad distillationem ex capite in pulmones salsuginosa Gal. utebatur.* 129.b
- Causæ, quæ aerem in æstate refrigerant.* 12.a
- Causæ pinguedinis.* 108.a
- Causæ eorum medicamentorum facultas.* fol. 99.a
- Causiticum quid.* 99.a
- Cayrus Aegypti metropolis.* 8.b
- Cayrus olim Babylon, uel Babulis.* 8.b
- Cayri ciuitas quantum distet ab Aequinoctio.* 8.b
- Cayri diei maior longitudo.* 8.b
- Cayri diei breuitas.* 8.b
- Cayri situs.* 8.b
- Cayri ciuitas uentis Septentrionalibus exposita.* 8.b
- Cayri ciuitatis aer à Septentrionalibus, atq; Meridionalibus uentis maxime alteratur, ab Orientalibus, Occidentalibusque partium.* 8.b
- Cayri ciuitas est prope tropicum Cancræ.* 9.a
- Cayri ciuitas altissimis est fabricata ædibus.* fol. 9.a
- Cayri locus in quo Aegyptij theriacam cõponunt.* 133.a
- Cayri multos tum uiros, tum mulieres reperiri, qui medicinam profitentur.* 1.b
- Cayrinullos reperiri qui medicina ratione faciant.* 1.b
- Cayrini toto anno oculorum lippitudinibus molestantur, sed presertim in prima æstate.* 24.a
- Cayri habitatores esse plurimarum nationum.* 14.b
- Cayri quot hominum nationes existant.* 14.b
- Cedmata curari scarificatis uenis quæ intra aures sunt.* 58.a
- Celsus in hydrope supra talum incidi docuit.* 102.b
- Cerastis quid.* 136.b
- Cerastis serpentis ex Aetio descriptio.* 136.b
- Cerebri infl. immationes lethalissimas in prima æstatis parte fieri.* 25.a
- Chaoua decoctum.* 122.b
- Chaoua decoctum quomodo paratur.* 122.b, & 123.a
- Chaoua decocti ex semine Bon parati usus apud Aegyptios.* 118.a
- Chaoua decoctum ad euocandos menses multum mulieribus conducere.* 118.a
- Chaouæ decocti usus ad menses ciendos.* 118.a
- Chaoua decocti facultas.* 123.a
- Chaouæ suppressos menses reuocare.* 123.a
- Chamedrios uis ad curandas febres.* 146.a
- Cherfe cannellam communem Aegyptij intelligunt.* 138.b
- Chest, est costus Arabicus quo nostri etiam utuntur.* 138.b
- Chest an sit uerus costus.* 138.b
- Chia mulier dysenteria sanguinis missione sanata.* 53.b
- Chinæ radicis usus in Aegypto.* 117.b, & 120.a
- Chinæ radicibus ad quos morbos Aegyptij utuntur.* 118.a
- Chinæ decocto emaciata corpora pinguescieri.* 118.a
- Chinæ decoctum faciem pulchram reddit.* 118.a
- Chinæ decoctum pro pinguefaciendo quomodo ab Aegyptijs mulieribus paratur.* 118.a
- Chinæ radicis decocti usus in febribus pestilentibus apud Aegyptios.* 148.
- Chinæ radicis usus ad pinguefaciendum.* 109.b.

Chinæ

I N D E X

- Chinae radice decocto multas emaciatas mulieres pingues euasisse.* 109.b
Chyrgos Aegyptios partes uenis minimis refertas, scarificare. 58.b
Chyrgi Aegyptij in scindendis uenis longe nostris dexteriores obseruantur. 57.b
Cibi optimi supra modum assumpti morbos frigidos generant. 19.a
Cibus immoderatus & potus calorem naturalem saepe soffocat. 18.b
Cibum non esse omnibus concedendum priusquam sanguis mittatur. 55.a
Cibi Aegyptijs familiares. 15.a
Cibus pauperibus Aegyptijs familiaris. 15.b
Cicatrices in multis partis corporis Aegyptiorum frequentis inustionis usus esse iudicium. 97.a
Cinesiam Euagorae filium corpore inusto in concionem prodijisse. 99.a
Cinnamomum quid. 140.a
Cinnamomum esse surculorum uel ramulorum tenuissimorum arboris cannellae cortices, & cannellam crassiorum. 140.a
idem b
Cinnamomum in quo a cannella differat. 138.b
Cinnamomum esse ramulos tenuiores, qui cito, tum sapore, tum odore exoluuntur. 138.b
Cinnamoma cur a mercatoribus in Aegyptum uel Syriam non conuebantur. 140.b
Clysteriorum usum ab ibi uolunt prodijisse. 1.b
Clysteriorum usum Aegyptijs esse familiarissimum. 5.b
Clysteriorum aliquorum penes Aegyptios usus. 144.a
Clysteres ad Vigilias qui ab Aegyptijs parentur. 144.a
Clysteres laxatiui apud Aegyptios. 144.b
Clysteres Aegyptijs mulieribus ad pinguefaciendum familiares. 109.a
Clysteres Hystericarum mulierum. 145.a
Clysteres ad uteri frigidas affectiones. 145.a
Clysteres ad cohibendam aluum. 145.a
Clysteres ad fluxum sanguinis. 145.a
Clysteris ex Acatie siliquarum in maturarum parati facultas. 145.a
Clysteres ad febres putridas ab Aegyptijs usitati. 146.a
Clysteres qui refrigerent & tenues succos subducant. 146.a
Colis meatus quantum dilatari queat. 104.a
Collum, ac mentum, ad quae scarificent. 58.b
Contagium a uehementi aeris caliditate consumi. 35.a
Contenta urinarum crassa quid significant. 73.b
Comam inustione tolli. 98.a
Composita medicamenta, quae ab Aegyptijs parantur. 133.a
Compositum ex opobalsamo & alijs ad pestem utile. 149.a
Coriandrum uiride, idest folia Aegyptios innoxie comedere: esse quae eius usum apud ipsos in ferculis familiarissimum. 117.b
Cornelium Celsum usum Aegyptiarum cucurbitularum nouisse. 64.b
Cornelius Celsus ait ad mittendum sanguinem non aetatem, sed uires considerandas fore. 48.a
Cornelius Celsus usum cucurbitularum in febribus quouis tempore utilissimum censuit. 65.b
Cornelium Celsum uisionem in coxendico dolore laudasse. 100.a
Cor atque hepar calidum & humidum uniuersum corpus tale efficere. 38.b
Cordis atque hepatis a totius inspectione temperiem cognosci. 26.b
Corpora unico tantum temperamento praedita nusquam reperiuntur. 38.b
Corpora ubique multa reperiiri uarijs conflata temperamentis. 38.b

Corpora

I N D E X

- Corpora statim enixa ab aeris temperamento multum alterari. 40.b
- Corpus temperatam naturam obtinebit, quoties cor & hepar aequae appositae temperamenta habebunt. 39.a
- Corpora à quibus necessario alterantur, & à quibus non necessario. 17.b
- Corpora quo humidiora eo, crassiora esse. 108.a
- Corpora crapulis pinguescunt. 108.a
- Corpora facile pinguescunt, & quae difficilius. 108.a
- Corpora latioribus uenis praedita difficilius pinguescunt. 108.a
- Corpora frigido temperamento, facilius pinguescunt. 108.a
- Corpora omnia a uarijs diuersorum anni temporum aeris constitutionibus alterari ac mutari. 41.b
- Corpus auctoris ex immodico hepatis calore gracillimum effectum, largiori potu aquae Nili fluminis, carnosum & pingue euasisse. 4.a
- Corpora in aere ualde calido, continuo, equali, distantur, aperiuntur, euacuantur, atque siccantur. 33.a
- Corpora sanguinea, quod alijs temperatiora sint, facilius putrescunt. 28.b
- Corpora extenuata dulcibus balneis a cibo iuari. 107.b
- Corpora balneis quae apta, & quae ab his sint arcenda. 215.a
- Corporum Aegyptiorum habitus & temperamentum. 15.a
- Corpora uenerem immoderatam refrigerare. 4.a
- Corpora cur in Aegypto ualde crassa & pingua reperiantur. 4.a
- Corpora pleraque Aegyptiorum frigidiorum uentriculum habere. 4.a
- Corpora gracillima ex calore effecta in Aegypto crassescere, ac impinguescere. 4.a
- Corpora gracilia ex calore effecta usu largioris aquae fluminis Nili pinguescere. 4.a
- Corpora Aegyptiorum non esse cachectyca, siue mali succi. 37.b
- Corporum Aegyptiorum temperiem terminatam cognosci non posse. 14.a
- Corporum Aegyptiorum temperameta. 4.a
- Corpora cur habeant Aegyptiorum multum pituitosa. 4.a
- Corpora Aegyptiorum cruditatibus saepe molestari. 4.b
- Corpora Arabum urbanis sunt graciliora, & calidiora. 15.a
- Corpora rusticorum esse omnium gracillima, hirsuta, squalida, ac fere combusta à Sole. 15.a
- Corpora Aegyptiorum pleraque illuue, ac pediculis abundant. 107.a
- Corpora Aegyptiorum sudoribus abundare. 107.a
- Corpora Aegyptij putant omnia ab usu aquae Nili fluminis, uerti in sanguinem, siue sanguinem generare quisque putat, plurimo sanguine semper abundare. 37.a
- Corpora quomodo in prima aestate se habeant. 10.b
- Corpora in prima aestate esse languidissima, & abhorreere cibum. 10.b
- Corpora ab aere secundae aestatis summe calido equali cum Etesijs sicari, tum persensibilem transpirationem, tum assiduis sudoribus, atque distari. 35.a
- Corpora Aegyptiorum pleraque multo sanguine abundare uerum esse. 37.b
- Corpora Aegyptiorum pleraque, aut sanguineo, aut pituitoso temperamento spectari. 15.a
- Corpora Aegyptiorum pleraque pingua cur ibi fiant. 107.b
- Corpora in Aegypto usu dulcium balneorum maxime refrigerari. 14.b
- Corpora Aegyptiorum quoad uarias partes inusta in Aegypto multa spectantur. 97.a
- Corpora frigida, et humida, qualia sunt mulierum

I N D E X

<i>lierum multarum, eunuchorum, & senū multam euacuationem non admittant.</i>		<i>Corpora non debere purgari ad animi usque defectum.</i>	131.a
fol.	94.a	<i>Costum Syriacum tantum odore caput ferire.</i>	139.a
<i>Corpora non ab omni sanguinis missione debilitari.</i>	54.b	<i>Costus uerus qui.</i>	138.b
<i>Corporum largam sanguinis uacuationem ferentium, notæ.</i>	50.a	<i>Coxendicum dolore Aegyptij curant multis inustioribus.</i>	97.b
<i>Corpori laxo, molli, pingui, albo, gracilis uenis non esse aut mittendum sanguinem, aut parum.</i>	50.a	<i>Coxendicus dolor quo pacto inustione ab Aegyptijs curetur.</i>	97.b
<i>Corpora cucurbitulis uacuanda prius per horam in balneo morari debere.</i>	72.a	<i>Crapulas & ebrietates esse causas ex quibus homines, uel pauco tempore uiuant, uel miserimam à quamplurimis morbis afflicti, uitam ducant.</i>	19.b
<i>Corpora habitu pingui ac carnosio difficilius quàm gracilia purgari.</i>	129.a	<i>Crapulis indulgentes difficulter purgantur.</i>	129.a
<i>Corpora frigidi temperamenti, habitus densi, duri, difficilius purgari.</i>	129.a	<i>Criticas omnes uacuationes bonas esse.</i>	46.b
<i>Corpora puerorum cur euacuationi inepta sint.</i>	110.b	<i>Cruris quænam partes.</i>	94.b
<i>Corpora puerorum habent ex seipsis unde uacuentur.</i>	45.a	<i>Crus diuiditur in tres partes, & exemplum pictum.</i>	95.b
<i>Corpora mollia, humida, & calida ex quacunque euacuatione resoluuntur.</i>	93.b	<i>Crurum scarificationis, quomodo Aegyptij exerceant.</i>	90.a
fol.	93.b	<i>Crurum scarificandi ordo. fol. 84. a. & discrimen inter eam, ac cucurbitulas.</i>	ibidem.
<i>Corpora sub calido cælo degentia continuis uacuationibus esse subiecta.</i>	110.b	<i>Crurum scarificationem non eam esse, quam nostri applicatis cucurbitulis frequentant.</i>	83.b
<i>Corpora imbecilla, rara, mollia, pinguia ualide purgantia non recte ferunt.</i>	128.b	<i>Cruribus scarificatis sanguis copiosus, non secus quam à uenæ sectione egreditur.</i>	84.a
<i>Corpora ex quacunque causa resolubilia, si purgari debeant, uti debent leniter purgantibus, atque à præualide purgantibus abstinere.</i>	129.b	<i>Crurum scarificatio quibus conducatur, & quo pacto.</i>	79.b
<i>Corporibus omnibus non eadem purgantia conuenire.</i>	129.a	<i>Crurum scarificationis usus in quibus morbis apud Aegyptios frequentatur, & in quibus corporibus.</i>	92.b. 93.b
<i>Corpora robusta ualida exposcere medicamenta purgantia.</i>	129.a	<i>Crurum scarificatione pro secreto curant Aegyptij febres pestilentes.</i>	147.b
<i>Corpora imbecilla, leniter purgantibus esse tractanda.</i>	229.a	<i>Crurum uenas, quæ scarificantur, dorsi uenis grandiores esse.</i>	68.b
<i>Corpora temperata ualide purgantibus non purganda.</i>	130.a	<i>Cucurbitularum utilitas.</i>	65.b
<i>Corpora cachochyma quibus purgantibus purganda.</i>	130.a	<i>Cucurbitulas, dolores soluere, & inflammationes minuere, atque flatu discutere.</i>	65.b
<i>Corpora aliquando etiam ad animi deliquiū purganda.</i>	130.b		

I N D E X

- Cucurbitularum utilitates omnes ex Orisio.* 65.b
- Cucurbitulis præstitam sanguinis uacuationem minorem quàm per uenam sectionem, facere spirituum resolutionem.* 50.a
- Cucurbitulæ sunt auxilia partis minimeque totius.* 73.a
- Cucurbitularum usus damnatur a Gal. ante totius euacuationem.* 80.b
- Cucurbitularum operatio ex uarijs scarificationibus.* 69.b
- Cucurbitulæ non sunt utendæ, nisi prius totum corpus uacuatum fuerit.* 67.a
- Cucurbitulæ impetu foras humorem in altolulentem euocant.* 84.b
- Cucurbitulæ sanguinem subtiliorem, puriorem, & tenuiorem euacuant, minime crassum.* 73.b
- Cucurbitulis non euacuatur magna sanguinis copia.* 84.b
- Cucurbitulas non esse uicarias uenæ sectionis.* 89.b
- Cucurbitulæ nec sanguinem attenuant, nec cutim relaxant.* 88.a
- Cucurbitulas etiam crassum sanguinem educere posse præcedentibus frictionibus, & calidis fomentis sanguinem attenuantibus.* 71.b
- Cucurbitulas non posse educere sanguinem crassorem, etsi frictionibus, uel balneis sanguis attenuetur.* 72.a
- Cucurbitulis sanguinem tenuiorem, uacuari, minimeq; crassum.* 68.b
- Cucurbitulas plus sanguinis tenuioris, quàm crassi uacuare Auicennas docuit.* 69.a
- Cucurbitulas corporibus crassiori sanguine præditis non conuenire.* 69.a
- Cucurbitulas cutaneum tantum sanguinem educere.* 69.a
- Cucurbitulas obstructions concitare.* 69.a
- Cucurbitulæ in quibus obstructions concitare possint.* 72.a
- Cucurbitulas, sanguinem tenuiorem, educere, obstructions concitare, scarificatam cutem labefactare, refrigerare, densare, atque obstruere.* 69.b
- Cucurbitulæ sanguinem uacuant quopactò obstruent.* 69.b
- Cucurbitulæ sanguine multo non abundanti, neque crasso, pro moderata sanguinis uacuatione interdum sunt applicandæ, sed præsertim cruribus.* 73.b
- Cucurbitularum usum sæpe lethalem in febricitantibus pulsus intermissionem consecutam.* 73.b
- Cucurbitulæ obstruunt ad internas corporis partes etiam trahentes.* 73.a
- Cucurbitulas à centro ad circumferentiam trahere, atque a circumferentia ad centrum.* 70.a
- Cucurbitulæ quo pacto trahant à circumferentia ad centrum.* 70.a
- Cucurbitulas purgatis prius corporibus utiles.* 70.b
- Cucurbitulas in plethoricis corporibus non esse exercendas Gal. prodidit.* 70.b
- Cucurbitulæ quo tempore in parte inflammata sint, utendæ.* 70.b
- Cucurbitularum usum in febribus pestilentibus à Ioan. Baptista Montano damnari.* 71.a
- Cucurbitularum incõmoda in febribus pestilentibus.* 71.a
- Cucurbitulas cruribus cum scarificatione applicatas esse proximas uenæ sectioni statuit Auicennas.* 71.a
- Cucurbitula maxima est utilitatis ad auellendo uenenosas humores a membris præcipuis, & ad adiuvandas omnes naturæ excretiones, siue symptomaticas, siue criticas.* 76.a
- Cucurbitulas atque crurum scarificationem idem esse, multi arbitrantur.* 73.a
- Cucurbitulæ an sint utendæ in plethoricis corporibus.* 73.a
- Cucurbitulis non tolli plenitudinem, sed uenæ sectionem,*

I N D E X

- seſſione, aut malleolorum ſcarificatione. 73.a
 Cucurbitula ſine cum ſcarificatione, ſine ſi-
 ne, non ſunt admouendæ, niſi euacuato to-
 to corpore. 73.a
 Cucurbitula ſtatim ad partem cui affixæ, at-
 trahunt, & crudum & coctum humo-
 rem. 74.b
 Cucurbitulas aliquãdo eſſe auxilio febribus
 peſilentibus. 75.a
 Cucurbitulas, Aegyptij quibus partibus ad-
 moueant, & quibus non. 66.b
 Cucurbitulis ſine ſcarificatione Aegyptios
 non uti. 65.b
 Cucurbitulis pro partis euacuatione, Aegy-
 ptios uti. 65.b
 Cucurbitulis Aegyptios totius corporis ua-
 cuationem non præſtare. 65.b
 Cucurbitulis non utuntur Aegyptij, niſi
 prius totum corpus uacuarint. 65.b
 Cucurbitulis cum ſcarificatione nunquam
 Aegyptios uti pro uniuerſali molienda
 corporis euacuatione. 57.a
 Cucurbitulis cum ſcarificatione Aegyptios
 uti pro alicuius partis uacuatione. 57.a
 Cucurbitulas quibus partibus Aegyptij ad-
 moueant. 57.a
 Cucurbitulis ſæpe occipiti affixis Aegyptij
 utuntur, atq; collo. 57.b
 Cucurbitulæ Aegyptiorum à noſtris planè
 differentes exiſtunt. 57.b
 Cucurbitulas uſum diuerſo modo, quo Itali
 faciant, Aegyptios exercere. 57.b
 Cucurbitulis Aegyptij non igne, uel aqua
 calida admonent, ſed ſpiritus attraſſione
 cuti affigunt. 57.b
 Cucurbitulis cur tolli non poſſe plenitudinè
 Aegyptij putent. 68.a
 Cucurbitulis fieri particularem euacuatio-
 nem. 68.b
 Cucurbitulis non uti Aegyptios in princi-
 pijs morborum niſi totum corpus in pri-
 mis fuerit uacuum. 68.a
- Cucurbitulam uſum per ſanguinis uacuatio-
 ne faciendâ Aegyptios non cognoſcere.
 51.a
 Cucurbitulas, neq; in dorſo, neq; in lumbis,
 neq; in natibus, neq; in cruribus, neq; in
 alijs partibus (occipite, collo, & auerſa
 capitis parte exceptis, quibus tantum
 utuntur cucurbitulis) Aegyptios exer-
 cent. 66.b
 Cucurbitulis non uti Aegyptios ad iuuanda
 exanthemata. 66.b
 Cucurbitulas, Aegyptijs in febribus peſti-
 lentibus cum puncticulis, neq; in uario-
 lis, neq; in morbilis, urendas, non placet.
 67.a
 Cucurbitulis, niſi probè uacuato corpore,
 Aegyptij uti non ſolent. 67.a
 Cucurbitulis Aegyptij quantum uolunt ſan-
 guinis uacuare. 66.a
 Cucurbitularum duo genera Aegyptios in
 uſum habere. 63.b
 Cucurbitulis corneis, atq; uitreis uti Aegy-
 ptios. 63.b
 Cucurbitulas ſpiritus attraſſione Aegyptios
 admouere, atq; ſanguine extrahere. 63.b
 Cucurbitulis igne uel aqua admotis nõ utun-
 tur Aegyptij. 63.b
 Cucurbitulas corneas quomodo Aegyptij
 parent. 63.b
 Cucurbitularum cornearum deſcriptio. 64.a
 Cucurbitulas corneas quomodo Aegyptij
 cuti admoueant. 64.a
 Cucurbitulis corneis cur Aegyptij utantur.
 64.a
 Cucurbitulas quomodo Aegyptij exerceant.
 66.a
 Cucurbitularum in occipite uſus frequentif-
 ſimus apud Aegyptios. 66.a
 Cucurbitulas quibus partibus admouere
 Aegyptij conſueſcant. 66.a
 Cucurbitulæ dorſi partibus admotæ in uenas
 proximas cordi trahunt noxios ſuccos,
 & euacuato ſanguine, cutem refrigerant,
 & denſant,

I N D E X

- denfant, ac eius meatus obstruunt. 74.b
 Cucurbitula in febribus pestilentibus, quo loco affigendę euacuationis gratia. 75.b
 Cucurbitula foras ad trahendum uenenum cæteris auxilijs præstat. 75.b
 Cucurbitulas in plethoricis corporibus dorso appositas ex toto corpore in uiscera trahere. 72.b
 Cucurbitulam appositam occipiti lippientes iuuare. 67.b
 Cucurbitula propè aurem apposita meminit Hippocrates. 65.b
 Cucurbitula in coxendice usus. 67.b
 Cucurbitulę in mammis apponendę utilitas. 67.b
 Cucurbitulę usus ad firmandum sanguinis profluum. 67.b
 Cucurbitulę ad dolorem uentris. 67.b
 Cucurbitula ad lapides renum. 67.b
 Cucurbitularum siccarum usum Aegyptij ignorant. 67.b
 Cucurbitulis solis plena corpora uacuari posse Aegyptij negant. 67.b
 Cucurbitularum occipiti affixarum usum antiquis fuisse cognitum. 67.a
 Cucurbitulas cum scarificatione collo ac mēto affixas, gutturis maximas inflammationes plurimum iuuare. 58.b
 Cucurbitulas occipiti affixas iuuare capitatis grauitates, dolores, inflammationes, ophthalmias atque alios omnes ex plenitudine in capite abortos malos. 66.a
 Cucurbitulę in interna alicuius uisceris inflammatione dorsi partibus applicatę summe sunt perniciosę, nec febribus conueniunt. 73.b
 Cucurbitulas partibus inflammatione tentatis Gal. admouendas probat. 96.b
 Cucurbitulas Aegyptij nunque dorso, lumbis, uel cruribus admouere. 51.a
 Cucurbitulas cum scarificatione collo, & occipiti appositas gutturis inflammatio- nes iuuare. 66.b
 Cucurbitula in pulmonis inflammatione petori admouenda. 75.a
 Culcassię radicem usum in cibo Aegyptijs esse familiarissimum. 117.b
 Curatio febrium pestilentium quomodo à quibusdam molitur. 147.b
 Curatio febrium intermittentium, quibusdam secretis auxilijs. 146.a
 Cur literarum ac scientiarum cultores in Aegypto descenderint. 6.b
 Cute scarificata Aegyptios familiarissime, in pueris, mulieribus, eunuchis, mittere sanguinem. 57.a
 Cutis scarificata quo pacto à cucurbitulis refrigeretur, & supetur. 72.b
- D
- D**ARSINI est optima canella siue cinnamomum. 138.b
 Darsisachan est aspalathus, & eius substitutum. 137.b
 Daucum ex Creta Aegyptij habent. 141.b
 Decoctum, quo ad uomendū Aegyptij utuntur. 111.b
 Decoctum ad febres pituitosas ab Aegyptijs usitatum. 147.a
 Dei summa providentia fit, ut loca calidissima aliquid habeant, quo refrigerentur, et frigidissima, quo calfiant. 9.b
 Deiectiones bonę quomodo cognoscendę. 130.b
 Denbalassam, opobalsamum. 139.b
 Dentes corruptos Aegyptij inurunt. 98.a
 Democriti Abæritę opinio de Nili fluminis augmento. 13.a
 De scarificatione diuersarum partium, quę inflammatione, tumore, postula, colore præter naturali, uel insigni dolore torquentur, apud Aegyptios celebrata. 96.a

I N D E X

- De scarificationibus aurium, narium, labiorum, gingiuurum, quas Aegyptij pro euacuatione frequentant. 78.a
- Diamusch electuarium. 122.b
- Diamesch electuarij compositio, & facultas. 144.a
- Diodori Siculi de Nili fluminis augmento, opinio. 13.a
- Doctores Mahometis legu, Cadi uocari. 2.a
- Dolores articulorum morbum esse Aegyptijs familiarem. 4.b
- Dolores articulares cur multos Aegyptiorum continue inuadant. 4.b
- Dolores capitis, atque inflammationes quomodo sanguinis uacuatione Aegyptij curent. 66.a
- Dolores capitis incipientes curat cucurbita occipiti apposita uel cum scarificatione, uel sine. 58.b
- Dolores capitis inueteratos ex plenitudine & grauitates, tolli uena frontis tusa. 58.b
- Dolorem sanguinis uacuatione mitigari. 52.a
- Dolores capitis curari secta uena frontis. 58.b
- Dolores graues, & immunes scarificatio leuit, & mitigat. 96.a
- Dolores antiquos inustione tolli. 97.b
- Dolorem articulorum uustione tolli. 97.b
- Dominicu à Rege in insula Creta, loco phraschia appellato multas ueri aspalathi radices excerpisse. 137.a
- Dominicus a Rege asthmaticus, quomodo petoris uustionem, ut sanaretur, praestiterit. 98.a
- Dosatus Antonius ab Altomare de mittendo sanguine in dysenteria. 53.a
- Dysenteria quid sit. 52.b
- Dysentericos curantes, si neglecto iocinore ulceribus tantum medeant aegrotos precipitare. 54.a
- Dysenteria que sanguinis uacuationem exposcat & que non. 52.a
- Dysenteriam à cachochymia sanguinis missione non indigere. 42.a
- Dysenteriam optimos medicos sanguinis missione curare. 52.a
- Dysenteriam, cum qua magna fuerit humorum copia, aut sanguinis impetus ualde urgeat, uel maxima inflammatio, aut dolor uehemens obseruetur, uel iecur male affectum fuerit, sanguinis missione esse curandam. 52.b
- Dysenteriam curantes medicos recte se gerere si incipiant à sanguinis missione, tanquam à causarum ablatione. 52.b
- Dysenteria empyrica curatio apud Aegyptios usitata. 105.a
- Dysentericos fluxus quomodo aliqui curent. 105.a

E

EBRIAE cuiusdam Aegyptie deliramentorum obseruatio.

122.a

Effectus communes à communibus causis fiunt. 17.b

Elchelimbat quid. 141.a

Electuarij Tarach el acrap compositio. 143.b

Electuarij elphylosepha uocati alia compositio. 143.b

Electuarium phylonium persicum ab Aui-cenna uocatum, atque eius compositio. 143.b

Electuarij diamesch apud Aegyptios compositio. 144.a

Electuarij Bers dicti, compositio, & uires. 144.a

Electuarium, quo febres intermittentes sanantur. 146.a

Electuarium ad pestem probatum. 148.b

Electuarium aliud, quo utuntur Aegyptij ne à peste inficiantur. 148.b

Electuarium aliud ad idem. ibid.

Ele-

I N D E X

- Elephantiasis Arabum quid. 25.b
 Elephantiasis causa. 26.a
 Elephantes quamplures homines Cayri semper existunt. 25.b
 Elleborum album olim apud Hippocratem in usum fuisse. 129.b
 Elleboro nigro ad purgandum Hippocratem usum fuisse, uera & populo. 129.b
 Elleborum album esse purgans praeualidissimum. 129.b
 Elleborum nigrum ad quartanam febrem esse utile. 129.b
 Empij, qui ex pleuritide, ac peripneumonia, euadant. 103.a
 Empijs pus sensim, ac sensim educendus. 100.b
 Empij, in uestione sanantur. 100.b
 Empios tutius in uestione, quam sectione curari. 103.b
 Ephori opinio si Nili fluminis incremento. 13.a
 Epithemata, quibus Aegyptij febres arden-tes & synochas curent. 145.b
 Epithemata ad febres intermittentes. 146.b
 Epylepticos quomodo Aegyptij in uestione curant. 98.a
 Etesiae quando spirare incipiant. 33.b
 Etesias in aestate spirantes multa mala prohibere. 34.b
 Etesiae quando in Aegypto spirent. 32.b
 Etesias in Aegypto esse uentos Septentrionales Iunio mense spirare incipientes. 33.b
 Etesias non fieri à liquatis niuibus in montibus Septentrionalibus à calore Solis, à Cancrì solstitio reuertentis. 34.a
 Etesiarum generationis in Aegypto celeriori tempore praestita, ueratio. 34.a
 Etesias constanter toto Iunio mense, Iulio, Augustoq; placidissime spirare. 32.b
 Etesiae in quo differant à prodromis uocatis uentis. 33.a
 Pestis Iunio mense à qua causa perpetuo finiatur. 33.a
- Etesias quotidie in secunda aestate plurimas nubes nigras in altissimos Lybiae, atque Aethiopiae montes propellere. 13.b
 Eupoleum coxendico morbo uexatum ex multis inustionibus interijisse. 100.b
 Euripidis de Nili fluminis augmento opinio. 13.a
 Eurorum, atque Australium Ventorum statum aeris esse morbosum. 34.a
 Europei propter crapulas, & uinorum ebrietates breuem uitam ducunt. 18.a
 Exanthemata humoris coniuncti sunt nota. 74.b
 Exanthematum eruptiones sunt uiuandae, & quae rationes id suadeant. 74.b
 Excretiones bonae. 47.b
 Exempla aliquorum, qui ab usis cucurbitulis in pulsum intermittentem, atque in febrem continuas inciderant. 73.b
 Extenuata corpora à cibo dulcibus balneis iuuari. 107.b
- F
- F** ASCICULO ex gossypio & linea petia parato Aegyptij ad inurendum utuntur. 97.b
 Febres à putredine biliosorum, exustorumq; humorem saeuissima habere symptomata. 31.b
 Febribus putridis scarificatio praesentaneum auxilium. 92.b
 Capitis passiones, & offensas arce, & curat scarificatio. 92.b
 Febricitantes quomodo balneis dulcibus uti debeant. 115.b
 Febribus intermittibus correpti quomodo balneis utantur. 115.b
 Febribus putridis non conducant cucurbitulae scarificata cute. 73.a
 Febribus malignis scarificationes crurum euacuant, & uenenum ad ignobiles partes attrahunt. 89.b
 Febr-

I N D E X

- Febribus omnibus acutis nares scarificatae opem ferunt.* 77.b
- Februum, quæ pituitosarum ad naturam magis accedunt, curatio.* 147.a
- Februum pestilentium curatio peculiaris.* 147.b
- Febribus pestilentibus cucurbitulæ opem ferunt.* 75.a
- Februum intermittentium curatio quibusdã secretis auxilijs.* 146.a
- Febri quartanæ elleborum album conducere.* 129.b
- Febres pestilentes, quæ Alexandria uagantur, quibus signis manifestantur.* 23.b
- Februum pestilentium, quæ fiunt Alexandria, symptomata.* 23.b
- Februum pestilentium Alexandria uagantium causæ.* 23.b
- Februum pestilentium causas Alexandrini putant, esse uentos à lacu Mareoti spirantes.*
- Februum pestilentius nonnulli Alexandrinorum putant, esse putridos habitus à subterraneis locis ciuitates exeuntes.* 23.b
- Februum pestilentium, Alexandria incolarum non pauci, aquam tunc temporis ex defectu aquæ Nili, palustrem, ac corruptam, quam bibunt, causam esse putant.* 23.b
- Febres multas pestilentes lethalissimas Alexandria autumnò grassari.* 23.b
- Febres rarissimas Cayri à calidis tennibusque humoribus ortas obseruari.* 4.b
- Febres putridas plerum ab humoribus crassis frigidis oriri.* 4.b
- Februum synocharum, atq; ardentium quibusdã secretis auxilijs curatio apud Aegyptios usitata.* 145.b
- Febres curati ab Aegyptijs quibusdam linitionibus more antiquorum.* 146.b
- Febres quartanas quibus remedijs curent Aegyptij.* 147.b
- Februum heclicarum curatio apud Aegyptios frequentata.* 147.b
- Fellis uaccini ad pinguefaciendum usus.* 109.a
- Fernelium sanguinis missionem in pueris nõ abhorruit.* 48.b
- Ficus Sicomori quales.* 117.b
- Figuræ, quanto facilius in humida materia recipiuntur, tanto minus durant.* 31.b
- Figuræ quanto in materia sicciora, difficilius imprimantur, tanto difficilius delentur, atq; corrumpuntur.* 31.b
- Filios multos parentibus dissimiles spectari.* 39.b
- Fistulæ, quas faciunt Aegyptij pro refrigerando aere.* 9.a
- Fistularum, per quas ædium aer refrigeratur, descriptio.* 9.a
- Fistulæ Aegyptiarum ædium uentum Septentrionalem excipiunt, atq; ad terrena ædium loca demittunt.* 9.a
- Flammam paruam multo oleo suffocari.* 18.b
- Fluxus quæ ualenter firment.* 145.a
- Fœcunditas terræ Aegypti miraculo accessisse uidetur.* 12.a
- Fœcunditatem Aegypti à Nilo flumine fieri.* 12.a
- Franciscus Valesius de aurium scarificatione.* 78.b
- Franciscus Fererius Gallus.* 138.a
- Franciscum Rigonum per sectum magni anguli oculi uenam plurimo sanguine uacuato à difficili ac magna oculorum lippitudine sanatum.* 59.b
- Friktiones Aegyptios frequentare.* 111.b
- Friktionum usum in balneis omnibus Aegyptijs esse familiarissimum.* 112.a
- Friktiones quomodo exercentur.* 112.b
- Ericandi apud Aegyptios usitatus modus.* 112.a
- Ericandi exercitatio, quam Aegyptij præstant.* 112.a
- Friktionum differentiæ.* 112.b
- Ericandi prima differentia.* 112.b
- Ericandi

I N D E X

Fricandi secunda differentia. 112.b
Fricandi tertia differentia. 112.b
Fricationis primæ differentie utilitas. 113.a
*Fricatio conferens emaciatis corporibus, ut
 carnem accipiant.* 113.b
Fricationum omnium differentiarum utilitas.
 112.b & 113.a
*Fricationes tenuibus humoribus, & calidis
 conuenire, nequaquam uero frigidis, &
 crassis exuperantibus.* 113.a
*Fricationes quibus concitare obstructiones et
 febres possint.* 113.a
*Fricationibus plures Aegyptiorum cur lædi
 possint.* 113.a
*Frigiditas aeris multis remedijs non eget,
 quibus emendetur.* 41.a
*Frigiditate obstructiones foueri, humoresq;
 incrudescere.* 3.b
Fructus Aegyptijs familiares. 15.b
*Fructus quamobrem Aegyptus gignat in-
 sipidos.* 16.a
Fructus therebynti pinguefacere. 108.b

G

GALENVS ait se nullum ui-
 disse ex febre acuta laboran-
 tibus mortuum, in quo recte
 sanguis è naribus eruperit.

fol. 47.a
*Gal. uoluit, non annorum numerum, sed ha-
 bitum corporis ad mittendum sanguinem
 esse spectandum.* 49.b
*Gal. distinxisse, non esse mittendum sangui-
 nem in puero admodum paruo.* 49.b
*Galeno fuisse familiaria præualide purgan-
 tia.* 129.b
*Gal. cuidam habenti linguam prætumidam
 catapocia ex aloe, scamonio colocynthide
 parata dedit deuoranda.* 129.b
*Galenum in quartana febre album elleborū
 commendare.* 129.b
Galenum reprehendere Hippocratem qui

dixit, scarificatis uenis in aures. 59.b
*Gallinæ Maluph ceteris pinguiore in
 Aegypto esse.* 108.b
*Gallinis aliquibus Aegyptias uti, ut pin-
 guescant.* 108.b
*Gallinas arte factas comedunt Aegyptiæ ad
 pinguefaciendum.* 108.b
Geniti hominis similitudo quæ sequatur.
 40.b
*Generantis similitudo in generato, quomodo
 sit intelligenda.* 40.a
Generatum generanti esse simile. 39.b
*Genuenses cur sic usui refrigerantium me-
 dicamentorum indulgeant.* 8.a
Georgius Selaceus de usu cucurbitularum.
 76.a
Georgius Hemus Consul in Aegypto. 137.a
Gion flumen. 12.b
*Gingiuas atque dentes ad quos morbos A-
 gyptij inurant.* 98.a
*Glacies in Aegypto nunquam uel rarissime
 fit.* 11.b
*Gossypium accensum leuem dolorem concita-
 re.* 98.b
*Gossypio ignito Aegyptij ad inurendas par-
 tes utuntur.* 97.a
*Gossypium ad inurendas partes quomodo pa-
 retur.* 97.a
Grando nunquam in Aegypto fit. 11.b
*Gumma Arabica quid sit, & an gumma cõ-
 munis ex Alexandria conuecta sit Ara-
 bica.* 141.a
*Gummata Acatia arbores multa, ac inter
 se uaria, minimeq; , ut dicebat Dioscori-
 des, alba & uermicularis.* 141.a
Gutam rosaceã sanari sectis uenis nasi. 58.b

H

HABITVS corporum Aegy-
 ptiorum qualis. 15.a
*Habitu Cayri habitatorum ef-
 se moderate carnosum, pin-
 guem,*

I N D E X

- guem, aut ualde pinguem. 15.a
 Haly Abbas, non negat pueris quandoq; ac-
 to aliquo morbo uexatis uenæ sectionem
 conducere posse. 47.b
 Haly Abb. cognouisse inustionis usum.
 100.a
 Hebrææ Aegyptiæ, quæ in balneis faciunt,
 ut impinguescant. 107.a
 Hebræas Aegyptias præter cæteras studiū,
 ut impinguescant, adhibere. 107.a
 Hæticorum curatio apud Aegyptios. 149.b
 Hæticis sorbitiones Maglub, & Mastahaleb
 uocata commoda. 149.b
 Hedicroos pastillos quomodo Aegyptij pa-
 rent. 137.a
 Hedicroos diuerso modo, quo Magnus, &
 Andromachus docuerunt.
 Helena Aegyptiæ antimonio curata histo-
 ria. 13.a
 Herbam, quam Assis Aegyptij uocant, as-
 sumendi adagium unde uenerit. 120.a
 Herbam comedentes Aegyptios multa som-
 niare. 119.b
 Herbam comedere apud Aegyptios pro-
 uerbio dici. 120.a
 Herba canabis uti Aegyptios animi gratia
 optata ad uisendum. 120.a
 Heremitas multos in Aegypti solitudinibus,
 reperiri, Christo seruiētes, uitamq; asper-
 rimam ducentes. 26.b
 Heremitarum corpora qualia spectentur, &
 mores. 26.b
 Hero docuit cucurbitulis posse homines uti
 spiritus attractione. 63.b
 Herodotus de cucurbitulis. 65.b
 Hermodactylos Aegyptios, ut pinguescant,
 non secus quàm castaneas, multos come-
 dere, idque innoxia, & sine uentris deie-
 ctione. 118.a
 Hermodactylos Aegyptios comedere, ut
 impinguescant. 109.a
 Hermodactylos uulgares non soluere, neque
 mouere aluum. 109.a
 Hermodactylis falsis nostros uti pharmaco-
 polas. 109.a
 Hermodactylos uulgares, non esse cholchidii
 Dioscoridis. 109.a
 Hernias carnosas multas uictum ciborum
 crassum, lentum, pituitosumq; sanguinem
 generantium, quo utuntur Aegyptij, fa-
 cere. 26.a
 Herniæ omnes species Cayri in multis obser-
 uantur. 26.a
 Hernias aquosæ tuto sectione curari. 102.b
 Hernias inustione curari. 101.a
 Hepar pleriq; Aegyptijs esse calidum, &
 humidum temperatum, ex quo ij multo
 sanguine abundant. 15.a
 Hepar induratum, atque refrigeratum Ae-
 gyptij inurunt. 98.a
 Hieronymus Cardanus malè interpretatur,
 & declarat Galeni mentem de crurum
 scarificatione. 83.b
 Hieronymi Fracastorij opinio de Nili aug-
 mento. 13.a
 Hippoc. cur dixerit, sub canem & ante canē
 molestas esse purgationes. 129.b
 Hippocrates meminit capitis uestiones.
 99.a
 Hippocratem usum semper fuisse præualidis
 purgantibus. 129.b
 Hippocratem ad purgandum familiaria ha-
 buisse elleborum album & nigrum, &
 peplum. 129.b
 Hippopotamus equus marinus. 1.b
 Hippopotamum sibi aliquando secare uenā,
 pro sanguinis uacuatione. 1.b
 Hippopotamus, quo medicamento, curet ue-
 nam scētā. 1.b
 Hippopotamum sanguinis missionem per ue-
 nas scētās docuisse aliquibus suasum est.
 1.b
 Hirudinum usum ad mittendum sanguinem,
 Aegyptij ignorant. 57.b
 Hirudinibus multi sanguinem mittunt, &
 præsertim in pueris. 87.a

Z

Histrio-

I N D E X

- Histriones, quæ in cõuiujs apud Aegyptios
facere soleant.* 122.a
- Homo si ex uno constaret elemento non do-
leret Hippoc.* 37.b
- Hominis agens proximum; atque remotum.*
39.b
- Homines frigidarum regionum cur paucis
annis uiuant.* 19.b
- Homines calidarum regionum citius, quàm
frigidarum incolæ mori.* 18.b
- Homines in Aegypto ita pingues esse, qui
mamas, longe maximis sceminarum ma-
mis, maiores habeant.* 14.b
- Homines aliquod uiscus debile habentes à
balneis arcendi sunt.* 115.a
- Homines cruditatibus exuperantes a balneo
arcendi sunt.* 115.a
- Hominem simul eodem tempore multipli-
cem uacuationem ferre posse, & ab ea
iuuari.* 111.a
- Horam Bei Turcæ Sangiaco lapides è uescica
sine incisione extractos fuisse.* 104.b
- Horror quid balneantibus efficiat.* 115.a
- Humiditatem in sanguine pinguem, leuem,
tenuem existentem pinguedinem corpo-
ribus conciliare.* 108.a
- Humida tantum putrescere.* 30.a
- Humores proprio calore destitudo ab alie-
no facile putrescere.* 31.a
- Humores proprio calore destituti nequeant
in putres manere.* 29.a
- Humorum acrimonia à quibus causis fiat.*
52.b
- Humores calidos, & tenues per cutim faci-
le uacuari.* 113.a
- Humores biliosos, ac atram bilem, putre-
scentes, symptomata uebementissima con-
citare.* 31.b
- Humorum crassorum abundantiam urinæ
significantes.* 73.b
- Humores siue crassitie, siue copia obstruen-
tes aliquo tempore necessario putrescunt.*
29.b
- Humores frigidos crassosq; per cutim non
euacuari, sed per sympepsim, idest conco-
ctionem.* 113.a
- Hydropi, & suppuratis præcipuum auxiliũ
est scarificatio.* 77.b
- Hydropicos sectione sanari.* 102.a
- Hydropem sanari uestione.* 98.a
- Hydropis qua in uestione curetur.* 100.b
- Hydropicos tutius sectione quam uestione
uti.* 103.b
- Hydropicis aqua sensim est educenda.* 100.b
- Hyens habet Nouembrem, Decembrem.*
10.a
- Hypochondrio flatibus distento ferè egrotũ
suffocatum, ad motis cum igne multis cu-
curbitulis continuo, sanatum.* 145.a
- Hispanos in pueris sanguinem mittere.* 48.b
- Hispanos in pueris mittere sanguinem scari-
ficatis cruribus.* 48.b
- Hystericarum mulierum clysteres.* 145.a

I

*ACOB Contarenus Senator
Venetus Clarissimus opobalsa-
mum uerum ex planta uiuente
Venetijs distillasse obseruauit.*

138.a

- Ibis uoluerem usum clysteriorum ostendisse.* 1.b
- Ibis quo pacto aluum sibi exoneret.* 1.b
- Idan balaßam xilobalsamum.* 139.b
- Iecori inflammato dexterum hypochondriũ
scarificandum.* 96.a
- In Aegypto olim medicinam primas ha-
buisse radices.* 1.a
- In Aegypto bruta animalia medicinã exer-
ceri.* 1.a
- In balneis multi sæpe sudare, uomere uel fri-
cari consuescunt.* 110.a
- In balneis quæ ex Galeno sint obseruanda.*
114.b
- Irabres in montibus Aethiopiæ largissimos
sin-*

I N D E X

- singulis annis in prima estate fieri multorum mercatorum relatione constat.* 13.b
Incolæ frigidarum regionum qualia medicamenta sequantur. 116.b
Incolis calidorum locorum frigida medicamenta esse familiari. 216.b
Incolæ frigidarum regionum quantum aromatum usui indulgeant. 116.b
In puerorum euacuandis corporibus scarificationes aurium, aut crurum. 77.b
In componenda theriaca Aegyptios omnem adhibere diligentiam, quando eam pro Turcarum Rege, atque eius lusu componunt. 133.a
In coxendico dolore ac podagra ustionem lino crudo moliendâ uoluit, Polybus. 98.b
Indicatio præcipua curandarum febrium. 76.b
In eruptione exanthematum adiuuanda non sunt utendæ cucurbitulæ. 74.b
Infantibus scarificatis uel cruribus, uel auribus Aegyptius mittere sanguinẽ. 50.b
In febribus pestilentibus præsertim in apparitione exanthematum, an conueniant cucurbitulæ. 76.a
In febribus pestilentibus sudores frigidi, multi, uomitus crassi & uiscidi, urinæ crassæ, ac multæ apparent, ob maximam colluuiem crudorum crassorumque humorum. 74.a
Inflammatio gutturis tollitur, misso sanguine primo & secta uena cubiti, & poste uenis sub lingua positis ambobus. 58.b
Inflammationibus internis succurrit scarificatio. 93.a
Infusum ad febres pestilentes. 148.a
Infuso Tamarindorum, berberorum atque prunorum synochas febres multi Aegyptiorum curant. 145.b
In maximis inflammationibus & doloribus purgandum usque ad animi defectum aliquando. 130.b
Inustio quibus populis sint familiaris. fol. 97.b
Inustio quid præstet. 97.b
Inustiones antiquis cognitæ fuisse. 99.a
Inustionis ad quos morbos utilis. 97.b
Inustionis usus apud Aegyptios. 97.a
Inurendi modus apud Aegyptios frequentatus. 98.b
Inustio apud Aegyptios non ferro neque alio metallo fieri. 97.a
Inustiones quo instrumento fiant. 97.a
Inustionem fieri apud Aegyptios gossypio, atque panno lineo agnito. 97.a
Inustionem modo Aegyptiorum præstitam ægroti, quod leuem dolorem concitet, non abhorrebunt. 99.a
Inustio medicamentis causticis præstita, an ustioni Aegyptiorum sit præferenda. 99.a
Inustio Aegyptiorum fit inuolucro ex gossypio & linea petia parato ignito, parti inurendæ apposito. 98.b
Inustio gossypio accenso præstita non est horribilis. 98.b
Inurendi Aegyptiorum modum neminem uel ex antiquis, uel recentioribus probè nouisse. 100.b
Inurendi modus apud Aegyptios frequentatus laudatur. 98.b
Inurendi modus, quo utuntur Aegyptij, rationalis est. 98.b
Inustio in quibus corporis partibus ab Aegyptijs exerceatur. 97.a
Inustio pro inflâmati pulmonibus ex Hippocrate. 99.b
Inustio ad sputum sanguinis ex Hippo. 99.b
Inustio ad suppuratos ex Hippoc. 99.b
Inustio ad hepar induratum. 99.b
Inustio per buxeos fusos. 99.b
Inustio per fungos operanda. 99.b
Inustio ad lienem tumefactum & inflammatum. 99.b
Inustio articulos, luxatos, dolentes, iuuat. 99.b

I N D E X

- Inustionis articularum utilitas.* 99.b
Inustionis utilitas ad coxendicum dolorem. 99.b
*Inustione Aegyptij utuntur ad Empyos, hydro-
 dropicos, herniosos.* 100.b
Inustio pro capitis dolore ex Hippoc. 99.a
ustis usus pro morbo laterali ex Galeno.
 In 99.a
*Inustio sanat articularum dolores antiquos,
 atq; aliarum partium.* 97.b
*Inustionem articulos roborare, humores in
 ijs contentos resolvere, calfacere & sic-
 care.* 97.b
*Inustionem ex capitis in pulmones frigidorum,
 crassorumq; humorum distillatione
 effectis suspiriosis, conducere.* 98.a
Inustio sanat tumores frigidos. 98.a
Inustionem inopem esse remedium. 98.a
*Inustarum pectoris partium ad asthma san-
 nandum ulcera diu aperta sunt seruan-
 da.* 98.a
*Inuruntur, articuli, uenaeq; superpositae in
 podagra.* 97.b
*Inurendi uarij modo ad hydroticos, & sup-
 puratos.* 101.a
Inustione sanari hydroticos. 100.b
Inustio quos capitis morbos iuuat. 98.a
*Inustio, iuuat dolores dorsi, lumborum, colli,
 articularum.* 98.a
*Inustio, iuuat dolores dorsi, lumborum, colli,
 articularum.* 98.a
Inustio ad podagras quomodo faciendae.
 100.a
*Inopes à frigido ambiente alterari ac pati
 diuitesq; à calido.* 41.a
Inopes plures morbos sola inustione sanant.
 98.a
*In omnibus inflammationibus, uel fluxioni-
 bus duplex oritur succurrendi indicatio.*
 96.b
*In partes inustas non facile humorum fieri
 decubitus.* 97.b
*In phtysicis, atq; empyis pectoris inustionem
 apud Aegyptios frequentari.* 98.a
*In pulmonis inflammatione cucurbitula pe-
 ctori admoenda.* 75.a
*In purgandis corporibus Aegyptios non si-
 mul omnes conuenire.* 125.b
*In purgandis nobilibus Aegyptijs medici
 quomodo se gerant.* 125.b
*In quibus ualide, & leniter purgantia con-
 ferant.* 130.a
*In quibus lenientia purgantia non conue-
 niant.* 130.a
In sanguinis missione quae sint obseruanda.
 43.b
*Insanientes, uarices, & haemorrhoides su-
 peruenientes sanare.* 47.a
Instrumentum ad inurendas partes. 97.a
*Inter crurum scarificationem, & uenae se-
 ctionem maximam esse conuenientiam, ac
 similitudinem.* 85.b
*Ioan. Iacob. Manne narrat tres casus, qui
 ijs, qui consueuerat opio uti euenere.* 121.b
*Ioan. Iacob. Manne Medicus pro sananda ca-
 lida renum intemperie aquam Nili cla-
 resacta bonitate lactis sero praetulit.* 17.a
*Ioannem de Lunardis Cayri mercatorem
 olim nonnullos fascis cinnamomi habuisse,
 odore tum, praeter antiquitate atq; sapore
 fere omnino destituti.* 140.a
*Ioan. Ferdinandi Rochi filium dysentericum
 sanguinis missione curatum.* 53.b
*Ioannes Mancinus diarrhoea acatiae decocto
 sanatus.* 145.a
Ioannes Vetus Nobilis Anglus. 138.a
*Italas Mulieres ad faciei, totiusq; capitis or-
 natum omnem curam adhibere.* 107.a
*Iura quibus Aegyptiae, ut pinguesciant utun-
 tur.* 108.b

I

LACTE acetoso uti omnes Aegyptios. 117.a
 Lac est familiarissimus cibus Aegyptijs. 15.b

Lacti-

I N D E X

- Lacticiuorum omnia genera Aegyptij in uictu sequuntur.* 15.b
- Lactis usus ad hecticos apud Aegyptios qualis.* 149.b
- Lacte camelino, ac asinino Aegyptios hecticos curare.* 149.b
- Lapides quomodo Aegyptij e uesica sine incisione extrahant.* 104.a,b
- Lapides e uesica uento extrahi ab Aegyptijs.* 104.b
- Lapidis extractio sine incisione quomodo operetur.* 104.b
- Lapidem sine incisione extrahendi modus alius.* 105.a
- Larissa uirgo multiplici uacuatione sanata.* 111.a
- Librum de omnibus Aegyptijs, Arabicis, & Aethiopicis plantis Arabice conscriptum apud Mahemetem pharmacopolam extare.* 133.b
- Liber ebnagelducam uocatus.* 143.b
- Lepra, atque elephantiasis causa.* 25.b
- Lien induratum & refrigeratum uisione sanari.* 98.a
- Ligno Indo Aegyptij raro utuntur.* 118.a
- Ligustri Aegyptij usus.* 118.b
- Linitiones ad febres curandas ex quibus parent Aegyptij.* 146.b
- Linitionum usum ad febres pestilentes in Aegypto esse frequentissimum.* 146.b
- Linitionibus uti Aegyptos ad adiuuandas exanthematum eruptiones.* 147.a
- Linitionum moliendi modus Aegyptijs familiaris.* 147.a
- Linitionibus Aegyptios sanare pueros uariolis, atque morbillis infestos.* 147.a
- Linitiones spinæ dorsæ ad febres putridas ab Aegyptijs usitate.* 147.a
- Linitio alia ad easdem febres.* 147.a
- Lippitudines seu ophthalmiæ oculorum multæ hyeme Aegyptios inuadunt.* 24.a
- Lippitudinum Aegyptios inuadentium causa.* 24.a
- Lippitudines oculorum Cayri in prima estate plurimas epidemicas uagari, & sparsim toto anno.* 24.a
- Lippitudines oculorum tolli inustis partibus post aures positis.* 98.a
- Lippientæ alui profluuio corripitur bonum.* 46.b
- Locorum naturas quodammodo usum familiarium medicamentorum detegere.* 116.b
- Lyguri longæui sunt ob parum uictum, quo utuntur.* 18.a
- Lyguratorum Genuensium multos centum annos uiuere.* 18.a

M

M *ACER uere Dioscoridis qui.*

138.b

Maglub ad hecticos, quomodo parent Aegyptij. 119.b

Maglub decoctum, quomodo paratur, & eius usus. 123.a

Mahemet Theriacæ compositor. 133.b

Mahemetem theriacæ compositorum à thyar commorsum sola theriaca intus sumpta, exteriusque uulneri adhibita, sanatum. 137.a

Mahemetis pharmacola. 133.b

Mahemetis legum doctores in Aegypto summo esse pretio. 2.a

Malleolus quid. 94.b. 95.a. & b

Malleolorum scarificationes mulieribus, carnositas, & albis prodesse. 81.a

Malleolorum, siue crurum scarificationem ad molliendam euacuationem auxilium esse antiquissimum, ac à Grecis sepè, ac sepè usitatum. fol. 80.a. modus. ibid.

Mancipia mulieres multæ in Aegypto ex Abissia, atq; Aethiopia. 43.a

Manna, tamarindi, cassia, syrupus de granatis dulcibus solutius pro purgandis Aegyptijs, apud ipsos in usu existunt. 5.a

Mannæ differentia, atq; usus apud Aegyptios. 127.a

Manna

I N D E X

- Manna mastichina.* 127.a
Manna bombacina ex saccharo, & manna adulterata. 127.a
Manna Siracost. 127.a
Manna terengibil. 127.a
Marcus Phenarius Venetus pharmacopola. 138.a
Mastahaleb sorbitio quid. 123.b
Mastahaleb in febribus usus. 123.b
Mastahaleb varijs modis paratur ab Aegyptijs. 123.b
Medendi modus à priscis doctissimis medicis inuentus, ut suorum dominorum tyrannidem effugerent. 6.a
Medendi malus modus penes Aegyptios à quo principium habuerit. 6.b
Medicinam in Aegypto primas habuisse radices. 1.a
Medicinae scientiae paucos operam dare. 2.a
Medicinam apud Aegyptios esse in uiliori pretio. 2.a
Medicinam à medicis consulum in Aegyptum conductis apud illos populos honorabilius exerceri. 2.a
Medicinam penes Aegyptios usitatam mendosam esse & Empyricam. 4.b
Medicina Aegyptiorum cur mendosa euaserit. 5.a
Medicinam curatricem in tres diuidi partes. 36.b
Medicinae curatricis partes. 36.b
Medicum esse naturae imitorem. 46. & III.a
Medici unde sanguinis uacuationem, atque purgationem exercere coeperint. 46.b
Medicos consulum Cayri in multa esse estimatione. 2.a
Medicos Aegyptios parum lucri facere. 2.a
Medicus Achimbasi qui sit. 2.b
Medici Achimbasi officium. 2.b
Medicus Achimbasi est omnium primus, sine cuius licentia nemo in Aegypto mederi potest. 2.b
Medicos priscos doctissimos à barbarà Aegypto imperantium tyrannide male mederi coepisse. 5.b
Medici recte olim barbaris hominibus mudentes, non raro ab ipsis male tractabantur. 5.b
Medicos Aegyptios adultores esse. 4.b
Medici Aegyptij agrotorum delicijs inseruiunt. 5.a
Medici Aegyptij febricitantibus concedunt angurias cucumeres, melones & alios fructus refrigerantes. 5.a
Medici Aegyptij febricitantibus quantumlibet aquae crudae concedunt. 5.a
Medicorum Aegyptiorum finem non esse morborum curationem, sed agrotorum obsequium. 5.a
Medici adultores ex Galeno qui sint. 5.a
Medici Aegyptij obtemperant agrotorum uoluptatibus. 5.a
Medici Aegyptij affirmat nihil à natura expetitur posse ledere egrotos. 5.a
Medicos adultores multa etiam Italiae loca praeter Aegyptum habere. 5.b
Medicos ad mettendum sanguinem non debere annorum numerum considerare, sed cutem corporis atque necessitatem, Rasis prodidit. 48.a
Medicos Aegyptios in exercenda sanguinis missione plurimum errare. 44.a
Medici Arabes uolunt tenues humores esse crasse faciendos. 4.b
Medicorum Aegyptiorum quo ad usum purgantium, secta. 125.b
Medicorum quorundam purgandi malus usus. 130.b
Medicum Aegyptij quibus ad rusticos purgandus, utantur medicamentis. 5.a
Medicis antiquis medicamenta ualide purgantia fuisse familiaria. 128.b
Medicorum aliquos prius deiecta natura, à multis crassis uiscidis succis in aliquo uiscere susarctis, mori sinere quam ualidum

I N D E X

- lidum purgans experiri uelint.* 130.b
Medici Aegypti pesti mederi non timent.
 27.b
Medici Aegyptij peste infestos uisitare, atq;
curare non timent. 27.b
Medicamenta Aegyptijs familiaria. 117.b
Medicamenta refrigerantia cur Aegyptijs
familiaria. 3.b
Medicamentis refrigerantibus cur in putri-
dis febribus Aegyptij utantur. 4.a
Medicamenta refrigerantia cur apud Aegy-
ptios sint in frequenti usu. 3.b
Medicamentorum ualde refrigerantiũ usum
in febribus putridis esse apud Aegyptios
frequentissimum. 3.b
Medicamentorum ualde refrigerantium usus
humores crudos in crudefcere, & crassio-
res fieri. 3.b
Medicamenta putridis febribus conuenire,
quæ de obstruendi uim habent, sed tamen
sine multo calore, ut oxymel. 3.b
Medicamentorum refrigerantium usum pu-
tridis Aegyptiorum febribus, neque uti-
lem, & noxium esse. 4.b
Medicamentorum refrigerantium usus ue-
luti ad causas febrium inutilis est, sic fe-
bres iuuare potest. 4.b
Medicamentorum refrigerantium usum ue-
hementibus febribus, atque hefticis ma-
xime conuenire. 41.b
Medicamentorum refrigerantium usum om-
nibus febribus non conducere, neque esse
in ijs tutum. 3.b
Medicamentorum refrigerantium usum ue-
narum obstructions fouere. 3.b
Medicamenta, quibus Aegyptia ad pingue-
faciendum, utuntur. 109.a
Medicamēta, quorum usus apud Aegyptios
est ad spectanda multa per somnium ani-
mi gratia. 119.b
Medicamēta, quorum usus apud Aegyptios
est ad prouocandum sudorem in febribus
pestilentibus. 148.a
- Medicamenta lenientia, quæ in usu ad pur-*
gandũ, penes Aegyptios existunt. 126.a
Medicamenta purgantia præualida in pur-
gandis corporibus, aliquos Aegyptios
merito timere. 126.a
Medicamenta leniter purgantia benedicta à
nostris dici. 128.b
Medicamentorum, leniter, & ualide purgan-
tium uter usus præstet. 128.b
Medicamentis leniter purgantibus plerosq;
medicorum ubique nunc sequi. 129.a
Medicamenta purgantia præualida non nisi
corporibus robustioribus conuenire, ue-
luti imbecillioribus leniter quæ purgent.
 129.a
Medicamenta leniter purgantia robustiori-
bus corporibus non conuenire. 129.a
Medicamentis leniter purgantibus nihil aut
parum multos fuisse purgatos. 129.a
Medicamentis ualide purgantibus aliquos
parum fuisse purgatos. 129.a
Medicamenta purgantia, qualia olim apud
antiquos medicos fuerunt in usu. 128.b
Medicamenta, quibus purgationis causa an-
tiqui uti solebant, quæ. 128.b
Medicamenta purgantia, quæ apud Aegy-
ptios in usu existunt. 5.a
Medicamenta purgantia singulis, aut alter-
nis diebus Aegyptij exhibent, sed in modi-
ca quantitate. 5.a
Medicamenta ex purgantibus, apud Aegy-
ptios usitata. 5.a
Medicamenta scammonæata Aegyptij effu-
giunt. 5.a
Melancholiam fieri læsa imaginatione. 120.b
Melancholiam atrum colorem cerebrum ob-
sidentem facere uoluit Gal. 120.b
Melancholiam fieri ab atro nigroq; colore,
negat Auerrhoes. 120.b
Melancholicæ dementiæ signa. 120.b
Melancholicis multis, qui ab Aegyptijs san-
cti existimantur, Aegyptum abundare.
 26.b

I N D E X

- Mel carnub usus, fol. 145. a, sit expressis si-*
liquis dulcibus. ibid.
- Melicerides stheatomata, atheromataq; uo-*
cata Aegyptij quomodo curent. 105. b
- Menses prouocare scarificationes crurum.*
88. b, 89. a
- Meto multiplici uacuatione iudicatus. 111. a*
- Modus pinguefaciendi, quo utitur quaedam*
medica Aegyptia. 109. a
- Modus extrahendi lapidem è uesica sine in-*
cisione. 104. b
- Morestan est locus, in quo theriacam com-*
ponunt. 133. a
- Morbi Aegyptiorum patrij qui sint. 23. a*
- Morbi, qui Alexandria autumnò grassan-*
tur. 23. b
- Morbi plurimi ab inæqualitate aeris in Ae-*
gypto fiunt. 9. b
- Morborum omnium cause secundum Aegy-*
ptios. 3. a
- Morbos omnes in Aegypto calorem pro*
causa habere Aegyptij putant. 3. a
- Morbos omnes à caliditate in Aegypto ori-*
ri, falsum esse. 37. b
- Morbos plures in Aegypto singulis annis*
in prima parte æstatis uagari epidemi-
cos, atque lethales. 10. b
- Morbus dem el muia acutissimus Cayri in*
prima æstate uagatur. 11. a, & 24. a
- Morbi dem el muia uocati signa. 24. b*
- Morbi dem el muia cause. 24. b*
- Morsum thyr serpentis non esse sic exitio-*
sum, ut qu à ceraste infligitur. 136. b
- Morsum thayr serpentis eadem concitare*
symptomata, quæ à uyperarum morbis
concitari solent. 136. b
- Mucilaginis psylli, atque cytonijs usus.*
124. a
- Mulieres quam uiri medicamentis purgan-*
tibus accommodatæ. 129. a
- Mulieribus albidioribus, tenuiori sanguine*
exuperantibus malleolorum scarificatio-
ne sanguinis uacuationem magis quam
uenæ sectione præstare. 50. b
- Mulieribus nigrioribus, gracilioribus, ac ue-*
nis magnis magis præstare uenæ sectionem.
51. a
- Mulier hydropæ sectione sanata. 102. a*
- Mulier uidua ab imbecillitate uentriculi the-*
riaca sanata. 142. b
- Mulier trimestri fœtu grauida multiplici*
uacuatione iudicata. 111. a
- Mulierem nigrum fœtum, ex crebra imagi-*
natione nigri hominis picti edidisse. 39. b
- Mulieres Italas ad faciei totiusque capitis*
cultum curam adhibere. 107. a
- Mulieres Aegyptias omnem curam adhibe-*
re ad cultum abditarum partium maxi-
meq; pudendorum. 107. a
- Mulieres Aegyptias pudendis maximam*
curam adhibere in balneis, ipsaq; uarijs
unguentis odoratis exornare. 107. a
- Mulieres dulcia balnea in Aegypto omnes*
maxime frequentare. 10. b
- Mulieres Aegyptiæ cur balneis indulgeat.*
107. a
- Mulieres Aegyptiæ quid in balneis facti-*
tent. 107. a
- Mulieres Aegyptiæ in balneis quæ factitēt,*
ut pinguescant. 108. b
- Mulier Aegyptia publice artem pinguefa-*
ciendi Cayri profitens. 109. a
- Mulier Turca Meica quibus medicamen-*
tis histericas mulieres sanet. 128. a
- Mulieres pinguiissimas Aegyptus cur ha-*
beat multas. 107. b
- Multiplex uacuatione in quibus ægrotis criti-*
ce apparuerit. 111. a
- Multos ab antiquis lienis, hepatisq; obstru-*
ctionibus stibio, uel æris infuso uel alio
præualidissimo purgantis sanatos. 130. b
- Multos à plurimo aq; & potu post assumptis*
purgans uentre plurimum tumefacto,
& uehementissimis doloribus consticta-
cto, quasi mortuos. 132. a
- Mur, Myrrha, sed & Aegyptij Troglodi-*
tica

I N D E X

tica earent. 139.b
Musæ fructus. 117.b
Myrrha, qua utuntur Aegyptij. 139.b
Myrrha Ergasima quæ. 139.b

N

NARIVM scarificatio multos, ac
 uarios morbos sanat. 79.a. &
 hoc in diebus uiticis, ibid. &
 modus, quo scarificantur.

ibid. b
Narium scarificandi modus, & ordo. 79.b
Naturam subitaneas mutationes non ferre.
 98.b
Natura humores tantum preparatos expel-
lit. 74.b
Natura simul multas uacuationes in cor-
pore utiliter prodere. 111.a
Naturam Medicus imitari debet. 111.a
Natura interdum propulsat humores mor-
bosos è nobilioribus partibus ad ignobi-
liores. 92.b
Natura quomodo exanthemata expellat, si-
ue quomodo excernat. 71.b
Natura prius concoquit & mox expellit.
 74.b
Natròn quid. 148.a
Nitri usus ad pestiferas febres. 148.a
Nautam opij defectum infastidiosissimam
syncopis lapsam, opio sibi oblato subito
ab ea leuatum fuisse. 121.b
Niger flumen. 12.b
Niger flumearium esse Nili fluminis.
 13.b
Nigrum flumen, ut Nilus eodem modo, at-
que tempore crescere. 13.b
Nilus ubi nascatur. 16.b
Nilus transit totam Zonam torridam. 16.b
Nilus longo itinere fere suam aquam conco-
quit. 16.b
Nilus flumen omnium longissimum. 12.a
Nilus in Africa à Deo cur factus. 12.a

Nilus in Aegypto arenosa loca irrigandò
fecundat. 12.b
Nilus ubi nascitur. 12.b
Nili cursus. 12.b
Nilus terram limo obtegit. 12.b
Nilum flumen Deus Aegyptijs concessit ad
arcendam sitis incendum, ex campsi-
nis uentis concitatum. 11.a
Nili fluminis aqua omnibus est præiocun-
dissima. 11.a
Nilus singulis annis una die atque hora per-
petuo augeri incipit. 12.b
Nili incrementi principium nunquam à con-
suetâ hora & die diflexisse. 12.b
Nilus quantum singulis diebus augeatur.
 12.b
Nili quantum fiat augmentum. 12.b
Nilus sex & uiginti cubitorum altitudine
auclis aliquando obseruatus est. 12.b
Nilus intra ripas usque ad mensem maium
decrescit. 12.a
Nili aqua quando paucissima. 12.b
Nili augmenti principij rationem ab occul-
ta causa pendere. 33.b
Nili fluminis augmenti principij ueram cau-
sam non posse principijs naturalibus in-
dagari. 33.b
Nili fluminis incrementum à qua causa
fiat. 33.b
Nilus flumen constantissime perpetuo tem-
pore singulis annis mense Iunio die deci-
ma septima incipere augeri. 13.b
Nilus cur semper singulis annis eadem die
augeri incipiat ab Aegyptijs ignoratur.
 14.a
Nilus octodecim cubitorum altitudine au-
clis sat est ad agrorum inundationem fa-
ciendam. 12.b
Nili augmentum incipit mense Iunio, & ple-
rumque usque ad medium Septembrem
terminatur. 12.b
Nilum crescere à pluuijs Aethiopiæ. 13.a
Nilum non à niuibus crescere. 13.a

I N D E X

- Nilus, fundum habet cœnosum, & aquam turbidam, neque admodum ad motum celerem. 16.a
- Nili incrementum non esse in causa, ut pestis Aegypti finiatur. 33.a
- Niues intra tropicos non fieri. 15.a
- Nomades olim inuisionem familiarem habebant. 99.b
- Nomades, quas partes urere consueuerint. 99.b
- Nubes multas crassas cum Aegyptij ab Etesijs ad meridiem pelli obseruant, Nilum flumen plurimum auctum iri sperant. 13.b
- Nubes multas crassas tota secunda estate ab Etesijs in montes lybie, atq; Aethiopię singulis diebus aduectas concreescere, atque in pluuiam mutari. 13.b
- Nucem Indicam pinguefacere. 108.b
- Nutrimētum, quod in stomacho à calore uincitur, calefacit, & quod uincitur, refrigerat. 19.a
- Nutrimētum immodicum refrigerare, caloremque suffocare. 19.a
- Nix in Aegypto nunquam fit. 11.b

O

- O**Basitalem Aegyptias libidinis causa procurare in balneis. 107.a
- Obseruatio Aegyptiorum, qui ad unguem ad quotos cubitus Nilus sit, peruenturus uere prænoscent. 13.b
- Obstructiones uenarum in febris, uel à multis succis, uel crassis, uel lentis fieri. 3.b
- Obstructiones commodius auferre oxymel docuit Galenus. 3.b
- Obstructiones uenarum ab usu medicamentorum ualde refrigerantium augentur. 3.b
- Obstructiones cucurbitulis concitari posse.

- fol. 73.a
- Obstructionem cucurbitulae non concitant euacuato toto corpore. 75.a
- Occiput cur urant Aegyptij. 98.a
- Octavius Roueretus. 105.a
- Octavius Roueretus alium extrahendi lapidem modum ab Aegyptijs didicisse. 105.a
- Octavius Roueretus medicus Nationis Venetae in Aegypto. 105.a
- Oculorum inflammationes antiquatas sanari sanguinis uacuatione, sectis uenis magnorum angulorum oculorum. 58.b
- Olera, quorum usum in cibo Aegyptij sectantur. 117.b
- Olera Aegyptia omnia esse nostris humidiora, & magis insipida. 16.a
- Olera in Aegypto cur insipida, neque gustui grata existant. 16.a
- Oleum pinguefaciens corpora. 109.a
- Olea, quibus utuntur Aegyptiae ad pinguefaciendum. 108.b
- Omnem putrefactionem pro causa in qua fit, habere humiditatem. 35.b
- Omne nutrimentum quatenus nutrimentum animalis calorem augere. 19.a
- Ossa fracta non coherent per unionem, sed per callum, porum à Græcis uocatum. 61.a
- Opium, affion ab Aegyptijs nuncupatum. 117.b
- Opium ubi paretur, quidq; fit. 121.b
- Opium Aegyptij unde aduehant. 121.b
- Opium, meconium Græcorum sumētes quid faciant. 121.a
- Opium sumentes esse inconstantes. 121.a
- Opij, affion uocati, usus apud Aegyptios. 118.b
- Opium in oxie aliquis Aegyptiorum ad triem usq; dragmarum pondus sumere. 118.b
- Opij symptomata, in his, qui eum edere consuescunt. 118.b
- Opio cur Aegyptij utantur. 118.b
- Opium sumere soliti nisi solita hora eius uisitatam copiam sumant, in fastidiosissima sym-

I N D E X

P

symptomata labantur. 121.b
Opium sumentes an optata multa somniare possint. 119.a
Opium solita hora Aegyptios non sumentes in grauissima symptomata incidere. 119.a
Opium assumere quotidie soliti, quomodo liberentur ab eius usu. 119.a
Opobalsamum ab arbusto Venetijs uiuente, uerum distillasse. 138.a
Opobalsami usus ad febres curandas. 146.b
Opobalsami usus qualis apud Aegyptios, ad febres. 146.b
Opobalsamum syncerum ac uerum in Aegypto reperiri. 118.b
Opobalsami usus. 118.a
Opobalsamo steriles mulieres fecundas reddi. 118.b
Opobalsami usum ad pestem apud Turcas nobiles, atque Aegyptios esse frequentissimum. 149.a
Opobalsamum uim aduersus putredinem habere praexcellentem. 149.a
Opobalsamum defendere cadauera a putredine. 149.a
Opobalsami facultas. *ibid.*
Opobalsamum calorem naturalem fouere, & augere. *ibid.*
Opobalsamo quomodo ad pestem Aegyptij utantur. *ibid.*
Ophthalmias fieri a pulueribus, & arenis uentis illuc asportatis. 10.b
Ophthalmiae quo anni tempore epidemice uagantur. 10.b
Oribasius altero crure scarificato binas ferre sanguinis libras extraxisse testatus est. 84.a
Oryza est cibus omnibus Aegyptijs familiarissimus. 15.a

PANIS Aegyptiorum qualis, fol. 15.b
 Panem Aegyptij omnes ex solo tritico paratum mandunt, neque alium cognoscunt. 16.b
 Paracenteses magis quam unctiones ad hydropes consueat. 102.b
 Paraleticos in unctione sanari. 98.a
 Paris christianus morbo dem el muia uocato mortuus. 14.b
 Pasta ex archenda humidos pedes & laxos iuuans. 112.b
 Pastillorum scillinorum compositio apud Aegyptios usitata. 135.b
 Partes scarificatae quae multum sanguinem edant, & quae paucum. 58.a
 Partes imbecillae unctione roborari. 97.b
 Partes unctione robustiores redduntur, quae non facile fluxionibus uexentur. 97.b
 Partes fluxione tetatas unctione sanari. 97.b
 Partes dolore uexatas unctione sanari. 97.b
 Partes humores gignentes, atque mandantes, Aegyptios inurere. 98.a
 Partes post aures ad quos morbos urantur. 98.a
 Partes, quae Aegyptiorum more urantur, neque dolorem neque calorem cur non sentiant. 98.b
 Partes modo Aegyptiorum quae urantur, neque uehementem calorem, neque uehementem dolorem sentire. 99.a
 Partem inurendam in primis obstupefcere. 99.a
 Paulum Aeginetam in unctione ad ueteres affectus usum fuisse. 100.a
 Pauperes correpti pestiferis febribus quo potu in Aegypto utantur. 148.a
 Pauperculae Aegyptiae quae factitent, ut pinguescant. 108.b
 Pectus ad suspiriosos ab Aegyptijs uri. fol. 98.a

I N D E X

- Pectus à capitis distillatione conflatum Aegyptij urunt.* 98.a
- Pectus in phrysiis ac suppuratis utendum.* 98.a
- Pediculis cur Aegyptijs abundant.* 107.a
- Pelles preciosissimæ cur sub cælo frigidissimo reperiantur.* 9.b
- Peplio ad purgandum utebatur Hippocr.* 129.b
- Per animi defectionem in ijs, qui aliquo medicamento purgentur, quid sit intelligendum.* 131.a
- Peripneumoniacis pectus scarificandū.* 96.a
- Per purgationem usque ad animis defectum faciendam, quid sit intelligendum.* 131.b
- Pestilentes febres quo tempore Cayri uagentur epidemice.* 24.a
- Pestilentium febrium Cayri uagantium cause.* 24.a
- Pestis, siue pestilentia quid sit.* 29.a
- Pestem duplicem habere causam.* 29.a
- Pestis causa efficiens.* 29.a
- Pestem Turcæ non timent, neque ab ea fugiunt.* 27.a
- Peste Aegypti loca sæpe deuastari.* 27.a
- Pestis, quæ in Aegypto concitatur, cur latius, seu iusq; quàm alibi serpat.* 27.a
- Pestem Turcæ omnes non timent, neq; ab ea se precauent.* 27.a
- Pestem Turcarum credulitate cito excrecere.* 23.a
- Pestem Turcæ non fugiunt.*
- Pestis cur penes Aegyptios in immensum crescat.* 27.a
- Pestis, quæ anno 1580. Cayrum deuastauit, quot interemerit.* 27.a
- Pestem plerumq; Cayrum contagium accedere.* 27.b
- Pestem in Aegypto rarissime ab aere fieri.* 27.b
- Pestis Aegyptum inuadentis cause.* 28.a
- Pestem insigni aeris caliditate absumi.* sol. 28.a
- Pestem singulo septenio in Aegypto nasci, falsum esse.* 28.a
- Pestis in Aegyptum uel ex Græcia, uel Syria, uel Barbaria uenit.* 28.a
- Pestis omnium seuissima, quæ ex locis Barbariæ in Aegyptum proficiscitur.* 28.a
- Pestis, quæ ex Barbaria in Aegyptum asportatur, cur omnium sit seuissima.* 28.a
- Pestis contagium à Barbaricis locis aduectum uehementius Aegypti incolas peruadere, ipsoq; atrocius depascere, diutiusque uigere.* 31.b
- Pestis, quæ Cayrum uel ex Græcia, uel Syria locis uenit, minus quam è Barbariæ locis profecta, serpat, atq; deuastat.* 28.b
- Pestilens contagium ex Barbaria profectū, cur ex alijs omnibus locis aduecto seu ius exitiosius, diuturniusq; sit.* 28.b
- Pestis quo tempore Aegyptum inuadere solet.* 32.a
- Pestis in Aegypto, quæ sit omnium seuissima.* 32.a
- Pestis in Aegypto minus seu.* 32.a
- Pestis quo tempore in Aegypto desinat.* 32.a
- Pestis qualiscumq; sit magna, ac uehemens, perpetuo Sole primam partem Cancris Iunio mense ingrediente, omnino tollitur.* 32.a
- Pestem nunquam Iunio, Iulio, & Augusto mensibus in Aegyptum asportatam, uixisse Aegyptij affirmant.* 32.a
- Pestis, quæ Cayrum inficit, an ex Nili fluminis augmento tollatur.* 33.a
- Pestis Aegyptiæ extinctio coincidit cum Nili augmenti principio.* 33.a
- Pestem in Aegypto ex aeris mutatione, quæ fit mense Iunio, finiri.* 34.b
- Pestis extinctio in Aegypto Iunio mense obseruata, an in Etesiarum spiratione referri possit.* 33.b
- Pestis extinctionem in Aegypto causam habere*

I N D E X

- bere ab aere illiusce temporis summe calido, equali, corpora distante, siccante, atque ab Etesijs eodem tempore spirantibus, quibus vitalis spiritus restaurantur, ac fouentur. 35.b
- Pestis extinctionem fieri ab Etesiarum seu Septentrionalium tunc spirantium uentorum, aul. i. Aegyptiorum affirmat. 34.a
- Pestilenti morbo optimum presidium scarificatio crurum. 81.a
- Peste uexatis scarificatio tanquam diuinum auxilium. 93.a
- Philosophia electuarium. 122.b
- Plebotomi Aegyptiorum lege nostris sunt acutiores. 62.b
- Pblegmones oculorum tolli, primo sectis uenis maiorum angulorum oculorum. 58.b
- Phrenitides exitiosissime, quae aliquando in Aegypto uagantur. 23.a
- Phrenitides quae tribus quatuor ueboris homines interimunt. 23.a
- Phylonium persicum Auicennae. 143.b
- Pinguedo in corporibus quomodo generatur. 110.a
- Pinguenis quae sit causa praecipua. 108.a
- Pinguedinis causa materialis quae sit. 108.a
- Pinguedinem a diminuto calore, atque a multo pingui alimento fieri. 208.a
- Pinguedinis causa est frigiditas. 108.a
- Pinguedinis causa. 108.a
- Pisces, quos comedunt Aegyptij. 15.b
- Pisces saliti sunt apud Aegyptios in usu frequentiori. 15.b
- Pisces in Nilo flumine capti & si gustui admodum sint suauis, tamen pessimi ad sanitatem existunt. 16.a
- Pisces Nili fluminis cur insalubres. 16.a
- Plenitudinem corporum non tolli scarificatis cucurbitulis. 68.a
- Plenitudinem corporum tollunt Aegyptij uel uena secta, uel scarificatis cruribus. 68.a
- Plenitudo auferenda aut uene sectione, aut cruribus scarificatis. 81.b
- Pleuriticis latus dolens scarificatum iuuat. fol. 96.a
- Pleuriticis dolore ad hypochondria declinante nigrum elleborum & peplium conuenire. 129.b
- Plinij opinio de Nili fluminis augmento. 13.a
- Pluuia rarissime in Aegypto, maximeque in locis a mare remotis. 11.b
- Pluuia Cayri Nouembri mense facilius quam alijs mensibus. 11.b
- Pluuias largiores fieri oportere in prima Aegypti estate in locis propè Nili principium positis, quod Lybiae montibus sint frigidiores, ratio, suadet. 13.b
- Pluuias largissimas in Aethiopia singulis annis fieri. 13.a
- Pluuias copiosiores, & largiores fieri in montibus, a quorum radicibus Nilum nasci multorum est opinio, multorum relatione constat. 13.b
- Podagrae duplex causa. 97.b
- Podagra fit ab imbecillitate articularum, atque ab humorum fluxu. 97.b
- Podagram non fieri nisi ambae causae concurrant. 97.b
- Podagra quomodo uestione sanetur. 100.a
- Podagrae curates quas uenas inurat. 100.a
- Podagricos dolores euacuato toto corpore scarificatio loci laesi sedat. 96.a
- Polybus cognouit materiam inustionis quae Aegyptij utuntur. 98.b
- Populares mulieres sibiipsis unguis manuum ac pedum archenda tangere. 112.b
- Populi Tarcaram, Imperio subiecti, quibus delectantur. 1.b
- Populos Aegyptios multa optima remedia empirice exercere. 2.a
- Populi Turtarum Imperio subiecti scitijis nunc non delectari. 1.b
- Populi frigidarum regionum cur refrigerantia medicamenta, sic uti timeant, calfacientiumque usum complectantur. 117.a

I N D E X

- Populi frigidorum locorum, quibus malis ex uictu sint obnoxij.* 117.a
- Populi frigidarum regionum cur breuius uiuant.* 117.a
- Populos frigidarum regionum, ut recte purgentur, egere praeualidissimis purgantibus.* 129.a
- Potus Turcis & Aegyptijs familiaris.* 124.a
- Potuum uaria genera, quae aegrotis ante sanguinis missionem concedunt.* 56.a
- Potum frigidum ijs, quibus sanguis est mitendus, summe conducere.* 56.b
- Potu frigidae aquae aegrotos à syncope defendi.* 56.b
- Potus quem ante missionem sanguinis Aegyptij aegrotis exhibent.* 56.a
- Potio singularis ad febres amphyméricas.* 147.a
- Potio singularis ab Aegyptijs ad febres intermittentes celebrata.* 146.b
- Potio alia ad idem.* 146.b
- Potio alia ad idem.* 146.b
- Potus singularis uirtutis ad eos, qui febribus pestilentibus, aegrotant.* 148.a
- Potus ad sudorem mouendum, qui ab Aegyptijs parentur.* 148.a
- Potus ex berberis fructibus paratus quomodo ab Aegyptij ad febrium ardentium, pestiferarumque usum parentur.* 117.b
- Potus ex berberis fructibus parati uires.* 117.b
- Præfectus Bessà appellatus Cadi suos indices creat.* 2.a
- Præcipuum agens in nostra corpora quod sit.* 40.a
- Profluuium alui cum febre existente non esse aliam moliendam euacuationem.* 52.a
- Profluuium alui in febribus existente, qui aut sanguinem mittere, aut uentre mouere tentarunt aegrotos in grauiora pericula duxisse ipsos Gal. docuit.* 52.a
- Prosperi Alpini natura ex cæli schemate.* fol. 39.a
- Pudendis in balneis Aegyptias mulieres studium adhibere.* 107.a
- Pudendos, ut ornent, in balneo, quid Aegyptij moliantur.* 107.a
- Pudenda Aegyptij unguentis odoratis exornant.* 107.a
- Pudenda nobilitate Turcarum in balneis musco, ambra ac zebet exornari.* 107.a
- Puellam annos septem natam sanguinis missione secta uena dextri cubiti à febre curatam.* 48.a
- Puerulum octo annorum per sectam uenam uacuato sanguine sanatum.* 48.a
- Puerum annos quinque natum pleuriticum sanguinis missione sanatum.* 48.a
- Puellam à febre maligna sanguinis missione fuisse liberatam.* 48.a
- Puellam post missum sanguinem à secta uena è naribus sanguinis fluxum, atque uentris deiectionem superuenisse, & statim pristinam sanitatem concessam.* 48.b
- Pueri habent plurimum innati caloris.* 49.a
- Pueros multo sanguine abundare.* 49.a
- Pueros non recte ferre purgantia.* 129.a
- Pueris etiam sanguinis uacuationem conducere posse.* 47.b
- Pueros multos naturam sanguinis uacuatione sanauisse.* 47.b
- Pueros multos critica sanguinis è naribus eruptione fuisse integre indicatos.* 48.a
- Pueri quamquam uitali facultate ualeant, tamen neque hi sanguinis sustinent missionem.* 45.a
- Puero uel etiam synocho correpto ante annum decimum quartum uenam non esse secandam.* 45.a
- Pueris Aegyptios secare uenam pro sanguinis uacuatione.* 45.b
- Pueris scarificationes commoda. fol. 93.b. facile hi resoluuntur.* ibid.
- Pueris sapissime sine ulla noxia multum sanguinem sponte uacuari.* 49.a

I N D E X

- Pueritia profluuium sanguinis per nares est familiarissimum.* 49.a
- Pueros uel etiam lactētes interdum inedi multis diebus sine noxa perferre.* 49.a
- Pueris ex modica sanguinis missione non fieri tantam uirium iacturam, ut aliqui putarunt.* 49.a
- Pueros interim copiosos alui fluxus, atque sudores perferre sine noxa.* 49.a
- Puerorum corpora non multum extenuantur in morbis.* 49.a
- Pulmonum ulcera sanari non posse ob continuam ipsorum motionem.* 61.b
- Pulueribus Aegyptum esse obnoxium, à quibus incolarum oculi infestantur.* 107.a
- Pulvere lentium nigrarum uiti Aegyptios ad sanandum arteria uulnus.* 63.a
- Puluis ad quartanam febrem.* 147.b
- Puluis, quo pro secreto utuntur Aegyptij ad febres pestilentes.* 148.b
- Puluis singularis uirtutis ad prouocandum sudorem cum aqua dissolutus in feb. pestilentibus.* 148.a
- Pulsus tangendi à medicis in uia consuetudo.* 26.a
- Pulsuum sola obseruatione putant Aegyptij medicos posse, uel pollicem etiam digiti articulum dolentem cognoscere.* 26.a
- Pulsuum intermittentem aliquando ab admotis cucurbitulis apparuisse.* 74.a
- Purgationes illae optimae dicuntur, quae naturae optimas excretionis imitantes, nulla uolentia humoris noxij copiam extrudunt.* 86.a
- Purgantia praeualida olim apud Hippocratem atque Galenum in usu fuisse.* 129.b
- Purgantia Galeno olim familiaria quae.* 129.b
- Purgari posse corpora interdum usque ad animi defectionem.* 130.b
- Purgantem aluum non esse impossibile sisti.* 131.b
- Purgantium praeualidorum usus in quibus usui leniter purgantium sit preferendus.* 131.b
- Purgantibus uiolentissimis multos fere deploratos sanatos.* 130.a
- Purgantia ualida quibus conueniant.* 139.a
- Purgantia leniter quibus conueniant.* 139.a
- Purgantia leniter quando conueniant, & quando non.* 130.a
- Purgationibus praeualidissimis multos iuuatos.* 130.b
- Purgantia praeualida, non nisi robustioribus corporibus conueniunt.* 129.a
- Purgantibus lenientibus qui purgandi.* 129.a
- Purgantia eadem non omnibus conuenire.* 129.a
- Purgantia medicamenta in corporibus exercenda, quae euariant.* 129.a
- Purgantia praeualida fuisse in usu apud antiquos.* 128.b
- Purgantia praeualida Aegyptijs non conuenire.* 125.b
- Purgantia medicamenta praeualidissima, quibus ad rusticos & plebem Aegyptij, utuntur.* 128.a
- Putredo fit à quocumque calore immodico naturalem dissipante, atque corrumpente.* 29.b
- Putrescunt humores, atque partes corporis calore naturali ab extraneo corrupto, & dissipato.* 29.b
- Putredinis causae materiales.* 29.b
- Putrefactio quatuorplex.* 29.b
- Putrescere tantum humida, & non sicca.* 30.a
- Putredines fieri ab aliena caliditate sentit Aristoteles.* 29.a
- Putrefactio naturam corporum potestate calida esse.* 29.a
- Putredo omnis ex materia gignitur humida, ex causa efficiente extranea & praeter naturam calore.* 30.a
- Putre-

I N D E X

Putredines fieri humidis ac pluuioſis tempo-
ribus. 28.b
Putrefcere promptiſſime quæcunq; ſunt ca-
lida & humida. 30.a
Putredinem in ſicca corpora accenſam eſſe
præexcellẽtem. 30.b
Pſyllij ſeminum uſus. 118.b
Pſyllium uenenum non eſſe. 118.b
Pſyllium & coriandrum uiridia in ſerculis
eſſe apud Aegyptios in uſu frequentiſſi-
mo. 117.b

Q

QUÆLIA ſint Aegyptiorum
corporum temperamẽta, atq;
habitus. 38.a
Quas partes corporis Aegyptij
inurant. 97.b
Quæ pinguefaciant. 108.b
Quæ euariant medicamenta purgantia.
129.a
Quibus morbis ſcarificatio conueniat. fol.
92.b.93.a
Quomodo intelligenda ſic Hippoc. atq; Gal.
dicentium, corpora ad animi uſque deſe-
ctum purgari licere. 131.a
Quot nationes Cayrum acceſſerint. 42.a

R

RASIM in pueris ſanguinis
uacuationem interdum molle-
dam laudare. 48.a
Raſim egrotis antiquum ſanguis
mittatur, cibum dandum conſiſſe. 55.a
Rationes ex Galeno ad reprobandam ſan-
guinis miſſionem deſumptas non conclu-
dere. 54.a
Regionum frigidarum incolæ minus ſeuam,
quam calidarum, pati peſtilentiam. 31.a
Remedium nullum maius inuenit Gal. in ma-
ximis doloribus miſſione ſanguinis, &

purgationes. 52.a
Renes Aegyptiorum non paucor, cum debi-
les. fol.26.b
Rhabarbarum. 138.b
Rhauend Seni, eſt Rhabarbarum. 138.b
Rhub Cathiæ, ſuccus eſt acatiæ. fol.141. &
quomodo ab Aegyptijs paretur. ibidem.
Rusticorum corporum Aegyptiorum tem-
peries, atque habitus. 41.b

S

SANGVIS in uenis cutaneis
contentus, purior, ac tenuior
exiſtit. 69.b
Sanguinis miſſionem ab Hippo-
potamo hominibus monſtrat. m. fuiſſe.
1. b
Sanguinis apud Aegyptios qualis ſit uſus.
2.a
Sanguinem quot modis mittant Aegyptij.
2. b
Sanguinem à multis uenis noſtris medicis
inuſitatis Aegyptios mittere. 2.b
Sanguinem Aegyptios à ſectis arterijs mit-
tere. 2.b
Sanguinem Aegyptios mittere multis ſcari-
ficationibus. 2.b
Sanguinis miſſionem apud Aegyptios eſſe
uſitatiffimam. 37.b
Sanguinem mittunt Aegyptij in omnibus æ-
tatibus, anni temporibus, & ad omnes fe-
rè morbos. 37.a
Sanguinis uacuatione libentius quàm medi-
camenti Aegyptij utantur. 37.a
Sanguinis miſſionem cur Aegyptij ſic fre-
quentent. 37.a
Sanguinis crebram miſſionem uitalem ſpiri-
tum conſumere atque actiones animales
lædi. 44.a
Sanguinis uacuatione corpora apta. 44.b
Sanguinem Aegyptijs uel etiam in infanti-
bus mittere. 45.a

I N D E X

- Sanguinis missionem in pueris Aegyptios, Aethiopes, Abissinos exercere.* 45.b
- Sanguinis missionem in pueris faciendam plures Arabum uoluerunt.* 46.b
- Sanguinem facilius Aegyptij in pueris mittunt scarificatis cruribus.* 49.b
- Sanguinis missionem non conuenire corporibus mollibus, albis atque ualde humidis.* 50.a
- Sanguinis uacuationem copiosam, qui recte ferant.* 50.a
- Sanguinem detrahunt, à scarificatis auribus, collo, labijs, gingiuis, cruribus, & naribus.* 58.a
- Sanguinis uacuatio per scarificationem malleolorum cur albis, mollibusque magis commoda atque utilis sit.* 51.a
- Sanguinis missionem cur Aegyptij ferè in omnibus morbis moliantur.* 43.a
- Sanguinem in quibus speciatim morbis Aegyptij mittant.* 43.a
- Sanguinem mittere Aegyptios in omnibus ferè morbis.* 42.b
- Sanguinis missionem cur Aegyptij putent omnibus conducere.* 37.a
- Sanguis quot modis ab Aegyptijs mittatur.* 57.a
- Sanguis crassus cucurbitulis non potest uacuari.* 73.a
- Sanguinis missionem per hirudinum usum Aegyptij prorsus ignorant.* 57.b
- Sanguinem mittentes in dysenteria quid mali efficient.* 52.a
- Sanguinis missionem Aegyptios exercere etiam in dysenteria, diarrhœa biliosa, in exanthematibus erumpentibus, puncticulis uocatis inque pestiferis tumoribus.* 51.b
- Sanguinis uacuationem ab intestinis fluentem humorem reuellit.* 52.a
- Sanguinis uacuatio prohibet, ad partem exulceratam humores ne amplius confluant.* 53.a
- Sanguine non uacuato in dysenteriae principio sanguinis per fluium non firmato plurimus sanguis per intestina euacuabitur, qui uires maxime diminuet.* 53.a
- Sanguinis uacuatione dysenteriam curandam multipriscorum, atque recentiorum etiã medicorum senserunt.* 53.a
- Sanguinis missionem esse exercendam in dysenteria.* 52.b
- Sanguinis missionem ad dysenteriam maximum esse auxilium, sine quo difficillime curatur.* 53.b
- Sanguinis missionem in dysenteria quamplures medicos damnare.* 51.b
- Sanguinem fluente aluo non esse mittendum.* 51.b
- Sanguinem Aegyptios mittere in principio omnium pestiferarum exanthematum, atque tumorum.* 54.a
- Sanguinem à cibo Aegyptiorum uulgo mittere.* 54.a
- Sanguinem in Aegypto ieiuno stomacho mittentes à uulgo medicorum damnantur.* 54.b
- Sanguinem quibus de causis plures Aegyptiorum à cibo minimeq; stomacho ieiuno mittendum censeant.* 54.b
- Sanguinem a cibo mittendum Graeci abhorruere.* 55.a
- Sanguinem non esse mittendum ex stente in stomacho cruditate, neque priusquam excrementa descenderint.* 55.a
- Sanguinis missio cibo crudo existente in stomacho, quid mali faciat.* 55.b
- Sanguinis missionem prohibere os uentriculi nimium sensibile, aut imbecillum, uel amara bile redundans.* 55.b
- Sanguinis Aegyptiorum à cibo mittendi usum esse pessimum.* 55.a
- Sanguinis à cibo mittendi usum Arabes laudasse.* 55.a
- Sanguinis cur facta copiosa uacuatio è uenis retro aures scilicet somnum profundissimum & longissimum inducat.* 60.a

I N D E X

- Sanguinis larga profusione ex uenis post aures seētis somnum profundum excitari, neque sterilitatem induci.* 59.b
- Sanguinis uacuationem affectæ partis, à proximis uenis faciendum.* 57.b
- Sanguinis uacuationem partibus post aures scarificatis somnum conciliare.* folio 66.a
- Sanguinis missionis ab occipite, atque à partibus retro aures præstitæ utilitas.* fol. 66.a
- Sanguinis quantum uolunt, cucurbitulis occipiti, atque circum ipsum positis particulis admotis cum scarificatione, euacuat.* 66.b
- Sanguinis missio in capitis auersa parte scarificatione præstita, quibus noxia.* fol. 66.b
- Sanguinis missio a naribus procurata pro arcano à multis Aegyptijs celebratur.* 79.a
- Sanguinis è naribus missionem soluere ægritudinem.* 47.a
- Sanguinis missionem dolorem uehementem tollere.* 52.a
- Sanguinem expuentibus caput, & pectus Aegyptios inurere.* 98.a
- Sanguinis fluxum sistere decoctum ex siliquarum florum, ac foliorum acatiæ paratum.* 145.a
- Sanguinis Aegyptij mutatio à quibus.* fol. 42.a
- Sang Arabi gumma Arabica, quam ex arboribus acatiæ colligunt.* 141.a
- Sarbet potus.* 56.a
- Sarbet potus pro omnibus febricitantibus.* 124.a
- Sadegendi est folium.* 138.b
- Sapor cassiæ est amarus.* 140.b
- Sapor canellæ.* 140.b
- Salsaparilla rarò Aegyptij utuntur.* fol. 118.a
- Saraceni cur utuntur aurium scarificatio-*
- ne.* fol. 78.b
- Sauich.* 124.a
- Scarificationum uarij apud Aegyptios usus.* 77.a
- Scarificandi modus, figura, siue exemplar.* 92.a
- Scarificatio malleolorum siue crurum uicaria est uenæ seētionis.* 68.a
- Scarificatio malleolorum seētioni uenæ proxima, & uicaria.* 81.b
- Scarificatio uires non destruit, siue labefaciat.* 92.b
- Scarificationes sensim, ac lentè sanguinem educunt.* 84.b
- Scarificatio malleolorum plenitudinem tollit.* 80.b
- Scarificatio corpore non euacuato molienda.* 88.a
- Scarificationis usum uariant corpora, ætas, sexus, habitus, & temperies.* 93.a
- Scarificationes non tantum uitalis facultatis euacuant, quantum uenæ seētio.* fol. 81.a
- Scarificationem crurum Arabibus medicis antiquis haud cognitam fuisse.* 83.b
- Scarificatio non uehementes infert partibus dolores.* 91.b
- Scarificatio à Gal. quot in locis celebrata.* 86.b
- Scarificatio crurum ab Amato Lusitano mirum in modum celebratur.* 83.a
- Scarificatio crurum, & cucurbitulæ admotæ incisa cute maximè differunt.* fol. 85.a
- Scarificatione crurum, quibus in Italia locis sit eductus sanguis.* 82.a. & cum scælici successu. *ibid.* & quo egrotantibus morbo, & pueris. *ibid.*
- Scarificationem crurum interdum esse præferendam uenæ seētioni.* 73.a
- Scarificationes, quas Aegyptij pro usu cucurbitularum, moliuntur.* 66.a
- Scarificatas partes debilitari,* 69.a
- Scari-*

I N D E X

- Scarificationes pro moliendis cucurbitulis, quotæ, & quales ab Aegyptijs fiant.* fol. 67.a
- Scarificant Aegyptij non epidermidem modo, sed secundam cutim, non minusq; carnem.* 67.a
- Scarificationes quales ab Aegyptijs cucurbitularum usu, & quotæ instigantur.* fol. 66.a
- Scarificationum numerus est uarius, nec non plagarum magnitudo.* fol. 90.b. & uarij effectus. 91.a
- Scarificationes longas, & profundas esse, consonum est rationi cum euacuare tentamus.* 91.b
- Scarificatione rami uenarum crassiores secantur.* 89.a
- Scarificatione non omnis sanguis euacuatur, sed subtilis, imprimis autem crassus.* fol. 87.b
- Scarificatione sanguis crassus euacuatur, & quomodo intelligendæ uariæ Galeni sententiæ.* 88.b
- Scarificare debemus non malleolum, sed cruris uentrem.* 95.a
- Scarificatio malleolorum quibus conueniat.* fol. 80.a. modus qui recitatur. 80.a
- Scarificatio in siccis uituperatur.* 93.b
- Scarificatione cutis sæpissime Aegyptij mittunt sanguinem.* 57.a
- Scarificatio narium in omnibus febribus acutis est præsentaneum auxilium.* fol. 77.b
- Scarificatio Eunuchis, mulieribus, & omnibus molli carne præditis, creditur uicaria esse uenæ sectionis, & quibus corporis partibus.* 77.b
- Scarificatione crurum Aegyptios curare febres pestilentes.* 147.b
- Scarificare solent Aegyptij aures, nares, labia, gingiuas, ac quoscunq; partes corporis extrinsecas.* 77.b
- Scarificatio inflammatam partem, uel uexatam cancrena, uel tumore, uel pustula sanat.* 77.b
- Scarificatio aurium apud Aegyptios in puerulis lactentibus exercetur.* 58.a
- Scarificatio narium ad quæ sit utilis.* fol. 79.a
- Scarificatio malleoli ad hydropicos tutior.* 102.b
- Scarificatis talis hydropicos sanari Archigenes uoluit.* 102.b
- Scarificatione malleolorum Aegyptios mittere sanguinem.* 2.b
- Scarificatis auribus Aegyptios moliri uacuationem sanguinis.* 2.b
- Scarificatio crurum apud quosdam Aegyptios in peste infectis usitata.* 149.a
- Scarificationis crurum in peste infectis laus.* 149.b
- Scientiæ cur fere omnes ab Aegypto in alia loca commigrauerint.* 6.a
- Scientia, Mahometis instituta apud Aegyptios in summo pretio esse.* fol. 2.a
- Scirrhus inustione sanari.* 101.a
- Scythæ uisione utebantur.* 99.b
- Scythas à sanguine plurimo à uenis retro aures uacuato in profundum somnum labi, atque steriles euasisse.* 66.a
- Scopus præcipuus ad præseruanda corpora à peste.* 35.b
- Scopos duos ad præseruanda corpora à pestilentia Gal. docuit, quippe corpora siccati, atque disflari.* 35.a
- Scorpiones Aegyptios esse lethalissimos, quales Dioscorid. descripsit.* 143.a
- Scorpionum Aegyptiorum descriptio.* fol. 143.a
- Sectionem ad hydropicos, antiquis medicis cognitam fuisse.* 102.a
- Sectione hydropicos sanari.* 102.a
- Sectione hydropicis quo tempore conueniat.* 103.a
- Sectione non est in hydropicis uiribus languidioribus*

I N D E X

dioribus administranda.	103.a	Sicca, dum putrescunt, quàm humida excellentiorem suscipere putredinem. fol.	31.b
Sectiones hydropicorum calfactorio medicamento esse fouendas.	103.a	Sicomori quales fructus.	117.b
Secandi hydropicos uarij modi.	102.a	Solem atque hominem, hominem generare.	39 b
Sectionem pro Empijs inter secundam ac tertiam costam plerique Aegyptiorum faciunt.	103.a	Sol semper agit calfaciendo.	40.a
Sectionis in suppuratis quomodo administratur.	103.b	Somnos immoderatos inustione Aegyptij curant.	98.a
Sectionem ad suppuratos inter tertiam & quartam costam fieri debere quibusdam uidetur.	103.b	Somnia turbulenta, quæ esitata faciant. fol.	126.a
Sectionis usus ad suppuratos ex Hippocrate.	103.b	Sorbitiones quæ ad hecticos ab Aegyptijs parentur.	149.b
Selica est uera cassia lignea.	138.b	Smilacem hortensem editã tumultuosa somnia facere.	120.b
Selicas multas habent Aegyptij & quæ.	138.b	Spectacula & ludi in Aegypto augete flumine Nilo celebrantur.	11.b
Selica ambra.	138.	Stomachum habent Aegyptij frigidum, pituitosum.	15.a
Selica seuda ibidem. & est macer Dioscorides.	ibid.	Stomachus durus, quid mali à uomitu recipiat.	111.b
Selica per excellentiam cassia uocatur. ibid.		Stomachum Aegyptijs cruditatibus uexari familiarissimum esse.	26.a
Secreta ad febres quartanas ab Aegyptijs quibusdam usitata.	147.b	Stomachus Aegypti incolarum à quibus causis frigidior fiat.	26.a
Secretum ad febres synochas.	145.b	Stomachum balnea efficere frigidiorum, ac languidiorum.	110.b
Seneclutem purgationis non recte ferre.	129.a	Stomachum languidiorum Aegyptij à quibus obtineant.	111.a
Senes difficiles ad purgantia esse.	129.a	Stomachus ad quos morbos sit inurendus.	98.a
Semina, quæ apud Aegyptios sunt in usu.	118.a	Stomachus frigidus, humidus, à distillatione uexatus, flatulentus uisione inuatur. fol.	98.a
Septentrionales uenti, & Nili fluminis incrementum aerem Aegypti refrigerant.	12.a	Stomachum opobalsamo inuari.	118.b
Septentrionalium uentorum salubrem esse aeris constitutionem.	34.a	Stibium preparatum curare antiquas uiscerum obstructions.	130.b
Septentrionales uentos pestilentibus constitutionibus aduersari.	34.a	Stoliditatem inustione tollunt.	98.a
Septentrionales uenti in Aegypto plus alijs perflant.	12.a	Strumas quomodo Aegyptij curent.	105.b
Septentrionalibus uentis Aegyptum expositam esse uoluit Deus.	12.a	Strumæ curantur sectione.	105.b
Serapio de ealamo aromatico.	137.b	Studium Gemelbazar Cayri.	1.b
Sicca non putrescere.	30.a	Stuporem inustione tolli.	98.a
Sicca quæ putrescant.	30.a	Succus Acacia.	141.b

Succus

I N D E X

Succus acatiæ duplex, liquidus, & siccus.

141.b

Sudores quomodo Aegyptij tuenda sanitatis gratia, sequentur. 111.b

Sudandi usum Aegyptios sequi. 111.b

Sudores criticos in omnibus acutis morbis esse bonos. 47.a

Sudant plurimum Aegyptiorum corpora. 107.a

Sudorem in febribus pestilentibus, quo medicamento Aegyptij monere soleant. 148.a

Sudores nonnullos Aegyptios in feb. pestilentibus, cantariadibus etiam uel in potu sumptis, mouere. 148.b

Supellestilia omnia Cayri pestifero qua. icunque contagio infecta, mense Iunio, omne contagium, amittere, ut omnes ijs tuto uti queant. 32.a

Suppurati, qui ex pleuritide fiunt. 103.a

Suppuratorum nota. 103.a

Suppuratos qua sectione curent. 103.a

Suppuratis inustione sanari. 100.b

Suppuratis quomodo inustio facienda sit. 100.b

Suppurati quando magis uisione, & quando sectione curari debeant. 104.a

Suppuratos sanari inustione. 100.b

Sura quid, & quo differt à malleolo. 94.b

95.a

Syncopis exquisita quid. 131.a

Synciput cur inurant Aegyptij. 98.a

Syrorum atque Græcorum corporum habitus ac temperies. 30.b

Syrupi Aegyptijs usitatiores qui. 124.b

Syrupi ex sandalis præparatio. 124.b

Syrupi ex ligno aloë præparatio. 125.a

Syrupi ex ligno aloë, uires. 125.a

Syrupis ex dactylis quomodo ab Aegyptijs paretur. 125.a

Syrupus solutiuus qui ex granatis dulcibus paratur. 127.b

Syrupus ex manna soluens. 127.b

Y

ABESCENTES statim uti oportere. 104.a

Taluina. 124.a

Tamarindorum differentia, atq; usus. 127.a

Tamarindorum duplex genus. 127.a

Tamarindi Bazzi, quid. 127.a

Tamarindorum infusionis per potu ad febricitantes usus. 127.a

Tamarindi recentes in India saccharo condiuntur, ad usum illorum qui deserta Arabia loca peragrunt. 127.b

Tamarindorum uis aduersus putredinem. 148.a

Tarach elacrap, idest iberiacæ ad scorpionum ictus compositio. 143.b

Tectum balneorum Aegyptiorum quale. 106.b

Temperamentorum uariorum corporum nascentium ratio. 49.b

Temperamentum totius à cordis hepatisq; temperie prodire. 38.b

Temperamentum natium Aegyptij à uictu permutant. 42.b

Temperamenta atque habitus purgationibus apta. 129.

Temperamenta, atque habitus purgationes non recte admittentia. 129.

Tempora pro quibus morbis Aegyptij inurant. 98.a

Tempora inurunt Aegyptij ad oculorum ex capitis distillatione, aurium, atque dentium dolores. 98.a

Terengibil prouenit in montibus Synai. 127.a

Terengibil puerorum medicamentum proprium. 146.a

Terengibil usus ad curandas febres. 146.a

Terra Aegypti quando fit apta cultui. 111.b

Terræ sigillatæ descriptio. 141.a

I N D E X

- Tercenta millia aureorum pro studio Gemelharar quolibet anno dissipari.* fol. 1. b
- Tertianas febres balneis dulcibus iuuari.* 115. b
- Tertianis febribus correptos calida balnea quomodo iuuent.* 115. b
- Thaïme quid.* 108. a
- Thaletis opinio de Nili fluminis augmento.* 13. a
- Thayr serpentis descriptio.* fol. 136. b. ex quorum carnibus parantur ab Aegyptijs pastilli. ibid.
- Thayr serpentem esse uiperam cornutam.* 136. b
- Thayr serpentem non esse cerastem.* 136. b
- Thebarum loco papauera nigra multa gignere.* 121. b
- Theologica scientia, quae pseudoprophetae Mahometis leges tractat multos Aegyptiorum operam dare.* 2. a
- Theologica scientia, doctores quae pseudoprophetae Mahometis, tractat, apud Aegyptios in summo honore haberi, multasque opes lucrari.* 2. a
- Theophrastum deceptum fuisse in cassia cognitione.* 140. b
- Theophrastum recte sensisse de cinnamomo.* 140. a
- Terebenthina qua ad componendam theriacam Aegyptij utuntur, quid.* 141. a
- Theriacae compositio apud Aegyptios.* fol. 122. b
- Theriacam pro Turcarum Rege ab Aegyptij annis singulis componi.* 133. a
- Theriacae apud Aegyptios usitata descriptio, in quo ab ea, quam Andromachus Senior tradidit, differat.* 136. a
- Theriacae Aegyptiorum descriptioni deest asphaltus, cetaureum, Gal. bana, thlaspi, malabattrum, opoponax.* 136. a
- Theriacam non sine errore componi ab Aegyptijs.* 141. b
- Theriacae compositionem ingredientium secundum Aegyptios numerus.* 142. a
- Theriacam numerum ingredientium, numero ab Andromacho perdocto non conuenire.* 136. a
- Theriacae Aegyptiorum descriptio quae medicamenta habeat, in Andromachi descriptione non inuenta.* 136. a
- Theriacae quam Aegyptij fuerant anno 1574. composituri, compositionis descriptio.* 134. b
- Theriacam ubi Aegyptij componunt.* fol. 133. a
- Theriacae quo anni tempore ab Aegyptijs paratur.* 133. b
- Theriacam apud Aegyptios esse in frequentissimo usu.* 133. a
- Theriacae compositionem ingredientium ex Andromacho numerus.* 141. b
- Theriacam à nostris parari sine multis ingredientibus, quae leuissimo labore ab ipsis haberi possent.* 142. a
- Theriacae usus apud Aegyptios.* 143. a
- Theriacae Aegyptiae uires à carnibus cornutarum, earum ferarum augeri.* 142. b
- Theriacae quibus morbis conueniat.* fol. 143. a
- Theriacae usus ad pestem, apud Aegyptios est praecipuus.* 143. a
- Theriacam pueris quoque exhibere.* 143. a
- Theriacam calorem naturalem fouere, augere, & eos, qui ipsam frequentant longeuos facere.* 143. a
- Theriacam Aegyptiorum esse antidotum insignem multis uiribus praeditum.* fol. 142. a
- Theriacae Aegyptiae uires.* 142. a
- Theriacam Aegypt. cruditatibus uentriculi succurrere.* 142. b
- Theriacae usus ad febres.* 147. b
- Theriacae ad scorpionum ictus quam componunt Aegyptij.* 143. b
- Tinmaclum esse terram Chiam, quam sigillatam*

I N D E X

latam uocant. 141.a
 Tiphomania quid sit. 24.b
 Tria principia concurrere ad corporum generationem. 39.b
 Triticum quādo in Aegypto seritur, & maturefcit. 11.b
 Tumorem in angina, in collo confpectum ef- fe, bonum. 66.b
 Tumor colli in angina apparens cur bonus. 66.b
 Tumores omnes, & inflammationes arcet, & minuit fcarificatio loco læfo inflicta. 96.a
 Tumores ac dematosos, & fcirrhofos inu- ftione curatos. 101.a
 Tumores à pituitofis humoris uftione sana- ri. 98.a
 Turca mulier, quæ hiftericas mulieres qui- busdam feminibus minutiffimis purgat. 128.a
 Turcarum Imperio populi fubiecti, fcientijs non delectari. 1.b
 Turcæ à peste fugam non arripiunt. 27.a
 Turcas fibi quali morte fint moriendi, efle prædeftinarunt putant. 27.b
 Turcas milites uini potationibus indulgere. 22.b

V

VACUATIONES sub canē & ante canem efle fugiendas. 110.b

Vacuaciones multas in balneo eodem tempore ferre aliquem poſſe. fol. 111.a
 Variolæ peſtilentes ſingulis annis in Aegy- pto uagari. 23.a
 Variolarum annis ſingulis Cayrum inuaden- tium cauſa. 25.b
 Variolæ peſtiferæ in pueris ſingulis annis Cayri nugari. 25.a
 Variolis peſtiferis cur Cayri pueri ſemel in anno infeſtentur. 25.a
 Venæ ſectio cur uniuersalem uacuationem

præſtet. 68.b
 Venæ dorſi ac lumborum in cute ſcarificatę cur totum corpus non ſic euacuent, ut fa- cit crurum ſcarificatio. 68.b
 Venæ ſectiõne præſtita ſanguinis uacuatione cur non concitet obſtructiones. 69.b
 Venæ, quæ apud Aegyptios in uſu ſunt, ad mittendum ſanguinem. 57.b
 Venas, quas ſecant pro ſanguinis molienda uacuatione ad oculorū lippitudines. 57.b
 Venam frontis ſcindere Aegyptios ad ocu- lorum lippitudines. 57.b
 Venas in quibus morbis ſecent. 57.a
 Venarum multarum à noſtris non uſitata- rum ſectiõne Aegyptios ſanguinem mit- tere. 57.a
 Venæ a noſtris non uſitatę, quæ apud Aegy- ptios ſunt in uſu. 57.a
 Venæ frontis ſectiõnis, quos morbos iuuet. 58.a
 Venam frontis maximos capitis dolores, ac inflammationes iuare. 58.a
 Venæ temporum, atque magnorum angulo- rum oculorum, ſectæ quos morbos iuuet. 58.a
 Venarum intra ac poſt aures ſectarum uti- litas. 58.a
 Venas naſi, nariumq; in quibus morbis Ae- gyptij ſecent. 58.b
 Venarum naſi, frontis ſectiõnem dolorem ca- pitis iuare. 58.b
 Venas labiorum, gingiuarumque in quibus ſecent malis. 58.b
 Venarum ſub lingua poſitarum ſectiõne ad quæ Aegyptij utuntur. 58.b
 Venæ pro mittendo ſanguine uſitatae apud Aegyptios. 2.b
 Venas ingulares ab Aegyptijs ſecari. 2.b
 Venas poplitis ab Aegyptijs ſecari. 2.b
 Venas narium ab Aegyptijs ſecari. 2.b
 Venas angulorum oculorum Aegyptios ſe- care. 2.b
 Venas frontis Aegyptios ſecare. 2.b
 Venas

I N D E X

- Venas capitis, ut commode secent, quomodo Aegyptij recte apparere faciant.* fol. 60.a
- Venam iugularium quomodo Aegyptij secent.* 60.a
- Venam poplitis quomodo Aegyptij secent.* 60.a
- Venarum iugularium sectionis uel etiam usum Aegyptios sequi.* 59.a
- Venis iugularibus sectis, qui morbo tollantur.* 59.a
- Vena altera iugularium secta, atque plurimo ex ipsa uacuato sanguine multos ferre plane suffocatos ad uitam rediisse.* 59.a
- Venarum iugularium sectio, quos morbos curet.* 59.a
- Venas magnorum angulorum oculorum difficulter secari, & cum pericula futura fistula, à quibus etiam paucus sanguis exit.* 59.a
- Venas magnorum angulorum sectas non efficere fistulam.* 59.b
- Venas post aures sectas sterilitatem inducere Hippocratem praecepisse.* 59.b
- Venas magnorum angulorum oculorum sectas plurimum sanguinem concedere.* 59.b
- Venam magni anguli oculi sectam in Francisco Rigono plurimum sanguine profusisse.* 59.b
- Veneri Aegyptios nimium libere indulgere.* 107.a
- Venena calore praestantiora, ac auctiora fieri.* 31.a
- Venenum petere cor quæ nam signa explicent.* 75.b
- Venenorum esui homines assueseri posse.* 119.a
- Ventriculum opobalsamo maxime iuuari.* 118.b
- Ventres hyeme cur sint calidissimi, & estate frigidissimi.* 15.a
- Vertiginosos inustione sanari.* 98.a
- Venti, quibus Aegyptus euentatur.* fol. 12.a
- Ventis Septentrionalibus Aegyptum plusquam alijs esse expositam.* 12.a
- Venti Septentrionales quo tempore in Aegypto spirent.* 12.a
- Venti Septentrionales cur aerem Aegypti refrigerent.* 12.a
- Ventos Septentrionales Etesias uocatos tota secunda æstate abortu solis usque ad occasum in Aegypto perflare.* fol. 13.b
- Ventos campsim ab Aegyptijs uocatos facere primam æstatem.* 10.b
- Ventos Euros, Austrosq; facere primam æstatem in Aegypto.* 10.b
- Venti Euri, Austrique plurimas inflamas arenas in Aegyptum asportant.* 10.b
- Ventorum campsim uocatorum uariae opinionones.* 11.a
- Ventos Euros, Austrosque interrupte in Aegypto spirare.* 10.b
- Ventos Euros, atq; Austros multas opthalmias gignere.* 10.b
- Venti Charonij in Aegypti qui.* 10.b
- Ventis Euris, Austrisque in prima estate flantibus fieri plures pestiferas febres, atq; inflammationes.* 10.b
- Ventorum austrinorum proprium esse humores ad caput subuehere.* 25.a
- Ver apud Aegyptios quot mensibus constet.* 10.a
- Ver quando in Aegypto incipit, & quando desinit.* 10.a
- Vesicae os sic dilatari, ut per ipsum lapides satis magni exire queant.* 104.b
- Vesicantium usus in peste infectis.* 149.a
- Vesicantium usus ad brachiorum, & crurum pulsus pro febribus intermittentibus ab Aegyptijs frequentatus.* fol. 147.a

I N D E X

- Viētus, quo Aegyptij utuntur.* 15.a
Viētus Aegyptiorum qualis. 9.a
Viētum frigidum frequentant Aegyptij. 9.a
fol. 9.a
Vigijs, ac delirijs scarificatio intra nares commoda. 79.a
Vigilijs, quibus medicamentis Aegyptij occurrant. 145.b
Vigilias quibus auxilijs Aegyptij curent. 146.a
Vinum quibus sit utilissimum. fol. 20.b
Vinum modice sumptum natium calorem auget, & immodice refrigerat. 19.a
Vinum immodice sumptum morbos frigidos facere. 19.a
Vinum aqua prestat ad corporum sanitatē. 20.a
Vini facultates. 20.a
Vinum in pueris Gal. damnat. 20.b
Vinum in calidis & humidis damnandum. 20.b
Virgas balsami odorem ac saporem quamdiu non retinere. 138.a
Vires in dysenteria plurimum ex crebra deiectione, dolore, uigilia resolui. 52.a
Virium robur plurimam habere partem ad indicandam sanguinis missionem. fol. 49.a
Viridariorum atque hortorum terram quotidie aqua nedum irrigari, sed multum inundari. 16.a
Vitam hominis quæ conseruent & corrumpant. 17.b
Vitam longiorem ex quibus Aegyptij habeant. 17.b
Vitam longiorem Aegyptios ducere ob parum & sobrium uictum. 18.a
Vlcerum ad peste infectos usus. 149.b
Vlcera intestinorum non sanari nisi tollantur ipsorum causæ sanguinis missione. 52.b
- Vlcera quancumque partem corporis obsidentia effatu digna non curari nisi precedant uacuatio, atque purgatio.* 53.a
Vlceribus ad cicatricem non deuenientibus scarificatio non inutilis. 96.b
Vlcera orta ex ustione articularum submucidorum esse sanabilia. 100.a
Vmbilici circumuolutio, qua ad dysentericos Aegyptij utuntur, quomodo possit fluxui dysenterico esse auxilio. 105.b
Vnguentis recte olentibus Aegyptij abundant. 107.a
Vnguentorum recte olentium copiam incredibilem mulieres Aegyptias ad uulua ornatum. i. ad corrigendum foetorem dissipare. 102.a
Vomere quos iuuet, & quibus officiat. fol. 111.b
Vomituum aliquando usitatorum utilitas. 110.a
Vomituum usu multos a podagra & alijs morbis se tueri. 116.a
Vomitationes, quo medicamento prouocant Aegyptij. 111.b
Vomere in balneo facilius homines posse. 111.a
Vomituum usu frequentiore uentriculum debilitari. 111.a
Vrinę, quę crassos humores abundare significat. 73.b
Vrinę crassę cum crassis contentis, quid. 73.b
Vrinę crassę, uel cum crassis contentis albis pituitosis in pestiferis febribus conspiciuntur. 73.b
Vsus dulcium balneorum cur apud Aegyptios sit frequentissimus. 106.a
Vsus balneorum precipuus qualis. 106.b
Vsum refrigerantium medicamentorum cur Aegyptii frequentent. 3.b
Vsum leniter purgantium ubique plerique sequuntur. 129.a
Vsus pręqualidissimi purgantium in quibus-

I N D E X

quibusdam morbis laudatur . fol.130.a

Vsus inurendi partes corporis antiquis fuisse familiarem . 97.b

Vsus inurendi partes cur Arabes frequentent . 97.b

Vsus inurendi partes ad quos morbos utilis . 97.b

Vsus uel leniter purgantium , uel ualide purgantium in purgadis corporibus uter sit melior . 129.a

Vterum opobalsamo iuuari . 118.b

X

XILOBALSAMVM uerum Aegyptios habere . 138.a
Xilobalsami loco carpobalsamum esse utendum . 138.a

Z

ZAROTVS Zarotus Medicus .

FINIS TABVLAE.

CVM PRIVILEGIIS.

